G9090

Jatak Jyotish Fal Darpan

Shakarlal Shambhulal Desai

1894

337p

Rs.2=00

Shakarlal Shambhulal Desai
Bharuch

SMT. HANSA MEHTA L[illegible]RARY
The Maharaja Sayaji[illegible] [illegible]iversity
of Baroda

Call No. 7BF
1708
.G8D3
G-9090

અર્પણ પત્રિકા.

શ્રી વરાહમિહરાચાર્ય.

આપે મહાન પરીશ્રમ લેઇ વિદ્યાભ્યાસ કીધો છે,
જ્યોતિષ શાસ્ત્રરૂપી મહા સમુદ્રનું મંથન કરી
ફળાદેશનું બૃહજ્જાતકરૂપી અમૃત કા-
હાડ્યું છે તથા બૃહત્સંહિતાદિક
બીજાં પણ અનેક રત્નો ક-
હાડયાં છે, વિક્રમ રાજા-
ની સભાને વિદ્યાના
પરાક્રમથી દી-
પાવી છે.

વગેરે

કારણથી આપનું
અમર નામ આ ગ્રંથ સાથે
જોડી રાખવાને આ ગ્રંથ આપ-
ને નમ્રતા પુર્વક હું અર્પણ કરૂં છું.

વકીલ શાકરલાલ શંભુલાલ દેશાઇ.

—ઃ૦ઃ—

પ્રસ્તાવના.

૧ સકળ વિદ્યા અને જ્ઞાનનો ભંડાર એ વેદ છે. આ વેદ સૃષ્ટીના આદી કાળમાં રચાયલા છે, માટે તેને ઇશ્વર પ્રણીત કહે છે, કારણ કે સૃષ્ટીના આદી પુરૂષ બ્રહ્માના તે બનાવેલા છે. આ બ્રહ્માને આપણે આર્ય લોકો ઈશ્વર માનીએ છીએ.

૨. આપણા ભરતખંડ વાસી આર્યજનોનું પરમ વિદ્યાતત્વ ગણીએ તો વેદ છે, માટે વેદમાં જે જે આજ્ઞાઓ, વચનો, અને ક્રીયાઓ કહેલી છે તે આપણે બીન તકરારે માન્ય કરીએછીએ, અને વેદ સિવાયના વચન ઉપર આપણી એકદમ આસ્થા બેસતી નથી.

૩. હાલના વખતમાં કાયદો એ રાજા અથવા રાજાનો હૂકમ છે, તેમ વેદ એ ઇશ્વર અથવા ઇશ્વરની આજ્ઞાના વચનો છે.

૪. વેદ ચાર છે. તેમનાં નામ—ઋગ્વેદ, યજુર્વેદ, શામવેદ, અને અથર્વેદ. પણ આ ચારે વેદ મળીને મૂળ વેદ તો પ્રથમ એકજ હતો એવું શ્રીમદ્ ભાગવતના દ્વાદશ સ્કંધમાં કહેલું છે.

૫. વેદ રૂપી ઇશ્વરનાં છ અંગો છે, અને આ છ અંગોથી સાંગ વેદ પુરો ગણાય છે. એવું ઋગ્વેદમાં કહેલું છે. વળી વેદના છ અંગો વિષે પાણીનીય શિક્ષા ગ્રંથમાં કહેલું છે કે ૧ શિક્ષા, ૨ કલ્પ, ૩ વ્યાકરણ, ૪ નિરૂકત, ૫ છંદ શાસ્ત્ર, અને ૬ જ્યોતિશ શાસ્ત્ર, એ છ વિદ્યાઓ તે વેદનાં છ અંગો છે. વળી આ છ વિદ્યાઓ તે વેદનું કયું કયું અંગ છે, તે પણ એજ ગ્રંથમાં જણાવ્યું છે કે શિક્ષા શાસ્ત્ર એ વેદની નાસિકા છે, વ્યાકરણ શાસ્ત્ર તે મૂખ છે, જ્યોતિશ શાસ્ત્ર એ નેત્ર છે, નિરૂકત શાસ્ત્ર એ કાન છે, છંદ શાસ્ત્ર એ ચરણ છે, અને કલ્પ સુત્રો એ વેદના ભૂજ છે.

૬. ઉપર પ્રમાણે વેદના અંગો વિષે લખી છેવટ તેજ ગ્રંથમાં લખ્યું છે કે કોઇ પુરૂષ સું[illegible] રૂપવાળો હોય પણ તેને નેત્ર ન હોય તો આ પુરૂષનું રૂપ તદન નિરર્થક [illegible] જાય છે, તેવીજ રીતે નેત્ર રૂપી જ્યોતિશ અંગ વગર વેદના બીજા અંગો છ, અને મોરના માથા ઉપર જેમ શિખા છે અને નાગના માથા ઉપર જેમ મણી છે તેમ વેદના સર્વાંગ શાસ્ત્રોમાં જ્યોતિશ શાસ્ત્ર શિખર છે.

૭. આખું જ્યોતિશ શાસ્ત્ર વેદમાંથી નીકળેલું છે, પણ તે એકે ઠેકાણે પ્રકરણ કે અધ્યાય રૂપે નથી. પણ તેમાં પ્રસંગોપાત જૂદે જૂદે ઠેકાણે વિખરાતું છે, તેમાંથી સંબંધાનુસાર મંત્ર અથવા ઋચાઓ જૂદી કાઢી તેનો વેદાંગ જ્યોતિશ

નામનો ગ્રંથ યાસ્ક મૂનીએ બનાવ્યો છે. આ ગ્રંથમાં ફકત જ્યોતિશ વિધા વેદમાંથી મંત્ર રૂપે જૂદી કહાડી છે, ને તેમાં જ્યોતિશના સઘળા મૂળ તત્વો છે. પછી આ જ્યોતિશના નીચે લખેલા ત્રણ સ્કંધો વિષે જૂદા જૂદા ઋષિ લોકોએ પોતાની બુદ્ધિ બળથી જૂદા જૂદા ગ્રંથો સેહેલથી સમજવા માટે વિસ્તારથી બાંધ્યા છે, પણ તે સઘળામાં મૂળ વેદાંગ જ્યોતિશના મૂળતત્વો મૂખ્યત્વે લીધા છે.

૮. આ જ્યોતિશ શાસ્ત્રના ત્રણ સ્કંધ (ભાગ) પાડેલા છે. ૧ સિદ્ધાંત, ૨ સંહિતા, અને ૩ હોરા એ ત્રણ સ્કંધ મળીને જ્યોતિશ શાસ્ત્ર આખું ગણાય છે.

૯. સિદ્ધાંત સ્કંધ બાબત ૧૮ સિદ્ધાંતો રચાયલા છે, તેમનાં નામ તેમના કર્તા પુરૂષના નામ પ્રમાણે પડેલાં છે. બ્રહ્મ સિદ્ધાંત, આર્ય સિદ્ધાંત, સૂર્ય સિદ્ધાંત, પોલત્ય સિદ્ધાંત અને લલ્લ સિદ્ધાંત વિગેરે.

૧૦. ઉપરના સઘળા સિદ્ધાંતોમાં ખગોળ તથા ભૂગોળ સંબંધી તેમજ ગ્રહણ તથા તારા મંડળના ગણિત સંબંધી વિગતવાર હકીકત જણાવી છે. આ સઘળા સિદ્ધાંતમાંથી સાર કાઢીને તથા તેમાં કેટલુંક પોતાનું બુદ્ધિ બળ વાપરીને આજથી આશરે ૭૦૦ વર્ષો પહેલાં ભાસ્કરાચાર્યે સિદ્ધાંત શિરોમણી નામનો ગ્રંથ બાંધ્યો છે, જેને અંગ્રેજ કાબેલ ખગોળ વેત્તાઓ પણ માન્ય આપી પ્રમાણ કરેછે.

૧૧. હવેસંહિતા સ્કંધ બાબત પણ ૧૮ સંહિતાઓ રચાયલી છે, તેમના નામ પણ તેમના કર્તા પુરૂષના નામ પ્રમાણે પાડેલાં છેઃ—નારદ સંહિતા, ગર્ગ સંહિતા, ભૃગુ સંહિતા, પારાશર સંહિતા, વશીષ્ટ સંહિતા અને દેવલ સંહિતા વિગેરે છે.

૧૨. આ સઘળી સંહિતાઓમાં ખગોળ તથા ભૂગોળના પદાર્થોના પરસ્પરના સંબંધના આધારથી પૃથ્વી પરના જૂદા જૂદા દેશમાં જૂદી જૂદી જાતના શુભાશુભ ફળ અમૂક વખતે લોકોમાં એકંદર ભોગવાશે એ વિગતવાર દર્શાવ્યું છે; અને એ સંહિતાઓમાંથી સાર કાઢી તથા તેમાં કેટલુંએક પોતાનું બુદ્ધિ બળ વાપરીને આજથી આશરે ૨૦૦૦ વર્ષો પહેલાં વરાહમિહર આચાર્ય નામના મહાંત પંડીતે વૃહત્સંહિતા નામનો એક ગ્રંથ રચેલો છે, તે હાલમાં ઘણો પ્રસિદ્ધ છે.

૧૩. પતિવ્રતા સ્ત્રીનું રૂપ અને જ્ઞાન તેના પતીને માટે છે, તેમ ઉપર કહેલા સિદ્ધાંત અને સંહિતા એ બે સ્કંધો હોરા સ્કંધને માટે સાધનરૂપ છે એટલે એ બે સ્કંધનો ઉપયોગ હોરા સ્કંધમાં થઇ શકે છે, અને સિદ્ધાંત તથા સંહિતા વગર હોરા શાસ્ત્રની સિદ્ધિ વાંઝણીના પુત્ર સમાન અસંભવિત છે.

૧૪. હોરા સ્કંધ વિષે પણ જૂદા જૂદા ઋષિઓએ ઘણા ગ્રંથો બાંધ્યા છે, તેમાં જેટલા પ્રાચિન ગ્રંથો છે તે સંહિતાના નામથી ઓળખાય છે, તેમનાં નામ—ગર્ગસંહિતા, ભૃગુસંહિતા, રૂદ્રસંહિતા, નારદસંહિતા, શૌનકસંહિતા અને

બ્રહ્મ સંહિતા વિગેરે છે.

૧૫. આ સઘળી સંહિતાનો બધો મળીને વિસ્તાર ચાર લાખ શ્લોક કહેવાય છે, તોપણ આ સઘળી સંહિતાઓમાં મૂળ વેદાંગના જ્યોતિશના મૂળતત્વો બીજ રૂપે રોપાયલાં છે.

૧૬. પૃથ્વીમાં અનેક જાતના રસ તથા ગંધ રહેલા છે, તેમાં જે જાતનું બીજ વાવીએ અને તે ઉપર સારી રીતે જળશીંચન તથા ગરમી વિગેરેના યોગ્ય સંસ્કાર થશે તો તે બીજમાંથી વૃક્ષ ઉત્પન્ન થતાં તે ઉપર તે જાતનાં ફળ બેસશે, તેવીજ રીતે જે વિધાના મૂળતત્વરૂપ વેદના મંત્ર ઉપર તે બાબત જેટલો લાંબો અનુકૂળ વિચાર બુદ્ધિશાળી પુરૂષ કરવા ચાહે તેટલો તેને તે વિષય કે બાબતનો પ્રકાશ અથવા બોધ થશે, કારણ કે વેદના મંત્રો ગુહ્યાર્થ છે. એક ગાયત્રી મંત્ર ઉપર છ હજાર શ્લોક જેટલું શ્રી શંકરાચાર્યે ભાષ્ય કીધું તથા ઓંમ એ એક અક્ષર ઉપર ચાર હજાર શ્લોક જેટલું ભાષ્ય કીધું, તોપણ શંકરાચાર્યે પોતે કહે છે કે તેમનું જોઇએ તેવું પૂરેપૂરૂં વિવેચન મારાથી થયું નથી.

૧૭. ઉપર પ્રમાણે મહાન્ બુદ્ધિશાળી પંડીત પુરૂષોએ જૂદા જૂદા વિષયના વેદના મંત્ર ઉપરથી તે વિષયના મોટાં શાસ્ત્રો રચેલાં છે, પણ તે સઘળાનું મૂળ જોઇએ તો વેદજ છે.

૧૮. આ ઉપરથી નક્કી થાય છે કે ઉત્તમ દુર્બિન યંત્રના પ્રભાવથી જેમ નેત્રની શકિત ઘણી લાંબી વધેછે તેમ પંડિત પુરૂષની બુદ્ધિના પ્રમાણમાં વિષયનું મહત્વ વિસ્તાર પામેછે.

૧૯. કરોળીઓ પોતાના પેટમાંથી લાળનો તાંતણો કાઢી તેવડે અતિ વિસ્તારવાળું મોટું જાળ બાંધેછે, તેવીજ રીતે પ્રાચિન ઋષિ લોકોએ વેદના આધારથી પોતાની બુદ્ધિ બળે ઘણા શાસ્ત્રોની જાળ બાંધી છે. આ ઋષિ મૂનીઓ કોણ હતા, ક્યારે હતા તે વાત આપણે યથાસ્થિત જાણતા નથી, તોપણ આપણે તેમનાં પુસ્તકોથી તથા તેમના શ્રેષ્ટ જ્ઞાનથી તેમને ઓળખીએછીએ. તેમનું મન સંસારપર આશકત નહોતું, તેમના અભ્યાસ સારૂ કોલેજો સ્થાપેલી નહોતી, તેમના વાસ્તે મોટા પગારદાર પ્રોફેસર નહોતા. એ ઋષિ મૂનીઓ નદી કિનારે પર્ણકુટીમાં રહેતા, કંદમૂળથી પોતાનો અને પોતાના પોષ્યવર્ગનો નિર્વાહચલાવતા. સ્વતંત્રપણે નિર્લોભથી પરોપકાર નિમીત્તે ગ્રંથો રચતા. તેમણે એવા ઉત્તમ પ્રકારના ગ્રંથો રચ્યા છે કે તેમની ફીલસુફી જોઇને યુરોપીયન પંડીતો તેમના વખાણ કરે છે. આપણા પરોપકારી ઋષિ મૂનીઓએ જીવ, ઇશ્વર તથા જગત સંબંધી જે અમૂલ્ય વિચાર પ્રગટ કર્યા છે તેનો અભ્યાસ વિદ્વાનોએ તથા ગૃહ-

સ્થોએ કરવો જોઇએ. એવા અભ્યાસથી ગૃહસ્થો ધર્મ, જ્ઞાન, નીતિ, અને વ્યવહારમાં કુશળ થશે.

૨૦ હોરા સ્કંધવિષે પ્રાચિન ઋષિઓએ બનાવેલા ગ્રંથો ઉપરથી મણીત્થાચાર્ય, યવનાચાર્ય, સત્યાચાર્ય, મય પંડીત, ગાર્ગી ભગવાન, બાદરાયણ મૂની, જૈમૂની, અમરસિંહ, વરાહમિહર અને ઢુંઢીરાજ વિગેરે અર્વાચીન પંડીતોએ સંક્ષેપમાં જાતકનાં પુસ્તકો ઘણાં બાંધ્યાં છે.

૨૧ આ હોરા સ્કંધના શાસ્ત્રના આધારથી હરેક માણસને તેમના જન્મ વખત ઉપરથી તેમને શુભાશુભ ફળનું જ્ઞાન બરોબર રીતે થઇ શકે છે.

૨૨ આ ઠેકાણે કોઇ તર્કવાળો માણસ સવાલ પૂછશે કે જ્યોતિશ શાસ્ત્રનો સઘળો આધાર ગ્રહો ઉપર છે. આ ગ્રહો પૃથ્વીથી લાખો મૈલના અંતરે આકાશમાં રહેલા છે, જેથી દરેક માણસને જૂદા જૂદા દેશમાં જૂદી જૂદી રીતની તેઓ અસર શી રીતે કરી શકે છે?

૨૩ ઉપરના સવાલનો જવાબ દેવો ઉપલક રીતે જોતાં જો કે ઘણો કઠણ જણાય છે તોપણ શાસ્ત્ર દ્રષ્ટિથી વિચાર કરીએ તો તેનો જવાબ ઘણો સહેલોછે.

૨૪ જેને પ્રત્યક્ષ પ્રમાણ મળે તેને બીજા અનુંમાનાદિક પ્રમાણોની જરૂર નથી.

૨૫ પૃથ્વીથી લાખો મૈલને અંતરે સૂર્ય ઘણો ઉંચો છે એ વાત ખરી છે, પણ જ્યારે સવારમાં સૂર્ય ઉગેછે ત્યારે સરોવરમાં કમળ ખીલેછે, તેમજ ચંદ્રના ઉગવાથી પોયણીઓ પ્રકાશે છે. સૂર્ય અને ચંદ્ર અસ્ત પામેછે ત્યારે તેઓ અનુક્રમે બીડાઇ જાય છે. સૂર્યમૂખી ફુલને માટે પણ તેમજ છે.

૨૬. આ ઉપરથી વાંચનારના મનમાં કમળ, પોયણી, અને સૂર્યમૂખી ફુલ ઉપર સૂર્ય અને ચંદ્રની અસર થઇ જણાય કે નહીં? વળી ઉષ્ણ કટીબંધમાં માણસોનો વર્ણ કાળો, શીત કટીબંધમા ગોરો અને સમશીતોષ્ણ કટીબંધમાં મધ્યમ વર્ણ હોય છે. આ પ્રમાણે સૂર્યના પ્રતાપથીજ થાય છે.

૨૭ દરીઆમાં ભરતી ઓટ થાય છે તે ચંદ્રના આધારથીજ થાયછે. ચંદ્રના ઉદય વખતે ભરતી થાય છે અને અસ્ત વખતે ઓટ થાયછે. વળી જેમ ચંદ્રનું બીંબ મોટું તેમ ભરતી વધારે થાયછે. પૂનેમની ભરતી જેણે જોઇ હશે તેમને આ દાખલો અનુભવ સિદ્ધ માલૂમ પડશે, એટલુંજ નહિ પણ તે કબુલ કરશે કે ચંદ્રના બીંબના પ્રમાણમાં ભરતી ઓટ થાયછે માટે ચંદ્રની અસર દરીઆના પાણીને થઇ ગણાય.

૨૮ જે માણસો ગાંડા અથવા વિકલ હોય છે તેમનું ચિત્ત ભ્રમ અથવા

ઘેલછાપણું ચંદ્રના બીંબની વૃદ્ધીના પ્રમાણમાં વધેછે તેથી પૂનેમને દિવસે તે માણસ ઘણો ગાંડો થાયછે, અને અમાસને દિવસે તદન સાજો થાયછે. કેટલીક જાતના રોગો શુક્લ પક્ષમાં જોર ઉપર આવેછે, અને કૃષ્ણ પક્ષમાં નરમ પડેછે એ અનુભવ સિદ્ધ છે. તેમજ એવી રીતે વૈદક શાસ્ત્ર પણ કહેછે. વળી દરેક માણસના છેલ્લા બે ત્રણ દિવસ એટલે વદી ૧૪, ૦))ના દહાડામાં માંદા માણસને રોગ વધશે અથવા સખત માંદાનું મોત થશે. આ ઉપરથી આ તિથિઓને ભારે તિથિઓ કહેછે. એ ઉપરથી વાંચનારને ખાત્રી થશે કે ચિત્તભ્રમ અને તેવા બીજા કેટલાક રોગો ઉપર ચંદ્રની અસર થાય છે, માટે આ બાબતમાં ચંદ્ર મૂખ્ય કારણ છે.

૨૯ આ પ્રસંગે વાંચનાર એવો સવાલ કરશે કે સૂર્ય અને ચંદ્રની અસર પૃથ્વી ઉપર થાયછે, પણ બીજા ગ્રહોની અસર સંભવતી નથી. આ સવાલના જવાબમાં જણાવવાનું કે પૃથ્વી ઉપર ફક્ત સૂર્ય ને ચંદ્રનીજ અસર લાગુ થાય છે તેમ નથી, પણ સર્વે ગ્રહોની અસર લાગૂ છે, કારણ કે સૂર્યમાં જે ગરમી છે તે હમેશાં તેટલી કાયમ છે. વળી પૃથ્વી ને સૂર્યનું જે અંતર છે તે પણ હમેશાં તેટલું કાયમ છે તો અમૂક તારીખે જે તાપ, વરસાદ કે ટાઢ પડેછે તેજ પ્રમાણે બીજા વરસની તેજ તારીખે તાપ, વરસાદ કે ટાઢ સરખા પડવા જોઇએ, તેમજ હમેશાં તેજ તારીખે તેવાજ પડવા જોઇએ પણ તેમ નથી. વળી કોઇ વર્ષે તો અનાવૃષ્ટી, અતિ વૃષ્ટી, સમાન વૃષ્ટી અને ન્યૂનાધિક વૃષ્ટી પણ થાયછે. આ પ્રમાણે તાપ, વૃષ્ટી અને ટાઢમાં હમેશાં એક સરખું માપ હોતું નથી તેનું કારણ સૂર્ય નથી પણ બીજા ગ્રહોનો એક બીજા સાથે પરસ્પરનો સમાગમ કે દ્રષ્ટિનો સંબંધ છે.

૩૦ કેટલીક વખત પવનમાં વધઘટ થાયછે અથવા હવામાં ફેરફાર થઈ દુષ્ટ રોગોનો ઉપદ્રવ થાય છે. વળી જ્યારે જ્યારે થાય છે ત્યારે ત્યારે પણ એક સરખી રીતના કે સરખા માપના આવા બનાવ બનતા નથી તેનું કારણ પણ અમૂક અમૂક ગ્રહોનો પરસ્પરનો સંબંધ છે, અને આવી જાતના સંબંધો એક સરખી રીતના કોઇ કોઇ વખતે આવેછે, પણ હમેશાં આવતા નથી.

૩૧ આ પ્રસંગે વાંચનાર વળી સવાલ પૂછશે કે પૃથ્વી ઉપર તો ગ્રહોની સત્તા માલૂમ પડેછે પણ દરેક માણસ ઉપર જૂદી રીતે ગ્રહોની સત્તા શી રીતે લાગૂ પડે? આ સવાલના જવાબમાં પણ અમો શાસ્ત્રના આધારથી નીચે પ્રમાણે જણાવીએ છીએ.

૩૨. માણસનો નિભાવ સૂર્ય થકી છે, માટે જીવાત્મા તે સૂર્ય છે. આ કારણથી સૂર્યની અસર જીવાત્મા ઉપર થાય છે, એટલે સૂર્ય સબળ હોય તો આત્મા સબળ અને નિર્બળ હોય તો તે નિર્બળ હોય છે.

૩૩ ગ્રહોના પરસ્પર સંબંધથી સૂર્યની સબળ અથવા નિર્બળ સ્થિતિ એક સરખી રીતે હમેશાં રહેતી નથી, પણ ક્ષણ ક્ષણ પ્રત્યે ફરતી ફરેછે એ અમો એ ઉપર જણાવેલું છે.

૩૪ આ પ્રમાણે સૂર્યની સબળ કે નિર્બળ સ્થિતિમાં કોઇ પ્રાણીની ગર્ભ સ્થિતિ રહે છે તેનો જીવાત્મા સબળ કે નિર્બળ હોય છે. આ કારણથી કેટલાએક પશુ અને પક્ષીઓમાં એવા નિયમ હોય છે કે વર્ષના અમૂક વખતમાં પોતાના જીવાત્માને અનુકુળ સૂર્યની સ્થિતિમાં તેઓ ગર્ભ ધારણ કરે છે. દાખલા તરીકે શ્રાવણ અને ભાદરવા મહિનામાં કુતરાઓ ગર્ભ ધારણ કરે છે. આ નિયમ વનસ્પતિઓને પણ લાગૂ છે.

૩૫ માણસ જાત કરતાં બીજા ઇતર પ્રાણીઓમાં નિયમિતપણું ખસુસ હોય છે, કેમકે અમૂક અમૂક જાતનાં પ્રાણીઓમાં સ્થિતિ, ગતી, અભિવૃધ્ધી, સંરક્ષણ, અને સંપોષણ એક સરખી રીતે નિયમિતપણામાં હમેશાં કાયમ હોયછે. દાખલા તરીકે એક હજાર વર્ષ પેહેલાંની ચકલી અને હાલની ચકલી એ બેનો મુકાબલો કરી જોશો તો તેના દેહમાં તથા દેહના ધર્મમાં સર્વ રીતથી સામાન્ય પણું માલૂમ પડશે, ફક્ત તેમની સુખ દુઃખની સ્થિતિમાં અને તેના સાધનમાં ફેરફાર જણાશે. આ બાબત સર્વને અનુભવ સિદ્ધ છે.

૩૬ સૂર્યની અસર માણસના જીવાત્મા ઉપર જેવી રીતે છે તેવી રીતે ચંદ્રની અસર માણસના મન ઉપર છે.

૩૭ ચંદ્રની સબળ અને નિર્બળ સ્થિતિમાં પણ સૂર્યની સ્થિતિની માફક પ્રતિક્ષણે ફેરફાર થાય છે કારણ કે સર્વે ગ્રહોનો પરસ્પરનો સંબંધ પ્રતિક્ષણમાં ફરતો જાય છે.

૩૮ સર્વે ગ્રહો ખગોળમાં પોતાની કક્ષામાં અને વિથીમાં પ્રતિક્ષણે ગમન કરે છે. વળી દરેક ગ્રહની કક્ષા તથા વિથી જૂદી જૂદી છે, માટે એક વખતે સર્વે ગ્રહોના પરસ્પરના સંબંધની જે સ્થિતિ આવી તે ફરીને આખા કલ્પમાં કે જુગમાં ક્વચિતજ આવે છે. આજ કારણથી તમામ માણસોના ચેહેરા, કદ, લક્ષણ, બુદ્ધિ, સુખ, દુઃખ, અને સ્થિતિ વગેરે એક સરખાં હોતાં નથી, પણ જૂદી જૂદી પંક્તીના હોયછે. એ સર્વને અનુભવ સિદ્ધ છે.

૩૯ દરેક માણસના જીવાત્મા અને મનનું વલણ જેમ જૂદી જૂદી રીતનું થાય છે તેવીજ રીતે માણસના બીજા અવયવ, સ્થિતિ, અને ચેષ્ટાઓ વિષે પણ સમજવું.

૪૦ માણસના શરીરના કયા કયા અવયવ, ધાતુ, અને સત્વાદિ ગુણ ઉપર કયા કયા ગ્રહની સત્તા છે? માણસનું શરીર પંચ મહાભૂતનું બનેલુંછે અ-

ને તે પ્રત્યેક મહાભૂત ઉપર કયા કયા ગ્રહની સત્તા છે ? માણસના શરીરનો કયો કયો ભાગ કયા કયા મહાભૂતનો બનેલો છે? એ સર્વે અમોએ સંજ્ઞાપ્રકરણ અને ગર્ભ ધારણ પ્રકરણમાં પ્રસંગોપાત સંક્ષેપમાં જણાવ્યું છે, અને વધારે ખુલાસો વેદાંતના પંચીકરણ ગ્રંથમાંથી મળશે.

૪૧. જેવી રીતે માણસના શરીર ઉપર સર્વે ગ્રહોની સત્તા ઉપર કહેલી રીત પ્રમાણે લાગુ છે તેવીજ રીતે સર્વે પ્રાણી, પદાર્થ અને વનસ્પતિ ઉપર પણ લાગુછે. આ ઉપરથી પીંડે તે બ્રહ્માંડે આ વેદાંત શાસ્ત્રનું સિદ્ધાંત સાબિત થાયછે.

૪૨ પ્રત્યેક ગ્રહના સબળ અને નિર્બળપણાની સ્થિતિ ગ્રહોના પરસ્પરના સંબંધથી પ્રતિક્ષણે બદલાય છે, તે અમોએ ઉપર સારી રીતે જણાવ્યું છે, માટે તમામ માણસોના શરીરની સ્થિતિ અને લાગણીના વળણો એક સરખી રીતના હોતા નથી.

૪૩ પૃથ્વી ઉપર તથા દરેક પ્રાણીઓ ઉપર ગ્રહોની અસર થાય છે તે વાત વાંચનારના મનમાં ઉપરના નિર્ણયથી ઠસી હશે, પણ હજુ વાંચનારના મનમાં એક બાબતનો સવાલ થશે, તે એ કે ગ્રહોની અસરથી અમૂક માણસનો અમૂક પદાર્થની સાથે શા કારણથી સંબંધ જોડાતો હશે? આ સવાલના જવાબમાં જાણવાનું કે લોહચુંબક નામનો પથર લોઢાને અને લોઢાના ભાગવાળા પદાર્થને પોતાની ગતીના બળના પ્રમાણમાં પોતાની સાથે આકર્ષણ કરી મેળવી લે છે, તેમ દરેક ગ્રહો પોત પોતાના સત્તાવાળા પ્રાણી અને પદાર્થને પોતાની સ્થિતિ અને ગતીના બળના પ્રમાણમાં એકઠા મેળવે છે. જેમકે ઉંચ ગતીનો બળ પામેલો મંગળ પોતાની સત્તા કે અસરવાળા માણસ તથા પદાર્થોને પોતાના આકર્ષણના સંબંધથી એકઠા મેળવી તેમને સુખનો પરીણામ સારી રીતે આપેછે. આ કારણથી તે તે માણસને તે પદાર્થ મળવાથી સુખ થાય છે.

૪૪ ઉપર લખેલા વિગતવાર કારણથી દરેક માણસને પોતાનું ભવિષ્ય જાણવાને જ્યોતિશ શાસ્ત્રની ઘણી અગત્ય છે. વળી દરેક મનુષ્યે જ્યોતિશ શાસ્ત્ર જાણવું જોઇએ તે બાબત મહાન્ પંડીત આચાર્ય વરાહમિહરનો સિદ્ધાંત અમે ઉપસંહાર નામના પ્રકરણમાં દાખલ કરેલો છે.

૪૫ રાજ્ય યોગના પ્રકરણમાં શ્રી રામચંદ્રજી મહારાજ, તથા શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન, યુદ્ધિષ્ઠર રાજા, વિક્રમ રાજા, શિકંદર બાદશાહ, અકબર બાદશાહ, શીવાજી છત્રપતિ, વલ્લભાચાર્ય મહારાજ, કૈશરેહિંદ મહારાણી વિક્ટોરીઆ, ચંદુલાલ, સર જમશેદજી જીજીભાઇ વિગેરે આ રાજ્યયોગી માણસોની જન્મકુંડળીઓ દાખલ કરી છે, તે ઉપરથી માલૂમ પડશે કે તેઓને તેમની જન્મકુંડળીના ફ-

ળાદીશ પ્રમાણે ફળ મળેલા છે, જેથી જ્યોતિશ શાસ્ત્રના ખરાપણાની ખાત્રી થશે.

૪૬ જન્મકુંડળી ઉપરથી ભવિષ્ય જાણવાને ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે ઘણા ગ્રંથોની યોજના થઇ છે. વળી આ સઘળા ગ્રંથો સંસ્કૃત ભાષામાં કવિતાબંધ છે માટે આ શાસ્ત્રમાં ઘણા કાબેલ પંડીત હોય છે તેજ ભવિષ્ય ફળ કહેવાને અધિકારી થાય છે તે સિવાય બીજા જાણી શકતા નથી, પણ તે જાણવાની ઉત્કંઠા તો ઘણાને થાય છે.

૪૭ હાલનો દેશ કાળ જોતાં સંસ્કૃત ભાષા તથા તેના મર્મ જાણનારા ઘણા થોડા છે, વળી આ વિદ્યા ઉપર ઘણા માણસોની આસ્થા થોડી છે, જેથી જ્યોતિશ વિદ્યારૂપી અમૂલ્ય હીરો અંધારામાં એક ખુણે ઘણાના અજાણપણામાં પડયો છે માટે તેને અજવાળામાં લાવી ગ્રહાક ઝવેરીઓ આગળ મૂકી તેને તેની ખરી કીંમતમાં તથા ઉપયોગમાં લાવવાની મારી ઇચ્છા થઇ.

૪૮ સ્વતઃસિદ્ધ કીમત અને તેજવાળા આ હીરાને જાહેરમાં મૂકવાનું યોગ્ય સાધન મેળવતાં મને ઘણી મેહેનત પડી છે.

૪૯ આ ઘણો અઘરો, બહોળો અને શાસ્ત્રીય વિષય, વળી તે સંસ્કૃતમાં હોવાથી તેને દેશી ભાષામાં સેહેલથી સમજાય એવો સંક્ષેપમાં લાવવાને ફળાદીશના આ વિષયના ઘણા ગ્રંથોના ભાષાંતરો કરાવી તેમાંથી સાર સાર ચૂંટી કાઢીને સાધારણ માણસથી પણ સમજી શકાય એવી ઇબારતમાં આ ગ્રંથની અમોએ યોજના કરી છે.

૫૦ હાલના દેશકાળને અનુસરતો ફળાદીશ જણાવવાને ઘણો ચમત્કારિક અને ઘણા વિદ્વાનોએ માન્ય કરેલો વૃહજ્જાતક નામનો ગ્રંથ આજથી બે હજાર વર્ષ પેહેલાં વરાહમિહર નામના આચાર્યે ઉજ્જન નગરીમાં પ્રાચિનના ઘણા શાસ્ત્રરૂપી દહીંને મથન કરી માંખણરૂપે સંસ્કૃતમાં પ્રગટ કરેલો છે.

૫૧ વૃહજ્જાત્તક સર્વ માન્ય અને વજનદાર ગ્રંથ છે અને તે ઘણો પ્રસિદ્ધ છે, માટે તેમાંથી ઘણો ભાગ આ ગ્રંથમાં અમોએ લીધો છે, તેમજ તેવીજ જાતના બીજા ગ્રંથોમાંથી પ્રસંગોપાત ઉપયોગી બાબતો પણ લીધી છે.

૫૨ આ ગ્રંથ જાતક એટલે જન્મના ફળાદિશ સંબંધીનો છે તેથી તેનું નામ જ્યોતિશ ફળ દર્પણ રાખવામાં આવ્યું છે.

૫૩ આ ગ્રંથના નિચે પ્રમાણે ચાર ભાગ કરવામાં આવેલા છે.

૫૪ પેહેલો ભાગ સંજ્ઞા વિચાર બાબતનો છે, અને તેનાં ચાર પ્રકરણો કરેલા છે. પેહેલું પ્રકરણ સંવત્સર, નક્ષત્ર, યોગ, કરણ વિગેરેનાં પંચાંગ ફળબાબતનું છે, બીજા પ્રકરણમાં રાશિ બાબત; ત્રીજામાં ગ્રહો બાબત, અને ચોથામાં જન્મકુંડળી, ચળીત કુંડળી, હોરા કુંડળી વિગેરે દશ વર્ગની કુંડળીઓ શી

રીતે થાય તે વિષે લખવામાં આવેલું છે, તથા ષટ્ વર્ગનું ફળ પણ લખેલુંછે.

૫૫ બીજો ભાગ ફળાદિશ બાબતનો છે અને તેના દશ પ્રકરણ કરવામાં આવેલા છે. પેહેલા પ્રકરણમાં આધાનકાળ તથા પ્રશ્નકાળની કુંડળી ઉપરથી પુત્રનો કે કન્યાનો જન્મ થશે અને તે જન્મ પુરા અવયવો કે ઓછા અવયવોથી થશે તથા કયી વખતે જન્મ થશે એ વિગેરે બાબતો દર્શાવવામાં આવેલી છે. બીજા પ્રકરણમાં જન્મ થવાનાં ઠેકાણાં બાબત તથા જન્મ થતી વખતે પાસે કેટલી સ્ત્રીઓ હતી, તથા બાળકના શરીર ઉપર તલ, મસા વિગેરે નિશાનીઓ સાથે જન્મેલું છે કે કેમ એ વિગેરે બાબતો નાંખી છે. ત્રીજા પ્રકરણમાં બાળકના રીષ્ટયોગ ને રીષ્ટભંગયોગ બાબત લખી છે. ચોથા પ્રકરણમાં રાજ્યયોગ બાબત અને રાજવંશી પુરૂષોની જન્મકુંડળીઓ દાખલ કરેલી છે. પાંચમા પ્રકરણમાં પ્રવજ્યા એટલે જન્મકુંડળીમાં બેઠેલા ગ્રહ યોગથી જે માણુસ સાધુ, સન્યાસી, અને વૈરાગી થાય તે બાબત જણાવેલી છે. છઠ્ઠા પ્રકરણમાં નાભસ યોગ બાબત જણાવ્યું છે. સાતમા પ્રકરણમાં સુનફા, અનફા અને કેંદ્રુમ વિગેરે ચંદ્ર યોગો તથા તેઓના ફળ દાખલ કરેલા છે. આઠમા પ્રકરણમાં ચળીત કુંડળીમાં બેઠેલા ગ્રહો કેવું ફળ આપે છે તે વિષે ભાવ ફળ લખવામાં આવેલું છે. નવમા પ્રકરણમાં ગ્રહોના ભાવ ઉપર દૃષ્ટિ તથા ગ્રહોની ગ્રહોના ઉપરની દૃષ્ટિના ફળ બાબત લખેલું છે. અને દશમા પ્રકરણમાં બારે ભાવ વિચાર ઘણા વિસ્તારથી દાખલ કરેલાછે.

૫૬ ત્રીજો ભાગ ગ્રહો પોતપોતાનું ફળ કયી મુદતમાં આપે તે બાબતનું છે, અને તેના પણ પ્રકરણ કરવામાં આવેલાં છે. પહેલા પ્રકરણમાં મહાદશા તથા અંતરદશાના ફળો છે. બીજું પ્રકરણ માણસ કેટલું આયુષ્ય ભોગવે તે બાબતનું છે. ત્રીજું પ્રકરણ નિર્યાણ બાબતનું છે, અને તેમાં મનુષ્ય કેવા રોગથી કયા સ્થળે મૃત્યુ પામે અને તે પછી તે કેવી ગતીને પામશે તે વિષે દર્શાવવામાં આવેલું છે.

૫૭ ચોથો ભાવ સ્ત્રી જાતકનો એટલે સ્ત્રીઓના જન્મથી તેઓને શુભાશુભ કેવું ફળ મળે તે બાબત આ ભાગમાં છે.

૫૮ આ ગ્રંથમાં લીંબડીના રહેવાશી જ્યોતિર્વંદ ભટ્ટ છગનલાલ ગોવિંદજીએ તથા વઢવાણના જોશી કાળીદાસ તથા ભરૂચના જોશી મયાશંકરે મને ઘણી સારી મદદ કરી છે તેથી હું તેમનો આભારી છું. તેમજ વઢવાણ કાંપની એં. વ. સ્કુલના આ. માસ્તર મી. હરકીશનદાસ દુલભરામે પ્રુફશીટ સુધારવામાં મદદ કરી છે તેથી તેમનો પણ આભારી છું.

૫૯ આ ગ્રંથ મોટા શાસ્ત્ર સંબંધી વિષયનો છે, તેમાં કાંઇ ભૂલચુક થઇ હોય તો વાંચનારે ક્ષમા કરવી. જે ગૃહસ્થોના જોવામાં ભૂલ આવે તેઓ કૃપા કરી સૂચના કરશે તો તેમનો મોટો આભાર માનવામાં આવશે.

વકીલ. શાકરલાલ શંભુલાલ.

બીજી આવૃત્તિ વિષે

પ્રસ્તાવના.

૧. પ્રથમ આવૃત્તિ ખપી જવાથી અને ઉપરાઉપર કેટલાએક ગૃહસ્થો તરફથી આ પુસ્તકની માંગણી જારી રેહેવાથી આ બીજી આવૃત્તિ બાહાર પાડી છે.

૨. પ્રથમ આવૃત્તિ વિષે વિદ્વાન લોકોના તથા વાંચકવર્ગના ઉંચા મત પડવાથી તથા તેમાં શાસ્ત્રોક્ત રચના બરોબર હોવાથી તથા તેની ગોઠવણુ પાયરીદર હોવાથી તેમાં કાંઈપણુ ફેરફાર કરવા વિષે કોઈપણુ ગૃહસ્થની આજદીન સુધી સૂચના મળી નથી માટે મૂળ રચનામાં તથા તેની ગોઠવણુમાં કાંઇપણુ ફેરફાર કરવામાં આવ્યો નથી, પણુ શુદ્ધિપત્રક પ્રમાણે લેખક દોષ તમામ ઠેકાણે સુધારેલા છે.

૩. પ્રખ્યાત માણુસોની કુંડળીઓ આ આવૃત્તિમાં દાખલ રાખી નથી કારણુ કે તે વિષે કેટલાએક મતભેદ પડેલા છે.

૪. પનોતી જેવી ઉપયોગી બાબત જરૂર જણુાયાથી આ ગ્રંથમાં દાખલ કરી છે.

૫. આ પુસ્તક નિર્વિવાદ રીતે લોકોમાં માન્ય થયલું છે તથા એક પ્રમાણુ રૂપ થયેલું છે એટલે તેમાં કાંઈ વધઘટ ન કરતાં તે બારીકીથી તપાસી જેમ બને તેમ ભૂલ વગરનું આ બીજી આવૃત્તિમાં છપાવી પ્રગટ કીધું છે.

૬. આ પુસ્તક વિષે વિદ્વાન તથા ગૃહસ્થોનો ઉત્તમ મત છે અને તે બાબત તેઓના તરફથી આવેલા મતો આ ગ્રંથમાં દાખલ કીધા છે.

વકીલ શાકરલાલ શંભુલાલ દેશાઇ,

ના હશે, કારણુકે આ હેન્ડબીલ અકસ્માત મારા હાથમાં આવ્યું છે તેથીજ મુજને જાણ થઇ છે, વાસ્તે મુજ તરફથી એટલીજ એલતેમાશ છે કે એવા હેન્ડબીલનો છુટથી ઉપયોગ કરવો અને જાહેર ન્યુસપેપરમાં લાવવું જેથી બીજા અજાણુ રેહેનારબી જાણી શકે. આશા રાખું છે જે તમારી મતલબ પાર પડશે ને પુસ્તક કાઢવાને શક્તિવાન થશો. હાલ એજ અરજ.

લી૦ સેવક બાપુજી દાદાભાઈ.
ગાડમ બાઇથલની કુા૦ ના શરાફ.

———o———

સ્વસ્તી શ્રી વઢવાણુ મધ્યે રાજ્યમાન રાજેશ્રી વકીલ. શાકરલાલ શંભુલાલ એતાન શ્રી અમદાવાદથી લી. જોશી હરીશંકર બાપુજીના આશિર્વાદ વાંચશો. વિશેષ તમે લોકો ઉપયોગી બાબત વિશે ગ્રંથ બનાવી છપાવી પ્રગટ કરવાની મેહેનત લેવાનું ધાર્યું છે તે તમારી વૃદ્ધા અવસ્થાને લાયક છે વીગેરે વિગેરે. એજ. કામકાજ લખતા રહેશો. સંવત ૧૯૪૫ ના માગસર શુદ ૯.

લી૦ જોશી હરીશંકર બાપુજી
ના આર્શિવાદ.

———o———

નાંદોદ, રાજપીપલા.
તા૦ ૧૧—૧૧—૮૯.

રા. રાજેશ્રી મેહેરબાન શેઠ શાકરલાલ શંભુલાલ વકીલ. જોગ

જત સેવક બમનજી સોરાબજી સ્ટેટ ઇંજીનીઅર નાંદોદના ઘણા ઘણા સલામ કબુલ કરશો. જત આપની "જ્યોતિશ ફળ દર્પણુ" ની ચોપડી અમારા દીઠામાં અંકલેશ્વરની જીનીંગ ફેકટરીમાં આવી અને એ ચોપડી અમે બધી વાંચી છે અને એ બદલ તમે વૃહજાત્તક ગ્રંથમાંથી તથા બીજા જ્યોતિશના ગ્રંથોમાંથી જે સંક્ષેપ રીતે તરજુમો કરી જે ગ્રંથ આપના તરફથી પ્રગટ થયો છે તે તમો સાહેબને ઘણુંજ માન ભરેલું છે જ્યોતિશ શાસ્ત્ર ઘણી પુરાણી વિધા છે, પણુ તેનો અભ્યાસ આજ ઘણી મુદતથી આપણા દેશીઓએ તુચ્છ માનીને ત્યાગ કર્યો છે પણુ એ શાસ્ત્ર એટલું તો કઠણુ અને અવરૂં છે કે કદાચિત લોકોને કંટાળો છુટે છે. આ તમારો ગ્રંથ વાંચી મને આનંદ બહુ પ્રાપ્ત થયો

છે. જો કે મારી પાસે વૃહજાત્તકની તથા વૃહસંહિતાની, વરાહમિહરની અંગ્રેજીમાં મદ્રાસમાં છપાયલી ચોપડીઓ છે.

મેહેરબાની કરી તમારા ગ્રંથની એક નકલ મારેસરનામે મને વેલ્યુપેએબલ પાર્સલથી મોકલી આપશોજી. એજ અરજ.

લી૦ દુવાગીર સેવક.

બમનજી સોરાબજીના સલામ વાંચશો.

મારૂં સરનામું નીચે પ્રમાણે છે.

ખાનબહાદુર બમનજી સોરાબજી.

સ્ટેટ ઇંજીનીઅર, નાંદોદ.

———o———

Baroda,

17th November 1889.

My Dear sir,

I have hade the pleasvre to receive your letter of 29 October 1889 and the very kind present of a copy of your Jotish Ful Durpan. I have seen this book and cangratulate you on so excellent a production. You have certainly devoted much labour and attention in its preparation.

Thanking you for your kind present.

I remain,

Yours sincerely

(Sd). MANIBHAI JASBHAI.

ઉપલા પત્રનો તરજુમો.

વડોદરા તા૦ ૧૭ નવેંબર ૧૮૮૯.

મારા પ્યારા સાહેબ,

મને આપનો તા૦ ૨૯ મી અકટોબર સને ૧૮૮૯ નો પત્ર તથા આપની "જ્યોતિશ ફળ દર્પણ"ની પ્રત બક્ષીસ દાખલ મોકલી તે પહોંચ્યા છે. મેં તે ગ્રંથ

બધો વાંચ્યો અને આવી ઉત્તમ મેહેનત લઇને બનાવેલા પુસ્તક માટે આપને ધન્ય છે. એ બનાવવામાં બેશક આપે ઘણી મેહેનત અને ધ્યાન વાપરેલાં છે.

આપની માયાળુ બક્ષીસ માટે આપનો ઉપકાર માનુંછું.

આપનો અંતઃકરણનો સ્નેહી.

મણીભાઈ જશભાઈ.

———o———

પોલીસ કોર્ટ લેન, ના. ૨૯ કોટ,

મુંબાઇ તા૦ ૨૧ ફેબ્રુઆરી સને ૧૮૮૯.

શેઠજી સાહેબ,

વકીલ શાકરલાલ શંભુલાલ દેશાઈ.

સાહેબ,

જત આપની પ્રગટ કરેલી ચોપડી "જ્યોતિશ શાસ્ત્ર" અમારા વાંચવામાં આવી છે અને આ વખતે મારે ખુલેખુલું આપને જણાવવું જોઇએ કે એ વાંચતાંજ અમારો વિચાર એ બાબતપર બહુજ ઢળી ગયો, કારણકે એ અગાઉ અમે એ બાબતને ધિક્કારતા હતા, પણ આપની ચોપડી સાથે અમારો ટપકો સરખાવવાથી તથા તેના બનેલા બનાવો મળતા આવ્યાથી અમોને એ ઉપર પુષ્કળ શ્રદ્ધા Faith આવી ગયો છે. વિગેરે વિગેરે. હાલ એજ.

હું છું આપનો સેવક.

હોરમજજી પેસ્તનજી દાદી બરજોર.

ડાકટર.

——

પોલીસ કોર્ટ, ના૦ ૨૯ કોટ,

મુંબાઇ તા. ૪ માર્ચ સને ૧૮૮૯.

શેઠજી સાહેબ,

શેઠ શાકરલાલ શંભુલાલ દેશાઈ વકીલ.

વઢવાણ.

સાહેબ,

જત આપનો માયાળુ ભરેલો પત્ર અમને વખતસર પહોંચ્યો હતો, પણ કામકાજના સબબે તેનો જવાબ તરત ન લખાયો અને આશાછે કે આપ ક્ષમા કરશોજી.

વિશેષ આપસાહેબ આપની ચોપડીની કદર માટે મારો ઉપકાર માનો છે તે વિશે આપને જણાવવાની રજા લઉછું કે એમાં ઉપકાર જેવું કાંઇ નથી. એક ગૃહસ્થની મેહનતની જો તેની ઘટતી તેના મિત્ર તથા ભણેલા ગ્રહસ્થોથી ન પીછાણાય અને માણુસ જાત એક બીજાની મેહેનત ન પીછાણે તો તે ગ્રહસ્થ બી નહીં અને માણસ જાત બી ન કહેવાય, પછી તે મેહનત ગમે તે બાબતમાં હોય પછી તે બાબત તે આદમીના વિચારમાં આવે યા તે માને કે નહીં વિગેરેવિગેરે

હું છું તમારો નમ્રતાનો સેવક.
હોરમજજી દાદીબરજોર
ડાકટર.

શ્રી દમણ તા૦—૧૯—૩—૯૦

જા. નં ૭૪

મેહેરબાન શેઠજી સાહેબ શેઠ શાકરલાલ શંભુલાલ દેશાઇ.
વઢવાણ કાંપ.

વિશેષ વિનંતી સાથ લખવાનું કે આપ સાહેબના તરફથી છેલા " કયસરે હિન્દ " વર્તમાન પત્ર સાથે વેંહેચાયલું હેન્ડબીલ અમોએ વાંચ્યું છે. આપના તરફથી પ્રગટ થતા "તાજક જ્યોતિશ ફળ દર્પણ" નામના ગ્રંથની નકલ ૨ ગ્રાહક તરીકે અમારૂં નામ નોંધશોજી, ગ્રંથ તૈયાર થવાથી ખબર આપશોજી. આપના તરફથી આવા અમૂલ્ય ગ્રંથ બહાર પડે છે તેથી હું ઘણોજ ખુશી થયોછું. એજ કામકા લખવું.

લી૦ સેવક **આણંદરાવ ગણપતરાવ મજમુદારની**
સલામ વાંચવી.

—o—

મુંબાઇ તા૦ ૨૦ મી માર્ચ સને ૧૮૯૦

વકીલ શાકરલાલ શંભુલાલ દેશાઇ.
ભરૂચ.

શેઠજી સાહેબ,

જત તમારી " જ્યોતિશ ફળ દર્પણ " ચોપડી બનાવેલી ખરીદ કરી વાંચી ઘણોજ ખુશી થયો છું અને ખરેખર એવી ચોપડીની ઘણીજ અગત્ય

હતી તેવી ચોપડી તમોએ બનાવીને ઘણાક સમજુ આદમીઓને એક મોટી બક્ષિસ કીધી છે. વિગેરે વિગેરે. હાલ એજ અરજ.

લી૦ સેવક **મેહેરવાનજી મંચેરજી મોદીના.**
દુવા સલામ વાંચશોજી.

આધોઇ, કચ્છ, તા૦ ૨૩—૩—૯૦

મેહેરબાન રા. રાજેશ્રી શાકરલાલ શંભુલાલ વકીલ.
ભરૂચ.

સાષ્ટાંગ દંડવત સાથે વિનંતિ જે આપ સાહેબે "જ્યોતિશ ફળ દર્પણ"નો ગ્રંથ તૈયાર કીધો છે તેથી લોકો ઉપર બહુ ઉપકાર થયો છે. સદરહુ ગ્રંથ બ્રાહ્મણ વિદ્યાર્થીઓને ભણાવવા વાસ્તે જોઇએછીએ, વાસ્તે વગર પૈસે મોકલશો તો મોટો ઉપકાર અને પુન્ય થશે. બ્રાહ્મણો એ વિદ્યા ભણી સુધરશે તેમાં આપને મોટુ પુન્ય છે.

લી૦ આજ્ઞાંકિત સેવક **નરસિંહરામ કરસનજી કવિ-**
ના દંડવત.

—o—

આધોઇ, કચ્છ, તા૦ ૨૯—૩—૯૦

મેહેરબાન રાજમાન રાજેશ્રી
દેશાઈ શાકરલાલ શંભુલાલ વકીલ.
વઢવાણ કાંપ.

સાષ્ટાંગ દંડવત સાથે વિશેષ વિનંતિ કે આપ સાહેબે આપનું બનાવેલું અમૂલ્ય " જ્યોતિશ "નું પુસ્તક કૃપાની રાહે મોકલ્યું તે પહોચ્યું છે. એ બાબત આપનો મોટો ઉપકાર માનુંછું. આ પુસ્તકના વખાણ જેટલા કરીએ તેટલા થોડા છે. આપે બેહદ શ્રમ લીધો છે. આપ કયી જ્ઞાતે છો તે લખશોજી, પણ આપ બ્રહ્મ ક્ષત્રી હશો એમ છબી ઉપરથી જણાય છે, કારણ આવી મેહેનત ઉત્તમકુળ સિવાય બીજાથી લઇ શકાય નહીં. આ પુસ્તકમાં તમામ બાબતો જ્યોતિશના ફળ બાબતની આવી જાય છે. લોકો ઉપર તથા વિદ્યાર્થીઓ ઉપર આપે મોટો ઉપકાર કરેલો છે. એ ગ્રંથ વિદ્વાન જ્યોતિશી વિપ્ર દામોદર પ્રેમજી આ પુસ્તક વાંચીને બહુ ખુશી થયા છે ને બહુ વખાણ કરે છે. એજ વિનંતિ તસ્દી માફ.

લી૦ આજ્ઞાંકિત સેવક.
નરસિંહરામ કરસનજી કવિના
દંડવત.

मेहेरबान राज्यमान राजेश्री देशाइ शाकरलाल शंभुलाल

वकील. मु. वढवाण कांप.

आशिर्वाद साथे विनंति जे आपे बनावेलुं ज्योतिश फल दर्पण नामनुं पुस्तक कवि नरसिंहराम करसनजी ऊपर मोकल्युं ते में संपूर्ण वांच्युं. आ पुस्तकना जेटला बखाण करीए एटला थोडा छे. हुं ज्योतिशनो धंधो बालपणाथी करुंछुं ने वृद्ध थयो छुं तेथी विनंति करूं छूं के आ पुस्तकनुं दान मने आपशो तो मोटो उपकार मानीश. ज्योतिश विद्या अमारा घरनी असली छे ते आ पुस्तकथी सदाकाळ अमारा वंशमां रहेवाथी आपने मोटुं पुन्य छे. एज आशिर्वाद. संवत १९४६ ना चैत्र शुद ९ ने वार शनेउ.

ला. जोशी दामोदर प्रेमजी

ना आशीर्वाद.

श्री आधोई, प्रांत कच्छ.

ભરૂચ મધ્યે રાજ્યમાન રાજેશ્રી વકીલ શાકરલાલ શંભુલાલ દેશાઇ પ્રતી અમદાવાદથી લી. જોશી હરીશંકર બાપુજીના આશીર્વાદ પહોંચે. વિશેષ જ્યોતિશ ફળ દર્પણની ચોપડી નંગ ૧ આપે મને બક્ષીસ આપી તે મને પ્રેસમાંથી મળી છે અને અમારા ત્રણ વિદ્યાર્થીને માટે ત્રણ પુસ્તકો પણ પ્રેસમાંથી લીધાં છે. બીજું આપે જ્યોતિશ ફળ દર્પણ છપાવી પ્રગટ કરી એ તમારી પ્રસિદ્ધિ ને નામ બહુ દિવસ ચાલશે ને લોકોના ઉપર ઉપકાર થયો તે પણ પુન્ય છે. લોકો પણ ગ્રંથનું વખાણ કરેછે. સંવત ૧૯૪૬ ના માગશર શુદ ૩ વા. સોમે.

કરાંચી તા૦ ૧૮—૪—૯૦

રા. રા. સાહેબ શાકરલાલ શંભુલાલ દેશાઇ જોગ લખવાનું કે તમારા તરફથી "જ્યોતિષ ફળ દર્પણ" નામનો ગ્રંથ તમોએ ઘણો શ્રેષ્ટ રચીને કર્યોછે. હું તે પુસ્તક રામદાસ મોરારજીની લાઇબ્રેરીમાં વાંચી આવેલો હતો ને લોકો પણ એ ગ્રંથના વખાણ કરેછે વિગેરે વિગેરે.

લા. વૈદશાસ્ત્રી વાલજી લધારામ.

ઠા. ડેન્શાહોલ ઓષધાલય, કરાંચી–પ્રાંત સિંધ.

ગુજરાત મિત્ર, તા. ૨૨–૧૨–૮૯ના પાને ૧૨૧૧

ગ્રંથાવલોકન.

શ્રી **જ્યોતિશ ફળ દર્પણ** આ નામનું એક પુસ્તક તેના રચનાર તથા પ્રગટ કરનાર ભરૂચવાસી મી. શાકરલાલ શંભુલાલ દેશાઇ તરફથી અમોને ભેટ દાખલ મળ્યું છે કે જેની પહોંચ અમે પ્રથમ સ્વિકારી ગયા છીએ. એ પુસ્તક જેમ કદમાં મોટું તેગજ તે માંહેલી બાબતો પણ મોટી છે, અને તે બાબતો આપણા જુનાં પ્રખ્યાત ગ્રંથકારોની અસલી અને વખાણુયલા ગ્રંથ ઉપરથી સંગ્રહ કરીને એક પુસ્તકના આકારમાં કર્તાએ પ્રગટ કરી છે જે પાછળ કર્તાનો શ્રમ કાંઈ ઓછો થયલો ન હોવો જોઇએ. વેદ રૂપી ઈશ્વરના છ અંગો છે જેમાંનું એક અંગ " જ્યોતિશ શાસ્ત્ર " પણ છે એમ કર્તા પસ્તાવનામાં દર્શાવે છે અને વિશેષ એમ જણાવે છે કે મોરના માથા ઉપર જેમ શીખા છે અને નાગના માથા ઉપર જેમ મણી છે તેમ વેદનાં સર્વાંગ શાસ્ત્રોમાં જ્યોતિશ શાસ્ત્ર શિખર છે. આ મુજબ ઉત્તમ પદ્ધતિ ઉપર જ્યોતિશ શાસ્ત્રને જણાવ્યું છે અને તેની ગ્રંથાધારીક સાબેતી મી૦ દેશાઇએ પોતાના પુસ્તકમાં આપી છે. આ પુસ્તક એકંદરે ચાર ભાગે બનાવ્યું છે તેમાં પ્રથમ ભાગમાં ચાર પ્રકરણો, દ્વિતિયમાં ૧૦ પ્રકરણો, તૃતિયમાં ત્રણ પ્રકરણો સમાવ્યા છે, અને બાકીના ભાગમાં માત્ર ટુંકામાંજ સમાપ્ત કીધો છે. દરેક પ્રકરણમાં જાણવા જોગ જ્યોતિશ વાતો જણાવી છે અને જ્યોતિશ શાસ્ત્રની ઉત્પત્તિ આદિકની અચ્છી સમજણ આપી છે. વળી જે જે આપણા પૂર્વેના માહાભારત ભડવીરો ને નામાંકિત રાજાઓ થઇ ગયા છે તે રાજાઓના ગ્રહ યોગ કેવા હતા અને કયા કયા ગ્રહોથી તેઓ રાજ્ય યોગ પામ્યા હતા તે આદિકની બીના મળવા માટે મી. દેશાઇએ પોતાના પુસ્તકના દ્વિતિય ભાગ માંહેલા ચોથા પ્રકરણમાં તે રાજાઓની જન્મ કુંડળી પણ આપી છે અને એ કુંડળીઓમાં આપણા પરમયશસ્વી નામદાર

મહારાણી શ્રી વિકટોરીઆ રાજ માતુશ્રીની પણ જન્મકુંડળી આપી છે જે કુંડળી ગ્રંથને ૧૩૯ મે પાને બતાવી છે. ખચીત આપણી મહારાજ્ય દેવીની જન્મકુંડળી જોવાને સર્વ કોઇને વિશેષ ઉત્કંઠા ઉત્પન્ન થશે. એજ પ્રમાણે બીજાઓની જન્મ કુંડળીઓ પણ મી૦ દેશાઇએ સંગ્રહ કરીને પુસ્તકમાં દાખલ કરી છે. એ આહ્નિક જ્યોતિશને લગતો અચ્છો સંગ્રહ આ પુસ્તકમાં સમાવેલો જોવામાં આવે છે અને તે પાછળ રચનારની મેહેનત ભારે હોવી જોઇએ. અમે એ પુરતકની ફતેહ ઇચ્છીએ છીએ.

કાઠીયાવાડ ટાઇમ્સ, રાજકોટ તા૦ ૧૭ નવેંબર સન ૧૮૮૯

જ્યોતિશ ફળ દર્પણ.

“ જ્યોતિશ ફળ દર્પણ ” નામનું પુસ્તક વકીલ શાકરલાલ શંભુલાલ દેશાઇ તરફથી અમોને મળ્યું છે. આ પુસ્તક ગુજરાતી ભાષામાં પ્રસિદ્ધ થયું છે અને તેની અંદર જ્યોતિશ વિદ્યાને લગતી અનેક બાબતોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે. જેઓએ તે વિદ્યાનો અભ્યાસ કરેલો છે અને જેઓ તે વિદ્યાને માન આપે છે તેઓ તરફથી એમ જણાવે છે કે તે પુસ્તક ગ્રંથકર્તાને ઘણું માન આપનારૂં છે કેમકે ગ્રંથકર્તાએ દરેક બાબત ઘણી ખુલી અને સાદી રીતે બતાવી આપી છે અને તે વિદ્યાને લગતું કશું ગુપ્ત રખાયું નથી.

તેઓએ અસલના વખતના કેટલાએક મહાન્ પુરૂષોની તેમજ નામદાર મહારાણીજીની જન્મ કુંડળી દાખલા તરીકે પ્રસિદ્ધ કરી છે. જો આ પુરતક અંગ્રેજીમાં પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યું હોત તો તે તરફ વિશેષ ધ્યાન ખેંચાત. મી. દેશાઇએ આ પુસ્તક બનાવવામાં પ્રાચિન કાળના કેટલાએક સંસ્કૃત શાસ્ત્રોનો આધાર લીધો છે. આ પુરતક પ્રસિદ્ધ થવાથી જે સઘળું અજવાળામાં આવ્યું છે તે એમ બતાવી આપે છે કે તેઓએ તે વિદ્યાનું બારીકીથી અભ્યયન કરેલું હોવું જોઇએ.

Wadhwan Civil Station
25th December 1893.

My dear Sakerlal,

Your two publications in Gujerati on Astrology are really very useful and exclellent productions. The science of Astrology had not received that attention from public as it ought to have. This science is an old science and like all others of its class its revelations were chiefly confined to the Brahamical claass. Your works of Jotish Ful Durpan and Tajak Jotish Ful Durpan have placed the public in a position to understand its revelations. These works have been systematically arranged in a very simple Gujerati language and is simple the so-called astrologers of the present day were to study these works, they will be very useful members of the society. I think regular training and certificates so successful candidates should be given to Young Brahmin boys who want to practice this science. At present the general public have no means to know whether the man to whom he entrusts his horoscope is sufficiently trained in the science or not. Many people have lost faith in the science because it has degenerated in the hands of the present practitioners and I trust your publications will revive their lost faith.

Believe me Yours
Sincerely
(Sd). Thakordas Kikabhai.

તરજુમો.

વઢવાણ સિવિલ સ્ટેશન.

તા. ૨૫ ડિસેમ્બર ૧૮૯૩.

મારા પ્યારા સાકરલાલ.

તમારા જ્યોતિષ શાસ્ત્રના ગુજરાતીમાં બે પુસ્તકો ઘણાજ ઉપયોગી અને ઉત્તમ પંકિતના છે. જ્યોતિષ શાસ્ત્રના ઉપર લોકોએ જેટલું ધ્યાન દેવું જોઇએ તેટલું તેઓ દેતા નથી. આ શાસ્ત્ર ઘણું પુરાતન છે. બીજા શાસ્ત્રોની માફક આ જ્યોતિષ શાસ્ત્રની સમજણ મુખ્યત્વે કરીને બ્રાહ્મણ વર્ગમાંજ હતી. તમારા "જ્યોતિષ ફળદર્પણ" અને "તાજકજ્યોતિષ ફળદર્પણ" નામના બે પુસ્તકોએ તેમાંના ગુહ્યાર્થ સમજવાને લોકોને શક્તિમાન કર્યા છે. આ પુસ્તકો નિયમાનુસાર અને સરળ ગુજરાતી ભાષામાં રચાયલા છે. અને જો હાલના જોશીઓ આ પુસ્તકોનો અભ્યાસ કરે તો તેઓ સંસારી મંડળના ઘણા ઉપયોગી માણસ થઈ પડશે. મારો વિચાર એવો છે કે બ્રાહ્મણોના છોકરા જેઓને આ વિદ્યામાં ધંધો કરવાનો હોય તેઓને પંડીતોએ નિયમસર કેળવણી આપવી અને તેમાં જે ફતેહમંદ નિવડે તેને સર્ટીફીકેટ આપવું. હાલના જમાનામાં જે માણસ પોતાની જન્મોત્રી કોઇને જોવા આપે છે તો તે જોનારો જ્યોતિષની વિદ્યાથી પૂરતો માહિતગાર છે કે નહીં તે જાણવાને લોકોને કાંઇ પણ સાધન નથી. ઘણા માણસોનો આ વિદ્યા ઉપરથી વિશ્વાસ ઊઠી ગયો છે કારણ કે તેને હાલના ધંધા ચલાવનારાએ કનિષ્ટ પંક્તિમાં લાવી દીધી છે અને મને આશા છે કે તમારા પુસ્તકોથી લોકોનો ઉઠી ગયલો વિશ્વાસ ફરીને તાજો કરશે.

હું છું.

આપનો સ્નેહિ

(સહી) ઠાકોરદાસ કીકાભાઈ.

॥ શ્રી ગણેશાયનમઃ ॥

શ્રી સૂર્યાયનમઃ

ઊપસંહાર.

જેના હજારો કિર્ણો છે, ત્રૈલોકનો દીપક, ચંદ્રની મૂર્તિમાં કલ્પાયેલો, જેનો પુનર્જન્મ થનાર નથી, એવા યોગીયોના મોક્ષનું દ્વાર, આત્માને જાણનારા યોગીઓનો આત્મા, યજમાનોનો યજ્ઞ, ગ્રહ નક્ષત્રાદિકનો અધિપતિ, લોકનો પ્રલય ઉત્પત્તિ તથા પાળણનો સ્વામિ અને વેદમાં જે અનેક પ્રકારે ગવાયેલો એવો જે સૂર્ય તેને નમસ્કાર કરૂં છું.

હોરાતંત્ર રૂપ એટલે ખગોળ, ભૂગોળ, માહાસાગર તરવામાં જેઓની બુદ્ધિ શ્રેષ્ટ છે, એવા માહાન પુરૂષો જેઓ સારી બુદ્ધિવડે બહુ પ્રકારે શબ્દોના ન્યાયયુક્ત જોતિષ શાસ્ત્રના ગ્રંથો સંસ્કૃત ભાષામાં રચી પોતાનું નામ અમર મુકી ગયા છે, તે જોતિષ શાસ્ત્રના ગ્રંથોમાંથી ખરી ઉપયોગી જાણવા જેગ બાબતો હરકોઇ સહેલથી સમજી શકે, તેવી રીતનો ગુજરાતી ભાષામાં આ લઘુ ગ્રંથ રચું છું.

પૂર્વે જન્મના સંચીત કર્મના આધારે આ જન્મમાં સુખ દુઃખ ભોગવવાનું પ્રારબ્ધ બંધાય છે. તે જોતિષ શાસ્ત્ર બતાવી આપે છે. તેથી એ જોતિષ શાસ્ત્ર જાણવું દરેક મનુષ્યને ઘણું અગત્યનું છે. તે વાતની ખાત્રી માટે શકવર્તી રાજા વિર વિક્રમની દરબારમાં (૧) ધનવંતરી, (૨) રક્ષપણક, (૩) અમરસિંહ, (૪) શંકુ, (૫) વૈતાલભટ્ટ, (૬) ઘટખરપર, (૭) કાળીદાસ, (૮) વરામીહર, (૯) વરરૂચિ એ રીતે નવ પંડિત રત્નો દરબાર દિપાવતા હતા. જેમાંના પંડિત વરાહમીયરનો સિદ્ધાંત નિચે લખું છું.

(૧) કેટલાએક શાસ્ત્રોમાં એમ કહેલું છે કે માણસને સુખ દુઃખ પ્રારબ્ધ પ્રમાણે મળેછે, અને કેટલાએક શાસ્ત્રોમાં એમ કહેલું છે કે ઉદ્યમ પ્રમાણે માણસને સુખ દુઃખ મળેછે. આ બન્ને મતમાં ગમે તે રીતે હોય અને ધારો કે પ્રારબ્ધ પ્રમાણે સુખ દુઃખ મળતું હોય તો પ્રારબ્ધ પ્રમાણે મળ્યું જશે તેમાં જોતિષ શાસ્ત્ર જાણવાની શી જરૂર છે ? આ સવાલનો વિગતવાર ખુલાસો નિચે પ્રમાણે છે.

(૨) માણસના સુખ દુઃખનો આધાર ફક્ત પ્રારબ્ધ ઉપર હોય તો વેદમાં, પુરાણોમાં અને ધર્મ શાસ્ત્રમાં એમ કહેલું છે કે, યજ્ઞ કરીએ તો સ્વર્ગ સુખ મળે; ગાય, સુવર્ણ અને પૃથ્વિનું દાન દઇએ તો અક્ષય સુખ મળે. સત્ય બોલવું, પાપ કરવું નહીં, મા બાપ અને ગુરૂની આજ્ઞા માનવી, હીંસ્સા કરવી નહીં પણ આ સર્વથી વિરૂદ્ધ વરતવાનું કદી પ્રારબ્ધ છે તો પ્રારબ્ધ પ્રમાણે થવાથી માણુસ દોષમાં નથી એમ માનવાથી ઉપરના શાસ્ત્રોની જરૂર નહીં હોવાથી વ્યર્થ થશે, તથા સ્વર્ગ નર્ક અને નીતિ ન્યાય મિથ્યા થશે, કેમકે થવાનું છે તે થતાં માણસનું કાંઇ પણ ચાલતું નથી.

(૩) માણસના સુખ દુઃખનો આધાર ફક્ત ઉદ્યમ ઉપરજ જો હોય તો સર્વ માણસો સારૂં ફળ ધારીને ઉદ્યમ કરે છે તો પણ તેમાંથી અણચીંતવ્યું દુઃખ પેદા થાય છે, તેમ ન થવું જોઇએ એટલુંજ નહીં પણ કોઇ મનુષ્ય ગરીબ કે નિર્ધન થાય નહીં. વળી ઉપર પ્રમાણે ઉદ્યમજ જો મુખ્ય માનીએ તો માણસોનો આગલો તથા પાછલો જન્મ હોઇ શકે નહીં, ત્યારે સ્વર્ગ તથા નર્ક વિગેરે મિથ્યા થાય છે.

(૪) ઉપર પ્રમાણે એક બીજાથી વિરૂદ્ધ છે માટે તેનો નિર્ણય જણાવતાં પહેલાં પ્રારબ્ધ તો મુખ્ય માની શકાય નહીં. કારણ કે પ્રારબ્ધ એ પૂર્વ જન્મમાં કરેલું કર્મ છે તેનુંજ નામ આ જન્મમાં પ્રારબ્ધ પડ્યું છે, માટે પ્રારબ્ધ તે પૂર્વ જન્મના ઉદ્યમવશ જણાય છે.

(૫) ઉપર પ્રમાણે ઊદ્યમનું મુખ્યપણું સાબીત જણાય છે તો પણ તેમ નથી, કારણ કે સઘળા ઊદ્યમો સફળ થતા નથી એટલુંજ નહીં પણ વિરૂદ્ધ ફળવાળાં થઇ જાય છે તથા કેટલાંએક કામોને પોતાના ઉદ્યમથી બની શકે નહીં એવા હોય છે તેમજ ઉદ્યમથી તે કામો બની શકે એવું વિચારમાં પણ આવતુ નથી. આ ઉપરથી ઊદ્યમનું મુખ્યપણું ના સાબીત થાય છે.

(૬) આ ઉપરથી શાસ્ત્રોના પ્રમાણુ સાથે ઘણા શાસ્ત્ર કરનારાઓ એમ સાબીત કરેછે કે પૂર્વ જન્માંતરમાં જે કર્મ કરેલું છે, તે કર્મનાં ફળ મેળવનારા વખતનું પ્રારબ્ધ નાંમ છે, અને પ્રારબ્ધને આધિન ઊદ્યમ છે તેમજ ઊદ્યમને આધિન પ્રારબ્ધ છે. આ સિદ્ધાંતમાં એક સવાલ પેદા થાય છે, તે એ કે એ બેમાંથી પ્રથમ શું ? તો તેનો ઉત્તર કે બીજાંકૂર ન્યાયથી કહે છે કે જેમ બીજમાંથી ઝાડ પેદા થાય છે ને ઝાડમાંથી બીજ પેદા થાય તો તે બેમાંથી જેમ એકે પ્રથમ માનવામાં આવતું નથી, તેમ આ વિષે સમજવાનું છે.

(૭) ઉપરની હકીકતથી સાફ જણાય છે કે, માણસોનુંજ જેવું પ્રારબ્ધ

તેવો ઉદ્યોગ કરવાની બુદ્ધિ થાય છે, પણ બધા ઉદ્યમો પ્રારબ્ધને વશ નથી કેમકે પ્રારબ્ધો ત્રણ પ્રકારના છે. તેમાંનું પહેલું દ્રઢ, બીજું અદ્રઢ ને ત્રીજું દ્રઢદ્રઢ છે.

(૮) દ્રઢ પ્રારબ્ધ તો નકી ભોગવવાનું છે, એ કોઇ મિથ્યા કરી શકે એમ નથી, એને કેટલાક વજ્રલેપ કરીને કહે છે. આ પ્રારબ્ધ ફેરવવાને ગમે તેટલા પ્રયત્નો કરીએ તે વ્યર્થ છે. જેમકે કોઈ ગધેડો છે તેની ગાય કરવા ગમે તેટલા પ્રયત્ન કરીયે તો તે ફોકટ છે.

(૯) આ સિવાય બાકીનાં બે જાતનાં પ્રારબ્ધો છે. તે યોગ્ય ઉપાયથી ફેરવી શકાય છે એમ વેદાંતમાં તથા ધર્મશાસ્ત્રની સ્મૃતિઓમાં કહેલું છે.

(૧૦) દ્રઢાદ્રઢ પ્રારબ્ધ ફેરવવાને યોગ્ય ઊપાય કરવાથી તેને સુધાર્યું પણ તેનો મૂળ ભાગ કાંઇ કાયમ રહે છે. જેમકે નાનપણમાં કોઇ માણસને સાપે કરડેલો છે અને તે સાપનું ઝેર અથવા વિખ મંત્ર પ્રયોગથી અથવા ઔષધથી નાશ થતાં માણુસ કુશળ રહે છે, તોપણ તેની આખી જીંદગીમાં જ્યારે જ્યારે ઘમઘોર વરસાદ ચડી આવે છે, ને ગાજવીજ થાય છે, ત્યારે ત્યારે તે માણસનું માથું દુઃખવા આવે છે. એ નાનપણમાં કરડેલા સાપનો પ્રભાવ છે, કેમકે સાપનું વીખ તો કરડ્યા પછી તુરત ઉતરી ગયું છે, તોપણ તેની થોડી અસર શરીરમાં કાયમ રહી છે તે જો કે દેખીતી રીતે જાણુવામાં આવતી નથી, તો પણ ઉપર કહેલા મેઘાડંબર વખતે પ્રસિદ્ધ થાય છે. આવા પ્રારબ્ધને દ્રઢાદ્રઢ કહેછે.

(૧૧) અદ્રઢ પ્રારબ્ધનો યોગ્ય ઉપાય કરવાથી તદન ફેરવી શકાય છે, જેમ કે ઉનાળામાં તાપ પડેછે, તે કોઇથી મિથ્યા થઇ શકતો નથી, તોપણ છત્રી ઓઢીને ચાલીએ તથા પગમાં જોડા પેહેરીને ચાલીએ તો આપણને તે તાપ હરકત કરશે નહીં, તેમજ કાંટાવાળી જમીનમાં જોડા પેહેરી ચાલવાથી કાંટા લાગશે નહીં.

(૧૨) ધર્મશાસ્ત્રો, પુરાણો વિગરે તમામ શાસ્ત્રો પાછળના બે પ્રારબ્ધો ફેરવવાને બોધ કરતાં ફરમાવે છે કે પુણ્ય કરવાથી પાપ નાશ પામશે, અને જ્યારે પાપ નાશ પામશે ત્યારે દુઃખ મટશે, કેમકે દુઃખનો આધાર પાપ ઉપર છે અને સુખનો આધાર પુણ્ય ઉપર છે.

(૧૩) પ્રારબ્ધનું ફળ ક્યારે કેવી રીતે કેવું મળશે, તે જાણુવાનું કામ જોતિષ શાસ્ત્રનું છે, જેમકે ઘરની અંદર તમામ જણસો અનુક્રમે ગોઠવેલી છે, અને તે ઘરમાં અંધારૂં છે, તેમાંથી વસ્તુ મેળવવાને કોઈ અજાણ્યો માણસ ઘણાં ફાંફાં મારશે તોપણ તેને ધારેલી વસ્તુ સહેજ અને સેહેલાઇથી મળશે

નહીં, પણ જો દીવો પ્રકટીને ઘરમાં જશે તો તેને ધારેલી વસ્તુ સેહેલથી મળી શકશે. આ પ્રમાણે જોતિષ શાસ્ત્ર વગર માણસનું જીવતર અંધારા જેવું છે, કારણ કે ભવિષ્ય કાળમાં શું શું બનવાનું છે, તેની કાંઇ તેને ખબર હોતી નથી.

(૧૪) માણસનું પ્રારબ્ધ તેની જન્મ વખતની કુંડલી ઉપરથી પરખી શકાય છે, કેમકે જેના સારા ગ્રહ છે તેનું સારૂં પ્રારબ્ધ છે, અને જેના નઠારા ગ્રહ છે તેનું નબળું પ્રારબ્ધ છે. વળી ગ્રહોના બળાબળ ઉપરથી દ્રઢ અદ્રઢ કે દ્રઢાદ્રઢ ફળ પણ પારખી શકાય છે.

(૧૫) વળી ગ્રહોની મહાદશા અંતરદશાના વખતમાં પ્રારબ્ધનું ફળ મળવાનો વખત મુકરર થઈ શકે છે, કેમકે સારા પ્રારબ્ધનું ફળ સારી માહાદશા અંતરદશામાં મળશે અને નઠારા પ્રારબ્ધનું ફળ નઠારી માહાદશા અંતરદશામાં મળશે.

(૧૬) સારાં અથવા નઠારાં ફળ ઉપજાવનારા પ્રારબ્ધના દરજ્જા પણ ગ્રહોના બળાબળ પ્રમાણે મહાદશા અંતરદશાથી ઠરાવી શકાય છે.

(૧૭) ઉપર પ્રમાણે પ્રારબ્ધને અનુકુળ ઉદ્યમ કરવાથી માણસ આ સંસારમાં સર્વ કામની સિદ્ધિને પામે છે એમ વેદમાં અને ધર્મશાસ્ત્રમાં કહેલું છે તે જોતિષ શાસ્ત્રના આધારે કહેલું છે.

(૧૮) માણસોના દરેક કામમાં જોતિષનો ખપ પડેછે. જનોઇ, વિવાહ, વાસ્તુ, દેશાંત્તર વિગેરે કામ કરવાનો સારો વખત જોતિષ શાસ્ત્રના મૂહૅતથી ઠરાવી શકાય છે, તેમજ દરેક મનુષ્યનું નામ પણ તેનો પિતા જોતિષ શાસ્ત્રના ગ્રંથના આધારથી પાડે છે.

(૧૯) અમુક વખતે અમુક યજ્ઞ કરવો એ વેદમાં કહેલું છે, જેમકે શારદ, અશ્વમેધ, વાજપય, રાજસુ, પૌણીમાં. વૈશ્વદેવ વિગેરે યજ્ઞો કરવાના જુદા જુદા વખતો ઠરેલા છે તે વખત પણ જોતિષ શાસ્ત્ર ઉપરથીજ નક્કી ઠરાવી શકાયછે.

(૨૦) ઝાડો અને વનસ્પતિઓ વખત પ્રમાણે ફળે છે. વસંતઋતુમાં વનસ્પતિ નવપલ્લવ થાય છે, અનાજો શરદઋતુમાં પાકે છે, તેમ પ્રારબ્ધ પણ વખત વગર ફળ ઉપજાવી શકતુ નથી. આ વખત જોતિષશાસ્ત્ર દરશાવે છે માટે જોતિષશાસ્ત્રને કાળવિધાન શાસ્ત્ર કહે છે.

(૨૧) જોતિષ શાસ્ત્ર વેદમાંથી નીકળેલું છે કેમકે વેદના છ અંગ માંહેનું નેત્રાંગ જોતિષ શાસ્ત્ર છે, એમ ધર્મશાસ્ત્રમાં ફરમાવેલું છે.

ઉપર પ્રમાણે વેદમાંથી પ્રગટ થએલાં જ્યોતિષ શાસ્ત્ર જાણવાની દરેક માણસને ઘણી જરૂર છે, તે ઉપરની હકીકત ઉપરથી ખાત્રી થશે માટે સર્વ સજ્જનોએ તેનો અંગીકાર કરવો એવી મારી વિનતી છે.

વઢવાણ સીવીલ સ્ટેશન,	વકીલ શાકરલાલ શંભુલાલ દેશાઈ,
તા. ૧ લી જાનેવારી ૧૮૮૯.	બ્રહ્મક્ષત્રી, ભરૂચવાસી.

ભાગ પહેલો.

પ્રકરણ પેહેલું.

સંજ્ઞા વિચાર.

સંવત્સર, નક્ષત્ર, યોગ, કરણ વિગેરે કયારે કયારે બેસે છે તે બાબત.

સંવત તથા શક.

શાલીવાહનનો શક કરતાં વિક્રમનો સંવત ૧૩૫ વર્ષ પેહેલાંથી છે, એટલે શાલીવાહન શકમાં ૧૩૫ ઉમેરીયે ત્યારે વિક્રમાદીત્ય સંવત થાય, તેમજ વિક્રમાદીત્ય સંવતમાંથી ૧૩૫ બાદ કરીએ ત્યારે ચૈત્રાદી શાલીવાહન શક થાય. ઉદાહરણ—સંવત ૧૯૪૫માંથી ૧૩૫ બાદ કર્યા તો ચૈત્રાદી શકે ૧૮૧૦ નો શાલીવાહનનો શક થાય છે.

સંવત્સર.

નીચે લખ્યાં અનુક્રમે સાઠ સંવત્સરો છે તે નીચેના અનુક્રમે એક સંવત્સર એક વર્ષ રહે બાદ બીજું બેસે છે, તે પ્રમાણે અનુક્રમે સાઠે સંવત્સર બેઠા પછી ફરીને પેહેલાંથી બેસવા માંડે છે. દરેક મનુષ્યનો કયા સંવત્સરમાં જન્મ થયો છે, તે જન્માક્ષર અથવા જન્મોત્રી ઉપરથી જણાશે.

(૧) પ્રભવ.	(૧૬) ચિત્રભાનું.	(૩૧) હેમલંબ.	(૪૬) પરિધાવી.
(૨) વિભવ.	(૧૭) શુભાનુ.	(૩૨) વિલંબ.	(૪૭) પ્રમાથી.
(૩) શુકલ.	(૧૮) તારણ.	(૩૩) વિકારી.	(૪૮) આનંદ.
(૪) પ્રમોદ.	(૧૯) પાર્થિવ.	(૩૪) સર્વરી.	(૪૯) રાક્ષસ.
(૫) પ્રજાપતિ.	(૨૦) વ્યય.	(૩૫) પ્લવ.	(૫૦) નળ.
(૬) અંગીરા.	(૨૧) સર્વજીત.	(૩૬) શુભકૃત.	(૫૧) પીંગળ.
(૭) શ્રીમુખ.	(૨૨) સર્વધારી.	(૩૭) શોભનકૃત.	(૫૨) કાળ.
(૮) ભાવ.	(૨૩) વીરોધી.	(૩૮) ક્રોદ્ધી.	(૫૩) સિધાર્થ.
(૯) યુવા.	(૨૪) વીકૃત.	(૩૯) વિશ્વાવસુ.	(૫૪) રૌદ્ર.
(૧૦) ધાતા.	(૨૫) ખર.	(૪૦) વત્સર.	(૫૫) દુર્મતી.
(૧૧) ઈશ્વર.	(૨૬) નંદન.	(૪૧) પ્લવંગ.	(૫૬) દુંદભી.
(૧૨) બહુધાન્ય.	(૨૭) વિજય.	(૪૨) કીલક.	(૫૭)રૂધિરોદગારી
(૧૩) પ્રમાથી.	(૨૮) જય.	(૪૩) સોમ્ય.	(૫૮) રક્તાક્ષ.
(૧૪) વિક્રમ.	(૨૯) મન્મથ.	(૪૪) સાધારણ.	(૫૯) ક્રોધન.
(૧૫) વૃષભ.	(૩૦) દુર્મુખ.	(૪૫) વિરોધી.	(૬૦) ક્ષયકૃત.

સંક્રાતિ ૧૨ છે.

નિચે લખ્યા પ્રમાણે બાર સંક્રાતિ એક વર્ષમાં આવે છે, અને દરેક સંક્રાતિ એક મહીનાના આશરા સુધી રહે છે.

(૧) મેષ સંક્રાતિ ચૈત્ર માસમાં આવે છે.
(૨) વૃષભ સંક્રાતિ વૈશાખ માસમાં આવે છે.
(૩) મીથુન સંક્રાતિ જેષ્ઠ માસમાં આવે છે.
(૪) કર્ક સંક્રાતિ અષાડ માસમાં આવે છે.
(૫) સિંહ સંક્રાતિ શ્રાવણ માસમાં આવે છે.
(૬) કન્યા સંક્રાતિ ભાદરવા માસમાં આવે છે.
(૭) તોલા સંક્રાતિ આષો માસમાં આવે છે.
(૮) વૃશ્ચિક સંક્રાતિ કાર્તિક માસમાં આવે છે.
(૯) ધન સંક્રાતિ માગસર માસમાં આવે છે.
(૧૦) મકર સંક્રાતિ પોસ માસમાં તથા ૧૨ મી જાનેવારીએ બેસે છે.
(૧૧) કુંભ સંક્રાતિ મહા માસમાં આવે છે.
(૧૨) મીન સંક્રાતિ ફાગણ માસમાં આવે છે.

સમજુતી.

જે માસમાં સંક્રાતિ ન આવે તે માસ અધીક (પરશોતમ) માસ જાણવો.

અયન બે છે.

પેહેલો અયન ઉતરાયન તે મકર સંક્રાતિથી મીથુન સંક્રાતિ સુધી સૂર્યની ગતિ ઉત્તર તરફ, તેથી ઉતરાયનનો સૂર્ય કહેવાય છે.

બીજો દક્ષાયન તે કર્કશંક્રાતિથી ધનસંક્રાંતિ સુધી સૂર્યની ગતી દક્ષણ તરફ છે, તેથી દક્ષિણાયનનો સૂર્ય કહેવાય છે.

ગોલ ૨ છે.

(૧) ઊત્તર ગોલ મેષ શંક્રાંતિથી ૭ માસ રહે છે.
(૨) દક્ષિણ ગોલ તોલા શંક્રાંતિથી ૭ માસ રહે છે.

વરસમાં ૭ ઋતુ નિચે પ્રમાણે છે.

(૧) વસંતઋતુ મીન અને મેષ રાશીનો સૂર્ય થાય ત્યારે એટલે ફાગણ ચૈત્ર આ બે માસમાં એ ઋતુ રહે છે તેમાં ઝાડોનાં પાંદડાં ખરી પડીને નવાં ખીલે છે, તથા ફુલોમાં સુગંધ આવે છે.

(૨) ગ્રીષ્મઋતુ વરખ અને મીથુન રાશીનો સૂર્ય થાય ત્યારે એટલે વૈશાખ જેષ્ટ આ બે માસમાં એ ઋતુ રહે છે તેમાં તાપ ઘણો પડે, મનુષ્યના શરીરે પરસેવો ઘણો થાય, ટાઢો વાયુ સારો લાગે, ભુખ થોડી, ને તરસ ઘણી લાગે, અને ઠંડુ પાણી પીતું સારૂં લાગે.

(૩) વર્ષાઋતુ કરક અને સિંહ રાશીનો સૂર્ય થાય ત્યારે એટલે અષાડ, શ્રાવણ આ બે માસમાં એ ઋતુ રહે છે. તેમાં વરસાદ ભારે વરસે અને નવું અનાજ પકવવાને ખેડુત લોકો જમીન ખેડી અનાજ વાવે.

(૪) સરદઋતુ કન્યા અને તોલા રાશીનો સૂર્ય થાય ત્યારે એટલે ભાદરવો તથા આશો. આ બે માસમાં એ ઋતુ રહે છે, તેમાં શરદી ઘણી રહે, મનુષ્યને રોગનો ઉપદ્રવ થાય, ખાધું પચે નહિ.

(૫) હેમંતઋતુ વૃશ્ચિક અને ધન રાશીનો સૂર્ય થાય ત્યારે એટલે કાર્તિક, માગશર, આ બે માસમાં એ ઋતુ રહે છે, તેમાં નવું અનાજ આવે, થોડી થોડી ટાઢ વાય ભુખ ઘણી લાગે, ખાધેલું પાચન થાય અને જીવને સુખાકારી રહે.

(૬) શિશીરઋતુ મકર અને કુંભ રાશીનો સૂર્ય થાય ત્યારે એટલે પોષ તથા માહા માસમાં એ ઋતુ રહે છે. તેમાં ટાઢ ઘણી વાય, હીમ પડે, રૂ અને ઊનનાં કપડાં પેહેરવાં સારાં લાગે.

માસ ૧૨ છે.

(૧) ચૈત્ર.	(૪) અષાડ.	(૭) આશો.	(૧૦) પોષ.
(૨) વૈશાખ.	(૫) શ્રાવણ.	(૮) કારતક.	(૧૧) માહા.
(૩) જેષ્ઠ.	(૬) ભાદરવો.	(૯) માગસર.	(૧૨) ફાગણ.

(૧) શુકલપક્ષ, તે અજવાળીઉં. (૨) કૃષ્ણપક્ષ, તે અંધારીઉં.

તિથી ૧૬ છે.

(૧) પ્રથમી.	પ્રતિપદા.	(૯) નવમી.	નોમ.
(૨) દ્વીતિયા.	બીજ.	(૧૦) દશમી.	દશમ.
(૩) ત્રિતિયા.	ત્રીજ.	(૧૧) એકાદશી.	અગીઆરસ.
(૪) ચતુર્થી.	ચોથ.	(૧૨) દ્વાદશી.	બારસ.
(૫) પંચમી.	પાંચમ.	(૧૩) ત્રીયોદશી.	તેરસ.
(૬) શષ્ઠી.	છઠ્ઠ.	(૧૪) ચતુરદશી.	ચૌદશ.
(૭) સપ્તમી.	સાતમ.	(૧૫) પુર્ણિમા.	પુનેમ.
(૮) અષ્ટમી.	આઠમ.	(૧૬) અમાવાસ્યા.	અમાસ.

ઉપર લખેલી સોળ તિથિમાં અંધારી ચૌદશ અને અમાસને દિવસે કોઇ મનુષ્યનો જન્મ થયો હોય તો, કેવું ફળ મળે તે આ જગ્યાએ લખવાની જરૂર ધારી નિચે પ્રમાણે લખીએ છીએ.

મદનરત્ન નામના ગ્રંથમાં ગર્ગાચાર્ય ઋષિ કહે છે કે અંધારી ચૌદશે જન્મ થયો હોય તો નિચે પ્રમાણે છ પ્રકારનું ફળ છે.

ચૌદશ બેસે ત્યારથી દશ ઘડી સુધીમાં જન્મ થયો હોય તો સારૂં ફળ
મળે. દશથી વીશ ઘડી સુધીમાં જન્મ થયો હોય તો બાપનું મૃત્યુ થાય. વીશ
ઘડીથી ત્રીશ ઘડી સુધીમાં જન્મ થયો હોય તો માતાનું મૃત્યુ થાય. ત્રીશ ઘ-
ડીથી ચાળીશ ઘડી સુધીમાં જન્મ થયો હોય તો મામાનું મૃત્યુ થાય. ચાળીશ
ઘડીથી પચાશ ઘડી સુધીમાં જન્મ થયો હોય તો વંશનો ક્ષય થાય અને પ-
ચાશ ઘડીથી સાઠ ઘડી સુધીમાં જન્મ થયો હોય તો ધનની હાની થાય. એ
રીતે ગર્ગાચાર્ય ઋષિ લખે છે.

શાન્તિ કરવાથી અશુભ ફળનો નાશ થાય એવી રીતે પણ શાસ્ત્રમાં લખ્યુંછે.

અમાવાસ્યાને દહાડે જન્મ થયો હોય તેનું ફળ નીચે પ્રમાણે.

(પરિશિષ્ટ ભાષ્ય નામના ગ્રંથ મધ્યેથી.)

ચૌદશ ઉપર અમાસ હોય તો તેને સીનીવાલી અમાસ કહેવાય છે તેમાં જો જન્મ થયો હોય તો હાથી, ઘોડા, પશુ, ઢોર અને લક્ષ્મિ એ સઘળાંનો નાશ થાય તેમજ જન્મ પામનારનું મૃત્યુ થાય, એ રીતે ગર્ગાચાર્ય ઋષિ કહેછે.

(પ્રયોગપારિ જાતના ગ્રંથ મધ્યેથી.)

પડવા યુક્ત અમાંસ હોય તો તેને કુહુવાલી અમાસ કહે છે. તેમાં જન્મ થયો હોય તો ઉપર લખેલી સીનીવાલી અમાસ કરતાં વધારે હાની કરે તે એ રીતે કે ઊપર પ્રમાણે હાથી, ઘોડા, પશુ, ઢોર અને દ્રવ્ય તેમજ ઘર, જગ્યા, ભાઇ, ભાંડુ, માતા વિગેરે સર્વનો ક્ષય કર્તા છે. એ રીતે ગર્ગાચાર્ય ઋષિ કહે છે.

શાન્તિસાર નામના ગ્રંથમાં નારદજીનું વચન નિચે પ્રમાણે છે.

અમાવાસ્યાને દહાડે જન્મ થયો હોય તો માતાપિતાનો નાશ કરે તેમજ કેવળ દરીદ્રિ થાય.

ઉપર લખેલા બધા દોષની શાન્તી કરવાથી અશુભ ફળ નાશ પામે છે, એ રીતે પણ શાસ્ત્રમાં લખ્યું છે.

વાર સાત છે.

(૧) રવીવાર.	(૩) મંગળવાર.	(૫) ગુરૂવાર.	(૭) સનીવાર.
(૨) સોમવાર.	(૪) બુધવાર.	(૬) શુક્રવાર.	

દીવારાત્રી.

દિવસ તથા રાત્રીએ જન્મ થયો હોય તો તેને દીવારાત્રી કહેછે.

નક્ષત્ર ૨૮ છે.

નિચે લખ્યા અનુક્રમ પ્રમાણે નક્ષત્રો બેસેછે. તે દરેક નક્ષત્ર સાઠ ઘડીના આસરાનું છે. ક્યા નક્ષત્રમાં જન્મ થયોછે તે જન્મોત્રીમાં લખેલું હોય છે.

(૧) અશ્વની.	(૮) પુષ્ય.	(૧૫) સ્વાતી.	(૨૨) અભિજીત.
(૨) ભરણી.	(૯) અશ્લેશા.	(૧૬) વીસાખા.	(૨૩) શ્રવણ.
(૩) કૃતીકા.	(૧૦) મઘા.	(૧૭) અનુરાધા.	(૨૩) ધનેષ્ટા.
(૪) રોહેણી.	(૧૧) પુર્વાફાળગુની.	(૧૮) જેષ્ટા.	(૨૫) શતભીષા.
(૫) મૃગશર.	(૧૨) ઊતરાફાળગુની.	(૧૯) મુળ.	(૨૬) પુર્વાભાદ્રપદ.
(૬) આર્દ્રા.	(૧૩) હસ્ત.	(૨૦) પુર્વાષાઢા.	(૨૭) ઊતરાભાદ્રપદ
(૭) પુનરવસુ.	(૧૪) ચીત્રા.	(૨૧) ઊતરાષાઢા.	(૨૮) રેવતી.

ઉપર લખેલા નક્ષત્રો મધ્યે અભિજીત નક્ષત્ર ઉતરાષાઢા ઉતરતાં પેહેલાં આશરે ઘડી ૧૫ અને શ્રવણ નક્ષત્રની શરૂઆત આશરે ઘડી ૪ મળી કુલ ઘડી ૧૯ના આશરાનું અભિજીત નક્ષત્ર છે.

ઉપર પ્રમાણે શ્રવણ નક્ષત્રમાંથી ઘડી ૪ જતાં બાકી ઘડી ૫૬ના આશરાનું શ્રવણ નક્ષત્ર રહે છે, તેમજ ઉતરાષાઢા ઘડી ૪૫ના આશરાનું રહે છે.

ઉપરના નક્ષત્ર મધ્યે મુળ નક્ષત્ર તથા જેષ્ટા અને અશ્લેશા નક્ષત્રમાં કોઇ મનુષ્યનો જન્મ થયો હોય તો કેવું ફળ મળે તે જાણવાની અગત્ય જાણી નિચે પ્રમાણે લખીએ છીએ.

મુળ નક્ષત્રમાં જન્મ થયો હોય તો તેનું ફળ નીચે પ્રમાણે ગ્રંથમાં લખેલું છે.

એક ઘડીથી પાંચ ઘડી સુધીમાં જન્મ થયો હોય તો વડીલોની કૃપાવાળો
ો. છથી દશ ઘડી સુધીમાં જન્મ થયો હોય તો પિતાનું મૃત્યુ થાય, અને
ારથી અઢાર ઘડી સુધીમાં જન્મ થયો હોય તો પોતાના બાહુબળવડે
ાય અને ૧૯થી ૨૬ ઘડી સુધીમાં જન્મ થયો હોય તો નકારી ખુ-
જાણવો, અને ૨૭-૨૮ એ બે ઘડી સુધીમાં જન્મ થયો હોય તો ક્ષ-

હત્યા કરે અને ૨૯થી ૩૬ ઘડી સુધીમાં જન્મ થયો હોય તો પ્રભુ ઉપર આસ્થા-વાળો અને તેવીજ વિદ્યા જાણનારો જાણવો. ૩૭થી ૪૮ ઘડી સુધીમાં જન્મ થયો હોય તો તે પ્રાણિની ઉમર થોડી જાણવી અને ૪૯થી ૫૧ ઘડી સુધીમાં જન્મ થયો હોય તો તે પ્રાણિ મૃત્યુ પામે. ૫૨થી ૫૪ ઘડી સુધીમાં જન્મ થયો હોય તો તે ધનવાન થાય અને ૫૫થી ૬૦ ઘડી સુધીમાં જન્મ થયો હોય તો પરદે-શવાસી અને શીળવાન પુરૂષ જાણવો.

હવે જેષ્ટા નક્ષત્રમાં જન્મ થયો હોય તો નિચે પ્રમાણે ફળ આપે છે.

નક્ષત્ર બેસે તે થકી સાત ઘડી સુધીમાં જન્મ થયો હોય તો રાજ્યની પ્રાપ્તિ કરે અથવા રાજ્ય જેવા વૈભવનું સુખ મળે, અને ૮થી ૧૫ ઘડી સુધીમાં જન્મ થયો હોય તો તે પ્રાણિ મૃત્યુ પામે. ૧૬થી ૨૦ ઘડી સુધીમાં જન્મ થયો હોય તો તે પ્રાણિની માતા મૃત્યુ પામે અને ૨૪થી ૨૯ ઘડી સુધીમાં જન્મ થયો હોય તો ભાઈનું મૃત્યુ થાય. હવે ૩૦થી ૩૩ ઘડી સુધીમાં જન્મ થયો હોય તો મામાનું મૃત્યુ થાય. ૩૪થી ૪૩ ઘડી સુધીમાં જન્મ થયો હોય તો સૌભાગ્યની વૃદ્ધિ કરે. ૪૪થી ૪૮ ઘડી સુધીમાં જન્મ થયો હોય તો પોતે દુઃખી થાય, અથવા કષ્ટી ભોગવે. ૪૯થી ૫૬ ઘડી સુધીમાં જન્મ થયો હોય તો સારૂં ફળ ભોગવે અને ૫૭–૫૮ એ બે ઘડી સુધીમાં જન્મ થયો હોય તો તે પ્રાણિ ભ્રમણતાવાળો થાય, અને ૫૯થી ૬૦ ઘડી સુધીમાં જન્મ થયો હોય તો તે અલ્પ આયુષ્યવા-ળો જાણવો.

અશ્લેશા નક્ષત્રમાં જન્મ થયો હોય તો નિચે પ્રમાણે ફળ આપે છે.

અશ્લેશા નક્ષત્ર બેઠા પછી પાંચ ઘડી સુધીમાં જન્મ થયો હોય તો સં-વેદ્દા સુખી થાય. છથી આઠ ઘડી સુધીમાં જન્મ થયો હોય તો ધનનો ક્ષય થાય અને ૯થી ૧૧ ઘડી સુધીમાં જન્મ થયો હોય તો કુળનો ક્ષય થાય અને બારથી ૨૧ ઘડી સુધીમાં જન્મ થયો હોય તો માતાપિતા બન્નેનો નાશ થાય, ૨૨થી ૨[illegible] ઘડી સુધીમાં જન્મ થયો હોય તો દ્રવ્યવાન થાય, અને ૩૦થી ૩૫ઘડી સુધીમાં જ-ન્મ થયો હોય તો પોતાના બાહુબળ વડે પ્રાક્રમી થાય, અને ૩૬થી૪૦ ઘડી [illegible] ધીમાં જન્મ થયો હોય તો મામાનું મૃત્યુ થાય, અને ૪૧–૪૨ આ બે ઘ[illegible] જન્મ થયો હોય તો થોડું આયુષ્ય ભોગવે, એટલે બાળપણમાંજ મૃત્યુ થાય [illegible] ૪૩ઘડીથી ૫૦ઘડી સુધીમાં જન્મ થયો હોય તો રાજ્યનું તથા સંસારનું સુ[illegible] ૫૧થી ૫૫ઘડી સુધીમાં જન્મ થયો હોય તો માતાનું મૃત્યુ કરે, અને [illegible] ઘડી સુધીમાં જન્મ થયો હોય તો તે પ્રાણી મૃત્યુ પામે.

ઉપર લખેલાં ત્રણે નક્ષત્રમાં દીકરો અથવા દીકરીનો જન્મ થાય તો શાંતિ કરવાથી દોષ મટે છે, એવી રીતે શાસ્ત્રમાં લખેલું છે.

અભુક્ત મુળ બાબત.

જેષ્ટા નક્ષત્ર ઉતરતાં છેવટની એક ઘડી અને મુળ નક્ષત્ર બેઠા પછી બે ઘડી તેને અભુક્ત મુળ કહેછે. તેમાં બાળકનો જન્મ થાય તો તે બાળકનાં માતા પિતા ઘણાં દરિદ્રિ અને અતી દુઃખી અને કષ્ટી થાય છે, તેથી કરીને શાસ્ત્રવાળા એમ કહે છે કે તે બાળકનું મોં જોવું નહિ એટલે માબાપે તેનો ત્યાગ કરવો અને તે બાળકની બાર વર્ષની ઉમર થયા પછી મોહું જુવે તો બાધ નથી.

ઉપર જેષ્ટા નક્ષત્રની એક ઘડી બતાવી છે પણ બીજા આચાર્યો જેષ્ટા-ની બે ઘડી પણ કહે છે.

યોગ ૨૭ છે.

નિચે લખ્યા અનુક્રમ પ્રમાણે યોગ બેસે છે. તે દરેક યોગ આશરે ૬૦ ઘડી સુધી રહે છે. ક્યા યોગમાં જન્મ થયો છે, તે જન્મોત્રિમાં લખેલું હોય છે.

(૧) વીશકુંભ.	(૮) ધૃતી.	(૧૫) વજ્ર.	(૨૨) સાધ્ય.
(૨) પ્રીતી.	(૯) શુલ.	(૧૬) સીદ્ધી.	(૨૩) શુભ.
(૩) આયુષ્યમાન.	(૧૦) ગંજ.	(૧૭) વ્યતીપાત.	(૨૪) શુક્લ.
(૪) સૌભાગ્ય.	(૧૧) વૃદ્ધિ.	(૧૮) વરીયાણ.	(૨૫) બ્રહ્મા.
(૫) શોભન.	(૧૨) ધ્રુવ.	(૧૯) પરીઘ.	(૨૬) ઇંદ્ર.
(૬) અંતીગંજ.	(૧૩) વ્યાઘાત.	(૨૦) શીવ.	(૨૭) વૈધ્રત.
(૭) શુકર્મા.	(૧૪) હર્ષણ.	(૨૧) સીદ્ધિ.	

ઉપર લખેલા યોગો મધ્યે વ્યતીપાત અને વૈધ્રતમાં કોઇ મનુષ્યનો જ-ન્મ થયો હોય તો કેવું ફળ મળે તે જાણવાની અગત્ય જાણી નિચે પ્રમાણે લખીએ છીએ.

શાંતિસાર નામના ગ્રંથમાંથી.

શૌનક ઋષી કહે છે કે વ્યતીપાત અથવા વૈધ્રતમાં જન્મ થયો હોય તો તે મનુષ્ય દરિદ્રી થાય, તથા તેના માતા પિતા પણ દરિદ્રી થાય તેમ તે મનુષ્ય વ્યાધીવાળો, ભયવાળો, લક્ષ્મિ વગરનો તથા થોડા આયુષ્યવાળો તથા પોતાની સ્ત્રીને દુઃખ દેનારો તથા બધી વસ્તુનો નાશ કરનારો એટલે વેચી નાખનારો જાણવો.

ઉપર લખેલા દોષની શાંતિ કરવાથી અશૂભ ફળ મટેછે, એવી રીતે પણ શાસ્ત્રમાં લખેલું છે.

કરણ ૧૧ છે.

નિચે લખેલા અનુક્રમ પ્રમાણે અગીઆર કરણો છે.

(૧) પેહેલો બવ.	(૪) તૈતલ.	(૭) વીષ્ટી.	(૧૦) નાગ.
(૨) બીજો બાળવ.	(૫) ગીરી.	(૮) સકુની.	(૧૧) કીસ્તુઘ્ન.
(૩) કઊલવ.	(૬) વણીજ.	(૯) ચતુપ્પદ.	

દરેક દિવસ તથા રાત્રી મળીને બે કરણ આવેછે. તે શુકલપક્ષની પડવાની ત્રીશ ઘડી આશરે ગયા પછી, બવ કરણ બેસેછે. તે ત્રીસ ઘડી સુધી રહે પછી બીજો બાળવ, પછી ત્રીજો, ચોથો, પાંચમો, છઠ્ઠો, સાતમો કરણ બેસે તે પણ આશરે ત્રીશ ઘડી સુધી રહે છે.

આઠ, નવ, દશ, અગીઆર આ કરણો અંધારીયા ચૌદશની આશરે ત્રીશ ઘડી ગયા પછી બેસે તે અમાસનો દિવસ તથા રાત્રી અને પડવાની આશરે ત્રીશ ઘડી સુધી એ ચારે કરણો બેસે પછી બવથી બેસવા માંડે.

ગણ ૩ છે.

દેવગણ.

અનુરાધા, શ્રવણ, પુષ્ય, રેવતી, હસ્ત, મ્રગસર, અશ્વની, પુનરવસુ, સ્વાતી આ નવ નક્ષત્રમાં જન્મ થયો હોય તો દેવગણ કહેવાય છે.

મનુષ્યગણ.

પુર્વાભાદ્રપદ, પુર્વાષાઢા, પુર્વાફાલ્ગુની, ઉતરાભાદ્રપદ, ઉતરાષાઢા, ઉતરાફાલ્ગુની, આરદ્રા, રોહેણી, ભરણી, આ નવ નક્ષત્રમાં જન્મ થયો હોય તો મનુષ્યગણ કહેવાય છે.

રાક્ષસગણ.

ક્રુતીકા, અશ્લેશા, મઘા, ચિત્રા, વીસાખા, જેષ્ટા, મુલ, ધનેષ્ટા, શતભિષા આ નવ નક્ષત્રમાં જન્મ થયો હોય તો રાક્ષસગણ કેહેવાય છે.

સમજુતી.

કેટલીક ન્યાતોમાં સગાઇ કરતાં પેહેલાં વરકન્યાના ગ્રહો મેળવે છે તેમાં વરકન્યાના ગણ પણ જોવાય છે. તે એવી રીતે કે બન્નેનો એકજ ગણ હોય તો રાશ સારી જાણવી, અને જો એકનો દેવગણ અને બીજાનો મનુષ્યગણ હોય તો તે રાશ મધ્ય જાણવી અને જો એકનો દેવગણ હોય અને બીજાનો રાક્ષસગણ હોય તો તે જોડાને કળેશ કજીઆ થયા કરે એમ સમજવું;

અને જો એકનો મનુષ્યગણ અને બીજાનો રાક્ષસગણ હોય ને લગ્ન કરે તો તે મનુષ્યગણ વાળાનું મૃત્યુ થાય એમ જાણવું.

નામ પાડવા બાબત.

દરેક મનુષ્ય, પુરૂષ, વા સ્ત્રીનું નામ પાડવામાં એવી રીતે છે કે જન્મ વખતે જે રાશીનો ચંદ્ર હોય એટલે જન્મકુંડલીમાં ચંદ્ર જે રાશીમાં બેઠો હોય તે રાશીના અક્ષરો માંહેનો એક અક્ષર નામમાં પહેલો અક્ષર આવે તે નિચે પ્રમાણે.

મેષના અક્ષરો.	વ્રષભના અક્ષરો.
अ. ल. इ.	ब. व. उ.
મીથુન રાશી.	કરક રાશી.
क. छ. घ.	ड. ह.
સિંહ રાશી.	કન્યા રાશી.
म. ट.	प. ठ. ण.
તોલા રાશી.	વ્રશ્ચિક રાશી.
र. त.	न. य.
ધન રાશી.	મકર રાશી.
ढ. ध. फ. भ.	ख. ज.
કુંભ રાશી.	મીન રાશી.
ग. स.	द. च. झ. थ.

જાતક ચંદ્રિકા નામના ગ્રંથમાં યાજ્ઞિકનાથ ગ્રંથકર્ત્તા નિચે પ્રમાણે લખેછે.

શિષ્ય ગુરૂને પુછે છે કે જ્યારે ચંદ્રમાની રાશી પ્રમાણે મનુષ્યનું નામ પાડવાનું કહો છો તો બીજા ગ્રહોની રાશી પ્રમાણે નામ શામાટે પાડવું ન જોઇએ?

ગુરૂ જવાબ દે છે કે સર્વ ગ્રહોમાં ચદ્ર પ્રાણરૂપી છે, માટે ચંદ્રની રાશી પ્રમાણે મનુષ્યનું નામ પાડવામાં આવે છે.

પ્રકરણ ૨ બીજું.

રાશી તથા તેના સ્વરૂપ બાબત.

નિચે પ્રમાણે બાર રાશી છે.

(૧) મેષ.	(૫) સિંહ	(૯) ધન.
(૨) વ્રષભ.	(૬) કન્યા.	(૧૦) મકર.
(૩) મીથુન.	(૭) તોલા.	(૧૧) કુંભ.
(૪) કરક.	(૮) વૃશ્ચિક.	(૧૨) મીન.

દરેક રાશી આશરે ૧૩૫ ઘડીની હોય છે, તે એવી રીતે કે, એક નક્ષત્ર સાઠ ઘડીનું અને તેનો ચોથો ભાગ તેને એક ચરણ કહે છે. એવા નવ ચરણની એક રાશી. એ રાશી બીજા નામથી પણ ઓળખાય છે, એટલે ક્ષેત્રગ્રહ, હૃક્ષાભ અને ભવન એવા નાગથી પણ ઓળખાય છે. જેમકે મેષ ક્ષેત્ર, વ્રષભ ક્ષેત્ર, મીથુન ક્ષેત્ર ઈત્યાદિ.

હવે દરેક રાશી ક્યા નક્ષત્રની કેટલી ઘડીમાં આવે છે તે નિચે પ્રમાણે.

	(૧) મેષ રાશી.	
અશ્વની ૬૦	ભરણી ૬૦	કૃતીકા ૧૫
	(૨) વ્રષભ રાશી.	
કૃતીકા ૪૫	રોહેણી ૬૦	મૃગશર ૩
	(૩) મીથુન રાશી.	
મૃગશર ૩૦	આરદ્રા ૬૦	પુનરવસુ ૪૫
	(૪) કરક રાશી.	
પુનરવસુ ૧૫	પુષ્ય ૬૦	અશ્લેશા ૬૦
	(૫) સિંહ રાશી.	
મઘા ૬૦	પુર્વાફાલ્ગુની ૬૦	ઊતરાફાલ્ગુની ૧૫
	(૬) કન્યા રાશી.	
ઊતરાફાલ્ગુની ૪૫	હસ્ત ૬૦	ચીત્રા ૩૦
	(૭) તોલા રાશી.	
ચીત્રા ૩૦	સ્વાતી ૬૦	વીશાખા ૪૫

बार राशि.

(૮) વરખ રાશી.

વીશાખા ૧૫ અનુરાધા ૬૦ જેષ્ટા ૬૦

(૯) ધન રાશી.

મુલ ૬૦ પુર્વાષાઢા ૬૦ ઊતરાષાઢા ૧૫

(૧૦) મકર રાશી.

ઊતરાષાઢા ૪૫ શ્રવણ ૬૦ ધનેષ્ટા ૩૦

(૧૧) કુંભ રાશી.

ધનેષ્ટા ૩૦ ષતભીષા ૬૦ પુર્વાભાદ્રપદ ૪૫

(૧૨) મીન રાશી.

પુર્વાભાદ્રપદ ૧૫ ઉતરાભાદ્રપદ ૬૦ રેવતી ૬૦

ઉપર લખેલી રાશીઓમાં કર્ક રાશીમાં છેલું અશ્લેશા નક્ષત્ર પૂરેપૂરૂં આવે છે ને પછી સિંહ રાશી બેસે છે, તો અશ્લેશાના છેવટમાં બે ઘડીમાં તથા સિંહ રાશીના મઘા નક્ષત્રની શરૂઆતની બે ઘડીમાં કોઇ મનુષ્યનો જન્મ થયો હોય તો તે રાશીના ચંદ્ર ઉપર પાપગ્રહની દૃષ્ટિ હોય તો ઉત્પન્ન થનાર મનુષ્ય જડ બુદ્ધિનો હોય અને ચંદ્ર ઉપર શુભ ગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય તો જડ બુદ્ધિનો ન થાય. આવા યોગને બૃહજ્જાતકના પેહેલા અધ્યાયના સાતમા શ્લોકમાં નક્ષત્રસંધી કહે છે અથવા તો ગંડાતયોગ કહે છે. તે યોગ કર્કના અંતમાં અને સિંહના આરંભમાં તેમજ વૃશ્ચિકના અંતમાં અને ધનના આરંભમાં તેમજ મીનના અંતમાં અને મેષના આરંભમાં ગંડાતયોગ થાય છે.

ઉપર લખેલી બારે રાશી નિચે લખેલા આકારની તથા રંગની હોય છે.

(૧) મેષ રાશી.

મેઢાંના આકાર જેવી મેષ રાશી હોય છે તેનો રંગ રાતો છે.

(આકૃતિ નંબર ૧).

(૨) વ્રષભ રાશી.

ગોધાના આકાર જેવી વ્રષભ રાશી હોય છે તેનો રંગ ધોળો છે.

(આકૃતિ નંબર ૨).

(૩) મીથુન રાશી.

ગદા અને વીણા નામનું વાજું જેના હાથમાં છે એવો પુરૂષ અને વીણા નામના વાજાવાળી સ્ત્રી આ બેના જોડાવાળી આકૃતી મીથુન રાશીની હોય છે. તેનો રંગ પોપટીઓ છે.

(આકૃતિ નંબર ૩).

(૪) કરક રાશી.

કરચલાના આકાર જેવી આકૃતી કરક રાશીની હોય છે. અને તેનો રંગ કાંઇક રાતો તથા કાળો એટલે જાંબુડો હોય છે.

(આકૃતિ નંબર ૪).

(૫) સિંહ રાશી.

સિંહના આકાર જેવી આકૃતી સિંહ રાશીની હોય છે. તેનો રંગ કાળો તથા પીળો તથા કાંઇક ધોળો રંગ હોય છે.

(આકૃતિ નંબર ૫).

(૬) કન્યા રાશી.

જેનામાં તામસ વધારે રહેલો છે પણ જેની પાસે ધાન્ય છે તેવી અને વાહન ઉપર બેઠેલી કુંમારીકા જેવી આકૃતી કન્યા રાશીની હોય છે, અને તે નાના પ્રકારના રંગવાળી છે.

(આકૃતિ નંબર ૬).

(૭) તોલા રાશી.

ત્રાજવાં લઇને તોળતો હોય એવા પુરૂષના દેખાવવાળી તોલા રાશી હોય છે ને તેનો રંગ કાળો છે.

(આકૃતિ નંબર ૭).

(૮) વ્રશ્ચિક રાશી,

વીંછીના આકર જેવી વ્રશ્ચિક રાશી હોય છે અને તેનો રંગ સોના જેવો પીળો હોય છે.

(આકૃતિ નંબર ૮).

(૯) ધન રાશી.

જે નર ઘોડા ઉપર બેઠેલો છે પણ તેના પગ દેખાતા નથી પણ ઘોડાના પગ દેખાય છે તેવી આકૃત ધન રાશીની હોય છે ને તેનો રંગ પીળો છે.

(આકૃતિ નંબર ૯).

(૧૦) મકર રાશી.

મગરના જેવી આકૃતિ મકર રાશીની હોય છે તેને મૃગ્યા સરપણ કહે છે, ને તેનો રંગ તપખીરીયો છે.

(આકૃતિ નંબર ૧૦).

(૧૧) કુંભ રાશી.

ખાંધે જેને ઘડો લીધેલો છે એવો જે પુરૂષ તેવી આકૃતિ કુંભ રાશીની

હોય છે ને તેનો રંગ નોળિયા જેવો છે.

(આકૃતિ નંબર ૧૧).

(૧૨) મીન રાશી.

બે મચ્છોનાં એક બીજાનાં પુંછડાં સામસામી આવવાથી જેવી આકૃતિ દેખાવ તેવી આકૃતિ મીન રાશીની હોય છે ને તેનો રંગ માંછલા જેવો છે.

(આકૃતિ નંબર ૧૨).

ઉપર લખેલી બારે રાશીના પોટોગ્રાફ મોટી વેબસ્ટર ડીક્ષનરીમાં પણ ખગોળના ચિત્રોમાં છે.

શરીરને વિશે નિચે પ્રમાણે રાશીઓ રહે છે.

૧ મેષરાશી શીશને વિશે. ૨ વૃષભ મુખને વિશે.
૩ મીથુન હાથને વિશે. ૪ કરક હૃદયને વિશે.
૫ સીંહ રાશી ઉદર (પેટ)ને વિશે. ૬ કન્યા રાશી કેડને વિશે.
૭ તોળા રાશી પેઢુ વિશે. ૮ વૃશ્ચિક રાશી લીંગને વિશે.
૯ ધન રાશી જાંગથી ઘુંટણ સુધીના નિચલા ભાગને વિશે.
૧૦ મકર રાશી તે ઉરૂથી નિચલો પાટલી સુધીનો જાનુ વિશે.
૧૧ કુંભ રાશી બંને જાંગને વિશે.
૧૨ મીન રાશી બંને ચરણને વિશે. તે ચરણ, જંઘા, ઉરૂ, જાનુ મળીને થાયછે.

ઉપર પ્રમાણે શરીરને વિશે રાશીઓ રહે છે. તે જન્મ કુંડળીમાં જે રાશીમાં પાપગ્રહ બેઠો હોય ને તે રાશીનો જે અવયવ હોય તે અવયવે કાંઇક ચિન્હ છે એમ જાણવું.

ઉપર લખેલી બાર રાશીઓનાં બીજા નામો નિચે પ્રમાણે.

૧ મેષરાશીને ચાર પગ છે, માટે તેને ચતુષ્પદ જેને પશુરાશી કહેછે.

૨ વૃષભરાશીને પણ ચાર પગ છે, માટે તેને પણ ચતુષ્પદ જેને પશુરાશી કહે છે.

૩ મીથુન રાશીને બે પગ છે, માટે તેને મનુષ્ય યા પુરૂષ રાશી કહેછે.

૪ કરકરાશી નહિ મનુષ્ય અને નહિ પશુનો આકાર તેથી તેને કીટરાશી કહેછે.

૫ સીંહરાશીને ચાર પગ છે; માટે તેને ચતુષ્પદ જેને પશુરાશી કહેછે.

૬ કન્યારાશીને બે પગ છે, માટે તેને મનુષ્યરાશી કહેછે.

૭ તોલારાશીને પણ બે પગ [illegible] તેથી તેને પણ મનુષ્યરાશી કહેછે.

૮ વૃશ્ચિક નહિ મનુષ્ય ને નહિ પશુનો આકાર તેથી તેને કીટરાશી કહે છે.

૯ ધનરાશીને પશુ તથા મનુ[illegible] બન્નેનો આકાર છે, તેથી પહેલા પંદર અંશ સુધી ચતુષપદ યા પશુરાશી અને પ[illegible]ળીના પંદર અંશ મનુષ્યરાશી કહેવાય છે અને તેના છ પગ હોય છે.

૧૦ મકરરાશીનું બીજું નામ જળચરરાશી, કારણ કે મચરનું સ્વરૂપ છે.

૧૧ કુંભ રાશી મનુષ્ય અથવા જળચરરાશી. એ બે નામથી ગમે તે નામે કહેવાયછે.

૧૨ મીન રાશીનું બીજું નામ જળચરરાશી, કારણ કે જળચર પ્રાણી જેવી આકૃતિ છે.

વધારે ખુલાસાથી સમજવા માટે નિચે પ્રમાણે લખીયે છીએ.

ચતુષપદ જેને પશુરાશી કહે છે તે નિચે પ્રમાણે.	**મનુષ્ય રાશી નિચે પ્રમાણે.**
૧ મેષ.	૩ મીથુન.
૨ વૃષભ.	૬ કન્યા.
૫ સિંહ.	૭ તોળા.
જળચર રાશી.	**કીટરાશી.**
૧૦ મકર.	૪ કરક.
૧૨ મીન.	૮ વૃશ્ચિક.
પશુ તથા મનુષ્ય રાશી.	**મનુષ્ય તથા જળચર રાશી.**
૯ ધન.	૧૧ કુંભ.

ફળ નિચે પ્રમાણે.

મનુષ્ય રાશી દિવસે બળવાળી જાણવી, પશુ રાશી રાત્રિએ બળવાળી જાણવી, અને કીટ રાશી સંધ્યા વખતે બળવાળી જાણવી.

જળચર રાશી કુંડળીમાં ચોથા ભાવે હોય તો બળવાળી જાણવી, અને પશુરાશી દશમા ભાવે બળવાળી જાણવી, અને મનુષ્યરાશી લગ્ને એટલે પેહેલા ભાવે બળવાળી જાણવી અને કીટરાશી સાતમા ભાવે બળવાળી જાણવી, તથા પોતપોતાના ઉપર કહેલા સ્થાનથી સાતમે ભાવે એ રાશીઓ આવે તો બળ વગરની જાણવી.

જન્મકુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ બળવાન હોવાથી લગ્ન બળવાન જાણવું. તેની સાથે મનુષ્યરાશીનું લગ્ન હોય તો લગ્નબળ પુરૂં કેહેવું, અને જળચર તથા ચતુષ્પદ પશુરાશીનું લગ્ન હોય તો અર્ધબળ કેહેવું, અને કીટ રાશીનું લગ્ન હોય તો લગ્નબળ જરાએ નહિ એમ કેહેવું.

હવે ઉપર લખેલી મેષ વિગેરે બારે રાશીઓને નિચે પ્રમાણે **ચર, સ્થિર, દ્વીસ્વભાવ,** એવા નામથી પણ કેહેવાય છે.

૧ મેષ.	**ચર.**	૭ તોળા.	**ચર.**
૨ વૃષભ.	**સ્થિર.**	૮ વૃશ્ચિક.	**સ્થિર.**
૩ મીથુન.	**દ્વીસ્વભાવ.**	૯ ધન.	**દ્વીસ્વભાવ.**
૪ કરક.	**ચર.**	૧૦ મકર.	**ચર.**
૫ સિંહ.	**સ્થિર.**	૧૧ કુંભ.	**સ્થિર.**
૬ કન્યા.	**દ્વીસ્વભાવ.**	૧૨ મીન.	**દ્વીસ્વભાવ.**

ઉપરના કોઠા પ્રમાણે મેષ, કર્ક, તોળા, મકર, આ ચાર રાશી, ચર રાશી
૧ ૪ ૭ ૧૦
જાણવી.

વૃષભ, સિંહ, વૃશ્ચિક, કુંભ, આ ચાર રાશીઓ સ્થિર રાશી જાણવી.
૨ ૫ ૮ ૧૧

મીથુન, કન્યા, ધન, મીન, આ ચાર રાશીઓ દ્વીસ્વભાવ રાશી જાણવી.
૩ ૬ ૯ ૧૨

ઉપરની રાશીઓનું ફળ નિચે પ્રમાણે.

ચર રાશીમાં ઉત્પન્ન થનાર મનુષ્ય સ્વભાવે ચંચળ હોય છે.

સ્થિર રાશીમાં ઉત્પન્ન થનાર મનુષ્ય સ્વભાવે સ્થિર એટલે શાંત હોય છે.

દ્વીસ્વભાવ રાશીમાં ઉત્પન્ન થનાર મનુષ્ય સ્વભાવે સ્થિર તથા ચંચળ હોયછે.

ઉપર લખેલાં ફળ સાધારણ છે.

ઉપર લખેલી બાર રાશી મધ્યે મીથુન, સિંહ, કન્યા, તોળા, વૃશ્ચિક અને કુંભ આ છ રાશી ઉગતી વખતે પોતાના માથાથી ઉગે છે, એ રાશીઓને શિર્ષોદય કહે છે, ને તે દિવસે બળવાન છે.

મેષ, વૃષભ, કર્ક, ધન, મકર, આ પાંચ રાશીઓ આકાશમાં ઉગતી વખત પોતાના શરીરના પાછલા ભાગથી ઉગે છે તેને પૃષ્ટોદય કહે છે, અને તે રાત્રીએ બળવાન છે.

મીન રાશી બન્ને બાજુથી ઉદય પામે છે માટે તેને ઉભોદય કહે છે. તે દિવસ તથા રાત્રિ બન્ને વખત બળવાન છે.

તેનું ફળ નિચે પ્રમાણે.

શિર્ષોદય રાશીમાં દિવસે જન્મ થયો હોય તો સારૂં ફળ આપે છે. તેમ એ રાશીમાં દિવસે યાત્રા અથવા પરદેશ જવું થાય તો ઇચ્છેલા કાર્યની સિદ્ધિ થાય છે.

પૃષ્ટોદય રાશીમાં રાત્રિએ જન્મ થયો હોયતો શ્રેષ્ઠ ફળ આપે છે, તેમજ એ રાશીમાં રાત્રિએ યાત્રા અથવા દેશાવર જવું થાય તો ઇચ્છેલા કામની સિદ્ધિ થાય છે, અને દિવસે પ્રયાણ કર્યું હોય તો બળ તથા બુદ્ધિનો નાશ થાય છે.

ઉભોદય રાશીમાં દિવસે અથવા રાત્રિએ જન્મ થયો હોય તો સારૂં ફળ આપે છે, તેમજ દિવસ અથવા રાત્રિએ દેશાવર યા યાત્રા જવું થાય તો કાર્યની સિદ્ધિ થાય છે.

મેષ.	મીથુન.	સિંહ.	તોળા.	ધન.	કુંભ.
૧	૩	૫	૭	૯	૧૧

આ રાશીને વિશમ રાશી અથવા એકી રાશી કહે છે. દરેક રાશી ત્રિશ અંશની હોય છે. તેમાં ઉપર લખેલી રાશીની પેહેલી પંદર અંશની હોરા સૂર્યની અને બીજી પંદર અંશની હોરા ચંદ્રની હોય છે. આ વિશમરાશીને પુરૂષ તથા ક્રૂર રાશી કહે છે.

વૃષભ.	કર્ક.	કન્યા.	વૃશ્ચિક.	મકર.	મીન.
૨	૪	૬	૮	૧૦	૧૨

આ રાશીને સમ રાશી અથવા બેકીરાશી કહે છે, તેમાં પેહેલા પંદર અંશની હોરા ચંદ્રની અને બીજા પંદર અંશની હોરા સૂર્યની છે. આ સમરાશીની સ્ત્રીસંજ્ઞા છે ને તે સૌમ્ય એટલે શુભ કહેવાય છે.

ઉપરની રાશીનાં ફળ નિચે પ્રમાણે.

વિસમ એટલે ક્રૂર રાશીમાં ઉત્પન્ન થનાર મનુષ્ય સ્વભાવે ક્રૂર અને શરિરે તેજસ્વિ હોય છે.

સમ એટલે સૌમ્યરાશીમાં ઉત્પન્ન થનાર મનુષ્ય સ્વભાવે શાંત અને શરિરે કોમળ હોય છે.

ઉપર લખેલાં ફળ સાધારણ છે.

ઉપર લખેલી બારે રાશીઓ મધ્યે સિંહ, કન્યા, તોળા અને વૃશ્ચિક એ ચાર રાશી દીર્ઘ એટલે લાંબી રાશી જાણવી, અને કુંભ, મીન, મેષ, વૃષભ એ ચાર

રાશી લઘુરાશી જાણવી, અને બાકીની મીથુન, કર્ક, ધન અને મકર આ ચાર રાશીઓ સમરાશી જાણવી.

સમજુતી.

કાંઇ કાર્ય વિષેનો કોઇ પ્રશ્ન મુકાવે તો તે પ્રશ્ન કુંડળીમાં લગ્ને સિંહ, કન્યા, તોળા, વૃશ્ચિક એ ચાર રાશી માંહેની હરકોઈ રાશી આવે તો કાર્ય લંબાણે મોડું થાય અને જો કુંભ, મીન, મેષ, વૃષભ એ ચાર માંહેની હરકોઇ રાશીનું લગ્ન આવે તો કાર્ય ઉતાવળું અને વ્હેલું થાય, અને મીથુન, કર્ક, ધન અને મકર એ ચાર રાશી માંહેલી હરકોઇ રાશીનું લગ્ન આવે તો નહિ તુરત તેમ નહિ મોડું પણ વચલા વખતમાં કાર્ય થાય, પરંતુ આ ફળ સામાન્ય છે, કારણ કે પ્રશ્ન-કુંડળીમાં બેઠેલા ગ્રહોનું બળાબળ વિગરે પણ જોવામાં આવે છે.

રાશીના વર્ણ તથા ગતિ નિચે પ્રમાણે છે.

કર્ક, વૃશ્ચિક અને મીન આ રાશીનો બ્રાહ્મણ વર્ણ જાતી છે, અને મેષ, સિંહ, ધન એ ક્ષત્રી વર્ણ છે. વૃષભ, કન્યા ને મકર વૈશ્ય વર્ણ છે. મીથુન, તોળા અને કુંભનો શુદ્ર વર્ણ છે.

સમજુતી.

સગાઇ કરતી વખતે કેટલીક ન્યાતોમાં વર કન્યાના ગ્રહો મેળવે છે તેમાં વર કન્યા એ બન્નેની રાશીમાં જો વરની ઉત્તમ વર્ણની રાશી હોય ને કન્યાની નિચ વર્ણની રાશી હોય તો કન્યાના સૌભાગ્યની અને સંતાનની અને સુખની વૃદ્ધિકરતા છે, તેમજ બન્નેની એકજ વર્ણની રાશી હોય તોપણ ઉપર મુજબ જાણવું, અને જો કન્યાની ઉત્તમ વર્ણની રાશી હોય ને વરની નિચ વર્ણની રાશી હોય તો ઉપર લખેલા સુખને હણતા છે.

કઇ રાશી કઇ દિશા તરફ બળવાન છે તે બાબત.

૧ મેષ, સિંહ, ધન, આ ત્રણ રાશી પૂર્વ દિશાએ બળવાન છે.

૨ મીથુન, તોળા, કુંભ, આ ત્રણ રાશી પશ્ચિમ દિશાએ બળવાન છે.

૩ કર્ક, વૃશ્ચિક, મીન, આ ત્રણ રાશી ઉત્તર દિશાએ બળવાન છે.

૪ વૃષભ, કન્યા, મકર, આ ત્રણ રાશી દક્ષિણ દિશાએ બળવાન છે.

નિચેના ચક્રથી વધારે ખુલાસો થશે.

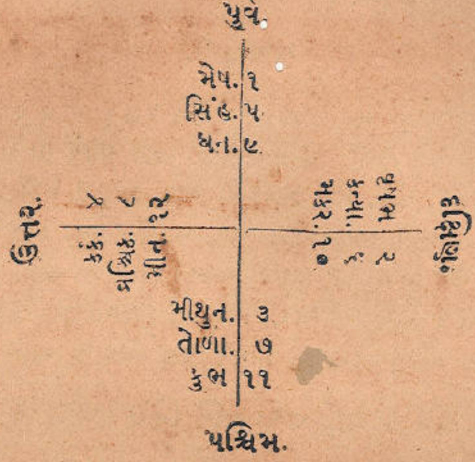

દેશાવર યાને ગામ જવું હોય તો ઉપર લખ્યા પ્રમાણે દિશા બળવાન રાશી ઉપરથી દૈવજ્ઞ જોશીઓ નિચે પ્રમાણે મુહુર્ત આપે છે.

જે દિવસે દેશાવર યા ગામ જવું હોય તો તે દિવસે ચંદ્ર કઈ રાશીનો હતો તે ટીપણામાં જોવું. હવે ધારો કે તે દિવસે ટીપણામાં કન્યાનો ચંદ્ર લખેલો છે, તો ઉપર કહ્યા પ્રમાણે કન્યા રાશી દક્ષિણે બળવાન છે; માટે તે દિવસે દક્ષિણ દિશા તરફ જવાથી દ્રવ્યની પ્રાપ્તિ થાય અને તે દિવસે જો પૂર્વ દિશા તરફ જઈએ તો કન્યા રાશીની દક્ષિણ દિશા જમણા હાથ ઉપર રહે છે, માટે ત દિવસે પૂર્વ દિશા તરફ જવાથી સુખ સંપત્તી આવે અને તે દિવસે પશ્ચિમ દિશા તરફ જવું થાય તો કન્યા રાશીની દક્ષિણ દિશા ડાબા હાથ ઉપર રેહે છે, માટે ધનનો નાશ થાય અને તે દિવસે ઉત્તર દિશા તરફ જવું થાય તો કન્યારાશીની દક્ષિણ દિશા પુંઠે રહે છે તો દુઃખી થાય.

પ્રકરણ ૩ જું.

ગ્રહો તથા તેના ગુણ, સ્વરૂપ, ઊંચ, નિચ, વિગેરે બાબત.

રાશીના સ્વામિ જેને અધીપતિ પણ કહે છે તે નિચે પ્રમાણે.

૧ મેષ રાશીનો સ્વામિ યા અધીપતિ મંગળ તેને ક્ષીતિજ પણ કહે છે.
૨ વૃષભ રાશીનો સ્વાગિ શુક્ર તેને શિત પણ કહે છે.
૩ મીથુન રાશીનો સ્વામિ બુધ તેને ज्ञ પણ કહે છે.
૪ કરક રાશીનો સ્વામિ યાને અધીપતિ ચંદ્ર છે.
૫ સિંહ રાશીનો સ્વામિ સૂર્ય છે.
૬ કન્યા રાશીનો સ્વામિ બુધ છે.
૭ તોળા રાશીનો સ્વામિ શુક્ર છે.
૮ વૃશ્ચિક રાશીનો સ્વામિ મંગળ છે.
૯ ધન રાશીનો સ્વામિ ગુરૂ છે.
૧૦ મકર રાશીનો સ્વામિ શની છે.
૧૧ કુંભ રાશીનો સ્વામિ શની છે.
૧૨ મીન રાશીનો સ્વામિ ગુરૂ છે.

ઉપર લખેલા ગ્રહ સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ, બુધ, ગુરૂ, શુક્ર અને શની તથા તે સિવાય રાહુ અને કેતુ મળી નવ ગ્રહો જન્મકુંડળી વિગેરેમાં આવે છે, તેમાં શૂભ, પાપ અને ક્રૂર ગ્રહ નિચે પ્રમાણે છે.

શૂભ ગ્રહ નિચે પ્રમાણે છે.

ચંદ્ર. બુધ. ગુરૂ શુક્ર.

પાપ ગ્રહ નિચે પ્રમાણે.

મંગળ. શની. રાહુ. કેતુ.

ક્રૂર ગ્રહ નિચે પ્રમાણે છે.

સૂર્ય.

બુધને શૂભ ગ્રહ કહ્યો છે પણ તે જો પાપગ્રહ ભેગો બેઠો હોય તો પાપ-

ગ્રહ કહેવાય છે, અને શૂભ ગ્રહ ભેગો બેઠો હોય તો શૂભ ગ્રહ કહેવાય છે, ને એકલો બેઠો હોય તોપણ શૂભ ગ્રહ કહેવાય છે.

વળી શુકલપક્ષના પડવાથી દશ દિવસ સુધી ચંદ્ર મધ્યમ બળવાળો છે, પણ શુભ ગ્રહની દ્રષ્ટી હોય તો શ્રેષ્ટ છે, એવું યવનેશ્વર કહે છે, અને તે પછીના દશ દિવસ સુધી ચંદ્ર પુર્ણ બળવાળો છે, અને તે પછીના દશ દિવસ હીનબળ હોય છે, પણ જો શૂભગ્રહની દ્રષ્ટી હોય તો શ્રેષ્ટ છે.

શુકલપક્ષની આઠમથી કૃશ્ણપક્ષની આઠમ સુધી ચંદ્ર શૂભ છે, અને બાકીના દિવસે પાપગ્રહ ગણાય છે.

જે ગ્રહનો તારો રાત્રિએ ન દેખાય અને દિવસે ઉગે તો તે સૂર્યના તેજથી દેખાતો નથી માટે અસ્તનો કહેવાય છે.

જે ગ્રહ સૂર્યભેગો ન હોય ને જેનો તારો રાત્રિએ આકાશમાં ઉગતો જણાય તેને ઉદયનો ગ્રહ કહે છે.

જે જે ગ્રહો પોતાની રાશી અંશ, કળા, વિકળામાં રોજ રોજ વધતા જાય તે માર્ગગતિના કે માર્ગના કહેવાય છે, ને રોજ રોજ ઘટતા કે ઓછા થતા હોય તેને વક્રગતિના કે વક્રના કહેવાય છે.

ગ્રહો રોજ રોજ આકાશમાં ચાલે છે, તે ચાલના માપને ગ્રહની ગતિ કહેવામાં આવે છે.

જે ગ્રહ ઉતાવળી ચાલથી કે ગતિથી ચાલે છે તેને શીઘ્રગ્રહ કહે છે, અને જે ધીમી ચાલથી કે થોડી ગતિથી ચાલે છે તેને મંદ ગતિનો કહે છે.

ઉપર લખેલા ગ્રહોમાં સૂર્ય અને ચંદ્ર આ બે રાજા છે. મંગળ સેનાધીપતિ છે. બુધ પાટવી કુમાર છે, અને ગુરૂ તથા શુક્ર આ બે પ્રધાન છે, અને શની શેવક છે, જો કે શની શેવક છતાં પોતાના કામનું રક્ષણ કરેછે એટલે જન્મકાળે તથા પ્રશ્નકાળે શની લગ્ને, ત્રીજે, અગીઆરમે સ્થાનકે રહ્યો હોય તો સર્વ કાર્યની સિદ્ધિ કરે છે, અને તે સિવાયના સ્થાનકે રહ્યો હોય તો કાર્યની હાનિ કરે.

ગ્રહોના ગુણ બાબત.

નિચે ગ્રહોના જે ગુણ લખેલા છે, તે વિષે એવું સમજવું કે, હરકોઇ મનુષ્યની ત્રિશાંશ કુંડળીમાં સૂર્ય જે ગ્રહની રાશીમાં બેઠો હોય, તે ગ્રહના લખેલા ગુણ પ્રમાણે તે મનુષ્યના ગુણ જાણવા, અને તેમાં જો તે ગ્રહ પુર્ણ બળવાન હોય તો સંપૂર્ણ ગુણવાળો જાણવો, અને નિર્બળ હોય તો મધ્યમ ગુણવાળો જાણવો.

સત્વગુણ.

સૂર્ય, ચંદ્ર અને ગુરૂ આ ત્રણ ગ્રહો સત્વગુણવાળા છે. એ સત્વગુણવાળા ગ્રહોનો ગુણ દયાવાળો, ધીરજવાળો, સત્ય અને પરોપકારી, દેવ અને બ્રાહ્મણ ઉપર પ્રીતિ રાખનારો, તિર્થ અને સ્વધર્મ ઉપર પ્રીતિવાળો, જશ અને કીર્તિ મેળવવા ઉપર લક્ષ રાખનારો, વૃત અને નિયમ ઉપર પ્રીતિવાળો, ભોળા સ્વભાવનો, નીતિ અને શાસ્ત્ર ઉપર આસ્થાવાળો, સદ્બુદ્ધિ અને સદાચરણ વિગેરે સારા લક્ષણવાળો, એવી રીતના ગુણ હોય તો સત્વગુણવાળો જાણવો.

રજોગુણ.

બુધ અને શુક્ર આ બે રજોગુણવાળા છે. એ રજોગુણી ગ્રહોનો ગુણ એવો છે કે શૂરાતન, અભિમાની લોકોમાં પોતાની શોભા બતાવવાને કામ કરનારો, પોતાની મરજી પ્રમાણે વરતનારો, પોતાના વશીલાવાળાને સાચવનારો, કવિતાના અને રસિક પુસ્તકો ઉપર પ્રીતિ રાખનારો, અધિકારી અને મુત્સદી અને શાહુકાર માણસ સાથે પ્રીતિ બાંધનારો, સ્ત્રીઓ ઉપર અને ધન ઉપર વધારે લક્ષ રાખનારો, સંસારના વૈભવ ભોગવવા ઉપર પ્રીતિવાળો, ઊંડા દિલનો સાધારણ બુદ્ધિવાળો, કીર્તિદાન ઊપર ભાવવાળો. વિગેરે લક્ષણવાળો રજોગુણી જાણવો.

તમોગુણ.

શની, મંગળ, આ બે ગ્રહો તમોગુણી છે. એ તમોગુણી ગ્રહોનો ગુણ એવો છે કે ચોર, છળભેદ, કપટવાળો—હમેશાં ક્લેશ અને કંકાસ કરનારો, ક્રૂર સ્વભાવવાળો, કૃતઘ્નિ, કડવું અને કઠણ વચન બોલનારો, અતિ ઊંઘ અને આળસુ, ઘણો રખડનારો, અસત્યવાદી, ચાડી કરનારો, માણસોમાં લડાઈ કરાવનારો, જેની તેની નીંદા કરનારો, દેવ, બ્રાહ્મણ, સ્વધર્મ અને શાસ્ત્રમાં નાસ્તિક, નઠારાં કૃત્ય કરનારો, સ્વાર્થી, કૃપણ, બીજાને પીડા કરનારો, અનીતિવાળો, વ્યસની, દૂરાચરણવાળો, હીંસા કરનારો, પોતાના ધર્મ વિરૂદ્ધ ચાલનારો, થોડી બુદ્ધિવાળો, અતિ ક્રોધિ, તથા મ[illegible]જાનું ભૂંડુ કરવાનો ડાઘ રાખનારો. વિગેરે ગુણ જે માણસમાં હોય [illegible]ગુી જાણવો.

ગ્રહોના રંગ બાબત.

[illegible]તો અને કાળો એટલે ઝાડની કૂંપળ સરખો રંગ સૂર્યનો છે, ચંદ્રનો ગોર [illegible]છે, મંગળનો બહુ રાતો નહીં તેમ ગોરો પણ નહીં એટલે રક્તગોર [illegible] છે. બુધનો લીલો રંગ છે, ગુરૂનો પીળો, અને શુક્રનો બહુ ગોરો નહીં તેમ [illegible] કાળો પણ નહીં, અને શનીનો રંગ કાળો હોય છે.

સમજુતી.

ઉપર ગ્રહોના રંગ કહ્યા છે તે વિષે એવું સમજવું કે કોઇ ચીજ ચોરીએ ગયેલી હોય ને તે બાબતનું પ્રશ્ન પુછતાં કુંડળીમાં જે ગ્રહ બળવાન હોય તે ગ્રહના રંગવાળી વસ્તુ ચોરીએ ગયેલી છે એમ જાણવું.

ગ્રહોના સ્વરૂપ વિષે નિચે પ્રમાણે.

સૂર્ય.

પીંગળ એટલે પીળા નેત્રવાળો, શરીરના સારા બાંધાવાળો, સાધારણ ઊંચા કદનો, પીત્તપ્રકૃતિવાળો, થોડા અને ઓછા વાળવાળો સૂર્ય ગ્રહ છે.

ચંદ્ર.

કોમળ અને સુંદર શરીરવાળો, કદમાં ઊંચો નહીં તેમ નીચો પણ નહીં, મધ્યમ કદવાળો, વાત, પીત્ત અને કફની પ્રકૃતીવાળો, બુદ્ધિવાળો, કોમળ વાણીવાળો અને સારા નેત્રવાળો ચંદ્ર ગ્રહ છે.

મંગળ.

ક્રૂર દ્રષ્ટિવાળો, યુવાવસ્થાવાળો, ઊંચા કદવાળો, ઉદાર, પીત્તપ્રકૃતીવાળો, અત્યંત ચંચળ અને પાતળા પેટવાળો મંગળ ગ્રહ છે.

બુધ.

ગદ્ગદ્ બોલવાવાળો, નિરંતર હસમુખો, પીત્ત, વાત, કફપ્રકૃતીવાળો, શરીરે ઠીંગણો બુધ ગ્રહ છે.

ગુરૂ.

સ્થૂળ એટલે જાડા શરીરવાળો, શરીરે નીચા કદવાળો, પીળા કેશ અને પીળી આંખવાળો, શ્રેષ્ટ બુદ્ધિવાળો, ધર્મ પાળનારો. કફપ્રકૃતીવાળો, શ્રેષ્ટ બુદ્ધિવાળો ગુરૂ છે.

શુક્ર.

સુંદર શરીરવાળો, ઊંચા કદવાળો, સારાં નેત્રવાળો, કફ, વાયુની કાળા અને વાંકા કેશવાળો શુક્ર છે.

શની.

આળસુ, કાળી આંખવાળો, દુર્બળ, ઊંચો તથા પાતળા શરીર મોહોટા અને જાડા દાંતવાળો, કઠોર રવાં તથા કેશવાળો શની જાણવો.

સમજુતી.

ઉપર પ્રમાણે ગ્રહોનાં સ્વરૂપ કહ્યાં છે, તે વિશે એવું સમજવું કે જન્મોત્રિમાં નવમાંસ કુંડળી આવેછે તે કુંડળીમાં લગ્ને જે રાશી હોય તે રાશીના સ્વામિ પ્રમાણે તે મનુષ્યનું સ્વરૂપ જાણવું, અને તે સ્વામિ જન્મકુંડળીમાં અસ્તનો અથવા નીચનો અથવા છઠ્ઠે, આઠમે, બારમે બેઠો હોય તો એ પ્રમાણે ન જાણતાં જન્મકુંડળીમાં જે ગ્રહ સૌથી વધારે બળવાન હોય તે પ્રમાણે તે મનુષ્યનું સ્વરૂપ જાણવું; તેમજ નવમાસ કુંડળીમાં ચંદ્ર જે ગ્રહના ઘરમાં બેઠો હોય તે ગ્રહ પ્રમાણે તે મનુષ્યનું વર્ણ જાણવું.

પંચ માહાભૂત, જેવા કે આકાશ, વાયુ, અગ્નિ, જળ અને પૃથ્વિ; એ પંચ માહાભૂતના સ્વામિ નિચે પ્રમાણે.

અગ્નિનો સ્વામિ સૂર્ય તથા મંગળ છે.
પૃથ્વિનો સ્વામિ બુધ છે.
આકાશનો સ્વામિ ગુરૂ છે.
જળનો સ્વામિ શુક્ર તથા ચંદ્ર છે.
વાયુનો સ્વામિ શની છે.

સમજુતી.

જન્મકાળે સૂર્ય તથા મંગળ બળવાન હોય તો તે મનુષ્યના શરીરમાં ગરમી વધારે હોય અને જો બુધ બળવાન હોય તો તે મનુષ્યનું શરીર સ્થૂળ એટલે જાડું હોય અને ગુરૂ બળવાન હોય તો કર્ણઇંદ્રી તિક્ષણ હોય અને શુક્ર, ચંદ્ર, બળવાન હોય તો પાણીની વધારે તૃષાવાળો જાણવો, અને શની બળવાન હોય તો શરીરમાં વાયુની ઉત્પત્તિ વધારે હોય.

ઋતુઓના સ્વામિ નિચે પ્રમાણે.

વસંત ઋતુનો સ્વામિ શુક્ર છે.
ગ્રીષ્મ ઋતુનો સ્વામિ સૂર્ય તથા મંગળ છે.
વર્ષા ઋતુનો સ્વામિ ચંદ્ર છે.
સરદ ઋતુનો સ્વામિ બુધ છે.
હેમંત ઋતુનો સ્વામિ ગુરૂ છે.
શિષીર ઋતુનો સ્વામિ શની છે.

સમજુતી.

કોઇ મનુષ્યનો જન્મ કયી વખતે થયો તેની ખબર ન હોય તો પ્રશ્ન માંડવાથી

ક્યી ઋતુમાં જન્મેલ છે તે જાણવા માટે ઋતુઓના સ્વામિ જાણવાની જરૂર છે.

શરીરને વિષે રહેલી રાશિઓ માટે પ્રથમ કહેલું છે.

હવે ગ્રહો માટે નિચે પ્રમાણે.

સૂર્ય આત્મા છે.

ચંદ્ર મન (પ્રાણ) છે.

મંગળ પ્રાક્રમ તથા શુરાતન છે.

બુધ વાચા (વાણી) છે.

ગુરૂ જ્ઞાન છે.

શુક્ર સુખ તથા મદન એટલે કામદેવ છે.

શની દુઃખ છે.

સમજુતી.

શની સિવાયના બીજા ગ્રહો બળવાન હોય તો પોતપોતાની બાબતમાં સારૂં ફળ આપે, અને નિર્બળ હોય તો સારૂં ફળ આપે નહીં, અને શની તેથી ઉલટી રીતે આપે તે નિચે પ્રમાણે.

૧. સૂર્ય બળવાન હોય તો જીવ સારો અને નિર્બળ હોય તો સારો ન હોય.

૨. ચંદ્ર બળવાન હોય તો મન સારૂં હોય, અને નિર્બળ હોય તો નઠારા મનનો હોય.

૩. મંગળ બળવાન હોય તો પ્રાક્રમ, શૂરાતન સારૂં હોય, અને નિર્બળ હોય તો પરાક્રમી ન હોય.

૪. બુધ બળવાન હોય તો સારી વાચાવાળો, અને નિર્બળ હોય તો થોડી વાચાવાળો હોય.

૫. ગુરૂ બળવાન હોય તો સારા જ્ઞાનવાળો, તથા સુખવાળો, અને નિર્બળ હોય તો અજ્ઞાની તથા સુખ વગરનો હોય,

૬. શુક્ર બળવાન હોય તો સારા સુખ તથા કામદેવના બળવાળો, અને નિર્બળ હોય તો થોડું સુખ અને થોડા કામદેવવાળો હોય.

૭. શની બળવાન હોય તો દુઃખ ઘણું હોય અને નિર્બળ હોય તો દુઃખી ન હોય.

હવે શરીરમાં લોહી, હાડકાં વિગેરે ધાતુ ઉપર નીચે લખેલા ગ્રહોની સત્તા છે.

હાડકાનું તેજ, ચળકાટ તે સૂર્યનું છે.

રૂધિર તે ચંદ્રનું કહેવાય છે.

ચામડી બુધની કહેવાય છે.

વિર્ય શુક્રનું કહેવાય છે.

હાડકાંની ચરબી તે મંગળની કહેવાય છે,

ઉપલાં માંસની ચરબી તે ગુરૂની કહેવાય છે.

સમજુતી.

ઉપરના ગ્રહો બળવાન હોય તો પોતપોતાની ઉપર કહેલી ધાતુ બળવાન હોય છે, અને નિર્બળ હોય તો તે ધાતુ નિર્બળ અથવા રોગવાળી હોય છે.

દીશાના સ્વામિ યા અધીપતિ, ગ્રહ નિચે પ્રમાણે છે.

પૂર્વ દિશાનો સ્વામિ સૂર્ય છે.

દક્ષિણ દિશાનો સ્વામિ મંગળ છે.

અગ્નિ ખુણનો સ્વામિ શુક્ર છે.

પશ્ચિમ દિશાનો સ્વામિ શની છે.

ઉત્તર દિશાનો સ્વામિ બુધ છે.

નૈરૂત્ય દિશાનો સ્વામિ રાહુ છે.

વાવ્ય દિશાનો સ્વામિ ચંદ્ર છે.

ઇસાન ખુણાનો સ્વામિ ગુરૂ છે.

સમજુતી.

જન્મકુંડળીમાં જે ગ્રહ બળવાન હોય તે ગ્રહની જે દિશા તે દિશાએ લાભ મળે છે તથા પ્રશ્નમાં ચોરીવાળી ચીજ તે તરફ ગએલી છે, એમ જાણવું.

સૂર્યનું દેવસ્થાન.

ચંદ્રનું જળસ્થાન.

મંગળનું અગ્નિસ્થાન.

બુધનું ક્રીડાસ્થાન.

ગુરૂનું દ્રવ્યભંડારસ્થાન.

શુક્રનું શયનસ્થાન.

શનીનું ખરાબ ગંદકીવાળુંસ્થાન.

સમજુતી.

ઉપરના ગ્રહોમાંથી પ્રશ્નકુંડળીમાં જે ગ્રહ બળવાન હોય તે ગ્રહનું જે સ્થાન તે તરફ ચોરીની વસ્તુ ગયેલી છે, અથવા દાટેલી છે એમ જાણવું.

બ્રાહ્મણ વિગેરે ચાર વર્ણના સ્વામિ નિચે પ્રમાણે.

બ્રાહ્મણનો સ્વામિ ગુરૂ અને શુક્ર છે.

ક્ષત્રિનો સ્વામિ સૂર્ય અને મંગળ છે.

વૈષનો સ્વામિ ચંદ્ર છે.

શુદ્રનો સ્વામિ બુધ છે.

અંત્યજ એટલે ચંડાળ, ભીલ અને જેની મા જુદી જાતની અને બાપ જુદી જાતનો તેનો સ્વામિ શની છે.

રંગના સ્વામિ નિચે પ્રમાણે.

ત્રાંબાના જેવો રંગ તેનો સ્વામિ સૂર્ય છે.

ધોળા રંગનો સ્વામિ ચંદ્ર છે.

રાતા રંગનો સ્વામિ મંગળ છે.

પોપટીયા રંગનો સ્વામિ બુધ છે.

પીળા રંગનો સ્વામિ ગુરૂ છે.

નાના પ્રકારના રંગનો સ્વામિ શુક્ર છે.

કાળા રંગનો સ્વામિ શની છે.

સમજુતી.

જન્મ કાળે જે ગ્રહ બળવાન હોયતો તે ગ્રહનો ઉપર પ્રમાણે જેવો રંગ હોય તેવા રંગવાળી વસ્તુથી લાભ મળે છે, તેમજ પ્રશ્ન જોવામાં તેવા રંગવાળી વસ્તુ ચોરાયેલી છે, અથવા નાશ પામેલી છે એમ જાણવું.

ગ્રહોની ધાતુ નિચે પ્રમાણે.

સૂર્યનું ત્રાંબુ.	મંગળનું સોનું.
ચંદ્રનું મણી.	બુધનું કાંસુ.
ગુરૂનું રૂપું.	શનીનું સીસુ, કલાઇ, લોઢું.
શુક્રનું મોતી.	

સમજુતી.

જન્મકાળે જે ગ્રહ બળવાન હોય તે ગ્રહની જે ધાતુ તે ધાતુથી લાભ મળે છે.

ગ્રહોનાં વસ્ત્ર નિચે પ્રમાણે.

જાડું વસ્ત્ર સૂર્યનું છે.

નવું વસ્ત્ર ચંદ્રનું છે.

એક પાસે અગ્નિથી બળેલ વસ્ત્ર મંગળનું છે.

કોહેલું અને છીદ્રવાળું વસ્ત્ર બુધનું છે.

કાંઇક નવું તથા જુનું વસ્ત્ર ગુરૂનું છે.

ઘણા કાળ નભે એવું વસ્ત્ર શુક્રનું છે.

ફાટેલું તથા જુનું વસ્ત્ર શનીનું છે.

સમજુતી.

જન્મકાળે જે ગ્રહ બળવાન હોય તો તે ગ્રહ જે વસ્ત્રનો સ્વામિ તે વસ્ત્ર પ્રસવ થતી વખતે જન્મ પામનારની માએ પેહેરેલું હતું એમ જાણવું.

ગ્રહોના રસ નિચે પ્રમાણે.

સૂર્યનો રસ તીખો મરી જેવો.

ચંદ્રનો રસ ખારો.

મંગળનો રસ કડવો.

બુધનો રસ છ રસ મળી જેવો સ્વાદ થાય તેવો મોળો.

ગુરૂનો મીઠો રસ.

શુક્રનો ખાટો રસ.

શનીનો કટાણો રસ.

ઉપર પ્રમાણે ગ્રહોના રસ તથા સ્વાદ જાણવા.

સમજુતી.

જન્મકુંડળીમાં જે ગ્રહ બળવાન હોય અને ત ગ્રહનો જે રસ તે રસ ઉપર જન્મ પામનારની પ્રિતી હોય અને તે મનુષ્ય ગર્ભમાં હોય તે વખતે તેની માને તે રસ ખાવાની ઇચ્છા થતી હતી એમ જાણવું. સારાવળી નાગના ગ્રંથમાં એમ કહ્યું છે કે, સ્ત્રીને ત્રણ મહિનાનો ગર્ભ થઇ ગયા પછી ગર્ભ પોતાની મેળે ઇચ્છા પ્રમાણે રસ માગી લે છે, એટલે તેની માને તે રસ ઉપર પ્રિતી હોય છે.

ગ્રહો રોગ કરે એવી રીતે લખેલ હોય તો કયો ગ્રહ કેવી જાતનો રોગ કરે તેની વિગત નિચે પ્રમાણે.

સૂર્ય વાત, પીત સાથે ગરમીકર્તા છે.

ચંદ્ર કફકર્તા છે.

મંગળ પીત્ત એટલે ગરમીકર્તા છે.

બુધ ત્રીદોષકર્તા છે.

ગુરૂ કફકર્તા છે.
શુક્ર સળેખમ તથા વાયુકર્તા છે.
શની વાયુ કરે.
રાહુ વાયુ કરે.
કેતુનું ફળ રાહુ જેવું છે.

ગ્રહો શત્રુતા કરે એવું લખેલ હોય તો કયો ગ્રહ કેવી જાતના માણસો સાથે શત્રુતા કરે તે નિચે પ્રમાણે.

શુક્ર તથા ગુરૂ બ્રાહ્મણ સાથે.
સૂર્ય તથા મંગળ ક્ષત્રી સાથે.
ચંદ્ર તથા બુધ વૈશ એટલે વાણીયા સાથે.
શની તથા રાહુ–કેતુ નિચ માણસ સાથે શત્રુતા કરે.

યાજ્ઞવલક્ય ઋષિ ગ્રહોની પૂજા વિશે નિચે પ્રમાણે લખે છે.

સૂર્યનો દેવ અગ્નિ છે.
ચંદ્રનો જળ છે.
મંગળનો અગ્નિકુમાર છે.
બુધનો વીશ્નુ છે.
ગુરૂનો ઇંદ્ર છે.
શુક્રનો ઇંદ્રાણી છે.
શનિનો પ્રજાપતિ એટલે બ્રહ્મા છે.

ઉપર પ્રમાણે જે ગ્રહનો જે દેવ યા સ્વામિ હોય તેનું પુજન કરવાથી તે ગ્રહ પ્રસન્ન થાય છે, એવી રીતે શારાવળીના ગ્રંથમાં લખેલું છે.

સ્વગ્રહી અથવા પોતાના ઘરનો ગ્રહ શી રીતે કહેવાય તે બાબત.

સ્વગ્રહી એટલે જે રાશીનો સ્વામિ જે ગ્રહ હોય તે ગ્રહ તે રાશીવાળા આંકમાં બેઠો હોય તો સ્વગ્રહી પોતાનાજ ઘરમાં બેઠેલો કહેવાય. ઉદાહરણ. મંગળ આંક ૧ તથા આંક ૮ ની રાશીમાં બેઠો હોય તો એ બન્ને ઠેકાણે સ્વગ્રહી એટલે પોતાનાજ ઘરમાં બેઠેલો હોય છે. અને એ રીતે બીજા ગ્રહો પોતાની રાશીવાળા આંકમાં બેઠેલા હોય તો તે સ્વગ્રહી સમજવા.

ગ્રહો ઊંચના તથા નીચના નિચેની વિગત પ્રમાણે છે.

સૂર્ય મેષરાશીનો ઊંચો તેમાં રપષ્ટ ગ્રહચક્રમાં દશ અંશ સૂધી હોય તો

પરમ ઊંચનો ગણાય, અને તે ઉપરના અંશે હોય તો ફક્ત ઊંચ રાશીનો કહેવાય છે. તેમજ સૂર્ય તોળાનો હોય તો નિચનો, તેમાં દશ અંશ સુધી હોય તો તે અતિ નિચનો ગણાય, અને તે ઉપરના અંશે હોય તો સાધારણ રીતે ફક્ત નિચ રાશીનો કહેવાય છે.

ચંદ્ર વરખનો ત્રણ અંશ સુધી હોય તો પરમ ઊંચનો અને તે ઉપરના અંશે હોય તો ફક્ત ઊંચ રાશીનો કહેવાય. તેમજ ચંદ્ર વૃશ્ચિકનો ત્રણ અંશ સુધી હોય તો અતિ નિચનો ગણાય, અને તે ઉપરના અંશે હોય તો સાધારણ રીતે તે ફક્ત નિચ રાશીનો કહેવાય છે.

ઉપર પ્રમાણે બીજા ગ્રહો કયી રાશીના કેટલા અશ સુધી ઊંચ, નિચના કહેવાય છે તેનું કોષ્ટક નિચે પ્રમાણે.

ઊંચના ગ્રહનું કોષ્ટક.

ગ્રહ.	સૂર્ય	ચંદ્ર	મંગળ.	બુધ.	ગુરૂ.	શુક્ર.	શનિ.
રાશી.	૦	૧	૯	૫	૩	૧૧	૬
અંશ.	૧૦	૩	૨૮	૧૫	૫	૨૭	૨૦

નિચના ગ્રહનું કોષ્ટક.

ગ્રહ.	સૂર્ય.	ચંદ્ર.	મંગળ.	બુધ.	ગુરૂ.	શુક્ર.	શનિ.
રાશી.	૬	૭	૩	૧૧	૯	૫	૦
અંશ.	૧૦	૩	૨૮	૧૫	૫	૨૭	૨૦

રાહૂ. ગ્રહો સિવાય રાહૂ કન્યારાશીમાં બેઠો હોય તો સ્વગ્રહી અને મી‑ ા અને ધનનો નિચનો, તેમજ કેતુ મીનનો સ્વગ્રહી અને ધનનો મીથુનનો નિચનો કહેવાય છે.

સમજુતી.

ઊંચના ગ્રહોના કોઠામાં ચંદ્રની ૧ રાશી ૩ અંશ લખેલા છે તેને ... અને પેહેલી રાશી પૂરી થઇ ગયા પછી ત્રણ અંશ છે તો વરખનો ... અને તે એ પ્રમાણે ઉપરના બંને કોઠામાં લખેલા ગ્રહો માટે સમજવું.

ગ્રહો વર્ગોત્તમી શી રીતે થાયછે તે બાબત.

... જે ગ્રહો જન્મકુંડળીમાં જે રાશીના હોય તેજ રાશીમાં નવમાંશકુંડળીમાં

આવે તો તે ગ્રહ વર્ગોત્તમી ગણાય, પછી તે હરકોઇ ભૂવને હોય તો ચિંતા નહીં.

ગ્રહો મૂળત્રિકોણ રાશીના નિચે પ્રમાણે થાયછે.

સૂર્ય સિંહ રાશીનો ૨૦ અંશ સુધી હોય તો મૂળત્રિકોણનો અને તે ઉપરના અંશોનો હોય તો સ્વગ્રહી જાણવો.

ચંદ્ર વરખ રાશીનો ત્રણ અંશ સૂધી હોય તો ઊંચનો, પછી વીશ અંશ સૂધી મૂળત્રિકોણનો અને તે ઉપરના અંશોનો વરખ રાશીનો જાણવો.

મંગળ મેષ રાશીનો ૨૦ અંશ સૂધી હોય તો મૂળત્રિકોણનો અને તે ઉપરના અંશોનો હોય તો સ્વગ્રહી કહેવાય છે.

બુધ કન્યા રાશીનો પંદર અંશ સૂધી હોય તો ઊંચનો, પછી વીશ અંશ સૂધી મૂળત્રિકોણનો અને તે ઉપરના અંશનો હોય તો તે સ્વગ્રહી જાણવો.

ગુરૂ ધન રાશીનો વીશ અંશ સૂધી મૂળત્રિકોણનો અને તે ઉપરના અંશનો હોય તો સ્વગ્રહી કહેવાય.

શુક્ર તોળા રાશીનો વીશ અંશ સૂધી મૂળત્રિકોણનો અને તે ઉપરના અંશનો હોય તો સ્વગ્રહી કહેવાય.

શનિ કુંભ રાશીનો વીશ અંશ સૂધી મૂળત્રિકોણનો, અને તે ઉપર
અંશોનો હોય તો સ્વગ્રહી કહેવાય.

ગ્રહોની શત્રુતા તથા મિત્રતા નિચે પ્રમાણે છે.

સૂર્યના ચંદ્ર, મંગળ અને ગુરૂ મિત્ર જાણવા. બુધ સમ જાણવો અને શનિ, શુક્ર અને રાહૂ શત્રુ જાણવા.

ચંદ્રના સૂર્ય અને બુધ મિત્ર જાણવા. મંગળ, ગુરૂ, શુક્ર અ
મ જાણવા, અને રાહૂ શત્રુ જાણવો.

મંગળના સૂર્ય, ચંદ્ર અને ગુરૂ મિત્ર જાણવા. શુક્ર અને શ
ણવા. અને બુધ રાહૂ શત્રુ જાણવા.

બુધના સૂર્ય, શુક્ર અને રાહૂ મિત્ર જાણવા. મંગળ, ગુરૂ અ
મ જાણવા. અને ચંદ્ર શત્રુ જાણવો.

ગુરૂના સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ મિત્ર જાણવા. શનિ રાહૂ સમ જ
બુધ શુક્ર શત્રુ જાણવા.

શુક્રના બુધ, શનિ અને રાહૂ મિત્ર જાણવા, મંગળ અને
ણવા, અને સૂર્ય, ચંદ્ર શત્રુ જાણવા.

શનિના બુધ, શુક્ર અને રાહૂ મિત્ર જાણવા; ગુરૂ સમ જાણવો; સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ શત્રુ જાણવા.

રાહૂના બુધ, શુક્ર, શનિ મિત્ર જાણવા, ગુરૂ સમ જાણવો, અને સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ શત્રુ જાણવા.

વધારે ખુલાસા માટે નિચે પ્રમાણે કોઠો ઉતાર્યો છે તેને નૈશર્ગિક મૈત્રીનો કોઠો કહે છે.

નૈશર્ગિક મૈત્રીનો કોઠો.

ગ્રહ.	મિત્ર.	સમ.	શત્રુ.
સૂર્ય.	ચંદ્ર, મંગળ, ગુરૂ,	બુધ.	શુક્ર, શનિ, રાહૂ.
ચંદ્ર.	સૂર્ય, બુધ.	મં. ગુરૂ, શુક્ર, શનિ.	રાહૂ.
મંગળ,	સૂર્ય, ચંદ્ર, ગુરૂ.	શુક્ર, શનિ.	બુધ, રાહૂ.
બુધ.	સૂર્ય, શુક્ર, રાહૂ.	મંગળ, ગુરૂ, શનિ.	ચંદ્ર.
ગુરૂ.	સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ.	શનિ, રાહૂ.	બુધ, શુક્ર.
શુક્ર.	બુધ, શનિ, રાહૂ.	મંગળ, ગુરૂ.	સૂર્ય, ચંદ્ર.
શનિ.	બુધ, શુક્ર, રાહૂ.	ગુરૂ.	સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ.
રાહૂ.	બુધ, શુક્ર, શનિ.	ગુરૂ.	સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ.

જન્મ કુંડળીમાં તથા પ્રશ્ન કુંડળીમાં જે જે ભૂવનમાં ગ્રહ બેઠા હોય તે
ભૂવનથી બે બાજુ તથા ત્રણ ત્રણ ભૂવન એટલે પોતા થકી બીજા, ત્રીજા,
ોથા, દશમા, અગીઆરમા, અને બારમા સ્થાને રહેલા ગ્રહો તત્કાળ મિત્ર
વા, અને બાકીના ભૂવને એટલે પોતા થકી પહેલા, પાંચમા, છઠ્ઠા, સાતમા,
મા, અને નવમા સ્થાને રહેલા ગ્રહો તત્કાળ શત્રુ જાણવા, અને ઉપર ની
ર્ગિક મૈત્રીના કોઠામાં મિત્ર હોય ને તે બે બાજુના ત્રણ ત્રણ ભૂવને એટલે
, ૪, ૧૦, ૧૧ ૧૨મેં સ્થાને આવેલા હોય તો અધિમિત્ર થાય છે, અને

નૈશર્ગિક મૈત્રીનાં કોઠામાં શત્રુ હોય ને પોતા થકી ૨, ૩, ૪, ૧૦, ૧૧, ૧૨ મે આવ્યા હોય તો સમ થઇ જાયછે. તેમજ નૈશર્ગિક મૈત્રીમાં સમ હોય ને પોતા થકી ૨, ૩, ૪, ૧૦, ૧૧, ૧૨મે આવ્યા હોય તો મિત્ર થાય છે, અને એવી રીતે નૈશર્ગિક મૈત્રિમાં શત્રુ હોય તે પોતા થકી પેહેલે, પાંચમે, છઠ્ઠે, સાતમે, આઠમે, નવમે સ્થાને હોય તો અધિશત્રુ થાય છે, ને નૈશર્ગિક મૈત્રીમાં સમ હોય ને ઉપલા સ્થાને હોય તો શત્રુ થાય છે, ને નૈશર્ગિક મૈત્રીમાં મિત્ર હોય ને જો ઉપલા સ્થાને હોય તો સમ થાય છે.

કેટલાક આચાર્યો એમ પણ કહે છે કે, જે ભૂવનમાં ગ્રહ પોતાની ઉંચરાશીમાં બેઠો હોય અને તેની સાથે બેઠેલા ગ્રહો નૈશર્ગિક મૈત્રીમાં જો મિત્ર હોય તો અધિમિત્ર થાય છે, સમ હોય તો મિત્ર થાય અને શત્રુ હોય તો સમ થાય. વળી યવનાચાર્ય કહે છે કે મૂળત્રિકોણ રાશીમાં જે ગ્રહ હોય તે તેની સાથે બેઠેલા ગ્રહો નૈશર્ગિક મૈત્રીમાં મિત્ર હોય તો અધિમિત્ર થાય છે, અને સમ હોય તો મિત્ર થાય અને શત્રુ હોય તો સમ થાય છે.

ઉપરના નિયમ પ્રમાણે સંવત ૧૮૯૭ શકે ૧૭૬૨ ના માહા શુદ ૩ સોમવારના જન્મનો મૈત્રી કોઠો નિચે પ્રમાણે થાય છે, અને જન્મકુંડળી આગળ લખીશું.

મૈત્રીકોઠો.

ગ્રહ.	અધિમિત્ર.	મિત્ર.	સમ.	શત્રુ.	અધિશત્રુ.
સૂર્ય.	ચં, મં, ગુ.	૦	શ, શુ, રા.	બુધ.	૦
ચંદ્ર.	સૂ, બુ.	ગુ, શુ, શ.	મંગળ.	૦	રાહૂ.
મંગળ.	સૂ, ગુ.	શનિ.	ચં, બુ.	શુક્ર.	રાહૂ.
બુધ.	શુ, રાહૂ.	મં, ગુ, સ.	શુ, ચં.	૦	૦
ગુરૂ.	શુ, ચં, મં.	શનિ.	બુધ, રા.	૦	શુક્ર.
શુક્ર.	બુ, શ, રા.	૦	શુ, ચં.	મં, ગુરૂ.	૦
શનિ.	બુ, શ, રા.	ગુરૂ.	સૂ, ચં, મં.	૦	૦

ગ્રહોની દ્રષ્ટિ બાબત.

ગ્રહો પોતાથકી ત્રીજે અને દશમે એક પાયો દેખે તેનું ફળ ¼ આપે.

પાંચમે અને નવમે બે પાયા દેખે તેનું ફળ ½ આપે.

ચોથે અને આઠમે ત્રણ પાયા દેખે તેનું ફળ ¾ આપે.

સાતમે ચાર પાયા દેખે એટલે પૂરેપૂરૂં સંપૂર્ણ ફળ આપે.

સર્વ ગ્રહો પોતાથી સાતમા ભાવે સંપૂર્ણ દ્રષ્ટિથી દેખે છે.

તેમાં મંગળ ચાર, સાત અને આઠમા ભાવે સંપૂર્ણ દ્રષ્ટિથી દેખે છે.

ગુરૂ પાંચ, સાત, નવમે ભાવે સંપૂર્ણ દ્રષ્ટિથી દેખે છે.

શનિ ત્રણ સાત દશમે ભાવે સંપૂર્ણ દ્રષ્ટિથી દેખે છે.

રાહૂ પાંચ, સાત, નવ તથા બારમે સંપૂર્ણ દ્રષ્ટિથી દેખે છે.

બીજે, છઠ્ઠે અગીઆરમે તથા બારમે કોઇ ગ્રહ દેખે નહીં. ફક્ત રાહૂ બારમે ભાવે જુવે છે.

દ્રષ્ટિ જોવાની રીતી એવી છે કે શુક્ર ચોથા ભાવે બેઠો હોય તો તેની સંપૂર્ણ ચારે પાયાની દ્રષ્ટિ દશમા ભાવ ઉપર પડે છે. એ રીતે દ્રષ્ટિ જોવી.

ઉપર પ્રમાણે ગ્રહોની દ્રષ્ટિ બાબતના નિયમો છે તેને અનુસરી ગણિત કરીને દરેક ગ્રહની બાબત દૈવજ્ઞ જોશી લોકો જન્મોતરીમાં ગ્રહોની દ્રષ્ટિ બાબત કોઠો લખે છે.

પ્રકરણ ૪ થું.

જન્મકુંડળી, ચળીત, હોરા, દ્રેષ્કાંણ વિગેરે. દશ વર્ગની કુંડળીઓ સમજવા બાબત.

દરેક રાશીના ત્રીશ અંશ (ભાગ) હોય છે અને એક અંશની સાઠ કળા દરેક કળાની સાઠ વિકળા હોય છે.

આખું આકાશ જેને શીસુમાર અથવા ભચક્ર કહે છે તેમાં ચક્રની પેઠે બારે [illegible] રહેલી છે.

(આકૃતિ નંબર ૧૩)

સૂર્ય, ચંદ્ર વિગેરે ગ્રહો આકાશમાં કેટલી મુદ્દત સૂધી દરેક રાશીમાં રહે તેની વિગત નિચે પ્રમાણે ને વળી પંચાંગના ટીપણામાંથી પણ જણાશે.

સૂર્ય એક માસ સૂધી દરેક રાશીમાં રહે છે.
ચંદ્ર સવા બે દિવસ સૂધી.
મંગળ દોહોડ મહિના સૂધી.
બુધ એક મહિના સૂધી.
ગુરૂ તેર મહિના સૂધી.
શુક્ર એક માસ સૂધી.
શનિ ત્રીશ મહિના સૂધી.
રાહૂ અઢાર મહિના સૂધી.
કેતુ પણ અઢાર મહિના સૂધી દરેક રાશીમાં રહે છે.

ખુલાસો.

ઉપર લખેલી મુદ્દત આશરા પડતી લખી છે, નકકી કયી મીતિએ કયો ગ્રહ કયી રાશીનો થયો તે ટીપણામાંથી જણાશે. વળી ઉપર લખેલા ગ્રહો મધે મંગળ, બુધ, ગુરૂ, શુક્ર અને શનિ એ ગ્રહો વક્રી એટલે અવળી ચાલના થયા હોય તો અને તે વક્રી ચાલના થઇને માર્ગી એટલે સવળી ચાલના થાય તથા અતિચાર એટલે ઉતાવળી ચાલના થયા હોય તો ઉપર લખેલી મુદ્દતમાં ફેરફાર પડેછે.

જન્મકુંડળી વિગરે જોવાની સમજણ પડે તેટલા માટે આ ગ્રંથમાં એક મનુષ્યની જન્મકુંડળી દાખલ કરતાં પેહેલાં લખવાની જરૂર છે કે આ ગ્રંથ ફળાદિશ સંબંધીનો છે. ગણિત કેવી રીતે કરવું તે વિષય આ ગ્રંથમાં દાખલ કરેલો નથી, કારણ કે તે સમજવો બહુ મુશ્કેલ છે, અને દરેક ગ્રહસ્થ પાસે પોતપોતાની જન્મોતરી તથ વર્ષફળ હોય છે એટલે ગ્રંથમાં આ ગણિત વિષય દાખલ કરવાની જરૂર છે એમ હું ધારતો નથી.

જન્મકુંડળી.

એક પુરૂષનો જન્મ સંવત ૧૮૯૭ શાકે ૧૭૬૨ ના માહાશુદ ૩ સો [મ]વે સૂર્ય ઉદય થયા પછી ઘડી ૩૭ પળ ૫૫ જન્મ થયો છે.

હવે તે વખતના પંચાંગના ટીપણામાં જોતાં ઉપરના જન્મ વખતે મકર રાશીનો ચૌદ અંશનો હતો, તે મકર રાશીના ચૌદ અંશ લગ્નપ[ત્રિકામાં] જોતાં પર ઘડી ને ૪૪ પળનો આંક છે. તેમાં જન્મની ઇષ્ટ ઘડી ૩૭, ને પળ

ઉમેરતાં ઘડી ૯૦ ને પળ ૩૯ થાય છે, તેમાંથી ઘડી ૬૦ બાદ કરતાં ઘડી ૩૦ ને પળ ૩૯ રહે છે. તે ઘડી પળ લગ્નપત્રિના કોઠામાં કન્યા લગ્નના ૧૧ અંશમાં સમાવેશ થાય છે, માટે જન્મ લગ્ન કન્યારાશીનું ૧૧ અંશનું સમજી લગ્ને કન્યારાશી માંડવી અને તે પછી અનુક્રમે બીજા ભાવોમાં નિચે લખ્યા પ્રમાણે રાશી માંડતા જવી.

જન્મકુંડળી.

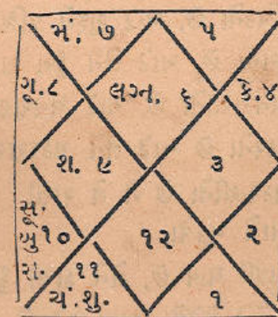

ઉપરની કુંડળીમા રાશી માંડવાની રીત.

લગ્ન એ પેહેલો ભાવ તેમાં કન્યારાશી ને તે રાશી આંક ૬ ની તેથી છ[...] મૂકવો અને તેની પાસેનું ઘર તે બીજો ભાવ તેમાં તોલારાશીનો [...]૭ મૂકવો અને ત્રીજા ભાવમાં વૃશ્ચિકરાશી, ચોથા ભાવમાં ધનરાશી, પાં[ચમા] ભાવમાં મકરરાશી, છઠ્ઠા ભાવમાં કુંભરાશી, સાતમા ભાવમાં મીનરાશી, [આઠમ]ા ભાવમાં મેષરાશી, નવમા ભાવમાં વરખરાશી, દશમા ભાવમાં મીથુનરાશી, અગીઆરમા ભાવમાં કરકરાશી, અને બારમા ભાવમાં સિંહરાશી માંડવી.

હવે જે દીવસે જન્મ થયો તે દીવસે નવે ગ્રહો આકાશમાં કયી કયી રા[શીના] હતા, તે ટીપણામાં જોઇ જે ગ્રહ જે રાશીનો હોય તે રાશીવાળા ભાવમાં

જન્મકુંડળીમાં મૂકવામાં આવેછે તે નિચે પ્રમાણે.

તે દીવસે સૂર્ય મકરનો હતો, ને મકરરાશી પાંચમા ભાવે છે માટે સૂર્યને પાંચમા ભાવે મૂકવો.

ઉપરના જન્મ વખતે ચંદ્ર કુંભનો છે માટે કુંભરાશી છઠ્ઠા ભાવે છે તેથી ચંદ્રને છઠ્ઠા ભાવે મૂકવો.

જન્મ વખતે મંગળ તોલાનો છે, ને તે રાશી બીજા ભાવે છે માટે મંગળને બીજા ભાવે મૂકવો.

જન્મ વખતે બુધ મકરનો છે, ને તે મકર રાશી પાંચમા ભાવે છે, માટે બુધને પણ પાંચમા ભાવે મૂકવો.

જન્મ વખતે ગુરૂ વૃશ્ચિકનો છે, માટે ગુરૂને વૃશ્ચિક રાશીમાં મૂકવો.

જન્મ વખતે શુક્ર કુંભનો છે, માટે તેને કુંભ રાશીમાં મૂકવો.

જન્મ વખતે શનિ ધનરાશીનો છે, માટે ધનરાશીમાં મૂકવો.

જન્મ વખતે રાહૂ મકરનો છે માટે તેને મકરરાશીમાં મૂકવો.

જન્મ વખતે કેતુ કરકરાશીનો છે ને તે રાશી અગીઆરમા ભાવે છે માટે કેતુને અગીઆરમા ભાવે મૂકવો.

ઉપર પ્રમાણે જન્મકુંડળી થાય છે, તેને કાચી કુંડળી કહે છે.

જન્મકુંડળીમાં લગ્ન જેને પેહેલો ભાવ કહે છે, તે તથા ચોથો ભાવ સાતમો ભાવ, અને દશમો ભાવ, આ ચાર ભાવને કેંદ્રસ્થાન જેને કંટક યા ચતુષ્ટય કહે છે.

ઉપર લખેલા ચાર કેંદ્રસ્થાન મધ્યે લગ્ન જેને પેહેલો ભાવ કહે છે, તેન[illegible] માં મીથુનરાશી, કન્યા, તોલા, કૂંભ, ને ધનનું પૂર્વાર્ધ, એટલે પેહેલા પંદર[illegible] અંશ ૧ થી ૧૫ સૂધી હોય ને તે લગ્ને હોય તો બળવાન છે. [illegible]લ

ચોથા ભાવે કરક, મીન, અને મકરનું પરાર્ધ એટલે પાછલા પં[illegible] શ ૧૬ થી ૩૦ અંશ સૂધી હોય તો તે બળવાન હોય છે.

સાતમા ભાવે વૃશ્ચિકરાશી બળવાન છે.

દશમા ભાવે મેષ, વૃષભ, સિંહ અને ધનનું પરાર્ધ એટલે ૧૬ થી ૩૦ અંશ સૂધી અને મકરનું પૂર્વાર્ધ ૧ અંશથી ૧૫ અંશ સૂધી હોયતો તે બળવાન

બીજો, પાંચમો, આઠમો, અને અગીઆરમા ભાવને પણ ક્રૂર કહે છેતે

પાંચમા અને નવમા ભાવને ત્રિકોણસ્થાન કહે છે. [illegible]

ત્રીજા, છઠ્ઠા, નવમા, અને બારમા ભાવને આપોકલીમસ્થાન કહેવ[illegible]

ચોથા અને આઠમા ભાવને ચતુસ્ત્ર કહે છે.

બીજા અને બારમાને માર્કેસ્થાન કહે છે.

વળી બીજા અને બારમાને નેત્રસ્થાન કહે છે.

છઠ્ઠા, આઠમા, અને બારમા ભાવને ત્રીકસ્થાન કહે છે, વળી એ છઠ્ઠા, આઠમા [illegible]મા ભાવને નેષ્ટસ્થાન, અને બાકીના ૧, ૨, ૩, ૪, ૫, ૭, ૯, ૧[illegible] સ્થાનને શૂભસ્થાન કહે છે.

જન્મ

બુધ મકર

[illegible], દશમા અને અગીઆરમા સ્થાનને ઉપચયસ્થાન કહે છે.

ઊપચયસ્થાન વિષે ટીકા.

કેટલાક આચાર્યો એમ કહે છે કે, ત્રીજા, છઠ્ઠા દશમા અને અગીઆરમા ભાવને ઊપચયસ્થાન કહે છે, પણ જ્યારે પાપ ગ્રહની દૃષ્ટિ હોય અથવા સ્થાનમાં રહેલી રાશીના સ્વામિ ઉપર શત્રુની દૃષ્ટિ હોય તો તેને ઉપચયસ્થાન કહે છે. એવો ગર્ગાચાર્ય ઋષીનો મત છે.

ઉપચયસ્થાનમાં રહેલા ગ્રહો પોતાના મિત્ર સાથે બેઠેલા હોય અથવા તે પોતાના મૂળ ત્રિકોણને પામેલા હોય અથવા તો ઊંચના હોય તો ઇચ્છેલા પદાર્થને મેળવે છે.

ઉપચયસ્થાનમાં રહેલા ગ્રહો નિચરાશીના હોય કે શત્રુ સાથે રહેલા હોય તો સંપત્તિનો નાશ કરે.

જન્મકુંડળિમાં શી શી બાબતનું જોવાય છે તે બાબત.

લગ્ન જેને પહેલો ભાવ કહે છે, તેમાં દેહનું રૂપ, વર્ણ, ચિન્હ, જાતિ, ઉમરનું સુખ, દુઃખ એટલી બાબતો જોવાય છે.

૨) બીજા ભાવમાં ધન તથા કુટુંબ સંબંધી જોવાય છે.

૩) ત્રીજા ભાવમાં પોતાના પ્રાક્રમ સંબંધી, પોતાની આજીવિકા સંબંધી [illegible], બહેન તથા ચાકર સંબંધી જોવાય છે.

[illegible]) ચોથા ભાવમાં પોતાની માતુશ્રી વિષે, વાહન, તથા પશુ વિષે, ઘર વિષે, ખેતર વિષે અને મિત્ર વિગેરે બાબતનું સુખ દુઃખ જોવાય છે.

[illegible] પાંચમા ભાવમાં બુદ્ધિ, વિદ્યા, સંતાન, મંત્ર, ગર્ભ, સ્થિતિ એટલી જોવાય છે.

[illegible]છઠ્ઠા ભાવમાં રોગ વિષે, શત્રુ વિષે, ચોરી વિષે, અને મોશાળના સુખ [illegible]વાય છે.

(૭) સાતમા ભાવમાં સ્ત્રી વિષે, દેશાવર જવા આવવા વિષે, ન
રણુ વેપાર વિષે, તથા દાંત વિષે જોવાય છે.

(૮) આઠમા ભાવમાં રીષ્ટ વિષે, કષ્ટ વિષે, ગૃહસ્થાન વિષેનું જો
તરવા શિખવું, હથીઆર બાંધવા બાબતનું પણ જોવાય છે.

(૯) નવમા ભાવમાં ભાગ્યનું, ધર્મ, તિર્થ, યાત્રા, તપશ્ચ
વિષે જોવાય છે.

(૧૦) દશમા ભાવમાં રાજ્યદ્વારનું તથા વેપારનું તથા પીતાનું સુખ દુઃખ
જોવાય છે.

(૧૧) અગીઆરમા ભાવમાં લાભનું, હાથી ઘોડા, સુખપાલ, વસ્ત્ર ધરેણાનું સુખ દુઃખ જોવાય છે.

(૧૨) બારમા ભાવમાં હાની, દાન, ખરચ, દંડ કેદ તથા નેત્ર એટલી બાબતોનું જોવાય છે.

ઉપર લખેલી જન્મકુંડળીને કાચી કુંડળી કહે છે, અને તેમાં જે ગ્રહ બેસાડેલા છે, તે ગ્રહો તેજ જગ્યાએ રહે છે કે ચળીને બીજે ઠેકાણે જાય છે, તે નક્કી કરવા સારૂ ગણિત કરવું પડે છે, તે ગણિત કરતાં જન્મ થયો, તે વખતે ગ્રહો કયી રાશીના કેટલા અંશ કળા, વિકળાના હતા, તેનો સ્પષ્ટ ગ્રહ ચક્રનો કોઠો નિચે પ્રમાણે છે.

	સૂર્ય.	ચંદ્ર.	મંગળ.	બુધ.	ગુરૂ.	શુક્ર.	શનિ.	રાહૂ.	કેતુ.
રાશી	૯	૧૦	૬	૯	૭	૧૦	૮	૯	
અંશ.	૧૪	૧૮	૩	૨૦	૨૨	૨૭	૬	૨૭	
કળા	૧૭	૪૪	૫૫	૪૬	૨૨	૧૭	૧૫	૫૪	
વિકળા	૪૩	૩૮	૫૭	૪૦	૫૯	૫૮	૩૧	૧૫	
કળા	૬૧	૭૬૫	૨૧	૧૦૪	૯	૬૭	૪	૩	
વિકળા	૧૧	૩૩	૫૭	૧૧	૫૩	૩૭	૩ વ	૧૧ વ	

ઉપર લખેલા સ્પષ્ટ ગ્રહચક્રમાં આંકડા લખ્યા છે

સમજુતી નિચે પ્રમાણે છે.

સૂર્ય મકરરાશીમાં બેઠા પછી ૧૪ અંશ, ૧૭ કળા, ૪૩ [

તે વખત ઉપરનો જન્મ થયો અને તે વખતે ઉપર લખેલા અંશ, કળા, વિકળા એ સૂર્ય આકાશમાં હતો એવું ગણિત કરતાં નિકળે છે.

ચંદ્ર કુંભરાશીમાં ૧૮ અંશ, ૪૪ કળા, ૩૮ વિકળા, ચાલ્યો તે વખત ઉપરનો જન્મ થયો.

મંગળ તોલા રાશીના ત્રણ અંશ, ૫૫ કળા, ૫૭ વિકળા ચાલ્યો ત્યારે ઉપરનો જન્મ થયો.

બુધ મકર રાશીના ૨૦ અંશ, ૪૬ કળા, ૪૦ વિકળા ચાલ્યો ત્યારે ઉપરનો જન્મ થયો.

ગુરૂ વૃશ્ચિક રાશીના ૨૨ અંશ, ૨૨ કળા, ૫૯ વિકળા ચાલ્યો ત્યારે ઉપરનો જન્મ થયો.

શુક્ર કુંભરાશીનો ૨૭ અંશ ૧૭ કળા, ૫૮ વિકળા ચાલ્યો ત્યારે ઉપરનો જન્મ થયો છે.

શનિ ધનરાશીનો ૬ અંશ, ૧૫ કળા, ૩૧ વિકળાનો થયો ત્યારે ઉપરનો જન્મ થયોછે, અને રાશીના કોઠા નિચે વ કર્યોછે તેનો અર્થ વક્રચાલનો એટલે ઉંધી ચાલ શનિની હતી.

રાહૂ મકરરાશીનો ૨૭ અંશ, ૫૪ કળા, ૧૫ વિકળાનો થયો ત્યારે ઉપરનો જન્મ થયો ને તે વક્રચાલનો હતો. રાહૂ હંમેશ અવળી ચાલેજ ચાલે છે, સવળી એટલે માર્ગી ચાલે ચાલતો નથી.

કેતુ કરકનો ૨૭ અંશ ૫૪ કળા, ૧૫ વિકળાનો થયો ત્યારે ઉપરનો જન્મ થયો ને તે રાહૂની પેઠે વક્ર ચાલનો હતો.

...રના કોઠાને છેવટે સૂર્યની ૬૧ કળા, ૧૧ વિકળા લખ્યા છે તથા ચંદ્રની ... ૩૩ વિકળા લખ્યાછે તથા એ પ્રમાણે બીજા ગ્રહોની કળા વિકળા ... વિષે એવું સમજવું કે જન્મના દિવસે એ ગ્રહોની ચાલવાની ગ...ડા પ્રમાણે હતી. તેમાં જે ગ્રહોની ચાલ વધારે કળા વિકળાની ... એટલે ઉતાવળી ચાલનો અને જેની કળા વિકળા ઓછી છે તે ...કહેવાય છે.

...માણે અંશ, કળા વિકળાના ગ્રહો આકાશમાં તે તે રાશીમાં શી...ઘે ભ ચક્રમાં હતા એમ સમજવું.

... લખેલા ગ્રહોમાં એકી રાશીના ગ્રહો એક અંશથી છ અંશ ...હચક્રમાં હોય તો તેની બાલ્યાવસ્થા કહેવી, અને સાત અંશથી

બાર અંશ સૂધીના હોય તો કુમાર અવસ્થા કહેવી, અને તેર અંશથી ૧૮ અંશ સૂધીના હોય તો યુવાન અવસ્થા કહેવી, અને ૧૪ અંશથી ૨૪ અંશ સૂધી હોય તો વૃદ્ધ અવસ્થા કહેવી, અને ૨૫ અંશથી ૩૦ અંશ સૂધીના હોય તો મૃત્યુ અવસ્થા કહેવી. એવી રીતે સર્વાર્થચિંતામણી નામના ગ્રંથમાં લખેલછે.

જે ગ્રહો બેકી રાશીના હોય તે ગ્રહ સ્પષ્ટ ગ્રહચક્રમાં ૬ અંશની અંદર હોય તો તેની મૃત્યુ અવસ્થા કેહવી, અને સાત અંશથી બાર અંશ સૂધી હોય તો વૃદ્ધ અવસ્થા કહેવી અને તેર અંશથી ૧૮ અંશ સૂધી યુવાન અવસ્થા કેહેવી અને ૧૯ અંશથી ૨૪ અંશ સૂધી કુમાર અવસ્થા કહેવી અને ૨૫ અંશથી ત્રીશ અંશ સૂધી બાલ્યાવસ્થા કેહેવી,

રાશી બાબત.

દરેક ભાવમાં આવેલી રાશી જન્મ વખતે કેટલાં અંશ,કળા, વિકળાની હતી તે બાબત.

ઉપરનો જન્મ ઘડી ૩૭ પળ ૫૫ મે થયેલછે તે વખતે બારે ભાવસંધી સહીત કેટલા કળા વિકળાના હતા, તે જાણવા માટે ગણિત કરવું પડેછે, તે ગણિત કરતાં દરેક ભાવમાં કેટલી રાશી અંશ, કળા વિકળા આવે છે તેનો ભાવસંધી કોઠો નીચે પ્રમાણે.

ભાવસંધી કોઠો.

	લગ્ન.	સંધી.	બીજો ભાવ.	સંધી.	ત્રીજો ભાવ.	સંધી.	ચોથો ભાવ.	સંધી.	પાંચમો ભાવ.	સંધી.	છઠ્ઠો ભાવ.	સંધી.
રાશી.	૫	૫	૬	૬	૭	૭	૮	૮	૯	[illegible]	[illegible]	[illegible]
અંશ.	૧૧	૨૬	૧૧	૨૬	૧૧	૨૬	૧૧	૨૬	૧૧	[illegible]	[illegible]	[illegible]
કળા.	૭	૬	૫	૫	૪	૩	૩	૩	૪	[illegible]	[illegible]	[illegible]
વિકળા	૦	૨૨	૪૫	૭	૩૦	૫૨	૧૫	૫૨	૩૦	[illegible]	[illegible]	[illegible]

	સાતમો ભાવ.	સંધી.	આઠમો ભાવ.	સંધી.	નવમો ભાવ.	સંધી.	દશમો ભાવ.	સંધી.	અગીઆરમો [illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
રાશી.	૧૧	૧૧	૦	૦	૧	૧	૨	૨	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
અંશ.	૧૧	૨૬	૧૧	૨૬	૧૧	૨૬	૧૧	૨૬	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
કળા.	૭	૬	૫	૫	૪	૩	૩	૩	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
વિકળા	૦	૨૨	૪૫	૭	૩૦	૫૨	૧૫	૫૨	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

ચળીત કુંડળી કરવા બાબત.

સ્પષ્ટગ્રહચક્રમાં જે રાશી અંશ, કળા વિકળાના આંકડા લખેલા હોય તે ભાવસંધીના કોઠામાં લખેલા આંકડામાં કોની સાથે સરખાપણામાં સંબંધ રાખે છે તે જોવું, અને જે ભાવસંધીમાં સમાવેશ થતો હોય તે ભાવમાં તે ગ્રહ જાય છે. તે નિચે લખેલી ચળીત કુંડળી ઉપરથી જણાશે.

ચળીત કુંડળી.

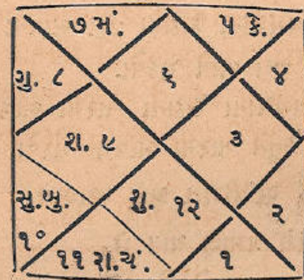

…રની કુંડળીમાં બેઠેલા ગ્રહોનું ફળ ભ્રગુ સૂત્રના ગ્રંથમાંથી પાછળ લખવામાં આવશે.

…સ્પષ્ટ ગ્રહચક્રમાં ૯ રાશી, ૧૪ અંશ, ૧૭ કળા અને ૪૩ વિકળા-
…આંકડાનો ભાવસંધીના કોઠામાં પાંચમાં ભાવસંધીમાં ૯ રાશી, ૨૬
…, ૭ વિકળામાં સમાવેસ થાય છે. માટે સૂર્યને પાંચમા ભાવે મૂકવો.

…ષ્ટ ગ્રહચક્રના કોઠામાં ૧૦ રાશી, ૧૮ અંશ, ૪૪ કળા, ૩૮ વિ-
…આંકડાનો ભાવરાશીના કોઠામાં છઠ્ઠા ભાવની સંધીમાં ૧૦ રાશી,
…કળા, ૫૨ વિકળામાં સમાવેશ થાય છે, માટે ચળીત કુંડળીમાં
…ી મૂકવો.

મંગળના અંશ ભાવસંધીના કોઠામાં બીજા ભાવમાં સમાવેસ થાય છે માટે ચળીત કુંડળીમાં મંગળને બીજા ભાવે મૂકવો.

બુધના અંશ ભાવસંધીના કોઠામાં પાંચમા ભાવની સંધીના અંશમાં સમાય છે માટે બુધને પાંચમા ભાવે મૂકવો.

ગુરૂના અંશ ભાવસંધીના કોઠાના ત્રીજા ભાવની સંધીના અંશમાં સમાય છે, માટે ગુરૂને ચળીત કુંડળીમાં ત્રીજા ભાવે મૂકવો.

શુક્રના અંશ ભાવસંધીના કોઠાના સાતમા ભાવના અંશમાં સમાય છે, માટે ચળીત કુંડળીમાં શુક્રને સાતમા ભાવે મૂકવો.

શનિના અંશ ભાવસંધીના કોઠાના ચોથા ભાવના અંશમાં સમાય છે માટે ચળીત કુંડલીમાં શનિને ચોથા ભાવે મૂકવો.

રાહૂના અંશ ભાવસંધીના કોઠાના છઠ્ઠા ભાવના અંશમાં સમાય છે માટે ચળીત કુંડળીમાં રાહૂને છઠ્ઠા ભાવે મૂકવો.

કેતુના અંશ ભાવસંધીના કોઠાના બારમા ભાવના અંશમાં સમાય છે, માટે ચળીત કુંડળીમાં કેતુને બારમા ભાવમાં મૂકવો.

સંધીગત ગ્રહ બાબત.

ગ્રહ સંધીગત નિચે પ્રમાણે થાય છે.

ગ્રહની રાશી, અંશ, કળા ને વિકળાના આંકડા ભાવસંધીના કોઠાના સંધીના આંકડાની બરાબર હોય તો તે ગ્રહ સંધીગત થાયછે. ઉદાહરણ—સૂર્ય સ્પષ્ટ ગ્રહચક્રમાં ૯ રાશી, ૧૪ અંશ, ૧૭ કળા ૪૩ વિકળાનો છે, અને ભાવસંધીના કોઠામાં પાંચમા ભાવની સંધી ૯ રાશી, ૧૪ અંશ, ૧૭ કળા, ૪૩ વિકળાના આંકડા હોય તો સૂર્ય સંધીગત થયો, ને એ પ્રમાણે બીજા ગ્રહોની ર
શ, કળા, વિકળા ભાવસંધીના કોઠાની સંધીની રાશી, અંશ, કળા,
બરોબર હોય તો તે ગ્રહ સંધીગત થાય.

સંધીગત થયેલો ગ્રહ સારૂં કે નરતું કાંઇપણ ફળ આપતો

હોરા કુંડળી.

હોરા કુંડળી કરવામાં જન્મનું લગ્ન વીસમરાશી એટલે એકી
તે પંદર અંશની અંદર હોય તો હોરા કુંડળીમાં લગ્ને સૂર્યની
લગ્ન બેસાડવું, અને જન્મ લગ્ન વીસમ રાશી છતાં પંદર ર
હોય તો હોરા કુંડળીમા ચંદ્રની રાશી કર્કરાશીનું લગ્ન બેસાડવું
ભાવોએ અનુક્રમે રાશીઓ માંડતા જવી.

હવે જન્મ લગ્ન સમરાશી એટલે બેકી રાશીનું પંદર અંશની અંદર હોય તો તે હોરાકુંડળીમાં ચંદ્રમાનું લગ્ન એટલે કર્ક લગ્ન બેસાડવું અને સમરાશી છતાં પંદર અંશથી વધારે હોય તો હોરાકુંડળીમાં સૂર્યની રાશીનું લગ્ન બેસાડી તે પછી બીજા ભાવોએ અનુક્રમે રાશી માંડતા જવી.

આ હોરાકુંડળીમાં સૂર્ય અથવા ચંદ્ર આ બે ગ્રહની રાશી વગર બીજી કોઇ રાશીનું લગ્ન બેસતુ નથી, અને જે જે ગ્રહ બેસે છે તે તમામ ગ્રહ કર્ક તથા સિંહરાશીમાંજ બેસે છે બીજી કોઇપણ રાશીમાં બેસતા નથી. કારણ હોરા સૂર્ય ચંદ્રની ગણાયછે, કેમકે દિવસનો અધિપતિ સૂર્ય, ને રાત્રીનો અધિપતિ ચંદ્ર છે તેથી હો એટલે દિવસ, ને રા એટલે રાત્રિ. માટે હોરા એવું નામ પડેલું છે.

હવે ગ્રહો ઉપર લખેલી બે રાશીમાં બેસવાના તે પણ ઉપરના નિયમ પ્રમાણે ગ્રહની રાશી વિસમ હોય ને તે પંદર અંશની અંદર હોય તો તે સિંહ રાશીમાં બેસાડવો અને વિસમ રાશીનો છતાં પંદર અંશની ઉપર હોય તો તે કર્ક રાશીમાં બેસાડવો.

જે ગ્રહ સમરાશીનો હોય ને તે પંદર અંશની અંદર હોય તો તે કર્ક રાશીમાં બેસાડવો અને જે ગ્રહ સમ રાશીનો છતાં પંદર અંશથી વધારે હોય તો તે સિંહ રાશીમાં બેસાડવો.

ઉપરના નિયમ પ્રમાણે ઉપલા જન્મની હોરાકુંડળી નિચે પ્રમાણે.

હોરાકુંડળી.

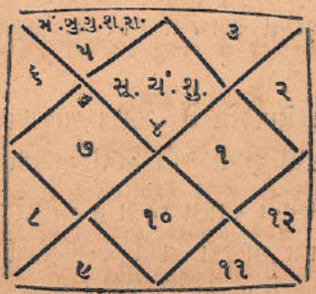

શ્રી જ્ઞાનભાસ્કર ગ્રંથ મધ્યેથી.

અરૂણ (સૂર્યનો સારથી) કહેછે કે હે દેવના પણ દેવ, હે દિવાકર લોકોના હીતને માટે હું તમોને પૂછુંછું કે ગ્રહોથી મનુષ્યને સુખ દુઃખ થાયછે તેનું કારણ મને કહો.

સૂર્ય કહેછે—હે વીનતાના પુત્ર અને પાપ રહિત અરૂણ મનુષ્ય પ્રાણીઓને ગ્રહોના આધારે અનેક સુખ દુઃખના ચિન્હો થાયછે તે હું તને કહુંછું તે સાંભળ.

જન્મકુંડળી અને ષડ્વર્ગ કુંડળીઓથી પ્રાણીઓને સુખ દુઃખના અનેક ચિન્હો થાયછે તેને દૈવજ્ઞ (જોશી) લોકો પ્રકાશ કરેછે.

જન્મકુંડળીના લગ્નમાં દેહ બાબત જોવાયછે, હોરા કુંડળીમાં દ્રવ્યનું સુખ જોવાયછે. દ્રષ્કાણ કુંડળીમાં બંધુનું સુખ દુઃખ જોવાયછે, સપ્તમાંશ કુંડળીમાં સંતાનનું સુખ દુઃખ જોવાય છે અને નવમાંસ કુંડળીમાં સ્ત્રીનું સુખ દુઃખ જોવાયછે, દ્વાદશાંસમાં માત પીતાનું સુખ દુઃખ જોવાય છે, ત્રીશાંસમાં રીષ્ટ કષ્ટનું જોવાય છે; એ પ્રમાણે વિદ્વાન લોકોએ વિચારીને જોવું.

હોરા કુંડળીનું ફળ નિચે પ્રમાણે.

હોરા કુંડળીમાં મુખ્યત્વે કરી ધનનું જોવાય છે તે એવી રીતે કે પેહેલા અને બીજા ભાવમાં ગ્રહો રહ્યા હોયતો ધનનું ઘણું સુખ મળે અને પહેલા અને બારમા ભાવમાં ગ્રહ રહ્યા હોય તો ધનનું મધ્યમ સુખ મળે અને બારમા ભાવમાં ઘણા ગ્રહો રહ્યા હોય તો નિરધન દરીદ્રી હોય તેમ પેહેલા [illegible] બીજા ભાવમાં વધારે ગ્રહ રહ્યા હોયતો ઘણોજ ધનવાન જાણવો.

હોરા કુંડળીમાં ચંદ્રની હોરા એટલે લગ્નમાં ચંદ્રની રાશી [illegible] મનુષ્ય બાલ્યાવસ્થામાં દુઃખી સમજવો અને મોટપણમાં છેક [illegible] સુખી જાણવો.

હવે સૂર્યની હોરા હોય તો તે મનુષ્ય બાલ્યાવસ્થામાં સ[illegible] ટપણમાં છેક જીંદગી સૂધી દુઃખી અને ક્રોધી જાણવો.

હોરા કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ જન્મ કુંડળીમાં પૂર્ણ [illegible] તે મનુષ્ય સારા ગુણવાળો જાણવો. વળી જન્મ કુંડળીમાં તે [illegible] ને તે જે ભાવમાં બેઠો હોય તે ભાવનું પરીપૂર્ણ સુખ જાણવું.

હોરા કુંડળીમાં લગ્નનો સ્વામિ સૂર્ય હોય તો ખોટી [illegible]

ધુતારો, રૂપ વગરનો, ખળ, પાપબુદ્ધિવાળો, કપટી, સુખ અને ધન વગરનો, ક્રોધી કઠણ હૈયાવાળો, કામી, પરસ્ત્રીગાં આશક્ત, દેવ બ્રાહ્મણની નિંદા કરવાવાળો જાણવે.

હોરા કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ ચંદ્ર હોય તો શાંત સ્વભાવવાળો, સર્વગુણવાળો, સ્થિર સ્થાનકે રહેનારો, હંમેશ મિત્રથી માન પામનારો, નાના [illegible] રત્ન અને ધનના સુખવાળો, સ્ત્રી પુત્રના સુખવાળો અને સારા વેષવા[illegible] વિત્ર ત્યાગી જાણવો. વળી માન ઉપર પ્રીતિવાળો, પોતાના ધર્મ ઉપર [illegible] વાળો, અને ભાઈઓની સાથે સ્નેહ રાખનારો જાણવો.

હોરા કુંડળીમાં સૂર્યની સિંહ રાશી લગ્ને હોય તો પોતાના દેશમાં [illegible] નારો અને ચંદ્રની રાશી હોય તો પરદેશમાં રહેનારો. તેમ તે હોરા કુંડ[illegible] સ્વામિને જન્મ કુંડળીમાં શુભગ્રહ દેખતા હોય તો સારી સ્થિતિથી વરતના[illegible] અને પાપગ્રહ દેખતા હોય તો નઠારી સ્થિતિથી વરતનારો જાણવો.

હોરા કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ જન્મ કુંડળીમાં કેંદ્રભૂવનમાં બેઠો હો[illegible] તેને શુભ ગ્રહ દેખતા હોય અથવા ભેગા બેઠા હોય તો મોતી, રત્નાદિક, [illegible] ધણની સંપત્તિ ભોગવનારો જાણવો. તેમજ પાપગ્રહ ભેગા બેઠા હોય [illegible] ખતા હોય તો ગાયો, ભેંસો, ગધેડા, ઉંટ તથા લોઢાના સામાનના વેપારથ[illegible] પત્તિવાળો જાણવો.

હોરા કુંડળીમાં દશમા ભાવનો સ્વામિ જે ગ્રહ હોય અને તે બળવા[illegible] હોય તો લક્ષ્મિવાન, કિર્ત્તિવાળો, સર્વ લોકના ઉપર પ્રીતિ રાખનારો તેમજ સ[illegible] તેના ઉપર પ્રીતિ હોય એવો જાણવો, અને તે ગ્રહ બળવાન ન હોય તો [illegible] કીર્ત્તિ વગરનો અને લોકની તેના ઉપર પ્રીતિ હોય નહીં તેવો જાણ[illegible]

દ્રષ્કાણ કુંડળી.

[illegible]ન્મનું લગ્ન દશ અંશની અંદર હોય તો દ્રષ્કાણ કુંડળીમાં તેનુ તે એટલે [illegible]ન હોય તેજ બેસાડવું, અને જન્મ લગ્ન દશથી વધારે અને વીશની [illegible] તો જન્મ લગ્નની રાશીથી પાંચમી રાશી આવે તે રાશીનું લગ્ન બે[illegible] અંશથી વધારે અને ત્રીશ અંશની અંદર જન્મ લગ્ન હોય [illegible] રાશીથી નવમી રાશીએ જે રાશી હોય તે રાશીનું લગ્ન બે[illegible] રાશી માંડતા જવી.

[illegible]માં ગ્રહો બેસાડવાની રીતી એવીછે કે જે ગ્રહ દશઅંશનીઅંદર [illegible]ીમાં જે રાશીનો છે, તે રાશીમાં તે ગ્રહ મૂકવો અને દશ

અંશથી વધારે અને વીશ અંશની અંદર હોય તો તે ગ્રહની રાશીથી જે પાંચમી રાશી આવે તે રાશીમાં તે ગ્રહ મૂકવો, અને વીશ અંશથી વધારે ને ત્રીશ અંશની અંદર હોય તો તે ગ્રહની રાશીથી નવમી રાશીએ તે ગ્રહ મૂકવો.

ઉપરના નિયમ પ્રમાણે ઉપર લખેલા જન્મની દ્રષ્કાણ કુંડળી નિચે પ્ર- થાયછે.

દ્રષ્કાણ કુંડળી.

દ્રષ્કાણ કુંડળીનું ફળ.

૧. સૂર્ય કહેછે હે અરૂણ હવે હું દ્રષ્કાણ કુંડળીનું ફળ કહુંછું તે સાંભળ

૨. દ્રષ્કાણ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ દ્રષ્કાણ કુંડળીમાં જે રાશીમાં બે તે રાશીના આંક પ્રમાણે ભાંડુની સંખ્યા જાણવી, જેમકે ધન રાશીમાં બે તો નવ ભાંડુ અને કર્ક રાશીમાં બેઠો હોય તો ચાર ભાંડું; એ પ્રમાણે જા

૩. દ્રષ્કાણ કુંડળીના લગ્નના સ્વામિ ભેગા જેટલા પાપ ગ્રહો દ્રષ્કા ભેગા બેઠા હોય યા દેખતા હોય તો તેટલા ભાંડુનો નાશ ભેગા બેઠા હોય યા દેખતા હોય તેટલા ભાંડુ આરોગ્ય

૪. દ્રષ્કાણ લગ્નના સ્વામિને જન્મ લગ્નના સ્વામિ ભાઈઓ સાથે મિત્રતા રાખે, અને શત્રુ હોય તો શત્રુતા ય તો સમપણું રાખે, એમ જાણવું.

૫. દ્રષ્કાણ લગ્નનો સ્વામિ બળવાન હોય તેમ તેના ભેગા બેઠેલા ગ્રહો પણ બળવાન હોય તો તેના ભાઇઓ બળવાન અને પરાક્રમી જાણવા. તેમ દ્રષ્કાણ લગ્નના સ્વામિ સાથે પુરૂષ ગ્રહો ભેગા બેઠા હોય તો ભાઇઓનું સુખ અને સ્ત્રી ગ્રહો બેઠા હોય તો બહેનોનું સુખ જાણવું; અથવા દ્રષ્કાણ લગ્ન સ્ત્રીરાશીનું હોય તો બહેનોનું સુખ વધારે જાણવું અને પુરૂષરાશીનું લગ્ન હોય તો ભાઇઓનું સુખ વધારે જાણવું.

૬. દ્રષ્કાણ લગ્નનો સ્વામિ જન્મ કુંડળીમાં છઠ્ઠે, આઠમે, બારમે બેઠો હોય તો તે માણસ આત્મઘાતી થાય અને જન્મ કુંડળીમાં દ્રષ્કાણ લગ્નનો સ્વામિ શત્રુના ઘરમાં બેઠો હોય અથવા શત્રુ ગ્રહ ભેગો બેઠો હોય તો તેની છેલ્લી અવસ્થામાં શત્રુથી મૃત્યુ થાય, અને જો દ્રષ્કાણ લગ્નનો સ્વામિ જન્મ કુંડળીમાં ચંદ્ર ભેગો બેઠો હોય તો તે માણસના શરીરમાં રૂવાડાં ઘણાં જાણવાં, અથવા કાળા વર્ણનો હોય; તેમજ તે જો પાપ ગ્રહ સાથે રહ્યો હોય તો કાનનો રોગ થાય તેમ બંધુઓ સાથે વૈર થાય અને દુશ્મનો સાથે પણ વિવાદ થાય.

૭. દ્રષ્કાણ કુંડળીનો સ્વામિ જન્મ કુંડળીમાં મંગળ સાથે આઠમા ભાવે બેઠોહોય તો તેના બંધુનું માર્ગમાં મૃત્યુ થાય યા પડી જવાથી મૃત્યુ થાય તેમજ તે ગુરૂ અને શનિ સાથે જન્મ કુંડળીમાં આઠમા ભાવે બેઠો હોય તો તે મનુષ્યનું ઝેરથી યા મિત્રથી મૃત્યુ થાય, અને જો સર્વ ક્રૂર પાપગ્રહો સાથે જન્મ કુંડળીમાં આઠમે બેઠો હોય તો વિજળી પડવાથી મૃત્યુ થાય.

૮. જન્મકુંડળીમાં દ્રષ્કાણ કુંડળીનો સ્વામિ છઠ્ઠા ભાવે રહ્યો હોય તો તે મનુષ્યના ડાબા હાથમાં કાંઇ ચિન્હ છે એમ જાણવું.

સપ્તમાંશ કુંડળી.

એક રાશી ત્રીશ અંશની—તેના નિચે પ્રમાણે સાત ભાગ કરવા.

અંશ.	૪	૮	૧૨	૧૭	૨૧	૨૫	૨૯
કળા.	૧૭	૩૪	૫૧	૮	૨૫	૪૨	૫૯

ઓજ એટલે એકી રાશી નિચે પ્રમાણે.

૧ મેષ. ૩ મિથુન. ૫ સીંહ. ૭ તોલા. ૯ ધન. ૧૧ કુંભ.

યુગ્મ એટલે બેકી રાશી નિચે પ્રમાણે.

૨ વૃષભ. ૪ કર્ક. ૬ કન્યા. ૮ વૃશ્ચિક. ૧૦ મકર. ૧૨ મીન.

જન્મ લગ્ન ઓજ એટલે એકી રાશીનું હોય, અને ધારો કે જન્મ લગ્ન તોલા રાશીનું ૧૧ અંશ ૭ કળાનું છે. એ તોલા રાશી ઓજ એટલે એકી રાશી છે ને તેના અંશ ઉપરના સપ્તમાંશ કોઠાના ત્રીજા ભાગમાં સમાય છે માટે તોલા રાશીથી ત્રણ રાશી ગણતાં ધન રાશી આવે છે. તે ધન રાશી સપ્તમાંશ કુંડળીમાં લગ્ને માંડી અનુક્રમે બીજા ભાવોએ બીજી રાશી માંડતા જવી.

હવે ગ્રહો ઓજ એટલે એકી રાશીના હોય તો તેના સ્પષ્ટ ગ્રહચક્રમાં લખેલા અંશ ઉપરના કોઠાગાં જે ભાગગાં સમાય તે ગ્રહવાળી રાશીમાં ઉમેરતાં જે રાશી આવે તે રાશીમાં તે ગ્રહો માંડવા.

જો યુગ્મ એટલે બેકી રાશીનું લગ્ન હોય ને ધારો કે કન્યાલગ્ન ૧૧ અંશ ૭ કળાનું છે તો તેના અંશ ઉપરના કોઠાના ત્રીજા ભાગમાં સમાય છે તો કન્યા રાશીથી ત્રણ રાશી ગણાતાં વૃશ્ચિક રાશી આવીને વૃશ્ચિકથી સાત રાશી ઉમેરતાં વૃષભ રાશી આવે છે માટે સપ્તમાંશ કુંડળીમાં વૃષભ રાશી માંડી અનુક્રમે બીજા ભાવોએ રાશી માંડતા જવી.

ઉપરના નિયમ પ્રમાણે યુગ્મ એટલે બેકી રાશીના ગ્રહોના જે અંશ હોય તે અંશ ઉપરના કોઠાના જે ભાગમાં સમાય તેટલા ભાગ તે રાશી સાથે વધારી જે રાશી આવે તે રાશીથી સાતમી જે રાશી હોય તે રાશીમાં બેકી રાશીના ગ્રહો માંડવા.

ઉપરના નિયમ પ્રમાણે ઉપર આપણે જે જન્મ કુંડળી લખી છે, તેની સપ્તમાંશ કુંડળી નિચે પ્રમાણે.

સપ્તમાંશ કુંડળી.

સૂર્ય કહેછે હે અરૂણ હવે હું તમોને સપ્તમાંશનું ફળ કહુંછું.

૧. સપ્તમાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ જન્મકુંડળીમાં જે રાશીમાં બેઠો હોય તે રાશીના આંક પ્રમાણે ઘણુંકરીને સંતાનની સંખ્યા નકકી કહેવી, પણ તે સપ્તમાંશના લગ્નનો સ્વામિ અસ્તનો હોય તો તે પુરૂષની સ્ત્રી સંતાન વગરની વાંઝણી જાણવી.

૨ સપ્તમાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ જન્મકુંડળીમાં નિચ રાશીનો હોય તો તે માણસનાં સંતાન દુર્બળ હોય અને નઠારી ખાસીયતનાં જાણવાં. કદાપિ તે સપ્તમાંશ લગ્નનો સ્વામિ પોતાના શત્રુ ગ્રહની રાશીનો હોય તો સારા સંતાન તો મૃત્યુ પામેજ, અને કદાપિ જીવે તો નઠારાં સંતાન જીવે.

૩. સપ્તમાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ જો મિત્રગ્રહની રાશીમાં હોય અથવા ઊંચનો થઇ ગમે તે ભાવે બેઠો હોય અને તેના મિત્રગ્રહો જન્કુંડળીમાં સાતમા ભાવે રહ્યા હોય તો તે માણસને રૂપ, ધૈર્ય, ગુણ અને વાણીના વિલાસી ફરજંદો થાય

૪. સપ્તમાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ જન્મકુંડળીમાં સૂર્ય સાથે રહ્યો હોય તો તેના પુત્રને નેત્રનો રોગ થાય અને સપ્તમાંશનો સ્વામિ જે સ્થાને બેઠો હોય ત્યાંથી બારમે ચંદ્ર અને શુક્ર હોય તોપણ તે મનુષ્યના સંતાનને ઉપર લખેલો રોગ થાય.

૫. સપ્તમાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ ગુરૂ અને શુક્ર સાથે જન્મ કુંડળીમાં તથા પ્રશ્ન કુંડળીમાં લગ્નમાં રહ્યો હોય તો તે માણસની સંતતી આયુષ્યવાળી અને પુન્યવાળી થાય.

૬. સપ્તમાંશ કુંડળીમાં લગ્નનો સ્વામિ જન્મ કુંડળીમાં બુધની સાથે લગ્નમાં રહ્યો હોય તો કન્યાની પ્રજા થાય અને લગ્નના આંકની સંખ્યા હોય તેટલા સંતાનનું સુખ જોતિષ જાણનારાઓએ પોતાની બુદ્ધિથી કહેવું.

૭. સપ્તમાંશ કુંડળીમાં લગ્નનો સ્વામિ જન્મકુંડળીમાં પાપ ગ્રહની સાથે લગ્નમાં રહ્યો હોય તો તેના પુત્રો માથાના રોગથી પીડા પામી મૃત્યુ પામે એમ હે અરૂણ જાણી લેવું.

૮. સપ્તમાશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ પાપ ગ્રહ હોય અને તે જન્મકુંડળીમાં લગ્નમાં રહ્યો હોય તો તેનાથી ગર્ભ રહે નહીં, અને સ્વપ્નામાં પણ પુત્રનું સુખ દેખે નહીં.

૯. સપ્તમાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ જન્મ કુંડળીમાં ૧૧મા ભાવે બેઠો હોય તો તે મનુષ્યના માથામાં અથવા ઢીચણમાં અને પગમાં વાયુની પી-

ડાથી પીડા પામે અને તેની સાથે જો પાપગ્રહ રહ્યા હોય તો તે માણસનું દુષ્ટ હૃદય હોય અને શૂભ ગ્રહ રહ્યા હોય તો સારો દ્રવ્યવાળો જાણવો.

૧૦. સપ્તમાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ જન્મ કુંડળીમાં સાતમા ભાવે શનિની સાથે બેઠો હોય તો પશ્ચકાળમાં તેને સંતાનની વૃદ્ધિ નથી અને શૂભ ગ્રહો સાથે રહ્યો હોય તો તેને પુત્રનું સુખ છે એમ જાણવું.

નવમાંશ કુંડળી.

એક રાશીના ત્રીશ અંશના નવ ભાગ નિચે પ્રમાણે.

અંશ.	૩	૬	૧૦	૧૩	૧૬	૨૦	૨૩	૨૬	૩૦
કળા.	૨૦	૪૦	૦	૨૦	૪૦	૦	૨૦	૪૦	૦

જન્મ લગ્ન ચર રાશીનું હોય અને ધારોકે મેષ રાશીનું ૧૧ અંશ, ૭ કળાનું છે તો તેઓના આંકડા ઉપરના કોઠાના ચોથા ભાગમાં સમાયછે માટે મેષ રાશીથી ચાર રાશી ગણુતાં કર્ક રાશી આવી માટે નવમાંશ કુંડળીમાં લગ્ને કર્ક રાશી માંડી પછી અનુક્રમે બીજી રાશી માંડતાં જવી.

હવે જન્મલગ્ન સ્થિર રાશીનું હોય અને ધારોકે તે વૃષભ રાશીનું ઉપર લખેલા અંશનું છે તો તે અંશના આંકડા ઉપરના કોઠાના ચોથા ભાગમાં સમાય છે, તેથી વૃષભથી ચાર રાશી ગણુતાં સીંહ રાશી આવેછે અને સીંહથી નવ રાશી ગણુતાં મેષરાશી આવે છે, માટે નવમાંશ કુંડળીમાં લગ્ને મેષરાશી માં-ડી પછી અનુક્રમે બીજી રાશી માંડતા જવી.

જો જન્મલગ્ન દ્વિસ્વભાવ રાશીનું હોય અને ધારોકે મિથુન રાશીનું ૧૪ અંશનું છે તો તે આંકડા ઉપરના કોઠાના પાંચમા ભાગમાં સમાય છે માટે મિ-થુન રાશીથી પાંચ રાશી ગણુતાં તોળારાશી આવેછે તે તોળાથી પાંચ રાશી ગણુતાં કુંભ રાશી આવે છે. માટે નવમાંશ કુંડળીમાં કુંભરાશી માંડી અનુ-ક્રમે બીજી રાશીઓ માંડતા જવી.

ઉપરના નિયમ પ્રમાણે ગ્રહો માટે સ્પષ્ટ ગ્રહચક્રનો કોઠો જોઈ જે ગ્રહ ચર રાશીનો હોય તો સ્પષ્ટગ્રહ ચક્રમાં લખેલા અંશનો સમાવેશ ઉપરના નવ ભાગમાં-થી જેટલા ભાગમાં સમાવેશ થાય તેટલા ભાગ તે રાશીમાં ઉમેરી જે રાશી આવે તેમાં તે ગ્રહ મૂકવો. અને દ્વિસ્વભાવ રાશીનો ગ્રહ હોય તો તે કરતાં પાંચ રાશી વ-ધારે ઉમેરવી અને સ્થિર રાશીનો હોયહા નવ રાશી વધારે ઉમેરતાં જે રાશી આવે

તે રાશીમાં તે ગ્રહ મૂકવો। એટલે નવમાંશ કુંડળી થાય.

ઉપરના નિયમ પ્રમાણે ઉપર લખેલા જન્મની નવમાંશ કુંડળી નિચે પ્રમાણે.

નવમાંશ કુંડળી.

સમજુતી.

ઉપરની નવમાંશ કુંડળીમાં મુખ્યત્વ કરી સ્ત્રી બાબતનું સુખ દુઃખ જોવાય છે. વળી જન્મ કુંડળીમાં જે ગ્રહ નિચ રાશીનો હોય તે ગ્રહ નવમાંશ કુંડળીમાં ઉંચ રાશીનો થઇ બેઠો હોય તો જન્મનું નિચ ફળ મટાડી સારૂં ફળ આપે છે, અને જન્મ કુંડળીમાં જે ગ્રહ ઉંચ રાશીનો હોય અને તે ગ્રહ નવમાંશ કુંડ-ળીમાં નિચ રાશીનો હોય તો સારૂં ફળ મટાડી નિચ ફળ આપે છે.

નવમાંશ કુંડળીનું ફળ નિચે પ્રમાણે.

સૂર્ય કહેછે કે હે અરૂણ હું તમોને નવમાંશનું ફળ કહુંછું તે સાંભળો.

(૧) નવમાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ જન્મ કુંડળીમાં અથવા પ્રશ્ન કુંડ-

ળીમાં લગ્ને બેઠો હોય તો તેની ન્હાની ઉમ્મરમાં સગાઈ થાય પણ તે સ્ત્રી મૃત્યુ પામે.

(૨) નવમાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ જન્મ કુંડળીમાં છઠ્ઠે, આઠમે ભાવે બેઠો હોય તો તે પુરૂષનું લગ્ન થયા પછી તેની સ્ત્રી ગુજરી જાય અને ફરીથી બીજી સ્ત્રી સાથે લગ્ન કરે.

(૩) નવમાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ જન્મ કુંડળીમાં દશમા ભાવે બેઠો હોય તો તેને ભાગ્યશાળી સ્ત્રી મળે અને ઉપર લખેલો ગ્રહ બીજા (ધન ભાવે) બેઠો હોય તો તે પુરૂષ સ્ત્રી પરણ્યા પછી લક્ષ્મિવાન થાય, અને જો તે ગ્રહ બારમે બેઠો હોય તો તેને વ્યભિચારી અને ચોરી કરનારી સ્ત્રી મળે.

(૪) નવમાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ જન્મ કુંડળીમાં બારમે બેઠો હોય પણ સ્વગ્રહી હોય તો તે પુરૂષને વાણી વિલાસવાળી અને ભાગ્યશાળી તથા પોતાના સ્વામિનું મન સંતોષ રાખનારી સ્ત્રી મળે.

(૫) નવમાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ ત્રીજા, પાંચમા, સાતમા, નવમા અને અગિઆરમા ભાવે બેઠો હોય તો તે પુરૂષની સ્ત્રી સદ્‌ગુણી, પ્રતિવ્રતા અતિશય રૂપવાન, સારાં નેત્રવાળી, અને સતી જાણવી.

(૬) નવમાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ જન્મ કુંડળીમાં કેંદ્રભાવમાં બેઠો હોય તો તે મનુષ્યની છ અથવા આઠ વરષની ઉમરે લગ્ન થાય, તેમજ પાંચમા અથવા નવમા ભાવે બેઠો હોય તો નવમે વર્ષે લગ્ન થાય.

(૭) નવમાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ પાપગ્રહ હોય અને તેની સાથે જન્મ કુંડળીમાં બીજો પાપ ગ્રહ બેઠો હોય તો તેની સ્ત્રી ખોટું ભાષણ કરનારી કઠોર કેશવાળી, કઠોર હાથવાળી, અને મોટા કુલાવાળી જાણવી.

(૮) નવમાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ શુભ ગ્રહ હોય અને તે જન્મ કુંડળીમાં કોઈ બીજા શુભ ગ્રહ સાથે ભેગો બેઠો હોય અને તેને શુભ ગ્રહો દેખતા હોય તો તે પુરૂષની સ્ત્રી પતિ સાથે સ્નેહ રાખનારી, સારી ચાલની, ધીરજવાન, ચતુર, અને મધુર ભાષણ કરનારી જાણવી.

(૯) નવમાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ જન્મ કુંડળીમાં આઠમે બેઠો હોય તો તે પુરૂષની સ્ત્રી પોતાના પતિના હાથથી મૃત્યુ પામે એટલે તેનો પતિ તેને મારી નાંખે અને જો તે ગ્રહ ભેગો ચંદ્ર બેઠો હોય તો તેની સ્ત્રી જળમાં ડુબી મૃત્યુ પામે.

૧૦. નવમાંશ કુંડળીમાં સૂર્ય અને રાહુ છઠ્ઠા ભાવમાં બેઠો હોય તો તે પુરૂષની સ્ત્રી ઝેર ખાઈ મૃત્યુ પામે, અને જો સૂર્ય અને શુક્ર બેઠો હોય તો અગ્નિથી દાઝવાથી મૃત્યુ પામે તથા બુધ બેઠો હોય તો લાકડુ વાગવાથી મૃત્યુ પામે.

૧૧. નવમાંશ કુંડળીના લગ્નના સ્વામિને જન્મ કુંડળીમાં ચંદ્ર દેખતો હોય અથવા ચંદ્ર ભેગો બેઠો હોય તો તે પુરૂષની સ્ત્રી અતિ ચંચળ, વ્યભિચારી, કપટી સ્વભાવની, અને પતિ સાથે થોડો સ્નેહ રાખનારી જાણવી.

૧૨. નવમાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ જન્મ કુંડળીમાં પાપગ્રહ સાથે કેંદ્ર ભાવમાં બેઠો હોય અને તેને પાપ ગ્રહ દેખતા પણ હોય તો તે પુરૂષની સ્ત્રી બુદ્ધિ વગરની અને શરીરે છેક જીંદગી સુધી દુઃખી તથા તે સ્ત્રીનું હથિયારના ઘાથી મૃત્યુ થાય એમ જાણવું.

૧૩. નવમાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ જન્મ કુંડળીમાં સ્વગ્રહી અથવા ઊંચનો અને વળી તે શુભ ગ્રહ હોય અથવા મિત્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો તેની સ્ત્રી શરીરની સુખી અને પોતાના સ્વામિ તરફથી પણ ઘણી સુખી અને સારી બુધિ અને સારા ભાગ્યવાળી જાણવી.

દ્વાદશાંશ કુંડળી.

ત્રીશ અંશની એક રાશી હોય છે તેના બાર ભાગ કરવા, તેથી દરેક ભાગ અઢી અંશનો થાયછે તે નિચે પ્રમાણે કોઠો કરી બતાવ્યો છે.

અંશ.	૨	૫	૭	૧૦	૧૨	૧૫	૧૭	૨૦	૨૨	૨૫	૨૭	૩૦
કળા.	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦

દ્વાદશાંશ કુંડળીમાં રાશી માંડવાની રીતિ.

ભાવસંધીના કોઠામાં લગ્ન કેટલા અંશનું છે તે જોવું અને ધારો કે લગ્ન કન્યા-રાશીનું ૧૧ અંશ, ૭ કળાનું છે તો તેના અંશ ઉપરના દ્વાદશાંશ કોઠાના પાંચમા ભાગમાં સમાય છે, માટે કન્યા રાશીથી પાંચ રાશી ગણતાં મકર રાશી આવી તો દ્વાદશાંશ કુંડળીમાં લગ્ને મકર રાશી માંડી અનુક્રમે બીજા ભાવોએ રાશી માંડતા જવી.

દ્વાદશાંશ કુંડળીમાં ગ્રહો માંડવાની રીતિ નિચે પ્રમાણે છે.

ગ્રહો સ્પષ્ટ ગ્રહચક્રના કોઠામાં કેટલા અંશના છે તે જોવું. હવે ધારો કે સૂર્ય સ્પષ્ટ ગ્રહચક્રમાં મકરરાશીનો ૧૪ અંશ, ૧૭ કળા, ૪૬ વિકળાનો છે તે અંશના આંકડા ઉપરના દ્વાદશાંશના કોઠાના છઠ્ઠા ભાગમાં સમાય છે માટે મકર રાશીથી છ રાશી ગણતાં મિથુન રાશી આવે છે તેથી દ્વાદશાંશ કુંડળીમાં સૂર્યને મિથુન રાશીમાં મૂકવો અને ઉપરના નિયમ પ્રમાણે બીજા ગ્રહોના અંશ જે કોઠામાં સમાય તેટલા ભાગ તે ગ્રહની રાશીમાં ઉમેરતાં જે રાશી આવે તે રાશીમાં દ્વાદશાંશ કુંડળીમાં ગ્રહો મૂકવા.

ઉપર લખેલા નિયમ પ્રમાણે ઉપર લખેલા જન્મની દ્વાદશાંશ કુંડળી નિચે પ્રમાણે છેઃ—

દ્વાદશાંશ કુંડળી.

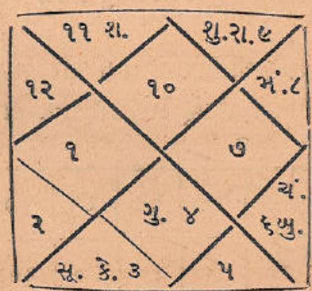

સમજુતી.

દ્વાદશાંશ કુંડળીમાં મુખ્યત્વે કરીને માતા પિતાનું સુખ–દુઃખ જોવાય છે। સૂર્ય કહે છે કે હે અરૂણુ હવે હું તમોને દ્વાદશાંશનું ફળ નિચે પ્રમાણે કહું છું.

૧. દ્વાદશાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ પ્રશ્નકુંડળીમાં અથવા જન્મકુંડળીમાં

લગ્ને બેઠો હોય તો તે પુરૂષના ગુણુ તેના પિતા જેટલા ન હોય તેમજ દ્રવ્ય પણુ તેના પિતા જેટલું તેની પાસે ન હોય.

૨. દ્વાદશાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ જન્મકુંડળીમાં બીજા (ધન ભાવે) બેઠો હોય તો તે પુરૂષનો પિતા દ્રવ્યવાંન હોય તેમ તે પુરૂષ પોતાના પિતા કરતાં પણુ અધિક ધનવાળો હોય અને જો ત્રીજા ભાવે બેઠો હોય તો પિતાના કરતાં વધારે કીર્તિવાળો તેમજ દ્રવ્ય વિગેરે સર્વ બાબતોમાં પિતા કરતાં વધારે સુખી જાણુવો, અને જો તે ચોથે ભાવે બેઠો હોય તો પિતાના કરતાં અધિક ભાગ્યશાળી, ઘણો દ્રવ્યવાળો અને પિતા તરફથી દુઃખી જાણુવો. અને તે પાંચમા ભાવે બેઠો હોય તો તે પુરૂષ સારી બુદ્ધિવાળો, ઘણો ભાગ્યશાળી અને પોતાના ભાગ્યથી પોતાના પિતાને સુખ મળે. અને જો તે છઠ્ઠા ભાવે બેઠા હોય તો તેને ઘણા શત્રુ થાય; અને તે સાતમા ભાવે બેઠો હોય તો તે પુરૂષ રાજા જેવો પરાક્રમી, ભાગ્યશાળી અને રાજા પાસે ઘણું માન પામનારો જાણુવો, અને તે જો આઠમા ભાવે બેઠો હોય તો તેના પિતાનું મૃત્યુ શત્રુથી અથવા હથિયારથી અથવા જળથી અથવા ઝેરથી અથવા વીજળી પડવાથી અથવા આત્મઘાતથી મૃત્યુ થાય, અને જો તે નવમા ભાવે બેઠા હોય તો તે માણુસ સર્વ તિર્થ કરનારો ધર્મ ઉપર આસ્થા રાખનારો, બ્રાહ્મણુને પાળનારો અને ધર્મધુરંધર હોય, અને તે દશમા ભાવે બેઠો હોય તો તેના પિતાથી અને પ્રપિતાથી અધિક ભાગ્યશાળી થાય અને તે બાપનું ઘણું સુખ ભોગવે તથા તેનો જન્મ થયા પછી તેના બાપને પણુ સુખ મળે, અને તે જો અગિયારમા ભાવે બેઠો હોય તો તેને પિતાનું ગુપ્ત ધન મળે ને તેથી પૈસાવાળો થાય, અને જો તે બારમે બેઠો હોય તો તે માણુસ પોતાના હાથે નઠારૂં કામ કરે અને ધનનું ખરચ કરીનાખે ને તેથી પૈસા વગરનો થાય.

૩. દ્વાદશાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ જન્મકુંડળીમાં સ્વગ્રહી અથવા ઊંચનો હોય અને તેના ભેગો શૂભ ગ્રહ બેઠો હોય યા દેખતો હોય તો તે માણુસ ઘણો ભાગ્યશાળી અને સુખી જાણુવો.

૪. દ્વાદશાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ જન્મકુંડળીમાં પાપગ્રહના ઘરમાં બેઠો હોય અથવા પાપગ્રહના ભેગો બેઠો હોય અથવા તે ગ્રહ નિચનો હોય અથવા અસ્તનો હોય તો તે માણુસને ઘણા શત્રુ હોય અને ઘણી વખત પિડા ભોગવનારો, કીંચિત રોગવાળો અને અગ્નિથી પિડા પામનારો અને મનમાં પરિતાપવાળો છેક જીંદગી સૂધી જાણુવો.

ત્રિશાંશ કુંડળી.

એક રાશીના ત્રિશ અંશ, તેના નિચે પ્રમાણે બે કોઠા કરવા.

એકી રાશીના કોઠો નિચે પ્રમાણેઃ—

ગ્રહ.	મંગળ.	શનિ.	ગુરૂ.	બુધ.	શુક્ર.
અંશ.	૫	૫	૮	૭	૫

બેકી રાશોના કોઠો નિચે પ્રમાણેઃ—

ગ્રહ.	શુક્ર.	બુધ.	ગુરૂ.	શનિ.	મંગળ.
અંશ.	૫	૭	૮	૫	૫

જન્મકુંડળીમાં એકી રાશીનું લગ્ન હોય અને ધારો કે તોળા લગ્ન ૧૧ અંશ ૭ કળાનું છે તો તે અંશ ઉપરના એકી રાશીના કોઠામાં ગુરૂના અંશના આંકડામાં સમાવેશ થાયછે અને ગુરૂની બે રાશી મધે ધનરાશી એકી રાશી છે માટે ત્રિશાંશ કુંડળીમાં લગ્ને ધનરાશી માંડવી, તે પછી અનુક્રમે બીજી રાશીઓ માંડતા જવું.

હવે જન્મકુંડળીમાંના ગ્રહો એકી રાશીના હોય તો તેના સ્પષ્ટ ગ્રહ ચક્રમાં અંશ જોઇ ઉપરના નિયમ પ્રમાણે જે રાશી આવે તે રાશીવાળા આંકમાં ત્રિશાંશ કુંડળીમાં મૂકવા.

જન્મ કુંડળીમાં એકી રાશીનું લગ્ન હોય અને ધારો કે કન્યા લગ્ન ૧૧ અંશ, ૭ કળાનું છે તો એ અંશ ઉપરના એકી રાશીના કોઠામાં બુધના અંશમાં સમાવેશ થાય છે, અને બુધની બેકી રાશી કન્યારાશી છે માટે ત્રિશાંશ કુંડળીમાં લગ્ને કન્યારાશી માંડવી. પછી અનુક્રમે બીજા ભાવોમાં રાશી માંડતા જવી.

જન્મકુંડળીમાં બેકી રાશીના ગ્રહો ત્રિશાંશ કુંડળીમાં બેસાડવા માટે ઉપરનો નિયમ સમજવો.

ઉપરના નિયમ પ્રમાણે આગળ આપણે જે જન્મકુંડળી લખી છે તેની ત્રિશાંશ કુંડળી નિચે પ્રમાણે.

ત્રિશાંશ કુંડળી.

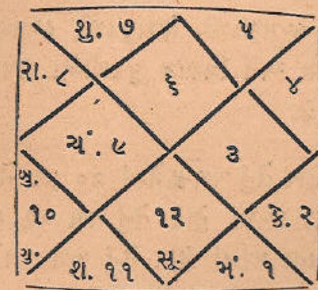

સમજુતી.

ઉપરની કુંડળીમાં મુખ્યત્વે કરી રીષ્ટ કષ્ટનું જોવાય છે.

સૂર્ય કહે છે કે હે અરૂણ હવે હું ત્રિશાંશ કુંડળીનું ફળ કહુંછું જે મને બ્રહ્માએ કહ્યું છે તે તમો સાંભળોઃ—

૧. ત્રિશાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ પાપગ્રહ હોય અને તે જન્મકુંડળીમાં નિચનો હોય તો તે માણસ કુટુંબ સાથે વિરોધ બાંધનારો જાણવો, અને જો તે શુભગ્રહ હોય તો શરીરનો સુખી જાણવો.

૨. ત્રિશાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ જન્મકુંડળીમાં છઠ્ઠા ભાવે બેઠો હોય તો તે મનુષ્યને રાજાથી બંધન થાય અને જો તે આઠમા ભાવે બેઠો હોય તો રાજાથી તેનું મૃત્યુ થાય અને જો તે બારમા ભાવે બેઠો હોય તો તકરાર કજીઆ

ને લીધે રાજ્યથી ઘણું કષ્ટ પામે અને તેની સાથે બારમા ભાવે શત્રુગ્રહ બેઠો હોય તો તેને રાજ્યથી સંતોષ થાયનહિ અને તકરારમાં હાર પામે અને જો શુભ ગ્રહ બેઠો હોય તો રાજ્યથી સુખ મળે, અને ભાગ્ય સારૂં હોય, અને ત્રિશાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ જન્મકુંડળીમાં સાતમા ભાવે બેઠો હોય તો તે પુરૂષને ઘણી સ્ત્રીઓ હોય અને તે સ્ત્રીઓથી ઘણું સુખ અને સંતોષ મળે.

૩. હે અરૂણુ ત્રિશાંશ ભાવનું ફળ મેં જે કહ્યું તે ફળ જાણવાથી પુરૂષ વિદ્વાન થાયછે.

ઉપરની કુંડળીઓ જન્મકુંડળી, હોરાકુંડળી, દ્રષ્કાણકુંડળી, સપ્તમાંશ કુંડળી, નવમાંશ, દ્વાદશાંશ અને ત્રિશાંશ કુંડળીઓ ઉપરથી બળાબળ વિવેની સમજુતી નિચે પ્રમાણે છે.

જે ગ્રહ સ્વગ્રહનો હોય તેનું બળ હમેશાં ૩૦ કળા ને ૦ વિકળાનું રહે છે, અને જે ગ્રહ અધિમિત્રના ઘરમાં હોય તેનું બળ ૨૨ કળા ને ૩૦ વિકળાનું રહે છે, ને જે ગ્રહ મિત્રના ઘરમાં હોય તેનું બળ ૧૫ કળા ને ૦ વિકળાનું રહે છે, અને જે ગ્રહ સમના ઘરમાં હોય તેનું બળ ૭ કળા ને ૦ વિકળાનું રહે છે, તથા જે ગ્રહ શત્રુના ઘરમાં બેઠો હોય તેનું બળ ૩ કળા, ૪૫ વિકળાનું છે, ને જે ગ્રહ અધિશત્રુના ઘરમાં બેઠો હોય તેનું બળ ૧ કળા, ૫૨ વિકળાનું છે, અને તે ગ્રહો કાચી જન્મકુંડળી તથા ષડ્વર્ગ એટલે હોરા, દ્રષ્કાણ, સપ્તમાંશ, નવમાંશ, દ્વાદશાંશ, ત્રિશાંશકુંડળીને "ષડવર્ગ" કહે છે, ને તે સાથે સાતે કુંડળીમાં બેઠેલા ગ્રહના બળનો નિચે પ્રમાણે જન્મોત્રીમાં કોઠો કરવામાં આવે છે અને તે કોઠામાં લખેલા ગ્રહોના બળનો સરવાળો છેવટ લખાય છે તે સરવાળાના આંકડા ઉપરથી નિચે પ્રમાણે બળવાળા ગ્રહોને ગણવામાં આવે છે.

૧. એકની અંદર હોય તો તે નિર્બળ ગ્રહ કહેવાય છે.
૨. એકથી બે સુધી હોય તો મધ્યમ બળનો કહેવાય છે.
૩. બે થી ત્રણ સુધીનો હોય તો ઉત્તમ બળનો કહેવાય છે.
૪. ત્રણથી વધારે હોય તો અતિ ઉત્તમ બળનો કહેવાય છે.

આ ષડ્વર્ગનું બળ ગમે તેટલા ગ્રહો બળવાન હોય તોપણ ૩ અંશ કળા ૦ વિકળાથી વધારે આવતું નથી.

ઉપરના નિયમ પ્રમાણે જે કુંડળીઓ લખાઇ ગઇ છે તેનો ષડ્ વર્ગનો કોઠો નિચે પ્રમાણે.

ગ્રહ.	સૂર્ય.	ચંદ્ર.	મંગળ.	બુધ.	ગુરૂ.	શુક્ર.	શનિ.
કાચીજન્મ કુંડળી.	૭ ૩૦	૭ ૩૦	૩ ૪૫	૨૨ ૩૦	૨૨ ૩૦	૨૨ ૩૦	૧૫ ૦
હોરા.	૨૨ ૩૦	૩૦ ૦	૨૨ ૩૦	૩ ૪૫	૨૨ ૩૦	૧૫ ૦	૭ ૩૦
દ્રષ્કાણ.	૭ ૩૦	૭ ૩૦	૩ ૪૫	૨૨ ૩૦	૧૫ ૦	૨૨ ૩૦	૧૫ ૦
સપ્તમાંશ.	૭ ૩૦	૭ ૩૦	૩ ૪૫	૭ ૩૦	૩ ૪૫	૭ ૩૦	૩૦ ૦
નવમાંશ.	૭ ૩૦	૨૨ ૩૦	૩૦ ૦	૩૦ ૦	૧૫ ૦	૨૨ ૩૦	૨૨ ૩૦
દ્વાદશાંશ.	૭ ૩૦	૭ ૩૦	૩૦ ૦	૩૦ ૦	૧૫ ૦	૧ ૫૧	૩૦ ૦
ત્રિશાંશ.	૨૨ ૩૦	૧૫ ૦	૩૦ ૦	૨૨ ૩૦	૧૫ ૦	૩૦ ૦	૩૦ ૦
ઐક્ય.	૨ ૨ ૩૦	૧ ૩૭ ૩૦	૨ ૩ ૪૫	૨ ૨૮ ૪૫	૧ ૪૮ ૪૫	૨ ૧ ૫૧	૨ ૩૪ ૦
ફળ.	શ્રેષ્ટ.	મધ્યમ	શ્રેષ્ટ.	શ્રેષ્ટ.	મધ્યમ	શ્રેષ્ટ.	શ્રેષ્ટ.

દશાંશ કુંડળી.

આ દશાંશ કુંડળી ઉપરની ત્રિશાંશ કુંડળીની નિચે લખવાનું કારણ કે ઉપરની ષડ્વર્ગની કુંડળીઓનું ફળ ઘણા ગ્રંથોમાં લખેલ છે ને આ દશાંશ કુંડળી તથા ષોડશાંશ કુંડળી અને ષષ્ટીઅંશ કુંડળી ફક્ત ગ્રહોનું બળાબળ જોવા માટે ઉપયોગી છે તેથી તેને નિચે દાખલ કરી છે.

એક રાશીના ત્રિશ અંશ તેના નિચે પ્રમાણે દશ ભાગ કરવા.

અંશ.	૩	૬	૯	૧૨	૧૫	૧૮	૨૧	૨૪	૨૭	૩૦

જન્મલગ્ન ભાવસંધીના કોઠાગાં કેટલા અંશનું છે તે જોવું. હવે ધારો કે ભાવસંધીના કોઠામાં જન્મલગ્ન તોલા રાશીનું ૧૧ અંશનું એકી રાશીનું છે તો તે અંશના આંકડા ઉપરના દશાંશના કોઠામાં ચોથા ભાગમાં સમાય છે માટે તોલા રાશીથી ચાર રાશી ગણતાં મકરરાશી આવી માટે દશાંશ કુંડળીમાં મકર રાશી માંડવી, પછી અનુક્રમે બીજા ભાવે રાશી માંડતા જવી.

હવે જન્મ લગ્ન બેકી રાશીનું હોય અને ધારોકે વૃશ્ચિક રાશીનું ૧૬ અંશનું છે તો તેના આંકડા ઉપર લખેલા દશાંશના કોઠાના છઠ્ઠા ભાગમાં સમાવેશ થાય છે માટે વૃશ્ચિક રાશીથી છ રાશી ગણતાં મેષ રાશી આવે છે ને તે મેષથી બીજી નવ રાશી ગણતાં ધન રાશી આવે છે માટે દશાંશ કુંડળીમાં લગ્ને ધન રાશી માંડી અનુક્રમે બીજા ભાવોએ રાશી માંડતા જવી.

ઉપરના નિયમ પ્રમાણે ગ્રહો એક રાશીના હોય તો તેના અંશ સ્પષ્ટ ગ્રહચક્રમાં જે હોય તે અંશ ઉપરના દશાંશના કોઠામાં જે ભાગમાં સમાય તેટલા ભાગ ઉમેરતાં જે રાશી આવે તે રાશીવાળા આંકમાં તે ગ્રહ મૂકવો અને બેકી રાશીનો ગ્રહ હોય તો તેના અંશ ઉપરના કોઠાના જે ભાગમાં સમાય તેટલા ભાગ ઉમેરતાં જે રાશી આવે તેમાં વળી તે સાથે નવ રાશી ઉમેરતાં જે રાશી આવે તે રાશીવાળા આંકમાં તે ગ્રહ મૂકવો.

ઉપરના નિયમ પ્રમાણે ઉપલા જન્મની દશાંશકુંડળી નિચે પ્રમાણે થાય છે.

દશાંશ કુંડળી.

સમજુતી.

ઉપરની કુંડળી ગ્રહોનું બળાબળ જોવામાં ઉપયોગી છે.

ષોડશાંશ કુંડળી.

ત્રીશ અંશની એકરાશી તેના સોળ ભાગનો કોઠો નિચે પ્રમાણે.

	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
અંશ.	૧	૩	૫	૭	૯	૧૧	૧૩	૧૫
કળા.	૫૨	૪૫	૩૭	૩૦	૨૨	૧૫	૭	૦
વિકળા.	૩૦	૦	૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦

	૯	૧૦	૧૧	૧૨	ચતુર્મુખ.૧૩	વિશ્તુ. ૧૪	હર. ૧૫	દિનેશ. ૧૬
અંશ.	૧૬	૧૮	૨૦	૨૨	૨૪	૨૬	૨૮	૩૦
કળા.	૫૨	૪૫	૩૭	૩૦	૨૨	૧૫	૭	૦
વિકળા.	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦

મેષથી મીન સૂધી બાર રાશી છે. તેર, ચૌદ, પંદર અને સોળમી રાશી નથી તેથી તેનાં નામ નિચે પ્રમાણે.

તેરમી રાશીનું નામ ચતુર્મુખ.
ચૌદમી રાશીનું નામ વિશ્તુ.
પંદરમી રાશીનું નામ હર.
સોળમી રાશીનું નામ દિનેશ.

ષોડશાંશ કુંડળીમાં ગ્રહો માંડવાની રીત.

જન્મકુંડળીનું લગ્ન એકીરાશીનું હોય અને ધારો કે તોળા રાશીનું ૧૧ અંશ, ૭ કળાનું છે તો તે અંશના આંકડાનો ઉપર લખેલા ષોડશાંશના કોઠાના

છઠ્ઠા ભાગમાં સમાવેશ થાય છે, તો તોળા રાશીથી છઠ્ઠી રાશી મીન રાશી આવી માટે ષોડશાંશ કુંડળીમાં લગ્ને મીન રાશી મૂકી અનુક્રમે બીજા ભાગોએ રાશી માંડતા જવી, અને ગ્રહો પણ ઉપર લખેલી લગ્નની રીતી પ્રમાણે જે રાશી આવે તે રાશીવાળા આંકમાં મૂકવા.

હવે જન્મકુંડળીનું લગ્ન બેકી રાશીનું હોય અને ધારો કે કન્યા રાશીનું ૧૧ અંશ, ૭ કળાનું છે ને તેના અંશના આંકડા ઉપર લખેલા ષોડશાંશના કોઠામાં છઠ્ઠા ભાગમાં સમાય છે; માટે કન્યા રાશીથી પાછલી છઠ્ઠી રાશી જે આવે તે રાશીનું લગ્ન માંડવું એટલે કન્યાથી પાછલી છઠ્ઠી રાશી મેષ આવે છે, માટે ષોડશાંશ કુંડળીમાં લગ્ને મેષ રાશી માંડી અનુક્રમે બીજા ભાવોએ રાશી માંડતા જવી અને એકી રાશીના ગ્રહો માટે પણ ઉપરની લગ્નની રીતે જે રાશીમાં આવે તે રાશીવાળા આંકમાં તે ગ્રહ મૂકવો.

ઉપરના નિયમ પ્રમાણે આગળ આપણે જે જન્મકુંડળી લખી છે તેની ષોડશાંશ કુંડળી નિચે પ્રમાણે.

ષોડશાંશ કુંડળી.

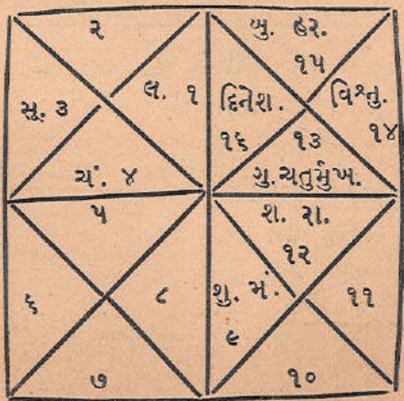

સમજુતી.

ઉપરની કુંડળી ગ્રહોનું બળાબળ જોવામાં ઉપયોગી છે.

ષષ્ટીઅંશ કુંડળી.

એક રાશી ૩૦ અંશની તેના ૬૦ ભાગ નિચે પ્રમાણે.

અંશ.	૦	૧	૧	૨	૨	૩	૩	૪	૪	૫	૫	૬	૬	૭	૭	૮	૮	૯	૯
કળા.	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦
અંશ.	૧૦	૧૦	૧૧	૧૧	૧૨	૧૨	૧૩	૧૩	૧૪	૧૪	૧૫	૧૫	૧૬	૧૬	૧૭	૧૭	૧૮	૧૮	૧૯
કળા.	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦
અંશ.	૧૯	૨૦	૨૦	૨૧	૨૧	૨૨	૨૨	૨૩	૨૩	૨૪	૨૪	૨૫	૨૫	૨૬	૨૬	૨૭	૨૭	૨૮	૨૮
કળા.	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦
અંશ.	૨૯	૨૯	૩૦	૩૦	૩૧	૩૧	૩૨	૩૨	૩૩	૩૩	૩૪	૩૪	૩૫	૩૫	૩૬	૩૬	૩૭	૩૭	૩૮
કળા.	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦
અંશ.	૩૮	૩૯	૩૯	૪૦	૪૦	૪૧	૪૧	૪૨	૪૨	૪૩	૪૩	૪૪	૪૪	૪૫	૪૫	૪૬	૪૬	૪૭	૪૭
કળા.	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦
અંશ.	૪૮	૪૮	૪૯	૪૯	૫૦	૫૦	૫૧	૫૧	૫૨	૫૨	૫૩	૫૩	૫૪	૫૪	૫૫	૫૫	૫૬	૫૬	૫૭
કળા.	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦
અંશ.	૫૭	૫૮	૫૮	૫૯	૫૯	૬૦													
કળા.	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦													

ઉપર લખેલા સાઠ અંશના સ્વામિ નિચેના અનુક્રમ પ્રમાણે છે.

ઘોર. ૨ રાક્ષસ. ૩ દેવ. ૪ કુબેર.

૫ રક્ષોગણુ.	૬ કિન્નર.	૭ ભ્રષ્ટ.	૮ કુલઘ્ન.
૯ ગરલ.	૧૦ અગ્નિ.	૧૧ માયા.	૧૨ પ્રેતપુરૂષ.
૧૩ વરૂણુ.	૧૪ દેવગણેશ.	૧૫ કળા.	૧૬ અહીભાગ.
૧૭ અમૃતાંશુ.	૧૮ ચંદ્ર.	૧૯ મૃદુ.	૨૦ કોમળ.
૨૧ પદ્મ.	૨૨ લક્ષ્મિ.	૨૩ વાંગીશ.	૨૪ દીગંબર.
૨૫ દેવ.	૨૬ આર્દ્ર.	૨૭ કલીનાશ.	૨૮ ક્ષિતીશ્વર.
૨૯ કમલાકર.	૩૦ મંદાત્મજ.	૩૧ મૃત્યુ.	૩૨ કાળ.
૩૩ દાવાગ્નિ.	૩૪ ઘોર.	૩૫ અભય.	૩૬ કંટક.
૩૭ સુધા.	૩૮ અમૃત.	૩૯ પરિપુર્ણેંદુ.	૪૦ વીશપ્રદગ્ધ.
૪૧ કળી.	૪૨ નાશ.	૪૩ વંશક્ષય.	૪૪ ઉત્પાત.
૪૫ કાળરૂપ.	૪૬ સૌમ્ય.	૪૭ મૃદુ.	૪૮ સુશીતળ.
૪૯ દંશાદ્રાકરાલ.	૫૦ ઇંદુમૂખ.	૫૧ પ્રવિણુ.	૫૨ કાળાગ્નિ.
૫૩ દંડયુધ.	૫૪ નિર્મળ.	૫૫ શૂભ.	૫૬ અશૂભ.
૫૭ અતિશીતળ.	૫૮ સુધાપયોધી.	૫૯ ભ્રમણુ.	૬૦ ઇંદુરેખ.

એકી રાશીનું લગ્ન તથા એકી રાશીમાં બેઠેલા ગ્રહો માટે પેહેલા નંબરથી અનુક્રમે ગણુતાં જવું.

બેકી રાશીનું લગ્ન તથા બેકી રાશીમાં બેઠેલા ગ્રહો માટે ઉલટી રીતે એ-ટલે ૬૦,૫૯,૫૮,૫૭ એ અનુક્રમે ગણુતા જવું.

ઉપરની બાબતની સમજણ નિચે પ્રમાણે.

જન્મકુંડળીનું લગ્ન એકી રાશીનું હોય અને ધારો કે જન્મલગ્ન મીથુન રાશીનું ૯ અંશ, ૧૨ કળા ૧૩ વિકળાનું છે તો તેના અંશ ઉપરના કોઠામાં ૧૯ મા ભાગમાં સમાય છે તો મીથુન રાશીથી ૧૯ મી રાશી ધન રાશી આવે માટે ષષ્ટીઅંશની કુંડળીમાં લગ્ને ધન રાશી માંડી અનુક્રમે બીજા ભાવોએ બીજી રાશીઓ માંડતા જવી.

હવે જન્મલગ્ન બેકી રાશીનું હોય અને ધારો કે કર્ક રાશીનું ઉપલા અંશનું છે તો તેના આંકડા ઉપરના કોઠાના ૧૯ મા ભાગમાં સમાય છે તો કર્ક રાશી અવળી રીતે (પાછલી રાશીથી) ગણુતાં મકર રાશી આવી માટે ષષ્ટીઅંશ [illegible]ડળીમાં લગ્ને મકર રાશી માંડી અનુક્રમે બીજા ભાવોએ રાશી માંડતા જવ[illegible]

ગ્રહો એકી તથા બેકીરાશીમાં બેઠેલા હોય તેના અંશ ઉપરના કો[illegible] જે ભાગમાં સમાય તેમાં એકી રાશી માટે સુલટી રીતે અને બેકી રાશી [illegible]

ઉલટી રીતે ગણી જે રાશી આવે તે રાશીમાં તે ગ્રહ માંડવો. ઉદાહરણ—સૂર્ય સ્પષ્ટ ગ્રહચક્રમાં મકર રાશીનો ૧૪ અંશ, ૧૭ કળા, ૪૬ વિકળાનો છે તે અંશના આંક ઉપરના ષષ્ટીઅંશના કોઠામાં ૨૯ મા આંકમાં સમાય છે. ને મકર બેકી રાશી છે માટે મકર રાશીથી ઉલટી રીતે ગણુતાં મકરથી ૨૯ મી રાશી કન્યા રાશી આવે છે, તો ષષ્ટીઅંશ કુંડળીમાં કન્યારાશીમાં સૂર્યને મૂકવો અને એ સૂર્યનું ષષ્ટી અંશબળ જાણુવા માટે સૂર્ય બેકી રાશીનો છે તો સ્વામિઓમાં ઉલ-ટી રીતે એટલે ૬૦,૫૯,૫૮,૫૭ એ રીતે ઓગણુત્રીશ સૂધી ગણુતાં કાળ ભાગતો ષષ્ટીઅંશબળનો સૂર્ય થયો, અને જો એકી રાશીનો ગ્રહ હોય તો સુલટી રીતે ૧,૨,૩,૪, એ પ્રમાણે ગણુતાં ઓગણુત્રીશમો ભાગ કમલાકર ભાગ છે તો તે ભાગનો સૂર્ય થયો એમ જાણુવું, અને ઉપરની રીત પ્રમાણે એકી રાશીના ગ્રહો માટે સુલટી રીતે અને બેકી રાશીના ગ્રહો માટે ઉલટી રીતે ગણી જે ભાગ આવે તે ભાગનું સંજ્ઞાબળ તે ગ્રહનું જાણુવું.

ઉપરના નિયમ પ્રમાણે આગળ આપણે જે જન્મકુંડળી લખી છે તેની ષષ્ટીઅંશકુંડળી નિચે પ્રમાણે.

ષષ્ટીઅંશ કુંડળી.

ઉપરની ષષ્ટીઅંશ કુંડળી ગ્રહોનું બળાબળ જોવામાં ઉપયોગી છે.

દશ વર્ગ એટલે જન્મકુંડળી, હોરા, દ્રષ્કાંણુ, સપ્તમાંશ, નવમાંશ, દશાંશ, દ્વાદશાંશ, ષોડશાંશ, ત્રીશાંશ અને ષષ્ટીઅંશની કુંડળી એ રીતે દશ વર્ગની કુંડળીઓમાં જે ગ્રહ સ્વગ્રહી થઇને બેઠો હોય અથવા જે ગ્રહની રાશીમાં બેઠો હોય તે ગ્રહ સાથે મિત્રતા હોય અથવા આધિમિત્રતા હોય તો તે ગ્રહ અધિકાર પામેલ છે એમ જાણવું.

૧ હરકોઇ ગ્રહ એક અધિકાર પામ્યો હોય તો તેનું બળ કાંઇ નથી.
૨ બે અધિકાર પામ્યો હોય તો પારિજાતાંશ કહેવો.
૩ ત્રણુ અધિકાર પામ્યો હોય તો ઉતમાંશ બળ પામ્યો છે એમ કહેવું.
૪ ચાર બળ પામ્યો હોય તો ગોપુરાંશ બળ પામ્યો છે એમ કહેવું.
૫ પાંચ અધિકાર પામ્યો હોય તો સિંહાસનાશ બળ પામ્યો છે એમ કહેવું.
૬ છ બળ પામ્યો હોય તો પારાવતાંશ બળવાળો કહેવો,
૭ સાત બળ પામ્યો હોય તો દેવલોકાંશ બળ પામ્યો છે એમ કહેવું.
૮ આઠ બળ પામ્યો હોય તો દેવલોકાંશ બળ પામ્યો છે એમ કહેવું.
૯ નવ અધિકાર પામ્યો હોય તો ઐરાવંતાશ બળવાળો કહેવો.
૧૦ દશ બળ પામ્યો હોય તો વૈષેશીક બળ પામ્યો છે એમ કહેવું.

હવે ઉપર જે આપણે જન્મકુંડળી, હોરા, દ્રષ્કાંણુ વિગેરે દશ કુંડળી લખેલી છે તેમાં બેઠેલા ગ્રહોમાં દરેક ગ્રહ કેટલા અધિકાર યા બળ પામ્યા છે તેની વિગત નિચે પ્રમાણે.

સૂર્ય બે બળ પામ્યો છે માટે તેને પારિજાતાંશ બળ પામ્યો છે એમ કહેવું.
ચંદ્ર છ બળ પામ્યો છે માટે તેને પારાવતાંશ બળ પામ્યો છે એમ કહેવું.
મંગળ છ બળ પામ્યો છે માટે તેને પણુ પારાવતાંશ બળ પામ્યો છે એમ કહેવું.
બુધ છ બળ પામ્યો છે તો તેને પણુ પારાવતાંશ બળ પામ્યો છે એમ કહેવું.
ગુરૂ નવ બળ પામ્યો છે તો તેને ઐરાવતાંશ બળ પામ્યો છે એમ કહેવું.
શુક્ર પાંચ બળ પામ્યો છે તો તેને સિંહાસનાશ બળ પામ્યો છે એમ કહેવું.
શનિ નવ બળ પામ્યો છે તો તેને ઐરાશતાષ બળ પામ્યો છે એમ કહે[illegible]
રાહુ ત્રણુ બળ પામ્યો છે તો તે ઉત્તમાંશ વર્ગબળ પામ્યો છે એમ ક[illegible]

ઉપર પ્રમાણે ગ્રહો ઊપરની દશ વર્ગની કુંડળીઓ ઊપરથી એ [illegible] બળ પામેલા છે એમ જાણવું.

ભાગ બીજો.

ફુળાદીસ બાબત.

પ્રકરણુ પેહેલું.

ઓધાન બાબત.

બૃહુજાત્તક ગ્રંથ મધેથી.

સારાવળી નામના ગ્રંથમાં લખેલું છે કે, સ્રીઓને રજોદર્શન (રજસ્વળા) થાયછે તે એ રીતે કે ઇંદુ એટલે ચંદ્ર જળને ઉત્પન્ન કરે છે અને મંગળ અગ્નિને ઉત્પન્ન કરે છે એટલે અગ્નિ તથા જળ મળીને, તેમાં અગ્નિથી પિત્તની ઉત્પત્તિ થાયછે અને શરીરમાં દોડતું જે લોહી તેમાં પિત્ત મળીને દરમાસે રજોદર્શન (રજસ્વળા) પ્રગટ થાયછે તે રજસ્વળા સ્રીઓને ગર્ભની ઉત્પત્તિનું કારણુ છે.

સ્રીને રજોદર્શન થયા પછી ચોથે દીવસે રૂધીરશ્રાવ બંધ થયા બાદ સ્રી નાહીને શુદ્ધ થાયછે તે પછી સ્રી પુરૂષ મૈથુન કરે તો સ્રીને ગર્ભ રહેછે.

હવે રજોદર્શન દર માસે પ્રગટ થાયછે પણુ કયા રજોદર્શનમાં સ્રી ગર્ભ ધારણુ કરશે તે વિષે નિચે પ્રમાણે.

સ્રીની જન્મરાશી થકી ચંદ્ર અનુપચય રાશી એટલે ૧,૨,૪,૫,૭,૯ અથવા ૧૨મે હોય અને તે ચંદ્ર ઉપર મંગળની દ્રષ્ટી હોય તો આ વખતે થયેલું રજોદર્શન ગર્ભ ધારણુ કરેછે. ઉદાહરણુ—સ્રીની જન્મરાશી એટલે ધારો કે એક સ્રીનું નામ તારામણી છે તો તેની સંજ્ઞાપ્રકરણુમાં લખ્યા પ્રમાણે તોલા રાશી છે. હવે રજોદર્શન વખતે ટીપણુામાં મકર રાશીનો ચંદ્ર હોય તો સ્રીની જન્મરાશીથી ચોથે મકરનો ચંદ્ર થયો અને રજોદર્શન વખતે ટીપણુામાં કર્કનો મંગળ છે તે મંગળ મકરના ચંદ્રને સંપૂર્ણુ દ્રષ્ટિથી દેખે છે તો ઉપર લખ્યા પ્રમાણે આ રજોદર્શન ગર્ભ ધારણુ [illegible]રશે એમ જાણવું.

ઉપર લખેલો ગર્ભ ધારણુ કરનાર રજોદર્શનનો યોગ બાળક, વૃદ્ધ, દર્દી અને [illegible]ણી સ્રીઓને લાગુ નથી, એટલે તેઓ ગર્ભ ધારણુ કરી શકશે નહીં એવો [illegible]રાયણુમુનીનો મત્ત છે. વળી રજોદર્શન વખતે ઉપર લખ્યા પ્રમાણે ચંદ્ર ઉપર [illegible]ળની દ્રષ્ટિ હોય ને એ બંને ગ્રહો બળવાન હોય તથા સ્રી પુરૂષ યોગ્ય ઉમ્મરનાં

હોય તો આ રજોદર્શન ગર્ભ ધારણ કરશે એમ ઘણા મુનીઓનો મત્ત

અનુપચય રાશી વિષે ઉપર લખેલું છે. હવે જન્મ નામની રાશી થકી
૧૦,૧૧મે ચંદ્ર હોય તો ઉપચયરાશીનો ચંદ્ર કહેવાય છે.

ઉપર જણાવેલા લક્ષણવાળો ચંદ્ર સ્ત્રીની ઉપચયરાશીમાં હોય તો ર
દર્શન અફળ જશે એટલે સ્ત્રી ગર્ભ ધારણ કરશે નહીં.

પુરૂષના જન્મનામની રાશી થકી ચંદ્ર ઉપચય રાશીમાં સ્ત્રીઓના
વખતે હોય અને તે ચંદ્રને ગુરૂ દેખતો હોય તો રજોદર્શન પછી પુરૂષ
મૈથુન કરશે.

ઉપર પ્રમાણે પુરૂષના નામની રાશીથકી ઉપચયમાં ચંદ્ર ગણેલો છે તેને બદલે સ્ત્રીના નાગથી રાશીથકી ઉપચયમાં ચંદ્ર ગણવો યોગ્ય છે એવી કોઇ શંકા લેશે તો તેને બાદરાયણ રૂષિ જવાબ આપે છે કે આ બાબતગાં પુરૂષનું મુખ્યપણું છે માટે પુરૂષની રાશીથકી ઉપચયરાશીમાં ચંદ્ર હોય ને તેને ગુરૂ-ની દ્રષ્ટિ હોય તોજ તે સ્ત્રી પુરૂષની સાથે સંભોગ પામશે એગ નહીં હોય તો મૈથુન વગર સ્ત્રી નિરાશ રહેશે.

આ બાબત સારાવળી કરનાર પંડિત કહે છે કે ઉપર લખેલો મૈથુનનો યોગ ફક્ત સ્ત્રી કે પુરૂષ એક ઉપરથી નહીં પણ સામાન્યપણે એટલે બંનોના નામની રાશીથી ઉપચયમાં ચંદ્ર હોય અને તે ચંદ્રને ગુરૂ અથવા પોતાના મિત્ર ગ્રહો દેખતા હોય તો પુરૂષ સ્ત્રીની સાથે મૈથુન કરશે.

રજોદર્શન થયા પછી ચોથે દીવસે સ્ત્રી નાહીને શુદ્ધ થાય છે તે વખતે ઉપચયરાશીમાં ચંદ્ર આવે અને બળવાન ગુરૂ દેખે તો સ્ત્રી પોતાના સ્વામિ સાથે મૈથુન કરશે.

વળી મણિત્થાચાર્ય કહે છે કે આ સ્ત્રીને વ્યભિચાર યોગ થયેલો હોય અને હરકોઇ પર પુરૂષની રાશીથી તથા આ સ્ત્રીની જન્મ રાશીથી ઉપચયરાશીમાં ચંદ્ર હોય ને તેને ગુરૂ વગર ફક્ત સૂર્ય ચંદ્રને દેખતો હોય તો રાજ પુરૂષની સાથે આ સ્ત્રી મૈથુન કરશે, અને મંગળ દેખતો હોય તો રાજ સત્તાવાળા સાથે, બુધ દેખતો હોય તો બુદ્ધિવાળા માણસ સાથે, અને જો શુક્ર દેખતો હોય તે અતિ સુંદરં રૂપવાળા પુરૂષ સાથે, અને શનિ દેખતો હોય તો નોકર માણ
સાથે આ સ્ત્રી મૈથુન પામશે.

ચંદ્રને ફક્ત અકેકો ગ્રહ દેખતો હોય તો ઉપર પ્રમાણે મૈથુનનો પ્રકાર
સમજવો. પણ જો કદી પોતાની રાશી સિવાય બીજી રાશીમાં રહીને તમામ પ

ગ્રહો ઉપર કહેલા ચંદ્રને દેખતા હોય તો આ સ્ત્રી ઘણા પુરૂષ સાથે સંભોગ કરશે.

જે વખતે ગર્ભ રહેલો છે તે વખતની કુંડળીમાં અથવા જન્મકુંડળીમાં કે આ બાબતની પ્રશ્નકુંડળીમાં લગ્ન થકી સાતમી રાશીમાં પાપ ગ્રહો બેઠા હોય અથવા દેખતા હોય તો તકરારથી અથવા રીસથી મૈથુન થયેલું છે એમ જાણવું, અને સાતમી રાશીમાં શૂભ ગ્રહો બેઠા હોય અથવા દેખતા હોય તો હાસ્યવિલાસ-માં મૈથુન થયેલું છે એમ જાણવું. વળી આ ગ્રહો બળવાન હોય તો બળીષ્ટ-પણાથી અને નિર્બળ હોય તો નિર્બળપણાથી મૈથુન થયેલું છે એમ જાણવું, અને જો કદી પાપગ્રહ અગર શૂભગ્રહ એ બેમાંથી એકેની દ્રષ્ટિ ન હોય તો હર્ષ તેમજ રીસ વગર સાધારણ રીતે મૈથુન થયેલુંછે એમ જાણવું, તેમજ પાપગ્રહ અને શૂભ ગ્રહોની સાથે દ્રષ્ટિ હોય તો કાંઇ હાસ્યવિલાસ અને કાંઇક રીસ એવી રીતે મૈથુન થયેલું છે એમ જાણવું, વળી સારાવળી ગ્રંથમાં પણ એમજ લખેલું છે.

ઉપર પ્રમાણે સ્ત્રી મૈથુન પામતાં તે સ્ત્રીને ગર્ભ રહ્યો છે કે નહીં તે વિષે નિચે પ્રમાણે છે.

રજોદર્શન થયા પછી ઘણું કરીને સોળ દિવસની અંદર ગર્ભ રહેછે એવી રીતે ઘણા પંડીતોનો મત્ત છે.

ઉપર પ્રમાણે રજસ્વળા સ્ત્રી ચોથે દિવસે શુદ્ધ થયા પછી પુરૂષથી મૈથુન પામે અને જે વખતે પુરૂષના વિર્યનું બિંદુ ગ્રહણ કરે તે વખતની કુંડળી કરવી. આ વખતની કુંડળીને આધાનકાળની કુંડળી કહેછે.

આધાનકાળની કુંડળીમાં સૂર્ય, ચંદ્ર, શુક્ર, અને મંગળ હરકોઇ રાશીના હરકોઇ સ્થાનમાં બેસે પણ નવમાંશ કુંડળીમાં તે ચારે ગ્રહો પોતાની રાશીમાં હોય તો ગર્ભ નક્કી રહેલો છે એમ જાણવું. આ વિષે સારાવળી ગ્રંથમાં લખે છે કે ઉપર લખેલા ચાર ગ્રહો કદી પોતાની રાશીના નવમાંશમાં ન હોય તોપણ ફક્ત સૂર્ય અને શુક્ર નવમાંશ કુંડળીમાં પોતાની રાશીમાં બેઠા હોય અને પુરૂષની જન્મ
નામની રાશીથી બે ગ્રહો ઉપચય રાશીમાં હોય તોપણ ગર્ભ રહેલો છે એમ
જાણવું, તેમજ ચંદ્ર અને મંગળ પોતાની રાશીના નવમાંશે હોય અને સ્ત્રીની
શીથી ઉપચય રાશીમાં એ બે ગ્રહો હોય તોપણ આ આધાન વખતે ગર્ભ રહેલો
એમ જાણવું, તેમજ આધાન લગ્નમાં કે નવમે, પાંચમે ગુરૂ રહેલો હોય તોપણ
રહેલો છે એમ જાણવું.

ઉપરના યોગો હીજડા સ્ત્રી પુરૂષને અફળ છે જેમકે આંધળા માણુસોને ચંદ્રનું અજવાળું અફળ છે એટલે અજવાળાને તેઓ દેખી શકતા નથી.

હાયનરત્ન ગ્રંથમાંથી.

૧ જન્મ કુંડળીમાં લગ્ન થકી પાંચમી કે નવમી રાશી હોય તે બે રાશીમાંથી કોઇ પણુ રાશીનો જ્યારે બુધ અથવા ગુરૂ થાય તે વખતે સ્ત્રીને ગર્ભ રહેછે.

૨ ઉપર લખેલો યોગ સ્ત્રી કે પુરૂષ અથવા તે બંનોના ગ્રહો ઉપરથી જોવાયછે.

૩ જે ગ્રહે ગર્ભનો યોગ કરેલો હોય તે ગ્રહની વર્ષમાં હીનાંશા દશા જ્યારે આવે તે વખતે ગર્ભ રહેછે.

૪ જે ગ્રહે ગર્ભનો યોગ કરેલો હોય તે ગ્રહ જે મહિનામાં નવમા, પાંચમા, કે અગિયારમા ભાવે અથવા લગ્ને આવે તે માસમાં ગર્ભ રહેછે.

૫ વર્ષની કુંડળીમાં ગુરૂ પાંચમે અથવા અગિયારમા ભાવે બેઠો હોયતો ગુરૂની હીનાંશા દશામાં અથવા જે મહિનામાં પાછો ગુરૂ પાંચમા, અગિયારમા નવમા ભાવે કે લગ્ને આવે તે મહિનામાં ગર્ભ રહેછે.

૬ જન્મકુંડળીના પાંચમા ભાવનો સ્વામિ મંગળ વર્ષ કુંડળીમાં પાંચમા કે અગિયારમા ભાવે બેસે તેમજ જે માસની કુંડળીમાં પાંચમા કે અગિયારમા ભાવે મંગળ બેઠો હોય તો તે મહિનામાં અથવા મંગળની હીનાંશા દશામાં નક્કી ગર્ભ રહેછે.

૭ ઉપરની પહેલી કલમમાં જન્મકુંડળીના લગ્ન થકી પાંચમી કે નવમી રાશીનો બુધ અથવા ગુરૂ થાય ત્યારે ગર્ભ રહે એવું કહેલું છે તેમ ચંદ્રની રાશી થકી પણુ નવમી, પાંચમી રાશી ગણવાનું બીજા પંડિતો કહેછે.

હાયનરત્ન ગ્રંથકર્ત્તાની ટીકા.

સ્ત્રી પુરૂષ ઉમ્મર લાયક હોય નહીં અથવા નપુંશક હોય તો ઉપર લખેલા યોગ વ્યર્થ જાયછે.

જન્મકુંડળીની મહાદશા અંતરદશા પ્રમાણે સંતાનનો યોગ થયેલો હોય તેમજ ચાલતા વર્ષની કુંડળીમાં પણુ સંતાનનો યોગ થયેલો હોય તોજ આ યોગ લાગુ પડેછે.

જન્મ કુંડળીના પાંચમા ભાવમાં તથા વર્ષ કુંડળીના પાંચમા ભાવમાં [illegible]તાનના યોગ વધારે ખુલાસા થકી લખેલા છે.

બૃહજ્જાતક ગ્રંથ મધ્યેથી.

ઓધાન કાળના વખતથી તે બાળક પ્રસવ થાય તેટલી મુદત સુધીમ[illegible]

પુરૂષને શુભ કે અશુભ ફળ ઓધાન કાળની કુંડળીથી મળે તે વિષે લખતાં પહેલાં ગર્ભ રહ્યા પછી ઘણુંકરીને દશમા માસમાં ગર્ભપ્રસવ થાયછે. આ દશે માસના સ્વામિઓ કયા કયા ગ્રહ છે તે વિષે નિચે લખીએ છીએ.

પેહેલા માસનો સ્વામિ શુક્ર છે. એ પેહેલા માસમાં શુક્ર તથા શોણીત મિશ્ર થઇ કલલ (પરપોટો) થાય છે.

૨ બીજા માસમાં ઉપર કહેલો પરપોટો એટલે કલલ કઠણુ થાયછે તે માસનો સ્વામિ મંગળ જાણુવો.

૩ ત્રીજા માસમાં હાથ પગ વિગેરે શરીરના અવયવો પેદા થાયછે. એ માસનો સ્વામિ ગુરૂ જાણુવો.

૪ ચોથા માસમાં હાડકાંની ઉત્પત્તિ થાયછે તે માસનો સ્વામિ સૂર્ય જાણુવો.

૫ પાંચમા માસમાં ગર્ભ ઉપર ચામડીનું પડ બંધાય છે તે માસનો સ્વામિ ચંદ્ર જાણુવો.

૬ છઠ્ઠા માસમાં રૂવાં પેદા થાયછે. એ માસનો સ્વામિ શનિ જાણુવો.

૭ સાતમા માસમાં ગર્ભને ચૈતન્યપણું એટલે ઉદરમાં આડું અવળું ફરવાની શક્તિ પેદા થાયછે. એ માસનો સ્વામિ બુધ જાણુવો.

૮ આઠમા માસમાં માતા જે અન્ન ખાય તેનો રસ ગર્ભરૂપ જંતુ ખાયછે એટલે નાભીના નાળદ્વારે ગર્ભનું પોષણુ થાયછે એ માસનો સ્વામિ ઓધાનકાળના લગ્નનો સ્વામિ જાણુવો.

૯ નવમા માસમાં બાળક ચિંતાતુર થાયછે. એ માસનો સ્વામિ ચંદ્ર જાણુવો.

૧૦ દશમા માસમાં ગર્ભનો પ્રસવ થાયછે. એ માસનો સ્વામિ સૂર્ય જાણુવો.

સ્વલ્પ જાત્તક નામના ગ્રંથમાં પણુ ઉપર મુજબ વર્ણવેલું છે. વળી યવનાચાર્યે ઋષિ ગર્ભની સ્થિતિ વિષે માસવાર વધારે વિગત નિચે પ્રમાણે આપે છે.

૧ પેહેલા માસમાં કલલ થાયછે.

૨ બીજા માસમાં ખારેકના આકારનો કોશેટો થાયછે.

૩ ત્રીજા માસમાં હાથપગ વિગેરેના અંકુર થાયછે.

૪ ચોથા માસમાં હાડકાં અને ન્હાની મોટી નાડીઓ પેદા થાયછે.

૫ પાંચમા માસમાં મજ્જા નામની ધાતુ અને ચામડી બંધાય છે. (શરી[illegible]

રમાં હાડકાં વિગેરેને પોષણ કરનારો ઘી જેવો એક જાતનો પદાર્થ છે તેને મજ્જા કહેછે.

૬ છઠ્ઠા માસમાં રૂધિર, રૂવાડાં અને નખો બંધાય છે.

૭ સાતમા માસમાં ચિત્તના વિચાર અને શરિરની ચેષ્ટા પેદા થાયછે.

૮ આઠમા માસમાં ભુખ અને તરશનો અનુભવ થાય છે તથા તે મટાડવાને ગર્ભરૂપ જંતુ અન્ન રસનો ખોરાક લે છે.

૯ નવમા માસમાં ફરવાની ક્રિડા ગર્ભ કરેછે.

૧૦ દશમા માસમાં શ્વાસોશ્વાસના ચલણ વળણથી પૂરી રીતે થયલો ગર્ભ પ્રસવ પામે છે.

ઉપર પ્રમાણે દશે માસમાં ગર્ભની સ્થિતી વર્ણવતાં જણાવે છે કે કલલ બંધાવવાની સાથેજ તેમાં જીવ દાખલ થાયછે અને આ જીવના પ્રતાપથી દરમાસે ગર્ભમાં ફેરફાર થાયછે.

લઘુજાતક ગ્રંથમાં આ વિષે વિશેષ વર્ણન કરેલું છે કે જે જીવનો ગર્ભ રહેવાનો છે તે જીવ પુરૂષના અંતઃકરણમાં પ્રવેશ કરેછે. આ જીવના પૂર્વ જન્મના શુભાશુભ કર્મના અનુસારે પુરૂષને વિષય કરવાની ઇચ્છા થાયછે અને મૈથુન કરેછે. મૈથુન કરતાં અને વીર્ય છોડતાં જેવી રીતે પુરૂષને મનોભાવ હોયછે અથવા પુરૂષના માનસિક ભાવના આવેશ એટલે વેગ હોયછે તેવા ગુણ, પ્રકૃતિ, સ્વભાવવાળો જીવ વીર્યદ્વારાએ સ્ત્રીના રજોદર્શનના રૂધીર સાથે સ્ત્રીના ગર્ભાશયમાં એટલે કમળમાં પડી ઠરશે.

વળી ગર્ભ ધારણ કરનારી સ્ત્રીના માનસિક ભાવની પણ પુરૂષના માનસિક ભાવ સાથે મેળવણી થાયછે એટલુંજ નહીં પણ ગર્ભ ધારણ કર્યા પછી તરતજ જેવા બળ, ગુણવાળો પુરૂષ તે સ્ત્રી જોશે તેવા બળ, ગુણવાળો ગર્ભ થશે. તે વખતે તે સ્ત્રીને જેવા વિચાર, વિકાર કે અવલોકન થશે તેવી પ્રકૃતિ, સ્વભાવ, ગુણવાળો ગર્ભ થશે કારણ ગર્ભાશયમાં ગર્ભ પેદા કરનાર વીર્યનું બિંદુ પ્રથમ પડે છે તે પ્રવાહી હોવાથી તેનો પરપોટો થાયછે, તેના ઉપર સ્ત્રી પુરૂષના મનોભાવનો અને સ્ત્રી જે અવલોકન કરેછે તેના પ્રકૃતિ, સ્વભાવ, ગુણનું પ્રતિબિંબ એટલે છાપ પડે છે, માટેજ મૈથુન કીધા પછી તરતજ સ્ત્રીએ પોતાના સ્વામીનું મુખ જોવું વિગેરે ધર્મશાસ્ત્રમાં આજ્ઞા કરેલી છે.

વળી ગર્ભ ધારણ વખતે સ્ત્રી પુરૂષને વાત, પિત્ત કે કફનો જે વધારે હશે તેવા ગુણવાળો અથવા રોગવાળો ગર્ભ થશે.

ગર્ભ ધારણ વખતે એટલે આધાન વખતે કુંડળીમાં સૂર્ય વધારે બળવાન હશે તો બાપના ગુણવાળો, અને ચંદ્ર વધારે બળવાન હશે તો માતાના ગુણવાળો ગર્ભ થશે.

વળી ગર્ભના ઉપર કહેલા સંસ્કાર પ્રમાણે માતાને ખાવા પીવાની તથા કામ કાજ કરવાની કે વર્તવાની જ્યાં સુધી ગર્ભ ઉદરમાં રહે ત્યાં સુધી ઇચ્છા થાયછે, અને તેની અસર ગર્ભને થાયછે, માટે ધર્મશાસ્ત્રમાં ગર્ભણીના પ્રકરણમાં આજ્ઞા કીધી છે કે ગર્ભણી સ્ત્રીને આશાભંગ અથવા નિરાશ કરવી નહીં તથા સારી રીતે ખાનપાનથી અને વસ્ત્રાલંકારથી ભરણપોષણ કરી તેને હમેશાં ખુશ રાખવી, તેમજ તેના શરિરને દુઃખ કે સંતાપ થાય તેવી મેહેનત કે કામ તેની પાસે કરાવવું નહીં તથા નઠારા વિચાર, આચરણ, કે લક્ષણ અનુસરવા દેવાં નહીં. વિગેરે વિગેરે.

ગર્ભાધાન કુંડળીમાં જે જે માસના સ્વામિઓ બળવાન હોય તે તે માસમાં ગર્ભની પુષ્ટિ જાણવી અને ગર્ભાધાન કુંડળીમાં જે જે માસનો સ્વામિ પીડિત હોય તે તે માસમાં ગર્ભને દુઃખ અથવા ગર્ભપાત થાયછે. આ વિષે લઘુજાતકમાં વિશેષ વર્ણન લખ્યું છે કેઃ—

૧ માસપતિ પીડિત હોય તો ગર્ભપાત થાય.

૨ માસપતિ અસ્ત થવા પામતો હોય તો પીડા પામે.

૩ માસપતિ ઉદયનો અથવા બળવાન હોય તો ગર્ભ પુષ્ટ થાય.

આધાનકાળથી બાળકનો પ્રસવ થાય તેટલી મુદત સુધીમાં સ્ત્રી પુરૂષને આધાનકાળની કુંડળી ઉપરથી શુભ કે અશુભ ફળ નિચે પ્રમાણે મળે છે.

આધાન કુંડળીમાં જે ભાવમાં સૂર્ય બેઠો હોય તે ભાવથી સાતમા ભાવે મંગળ અથવા શનિ બેઠો હોય તો પોતાના માસમાં એટલે ઉપર લખ્યા પ્રમાણે જે મહિનાનો સ્વામિ મંગળ હોય તે મહિનામાં અને જે મહિનાનો સ્વામિ શનિ હોય તે મહિનામાં તે ગ્રહ પુરૂષને પીડા કરશે, તેમજ ચંદ્ર થકી સાતમે શનિ મંગળ રહ્યા હોય તો પોતાના માસમાં સ્ત્રીને પીડા કરશે.

સૂર્યને મંગળ અને શનિની કર્ત્તરી હોય તો એ બેમાં બળવાન ગ્રહના [illegible]માં પુરૂષનું મૃત્યુ થાય. કર્ત્તરી એટલે પોતા થકી એક ગ્રહ બારમે અને બીજો [illegible] હોય તો કર્ત્તરી થઇ કેહેવાયછે.

તેમજ મંગળ અને શનિની ચંદ્રને કર્ત્તરી થાય તો કર્ત્તરી કરનારા ગ્રહમાં જે વધારે બળવાન હોય તેના માસમાં સ્ત્રીનું મૃત્યુ થાય.

મંગળ કે શનિ એ બે ગ્રહોમાંથી એક સૂર્ય ભેગો બેઠો હોય અને બીજો સૂર્યને દેખતો હોય તો એ બે ગ્રહોમાં જે વધારે બળવાન હોય તેના માસમાં પુરૂષનું મૃત્યુ થાય.

તેમજ મંગળ કે શનિ એ બે ગ્રહોમાંથી એક ચંદ્ર ભેગો બેઠો હોય અને બીજો દેખતો હોય તો એ બેમાંથી જે વધારે બળવાન હોય તેના માસમાં સ્ત્રીનું મૃત્યુ જાણવું.

આધાન કાળની કુંડળીમાં નિચે પ્રમાણે ગ્રહો આવવાથી માતાના મૃત્યુનો જોગ થાય છે તે નિચે પ્રમાણે.

આધાન કુંડળીમાં બારમે પાપ ગ્રહો બેઠા હોય પણ ચળીને લગ્ને આવી શકે એવી સ્થીતિના હોય, વળી કોઇ પંડિત આ ઠેકાણે એમ પણ કહેછે કે બીજે અગર બારમે પાપ ગ્રહ બેઠેલા હોય પણ તે સર્વે ચળીને ચળિત કુંડળીમાં લગ્નમાં આવી શકે એવી સ્થીતિના હોય અને લગ્ન ઉપર શુભ ગ્રહની દ્રષ્ટિ ન હોય તો સ્ત્રી ગર્ભ સાથે મૃત્યુ પામશે. આ બાબત ગાર્ગી ભગવાનનો એવો મત છે કે બારમે પાપ ગ્રહ હોય અને લગ્ન ઉપર શુભ ગ્રહની દ્રષ્ટિ ન હોય તો ગર્ભવાળી સ્ત્રી મૃત્યુ પાગશે.

આધાન લગ્નમાં શનિ બેઠો હોય અને ક્ષિણ ચંદ્ર અને મંગળ દેખતા હોય તો ગર્ભવાળી સ્ત્રી મૃત્યુ પામશે.

પોતા થકી એક બારમે અને બીજો બીજે બેઠો હોય તો તેને સ્થાનકર્ત્તરી કેહે છે, જેમકે ચંદ્ર દશમા ભાવે બેઠો હોય, બુધ નવમા ભાવે બેઠો હોય અને શુક્ર અગિયારમા ભાવે બેઠો હોય તો ચંદ્રને સ્થાનકર્ત્તરી થઇ કેહેવાય.

જે ગ્રહ જે રાશીમાં બેઠો હોય અને તેના જે અંશ હોય તે કરતાં એ ગ્રહ તેજ રાશીમાં એક અંશ ઓછો હોય અને બીજો ગ્રહ પણ તેજ રાશી તેનાં કરતાં એક અંશ વધારે હોય તો અંશકર્ત્તરી કેહેવાય. જેમકે ચંદ્ર (રાશીનો ૧૧ અંશનો છે ને બુધ સિંહ રાશીનો ૧૦ અંશનો છે અને શુક્ર રાશીનો ૧૨ અંશનો છે તો આ ચંદ્રને અંશકર્ત્તરી થઇ કેહેવાય.

લગ્ન અને ચંદ્ર બન્નેને પાપ ગ્રહની સ્થાનકર્ત્તરી અથવા અં

હોય અને તે બંનેને શુભ ગ્રહની દ્રષ્ટિ ન હોય તો ગર્ભવાળી સ્ત્રી મૃત્યુ પામશે, તેમજ લગ્નમાં ચંદ્ર બેઠો હોય અને લગ્ન તથા ચંદ્ર એ બંનેને ઉપર કહેલી કર્ત્તરી હોય અને શુભ ગ્રહની દૃષ્ટિ ન હોય તો ગર્ભવાળી સ્ત્રી મૃત્યુ પામે.

ચંદ્ર થકી પાપગ્રહ ચોથે હોય અને આઠમે મંગળ હોય અથવા લગ્ન થકી ચોથે પાપગ્રહ હોય અને આઠમે મંગળ હોય અથવા લગ્ન થકી ચોથે મંગળ અને બારમે સૂર્ય તેમજ હરકોઈભાવે ક્ષિણ ચંદ્ર હોય તો ગર્ભવાળી સ્ત્રી મૃત્યુ પામે.

આધાન લગ્નમાં મંગળ હોય અને સાતમે સૂર્ય હોય તો ગર્ભવાળી સ્ત્રીનું શસ્ત્રથી મૃત્યુ થશે.

જે ગ્રહ યુદ્ધમાં હારેલો હોય અથવા કેતુના તારાની પુંછડીના પ્રકાશમાં આકાશમાં ઉગતો હોય તેને પીડિતગ્રહ કહે છે.

સૂર્ય અને ચંદ્ર પાપગ્રહોની દ્રષ્ટિમાં અથવા સમાગમવાળા હોય અથવા ગ્રહણથી ઘેરાયલા હોય તો સૂર્ય અને ચંદ્ર પીડિત કેહેવાય છે.

આધાનકાળમાં ઉપરના લક્ષણવાળો જે ગ્રહ પીડિત થયો હોય તે ગ્રહ જે મહિનાનો સ્વામિ હોય તે મહિનામાં સ્ત્રી ગર્ભપાત કરશે.

સારોદ્ધાર ગ્રંથમાંથી.

૧. જે પુરૂષના વર્ષની કુંડળીમાં સૂર્ય પાંચમા ભાવે બેઠો હોય અને શનિ અગિયારમા ભાવે બેઠો હોય અને ચંદ્ર અથવા મંગળ બીજા ભાવે બેઠો હોય તો તે વર્ષમાં ગર્ભનો યોગ થાય પણ ગર્ભ રહ્યા પછી ચોથા અથવા પાંચમા માસમાં ગર્ભશ્રાવ થાય એટલે ગર્ભ નાશ પામે.

૨. જે પુરૂષની વર્ષ કુંડળીમાં દશમા ભાવે અથવા પાંચમા ભાવે મંગળ હોય અને શનિ પાંચમા ભાવે બેઠો હોય અથવા શનિ બીજે અથવા અગિયારમા ભાવે બેઠો હોય તો આ ગર્ભ રહ્યાપછી બીજે અથવા ત્રીજે મહિને ગર્ભ- ાવ એટલે ગર્ભ નાશ પામે.

જે પુરૂષની વર્ષ કુંડળીમાં મંગળ પાંચમા ભાવે અથવા અગિયારમા ભાવે હોય તેમ તેની સાથે સૂર્ય ભેગો બેઠો હોય તો તે વર્ષમાં તેની સ્ત્રીને ગ- ગ થાય પણ ગર્ભ રહ્યાપછી છઠ્ઠા અથવા સાતમા માસે ગર્ભપાત થાય.

૪. જે પુરૂષની વર્ષ કુંડળીમાં લગ્ને ચંદ્ર બેઠો હોય ને સાતમા ભાવે

શનિ બેઠો હોય અને તે શનિ ભેગો મંગળ હોય તો ગર્ભ રહ્યા પછી આઠમા માસે ગર્ભનો નાશ થાય.

બૃહજ્જાત્તક ગ્રંથમાંથી.

લગ્ન અથવા ચંદ્ર અથવા એ બંને ભેગા શૂભ ગ્રહો ઓધાન કુંડળીમાં રહેલા હોય અથવા લગ્નથી અથવા ચંદ્રથી અથવા એ બંનેથી ૫,૯,૭,૨,૪, ૧૦ મા ભાવમાં શૂભ ગ્રહ બેઠા હોય અથવા એ બેથી કે બેમાંના એકથી ૩,૧૧ મે ભાવે પાપ ગ્રહો બેઠા હોય અને તે બંનેને કે એ બેમાંથી એકને સૂર્ય દેખતો હોય તો આ ગર્ભ સુખી થઇને પૂરે દહાડે પ્રસવ થશે. આ ઠેકાણે સૂર્યને બદલે ગુરૂ દ્રષ્ટિ જોઇએ એમ કોઇ પંડિતો કહે છે પણ તે સાચુ નથી કારણ કે સારાવ ી ગ્રંથમાં સૂર્યની દ્રષ્ટિનું ફળ સાફ રીતે કહેલું છે.

ઓધાનકાળની અથવા જન્મકાળની કુંડળી થકી મા, બાપ, કાકા, માશીના શૂભાશૂભ ફળનું વિવેચન નિચે પ્રમાણે છે.

જેનો દિવસે ઓધાન અથવા જન્મ છે તેનો સૂર્ય બાપ અને શુક્ર માતાગ્રહ જાણવા, તેમજ શનિ કાકો અને ચંદ્ર માશીગ્રહો જાણવા.

જેનો રાત્રીએ ઓધાન અથવા જન્મ છે તેનો શનિ બાપ અને ચંદ્ર માતા તથા સૂર્ય કાકો અને શૂક્ર માશીગ્રહો જાણવા.

દિવસે ઓધાન કે જન્મ હોય અને કુંડળીમાં સૂર્ય એકી રાશીમાં બેઠો હોય તો બાપને સુખ મળે અને બેકી રાશીમાં બેઠો હોય તો બાપને દુઃખ પડે. શુક્ર બેકી રાશીનો હોય તો માને સુખ મળે અને એકી રાશીનો હોય તો માતાને દુઃખ પડે. શનિ એકી રાશીનો હોય તો કાકાને સુખ મળે અને બેકી રાશીનો હો ય તો કાકાને દુઃખ પડે. ચંદ્ર બેકી રાશીનો હોય તો માશીને સુખ અને ડ કી રાશીનો હોય તો માશીને દુઃખ પડે.

રાત્રીએ ઓધાન અથવા જન્મ હોય અને શનિ એકી રાશીનો હોય બાપને સુખ અને બેકી રાશીનો હોય તો બાપને દુઃખ પડે. ચંદ્ર બેકી રા હોય તો માતાને સુખ અને એકી રાશીનો હોય તો માતાને દુઃખ પડે. સૂર્ય રાશીનો હોય તો કાકાને સુખ અને બેકી રાશીનો હોય તો કાકાને દુઃ

શુક્ર બેકી રાશીનો હોય તો માશીને સુખ અને એકી રાશીનો હોય તો માશીને દુઃખ પડે એમ જાણવું.

ઓધાન કુંડળીથી અથવા જન્મકુંડળીથી કે પ્રશ્ન કુંડળીથી પૂત્ર કે કન્યાનો જન્મ થવાનું નિચે પ્રમાણે.

ઓધાન કે જન્મ કે પ્રશ્ન કુંડળીમાં લગ્ન, સૂર્ય, ગુરૂ અને ચંદ્ર એકી રાશીના હોય તથા નવમાંશ કુંડળીમાં પણ એકી રાશીના બળવાન હોય તો પૂત્રનો જન્મ જાણવો.

તેમજ ઉપર લખેલા ગ્રહો તથા લગ્ન બેકી રાશીના કુંડળીમાં પણ લગ્ન અને ઉપર લખેલા ગ્રહો બેકી રાશી ન તો કન્યાનો જન્મ જાણવો.

લગ્ન અને ઉપર લખેલા ગ્રહો એકી રાશીના હોય અને નવમાંશ કુંડળીમાં બેકી રાશીના હોય તો એ બેમાંથી જે વધારે બળવાન હોય તે પ્રમાણે પૂત્ર કે કન્યાનો જન્મ જાણવો.

ઓધાન કે જન્મ કે પ્રશ્ન કુંડળીમાં સૂર્ય અને ગુરૂ એકી રાશીના બળવાન હોય અને તે નવમાંશ કુંડળીમાં ગમે તે નવમાંશે હોય તો પૂત્રનો જન્મ જાણવો.

ચંદ્ર, શુક્ર અને મંગળ બેકી રાશીના બળવાન હોય અને તે નવમાંશ કુંડળીમાં હરકોઇ ઠેકાણે બેઠા હોય તો કન્યાનો જન્મ જાણવો.

ગુરૂ અને સૂર્ય મિથુન અને ધનના નવમાંશમાં હોય એટલે એ ગ્રહો નવમાંશ કુંડળીમાં મિથુન અને ધનરાશીમાં બેઠા હોય પણ એ બે ગ્રહોને ઓધાન કે જન્મ કે પ્રશ્ન કુંડળીમાં બુધ દેખતો હોય તો બે પૂત્રોનો જન્મ જાણવો.

ચંદ્ર, શુક્ર અને મંગળ કન્યા અને મીન રાશીના નવમાંશમાં હોય ને તેને ઉપર લખેલી કુંડળીમાં બુધ દેખાતો હોય તો બે પૂત્રીનો જન્મ જાણવો.

ઉપર પ્રમાણે બે પૂત્ર કરનાર ગ્રહો તથા બે કન્યા કરનાર ગ્રહો એટલે ાંચે ગ્રહોને ઉપર લખેલી કુંડળીમાં બુધ દેખતો હોય તો બે પૂત્ર અને બે યા એમ ચાર બાળકનો જન્મ જાણવો.

ઉપર લખેલા યોગમાં ગ્રહ બળવાન હોવા જોઇએ.

ઉપર કહેલા પૂત્રના અથવા કન્યાના જન્મના જોગ બરાબર થયેલા ન હોય

ત્યારે શું પ્રસવશે? એવી શંકાનું નિવારણ નિચે પ્રમાણે સમજવું.

આધાન, જન્મ કે પ્રશ્ન કુંડળીમાં ૩, ૫, ૭, ૯, ૧૧મા ભાવે બળવાન શનિ રહેલો હોય તોપણ પૂત્રનો જન્મ જાણવો.

ઉપર વર્ણન કરેલા પૂત્રના તથા કન્યાના જન્મ કરનારા એક સાથે બે જોગ થયેલા હોય ત્યારે જો પૂત્રનો જોગ બળવાન હોય તો પૂત્રનો અને કન્યાનો જોગ બળવાન હોય તો કન્યાનો જન્મ કહેવો.

ઉપરના યોગોમાં પૂત્રનો અથવા કન્યાનો યોગ કહેલો છે, હવે ... કન્યા બંને અવતરે તે વિષે નિચે પ્રમાણે.

બેકી રાશીના ચંદ્ર અને શુક્ર હોય, અને બુધ, મંગળ, ગુરૂ અને લગ્ન એ એકી રાશીના હોય તો એક પૂત્ર અને એક પૂત્રી એમ બેનો જન્મ જાણવો.

લગ્ન અને ચંદ્ર સમરાશીના હોય અને તે બંનેને કોઇપણ પુરૂષગ્રહ દેખતા હોય તોપણ એક પૂત્ર અને એક પૂત્રી એમ બેનો જન્મ જાણવો.

બુધ, ગુરૂ, મંગળ અને લગ્ન એ સર્વ બેકી રાશીમાં બળવાન થઇને રહેલા હોય તોપણ એક પૂત્ર અને એક પૂત્રી એમ બંને થાય.

લગ્ન અને સર્વ ગ્રહો નવમાંશ કુંડળીમાં દ્વિસ્વભાવ રાશીમાં રહેલા હોય અને તે સર્વને મિથુન અથવા કન્યારાશીનો બુધ આધાન કે જન્મ કે પ્રશ્ન કુંડળીમાં દેખતો હોય તો ત્રણ બાળક થાય પણ તેમાં કેટલા પૂત્ર, પૂત્રી તેનું વિવેચન નિચે પ્રમાણે.

૧ જ્યાં જ્યાં નવમાંશ એવું લખેલું હોય ત્યાં ત્યાં નવમાંશ કુંડળીમાં જે જે ગ્રહની જે રાશી હોય તે સમજવી.

૨ સર્વ ગ્રહો અને લગ્ન દ્વિસ્વભાવ રાશીના નવમાંશમાં રહેલા હોય તે સર્વને મિથુન રાશીના નવમાંશમાં રહીને બુધ દેખતો હોય તો બે પૂત્ર અને એક પૂત્રી થાય અને જો તે સર્વ ગ્રહોને કન્યા રાશીના નવમાંશમાં રહીને બુધ દેખે તો બે પૂત્રી અને એક પૂત્ર થાય.

૩ મિથુન અને ધન રાશીના નવમાંશમાં રહેલા તમામ ગ્રહો અને લગ્નને જો મિથુન રાશીના નવમાંશમાં રહી બુધ દેખે તો ત્રણ પૂત્રો થાય.

૪ કન્યા અને મીન રાશીના નવમાંશમાં રહેલા સર્વ ગ્રહો અને લગ્ ... જો કન્યા રાશીના નવમાંશમાં રહી બુધ દેખતો હોય તો ત્રણ પૂત્રીઓ ...

સારાવળી ગ્રંથમાં પણ ઉપર પ્રમાણે જણાવતાં વિશેષ એટલું કહેલું ...

સર્વ ગ્રહો અને લગ્ન દ્વિસ્વભાવ રાશીમાં હોય અને તે સર્વને પોતાની રાશીના નવમાંશમાં રહીને બુધ દેખતો હોય તો ત્રણ બાળક જન્મે પણ તેમાં દિકરા દિકરીની સંખ્યા જાણવાને આ પ્રમાણે વિવેક રાખવો કે ઉપર કહેલો બુધ પુરૂષ રાશીના નવમાંશમાં હોય તો બે પૂત્ર ને એક પૂત્રી થાય. વળી તે બુધ સ્ત્રી રાશીના નવમાંશમાં હોય તો બે પૂત્રી અને એક પૂત્રનો જન્મ સમજવો અને બાકીનું વર્ણન તમામ ઉપર મુજબ જાણવું.

ઘણા બાળકનો યોગ નિચે પ્રમાણે.

વર્ગોત્તમનું ધનલગ્ન હોય એટલે લગ્નમાં અને નવમાંશ કુંડળીમાં બંને ઠેકાણે ધનલગ્ન હોય અને સર્વ ગ્રહો ગમે તે રાશીના હોય પણ નવમાંશ કુંડળીમાં ધનરાશીના હોય તથા ઘણા બળવાન હોય તેમજ ઉપર કહેલા વર્ગોત્તમી ધનલગ્નને આધાન, જન્મ, કે પ્રશ્ન કુંડળીમાં બળવાન બુધ અને શનિ દેખતા હોય તો ગર્ભની કોથળીમાં ત્રણથી વધારે ગર્ભો સાથે છે એમ જાણવું.

છ જાતના નપુંશક યોગનું વર્ણન નિચે પ્રમાણે.

૧. બેકી રાશીનો ચંદ્ર અને એકી રાશીનો સૂર્ય હોય અને એક બીજાને દેખતા હોય તો નપુંશક થાય.

૨ બેકી રાશીનો શનિ અને એકી રાશીનો બુધ હોય અને તે બંને એક બીજાને દેખતા હોય તો નપુંશક થાય.

૩ બેકી રાશીમાં સૂર્ય અને એકી રાશીમાં મંગળ બેઠો હોય અને એ બંનેને દ્રષ્ટિ હોય તો નપુંશક થાય.

૪ એકી રાશીમાં લગ્ન અને ચંદ્ર હોય અને તે બંનેને સમરાશીમાં રહેલો મંગળ દેખતો હોય તો નપુંશક થાય.

૫ ચંદ્ર બેકી રાશીનો અને બુધ એકી રાશીનો હોય અને એ બંનેને ગમે તે રાશીમાં રહીને મંગળ દેખતો હોય તોપણ નપુંશક થાયછે.

૬ શુક્ર, લગ્ન અને ચંદ્ર ગમે તે રાશીમાં હોય પણ નવમાંશ કુંડળીમાં બેકી રાશીનો હોય તોપણ નપુંશક થાયછે.

. ઉપર પ્રમાણે જે પુરૂષને એ યોગ પેદા થયેલો હોય તે પુરૂષ નામર્દ થાય એટલે પુરૂષાતનમાં હોતો નથી.

વધારે અંગ તથા મુંગા બાબત.

ઓધાન લગ્નથી નવમે કે પાંચમે બુધ રહેલો હોય અને બુધ સિવાય તમામ ગ્રહો ઘણાજ નિર્બળ થઇને ગમે તે ઠેકાણે બેઠા હોય તો બે માથા, ચાર હાથ અને ચાર પગવાળો ગર્ભ છે એમ જાણવું.

ઉપર નવમા, પાંચમા ભાવમાં રહેલા બુધને બદલે બુધને મૂળ ત્રિકોણ રાશીમાં રહેવાનું કોઇક પંડિત કહે છે પણ તે બરાબર નથી, કારણ કે ભગવાન ગાર્ગી બુધને નવમા પાંચમા ભાવમાં રહેવા વિષે સાફ કહેછે.

ચંદ્ર વરખ રાશીનો હોય અને સર્વ પાપ ગ્રહો કર્ક, વૃશ્ચિક અને મીન એ ત્રણે રાશીઓના છેલા નવમાંશમાં એટલે ૨૬ અંશ, ૪૦ કળા ઉપરાંત હોય તો ગર્ભ મુંગો છે એમ જાણવું.

ઉપરના મુંગાના યોગ વિષે ભગવાન ગાર્ગી વધારે ખુલાસો આપે છે કે આ ચંદ્રને જો પાપ ગ્રહો દેખતા હોય તો તે ગર્ભ જરૂર મુંગોજ રહેશે, પણ જો તે ચંદ્ર ઉપર શૂભ ગ્રહની દ્રષ્ટિ હશે તો લાંબી ઉમરે બોલવા શીખશે પણ શૂભ અને પાપ ગ્રહ એમ બંનેની દ્રષ્ટિ હશે તો ઘણી લાંબી ઉમરે બોલતા શીખે તોપણ તેની જીભ ઝલાય ખરી.

ઉપરની દ્રષ્ટિમાં એવું સમજવું કે શૂભ ગ્રહની દ્રષ્ટિનો ભાગ વધારે હોય તો વાણીમાં કાંઇક વધારે સુધારો થાય અને પાપ ગ્રહની દ્રષ્ટિનો ભાગ વધારે હોય તો બીગાડનો ભાગ વધારે અને સારો ભાગ ઓછો જાણવો.

ઓધાન કુંડળીમાં અથવા તેની નવમાંશ કુંડળીમાં મિથુન અગર કન્યાના મંગળ અને શનિ હોય તો દાંતવાળો ગર્ભ છે એમ જાણવું અને કોઈક પંડિત આ વિષે એમ કહેછે કે ઓધાન કુંડળીમાં બુધની રાશીના શનિ અને મંગળ છતાં નવમાંશ કુંડળીમાં પણ તેજ રાશીના તે બે ગ્રહ જોઇએ પણ તે બરાબર નથી કારણ કે ઘણા પંડિતોનો તેવો મત નથી.

ઓધાન લગ્નમાં કર્ક રાશીનો ચંદ્ર હોય અને તેને શનિ તથા મંગળ દેખતા હોય તો ગર્ભ કુબડો એટલે વાંકો થશે.

ઓધાન લગ્નને શનિ, ચંદ્ર અને મંગળ દેખતા હોય તો ગર્ભ પાંગળો થશે.

કર્ક, વૃશ્ચિક અને મીન રાશીના છેલા નવમાંશ એટલે ૨૬ અંશ, ૪૦ ક[illegible] ઉપરાંતના ભાગને (સંજ્ઞા પ્રકરણમાં) કહ્યા પ્રમાણે રાશીની સંધી યા ગંડાત [illegible] કહેછે.

સર્વ પાપ ગ્રહો અને ચંદ્ર રાશીના સંધીમાં હશે તો ગર્ભ બેહેરો થશે.

ઉપર પ્રમાણે ચાર યોગ કરનારા જે ગ્રહોનાં લક્ષણ કહ્યાં તે ગ્રહોને જો બળવાન શૂભ ગ્રહો દેખતા હોય તો તે યોગનો ભંગ જાણવો, અને થોડા બળવાળા શૂભ ગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય તો તે યોગમાં જરા ઓછાપણું જાણવું.

વામનરૂપ બાબત.

ઓધાનકાળમાં મકર લગ્ન ૨૬ અંશ, ૪૦ કળા ઉપરાંતનું હોય અને તેને શનિ, ચંદ્ર અને સૂર્ય દેખતા હોય તો ગર્ભ વામનરૂપ એટલે બહુ ઠીંગણો થશે.

હાથ, પગ અને માથા વગરના જન્મ બાબત.

ઓધાનની કુંડળીમાં પાંચમા ભાવમાં જે દ્રષ્કાંણ હોય તે દ્રષ્કાંણની રાશીનો મંગળ આવે તેને શનિ, ચંદ્ર અને સૂર્ય દેખતા હોય તો હાથ વગરનો જન્મે, અને ઉપર પ્રમાણે નવમા ભાવના દ્રષ્કાંણમાં મંગળ આવે ને ઉપરના ત્રણે ગ્રહો દેખતા હોય તો પગ વગરનો, અને એ મુજબ લગ્નના દ્રષ્કાંણમાં આવેલા મંગળને એ ત્રણ ગ્રહો દેખતા હોય તો માથા વગરનો અને બાકીના અવયવો પૂરેપૂરા હોય એમ સમજવું.

ઉપર પ્રમાણે ગર્ગાચાર્ય ઋષિ પણ કહે છે. વળી વધારે જણાવે છે કે ઉપરના લક્ષણવાળો મંગળ હોય પણ તેને શૂભ ગ્રહો દેખતા હોય તો તે ગર્ભ અંગ વગરનો થશે નહીં પણ ઉપર પ્રમાણે અંગ વગરનો જે યોગ થયો છે તે અંગમાં કાંઇક ઓછાપણું અથવા ખોડ રહેશે. વળી સારાવળી ગ્રંથમાં પણ ઉપર પ્રમાણે લખે છે.

નેત્ર વગરના જન્મ બાબત.

ઓધાન કાળના લગ્નમાં સૂર્ય અને ચંદ્ર સિંહરાશીના થઇને બેઠેલા હોય અને બંને ગ્રહોને મંગળ અને શનિ દેખતા હોય તો ગર્ભને બંને આંખો નથી એટલે આંધળો ગર્ભ છે એમ જાણવું.

સિંહ લગ્નમાં સૂર્ય બેઠો હોય અને તેને શનિ તથા મંગળ દેખતા હોય તો [illegible]ાર્ભ જમણી આંખે કાંણો છે એમ જાણવું.

સિંહ લગ્નમાં ચંદ્ર બેઠો હોય અને તેને શનિ તથા મંગળ દેખતા હોય તો [illegible]ર્ભ ડાબી આંખે કાંણો છે એમ જાણવું.

સિંહ લગ્નમાં સૂર્ય અને ચંદ્ર એ બંને રહેલા હોય અને એ બે ગ્રહોને [illegible] પાપ ગ્રહ અને શૂભ ગ્રહ દેખતા હોય તો ગર્ભની બંને આંખો કાચી, દ્રષ્[illegible] [illegible], થોડા તેજવાળી અથવા તો ફુલુ અગર પડદા જેવું હોય.

સિંહ લગ્નમાં સૂર્ય બેઠો હોય અને તેને તમામ શુભ અને પાપ ગ્રહો દેખતા હોય તો જમણી આંખ બુદ બુદ એટલે ટપકતી રહેશે.

ઉપર પ્રમાણે સિંહ લગ્નમાં ચંદ્ર રહ્યો હોય અને તેને તમામ ગ્રહો દેખતા હોય તો ડાબી આંખ બુદબુદ એટલે ટપકતી રહેશે.

ઓધાન લગ્નથી અથવા જન્મ લગ્નથી બારમે ચંદ્ર રહ્યો હોય તો ડાબી આંખ કાંણી જાણવી.

ઉપર પ્રમાણે જો સૂર્ય બારમે રહ્યો હોય તો જમણી આંખ કાંણી જાણવી.

ઉપરના શરીરના ઓછા વધુ અવયવો કરનારા તમામ યોગોમાં ફક્ત પાપ ગ્રહની દ્રષ્ટિ હશે તો પૂરી રીતે તે યોગનું ફળ સમજવું, પણ જો કદી શુભ ગ્રહની દ્રષ્ટિ હશે તો તે યોગમાં વર્ણન કરેલું પૂરેપૂરૂં ફળ નહીં થાય પણ કાંઇક ઓછું ફળ થશે એવી રીતે અનુમાન કરવું.

ઉપર લખેલા નેત્ર વીગેરેના તમામ યોગો ચમત્કારીક અને ગુંચવણ ભરેલા છે માટે તે નક્કી કરવાને ગણિત તથા વિચાર ચોકકસ રીતે તપાસીને કરવો.

જન્મ ક્યારે થાય તે બાબત.

ઓધાનકાળથી તથા પ્રશ્નકાળથી કેટલી મુદતે જન્મ થશે તે બાબતમાં નિચે પ્રમાણે ચાર મત છે.

મત ૧ પેહેલો.

ઓધાન કાળની કુંડળી ઉપરથી દ્વાદશાંશ કુંડળી કરતાં તે દ્વાદશાંશ કુંડળીમાં જે રાશીમાં ચંદ્ર બેઠો હોય તે રાશીનો ચંદ્ર ગર્ભના દશમા માસમાં જ્યારે આવે ત્યારે જન્મ થશે એમ જાણવું.

મત ૨ બીજો.

ઓધાન અથવા પ્રશ્ન કાળમાં ચંદ્રના જેટલા દ્વાદશાંશ ગયા હોય અને જેટલાનો દ્વાદશાંશ વર્તમાન હોય તેટલા મેષ રાશીથી ગણતાં જે રાશી આવે તે રાશીનો દશમા માસમાં ચંદ્ર આવે ત્યારે જન્મ થશે. સારાવળી ગ્રંથમાં આ મત દાખલ કરેલો છે.

મત ૩ ત્રીજો.

ઓધાન કાળમાં ચંદ્ર જે રાશીમાં જેટલા દ્વાદશાંશનો હોય તે દ્વાદશાંશની સંખ્યા તે રાશીમાં ઉમેરતાં જે રાશી આવે તે રાશીનો દશમા માસમાં ચંદ્ર આવે ત્યારે પ્રસવ થાય એમ જાણવું.

મત ૪ ચોથો.

ઓધાન કાળ ઉપરથી દ્વાદશાંશ કુંડળી કરતાં તેમાં જે રાશીનો ચંદ્ર

તેમાં જેટલાનો વર્તમાન દ્વાદશાંશમાં ચંદ્ર હોય તે રાશીની સંખ્યા ઉમેરતાં જે રાશી આવે તે રાશીનો પંચાગમાં ચંદ્ર દશમા માસમાં જે દીવસે આવે તે દીવસોમાં જન્મ થશે એમ જાણવું. વધારે ખુલાસાથી સમજાય તે માટે દાખલા તરીકે લખીએ છીએ કે ઓધાન વખતે ચંદ્ર કર્ક રાશીનો ૧૦ અંશ, ૨૫ કળા, ૩૫ વિકળાનો પાંચમા દ્વાદશાંશનો વર્તમાન છે અને દ્વાદશાંશ કુંડળીમાં ચંદ્ર ધન રાશીનો છે માટે ધન રાશીથી પાંચ રાશી ગણતાં મેષ રાશી આવે છે માટે ગર્ભના દશમા માસમાં જ્યારે મેષનો ચંદ્ર થાય ત્યારે જન્મ થશે એમ જાણવું.

ઉપરનો ચોથો મત ગર્ગાચાર્ય ઋષિએ પ્રતીપાદન કરેલો છે અને તે ખરો છે.

ઉપર પ્રમાણે દશમા માસમાં જન્મ થયાના યોગ સિવાય બીજા માસોમાં જન્મ થાય તેવા યોગ બાબત શુક નામના ગ્રંથમાં નિચે પ્રમાણે લખે છે.

ઓધાન લગ્ન ચર રાશીનું હોય તો ઓધાન થકી નવમા માસમાં [illegible] સ્થિર લગ્ન હોય તો દશમા માસમાં અને દ્વિસ્વભાવ રાશીમાં હોય તો [illegible] યારમા માસમાં જન્મનો વખત લાવવાનું ગણિત કરવું.

બૃહજ્જાતક ગ્રંથ મધ્યેથી.

કયા નક્ષત્રમાં અને નક્ષત્ર બેઠા પછી કેટલી ઘડી પળે જન્મ થ[illegible] ત્રિરાશીક ગણિતના આધારે નીકળી શકે છે.

રાત્રીએ જન્મ થશે કે દીવસે તે જાણવા માટે ત્રિરાશીક ગણિતથી માલમ પડશે.

કયી કયી રાશીઓ રાત્રીએ બળવાન છે અને કયી રાશીઓ દીવસે [illegible] છે તે અમે સંજ્ઞા પ્રકરણમાં લખેલું છે, તો પણ ફરીથી લખીએ છ[illegible] મેષ, વરખ, મિથુન, કર્ક, ધન અને મકર એ છ રાશી રાત્રીએ બળ[illegible] અને બાકીની રાશી દીવસે બળવાન છે. હવે ધારો કે ઓધાન લગ્નમાં [illegible] છે ને તે રાશી રાત્રીએ બળવાન છે માટે જન્મ રાત્રીએ થશે એમ જ[illegible]

ઉપર મુજબ રાત્રીએ જન્મ થાય પણ તેમાં કેટલી ઘડી ર[illegible] જન્મ થાય તે પણ ત્રિરાશિક ગણિતથી જાણી શકાય છે.

કર્ક લગ્ન આખી રાતમાં બળવાન છે એટલે આખું કર્ક લગ્ન [illegible] તનું ગણાય છે પણ ઓધાન વખતે કર્ક લગ્નના ૮ અંશ, ૧૨ કળા [illegible] કળા ભોગવાયા છે માટે આખી રાતમાં કેટલી ઘડી રાત્રે ૮-૧૨-[illegible] કળા વિકળા ભોગવાય છે તે જાણવાને ત્રિરાશિક ગણિત કરવામાં આ[illegible] [illegible]ઘડી ને બાર પળ રાત્રી જતાં જન્મ થશે એમ જાણવું.

આ બાબતમાં સારાવળી ગ્રંથમાં લખ્યું છે કે ઉપર બતાવેલી રીત પ્રમાણે ઓધાન કાળ ઉપરથી જન્મનો વખત ચોકક્સ ગણિત અને વિચારથી નકકી કરીને તે ઉપરથી ગ્રહનું તથા લગ્નનું ગણિત કરીને જન્મ કુંડળી પ્રગટ કરવી, પછી તે ઉપરથી ષડ્ વર્ગની કુંડળીઓ ઉપજાવીને પછી તે ઉપરથી તે બાળકના જન્મ વખતના બનાવનું ફળાદેશ કહેવું.

ત્રણ અને બાર વર્ષે જન્મ થાય તે બાબત.

ઓધાન વખતની નવમાંશ કુંડળીના લગ્નમાં મકર કે કુંભ લગ્ન આવે અને મૂળ ઓધાન કુંડળીમાં સાતમે શનિ આવે તો આ ગર્ભનો ત્રણ વર્ષે જન્મ થશે એમ જાણવું.

ઓધાન વખતની નવમાંશ કુંડળીના લગ્નમાં કર્ક લગ્ન આવે અને મૂળ ાન કુંડળીમાં સાતમે ચંદ્ર આવે તો આ વખતે રહેલા ગર્ભનો બાર જન્મ થશે એમ જાણવું.

આ ઓધાન પ્રકરણ ઓધાન વખતની કુંડળીના આધારથી વધારે ઓછા ાળા ગર્ભના યોગો ઉપજાવ્યા છે તે યોગો જન્મ વખતની કુંડળી ઉપરથી ઉપજે છે માટે જન્મ કુંડળી ઉપરથી વામન, અંધ, બહેરા વિગેરાનાં લક્ષણબાળક કહેવું. તેમજ આવી બાબતને લગતી પ્રશ્ન કુંડળી ઉપરથી પણ લક્ષણના બાળક થવાવિષે જાણવું.

મા, બાપ, કાકા અને માશીનું સુખ દુઃખ પણ જન્મ કુંડળીથી જન્મ પછીના વખતમાં કહેવું.

જેવું જ્યાં સંભવે તેવું ત્યાં યુક્તિથી જાણી લેવું.

ગર્ભશ્રાવ થવાનો યોગ તથા ગર્ભ થકી જન્મ થવાનો વખત જેવી રીતે કુંડળી ઉપરથી જણાવ્યોછે તેવી રીતે પ્રશ્ન કાળથી પણ યુકિતથી સંતું જાણી લેવું.

યાં જ્યાં ઓધાન વખતથી તથા જન્મ વખતથી જોવાનું કહેલું છે અનુકુળ પડતુ પ્રશ્ન કુંડળીથી પણ સમજી લેવું, કારણ કે શુભાશુભ વશ થકી જેવા ગ્રહો ઓધાન અને જન્મ વખતે આવેછે તેવાજ પવા તેવીજ મતલબના ગ્રહો પ્રશ્ન વખતે પણ આવેછે એવી રીતે ડતો કહેછે.

પ્રકરણ ૨ જું.

જન્મ બાબત.

બૃહજાત્તક ગ્રંથમાંથી.

બાળક જણનારી સ્ત્રીને સૂતિકા કહેછે, અને તેની પાસે રહેલી બીજી સ્ત્રીઓને ઉપસૂતિકા કહેછે.

બાળકની જન્મ કુંડળીમાં ચોથા ભાવમાં ચંદ્ર રહ્યો હોય તો સૂતિકા અંધારે સૂતી હતી એમ જાણવું.

જન્મ કુંડળીમાં ત્રણ કે ત્રણથી વધારે ગ્રહો નીચના હોય તો સૂતિકા ભોંયતળીએ સૂતી હતી એમ જાણવું.

જન્મ વખતની નવમાંશ કુંડળીમાં મકર અથવા કુંભ રાશીનો ચંદ્ર હોય ા તે બાળકનો અંધારે જન્મ થયલો છે એમ જાણવું.

જન્મ કુંડળીમાં હરકોઇ ભાવે ચંદ્ર હોય પણ તે ચંદ્રને શનિ દેખતો હોય તો તે બાળકનો અંધારે જન્મ જાણવો.

જન્મ વખતની નવમાંશ કુંડળીમાં કરક અથવા મીન રાશીનો ચંદ્ર હોય તોપણ અંધારી જગ્યાએ જન્મ થયો છે એમ જાણવું.

જન્મ કુંડળીમાં ચંદ્ર ભેગો શનિ એકી રાશીમાં હોય તોપણ અંધ ારે જન્મ જાણવો.

ઉપરની બાબતમાં **યવનાચાર્ય** કહેછે કે ઉપરના અંધારે જ ન્મ થવાના ામાં ચંદ્રને સૂર્ય દેખતો હોય તો અંધારે જન્મ થાય નહીં.

બીજા આચાર્યોનો એવો મત છે કે જન્મ કુંડળીમાં બળવા ા સૂર્ય ઉપર ળની દ્રષ્ટિ હોય તો ઉપરના યોગમાં લખ્યા પ્રમાણે અંધારૂં ન હો ય.

ઉપરની બાબતમાં સારાવળી ગ્રંથમાં વિશેષ હકીકત નિચે મુજબ છેઃ—

૧. જન્મ કુંડળીમાં બળવાન સૂર્ય ઉપર મંગળની દ્રષ્ટિ હોય તો જન્મ થવખતે ઘણા દીવા હોય, અને આ યોગમાં સૂર્ય અને મંગળ સિવાય બી ગ્રહો નિર્બળ થઇને બારમે ભાવે રહેલા હોય તો ઘાસના અજવાળામાં જ છે એમ જાણવું.

૨. નવમાંશ કુંડળીમાં મકર, કુંભ, કર્ક, કે મીન રાશીનો ચંદ્ર હોય જન્મ થયો છે એમ જાણવું.

૩. નવમાંશ કુંડળીમાં મકર અને કુંભ રાશીનો શનિ મૂળ જન્મ કુંડળ કેંદ્ર ભાવમાં હોય તોપણ અંધારામાં જન્મ જાણવો.

૪. જન્મ કુંડળીમાં લગ્ને અથવા ચોથા ભાવે ચંદ્ર હોય તોપણ જન્મ ખતે પ્રકાશ નહોતો એમ જાણવું.

૫. જન્મ કુંડળીમાં ચંદ્ર સાથે શનિ હોય અથવા ચંદ્રને શનિ દેખતો હેય તોપણ જન્મ વખતે પ્રકાશ હતો નહીં એમ જાણવું.

જન્મ કુંડળીમાં ત્રણ કે ત્રણથી વધારે ગ્રહો નીચના હોય તો ભોંયતળીયે જન્મ થયો છે એમ જાણવું.

ઉપરની બાબતમાં ઉપરના યોગના વધારામાં કદી ચંદ્ર ફક્ત એકજ નીચનો લગ્ને અથવા ચોથે હોય તોપણ ભોંયતળીયે જન્મ થયો એમ જાણવું.

શીર્શોદય, પૃષ્ટોદય અને ઉભ્યોદય રાશી કોને કહેવી તેની સમજણ સંજ્ઞાપ્રકરણમાં આપી છે.

જન્મ કુંડળીમાં શીર્શોદય રાશીનું લગ્ન હોય તો બાળકનો જન્મ માથાથી થયેલો છે એટલે પ્રથમ માથું ગર્ભસ્થાનમાંથી નીકળેલું છે એમ જાણવું.

પૃષ્ટોદય રાશીનું લગ્ન હોય તો પાછલા ભાગથી બાળકનો જન્મ થયેલો છે એટલે ગર્ભસ્થાનમાં પ્રથગ પાછલો ભાગ નીકળેલો છે એમ જાણવું.

ઉપરની બાબતમાં સારાવળી ગ્રંથમાં લખ્યું છે કે લગ્ને શીર્શોદય રાશી હોય તો માથાથી બાળક જન્મે અને લગ્ને પૃષ્ટોદય રાશી હોય તો પગથી બાળક જન્મે અને ઉભ્યોદય રાશી હોય તો પ્રથમ હાથથી બાળક જન્મે છે, અને પાપ ગ્રહો લગ્ન ને દેખતા હોય તો માતા પીડા પામતાં બાળકનો જન્મ થાયછે એમ જાણવું.

મણી ત્થાચાર્ય ઉપરની બાબતમાં કહેછે કે જન્મકુંડળીના લગ્નનો ~ મિ અથવા નવમાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ જન્મ કુંડળીમાં લગ્ને હોય અ કોઇ વક્રગતિ નો ગ્રહ લગ્ને હોય તો અવળી રીતે જન્મ થાય એટલે શીર્શે લગ્ન હોય તો પાછલા ભાગથી જન્મ થાય અને પૃષ્ટોદય લગ્ન હોય તો મા થી જન્મ થાય એમ જાણવું.

પાપ ગ્રહો ચંદ્ર ભેગા બેઠા હોય તો જન્મ થતી વખતે માતાને બહુ હતી એમ જાણવું.

લગ્નથી સાતમે અથવા ચોથે પાપ ગ્રહો હોય તોપણ માતાને પીડા એમ જાણવું.

સારાવળી ગ્રંથમાં પણ ઉપર પ્રમાણે માતાને પીડાનો યોગ કહેલો છે.

જન્મ વખત દીવો તથા ઘરનું બારણું કયી દીશાએ હતું તે બાબત.

જન્મ વખતે ચંદ્રની રાશીના અંશો શરૂઆતમાં એટલે ૧—૨ હોય તો દીવાનું કોડીયું તેલથી ભરેલું હતું એમ જાણવું, રાશી મધ્ય ભાગમાં એટલે ૧૪—૧૫—૧૬ અંશનો ચંદ્ર હોય તો દીવાનું કોડીયું તેલથી અરધું ભરેલું હતું એમ જાણવું, તેમજ રાશીના છેલ્લા ભાગમાં એટલે ૨૭-૨૮-૨૯ અંશ ચંદ્રના હોય તો કોડીયામાં તેલ થોડું હતું એમ જાણવું.

ઉપર જેમ ચંદ્રની રાશીના અંશ ઉપરથી દીવાના કોડીયાના તેલનું માપ કહેલું છે, તેમ લગ્નની રાશીના અંશ ઉપરથી દીવાની દીવેટનું માપ કહેલું છે એટલે લગ્નની રાશીના અંશ થોડા હોય તો આખી દીવેટમાં જન્મ વખતે થોડોક ભાગ બળેલો છે એમ જાણવું, અને જો લગ્ન મધ્યમ હોય તો અર્ધી દીવેટ બળી ગયેલી તે વખતે જન્મ જાણવો, તેમજ ઘણા અંશો લગ્નના હોય તો દીવેટ ઘણી ખરી બળી ગયલી છે ને જન્મ વખતે થોડીજ બાકી રહેલી છે એમ જાણવું.

ઉપર પ્રમાણે ચંદ્રની રાશીના અંશ ઉપરથી તેલનું અને લગ્નની રાશીના અંશ ઉપરથી દીવેટના માપનું અનુમાન કરવાને સારાવળી ગ્રંથમાં પણ લખ્યું છે.

જન્મ કુંડળીમાં ચર રાશીમાં સૂર્ય હોય તો જન્મ થતી વખતે દીવાને હાથમાં લઇ ઉપસૂતિકા જગ્યામાં ફરતી હતી અને જો સ્થિર રાશીમાં સૂર્ય હોય તો દીવો જ્યાં મૂકેલો ત્યાં સ્થિરજ હતો, અને દ્વિસ્વભાવ રાશીનો સૂર્ય હોય તો એક ઠેકાણેથી લઇ બીજે ઠેકાણે દીવો મૂકેલો છે એમ જાણવું.

કોઇ પંડિત દીવાના નિર્ણય વિષે નિચે પ્રમાણે કહેછે:—

દીવસ અને રાત્રી થઇને આઠ પહોર થાય છે. આ આઠે પહોરને દક્ષિણ, અગ્નિ વિગેરે આઠે દીશામાં વહેંચી નાંખવા. જન્મ વખતે કયો ર ચાલે છે અને તે પહોર જે દીશામાં હોય તે દીશામાં દીવો હતો એ ણવું. આ પહોરની ગણત્રી સૂર્ય ઉગ્યાથી કરવી. સાડી સાત ઘડી એટ કલાકનો પહોર ગણાય છે. ઘણુંકરીને સૂર્ય સવારના છ કલાકે ઉગે ધારો કે એક મનુષ્યનો રાતના અગિયાર કલાકે જન્મ થયો છે તો દીવસ ૨ પહોર અને રાતના નવ વાગતા પાંચમો પહોર પૂરો થયો અને છઠ્ઠા માં જન્મ થયો છે માટે પૂર્વ દીશાથી ગણતાં છઠ્ઠી દીશા વાયવ્ય દી માટે જન્મ વખતે સૂતિકાસ્થાનમાં વાયવ્ય દીશાએ દીવો હતો એમ જ

સારાવળી ગ્રંથમાં દીવાના સ્થાન માટે નિચે પ્રમાણે લખેછે:—

મેષરાશી પૂર્વમાં, વરખ અને મીથુન અગ્નિમાં, કર્ક દક્ષિણમાં, સિંહ અને કન્યા નઋત્યમાં. તુલા પશ્ચિમમાં, વૃશ્ચિક અને ધન વાવ્યમાં, મકર ઉત્તરમાં, કુંભ અને મિન ઇશાનમાં, એમ બારે રાશીઓ દિશામાં ગોઠવવી.

સૂર્ય જે રાશીનો હોય તે રાશી ઉપર મૂજબ ઘરની જે દિશામાં આવે તે દિશામાં જન્મ વખતે દીવો હતો એમ જાણવું.

મેષ વિગેરે બારે રાશીના રંગ અમે સંજ્ઞા પ્રકરણમાં લખ્યા છે.

મણીત્થાચાર્ય કહેછે કે જન્મ કુંડળીના લગ્નની રાશીનો જેવો વર્ણ કે રંગ હોય તેવા રંગની દીવેટ જન્મ વખતે કોડીઆમાં હતી એટલે એવી જાતના રંગની સૂતરની દીવેટ વણેલી છે એમ જાણવું.

જન્મ કુંડળીમાં કેંદ્રમાં રહેલા ગ્રહની દિશા તરફ સતીકાના ઘરનું બારણું હતું. ઘણા ગ્રહો કેંદ્રમાં હોય તો તેમાં સર્વથી બળવાન ગ્રહની દિશા તરફ બારણું જાણવું.

કોઇ ગ્રહ કેંદ્રમાં ન હોય તો લગ્નની રાશી સામું સૂતીકાના ઘરનું બારણું હતુ એમ સ્વલ્પજાતક નામના ગ્રંથમાં લખ્યું છે. પણ એ વિષે સારાવળી ગ્રંથમાં કહ્યું છે કે કોઇ ગ્રહ કેંદ્રમાં ન હોય અને લગ્ન નિર્બળ હોય તો જન્મકુંડળીમાં નવે ગ્રહોમાં જે ગ્રહ બળવાન હોય તેની દિશા તરફ સૂતિકાના ઘરનું બારણું જાણવું.

ગ્રહોની દિશા તથા રાશીઓની દિશા સંજ્ઞા પ્રકરણમાં લખી છે.

સૂતિકાનું ઘર કેવી જાતનું છે તે બાબત.

સર્વ ગ્રહો કરતાં જે ગ્રહ વધારે બળવાન હોય તેની દિશા સામું સૂતિકાના બારણું જાણવું, તેમાં સર્વ કરતાં શનિ વધારે બળવાન હોય તો સુતિકાનું ...ૂનું પણ વખાણવા લાયક જાણવું; જો ચંદ્ર બળવાન હોય તો નવું, તેમાં પણ ...ક્ષનો ચંદ્ર હોય તો સફેત રંગ ચઢાવેલું જાણવું; મંગળ બળવાન હોય તો ...ી બળેલું; સૂર્ય બળવાન હોય તો ઘણા કાષ્ટથી બાંધેલું પણ ઘણું મજ-... હીં; બુધ બળવાન હોય તો ઘણા ચિત્રો અને કારીગિરીવાળું ઘર જાણવું; ...ળવાન હોય તો નવું અને ઘણા ચીત્રવાળું અને સુંદર મનોહર ઘર ... અને જો ગુરૂ બળવાન હોય તો મજબૂત ઘર જાણવું.

...પર પ્રમાણે જે ગ્રહના આધારે સૂતિકાના ઘરનો નિર્ણય થયો તે ગ્રહથી ...ા ભાવમાં જન્મ કુંડળીમાં જે જે ગ્રહો બેઠેલા હોય તે ગ્રહના ઘર પ્રમાણે ... ઘરની આગળ બીજા પડોશીઓનાં ઘર જાણવાં; તેમજ પાછળના

ભાવમાં રહેલા ગ્રહોના ઘર મુજબ સૂતિકાના ઘરના પાછળના ભાગમાં પડોશી-ઓનાં ઘર જાણવાં, અને એ મુજબ સાથે રહેલા ગ્રહના ઘર પ્રમાણે પડોશીઓ-નાં ઘરો સૂતિકાના ગ્રહની પડખે છે એમ કલ્પના કરવી.

આ બાબતમાં બીજા કેટલાક પંડિતો કહેછે કે જન્મ કુંડળીમાં જે જે ર-શીના જે જે ગ્રહો બેઠા છે તે તે રાશીની દિશામાં તે ગ્રહોના ઘરની સ્થિતી જેવા બીજા ઘરો સૂતિકાના ઘરની આસપાસ છે એમ કલ્પના કરવી.

રાશીવાર દિશા તથા ગ્રહવાર દિશા અને ઘરો આગળ ઘણી વાર કહી ગયા છીએ.

ગુરૂ પ્રમાણે જો સૂતિકાનું ઘર સાબિત થયું તો તે વિષે વધારે હકીકત ...રાવળી ગ્રંથમાં નિચે પ્રમાણે આપી છે.

કર્કરાશીમાં પાંચ અંશ કરતાં વધારે અંશનો જન્મ કુંડળીમાં દશમા ભા-...ગુરૂ બેઠો હોય તો સૂતિકાનું ઘર બે માળનું છે એમ જાણવું; તેમજ આ ગુ-...પાંચ અંશ કરતાં ઓછા અંશનો હોય તો સૂતિકાનું ઘર ત્રણ માળનું જાણવું.

અને ઉપર કહેલા ગુરૂના જો બરાબર પાંચ અંશો હોય તો ચાર મા-... સૂતિકાનું ઘર જાણવું.

તેમજ જન્મ કુંડળીમાં ગુરૂ ધનરાશીનો બળવાન થઇને દશમા ભાવે બે-...હોય તો ત્રણ માળનું સૂતિકા ઘર જાણવું, અને એ મુજબ મિથુન, કન્યા ...ે મીનરાશીનો બળવાન થઇ દશમા ભાવે બેઠો હોય તો બે માળનું સૂ-...ાનું ઘર જાણવું.

લઘુજાતક ગ્રંથમાં કર્ક અને ધનના ગુરૂ વિષે ઉપર પ્રમાણે વર્ણન કરીને ...કીની તમામ રાશીમાં ગુરૂ બળવાન થઇને દશમા ભાવે બેઠો હોય તો બે-...ળનું સૂતિકાનું ઘર છે એમ જાણવું.

સૂતિકાનું બીછાનું ઘરના કયા ભાગમાં છે તે બાબત.

જન્મ કુંડળીના તથા નવમાંશ કુંડળીના લગ્નની રાશી પ્રમાણે નિચે લખે-...ઘરના ભાગમાં સૂતિકાનું બીછાનું કહેવું, અથવા એ બે લગ્નોની રાશીઓમાં જે ...ારે બળવાન હોય તેની રાશી પ્રમાણે ઘરના ભાગમાં સૂતિકાની પથારી કહેવી.

મેષ, કર્ક, તોલા અને વૃશ્ચિક, એ રાશીઓ ઘરના પૂર્વ ભાગમાં જાણવી. ..., મીન, મીથુન અને કન્યા, એ રાશીઓ ઘરના ઉત્તર ભાગમાં જાણવી. ...મ રાશી ઘરના પશ્ચિમ ભાગમાં જાણવી. મકર, કુંભ અને સિંહ રાશી ઘર-દક્ષિણ ભાગમાં જાણવી.

સૂતિકાને સૂવાના ઠેકાણા બાબત.

રાશીવાર સૂતિકાના ઘરની આઠે દિશાઓ નિચે પ્રમાણે ઠરાવવી.

મેષ ને વરખ લગ્ને હોય તો ઘરની પૂર્વ બાજુએ સૂતિકા સુતેલી હતી એમ જાણવું; મીથુન લગ્ન હોય તો અગ્નિખૂણામાં; કર્ક અને સિંહ લગ્ન હોય તો દક્ષિણ દિશામાં; કન્યા લગ્ન હોય તો નૈઋત્યમાં; તોલા અને વૃશ્ચિક લગ્ન હોય તો પશ્ચિમમાં; ધન લગ્ન હોય તો વાવ્યમાં; મકર અને કુંભ લગ્ન હોય તો ઉત્તરમાં; અને મીન રાશી લગ્ને હોય તો ઇશાનખૂણામાં સૂતિકા સૂતી હતી એમ જાણવું.

ઉપર કહેલી લગ્નની દિશામાં સૂતીકાના બીછાનાનો માથાનો ભાગ એટલે ઓશીકું અને તેની સામી દિશામાં પાંગત એટલે પગનો ભાગ જાણવો, થવા સૂતિકાના ઘર બાબત ઉપર જે નિર્ણય બતાવ્યો છે તે ઓશીકા પણ સમજવો એટલે ઓશીકા તરફ સૂતિકાનું માથું જાણવું.

જન્મ કુંડળીમાં ૬, ૩, ૯, ૧૨ આ ભાવો સૂતિકાના ખાટલાના પાયા કલ્પેલા છે એટલે ૩, ૧૨ આ ભાવો ઓશીકા તરફના એટલે મ તરફના, અને ૬, ૯ આ ભાવો પાંગત એટલે પગ તરફના કલ્પેલા છે. ૩, ૬ ભાવ જમણી બાજુ અને ૯, ૧૨ ભાવ ડાબી બાજુ જાણવી, મતલબ લગ્ન તરફ માથુ કરી સૂતિકા સૂવે તો સાતમો ભાવ પગે આવેછે અને ૩, ૪, ૫, ૬, એટલા ભાવો જમણા હાથ તરફ આવે અને ૮, ૯, ૧૦, ૧૨ એટલા ભાવો ડાબી તરફ આવેછે.

સારાવળી ગ્રંથમાં આ વિષે વધારે હકીકત આપી છે. લગ્ન અને બીજો ભ એ સૂતિકાનું માથું કલ્પવું; ૪, ૫ આ ભાવ જમણું પડખું જાણવું; ૭, આ ભાવ પગનો ભાગ; અને ૧૦, ૧૧ આ ભાવ ડાબું પડખું કલ્પવું.

ઉપર કહેલા ખાટલાના પાયાનાં એટલે ૩, ૧૨, ૬, ૯, આ ભાવોમાં દ્વિસ્વભ રાશીના પાપગ્રહ બેઠા હોય તો તે પાયો ફાટેલો કે સાંધેલો અથવા નબળો જાણ અને એ ભાવે દ્વિસ્વભાવ રાશીના શુભ ગ્રહો હોય તો તે પાયો મજબૂત જાણવો

કોઇ પંડિત ખાટલાના પાયા મૂજબ ઉપર કહેલા ડાબા જમણા ભ વિષે પણ સારૂં નબળું ફળ કહેછે, તેમાં પોતાતી રાશીમાં રહેલા પાપગ્ નું ફળ શુભ ગ્રહ પ્રમાણે સારૂં કહેલું છે.

જન્મ વખતે ઉપસૂતિકા કેટલી હતી તે બાબત.

જન્મલગ્ન ભાવસંધીના કોઠામાં જેટલા અંશોનું હોય તે આરંભીને સા

વના ભાવસંધીના કોઠાના અંશ પર્યંત અદ્રશ્ય ચક્રાર્ધ કહેવાયછે.

સાતમા ભાવની રાશીના અંશથી આરંભીને લગ્નની રાશીના અંશ સુધી નુક્રમે દ્રશ્ય ચક્રાર્ધ કહેવાય છે.

જન્મ કુંડળીમાં લગ્ન અને ચંદ્ર વચ્ચે જેટલા ગ્રહો રહેલા હોય તેટલી ઉપ- તિકા જાણવી, તેમાં જે ગ્રહો દ્રશ્ય ચક્રાર્ધમાં રહેલા છે તેટલી ઉપસૂતિકા ઘર- બહારના ભાગમાં અને અદ્રશ્ય ચક્રાર્ધનાં રહેલા ગ્રહો જેટલી સૂતિકાની પાસે પસૂતિકાઓ હતી એમ જાણવું.

આ ગ્રહોની ગણત્રી લગ્નથી ચંદ્ર સુધીમાં કરવી.

સારાવળી ગ્રંથમાં આ વિષે વધારે હકીકત જણાવતાં કહેછે કે જે ગ્રહની, બ્રાહ્મણ વિગેરે જાતી, રૂપ અને અવસ્થા હોય તે પ્રમાણે ઉપસૂતિકાની જાતી રૂપ, વર્ણ, અવસ્થા વિગેરે કહેવું. જેટલ. શુભ ગ્રહો હોય તેટલી સારા લક્ષણ- વાળી, રૂપાળી અને જેટલા પાપગ્રહો હોય તેટલી અપલક્ષણવાળી, કદ્રુપી, ક્રોધી અને મલિન હાલતવાળી ઉપસૂતિકા જાણવી, તેમાં વળી બહુ બળવાન ગ્રહો હો- તો બહુ સુંદર, અને નિર્બળ હોય તો નેષ્ટ અને મધ્યમ બળ હોય તો સા- ારણ જાણવી.

ઉપર પ્રગાણે ઉપસૂતિકા નક્કી કરતાં વળી નીચેનો નિયમ ધ્યાનમાં રાખવો.

મધ્યમ આવર્દા ઉપરથી સ્પષ્ટ આવર્દા લાવવાનો અમો આગળ પ્રકાર કહી- ું તે પ્રમાણે અને તે પ્રકારે આ ઉપસૂતિકામાં વધઘટ જાણવી તે નિચે પ્રમાણે:-

લગ્નથી ચંદ્ર સુધી ગણતાં તેમાં કોઇ ઉંચનો કે વક્રનો ગ્રહ આવ્યો હોય તો ઉપર પ્રમાણે આપેલી ઉપસૂતિકાની સંખ્યાથી ત્રણ ઘણી ઉપસૂતિકાની સંખ્યા જાણવી, અ- ને કોઇ ગ્રહ જન્મ કુંડળીમાં કે નવમાંશ કુંડળીમાં કે દ્રષ્કાંણ કુંડળીમાં પોતાની રાશી- નો અથવા વર્ગોત્તમ રાશીનો હોય તો ઉપર પ્રમાણે ઉપસૂતિકાથી બમણી જાણવી, તેમજ નીચનો ગ્રહ હોય તો ઉપસૂતિકાની સંખ્યાથી અડધ જાણવી.

ઉપર પ્રમાણે સૂતકાની જાતી, સ્થાન, અધિકાર વિગેરેનું અનુમાન કરી જ્યાં જેવું સંભવે ત્યાં તેવું વિચારીને જાણી લેવું.

જન્મ થવાના ઠેકાણા બાબત.

આગળ આધાન પ્રકરણમાં મા, બાપ, કાકો, માશી વિગેરે ગ્રહો બતાવ્યા છે તે આ સંબંધમાં જોવા.

જન્મ કુંડળીમાં બાપના પક્ષવાળા ગ્રહો બળવાન હોય તો બાપને ઘેર કે કાકા, ફોઇ, વિગેરેને ઘેર જન્મ થયો છે એમ જાણવું.

તેમજ જો જન્મ કુંડળીમાં માતાના પક્ષના ગ્રહો બળવાન હોય તો માતાને ઘેર કે માશી, મામાને ઘેર જન્મ થયો છે એમ જાણવું.

જન્મ કુંડળીમાં સર્વ શુભ ગ્રહો નીચના હોય તો ઝાડ નીચે, ઝુંપડીમાં, કે નદિ કિનારે વાડીમાં, કે કૂવા પાસે, કે પર્વતમાં કે એવા નબળે ઠેકાણે જન્મ થયો છે એમ જાણવું.

ઉપર કહ્યા પ્રમાણે સર્વ શુભ ગ્રહો નિચના હોય અને લગ્ને રહેલા ચંદ્રને ત્રણ કે ત્રણથી વધારે ગ્રહો દેખતા ન હોય તો પાસે કોઇ પણ બીજા માણસ વગર ઉપર લખેલે ઠેકાણે જન્મ થયો છે એમ જાણવું.

ઉપરની બાબતમાં સારાવળી ગ્રંથમાં કહ્યું છે કે ત્રણ કે ત્રણ ગ્રહોથી વધારે ગ્રહો એકજ ભાવમાં રહીને લગ્ને રહેલા ચંદ્રને દેખતા હોય તો માણસના જમાવવાળે ઠેકાણે જન્મ થયો છે એમ જાણવું.

જન્મ વખતે બાપ ઘેર નહોતો તે બાબત.

જન્મ કુંડળીમાં લગ્નને ચંદ્ર દેખતો ન હોય અને સૂર્ય આઠમા કે નવમા સ્થાનકે હોય તો જન્મ થતી વખતે તેનો પિતા ઘેર નહોતો એમ જાણવું, અને ઉપરના યોગમાં સૂર્ય ચર રાશીનો હોય તો તે જન્મ પામનારનો બાપ પ્રદેશ ગયેલો છે, અને સ્થિર રાશીનો સૂર્ય હોય તો પોતાના નજીકના દેશમાં કે ગામમાં ગયેલો છે, અને દ્વિસ્વભાવ રાશીનો સૂર્ય હોય તો માર્ગમાં છે એમ જાણવું.

જન્મ પામનારની જન્મ કુંડળીના લગ્નમાં ફક્ત શનિ રહેલો હોય તોપણ જન્મ થતી વખતે તેનો પિતા હાજર નથી એમ જાણવું.

જન્મ કુંડળીમાં મંગળ સાતમે રહેલો હોય તોપણ જન્મ વખતે તેનો પિતા હાજર નહોતો એમ જાણવું.

ચંદ્રને બુધ તથા શુક્રની ભાવકર્ત્તરી અથવા અંશકર્ત્તરી થઇ હોય તોપણ જન્મ વખતે પિતા હાજર નથી એમ જાણવું.

ભાવકર્ત્તરી અને અંશકર્ત્તરીની સમજણ ઓધાન પ્રકરણમાં લખેલી છે.

ઉપર લખેલા બાપની ગેરહાજરીના ચારે યોગમાં સારાવળી ગ્રંથકર્ત્તા કહે છે કે તે દરેક યોગમાં લગ્નને ચંદ્ર દેખતો ન હોય તોજ આ યોગ થાયછે કારણ કે એમાં ચંદ્રનું મૂખ્યપણું છે.

જન્મ પામનારના પિતાના બંધનયોગ બાબત.

જન્મ કુંડળીમાં સૂર્ય થકી સાતમે, નવમે કે પાંચમે શનિ અને મંગળ પાપ ગ્રહની રાશીમાં બેઠા હોય તો જન્મ પામેલા બાળકનો બાપ જન્મ વખતે બંધીખાને પડેલો જાણવો, તેમાં એ સૂર્ય ચરરાશીનો હોય તો પ્રદેશમાં, અને સ્થિર રાશીનો હોય તો પોતાના દેશમાં, અને દ્વિસ્વભાવ રાશીનો હોય તો અધવચ માર્ગમાં બાપ બંધીખાને પડેલો હતો એમ જાણવું.

વહાણમાં જન્મ થવા બાબત.

જન્મકુંડળીમાં લગ્ને બુધ અને ચોથે ગુરૂ હોય તથા પૂર્ણ કળાનો કર્કરાશીનો ચંદ્ર હોય તો તે બાળકનો જન્મ વહાણમાં થયોછે એમ જાણવું.

જળચર રાશીનું જન્મ લગ્ન હોય અને સાતમા ભાવે પૂર્ણ કળાનો કે અપૂર્ણ કળાનો ચંદ્ર રહેલો હોય તોપણ વહાણમાં જન્મ થયો છે એમ જાણવું.

પાણીમાં કે પાણીની પાસે જન્મ થવા બાબત.

ચંદ્ર અને લગ્ન જન્મકુંડળીમાં જળચર રાશીના હોય તો જળમાં અગર જળની પાસે જન્મ થયલો છે એમાં સંદેહ જાણવો નહીં.

જળચર રાશીના લગ્નને પૂર્ણ કળાનો ચંદ્રમા દેખતો હોય તોપણ જળમાં કે જળની પાસે જન્મ થયોછે એમ જાણવું.

જન્મકુંડળીમાં લગ્ને ચોથે અને દશમે જળચર રાશી હોય તોપણ પાણીમાં કે પાણીની પાસે જન્મ થયો છે એમ જાણવું.

ઉપરના ત્રણે યોગમાં પેદા થનાર બાળકનો પાણીની પાસે નહીં, પણ પાણીમાં જન્મ થયો છે એમ સારાવળી ગ્રંથમાં લખેલું છે.

બંધીખાનામાં અને ખાડામાં જન્મ થવા બાબત.

જન્મકુંડળીમાં લગ્ને ચંદ્રમા હોય અને બારમે રહેલા શનિને સર્વ પાપ ગ્રહ દેખતા હોય તો બંધીખાનામાં જન્મ થયોછે એમ જાણવું.

જન્મકુંડળીમાં કર્ક અથવા વૃશ્ચિક રાશીનો લગ્ને શનિ હોય અને તેને ચંદ્રમા દેખતો હોય તો ખાડામાં કે ગુફામાં જન્મ થયોછે એમ જાણવું.

સૂવાના ઘરમાં કે દેવાલય વિગરેમાં જન્મ થવા બાબત.

જળચર રાશી અને નર [મનુષ્યરાશી] કોહોને કહેવી તેની સમજણ અમે સંજ્ઞા પ્રકરણમાં લખેલી છે.

જન્મકુંડળીમાં જળચર રાશીના લગ્નમાં શનિ રહેલો હોય અને તેને બુધ દેખતો હોય તો ક્રીડાભૂવન એટલે સૂવાના ઘરમાં અથવા વાડી બગીચામાં જન્મ થયોછે એમ જાણવું.

જળચર રાશીના લગ્નમાં શનિ રહેલો હોય અને તેને સૂરજ દેખતો હોયતો

ખુસ જાતની સ્ત્રીના ઉદરમાંથી થશે એમ જાણવું.

ઉપર પ્રમાણે ચંદ્રને બદલે લગ્નને આ જોગ થયો હોય એટલે જન્મ કુંડળીમાં પાપગ્રહની રાશીનું લગ્ન હોય અને દ્રષ્કાંણ કુંડળીમાં મેષ કે વૃશ્ચિક લગ્ન હોય તેમજ મૂળ જન્મ કુંડળીમાં લગ્ન થકી સર્વ શૂભ ગ્રહો બીજે અને અગીઆરમા ભાવે બેઠા હોય તો સાપથી વીટલાએલાં બાળકનો જન્મ થશે એમ જાણવું.

ઉપરનું બાળક પુત્ર છે કે પુત્રી તે જાણવા સંબંધી આધાન પ્રકરણમાં યોગો જણાવેલા છે તે ઉપરથી જોવું.

ઉપર જણાવેલા સાપના તથા સાપથી વીટલાએલાં બાળકના જન્મના યોગમાં કોઇ પંડિત એમ કહેછે કે એ બંને યોગોમાં કાંતો સાપ અવતરે અથવા સાપથી વીટલાએલું બાળક અવતરે પણ આ મત ઘણા પંડિતો માન્ય કરતા નથી, કારણ કે ગાર્ગી ભગવાને તથા સારાવળી કરનારે સાફ રીતે સાપનો જન્મ અને સાપથી વીટલાએલા બાળકનો જન્મ એમ જૂદા જૂદા બંને યોગો ઉપર બતાવ્યા પ્રમાણે ખુલ્લી રીતે કહેલાં છે.

નાળથી વીટલાએલા બાળકના જન્મ બાબત.

જન્મ કુંડળીમાં મેષ, વરખ કે સિંહ લગ્ન હોય અને આ લગ્નમાં શનિ કે મંગળ બેઠા હોય તો નિચે જણાવેલા શરીરના ભાગમાં ઘણી રગોનું એક ઘુંચળું એટલે નાડીઓનો જથો વીટલાએલો હતો એમ જાણવું.

જન્મ વખતની નવમાંશ કુંડળી કરતાં તેમાં જે રાશીનું લગ્ન આવે તે રાશીનું શરીરમાં કયા ભાગમાં ઠેકાણું છે તે ઠેકાણે ઉપર જણાવેલી નાડીનું ગુછળું વીટલાએલું હતું એમ જાણવું.

કઇ કઇ રાશી શરીરના કયા કયા ઠેકાણામાં રહેછે, તે અમે સંજ્ઞા પ્રકરણમાં કહી ગયા છીએ. જેમકે મેષનું ઠેકાણું માથું છે—વરખનું ઠેકાણું મૂખ છે વિગેરે વિગેરે.

વ્યભીચારથી ઉત્પન્ન થએલાં બાળક બાબત.

જન્મ કુંડળીમાં લગ્ન તથા ચંદ્રમા એ બેને જો ગુરૂ દેખતો ન હોય તો વ્યભીચારથી આ બાળક ઉત્પન્ન થયેલ છે એમ જાણવું.

ઉપરના યોગમાં લગ્ન અને ચંદ્ર એક રાશીમાં હોય કે જૂદી જૂદી રાશીમાં હોય તેની ચિંતાં નહીં પણ ઉપર પ્રમાણે જન્મ કુંડળીમાં વ્યભીચાર યોગ ઉપજ્યો છતાં જો નવમાંશ કુંડળીમાં ધન કે મીન એ બેમાંથી હરકોઇ રાશીનો

ચંદ્ર કે લગ્ન અથવા એ બંને હોય તો આ બાળક વ્યભીચારથી પેદા થયેલું નથી, એમ યવનેશ્વર કહેછે.

જન્મકુંડળીમાં સૂર્ય અને ચંદ્રમા એક રાશીમાં ભેગા બેઠા હોય ને તેમને ગુરૂ દેખતો ન હોય તો નક્કી વ્યભીચારથી આ બાળક ઉત્પન્ન થએલ છે એમ જાણવું.

✓ જન્મકુંડળીમાં સૂર્ય અને ચંદ્ર બીજા પાપગ્રહ શનિ અને મંગળની સાથે ભેગા બેઠા હોય તોપણ વ્યભીચારથી ઉત્પન્ન થએલ જાણવો.

ઉપરની બાબતમાં બૌધાયન ઋષિ સમૃતીમાં નિચે પ્રમાણે લખેછે.

જેનાથી છોકરો થયો હોય એટલે જેનું વીર્ય હોય તેનોજ છોકરો પરલોકમાં કહેવાય છે, એટલા માટે બાળકના ગર્ભની સંભાળ રાખો. સંભાળ વગર છોકરો થયો તે ન થયા બરોબર છે.

માતાએ તજી દીધેલા બાળક બાબત.

જન્મકુંડળીમાં શનિ અને મંગળ એક રાશીમાં ભેગા બેઠા હોય અને બંને થકી પાંચમા, નવમા કે સાતમા સ્થાને ચંદ્રમા રહેલો હોય તો જન્મેલાં બાળકને તરત તેની મા મારી નાખવાના ઇરાદે ત્યાગ કરશે, પણ ઉપરના યોગમાં કહેલા ચંદ્રને જો ગુરૂ દેખતો હોય તો નાંખી દીધેલું બાળક કોઇ બીજાના હાથમાં જશે ને તેને તે ઉછેરી મોટો કરશે અને પછી તે બાળક લાંબી આવરદા ભોગવી ઘણો સુખી થશે એમ જાણવું.

જન્મકુંડળીમાં લગ્ને ચંદ્રમા હોય તેને શનિ અને મંગળ દેખતા હોય ને મંગળ સાતમે ભાવે હોય તો માતાએ તજેલો એટલે છાંડેલો બાળક મૃત્યુ પામશે.

આવા ઠેકાણામાં ગ્રહોની સામાન્ય દ્રષ્ટિ તથા વિશેષ દ્રષ્ટિ ધ્યાનમાં રાખવી. તમામ ગ્રહો પોતાથકી સાતમા ભાવમાં સંપૂર્ણ દેખે છે. તેમાં પોતાથકી ૩—૧૦ મા ભાવમાં શનિ તેમજ પોતાથકી ૪—૮ મા ભાવમાં મંગળ અને પોતાથકી ૫—૯ મા ભાવમાં ગુરૂ વિશેષ દ્રષ્ટિથી સંપૂર્ણ દેખે છે.—આ નિયમ દરવખતે ધ્યાનમાં રાખવો.

જન્મ લગ્નમાં રહેલા ચંદ્રને સૂર્ય દેખતો હોય અને જન્મકુંડળીમાં અગીઆરમા ભાવે શનિ અને મંગળ રહેલો હોય તોપણ માએ છાંડેલો બાળક મૃત્યુ પામશે.

ઉપર લખેલા માતાએ તજેલા બાળકના યોગોમાં ચંદ્રમા ઉપર પાપગ્રહની

દ્રષ્ટિનું કહેલું છે પણ જો એ લક્ષણવાળા ચંદ્રમા ઉપર એક શુભ ગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય તો દ્રષ્ટિ કરનાર ગ્રહ જે જાતીનો હોય તે જાતીના માણસના હાથમાં તે તજેલો બાળક આવશે.

બે કે તેથી વધારે શુભ ગ્રહો દેખતા હોય તો સર્વથી બળવાન ગ્રહ પ્રમાણે જાતી જાણવી.

ગ્રહોની જાતી અમે સંજ્ઞા પ્રકરણમાં લખી છે તોપણ જાણવા માટે ફરીથી લખીએં છીએ કે ગુરૂ અને શુક્ર આ બે ગ્રહો બ્રાહ્મણ જાતી છે અને સૂર્ય અને મંગળ ક્ષત્રી જાતી છે—ચંદ્ર વણીક જાતી છે અને બુધ શુદ્ર જાતી છે અને શનિ ચાંડાળ વર્ણશંકર કે ભીલ જેઓ વનમાં કે પર્વતમાં રખડનારા લોકો છે તેવી જાતનો છે.

ઉપર પ્રમાણે જે જાતના ગ્રહે યોગ કરેલો હોય તે જાતના માણસના હાથમાં તજેલો બાળક આવે અને ઉછરે.

ઉપરના યોગમાં શુભ અને પાપગ્રહની ચંદ્રમા ઉપર સાથે દ્રષ્ટિ હોય તો તજેલો બાળક હાથ તો આવે, પણ થોડું આયુષ્ય ભોગવશે એમ કહેવું. પણ આ યોગમાં ગુરૂની દ્રષ્ટિનો અપવાદ લાગે છે માટે ગુરૂ સિવાય શુભ અને પાપગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય તોજ તજેલા બાળકનું થોડું આયુષ્ય જાણવું કેમકે આ યોગમાં કહેલા લક્ષણવાળા ચંદ્રમાને ગુરૂ દેખતો હોય તો તજેલો બાળક લાંબુ આયુષ્ય ભોગવી સુખી થશે એમ આગળ કહેલું છે એ ધ્યાનમાં રાખવું કેમકે આ વિશે સારાવળીમાં ઉપર પ્રમાણે તમામ યોગો ઉપજાવીને ગુરૂની દ્રષ્ટિ વિશે ઉપર મૂજબ અપવાદ સાફ રીતે જણાવ્યો છે.

જન્મ પામનાર બાળકના સ્વરૂપ પ્રકૃતિ બાબત.

જન્મ વખતની નવમાંશ કુંડળીના લગ્નના સ્વામિ પ્રમાણે બાળકના શરીરનો આકાર, ગુણ, પ્રકૃતિ અને સ્વભાવ કહેવો, અને તે સ્વામિ જન્મ કુંડળીમાં અસ્તનો અથવા નીચનો અથવા છઠ્ઠા, આઠમા, બારમા ભાવે બેઠો હોય તો જન્મ કુંડળીમાં સર્વ ગ્રહ કરતાં જે ગ્રહ વધારે બળવાન હોય તે પ્રમાણે શરીરનો આકાર વિગેરે જાણવો.

નવમાંશ કુંડળીના લગ્નની રાશી બળવાન એટલે આ રાશી સાથે મૂળ જન્મ કુંડળીમાં શુભ ગ્રહ કે પોતાનો સ્વામિ બેઠો હોય, અગર તેમની દ્રષ્ટિ હોય તો આ રાશીના સ્વામિ પ્રમાણે બાળકનો આકાર વિગેરે કહેવો.

દરેક ગ્રહોના આકાર, ગુણ, વર્ણ, જાતી, સ્વભાવ, અવસ્થા વિગેરે અમે

સંજ્ઞા પ્રકરણમાં વીગતવાર જણાવી ચુકેલ છઈએ.

નવમાંશ કુંડળીમાં જે રાશીનો ચંદ્રમા હોય તે રાશીના સ્વામિ પ્રમાણે બાળકનો વર્ણ એટલે રંગ કહેવો.

દરેક રાશીના વર્ણ તથા સ્વરૂપ વિગરે સંજ્ઞા પ્રકરણમાં વીગતવાર જણાવેલું છે.

ઉપર પ્રમાણે આકાર ગુણ વિગરેનો વિચાર બાળકની જાત, કુળ અને દેશ ઉપર કરવો. અને જ્યાંહાં જેવું ઘટારત હોય ત્યાં તેહેવું કહેવું. જેમકે ધ્રુમંડળની હેઠળના દેશમાં એટલે વિલાયત જેવા દેશમાં તમામ માણસો ગોરા હોયછે. તેમજ ઝ્હેરા દેશ એટલે આફ્રીકા ખંડના મધ્ય ભાગના જેહેવા કે સીધી લોકો તમામ કાળા વર્ણજ હોય છે, અને આર્ય લોકો બહુ તામશી હોતા નથી. અને અનાર્ય લોકો ઘણુંકરીન બ તામસીજ હોયછે. વળી રાજવંશી કે રાજકુળના બાળકો ઘણુંકરીને સુંદર રૂપી હોયછે. અને કોળીનાળી વગેરે નીચ કૂળના બાળકો ઘણું કરીને થોડા રૂપાળા હોયછે. ઘણો મજબુત જોગ થયેલો હોય તોજ જાતીકુળ કે દેશ ઊપર આધારરાખવો નહીં. જેમકે ઉત્તમ પ્રકારનો રાજયોગ થયો હોય તોજ નીચ કુળમાં જન્મેલા બાળક રાજા થાય અને સાધારણ જોગ થયો હોય તો ધનવાન, સુખકે પોતાના કુળમાં તે મુખી થાય અને જો રાજકૂળમાં જન્મેલા બાળકને સાધારણ રાજયોગ ઉપજેલો હોય તોપણ તે બાળક રાજા થાય. એ મુજબ આ ઠેકાણે પણ કલ્પના કરી ઘટારત હોય તે પ્રમાણે કહેવું.

સંજ્ઞા પ્રકરણમાં કહેલું છે કે—શરીરને વિશે રાશીઓ રહેલી છે તે એ રીતે કે મેષ રાશી શિરને વિશે, વરખ રાશી મુખને વિશે, વિગેરે બારે રાશીઓ શરીરના દરેક ભાગને વિશે રહેલી છે તેજ પ્રમાણે શરીરના અવયવો, લગ્ન, વિગરે બારે ભાવોમાં કલ્પી રાખવા. જેમકે લગ્ન એ માથું, બીજો ભાવ મોહું, ત્રીજો ભાવ ઉર, ચોથો ભાવ હ્રદય, પાંચમો ભાવ કરો, ૬ કેડ, ૭ પેડુ, ૮ લીંગ, ૯ વ્રશણ, ૧૦ સાથળ, ૧૧ ઢીંચણ, ૧૨ પગનું કુંડુ તથા પગના તળીયાં; એ પ્રમાણે શરીરના અવયવો બારે ભાવમાં જાણવ.

લગ્ન વિગરે બારે ભાવમાં એકેકી રાશી હોયછે. આ બારેરાશીનું માપ અગર માન સરખું નથી એટલે કોઇ રાશીનું લગ્ન ચાર ઘડી રહેછે કોઇ રાશીનું લગ્ન પાંચ ઘડી રહેછે, ને કોઇ રાશીનું તેથી વધું ઓછું પણ રહે. જેથી નાહાની મોટી કે મધ્યમ એવી તેની સંખ્યા ઠરેલી છે. આ માપ કે માન સઘળા દેશોમાં એકસરખું નથી, પણ વધતું ઘટતું હોયછે. આ દેશમાં મેષ વિગેરે બારે રા-

શીનું માન નિચે પ્રમાણે ઘડી પળ સાથે છે.

મેષ ને મીન.	વરખ. કુંભ.	મીથુન. મકર.	કરક. ધન.	સીંહ. વ્રશ્ચિક.	કન્યા. તોલા.	
૩	૪	૫	૫	૫	૫	ઘડી.
૪૮	૧૯	૬	૪૦	૩૯	૨૮	પળ.

જે ભાવમાં લાંબી રાશી હોય તે ભાવનો શરીરનો ભાગ જરા મોટો હોય.

જે ભાવમાં લાંબી રાશી હોય અને તાંહાં લાંબી રાશીનો સ્વામિ બેઠો હોય. તો તે ભાવનો શરીરનો ભાગ વધુ મોહોટો હોય છે.

જે ભાવમાં લાંબી રાશી હોય ત્યાં ટુંકી રાશીનો સ્વામિ હોય અગર ટુંકી રાશીવાળા ભાવમાં લાંબી રાશીનો સ્વામિ હોય તો તે ભાવના શરીરનો ભાગ મધ્યમ થાય.

ટુંકી રાશીવાળા ભાવમાં ટુંકી રાશીનો સ્વામિ ગ્રહ આવે. તે ભાવનો શરીરનો ભાગ ઘણો ટુંકો હોયછે.

ટુંકી રાશી જે ભાવમાં હોય તે ભાવ પ્રમાણે શરીરનો ભાગ ટુંકો હોયછે.

જે ભાવમાં ઉપર પ્રમાણે ઘણા ગ્રહો બેઠેલા હોય તો તેમાંથી સર્વ કરતાં જે વધુ બળવાન હોય તે ગ્રહનો વિચાર કરવો,

ઉપર લખેલો વિચાર આધાનકુંડળી અગર જન્મકુંડળી ઉપરથી કરવાનું સત્યાચાર્ય કહેછે.

બાળકના શરીરમાં તલ, મસ કે લાખુ વિગરે હોય તે બાબત.

જન્મ લગ્નના દ્રષ્કાંણના આધારથી આખું શરીર કલ્પેલું છે.

દ્રષ્કાંણ ત્રણ નિચે પ્રમાણે છે.

જન્મલગ્ન ૧ અંશથી ૧૦ અંશ સૂધી પહેલું દ્રષ્કાંણ.

જન્મલગ્ન ૧૦ અંશથી ૨૦ અંશ સૂધી બીજું દ્રષ્કાંણ.

જન્મલગ્ન ૨૦ અંશથી ૩૦ અંશ સૂધી ત્રીજું દ્રષ્કાંણ.

ઉપર પ્રમાણે જેમ લગ્નના ત્રણ દ્રષ્કાંણ છે તેમ આખા શરીરનાં ત્રણ વિભાગ નિચે પ્રમાણે પાડેલા છે.

માથાથી મોઢા સૂધી પહેલો વિભાગ.

ગળાથી નાભી સૂધી બીજો વિભાગ.

પેઢુથી પગના તળીયા સૂધી ત્રીજો વિભાગ.

પ્રથમ ઉપર ઉપસૂતીકાના બીછાનાની બાબતમાં બીજાથી છઠ્ઠા ભાવ સૂધી જમણી બાજુ અને આઠમા ભાવથી બારમા ભાવ સૂધી ડાબી બાજુ એમ જણાવી ચુકયા છીએ, તે પ્રમાણે જમણા ડાબા ભાવની વિગત આ ઠેકાણે પણ સમજી રાખવી.

વળી ઉપર લખેલા ડાબી તરફના ભાવોને દ્રશ્યકાર્ધ જેને ઉદીત કહે છે અને જમણી તરફના ભાવને અદ્રશ્યકાર્ધ જેને અનુદીત કહેછે. મતલબ કે લગ્નથી સાતમા ભાવ સૂધી જમણો અને સાતમા ભાવથી લગ્ન સૂધી ડાબો ભાગ જાણવો.

લગ્ન પહેલા દ્રષ્કાંણમાં હોય તો નિચે પ્રમાણે શરીરના ભાગો જાણવા.

ભાવ મધ્ય.

૧ માથું.

ભાવ.	ભાવ.
જમણું નેત્ર. ૨	૧૨ ડાબું નેત્ર.
,, કાન. ૩	૧૧ ” કાન.
,, નાક. ૪	૧૦ ,, નાક.
,, જડબા. ૫	૯ ,, જડબા.
,, દાઢી. ૬	૮ ,, દાઢી.

૭ મૂખ.

લગ્ન બીજા દ્રષ્કાંણમાં હોય તો નિચે પ્રમાણે શરીરના ભાગ સમજવા.

મધ્ય.

૧ કંઠ અથવા ગળું.

જમણો ખભો ૨	૧૨ ડાબો ખભો.
,, હાથ. ૩	૧૧ ,, હાથ.
,, પડખા ૪	૧૦ ,, પડખા.
,, હૃદય ૫	૯ ,, હૃદય
,, કરોડ ઊદર ૬	૮ ,, કરોડ અને ઊદર

૭ નાભી.

લગ્ન ત્રીજા દ્રષ્કાંણમાં હોય તો નિચે પ્રમાણે શરીરના ભાગ સમજવા.

મધ્ય.

૧ પેઢુ.

જમણું લીંગ ને ગુદા ૨	૧૨ ડાબું લીંગ અને ગુદા

,,	વરસણુ	૩	૧૧	,,	વરસણુ
,,	સાથળ	૪	૧૦	,,	સાથળ
,,	ઢીંચણુ	૫	૯	,,	ઢીંચણુ
,,	પગનાં કાંડા	૬	૮	,,	પગના કાંડા

૭ પગ.

ઉપર મૂજબ ભાવ પ્રમાણે શરીરના ભાગ જાણુવા.

જે ભાવમાં પાપગ્રહ બેઠો હોય તે ભાવના શરીરના ભાગમાં ગડગુમડાંથી ચાઠું અથવા મસો થાય.

જે ભાવમાં પાપગ્રહ બેઠા હોય ત્યાં ત્યાં શૂભ ગ્રહ બેઠા હોય અથવા દ્રષ્ટિ હોય તો તે ભાવના શરીરના ભાગમાં ચાઠું કે મસાની નિશાની જાણુવી.

ઉપર પ્રમાણે નિશાની કરનારો ગ્રહ જન્મ કુંડળીમાં કે નવમાંશ કુંડળીમાં પોતાની રાશીનો હોય અથવા સ્થિર રાશીનો હોય તો આ નિશાની જન્મથી છે એમ જાણુવું.

ઉપર કહેલી રાશી સિવાય બીજી રાશીનો નિશાની કરનારો ગ્રહ હોય તો આગળ હવે પછી નિશાની પેદા થશે એમ જાણુવું.

ભવિષ્યકાળમાં નિશાની કરનારો ગ્રહ પોતાની માહાદશા કે અંતરદશામાં નિચે લખેલા નીમીતથી નિશાની કરશે એમ બુદ્ધિશાળી પંડિતો કહે છે.

શનિ પથ્થર લાગવાથી અથવા વાયુના રોગથી નિશાની કરશે–મંગળ અગ્નીશસ્ત્ર અને વીષથી એટલે ઝેરી જીવના કરડવાથી નિશાની કરશે–બુધ હોય તો ઊંચેથી પડવાથી અથવા ઠેસ લાગવાથી કે ભીંત પડવાથી વિગરેના કારણુથી જમીનના માટીના ભાગથી પેદા થયેલી નિશાની કરશે–સૂર્ય લાકડી વાગવાથી અથવા ચોપગા જનાવરના મારથી નિશાની કરશે–ચંદ્ર શીંગડાવાળા જનાવરના શીંગડાના મારથી અથવા જળચર પ્રાણીના મારથી નિશાની કરશે.

ઉપર પ્રમાણે જોતાં માલૂમ પડશે કે ફકત પાપગ્રહોજ નિશાની કરનારા છે. ક્ષીણુ ચંદ્રમાને પાપગ્રહ ગણાય છે તેમ બુધ પાપગ્રહ ભેગો બેઠો હોય તો બુધ ને પણુ પાપગ્રહ ગણેલો છે.

એ સિવાય બાકી રહેલા શૂભ ગ્રહો ગુરૂ શુક્ર અને બુધ એકલો અથવા શૂભગ્રહ સાથે બેઠો હોય તો તે તથા પૂર્ણું કળાનો ચંદ્ર આવી નિશાની કરતા નથી તે યાદ રાખવું.

જે ભાવમાં બુધ તથા બીજા ત્રણુ ગ્રહો એટલે ચાર ગ્રહો બેઠા હોય તો નક્કી લાખુ અથવા નિશાની કરશે પછી તો શૂભ હોય કે પાપ હોય તોપણુ જરૂ-

ર નિશાની અથવા લાખુ કરશે અને તે ગ્રહોમાંથી જે વધારે બળવાન હોય તે પોતાની દશામાં ઉપર જણુાવેલ નીમીતથી નિશાની કરશે જેમકે શનિ હોય તો પથરથી વિગરે વિગરે.

જન્મ કુંડળીમાં છઠ્ઠા ભાવે પાપગ્રહ હોય તો છઠ્ઠા ભાવમાં જે રાશી હોય તે રાશી કાળ પુરૂષના શરીરના જે ભાગમાં હોય જેમકે મેષ માથું, વરખ મૂખ, એ રીતે જે ભાગમાં તે રાશી હોય તે ભાગમાં નિશાની કરશે.

આ ઠેકાણે પણુ જન્મની સાથે નિશાની છે કે હવે પછી ભવિષ્ય કાળમાં થશે. એ વિશેનો પ્રથમ નિયમ કહેલો છે તે ધ્યાનમાં રાખવો.

આ પ્રમાણે છઠ્ઠા ભાવે રહેલા પાપગ્રહને કોઇ શૂભ ગ્રહ દેખતા હોય તે તે ઠેકાણે ઉપર કહેલી નઠારી નિશાની નહીં કરે પણુ તલ અથવા મસો રૂવાડાંનું ગુંચળું કરશે.

અને એ મૂજબ છઠ્ઠા ભાવે રહેલા પાપગ્રહ સાથે શૂભ ગ્રહ રહેલા હોયતો તે ઠેકાણે લાખુ સમજવું.

ઉપર પ્રમાણે ચોક્સ વિચાર કરી શરીરના ભાગ ઉપર નિશાની કહેવી.

પ્રકરણ ત્રીજું.

બાળકના રીઢ બાબત.

બૃહજ્જાતક ગ્રંથ મધેથી.

અરધો સૂરજ આથમ્યા પછી જ્યાં સૂધી આકાશમાં તારા બરાબર ન દેખાય ત્યાં સૂધીના વખતને સાંયન સંધ્યા કહેછે.

મળસકામાં આકાશમાં તારાઓનું તેજ ક્ષીણ થયાથી જ્યાં સૂધી અરધો સૂર્ય ઉગે તેટલા વખતને પ્રાતઃ સંધ્યા કહેછે.

આ બંધે સંધ્યાઓ ઘણું કરીને સવા સવા ઘડીને આશરે અરધા કલાકની હોય છે.

ઉપર લખેલી બંધે સંધ્યાઓમાં બાળકનો જન્મ થયો હોય અને હોરાકુંડળીમાં કરક લગ્ન આવેલું હોય તો રીષ્ટયોગ થાય છે.

જન્મકુંડળીમાં સર્વ પાપ ગ્રહો જે જે રાશીઓમાં હોય તે તે રાશીઓના છેલ્લા અંશોમાં એટલે સ્પષ્ટ ગ્રહચક્રના કોઠામાં ૨૭—૨૮ કે ૨૯ અંશોના હોય તો બાળકનો રીષ્ટયોગ થાય છે.

રીષ્ટયોગ એટલે મૃત્યુનો યોગ જાણવો. જે બાળકનો રીષ્ટયોગ થયો તે મૃત્યુ પામે છે.

ચંદ્રમા અને સર્વ પાપ ગ્રહો ચારે કેંદ્રમાં બેઠા હોય તોપણ બાળકનું મૃત્યુ થાય એમાં ચાર કેંદ્રમાંનું એકે સ્થાનક ખાલી રહેવું ન જોઇએ.

જેને જેને રીષ્ટયોગ થયો હોય તેની આવરદા તથા અષ્ટવર્ગાદિક બીજું કાંઇ જોવું નહીં કારણ કે એ તમામના ફળનો રીષ્ટજોગ નાશ કરે છે માટે જન્મ કુંડળી ઉપરથીજ રીષ્ટજોગ જોવાની પંડિતોની આજ્ઞા છે.

બાર ભાવના કોઠામાં ચોથા ભાવની રાશી અને તેના અંશથી આરંભીને પાંચમો, છઠ્ઠો અને એમ અનુક્રમે દશમા ભાવની રાશી અને તેના અંશ પર્યંતના અંદરના ૭ ભાવને ચક્રનું પરાર્ધ કહે છે, અને દશમા ભાવની રાશી અને તેના અંશથી આરંભીને અગીઆરમો, બારમો લગ્ન એમ ચોથા ભાવની રાશી અને તેના અંશ પર્યંતના ૭ ભાવને ચક્રનું પૂર્વાર્ધ કહે છે.

જન્મ કુંડળીમાં કરક અથવા વૃશ્ચિક લગ્ન હોય અને ઉપર કહેલાં ચક્રના પૂ-

ર્વાર્ધમાં સર્વ પાપ ગ્રહો હોય અને ચક્રના પરાર્ધમાં સર્વ શુભ ગ્રહો રહેલા હોય તો બાળક તુરત મૃત્યુ પામશે. એવો બાદરાએણઋષીનો તથા યવનાચાર્ય ઋષીનો પણ મત છે.

જન્મ કુંડળીમાં લગ્નને પાપ ગ્રહની કર્ત્તરી હોય તો રીષ્ટ જોગ થાય. તેમજ સાતમા ભાવને પાપ ગ્રહની કર્ત્તરી હોય તો પણ રીષ્ટજોગ સમજવો. આ બાબતમાં કોઇ પંડિત એમ કહે છે કે જન્મ કુંડળીમાં બીજે ભાવે અને આઠમા ભાવે પાપગ્રહ હોય તો રીષ્ટજોગ જાણવો. પણ યવનાચાર્ય આ જોગ આવી રીતે કહે છે કે લગ્ન થકી બારમે અને છઠ્ઠે પાપ ગ્રહ હોય તોજ રીષ્ટજોગ જાણવો. પછી આ જોગ કરનારા પાપગ્રહો પોતાની રાશી કે ઊંચના અથવા બીજા કોઇ જાતના બળવાળા હોય તોપણ રીષ્ટજોગ થશેજ.

આ યોગ વિશે ગાર્ગીભગવાન નિચે પ્રમાણે ખુલ્લાસાથી કહે છે.

૧ છઠ્ઠે અને બારમે ભાવે સર્વ પાપ ગ્રહો રહ્યા હોય તો.

૨ બીજે અને આઠમા ભાવે સર્વ પાપ ગ્રહ રહ્યા હોય તો.

૩ લગ્નને પાપગ્રહની કર્ત્તરી હોય તો.

૪ સાતમા ભાવને પાપગ્રહની કર્ત્તરી હોય તો.

૫ બીજે કે બારમા ભાવે પાપગ્રહ હોય પણ ચળીતમાં લગ્ને તે સર્વ પાપગ્રહો આવે તો.

૬ છઠ્ઠે કે આઠમે સર્વ પાપ ગ્રહો હોય પણ ચળીતમાં સાતમા ભાવે આવે તો.

ઉપર પ્રમાણે છ જાતના રીષ્ટયોગથી બાળકનું મૃત્યુ થાય એ રીતે ગાર્ગી ભગવાન કહે છે ને તે મત ઘણા પંડિતોએ માન્ય રાખેલો છે.

એક પાપગ્રહ લગ્નમાં અને બીજો પાપગ્રહ સાતમા ભાવે બેઠો હોય તો ગમે તે ભાવે પાપગ્રહ સાથે ચંદ્રમા બેઠો હોય પણ તે ચંદ્રને શુભગ્રહ દેખતા ન હોય અથવા ચંદ્ર ભેગો શુભગ્રહ ન હોય તો બાળક થોડા વખતમાં મૃત્યુ પામશે.

ક્ષીણકળાનો ચંદ્રમા જન્મ કુંડળીમાં બારમે હોય અને સર્વે પાપગ્રહો, લગ્ને કે આઠમે અથવા એ બન્ને ઠેકાણે બેઠા હોય અને કેંદ્રમાં સર્વ શુભગ્રહો અથવા કોઇ પણ શુભગ્રહ રહ્યો ન હોય તો બાળક થોડા વખતમાં મૃત્યુ પામે. ભગવાન ગાર્ગી પણ એ પ્રમાણે કહે છે.

જન્મ કુંડળીમાં લગ્ને, સાતમે, બારમે કે આઠમા ભાવે પાપગ્રહ સાથે ચંદ્રમા રહેલો હોય અને કેંદ્ર સિવાય બીજા હરકોઇ ભાવમાં શુભગ્રહ બેસીને ચંદ્રમાને દેખતા ન હોય તો રીષ્ટજોગ જાણવો.

આ જોગમાં જો શુભગ્રહ કેંદ્ર ભાવમાં હોય તો રીષ્ટજોગ તૂટી જાય છે

એમ સારાવળી ગ્રંથમાં લખેલું છે.

જન્મ કુંડળીમાં ચંદ્રમા છઠ્ઠે કે આઠમા ભાવે બેઠો હોય અને આ ચંદ્રમાને પાપગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય પણ શુભગ્રહની દ્રષ્ટિ ન હોય તો બાળક તરત મૃત્યુ પામશે.

જન્મ કુંડળીમાં ચંદ્રમા છઠ્ઠા કે આઠમા ભાવે બેઠો હોય અને આ ચંદ્રમાને ફક્ત શુભગ્રહનીજ દ્રષ્ટિ હોય પણ પાપગ્રહની દ્રષ્ટિ ન હોય તો આ બાળક આઠ વરસ જીવીને મૃત્યુ પામશે.

ઉપર કહેલા ચંદ્રમા ઉપર જો શુભ અને પાપગ્રહની સાથે દ્રષ્ટિ હોય તો બાળક ચાર વર્ષ જીવીને મૃત્યુ પામશે.

ઉપર કહેલા ચંદ્રમા ઉપર શુભ કે પાપગ્રહ એ બેમાંથી એકેની દ્રષ્ટિ ન હોય તો રીષ્ટયોગ સમજવો નહીં તેમજ શુભ ગ્રહની રાશીનો ચંદ્રમા છઠ્ઠે કે આઠમે ભાવે બેઠો હોય અથવા છઠ્ઠા કે આઠમાં ભાવે પાપગ્રહની રાશીનો ચંદ્રમા રહેલો હોય અને આ ચંદ્રમાની સાથે કોઇ પણ શુભગ્રહ રહેલો હોય તો પણ રીષ્ટ યોગ સમજવો નહીં. એમ યવનાચાર્ય કહે છે.

ઉપરના યોગ વિષે માંડવ્ય ઋષી નિચે પ્રમાણે કહે છે.

કોઇ બાળકનો ક્રશ્નપક્ષમાં દિવસે જન્મ હોય અથવા શુકલપક્ષમાં રાત્રિએ જન્મ હોય અને આ ચંદ્ર છઠ્ઠા કે આઠમા ભાવે બેઠો હોય, અને તેના ઉપર શુભ અગર પાપગ્રહની કે બંનેની દ્રષ્ટિ હોય અગર ન હોય તો પણ રીષ્ટયોગ સમજવો નહીં. કારણ કે આ વખતનો ચંદ્રમા રક્ષક એટલે રક્ષણ કરનારો ગણાય છે. જેમકે આપતકાળમાં પણ બાપ પોતાના પૂત્રનું રક્ષણ કરેછે. તેમ આ ચંદ્રમા પણ રીષ્ટ થકી બાળકનું રક્ષણ કરેછે.

છઠ્ઠા કે આઠમા ભાવે ચંદ્ર સિવાય કોઇ શુભ ગ્રહ બેઠો હોય અને તેને સર્વ બળવાન પાપગ્રહ દેખતા હોય તો બાળક એક મહીનો જીવી મૃત્યુ પામે પણ આ જોગમાં ચંદ્રમા ઉપર શુભ ગ્રહની દ્રષ્ટિ કે સમાગમ હોય તો રીષ્ટ તુટી જાય છે, એમ સ્વલ્પજાતકમાં કહેલું છે.

જન્મ લગ્નનો સ્વામિ પરાજય પામેલો સાતમા ભાવે રહેલો હોય તો બાળક એક મહીનો જીવી મૃત્યુ પામશે.

ભૌમાદિક ગ્રહો આકાશમાં એક રાશીમાં બે કે તેથી વધારે ગ્રહો એકઠા થાય છે ત્યારે તેમનું જુદ્ધ થાય છે, તેમાં આકાશમાં જે ગ્રહ દક્ષિણ તરફ હોય ને તે તેજ વગરનો હોય તો તે પરાજય પામે છે. તેમજ જે ગ્રહ ઉત્તર તરફ હોય ને તે ઘણો તેજવાળો હોય તો જય પામે છે, એટલે જીતે છે.

ક્ષીણકળાનો ચંદ્રમા લગ્ને હોય અને સર્વ પાપગ્રહો કેંદ્રમાં અને આઠમા ભાવમાંથી કોઇ પણ ભાવમાં અગર એ સર્વ ભાવમાં રહેલા હોય તો બાળક મૃત્યુ પામશે.

જન્મ કુંડળીમાં ચોથે, સાતમે, કે આઠમા ભાવે ચંદ્રમાં પાપ ગ્રહની કર્ત્તરીવાળો હોય તો બાળક મૃત્યુ પામશે.

જન્મ કુંડળીમાં લગ્ને પાપગ્રહની કર્ત્તરીવાળો ચંદ્રમા હોય, અને સાતમે કે આઠમે અગર એ બે ઠેકાણે પાપગ્રહ બેઠા હોય અને આ ચંદ્રમા ઉપર શુભ ગ્રહની દ્રષ્ટિ ન હોય તો જન્મ પામેલો બાળક અને તેની મા બંને મૃત્યુ પામશે.

ઉપર કહેલા યોગમાં ચંદ્રમા ઉપર બળવાન શુભ ગ્રહોની દ્રષ્ટિ હોય તો એકલો બાળક મૃત્યુ પામશે પણ તેની સાથે તેની માતાનું મૃત્યુ જાણવું નહીં.

ગમે તે રાશીમાં પણ છેલ્લા નવમાંશમાં એટલે ૨૬ અંશ ૪૦ કળા ઉપર અને ત્રીશ અંશની અંદર ચંદ્રમા હોય અને તેને શુભ ગ્રહો દેખતા ન હોય તથા નવમે પાંચમે ભાવે અથવા એ બંન્ને ઠેકાણે પાપગ્રહ હોય તો બાળક તરત મૃત્યુ પામશે.

જન્મકુંડળીમાં ચંદ્રમા લગ્ને હોય અને સર્વ પાપગ્રહો સાતમા ભાવે બેઠા હોય તો પણ બાળક તરત મૃત્યુ પામશે એમ જાણવું.

ચંદ્રમાના ગ્રહણ વખતે કોઇનો જન્મ થયો હોય તેની જન્મકુંડળીમાં ચંદ્રમા શનિ સાથે રહેલો હોય તો તે બાળક અને તેની માતા બન્નેનું મૃત્યુ જાણવું

સૂર્યના ગ્રહણ વખતે કોઇ બાળકનો જન્મ થયો હોય અને તેની જન્મકુંડળીમાં શનિ અને બુધ સાથે સૂર્ય લગ્નમાં બેઠો હોય તથા મંગળ આઠમે રહેલો હોય તો માતા અને બાળકનું શસ્ત્રક્રિયાથી મૃત્યુ થાય એમ જાણવું.

કોઇ પંડિત ગ્રહણ શબ્દનો અર્થ રાહુ કરેછે એટલે ઉપરના પહેલા યોગમાં રાહુ પણ ચંદ્રમાના ભેગો લગ્ને હોય અથવા સાતમે બેઠો હોય અથવા રાહુની રાશી એટલે કન્યા રાશીના લગ્નમાં ચંદ્ર હોય તેમજ બીજા યોગમાં પણ ચંદ્રમાને બદલે સૂરજ સાથે રાહુ બેઠો હોય વિગરે—પણ આ મત બહુ પ્રમાણ નથી.

જન્મ કુંડળીમી લગ્ને સૂરજ હોય અથવા લગ્ને ચંદ્રમા હોય અને તે ઉપર બળવાન શુભ ગ્રહનો સમાગમ કે દ્રષ્ટિ ન હોય તથા નવમે, પાંચમે કે આઠમે અથવા એ ત્રણે ઠેકાણે પાપ ગ્રહો રહેલા હોય તો બાળક મૃત્યુ પામે એમ જાણવું.

આ જોગમાં સૂરજને અથવા ચંદ્રમાને બળવાન શુભ ગ્રહનો સમાગમ કે દ્રષ્ટિ હોય તો રીષ્ટ જોગનો ભંગ થાય છે એ ધ્યાનમાં રાખવું.

જન્મ કુંડળીમાં બારમે શનિ, નવમે સૂરજ, લગ્ને ચંદ્રમા, અને આઠમે મંગ-

ળ બેઠા હોય અને એ ચારે ગ્રહોને બળવાન ગુરૂ દેખતો ન હોય તો બાળકનું તરત મૃત્યુ જાણવું.

કદાપિ ઉપર કહેલો ગુરૂ બળ વગરનો હોય અને ઉપર લખેલા સર્વ ગ્રહોને દેખતો હોય, અથવા ગુરૂ બળવાન હોય અને ઉપર કહેલા ચાર ગ્રહમાંથી થોડાને દેખતો હોય અને થોડાને ન દેખતો હોય તોપણ અરધો રીષ્ટયોગ થયો એટલે તે બાળક તુરત મૃત્યુ પામશે નહીં પણ કેટલીક મુદત પછી બાળઅવસ્થામાં તે બાળક મૃત્યુ પામશે એમ જાણવું.

ઉપરના જોગમાં કદાપી બળવાન ગુરૂ પાંચમા ભાવે આવે તો તે બધા ગ્રહોને દેખી શકે છે માટે રીષ્ટયોગ તૂટી જાય છે એ ધ્યાનમાં રાખવું.

જન્મ કુંડળીમાં ૧, ૫, ૭, ૮, ૯, ૧૨ એ ભાવમાંથી કોઇ પણ ભાવમાં પાપગ્રહ સાથે ક્ષીણ ચંદ્રમા રહેલો હોય અને આ ચંદ્રમાને બળવાન શુક્ર, બુધ, અથવા ગુરૂ અથવા એ ત્રણ ગ્રહોનો સમાગમ કે દ્રષ્ટિ ન હોય તો બાળક મૃત્યુ પામશે.

સારાવળી ગ્રંથમાં પણ ઉપર પ્રમાણે કહેતાં એ વિષે એટલું વધારે કહેછે કે આ જોગમાં પાપ ગ્રહો બળવાન જોઇએ.

ઉપરના રીષ્ટયોગથી બાળકનું મૃત્યુ ક્યારે થાય તે બાબત.

ઉપર લખેલા સર્વ રીષ્ટયોગમાં કેટલેક ઠેકાણે બાળકના મૃત્યુનો વખત કહેલો છે અને કેટલેક ઠેકાણે કહેલો નથી. હવે જે રીષ્ટયોગમાં બાળકના મૃત્યુનો જોગ કહેલો નથી તે બાળકના મૃત્યુનો નિચે પ્રમાણે વખત મુકરર કરવો.

જે જે ગ્રહોના આધારે રીષ્ટજોગ થયો હોય તે ગ્રહોમાં સર્વથી કયો ગ્રહ બળવાન છે તે નક્કી કરવું. પછી આ ગ્રહ જન્મ કુંડળીમાં કઇ રાશીમાં બેઠો છે, તે જોઇ તે રાશીમાં ફરતો ફરતો રોજનો ચંદ્ર આવે એટલે પંચાંગમાં તે રાશીનો ચંદ્રમા જે દિવસે થતો હોય તે દહાડે બાળકનું મૃત્યુ જાણવું.

૨. બીજું જન્મ કુંડળીમાં જે રાશીમાં ચંદ્રમા બેઠો હોય તે રાશીનો પાછો ફરીને પંચાંગમાં જે દિવસે ચંદ્રમા થાય તે દિવસે બાળકનું મૃત્યુ જાણવું.—ફરીને તેની તે રાશીનો ચંદ્રમા ઘણું કરીને ૨૭ દિવસે થાય છે.

૩. ત્રીજું જન્મ કુંડળીના લગ્નની રાશીનો પંચાંગમાં જ્યારે ચંદ્રમા થાય તે દિવસે બાળકનું મૃત્યુ જાણવું.

ઘણા આચાર્યોનો આ વિષે નિચે પ્રમાણે મત છે.

ઉપર જણાવેલી ત્રણ રીતી પ્રમાણે મરણનો વખત કાયમ કરનારો ચંદ્રમા દર મહિને તે તે રાશીનો થાય છે પણ જે વખતે ઉપર બતાવેલી રાશીનો

ચંદ્રમા બળવાન થઇને આવે અને આ ચંદ્રમાને પાપ ગ્રહો દેખે ત્યારે બાળક મૃત્યુ પામશે. આ નીયમ એક વર્ષની અંદર લાગુ પાડવો કેમકે આવી જાતના રીષ્ટ જોગનો અવધી એક વર્ષનો મૂકેલો છે એટલે એક વરસથી વધારે તે બાળક જીવી શકતું નથી.

રીષ્ટ પ્રકરણ સંપૂર્ણ

રીષ્ટ ભંગ યોગ.

૧. ઉદય પામેલો અને બળવાન ગુરૂ જન્મ કુંડળીમાં લગ્નમાં રહેલો હોય તો તમામ જાતના રીષ્ટનો ભંગ કરેછે જેમકે શંકરને ભકિતથી કરેલો દંડવત ઘણા અઘોર પાપ કર્મનો નાશ કરેછે.

૨. જન્મ કુંડળીમાં લગ્નનો સ્વામિ ઘણો બળવાન હોય અને તેને કેંદ્રમાં રહેલા સર્વ શૂભ ગ્રહો દેખતા હોય તેમજ કોઇ પાપ ગ્રહ લગ્નના સ્વામિને દેખતા ન હોય તો રીષ્ટ યોગનો ભંગ થાય છે, એટલુજ નહીં પણ તે માણસ સારા ગુણવાળો ઘણી લક્ષ્મી અને સમૃદ્ધી સાથે ઘણી લાંબી આવરદા ભોગવે છે.

૩. જન્મ કુંડળીમાં ચંદ્રમા આઠમે રહેલો હોય પણ દ્રષ્કાંણ કુંડળીમાં બુધ, ગુરૂ કે શુક્રની રાશિનો ચંદ્રમા હોય તો રીષ્ટયોગનો ભંગ થાય છે.

૪. જન્મ કુંડળીમાં ચંદ્રમા પૂર્ણ કળાનો અને શૂભ ગ્રહની રાશીનો હોય તેમજ શૂભ ગ્રહની કર્તરીવાળો હોય તો રીષ્ટયોગનો ભંગ થાય છે. તેમાં વળી ચંદ્ર ઉપર શુક્રની દ્રષ્ટિ હોય તો જરૂર રીષ્ટભંગ થાય એટલુંજ નહીં પણ તે માણસ ઘણો સુખી થાય છે.

૫. જન્મ કુંડળીમાં બુધ, શુક્ર કે ગુરૂ એમાંથી એક પણ ગ્રહ બળવાન થઇને કેંદ્રમાં બેઠો હોય તો રીષ્ટ ભંગ થાય છે. કદી આ ગ્રહની સાથે કોઇ પણ પાપ ગ્રહ રહેલો હોય તોપણ હરક્ત નથી.

૬, જન્મકુંડળીમાં ચંદ્રમા છઠ્ઠે રહ્યો હોય પણ તે દ્રષ્કાંણ કુંડળીમાં ગુરૂ, શુક્ર કે બુધની રાશીનો હોય તો. જેમ સાપે કરડેલા માણસને ગરૂડ પક્ષી બચાવેછે તેમ જરૂર રીષ્ટનો ભંગ થાયછે.

૭. પૂર્ણ કળાવાળો ચંદ્રમા શૂભગ્રહની કર્તરીવાળો હોય તો જેમ ગરૂડપક્ષી સાપનો નાશ કરેછે તેમ રીષ્ટનો નાશ થાયછે.

૮. ચંદ્ર બળવાન હોય, શુક્લપક્ષમાં રાત્રીએ અને ક્રશ્નપક્ષમાં દીવસે જન્મ હોય, ને આ ચંદ્રમા જન્મકુંડળીમાં છઠ્ઠે કે આઠમે હોય તોપણ રીષ્ટનો ભંગ થાયછે.

૯, સંપૂર્ણ કળાનો ચંદ્રમા હોય તેને કેંદ્રમાં રહેલો બળવાન ગુરૂ દેખતો હોયતો રીષ્ટનો ભંગ થાય છે.

૧૦. જન્મકુંડળીમાં શુભગ્રહની રાશીમાં ગુરૂ, ચંદ્ર, શુક્ર અને બુધ બેઠા હોય અથવા એ ગ્રહો નવમાંશકુંડળીમાં અથવા દ્રેષ્કાંણ કુંડળીમાં શુભગ્રહની રાશીના હોય તો રીષ્ટયોગનો ભંગ થાય છે. જેમકે પરમેશ્વરના સ્મરણથી પાપનો નાશ થાય છે તે પ્રમાણે રીષ્ટનો નાશ થાય.

૧૧. જન્મકુંડળીમાં જે રાશીનો ચંદ્રમા હોય તે રાશીનો સ્વામિ કેંદ્રમાં શુભ ગ્રહોના સમાગમ કે દ્રષ્ટિવાળા હોય તોપણ રીષ્ટયોગનો ભંગ થાયછે.

૧૨. તમામ ષડ્ વર્ગની કુંડળીઓમાં શુભગ્રહની રાશીમાં સર્વે પાપગ્રહો બેઠા હોય તેમજ શુભગ્રહ પણ બેઠા હોય. આ પાપગ્રહોને જન્મકુંડળીમાં સર્વે શુભ-ગ્રહ દેખતા હોય તો રીષ્ટભંગ થાય. જેમ પતિવ્રતા સ્ત્રી પાપનો નાશ કરેછે તેમ રીષ્ટનો નાશ થાય.

૧૩. જન્મકુંડળીમાં ૩, ૬, ૧૧ મા ભાવે રાહૂ હોય અને તેને સર્વ શુભ ગ્રહો દેખતા હોય તો રીષ્ટનો નાશ કરેછે. જેમકે આકડાના વૃક્ષને પવન ઉડા-વી મૂકેછે તેમ રીષ્ટને ઉડાવી મૂકેછે.

૧૪. જન્મકુંડળીમાં શીરશોદય રાશોમાં તમામ ગ્રહો રહેલા હોય તો રીષ્ટ-યોગનો નાશ થાય છે. જેમકે અગ્નીમાં પડેલું ઘી નાશ પામેછે.

૧૫. જન્મકુંડળામાં જીત પામેલો શુભગ્રહ શુભગ્રહની દ્રષ્ટિવાળો લગ્નમાં હોય તો રીષ્ટયોગનો નાશ થાય. જેમકે જોરવાળો પવન ઝાડનો નાશ કરેછે તેમ રીષ્ટનો નાશ થાય,

૧૬. બળવાળો એટલે પૂર્ણ કળાવાળા ચંદ્રમાને સર્વ ગ્રહો દેખતા હોય તો રીષ્ટયોગનો નાશ થાય છે જેમકે પ્રસન્ન થએલો રાજા ગુનાને માફ કરેછે તેમ.

૧૭. કોઇ પણ રીતે રીષ્ટયોગ થયો હોય અને કોઇ પણ રીતે રીષ્ટભંગ-યોગ પણ થયો હોય તો રીષ્ટયોગનો ભંગ થયો જાણવો.

૧૮. રીષ્ટ કરનારા ગ્રહો કરતાં રીષ્ટભંગ કરનારા ગ્રહો વધારે બળવાન હોય તો જરૂર રીષ્ટભંગ થશે એટલુંજ નહીં પણ બીલકુલ પીડા પણ નહીં કરે.

૧૯. રીષ્ટભંગ કરનારા ગ્રહો કરતાં રીષ્ટયોગ કરનારા ગ્રહો વધારે બળવાન હોય તો ઘણી પીડા કરશે અને માંડ માંડ બચાવશે પણ રીષ્ટભંગ કરનારા ગ્રહો નિર્બળ, અસ્ત કે પાપથી પીડાએલા હશે તો રીષ્ટનો ભંગ થશે નહીં. આટલી સૂચના ધ્યાનમાં રાખવી.

પ્રકરણ ૪ થું.

રાજયોગ બાબત.

બૃહજ્જાતક ગ્રંથમાંથી.

રાજયોગ જણાવતા પહેલાં પ્રથમ આવી જાતના યોગો કેટલી જાતના છે, તથા તે શી રીતે જોવાય તે નિચે પ્રમાણે.

યોગ પાંચ પ્રકારના નિચે પ્રમાણે છે.

૧ રાશીગ્રહ યોગ—જેમકે મેષનો સૂર્ય હરકોઇ ભાવે બેઠો હોય તે પ્રમાણે બીજા ગ્રહો માટે પણ સમજવું.

૨ ભાવગ્રહ યોગ—જેમકે દશમે અથવા હરકોઇ ભાવે હરકોઇ ગ્રહ બેઠો હોય તે.

૩ ભાવરાશી યોગ—જેમકે અમૂક ભાવે અમૂક રાશી હોય તે.

૪ ભાવરાશી ગ્રહયોગ—જેમકે અગીરમા ભાવે સૂર્ય મેષનો હોય, તે પ્ર-માણે બીજા ગ્રહોને માટે પણ સમજવું.

૫ ફક્ત ગ્રહયોગ—એટલે બે અથવા ત્રણ કે તેથી વધારે ગ્રહો ભેગા બે-ઠા હોય તે.

ઉપર પ્રમાણે પાંચ પ્રકારના યોગ છે, ને તેથી જન્મકુંડળીનો સઘળો ફળા-દેશ જોવાય છે.

૧ જે યોગોમાં ફકત અમૂક રાશીના ગ્રહોથકી યોગ ઉપજાવેલો હોય તો આ યોગ મૂળ જન્મ કુંડળીમાં જોવો. જેમકે ઊંચના, સ્વગ્રહી એટલે પોતાની રાશીના, મૂળ ત્રિકોણના અને મિત્રગ્રહની રાશીના ગ્રહોથકી ઉપજેલા યોગો.

૨ જે યોગોમાં ફક્ત અમૂક ભાવે રહેલા ગ્રહો થકી યોગ ઉપજાવેલો હોય, તો આ યોગ ચલીત અથવા ભાવ કુંડળીમાં જોવા. જેવાકે કેંદ્રમાં કે ત્રિ-કોણમાં કે ઉપચયસ્થાનમાં રહેલા ગ્રહો થકી ઉપજેલા યોગો.

૩ જે યોગમાં અમૂક રાશીના અમૂક ગ્રહો અમૂક ભાવે બેઠેલા હોય, એવું જે યોગમાં ફરમાવેલું હોય, તો તે મૂળ જન્મ કુંડળીમાં જોવા. જેમકે મ-કરનો મંગળ દશમા ભાવે હોય.

૪ ફક્ત રાશી થકી ઉપજેલા યોગો હોય, તે પણ મૂળ જન્મ કુંડળીમાં જોવા. જેમકે કર્ક લગ્ન હોય અથવા પાંચમા ભાવે ધન કે મીન રાશી હોય.

૫. બે ત્રણ કે તેથી વધારે ગ્રહો ભેગા બેઠા હોય, તે પણ મૂળ જન્ગ કુંડળીમાં જોવા.

ઉપર પ્રમાણે કયા કયા યોગો મૂળ જન્મ કુંડળીમાં જોવા તથા કયા કયા યોગો ચલીત કુંડળીમાં જોવા. તે ધ્યાનમાં રાખવાથી ચોકશ ફળાદીશ સમજાય છે, તેથી ઉપર ખુલ્લી રીતે જણાવ્યું છે.

રાજયોગ વિષે યવનાચાર્ય ઋષિ કહેછે કે પાપગ્રહો થકી રાજયોગ ઉપજેલો હોય તો, તે રાજા પાપ બુદ્ધિવાળો થશે, અને શૂભ ગ્રહોથી રાજયોગ થયો હશે તો, સદ્બુદ્ધિવાળો રાજા થશે. પણ શૂભ અને પાપ એ બંને ગ્રહોથી રાજયોગ થયો હોય તો કોઇ વખત સારી અને કોઈ વખતે સાધારણ બુદ્ધિવાળો રાજા થશે. પણ જીવશર્મા આચાર્ય પોતાના મતમાં કહે છે કે જેની જન્મ કુંડળીમાં પાપગ્રહથી રાજયોગ ઉપજેલો હોય તો તે માણસ રાજા થાય નહીં, પણ ધનવાન, ક્રોધી, અને ટંટાખોર થશે; મતલબ કે તે રાજા જેવો થશે પણ રાજા નહિ. પણ મણીત્થાચાર્ય તથા વરાહમીર આચાર્યનો મત યવનાચાર્ય ઋષિના મતને મળતો છે.

લઘુજાતક ગ્રંથમાં લખેલું છે કે ત્રણ કે ચાર ગ્રહો ઊંચ રાશીના કે મૂળ ત્રિકોણ રાશીના કે પોતાની રાશીના હોય તો રાજાના કુળમાં જન્મ પામેલો માણસ રાજા થાય, પણ બીજા કુળમાં જન્મ પામેલો રાજા થાય નહિ, પણ ધનવાન કે સુખી થાય છે.

પાંચ કે તેથી વધારે ગ્રહો ઊંચ રાશીના કે પોતાની રાશીમાં કે મૂળ ત્રિકોણ રાશીના હોય, તો ગમે તે કુળમાં જન્મેલો ગાણસ હોય, તો પણ ખચિત રાજા થશે, એમાં જરા પણ સંદેહ જાણવો નહિ. પણ આ ગ્રહો પૂરેપૂરા બળવાન કે ઉપર કહેલા અધિકારવાળા હોવા જોઇએ. જેમકે ઊંચનો ગ્રહ-એટલે બરાબર ઊંચ રાશીના ઊંચના અંશમાં તે ગ્રહ હોવો જોઇએ. તેમજ મૂળ ત્રિકોણ એટલે મૂળ ત્રિકોણના જે અંશો કહેલા છે તે અંશોમાં બરાબર તે ગ્રહ હોવો જોઈએ તેમજ તે ગ્રહ અસ્તનો, કે યુદ્ધમાં હારેલો ન હોવો જોઇયે.

સૂર્ય, મંગળ, ગુરૂ અને શનિ એ ચાર ગ્રહો અગર એ ચારમાંથી ત્રણ ગ્રહો પરમ ઊંચના જે માણસની કુંડળીમાં હોય અને તેમાંનો એક લગ્નમાં રહેલો હોય તો તે માણસ રાજા થાય.

ઊંચ રાશીના ઊંચના અંશોની અંદર જે ગ્રહો હોય તે પરમ ઊંચના કહેવાય છે.

ઉપરના ચાર ગ્રહો—સૂર્ય, મંગળ, ગુરૂ, અને શનિ એ ચાર ગ્રહોમાંથી એ-

કને લગ્નમાં મૂકતાં ઉલટ પાલટ ફેરવણી કરતાં ચાર યોગો ઉપજે છે. જેમકે—લગ્નમાં સૂર્ય હોય તો તે એક યોગ, અને લગ્નમાં મંગળ હોય તો તે બીજો યોગ, અને લગ્નમાં ગુરૂ બેઠો હોય તો તે ત્રીજો યોગ, અને લગ્નમાં શનિ બેઠો હોય તો ચોથો યોગ થાય, અને ઉપરના ચાર ગ્રહોમાં ત્રણ ઊંચના ગ્રહોમાંથી એક એકને લગ્નમાં રાખી અરસપરસ એ ત્રણ ગ્રહોની ફેરવણી કરતાં બારજાતના રાજયોગ થાય છે. તેમાં ઉપરના ચાર રાજયોગ મેળવતાં સોળ જાતના રાજયોગ થાય છે.

ઉપરના ચાર ગ્રહોમાંથી કોઇ પણ બે અગર એક ગ્રહ ઊંચનો હોય તથા ચંદ્ર સ્વગ્રહી હોય અને એમાંનો એક ગ્રહ લગ્નમાં બેઠો હોય તો રાજા થાય.

ઉપરના ચાર ગ્રહોમાંથી કોઈ પણ બે ગ્રહો ઊંચનાં અને ચંદ્ર સ્વગ્રહી એ રીતે ત્રણ ગ્રહોમાં એક લગ્નમાં રાખી ફેરવણી કરતાં બાર જાતના રાજયોગ ઉપજેછે.

ઉપરના ચાર ગ્રહોમાંથી કોઇ પણ એક ગ્રહ ઊંચનો લગ્ને સ્થાપન કરી તથા ચંદ્રને સ્વગ્રહનો રાખી ફેરવણી કરતાં ચાર જાતના રાજયોગ ઉપજેછે. એમ કરી સોળ જાતના રાજયોગ ઉપજેછે, અને સઘળા મળી બત્રીશ જાતના ઉપર પ્રમાણે રાજયોગ પ્રગટ કીધા છે.

વર્ગોત્તમ રાશીનું લગ્ન હોય અને તેને ચંદ્ર સિવાય કોઇ પણ ચાર પાંચ અગર છ ગ્રહો જેની જન્મ કુંડળીમાં દેખતા હોય તો તે માણસ રાજા થાય છે.

ઉપરના યોગમાં લગ્નને ચંદ્રમા દેખતો હોય, અગર ન દેખતો હોય તોપણ તેને ગણવો નહિ.

લગ્નને બદલે ચંદ્રમા વર્ગોત્તમ રાશીનો હોય અને તેને કોઈ ચાર પાંચ અગર છ ગ્રહો જન્ગ કુંડળીમાં દેખતા હોય તો તે માણસ પણ રાજા થાય.

વર્ગોત્તમ લગ્ન ઉપર કોઇ પણ ચાર ગ્રહોની દૃષ્ટિ લાવતાં ફેરવણીથી પંદર રાજયોગ થાય છે, અને પાંચ ગ્રહની દૃષ્ટિ લાવતાં છ યોગ ઉપજેછે, તથા છ ગ્રહની દૃષ્ટિ લાવતાં એક યોગ ઉપજેછે, એ રીતે કુલ બાવીશ જાતના રાજયોગ થાય છે.

ઉપર પ્રમાણે જેવી રીતે લગ્ન ઉપરથી બાવીશ જાતના રાજયોગ પેદા થયા તેવીજ રીતે લગ્નને બદલે વર્ગોત્તમના ચંદ્ર ઉપરથી પણ બાવીશ જાતના રાજયોગ ઉપજેછે. એમ લગ્ન અને ચંદ્રમા મળી ૪૪ જાતના રાજયોગ થયા અને બારે રાશીમાં વર્ગોત્તમ લગ્ન તેમજ બારે રાશીમાં વર્ગોત્તમ ચંદ્રને દાખલ ગણતાં કુલ ૫૨૮ જાતના રાજયોગ થાય છે કેમકે ૪૪ને બારે ગુણતાં ૫૨૮ થાય છે. આ પ્રમાણે માંડવ્યઋષિ કહે

શનિ કુંભ રાશીનો, સૂર્ય મેષ રાશીનો, અને ચંદ્રમા વરખ રાશીનો એ રીતે ત્રણ ગ્રહમાંથી એકને લગ્નમાં મૂકી બાકીના બે ગ્રહની ફેરવણી કરતાં ત્રણ જાતના રાજયોગ ઉપજેછે. આ ત્રણ યોગમાં ઉપરના ત્રણ ગ્રહો ઉપરાંત બુધ મિથુન રાશીનો, ગુરૂ સિંહ રાશીનો, અને મંગળ વૃશ્ચિકરાશીનો હોય તો રાજયોગ થાય.

ચંદ્રમા અને શનિ એ બે ગ્રહો ઊંચના હોય પરંતુ તે બેમાંથી એક લગ્નમાં આવે એવી રીતે બે જાતના રાજયોગ બનેછે. આ બે ગ્રહો સિવાય બુધ અને સૂર્ય કન્યા રાશીના હોય ને તુલા રાશીનો શુક્ર હોય, અને મેષનો મંગળ હોય, અને કર્કનો ગુરૂ હોય તોજ આ રાજયોગ બનેછે. આ રીતે પાંચ જાતના રાજયોગ માંડવ્યઋષિ તથા બાદરાયણમુનિ ઉપજાવેછે.

મકર લગ્નમાં મંગળ અને શનિ હોય, તથા ધનરાશીમાં સૂર્ય તથા ચંદ્રમા બારમે ભાવે હોય તો રાજયોગ થાયછે.

મકર લગ્નમાં ચંદ્રમા અને મંગળ હોય તથા ધનરાશીનો બારમે સૂર્ય હોય તો રાજયોગ જાણવો.

લગ્નમાં મેષરાશીનો સૂર્ય હોય, સાતમા ભાવે તોલારાશીનો ચંદ્રમા અને શનિ હોય અને નવમે ધનરાશીનો ગુરૂ હોય તો રાજયોગ જાણવો.

લગ્નમાં વરખરાશીનો ચંદ્ર બેઠો હોય, સિંહનો સૂર્ય ચોથા ભાવે હોય, વૃશ્ચિકનો ગુરૂ સાતમા ભાવે હોય, અને કુંભરાશીનો શનિ દશમા ભાવે હોય તો નક્કી રાજયોગ જાણવો.

લગ્નમાં મકરરાશીનો શનિ હોય, મીનરાશીનો ચંદ્ર ત્રિજા ભાવે હોય, મિથુન રાશીનો મંગળ છઠ્ઠે હોય, કન્યારાશીનો બુધ નવમે હોય, અને ધનરાશીનો ગુરૂ બારમે હોય અને બાકી રહેલા સૂર્ય અને શુક્ર હરકોઇ રાશીના ગમે તે ભાવે બેઠા હોય તો રાજયોગ જાણવો. આ જોગમાં જન્મેલો માણસ ઘણો સારા ગુણવાળો, ઘણી કીર્તિવાળો, બુદ્ધિશાળી અને સુખી રાજા થાય.

લગ્નમાં મીનરાશીનો સૂર્ય હોય, ધનરાશીનો ચંદ્રમા અને ગુરૂ દશમે ભાવે હોય, મંગળ મકરરાશીના ૧૫ અંશ સુધીનો અગીયારમા ભાવે હોય તો રાજયોગ થાય.

કન્યા લગ્નમાં બુધ હોય, ધનરાશીના ચોથા ભાવે ચંદ્રમા તથા ગુરૂ હોય અને મકરરાશીના ૧૫ અંશ સુધી મંગળ પાંચમા ભાવે બેઠો હોય તોપણ રાજયોગ જાણવો. આ યોગમાં જન્મેલો માણસ ભાગ્યશાળી રાજા થાય છે.

કન્યા લગ્નમાં બુધ હોય, ધનરાશીના ચોથા ભાવે ચંદ્ર, ગુરૂ અને શુક્ર હોય તથા મકરરાશીના પાંચમા ભાવે મંગળ અને શનિ હોય તો રાજયોગ જાણવો.

મીન લગ્નમાં ચંદ્રમા હોય, સિંહનો સૂર્ય છઠ્ઠા ભાવે હોય, મકરનો મંગળ અગીયારમા ભાવે હોય, અને કુંભનો શનિ બારમા ભાવે બેઠો હોય તો રાજયોગ જાણવો.

મેષ લગ્નમાં મંગળ હોય અને કર્કનો ગુરૂ ચોથા ભાવે બેઠો હોય તો રાજયોગ જાણવો.

કર્ક લગ્નમાં ગુરૂ હોય અને મેષરાશીનો મંગળ દશમા ભાવે બેઠો હોય તો રાજયોગ જાણવો.

કર્ક લગ્નમાં ગુરૂ હોય અને વરખ રાશીના અગીયારમા ભાવે ચંદ્રમા, બુધ અને શુક્ર હોય તથા મેષ રાશીનો સૂર્ય દશમા ભાવે હોય તો રાજયોગ જાણવો. આ યોગમાં જન્મેલો માણસ ઘણો પરાક્રમવાળો રાજા થાય.

મીન લગ્નમાં ચંદ્રમા હોય, સિંહ રાશીનો સૂર્ય છઠ્ઠે હોય, મકર રાશીનો મંગળ અગીયારમા ભાવે હોય અને કુંભ રાશીનો શનિ બારમે હોય તો રાજયોગ જાણવો.

મકર લગ્નમાં શનિ હોય, મેષનો મંગળ ચોથા ભાવે હોય, મિથુનનો બુધ છઠ્ઠે હોય, કર્કનો ચંદ્ર સાતમે બેઠો હોય, સિંહ રાશીનો સૂર્ય આઠમે ભાવે બેઠો હોય અને તોલાનો શુક્ર દશમા ભાવે બેઠો હોય તો રાજયોગ જાણવો.

કન્યા લગ્નમાં બુધ બેઠો હોય, પાંચમા ભાવે મકરરાશીમાં મંગળ અને શનિ બેઠા હોય, મીન રાશીના ચંદ્રમા અને ગુરૂ સાતમા ભાવે બેઠા હોય, તથા મિથુન રાશીનો શુક્ર દશમા ભાવે બેઠો હોય તો રાજયોગ જાણવો. આ યોગમાં જન્મેલ માણસ ગુણવાન, કીર્તિવાળો, ધનવાન અને પરાક્રમી રાજા થાય.

ઉપર જણાવેલા તમામ રાજયોગમાં નીચ કુળમાં જન્મેલો માણસ હોય તો પણ રાજા થાય, તો પછી રાજવંશમાં જન્મેલો રાજા થાય એમાં નવાઇ નથી.

હવે પછી જે રાજયોગ લખવામાં આવશે તે રાજયોગમાં તો ફક્ત રાજવંશમાં જન્મેલો માણસજ રાજા બનશે, પણ તે સિવાય બીજા કુળમાં જન્મેલા માણસને રાજયોગ થયો હોય તોપણ રાજા બનશે નહિ. પણ રાજાના વૈભવવાળો એટલે રાજા જેવો થશે.

ઉપર કહેલા રાજયોગમાં તથા હવે પછી જે રાજયોગ કહેવાશે તે યોગોમાં જે ગ્રહો વિષે કાંઇપણ જણાવેલું ન હોય તે ઠેકાણે એમ સમજવું કે તે ગ્રહ હરકોઇ ભાવે ગમે તે રાશીનો સમજવો.

પોતાના ઊંચ કે મૂળ ત્રિકોણમાં રહેલા ત્રણ કે ચાર ગ્રહો જેની જન્મકુંડળીમાં બળવાન હોય તો રાજયોગ જાણવો. પણ આ રાજયોગમાં જન્મેલો માણસ રાજવંશનો હોય તોજ રાજા થશે, પણ બીજા કૂળમાં જન્મેલો માણસ ફક્ત ધનવાળો થશે. ત્રણ કે ચાર ગ્રહો તમામ ઊંચના હોય, અગર તમામ મૂ-

ળ ત્રિકોણના હોય, અગર કેટલાક ઊંચના અને કેટલાએક મૂળ ત્રિકોણના હોય તોપણ રાજયોગ થાયછે.

ઉપર પ્રમાણે પાંચ કે છ ગ્રહો ઊંચના કે મૂળ ત્રિકોણના અગર એ એના મળીને હોય તો ખચીત રાજયોગ જાણવો. આ યોગમાં જન્મેલો માણસ કદી નીચ કુળમાં જન્મેલો હશે તોપણ ખચીત રાજા થશે, એમાં સંશય જાણવો નહિ.

રાજવંશમાં જન્મેલા માણસને એક અગર બે ગ્રહો ઊંચના કે મૂળ ત્રિકોણના હશે તો રાજા નહિ થાય, પણ ધનવાળો થશે, અથવા રાજા જેવો થશે. વળી ત્રણ ગ્રહો ઊંચના કે મૂળ ત્રિકોણના હશે પણ નિર્બળ હશે તોપણ તે માણસ રાજા નહિ થાય પણ રાજા જેવો ધનવાળો થશે.

બળવાન કે નિર્બળ ગ્રહનું લક્ષણ આગળ અમે ઘણે ઠેકાણે કહી ગયા છીએ.

હવે નીચ કુળમાં જન્મેલા માણસને ત્રણ કે ચાર ગ્રહો ઊંચના કે મૂળ ત્રિકોણના હોય તો અગર પાંચ કે છ ગ્રહો ઊંચના કે મૂળ ત્રિકોણના હોય પણ નિર્બળ હોય તો તે માણસ રાજા નહિ થાય, પણ રાજા જેવા વૈભવવાળો થશે.

મેષ લગ્નમાં સૂર્ય અને ચંદ્રમા હોય, મકરનો મંગળ દશમા ભાવે બેઠો હોય અને ધનરાશીનો ગુરૂ નવમા ભાવે જે રાજકુળના માણસની કુંડળીમાં હોય તે રાજા થશે, અને તે સિવાયના બીજા ધનવાળા થશે. આ વિષે બાદરાયણ મુનિ મતભેદથી નિચે પ્રમાણે કહે છે.

મેષ રાશીનો લગ્ને ચંદ્ર, સિંહરાશીનો પાંચમે સૂર્ય, ધનરાશીનો નવમે ગુરૂ, મકરરાશીનો દશમા ભાવે મંગળ અને કુંભરાશીનો અગીયારમા ભાવે શનિ, બેઠા હોય તો રાજયોગ જાણવો.

કુંભ અગર કર્ક લગ્ન હોય અને શુક્ર ચોથા ભાવે પોતાની રાશીનો હે ચંદ્રમા નવમા ભાવમાં હોય, અને બાકીના ગ્રહો લગ્ન, ત્રીજા અને અગીય ભાવે એમ ગમે ત્યાં ભેગા અગર જુદા જુદા રહેલા હોય તો રાજવંશી મા આ યોગમાં જન્મેલો રાજા થાય, અને બીજા કુળમાં જન્મેલો ધનવાન

રાજવંશી માણસની જન્મકુંડળીમાં બળવાન બુધ લગ્નમાં હરકોઇ શીનો હોય અને બળવાન ગુરૂ તથા શુક્ર હરકોઈ રાશીના નવમે ભાવે ચોથા ભાવે બેઠા હોય અને બાકીના ગ્રહો સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ અને શનિ ચાર ગ્રહો નવમે, બીજે, ત્રીજે, છઠ્ઠે, અગીયારમે, કે દશમા ભાવે એ ભાવથી હરકોઇ ભાવે ભેગા કે જુદા જુદા બેઠા હોય તો ધર્માત્મા રાજા થાય.

વરખ લગ્નમાં ચંદ્રમા હોય, મિથુનનો ગુરૂ બીજે હોય, તુલાનો શનિ છઠ્ઠે

હોય, અને સૂર્ય, મંગળ, બુધ, તે શુક્ર મીન રાશીના અગીયારમા ભાવે બેઠા હોય તો રાજવંશી માણસ રાજા થાય.

લગ્ને શનિ, ચોથે ગુરૂ, દશમે ચંદ્રમા, અગીયારમે સૂર્ય અને હરકોઇ ભાવે મંગળ, બુધ, અને શુક્ર બેઠા હોય, તો રાજવંશી માણસ આ યોગમાં જન્મેલો હોય તો રાજા થાય, અને બીજા કુળનો ધનવાન થાય.

દશમા ભાવે ચંદ્રમા, અગીયારમા ભાવે શનિ, લગ્નમાં ગુરૂ, બીજે મંગળ અને બુધ, ચોથે ભાવે શુક્ર અને સૂર્ય હરકોઇ રાશીનો હોય, તો રાજવંશી માણસ રાજા થાય, અને બાકીના ધનવાન થશે એ નક્કી જાણવું.

લગ્નમાં મંગળ અને શનિ હોય, ચોથે ચંદ્ર બેઠો હોય, સાતમા ભાવે ગુરૂ બેઠો હોય, નવમા ભાવે શુક્ર બેઠો હોય, દશમા ભાવે સૂર્ય બેઠો હોય, અને અગીયારમા ભાવે બુધ હરકોઇ રાશીનો હોય તો રાજવંશી માણસ રાજા થાય ને બીજા ધનવાન થાય.

રાજયોગનું ફળ ક્યારે મળશે તે બાબત.

જે કુંડળીમાં રાજયોગ થયો હોય તે યોગમાં જે ગ્રહ દશમા ભાવે બેઠા હોય તેની મહાદશા અંતરદશામાં રાજ મળશે. અને જો દશમે કોઈ ગ્રહ ન હોય તો લગ્નમાં જે ગ્રહ બેઠા હોય તેની મહાદશા અંતરદશામાં રાજ મળશે.

લગ્ન અને દશમે એ બે ઠેકાણે ગ્રહો બેઠા હોય તો તેમાંથી જે વધારે બળવાન હોય તેની મહાદશા અંતરદશામાં રાજ મળશે.

લગ્ન અગર દશમે એ બેમાંથી એકે ઠેકાણે કોઇ ગ્રહ બેઠો ન હોય તો ન્મકુંડળીમાં સર્વે કરતાં જે ગ્રહ વધારે બળવાન હોય તેની મહાદશા અંતર ામાં રાજ મળશે.

આખી ઉમરમાં આ ગ્રહની મહાદશા આવવાનો સંભવ ન હોય તો તે ગ્રહ ત્ર ગ્રહની મહાદશામાં પોતાની અંતરદશા આવે ત્યારે રાજની પ્રાપ્તિ થાય.

ઉપર પ્રમાણે રાજ મળેલું છતાં પણ જન્મ કુંડળીમાં જે ગ્રહ નીચનો ર શત્રુ ગ્રહની રાશીનો હોય તો તેની મહાદશા અંતરદશામાં તે માણસ ભ્રષ્ટ થશે. રાજભ્રષ્ટ કરનારી દશાને છીદ્ર શંશયદશા કહેછે.

લગ્નમાં બુધ અને શુક્ર રહેલા હોય, સાતમા ભાવે શનિ હોય અને દશમા સૂર્ય રહેલો હોય, એ રીતે એ ગ્રહો હરકોઇ રાશીમાં જન્મકુંડળીમાં બેઠા તો તે માણસ કદી નિર્ધન હોય તોપણ વૈભવી અને સુખી થાય.

ઉપરના યોગમાં કોઇ ઋષિ મત્તભેદથી એમ કહેછે કે સૂર્ય, અને બુધ, અને શુક્રની રાશીનું લગ્ન હોય અને દશમે સૂર્ય અને બુધ બેઠા હોય અને લગ્ને ગુરૂ અને શુક્ર બેઠા હોય તો આ યોગ ઉપજેછે.

આ યોગો વિષે આચાર્ય વરાહમીહરે લખેછે કે બુધ અને શુક્રને સૂર્યથી ચાર રાશીનું અંતર આવે છે તે સંભવે નહીં, પણ આગળના ઋષિના ગ્રંથમાં આ જોગ લખેલા છે તેમ હાલમાં તો એ પ્રમાણે આવવાનો સંભવ નથી પણ કાળાંતરે તેમ આવવાનું હશે ત્યારેજ પૂર્વના આચાર્યોએ લખ્યું હશે.

શૂભ ગ્રહની રાશીઓ બળવાન થઇને કેંદ્રમાં આવેલી હોય ને પાપ ગ્રહની રાશીમાં પાપ ગ્રહો જન્મ કુંડળીમાં હોય તો તે માણસ ચોરોનો રાજા થાય અથવા નીચ જાતમાં ઉપરીપણું પામે તથા ધનવાળો થાય. આ જોગમાં કોઇક પંડિત મત્તભેદથી કહેછે કે, જેની જન્મકુંડળીમાં શૂભ ગ્રહો કેંદ્રમાં બળવાન હોય તો આ જોગ થાયછે. પણ તેને ગાર્ગીભગવાન અયોગ્ય ઠરાવી જણાવે છે કે પાપ ગ્રહો પાપ ગ્રહની રાશીમાં હોય અને શૂભ ગ્રહોની રાશીઓ કેંદ્રમાં બળવાન ન હોય તો આ માણસ ચોરનો અધિપતિ થાય છે.

ઉપર જણાવેલા રાજયોગમાંથી જે રાજયોગ કોઇ અસંભવિત માણસને ઉપજ્યો હોય તો તે માણસને રાજ મળે; અને કદી રાજ મળવાનો સંભવ ન હોય તો તે માણસનું આયુષ થોડું સમજવું. કારણ કે આ પ્રમાણે ઘણા યોગી અથવા પુણ્યશાળી પ્રાણીઓ પોતાના પ્રારબ્ધ કર્મની કોઇ જાતની ખામીને લીધે અવતાર પૂરો કરવા સારૂ જન્મે છે અને થોડા વખતમાં પોતાનો દેહ છોડી દેછે એ નક્કી સમજવું.

—•()•—

પ્રકરણ ૫ મું.

પ્રવ્રજ્યા યોગ બાબત.

બૃહજ્જાતક ગ્રંથ મધેથી.

૧. ગ્રહસ્થાશ્રમ એટલે સંસાર ત્યાગ કરી જે લોકો વેરાગી થાય છે, તો તેણે પ્રવ્રજ્યા લીધી એમ કહેવાય છે. પ્રવ્રજ્યા એટલે દીક્ષા, વૈરાગ, ભીખ, કે સન્યાસ કેવો ક્યારે થાય છે તે સંબંધી આ પ્રકરણમાં લખીએ છીએ.

૨. જે લોકો દીક્ષા એટલે સન્યાસ ગ્રહણ કરે છે તેને સન્યાસી, સાધુ કે વૈરાગી કહેછે.

૩. આ દીક્ષા વેદકાળ અથવા સતયુગમાં વેદધર્મના લોકોને એક જાતની હતી પણ હાલમાં જેમ લોકો ઘણી જાતના છે, તેમ દીક્ષા એટલે પ્રવ્રજ્યાઓ પણ ઘણી જાતની છે, માટે સઘળી પ્રવ્રજ્યાના મુખ્ય સાત વર્ગ પાડેલા છે તેમાં સઘળી પ્રવ્રજ્યાનો સમાવેશ કરેલો છે.

૪. આ સાત પ્રકારની દીક્ષાઓના અધિપતિ સૂર્યાદિ ગ્રહો નિચે પ્રમાણેછે.

૧. કંદમૂળ અને ફળ ખાઇને જીવનારા, વનમાં રહેનારા, અને તપસ્વી લોકોની પ્રવ્રજ્યાનો અધિપતિ સૂર્ય છે.
૨. વૃદ્ધશ્રાવક અને કાપાલિક એટલે ખપરમાગનારની દીક્ષાનોસ્વામિચંદ્રછે.
૩. શાક્ય એટલે લાલ કપડાં ધારણ કરનારની દીક્ષાનો સ્વામિ મંગળ છે.
૪. આજીવિક એટલે સજાચક દીક્ષાનો સ્વામિ બુધ છે.
૫. યતિ એટલેસન્યાશી અથવા ભીક્ષા માગનારની દીક્ષાનો સ્વામિ ગુરૂછે.
૬. શરીર ઉપર ચક્ર, ત્રિશૂળ, વિગેરે ધાતુની નિશાનીઓ ધારણ કરવાની દીક્ષાનો સ્વામિ શુક્ર છે. આ દીક્ષાનું ચરક એવું નામ છે.
૭. નિગ્રંથિ—એટલે કપડાં વગરની નગ્ન અથવા દીગમ્બરી દીક્ષાનો સ્વામિ શનિ છે.

૫. જે મનુષ્યની જન્મ કુંડળીમાં હરકોઇ ભાવમાં પણ એક રાશીમાં ચાર, પાંચ, ૭, કે સાત ગ્રહો બળવાન થઇને એકઠા બેઠા હોય, તો તે માણસ સંસાર છોડી ત્યાગી થશે.

૬. પ્રવ્રજ્યા કરનારા ગ્રહોમાં કોઈપણ બળવાન હોય નહીં એટલે સર્વ નિર્બળ હોય તો પ્રવ્રજ્યા યોગ સમજવો નહિ.

૭. જે મનુષ્યની જન્મકુંડળીમાં ચાર કે ચારથી વધારે ગ્રહો એકઠા બેઠા હોય ત્યારે પ્રવ્રજ્યાયોગ થયો છે એમ સમજવું. આ પ્રવ્રજ્યાયોગમાં ફક્ત એક ગ્રહ બળવાન હોય અને બાકીના નિર્બળ હોય તો આ યોગવાળો માણસ ફક્ત એક જાતની દીક્ષા લેશે. બે ગ્રહો બળવાન હોય તો બે જાતની, ત્રણ બળવાન હોય તો ત્રણ જાતની અને ઘણા ગ્રહો બળવાન હોય તો ઘણી જાતની દીક્ષા ભોગવશે. એક દીક્ષા લઇ તે થોડી મુદત રાખી છોડી દઇ બીજી દીક્ષા લેશે, વળી તે થોડી મુદત રાખી છોડી દઇ ત્રીજી લેશે, અને તે પણ છોડી દઈ ચોથી એમ જેટલી દીક્ષાનો જોગ હોય તેટલી પૂરી કરશે.

૮. પ્રવ્રજ્યા યોગ કરનારા ગ્રહો સર્વે કરતાં જે વધુ બળવાન હોય તેની દીક્ષા પહેલી સમજવી, પછી તેના કરતાં ઉતરતા બળવાળાની, પછી તેના કરતાં પણ થોડા બળવાળાની એમ ઉત્તરોત્તર અનુક્રમે દીક્ષાઓ સમજવી.

૯. પ્રવ્રજ્યાયોગ કરનારા સૂર્યાદિક ગ્રહો ઉપર જણાવેલી પોતપોતાની દીક્ષા ગ્રહણ કરાવશે એમ વંકલાચાર્ય કહેછે. વળી લઘુજાતક ગ્રંથમાં પણ એજ પ્રમાણે કહેલું છે.

૧૦. વળી વંકલસંહિતામાં એવો મત છે કે પ્રવ્રજ્યાયોગ કરનારા ઘણા ગ્રહો બળવાન હશે તોપણ ઘણી દીક્ષાઓ ગ્રહણ નહીં કરાવે પણ તે સર્વેમાં જે એક ગ્રહ સૌથી વધુ બળવાન હશે તે પોતાની એકજ દીક્ષા કરાવશે પણ એ પ્રમાણે ઘણા આચાર્યનો મત નથી.

૧૧. પ્રવ્રજ્યા યોગ કરનારો ગ્રહ બળવાન હશે, પણ જો બીજા ગ્રહની સાથે યુદ્ધમાં પરાજય પામેલો હશે તો આ ગ્રહોની દીક્ષા લીધેલી છતાં છોડી દેવાશે.

૧૨. પ્રવ્રજ્યા યોગ કરનારા ચારથી વધારે ગ્રહોમાં ફક્ત એક ગ્રહજ બળવાન હશે તો તે ગ્રહ પોતાની દીક્ષા લેવડાવશે, પણ જો તે યુદ્ધમાં હારેલો હશે તો તે દીક્ષા ત્યાગ કરશે અને પછી બિલકુલ દીક્ષા લેવાશે નહિ. બે ગ્રહો બળવાન હશે અને બંને યુદ્ધમાં હારેલા હશે તો બે દીક્ષાઓ લેવાશે, અને બંને છોડી દેવાશે. આ બેમાં જે વધારે બળવાન હશે તેની દીક્ષા પહેલી જાણવી.

૧૩. પ્રવ્રજ્યા યોગ કરનારા ઘણાં ગ્રહો બળવાન હોય, તથા લડાઇમાં પરાજય પામેલા હોય તેને માટે પણ ઉપર પ્રમાણે યુક્તિ સમજવી એટલે તે સરવે દીક્ષા છોડી દેશે.

૧૪. પ્રવ્રજ્યા યોગ કરનાર ગ્રહોમાં છેવટનો ગ્રહજ યુદ્ધમાં જીતેલો હશે, તે ગ્રહની દીક્ષામાં આ સાધુ પોતાની જીંદગી પૂરી કરશે.

૧૫. પ્રવ્રજ્યા યોગ કરનારો ફક્ત એકજ ગ્રહ હોય અને તે કોઇ બીજા ગ્ર-

થી હારેલો ન હોય તો આ સાધુ એકજ દીક્ષા લેશે, અને તે એકજ દીક્ષામાં પોતાની આખી ઉંમર ગુજારશે.

૧૬. પ્રવ્રજ્યા યોગ કરનારો ગ્રહ પોતાની મહાદશા અંતરદશામાં દીક્ષા લેવડાવશે એમ યવનાચાર્ય કહેછે.

૧૭. પ્રવ્રજ્યા યોગ કરનારા કદી બે ગ્રહો હશે અને તે બંને યુદ્ધમાં હારેલા નથી તો તે બેમાંથી જે વધારે બળવાન હશે, તે પોતાની દીક્ષા પોતાની મહાદશા અંતરદશામાં લેવડાવશે, અને તે દીક્ષા બીજા ગ્રહોની મહાદશા અંતરદશા આવતા લગી કાયમ રાખશે. ત્યારપછી તે દીક્ષા છોડી દેવાશે, અને બીજા યોગ કરનારા ગ્રહની દીક્ષા લેવાશે, તે પછી તેજ દીક્ષામાં સઘળી આવરદા ગુજારશે. આ પ્રમાણે વધારે ગ્રહોને માટે પણ સમજવું એવું સત્યાચાર્ય કહેછે.

૧૮. આ પ્રવ્રજ્યા આપનારા જેટલા ગ્રહો બળવાન હોય ખરા, તોપણ તેમાં, જેટલા ગ્રહો અસ્તના હોય તેટલા ગ્રહો પોતાની દીક્ષા આપશે નહીં, પણ તે તે દીક્ષાઓની ભક્તિ કરનારો તે માણસ થશે, અથવા તે તે દીક્ષાઓના સાધુઓની ભક્તિ કરનારો થશે.

૧૯. અસ્તનો ગ્રહ ક્યારે જાણવો એ ગણિત શાસ્ત્રનો વિષય છે, માટે તે ગણિત ગ્રંથથી અથવા પંચાંગો ઉપરથી જાણી લેવું કેમકે અસ્તનો તથા ઉદયનો ગ્રહ પંચાંગમાં લખાય છે.

૨૦. સાધારણ રીતે અસ્તનો કે ઉદયનો ગ્રહ જાણવાની રીત એવી છે કે જે ગ્રહ સૂર્યની સાથે હોય તે ગ્રહ લુપ્તકીર્ણ એટલે તેજ વગરનો સમજવો. સૂર્ય કરતાં ચંદ્ર બાર અંશ, મંગળ ૧૭ અંશ, બુધ ૧૩ અંશ, ગુરૂ ૧૧ અંશ, શુક્ર ૯ અંશ, અને શનિ ૧૫ અંશ વધુ હોય ત્યારે તે ગ્રહો અસ્ત પામે છે. અને તેટલા અંશો સૂર્ય કરતાં તે ગ્રહો ઓછા હોય ત્યારે ઉદય પામે છે. કદી સૂર્ય કરતાં ગ્રહ એક રાશી પાછળ હોય, કે એ બંને એક રાશીમાં હોય તોપણ ઉપર લખેલા અંશનુંજ ફક્ત સૂર્ય સાથે ગ્રહને અંતર હોય ત્યારેજ અસ્ત ઉદય ગ્રહ પામે છે, એથી વધારે અંશોનું કે રાશીનું અંતર હોય તો ગ્રહ અસ્ત સમજવો નહિ.

૨૧. પ્રવ્રજ્યા આપનારો ગ્રહ બળવાન છતાં પરાજય પામેલો હોય, તો તે દીક્ષાથકી ભ્રષ્ટ કરાવે છે એવું ઉપર જણાવેલું છે. હવે આ ગ્રહ ઉપર કોઇ ગ્રહની દૃષ્ટિ હોય તો આ માણસ દીક્ષા ગ્રહણ કરશે નહીં પણ ફક્ત દીક્ષા લેવાની ઇચ્છા રાખશે.

૨૨. પ્રવ્રજ્યા આપનારો ગ્રહ બળવાન હોય તથા યુદ્ધમાં પરાજય પામેલો

હોય અને તેના ઉપર કોઇ ગ્રહની દૃષ્ટિ ન હોય તો તે ગ્રહ પોતાની દીક્ષા આપશે, પણ તે દીક્ષાથી પાછો ભ્રષ્ટ કરાવશે; પણ તેને બીજા ગ્રહો દેખતા હોય તો આ માણસ દીક્ષા ગ્રહણ કરવાની મરજી કરશે પણ દીક્ષા લેશે નહીં.

૨૩. જન્મ કુંડળીમાં જે રાશીનો ચંદ્રમા હોય તે રાશીના સ્વામિને જન્મપતિ કહે છે. આ જન્મપતિને કોઇ ગ્રહો દેખતા ન હોય પણ જન્મ કુંડળીમાં શનિને જન્મપતિ દેખતો હોય તો પ્રવજ્યાયોગ થાય છે. ને તે જન્મપતિ અને શનિ એ બે ગ્રહોમાંથી જે વધારે બળવાન હશે તે ગ્રહની દશા અંતરદશામાં શનિની દીક્ષા ગ્રહણ થશે એમ સત્યાચ્ચાર્ય કહેછે.

૨૫. બળવાન શનિ બળ વગરના જન્મપતિને દેખતો હોય તોપણ શનિએ પ્રવ્રજ્યાનો યોગ કરેલો જાણવો, અને તે શનિ પોતાની દીક્ષા ગ્રહણ કરાવશે એમ ઘણા આચાર્ય કહેછે.

૨૫. જન્મ કુંડળીમાં ચંદ્રમા હરકોઇરાશીનો હોય પણ દ્રષ્કાંણ કુંડળીમાં તે મકર કે કુંભનો હોય તેમજ નવમાંશ કુંડળીમાં ચંદ્રમા મેષ, વૃશ્ચિક, મકર, કે કુંભનો હોય અને આ ચંદ્રને બીજા કોઇ ગ્રહ દેખતા ન હોય પણ ફક્ત તેને શનિ દેખતો હોય તો શનિએ પોતાની દીક્ષાનો યોગ કરેલો જાણવો એમ સત્યાચ્ચાર્ય કહેછે.

૨૬. રાજયોગ માંહેનો કોઇપણ રાજયોગ જે માણસને થયો હોય તેની જન્મકુંડળીમાં ગુરૂ નવમા ભાવે બેઠો હોય, અને આ ગુરૂને તથા ચંદ્રમાને અને લગ્નને એમ ત્રણેને શનિ દેખતો હોય તો આ માણસ તિર્થયાત્રા કરનારો તથા ઘણા ઉત્તમ શાસ્ત્ર બનાવનારો થશે, જેવા કાણાદમુનિ, બુદ્ધ, પાંચશિખ, બ્રહ્મગુપ્ત, અને વરાહમીહર, શાસ્ત્ર કર્ત્તાઓ થયા છે તેવોજ આ માણસ થશે.

૨૭. ગુરૂ, ચંદ્ર, અને લગ્ન ઉપર શનિની દૃષ્ટિતું ઉપર લખ્યું છે તેને બદલે કોઇ આચાર્યગુરૂ અને ચંદ્રની રાશીના લગ્ન ઉપર શનિની દૃષ્ટિતું કહેછે પણ તે મત માંડવ્યઋષિ તથા સત્યાચાર્ય પ્રમાણ કરતા નથી માટે અયોગ્ય છે.

૨૮. ઉપરની કલમ ૨૬ માં જણાવેલા તીર્થયાત્રાના તથા શાસ્ત્રકર્તાના યોગવાળો માણસ રાજયોગના પ્રતાપથી જનક, કાશીરાજ, અને રૂચિધ્વજ જેવો ધર્માત્મા રાજા થશે એમ સત્યાચ્ચાર્ય કહેછે.

૨૯. જેની કુંડળીમાં કોઈ પણ જાતનો રાજયોગ ઉપજેલો હોય તેની કુંડળીમાં નવમા ભાવે શનિ રહેલો હોય અને આ શનિને બાકીના ગ્રહો દેખતા હોય તો આ માણસ રાજા છતાં પણ દીક્ષા ગ્રહણ કરશે. કઇ દીક્ષા ગ્રહણ કરશે? આ સવાલના જવાબમાં સત્યાચાર્ય કહેછે કે શનિ ઉપર દૃષ્ટિવાળા સર્વે ગ્રહોમાં જે વધારે બળવાન હોય તેની દીક્ષા રાજા ગ્રહણ કરશે.

૩૦. ઉપરની કલમ ૨૯ માં કહેલો યોગ રાજયોગ સિવાય ફકત એકલોજ થએલો હોય તોપણ તે માણસ સંસાર છોડી ત્યાગી સાધુ થશે એમાં સંશય નથી.

પ્રકરણ ૬ ઠ્ઠું.

નાભસ યોગો બાબત.

બૃહજ્જાતક ગ્રંથ મધેથી.

રાજ યોગ અને પ્રવ્રજ્યા યોગ બાબત લખી ગયા. હવે નાભસ યોગ બાબત નિચે પ્રમાણે.

નાભસ યોગો નિચે લખ્યા પ્રમાણે ચાર પ્રકારના છે.

૧ આશ્રય યોગ.	૨ દલ યોગ.
૩ આકૃતિ યોગ.	૪ સંખ્યા યોગ.

ઉપર લખેલા યોગોમાં આશ્રય યોગ ત્રણ જાતના છે, અને દલ યોગ બે જાતના છે.

આકૃતિ યોગ ૨૦ જાતના છે, અને સંખ્યા યોગ ૭ જાતના છે, એમ મળી ૩૨ જાતના નાભસ યોગો નિચે લખ્યા પ્રમાણે છે. યવનાચાર્ય ઋષિએ આ યોગ ૧૮૦૦ જાતના વર્ણવેલા છે, પણ તે તમામનો ઉપર કહેલા બત્રીશ યોગમાં સમાવેશ થઈ જાયછે, એટલે અમારા કહેવામાં કાંઇ અધુરાપણું સમજવું નહીં.

૧. રજ્જુ યોગ.

ચર રાશીમાં તમામ ગ્રહો રહેલા હોય તો રજ્જુ યોગ સમજવો, પછી તે એક, બે કે તેથી વધારે સ્થાને અથવા સર્વે ગ્રહો ભેગા હોય તેની હરકત નહીં, પણ તે સરવે ગ્રહો ચર રાશીના હોવા જોઇએ.

ઉપરના યોગનું ફળ નિચે પ્રમાણે.

બીજા માણસને સારી સ્થિતિમાં દેખી નાખુશ થનારો, હમેશાં પરવા ઉપર રૂચીવાળો માણસ રજ્જુ યોગમાં જન્મેલો થાયછે.

૨. મુસલ યોગ.

સ્થિર રાશીમાં તમામ ગ્રહો રહેલા હોય તો મુસલ યોગ સમજવો, પછી તે એક, બે કે તેથી વધારે સ્થાને અથવા સર્વે ભેગા બેઠા હોય તેની હરકત નહીં, પણ સર્વે ગ્રહો સ્થિર રાશીના હોવા જોઇએ.

ફળ નિચે પ્રમાણે.

જે માણસ મુસલ યોગમાં જન્મેલો હોય તે અહંકારી, ધનવાન ને ઘણાં કામ કરનારો થાયછે.

૩ નલ યોગ.

દ્વીસ્વભાવ રાશીમાં તમામ ગ્રહો રહેલા હોય તો નલયોગ થાય છે, તેમાં એક, બે કે તેથી વધારે સ્થાને અથવા સર્વ ભેગા બેઠા હોય તેની હરકત નથી, પણ સરવે ગ્રહો સ્થિર રાશીમાં હોવા જોઇએ.

ફળ નિચે પ્રમાણે.

નલ યોગમાં જન્મેલો માણસ શરીરે ખોડવાળો, સ્થિર વિચારવાળો, ધનવાન, અને હોંશિયાર થાય છે.

ઉપરના ત્રણે યોગને સત્યાચાર્ય આશ્રયયોગ કહે છે, તેમજ ગાર્ગી ભગવાન, તથા બાદરાયણ ઋષિ પણ તેમજ કહે છે.

૪ માલાયોગ.

સરવે કેંદ્રમાં સરવે શુભ ગ્રહો રહેલા હોય તો માલાયોગ જાણવો એમાં એક પણ પાપગ્રહ કેંદ્રમાં ન હોય તો આ યોગ થાયછે.

ફળ નિચે પ્રમાણે.

માલાયોગમાં જન્મેલો માણસ ઘણા વૈભવવાળો હોયછે.

૫ સર્પયોગ.

સરવે કેંદ્રમાં ફક્ત સર્વ પાપગ્રહોજ રહેલા હોય, તો સર્પયોગ જાણવો.

ફળ નિચે પ્રમાણે.

સર્પયોગમાં જન્મેલો માણસ ઘણું દુઃખ ભોગવનારો જાણવો.

બાદરાયણ મુનિ બુદ્ધ, ગુરૂ, શુક્ર અને પૂર્ણ કળાનો ચંદ્ર એ રીતે ચાર ગ્રહોને શુભ ગ્રહો કહે છે, અને સૂર્ય, મંગળ, શનિ અને ક્ષિણ ચંદ્રમાને પાપગ્રહ કહે છે. માટે ચારે કેંદ્રમાં ચારે શુભ ગ્રહો આવે તો માલાયોગ અને ચારે કેંદ્રમાં ચારે પાપગ્રહ આવે તો સર્પયોગ જાણવો, પણ સત્યાચાર્ય, ગાર્ગીભગવાન, મણીત્થાચાર્ય અને પારાશર મુનિ એમ કહેતા નથી પણ નિચે પ્રમાણે કહે છે.

ચંદ્રમાને શુભ ગ્રહમાં અથવા પાપગ્રહમાં બિલકુલ ગણવો નહીં એટલે બાકીના ત્રણ શુભ ગ્રહ અને ત્રણ પાપ ગ્રહ ગણવા માટે ત્રણ કેંદ્રમાં શુભ ગ્રહો બુદ્ધ, ગુરૂ અને શુક્ર રહેલા હોય તો માલાયોગ, તેમજ ત્રણ કેંદ્રમાં પાપ ગ્રહો સૂર્ય, મંગળ અને શનિ રહેલા હોય તો સર્પયોગ જાણવો. અહીંયાં બુધને હમેશાં શુભ ગ્રહ ગણેલો છે અને ચંદ્ર હરકોઈ ભાવે હોય તેની હરકત નહીં.

માલા અને સર્પ એ બંને યોગોને દલયોગ કહે છે.

૬ ગદાયોગ.

પાસે પાસેના બે કેંદ્રમાં સરવે ગ્રહો સમાયેલા હોય તો ગદાયોગ જાણવો.

આ રીતે ગદાયોગ ચાર જાતના બનેછે.

૧ લગ્નમાં ને ચોથે હોય તો.

૨ ચોથે અને સાતમે હોય તો.

૩ સાતમે અને દશમે હોય તો.

૪ દશમે અને લગ્ને હોય તો.

ફળ નિચે પ્રમાણે.

ગદાયોગમાં જન્મેલો માણસ યજ્ઞ કરનારો, ધનવાળો અને ઘણો ઉદ્યમી થાયછે.

૭ શકટ યોગ.

લગ્ન અને સાતમા ભાવે એ બે ઠેકાણે સરવે ગ્રહો રહ્યા હોય તો શકટ યોગ થાય છે.

ફળ નિચે પ્રમાણે.

શકટ યોગમાં જન્મેલો માણસ ગાડીઓનો ધંધો કરનારો, રોગથી હમેશાં પીડાએલો અને નઠારી સ્ત્રીવાળો હોયછે.

૮ વિહગ યોગ.

ચોથા ભાવે અને દશમા ભાવે એ બે ઠેકાણે સરવે ગ્રહો રહેલા હોય તો વિહગ યોગ થાયછે.

ફળ નિચે પ્રમાણે.

વિહગ યોગમાં જન્મેલો માણસ દુત્ત એટલે બીજાના સંદેશા લઇ જનારો, હમેશાં ફરવા ઉપર પ્રીતિવાળો, અને હમેશાં ક્લેશ કરનારો થાયછે.

૯ શ્રુંગાટક યોગ.

લગ્ને, પાંચમે, નવમે, એમ ત્રણ ઠેકાણે સરવે ગ્રહો સમાયેલા હોય તો આ યોગ થાયછે.

ફળ નિચે પ્રમાણે.

શ્રુંગાટક યોગમાં જન્મેલો માણસ વૃધાવસ્થામાં સુખી થશે એમ ગર્ગાચાર્ય ઋષિ કહેછે.

૧૦ હળ યોગ.

લગ્ન સિવાય હરકોઈ ભાવે સર્વે ગ્રહો એક બીજા થકી ત્રિકોણમાં એટ નવમે, પાંચમે એમ ત્રણ ભાવમાં રહેલા હોય તો હળ યોગ થાય છે.

હળ યોગ નિચે પ્રમાણે ત્રણ જાતના થાય છે.

૧ બીજે, છઠ્ઠે, ને દશમા ભાવે ગ્રહો રહેલા હોય તો.

૨ ત્રીજે, સાતમે, ને અગીયારમે ભાવે ગ્રહો રહ્યા હોય તે

૩ ચોથે, આઠમે, ને બારમે ભાવે ગ્રહો રહ્યા હોય તો.

ફળ નિચે પ્રમાણે.

હળ યોગમાં જન્મેલો માણસ ખેડનો ધંધો કરનારો થાયછે.

૧૧ વજ્ર યોગ.

લગ્ન અને સાતમા ભાવે સર્વ શૂભ ગ્રહો તથા ચોથા ને દશમા ભાને સરવે પાપ ગ્રહો બેઠેલા હોય તો વજ્ર યોગ થાય છે.

ફળ નિચે પ્રમાણે.

વજ્ર યોગમાં જન્મેલો માણસ બાળપણમાં ને વૃધાવસ્થામાં સુખી, તથા જુવાન અવસ્થામાં દુઃખી, સર્વે માણસોને પ્યારો, અને ઘણો શૂરો થાય છે.

૧૨ યવ યોગ.

આ યોગ વજ્ર યોગ થકી ગ્રહની અવળી સ્થિતિવાળો સમજવો, એટલે લગ્ન અને સાતમા ભાવે સર્વે પાપ ગ્રહો તથા ચોથા અને દશમા ભાવે સર્વે શૂભ ગ્રહ બેઠા હોય તો યવ યોગ થાય છે.

ફળ નિચે પ્રમાણે.

યવ યોગમાં જન્મેલો માણસ ઘણા પરાક્રમવાળો, અને જુવાન અવસ્થામાં ઘણો સુખી થાયછે.

૧૩ કમળ યોગ.

ચાર કેંદ્રમાં ગમે તે ઠેકાણે શૂભ અને પાપ ગ્રહો બેઠેલા હોય તો કમળ યોગ થાય છે.

ફળ નિચે પ્રમાણે.

કમળ યોગમાં જન્મેલો માણસ ઘણી કીર્તિવાળો ઘણા સારા ગુણવાળો, ઘણા સુખવાળો થાય છે.

૧૪ વાપી યોગ.

હરકોઇ ચાર પનફરસ્થાનમાં અથવા હરકોઇ ચાર આપોક્લીમસ્થાનમાં સર્વ ગ્રહો બેઠેલા હોય તો વાપી યોગ થાય છે.

ફળ નિચે પ્રમાણે.

આ વાપી યોગમાં જન્મેલો માણસ થોડું પણ લાંબા વખત સૂધી સુખ ભોગવનારો, પૃથ્વીમાં ધન દાટી રાખનારો અને લોભી તથા કૃપણ થાય છે.

૧૫ યુપ યોગ.

બીજા, ત્રીજા અને ચોથા ભાવે સરવે ગ્રહો બેઠેલા હોય તો યુપ

પાસે પ

ફળ નિચે પ્રમાણે.

યુપ યોગમાં જન્મેલો માણસ દાનેશ્વરી એટલે ઉદાર, આળસુ અને સારા યત્ન કરનારો થાય છે.

૧૬ શર યોગ.

ચોથો, પાંચમો, છઠ્ઠો અને સાતમો ભાવ, એ રીતે ચાર ઠેકાણે સર્વે ગ્રહો રહ્યા હોય તો શર યોગ થાય છે.

ફળ નિચે પ્રમાણે.

શર યોગમાં જન્મેલો માણસ પ્રાણીઓની હિંસા કરનારો, બંધીવાનનો ઉપરી અને તીરકાંમઠાના વેપારવાળો થાય છે.

૧૭ શક્તિ યોગ.

સાતમો, આઠમો, નવમો ને દશમો ભાવ, એ રીતે ચારે ઠેકાણે સર્વે શુભ ગ્રહો રહેલા હોય તો શક્તિ યોગ થાય છે.

ફળ નિચે પ્રમાણે.

શકિત યોગમાં જન્મેલો માણસ નીચ એટલે અયોગ્ય કામ કરનારો, આળસુ, તથા સુખ અને ધન વગરનો થાય છે.

૧૮ દંડ યોગ.

દશમો, અગીયારમો, બારમો અને લગ્ન એ રીતે ચાર ઠેકાણે સરવે ગ્રહો રહેલા હોય તો દંડ યોગ થાય છે.

ફળ નિચે પ્રમાણે.

દંડ યોગમાં જન્મેલો માણસ સ્ત્રી અને પુત્ર વગરનો અને બીજાની સેવા કરનારો થાય છે.

૧૯ નૌ યોગ.

લગ્ન, બીજો, ત્રીજો, ચોથો, પાંચમો, છઠ્ઠો, અને સાતમો ભાવ, એ પ્રમાણે સાતે ભાવમાં સર્વે ગ્રહો બેઠા હોય તો નૌ યોગ થાય છે.

ફળ નિચે પ્રમાણે.

નૌ યોગમાં જન્મેલો માણસ કોઇ વખતે સુખી અને કોઇ વખતે દુઃખી તથા કૃપણ થાય છે.

૨૦ કૂટ યોગ.

ચોથો, પાંચમો, છઠ્ઠો, સાતમો, આઠમો, નવમો અને દશમો ભાવ, એમ સાતે ઠેકાણામાં સર્વે ગ્રહો રહ્યા હોય તો કૂટ યોગ થાય છે.

ફળ નિચે પ્રમાણે.

કૂટ યોગમાં જન્મેલો માણસ મિથ્યાભિમાની, તથા મિથ્યા ભાષણ કરનારો, અને બંધીખાનાનો ઉપરી થાયછે.

૨૧ છત્ર યોગ.

સાતમો, આઠમો, નવમો, દશમો, અગીઆરમો, બારમો, અને લગ્ન એમ સાત ઠેકાણામાં સર્વે ગ્રહો રહ્યા હોય તો છત્ર યોગ થાય છે.

ફળ નિચે પ્રમાણે.

છત્ર યોગમાં જન્મેલો માણસ પોતાના માણસને સુખી કરનારો અને વૃદ્ધાવસ્થામાં સુખી થાય છે.

૨૨ ચાપ યોગ.

દશમો, અગીઆરમો, બારમો, લગ્ન, બીજો, ત્રીજો, અને ચોથો ભાવ એ સાતે ભાવમાં સર્વે ગ્રહો રહેલા હોય તો ચાપ યોગ થાય છે.

ફળ નિચે પ્રમાણે.

ચાપ યોગમાં જન્મેલો માણસ ઘણો શુરો, બાળઅવસ્થામાં તથા વૃદ્ધાવસ્થામાં સુખી થાય છે.

૨૩ અર્ધચંદ્ર યોગ.

કેંદ્ર વગરના ગમે તે ભાવથી અનુક્રમે સાત ભાવમાં સર્વ ગ્રહો રહેલા હોય તો અર્ધ ચંદ્રયોગ થાય છે. આ અર્ધ ચંદ્ર યોગ આઠ પ્રકારના છે.

૧ બીજાથી આઠમા ભાવ સુધીમાં સર્વે ગ્રહો બેઠા હોય તો.
૨ ત્રીજાથી નવમા ભાવ સુધીમાં.
૩ પાંચમાથી અગીઆરમા ભાવ સુધીમાં.
૪ છઠ્ઠાથી બારમા ભાવ સુધીમાં.
૫ આઠમાથી બીજા ભાવ સુધીમાં.
૬ નવમાથી ત્રીજા ભાવ સુધીમાં.
૭ અગીઆરમાથી પાંચમા ભાવ સુધીમાં.
૮ બારમાથી છઠ્ઠા ભાવ સુધીમાં.

ઉપરના અર્ધચંદ્ર યોગોનું ફળ નિચે પ્રમાણે.

અર્ધચંદ્ર યોગમાં જન્મેલો માણસ સર્વે માણસને પ્યારો, સુંદર દેહવાળો અને ઘણા માણસોએ માનેલો થાય છે.

૨૪ સમુદ્ર યોગ.

બીજે, ચોથે, છઠ્ઠો, આઠમો, દશમો અને બારમો, એમ છ ઠેકાણાંમાં સર્વે ગ્રહો રહેલા હોય તો સમુદ્ર યોગ થાય છે.

ફળ નિચે પ્રમાણે.

સમુદ્ર યોગમાં જન્મેલા માણસ રાજા જેવા વૈભવવાળો અને રાજા બરાબર ગુણવાળો થાય છે.

૨૫ ચક્ર યોગ.

લગ્ન, ત્રીજે, પાંચમો, સાતમો, નવમો, અગીયારમો ભાવ એમ છ ઠેકાણાંમાં એટલે છએ એકી ભાવમાં સર્વે ગ્રહો રહેલા હોય તો ચક્ર યોગ થાયછે.

ઉપરના યોગનું ફળ નિચે પ્રમાણે.

ચક્ર યોગમાં જન્મેલો માણસ પોતાના ચરણમાં રાજાઓને નમાવનારો એટલે મહારાજા થાય અથવા તપ અને જ્ઞાનના યોગે કરીને રાજાઓને પોતાના ચરણમાં નમાવનારો થાયછે, મતલબ કે કાંતો મહારાજાધિરાજ થાય, અને કાંતો યોગી રાજ થાય.

૨૬ વલકી અથવા વીણા યોગ.

ગમે તે સાત સ્થાનમાં સર્વે ગ્રહો રહેલા હોય તો આ યોગ થાયછે.

ફળ નિચે પ્રમાણે.

આ યોગમાં જન્મેલો માણસ અતિ ચતુર તથા નાચ અને ગાયન ઉપર પ્રીતિવાળો થાયછે.

૨૭ દામીની યોગ.

ગમે તે છ સ્થાનમાં સર્વે ગ્રહો રહેલા હોય તો દામીની યોગ થાયછે.

ફળ નિચે પ્રમાણે.

આ યોગમાં જન્મેલો માણસ ઉદાર, પરોપકારી, ઘણા પશુઓને પાળનારો, અથવા ગામના અધિકારવાળો થાયછે.

૨૮ પાસ યોગ.

હરકોઇ પાંચ સ્થાનમાં સર્વે ગ્રહો બેઠા હોય તો પાસ યોગ જાણવો.

ફળ નિચે પ્રમાણે.

પાસ યોગમાં જન્મેલો માણસ સારા ઉદ્યમ અથવા રસ્તાથી ધન મેળવનારો, તથા તેના બંધુઓ, તથા નોકરો, પણ સારા માર્ગથી ધન મેળવનારા હોયછે.

૨૯ કેદાર યોગ.

હરકોઇ ચાર સ્થાનમાં સર્વ ગ્રહો રહેલા હોય તો કેદાર નામનો યોગ જાણવો.

ફળ નિચે પ્રમાણે.

આ યોગમાં જન્મેલો માણસ ખેડ કરનારો તથા પરોપકારી થાયછે.

૩૦ શૂળ યોગ.

હરકોઇ ત્રણ ભાવમાં સર્વે ગ્રહો બેઠેલા હોય તો શૂળ યોગ થાયછે.

ફળ નિચે પ્રમાણે.

શૂળ યોગમાં જન્મ પામેલો માણસ શૂરો, શરીરે હથિયારના ઘાવાળો, ધન ઉપર ઘણી પ્રીતિવાળો પણ દળદરી હોયછે.

૩૧ યુગ યોગ.

હરકોઇ બે સ્થાનમાં સરવે ગ્રહો રહેલા હોય તો યુગ યોગ થાય છે.

ફળ નિચે પ્રમાણે.

યુગ યોગમાં જન્મેલો માણસ ધન વગરનો ને પાખંડી ને પ્રપંચી માણસ થાય છે.

૩૨ ગોળ યોગ.

હરકોઇ ભાવે પણ એકજ ભાવમાં સર્વે ગ્રહો રહ્યા હોય તો ગોળ યોગ થાય છે.

ફળ નિચે પ્રમાણે.

ગોળ યોગમાં જન્મેલો માણસ ધન વગરનો, ગંદા શરીર ને ગંદા કપડાંવાળો, મૂર્ખ, આળસુ અને અઘટિત કામ કરનારો, તથા જ્યાં ત્યાં રખડનારો થાયછે.

ઉપર જણાવેલા ૩૨ યોગમાં પ્રથમના ત્રણ યોગો આશ્રય યોગ છે, તે પછીના બે યોગ, દલ યોગ છે, અને તે પછીના ૨૦ યોગ આકૃતિ યોગ છે, અને છેલ્લા સાત યોગ સંખ્યા યોગ છે.

દલ યોગ અને આકૃતિ યોગ એકી વખતે બનતા નથી.

દલ યોગ અને આશ્રય યોગ પણ એકી વખતે બનતા નથી.

દલ યોગ અને સંખ્યા યોગ એકી વખતે બને છે. જ્યારે એક કુંડળીમાં આવા બે યોગ ઉપજે ત્યારે સંખ્યા યોગનું ફળ બિલકુલ ન મળતાં ફક્ત દલ યોગનુંજ ફળ મળે છે.

આકૃતિ યોગ અને આશ્રય યોગ એકી વખતે બને છે.—જ્યારે આ બે યોગો

એક એક કુંડળીમાં ઉપજે ત્યારે આ આશ્રય યોગનું ફળ નહીં મળતાં આકૃતિ યોગનુંજ ફળ મળે છે.

આકૃતિ યોગ અને સંખ્યા યોગ એકી વખતે ઉપજે છે. જ્યારે આ બે યોગો એક કુંડળીમાં સાથે ઉપજે ત્યારે સંખ્યા યોગનું ફળ નહીં ગણતાં આકૃતિ યોગનુંજ ફળ કહેવું.

સંખ્યા યોગ અને આશ્રય યોગ આકૃતિ યોગની સાથે એકી વખતે બને છે. વળી આશ્રય યોગની સાથે સંખ્યા યોગ એકી વખતે એક કુંડળીમાં બનેછે, તે વખતે સંખ્યા યોગ સાથેના યોગમાં સમાઇ જાયછે, જેથી પોતાનું ફળ સંખ્યા યોગ આપી શકતા નથી. આ નિયમ ધ્યાનમાં રાખવો.

એક કુંડળીમાં એકથી વધારે નાભાસ યોગ ઉપજે ત્યારે એક સબળ હોય તેજ ફળ આપેછે અને બાકીના તેની છાયામાં દબાઈ જાય છે, માટે તે પોતાનું ફળ આપી શકતા નથી.

ઉપર જણાવેલા સર્વે નાભાસ યોગના ફળમાં જે જે અવસ્થામાં શુભાશુભ ફળ લખેલું છે તે તે અવસરમાં તે તે ફળ મળશે માટે ઉપરના સર્વે યોગો ફળની સાથેજ કહેલા છે.

જે જે યોગોનાં ફળ મળવા વિશે વખત જણાવેલો નથી તે તે યોગોનું ફળ તે તે ગ્રહોની દશામાં મળશે એમ જાણી લેવું.

યવનાચાર્યઋષિ નાભાસ યોગ વિશે વિગતવાર વિચાર કરી ૧૮૦૦ નાભાસ યોગ ઉપજાવે છે. તેની રીત એવી છે કે, લગ્ન અને ચોથા ભાવે એ બે ઠેકાણે સર્વે ગ્રહો રહેલા હોય તો ગદા યોગ થયો, પણ તે વિશે એમ વિગતવાર જાણવું જે લગ્ને સૂર્ય અને બાકીના છ ગ્રહો ચોથે ભાવે હોય તો તે એક પ્રકાર, અને બીજો પ્રકાર લગ્ને ચંદ્ર અને બાકીના છ ગ્રહો ચોથે હોય તો, અને ત્રીજો પ્રકાર લગ્ને મંગળ અને બાકીના છ ગ્રહો ચોથે એ પ્રમાણે લગ્નમાં એક ગ્રહ રાખી બાકીના છ ગ્રહો ચોથે રાખતાં સાત પ્રકારના યોગો થશે. તેમજ એક એક ગ્રહ ચોથે રાખતાં બાકીના છ ગ્રહ લગ્ને રાખતાં પણ સાત પ્રકારના યોગો થશે. વળી સૂરજ અને ચંદ્ર લગ્ને અને બાકીના પાંચ ચોથે એ પહેલો પ્રકાર, અને લગ્ને સૂર્ય તથા મંગળ, અને બાકીના પાંચ ગ્રહો ચોથે એ બીજો પ્રકાર, અને લગ્ને સૂર્ય તથા બુધ, અને બાકીના પાંચ ગ્રહો ચોથે એ ત્રીજો પ્રકાર. એ પ્રમાણે ઉલટ પાલટ બબ્બે ગ્રહો લગ્ને અને બાકીના પાંચ ગ્રહો ચોથે ગણતાં ૨૧ યોગ થાય છે. તેમજ બબ્બે ગ્રહો ચોથે અને બાકીના પાંચ ગ્રહો લગ્ને રાખતાં

તેટલાજ ૨૧ યોગ ઉપજશે. વળી બબ્બેને બદલે ત્રણ ત્રણ ગ્રહો લગ્ને અને બાકીના ચાર ગ્રહો ચોથે ઉલટપાલટથી રાખતાં ૩૫ યોગ ઉપજશે અને લગ્ન પ્રમાણે ચોથામાં ત્રણ ત્રણ ગ્રહો અને બાકીના ચાર ગ્રહો લગ્નમાં રાખતાં ૩૫ યોગ થશે. પછી ચાર ગ્રહોના પાંત્રીશ પાંત્રીશ પ્રકાર તથા પાંચ ગ્રહોના એકવીશ એકવીશ પ્રકાર તથા છ ગ્રહોના સાત સાત પ્રકાર એમ ઉલટ પાલટ ફેરવણી કરતાં ૧૨૭ પ્રકાર ગદા યોગનાજ થશે. વળી આ ૧૨૭ પ્રકાર ફકત મેષ લગ્ન હોય તોજ થશે, એમ બાર લગ્નના મળીને ૧૫૨૪ જાતનો એક ફકત ગદા યોગજ થશે.

વળી આશ્રય યોગ ત્રણ પ્રકારના અને આકૃતિ યોગ વીશ પ્રકારના મળી કુલ ૨૩ યોગ થશે. દલ યોગ બે જાતના આ ત્રેવીશના પેટામાં આવી જાયછે. તે ન ગણતાં ફકત એક મેષ લગ્નમાંજ ૨૩ ભેદ થયા, તો બાર લગ્નમાં ૨૭૬ પ્રકારના થાય તેમાં ઉપરના ૧૫૨૪ ઊમેરતાં ૧૮૦૦ જાતના થાય છે. એ હિસાબે શંકર પંડિત આ નાભસ યોગનું ગણિત કરી અગણિત એટલે અનંત જાતના નાભસાદિ યોગ બનાવે છે. તેનો વિસ્તાર કરતાં ગ્રંથ બહુ મોટો થઈ જાય, માટે તેમ ન કરતાં સંક્ષેપમાં અમે ૩૨ જાતના નાભસ યોગ દર્શાવ્યા છે, પણ ઉપર વિગતવાર જણાવેલા ૧૮૦૦ પ્રકારના તથા અનંત પ્રકારના એ તમામનો સમાવેશ એ બત્રીશ પ્રકારમાં થઇ શકે છે. એ ઝીણો વિચાર કરતાં સહેજ જણાઈ આવશે, માટે અમારા ગ્રંથમાં કાંઈ ઓછાપણું અથવા અવિવેકપણું નથી.

સાધારણ રીતે યોગો પાંચ પ્રકારના છે. તે અમો વિગતવાર રાજયોગમાં કહી ગયા છીએ. વળી એ યોગો મૂળ જન્મ કુંડળી ઉપરથી કે ચળીત કુંડળી ઉપરથી જોવા. તેનો વિવેક પણ અમોએ રાજયોગના પ્રકરણમાં કહેલો છે, એટલે આ ઠેકાણે જણાવતાં પુનરૂક્તી દોષ આવેછે, તોપણ સંક્ષેપમાં લખીએ છીએ.

૧ રાશિ ગ્રહ યોગ.
૨ ભાવ ગ્રહ યોગ.
૩ ભાવ રાશિ યોગ,
૪ ભાવ રાશિ ગ્રહ યોગ.
૫ ફકત ગ્રહ યોગ.

ઉપર લખેલા પાંચ પ્રકારમાં આશ્રય યોગ પહેલા પ્રકારનો છે, અને બા-

કીના ૨૯ બીજા પ્રકારના છે.

મૂળ જન્મ કુંડળી કરતાં ચળીત કુંડળીગાં ગ્રહો ચળી ગયા હોય તો એ યોગમાં ભંગ થયો જાણવો જેથી બરાબર યોગનું ફળ ગળશે નહીં.

પ્રકરણ ૭ મું.

ચંદ્રયોગ બાબત.

બૃહજ્જાતક ગ્રંથ મધેથી.

૧. જન્મ કુંડળીમાં સૂર્ય જે ભાવમાં બેઠો હોય ત્યાંથી કેંદ્રમાં ચંદ્ર હોય તો નમ્રતા, નીતિ, શુશિલતા, ધન, જ્ઞાન, બુદ્ધિ, અને ચતુરાઇ એટલા ગુણુનો નાશ કરે છે, અને પણફરમાં હોય તો ઉપરના ગુણ મધ્યમ રીતે એટલે થોડા થોડા હોય છે, અને આપોક્લીમ સ્થાનમાં હોય તો ઉપર લખેલા ગુણ ઉત્તમ પ્રકારના હોય છે. આ બાબત યવનાચાર્ય કહેછે કે જે માણસની જન્મ કુંડળીમાં સૂર્ય થકી ચંદ્રમા કેંદ્રમાં હોય તો તે માણસ મૂર્ખ, દરદી, ચપળ, અને નઠારા આચરણવાળો થાય છે, અને પણફરમાં હોય તો ધનવાળો થાય છે, અને આપોક્લીમ સ્થાનમાં હોય તો સુખી થાય છે.

૨. જે માણસનો દિવસે જન્મ હોય અને તેની જન્મ કુંડળીનો ચંદ્રમા નવમાંશ કુંડળીમાં સ્વગ્રહી અથવા પોતાના અધિમિત્રની રાશિનો હોય, તથા મૂળ જન્મ કુંડળીમાં ચંદ્રમાને ગુરૂ દેખતો હોય તો આ માણસ ધનવાળો તથા ઘણો સુખી થાય છે.

૩. રાત્રીએ જન્મ્યો હોય અને ઉપર લખેલા લક્ષણવાળો ચંદ્રમા હોય ને તેને શુક્ર દેખતો હોય તોપણ તે માણસ ધનવાળો તથા ઘણો સુખી થાય છે.

૪. આ બાબત રાત્રી દિવસના જન્મની વિગતવાર હમેશાં ઉપર લખેલાં લક્ષણવાળા ચંદ્ર ઉપર ગુરૂ અને શુક્રની સાથે દ્રષ્ટિ હોય તોજ ઉપર લખેલું ફળ મળશે, એમ કોઇ પંડિત કહે છે, પણ ગાર્ગીય ભગવાન તથા યવનાચાર્ય ઋષિ તેમ નહીં કહેતાં પ્રથમ લખેલો મત સિદ્ધ કરી કહેછે કે એથી ઉલટો યોગ હોય અથવા બિલકુલ નહિ હોય તો નેષ્ટ અથવા મધ્યમ ફળ સમજવું.

૫. ચંદ્રમાથી છઠ્ઠે, સાતમે, અને આઠમે, એમ ત્રણ ઠેકાણે અથવા બે ઠેકાણે કે એક ઠેકાણે સરવે શૂભ ગ્રહો એટલે બુધ, ગુરૂ, અને શુક્ર આ ત્રણ ગ્રહો રહેલા હોય તો અધિયોગ સમજવો.

૬. અધિયોગની બાબતમાં કોઇ પંડિતનો એવો મત છે કે ચંદ્રમાથી છઠ્ઠે, સાતમે, કે આઠમે, અથવા એ ત્રણે કે એમાંના બે ઠેકાણાંમાં સરવે શૂભ ગ્રહો હોય, અને તે શૂભ ગ્રહની રાશિના હોય તો આ આધયોગ થાય છે, પણ આ મત બહુ માન્ય નથી, કેમકે શ્રુતકીર્તિ આચાર્ય રાશિ વિશે ગમે તે રાશિનું કહેછે.

૭. આ અધિયોગ નિચેની વિગતે સાત પ્રકારે યવનાચાર્યઋષિ કહે છે.

૧ ચંદ્રથકી સર્વે શૂભ ગ્રહો છઠ્ઠા સ્થાને હોય તો.

૨ ચંદ્રથકી સર્વે શૂભ ગ્રહો સાતમા ભાવે હોય તો.

૩ ચંદ્રથકી સર્વે શૂભ ગ્રહો આઠમે સ્થાને હોય તો.

૪ ચંદ્રથકી સર્વે શૂભ ગ્રહો છઠ્ઠા તથા સાતમા ભાવે એમ બે ઠેકાણે હોય તો.

૫ ચંદ્રથકી સર્વે શૂભગ્રહો છઠ્ઠે તથા આઠમે એમ બે ઠેકાણે હોય તો.

૬ ચંદ્રથકીસર્વે શૂભગ્રહો સાતમે તથા આઠમે એમ બે ઠેકાણે હોય તો.

૭ ચંદ્રથકી સર્વે શૂભ ગ્રહો છઠ્ઠે, સાતમે, આઠમે, એમ ત્રણ ઠેકાણે હોય તો.

૮. ઉપર જેવી રીતે શૂભ ગ્રહથકી અધિયોગ કહેલા છે, તેવીજ રીતે પાપ ગ્રહનો અધિયોગ પણ સમજવો, તથા શૂભ પાપ ગ્રહ સાથે હોય તો મિશ્ર અધિયોગ જાણવો, એમ શ્રુતકીર્તિ આચાર્ય કહે છે.

૯. શૂભ અધિયોગમાં સર્વે શૂભ ગ્રહો હોય અને પાપ અધિયોગમાં સર્વે પાપ ગ્રહો અને મિશ્ર અધિયોગમાં સર્વે શૂભ તથા સર્વે પાપ ગ્રહો ઉપર કહેલા સ્થાનમાં હોય તોજ આ અધિયોગ સમજવો. એમાંથી એકાદ ગ્રહ કદી ઓછો હોય તો અધિયોગ સમજવો નહીં.

૧૦. અધિયોગમાં જન્મેલો માણસ સુખ અને વૈભવવાળો, શત્રુ વગરનો, લાંબી આવરદાવાળો, રોગ વગરનો અને ભય વગરનો થાય છે.

૧૧. અધિયોગ ઉપજાવનારા સર્વે શૂભ ગ્રહો ઘણા બળવાન હોય તો ઉપર કહેલા ફળવાળો આ માણસ રાજા થાય છે, અને મધ્યમ બળવાળો હોય તો તેવા ફળવાળો પ્રધાન એટલે દીવાન થશે, તેમજ બળ વગરનો હોય તો તેવા ગુણવાળો સેન્યાપતિ થશે એમ બાદરાયણમુનિ કહે છે.

૧૨. શૂભ અધિયોગ હોય તો શૂભ મતિવાળો ને પાપ અધિયોગ હોય તો પાપ બુદ્ધિવાળો, અને મિશ્ર અધિયોગ હોય તો સમ બુદ્ધિવાળો માણસ થશે.

૧૩. સારાવળીમાં આ અધિયોગ કરનારા સર્વે શૂભ ગ્રહો ઘણા બળવાન હોય, પાપ ગ્રહના સમાગમ કે દૃષ્ટિ વગરના હોય તથા સૂરજના તેજથી દબાએલા ન હોય એટલે અસ્તના ન હોય તો આ અધિયોગને રાજયોગ કહે છે, અને એ પ્રમાણે માંડવ્યઋષિ પણ કહે છે.

૧૪. ચંદ્રમાથકી બીજે સ્થાને કોઇ પણ ભૌમાદિક ગ્રહ હોય તો સુનફા

યોગ જાણવો.

૧૫. ચંદ્રમાથકી બારમા સ્થાને કોઇ પણ ભૌમાદિક ગ્રહો રહ્યા હોય તો અનફા યોગ જાણવો.

૧૬. ચંદ્રમાથકી બીજે તથા બારમે સ્થાને એમ બે ઠેકાણે ભૌમાદિક ગ્રહો રહ્યા હોય તો દુર્ધરા યોગ જાણવો.

૧૭. ચંદ્રમાથકી બીજે તથા બારમે સ્થાને કોઈ ભૌમાદિક ગ્રહો રહેલ ન હોય તો કેંમદ્રુમ યોગ જાણવો.

૧૮. ઉપર કહેલા ચાર યોગોના સ્થાનોમાં સૂરજ હોય અથવા ન હોય તો તેની હરકત નથી, કારણ કે સૂર્યને ફક્ત આ યોગોના હિસાબમાં ગણવો નહિ એટલે ભૌમાદિક કોઇ ગ્રહ ઉપરના સ્થાનમાં ન હોય અને ફક્ત સૂર્ય તે સ્થાનમાં હોય તો કેવળ સૂર્યના આધારથી ઉપરના યોગો જાણવા નહીં.

૧૯. કેંમદ્રુમ યોગનો ભંગ નિચે પ્રમાણે થાય છે.

૧ કેંમદ્રુમ યોગ થયો હોય પણ ચંદ્રમા જન્મ કુંડળીમાં લગ્નથકી કેંદ્રમાં હોય તો.

૨ ચંદ્રમા ભેગો કોઇ પણ ગ્રહ રહેલો હોય તો.

૩ અધિયોગ થએલો હોય તો.

ઉપર પ્રમાણે ત્રણ પ્રકારે કેંમદ્રુમ યોગનો ભંગ થાયછે, એટલે એ કેંમદ્રુમ પછી કલ્પદ્રુમ એટલે કલ્પવૃક્ષની પેઠે સારો યોગ થાય છે, એવો ગર્ગાદિ આચાર્યનો મત છે.

૨૦. કેંમદ્રુમ યોગ થયો હોય પણ ચંદ્રમા ઉપર ગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય તો કેંમદ્રુમ યોગ ભંગ થાય છે, એમ સારાવળી ગ્રંથકાર તથા ગાર્ગી ભગવાન અને સત્યાચાર્ય કહે છે.

૨૧. સુનફા વિગેરે યોગો શ્રુતકીર્તિઆચાર્ય તથા જીવશર્મા આચાર્ય નિચે પ્રમાણે ઉપજાવે છે.

૧. ચંદ્રમાથકી બીજા કેંદ્રમાં એટલે ચંદ્રથી ચોથા સ્થાનમાં ભૌમાદિક ગ્રહો હોય તો સુનફા યોગ થાય. છેલ્લા કેંદ્રમાં એટલે ચંદ્રમાથકી દશમા સ્થાનમાં ભૌમાદિક ગ્રહ હોયતો અનફાયોગ થાય, અને એ બે ઠેકાણે ભૌમાદિક ગ્રહો હોય તો દુર્ધરા અને એ બે ઠેકાણે કોઇ ભૌમાદિક ગ્રહો ન હોય તો કેંમદ્રુમ યોગ થાય છે.

૨. ઉપરની કલમ ૧૪, ૧૫, ૧૬, ૧૭માં સુનફાદિ ચાર યોગ મૂળ જન્મ કુંડળીમાંથી ઉપજાવેલા છે, તેને બદલે નવમાંશ કુંડળીમાંથી ઉપજાવવા.

૨૨. ઉપરની કલમ ૨૧ માં સુનાફાદિ યોગો બે પ્રકારે ઉપજાવેલા છે, તે

ઘણા આચાર્યો માન્ય કરતા નથી, તેથી આચાર્ય વરાહમિહર પણ માન્ય કરતા નથી.

૨૩. યવનાચાર્યઋષિ સુનફા તથા અનફા યોગના ૩૧ જાતના ભેદ કહે છે તેની સંક્ષેપમાં રીત નિચે પ્રમાણે.

ભૌમાદિક પાંચ ગ્રહોથકી આ યોગ ઉપજે છે, માટે નિચેના કોષ્ટકમાં અવળા સવળા પાંચ સૂધી આંકડા લખ્યા છે. પછી ઉપરના આંકડાને નિચેના આંકડાએ ભાંગવાથી પ્રકાર નીકળશે, એટલે પહેલા કોઠામાં ઉપરના આંકડાને નિચેના આંકડાએ ભાંગ્યા પછી પહેલા તથા બીજા કોઠાના ગુણાકારને નિચેના પહેલા તથા બીજા કોઠાના ગુણાકારે ભાંગવા. પછી ત્રણે કોઠાના ઉપરના આંકડાના ગુણાકારને ત્રણે હેઠળના આંકડાના ગુણાકારે ભાંગવા. પછી ઉપરના ચારે કોઠાના આંકડાને હેઠળના કોઠાના ચારે આંકડાના ગુણાકારે ભાંગવા. અને છેવટ ઉપરના પાંચે આંકડાના ગુણાકારને હેઠળના કોઠાના પાંચે આંકડાના ગુણાકારે ભાંગવા. એટલે એક ગ્રહથી, બે ગ્રહથી, ત્રણ ગ્રહથી, ચાર ગ્રહથી, અને પાંચ ગ્રહ ભેગા રહેવાથી ઉપજેલા યોગોના પ્રકાર અથવા ભેદ નીકળશે.

યોગના પ્રકારનો કોઠો.	૫	૪	૩	૨	૧
	૧	૨	૩	૪	૫

એક ગ્રહ ભેદ—પાંચને એકે ભાગતાં પાંચ ભેદ થાય છે.

બે ગ્રહના ભેદ—પાંચને ચારે ગુણતાં ૨૦ આવ્યા, ને તેને એકને બેએ ગુણતાં આવેલા બેએ ભાંગતાં ૧૦ ભેદ આવે છે.

ત્રણ ગ્રહના ભેદ-પાંચને ચાર અને ત્રણે ગુણતાં ૬૦ આવ્યા, ને તેને એક ને બે અને ત્રણે ગુણતાં આવેલા છએ ભાંગતાં ૧૦ ભેદ આવે છે.

ચાર ગ્રહના ભેદ-પાંચને ચાર, ત્રણ, ને બેએ ગુણતાં એકસોને વીશ આવ્યા, ને તેને એક, બે, ત્રણ ને ચારના ગુણાકારથી આવેલા ચોવીશે ભાંગતાં પાંચ ભેદ આવે છે.

પાંચ ગ્રહના ભેદ-ઉપરના પાંચે આંકડાના ગુણાકાર ૧૨૦ થયા, તેને હેઠળના પાંચે આંકડાના આવેલા ગુણાકાર ૧૨૦ ભાગતાં ફક્ત એક પ્રકાર આવે છે.

ઉપર પ્રમાણે યોગોનો નિચે પ્રમાણે સરવાળો કરતાં ૩૧ ભેદ પુરા થાય છે.

એક ગ્રહના ભેદ.	૫
બે ગ્રહના ભેદ.	૧૦
ત્રણ ગ્રહના ભેદ.	૧૦
ચાર ગ્રહના ભેદ.	૫
પાંચ ગ્રહના ભેદ.	૧
	૩૧

૨૪. ઉપર પ્રમાણે સુનફા અને અનફા યોગના એકત્રીશ, એકત્રીશ ભેદ થયા, તેમ દુર્ધરાયોગના ૧૮૦ ભેદ થાય છે, પણ તે સઘળા યોગનો ઉપરના યોગમાં સમાવેશ થઈ જાય છે, માટે આ ગ્રંથમાં કાંઇ ઓછાપણું અથવા બાધ સમજવો નહીં.

સુનફા યોગનું ફળ.

૨૫. સુનફા યોગમાં જન્મેલો માણસ પોતાના પરાક્રમથી પેદા કરેલું ધન ભોગવનારો, રાજા અથવા રાજાના બરોબર વૈભવવાળો, બુદ્ધિશાળી, ધનવાળો, અને કીર્તિવાળો થાય છે.

૨૬. અનફા યોગમાં જન્મેલો માણસ સમર્થ, રોગ વગરનો, ગુણવાન, કીર્તિવાળો, ખાનપાંન અને પોશાક વિગેરેના સુખવાળો, ઉત્તમ પેહેરવેશવાળો, અને હમેશાં મનમાં સંતોષ માનનારો થાય.

૨૭ દુર્ધરાયોગમાં જન્મેલો માણસ ગમે તે પ્રકારથી વૈભવ અને સુખ મેળવનારો, ધન અને વાહનવાળો, તથા ઉદાર મનવાળો, દાનેશ્વરી, તથા સારા ગુણવાળા નોકર ચાકરવાળો જાણવો.

૨૮. કેંમદ્રુમયોગમાં જન્મેલો માણસ મલીન પ્રકૃતિવાળો, તથા મલીન વસ્ત્રવાળો, શરીર અને મનના દુખવાળો, અઘટિત કામ કરનારો, દરીદ્રી, ચાકરી કરી ગુજરાન ચલાવનારો, કપટી, અને દુર્જન થાય. કેંમદ્રુમયોગમાં કદી રાજવંશી જન્મે તોપણ ઉપર લખેલું ફળ અથવા તેમાંના ફળનો ભાગ ભોગવે છે.

૨૯. સુનફાદિ યોગ કરનારો મંગળ હોય તો તે માણસ ઉલટથી કામ કરનારો, શૂરો, ધનવાળો, વગર વિચારથી કામ કરનારો, અને જો જન્મ કુંડળીમાં સુનફાદિ યોગ કરનારો બુધ હોય તો ચતુર, સારા ગુણવાળો, સારાં વચન બોલનારો, ગાયન, નૃત, ચિત્ર કરવાની કળામાં નિપુણ માણસ જાણવો, અને ગુરૂ હોય તો ધનવાળો, ધર્માત્મા, સુખ ભોગવનારો, અને રાજાનો માનીતો જાણવો, અને શુક્ર હોય તો કામી એટલે બહુ વિષયવાળો, ધનવાળો, અને ખાનપાન તથા પોષાકથી મોજ કરનારો થાય છે, અને જો શનિ સુનફાદિ યોગ ક-

રનારો હોય તો પારકો વૈભવ અને ઘરબાર વિગેરે સામગ્રી ભોગવનારો, ઘણાં કામ કરનારો, અને ઘણા નોકરોનો ઉપરી માણસ થાય છે.

૩૦. સુનફાદિ યોગ કરનારા ભૌમાદિક એકેક ગ્રહનું ફળ ઉપર વિગતવાર લખ્યું છે, પણ બે, ત્રણ કે તેથી વધારે ગ્રહો સાથે યોગ કરતા હોય તો તે સઘળા યોગ કરનારાનું ફળ એકઠું ભોગવશે.

૩૧. જે માણસનો દિવસે જન્મ હોય અને ચંદ્રમા જન્મ કુંડળીમાં દૃશ ચક્રાર્ધમાં હોય તો તે સુખી થાય છે.

૩૨. રાત્રીએ જન્મ હોય અને ચંદ્રમા અદૃશ્ય ચક્રાર્ધમાં હોય તો નેષ્ટ સમજવો, પણ આ વખતે ચંદ્રમા દૃશ્ય ચક્રાર્ધમાં હોય તો શૂભ ફળ સમજવું.

૩૩. જન્મ કુંડળીમાં લગ્નથકી ઉપચય સ્થાનમાં સર્વે શૂભ ગ્રહો એટલે બુધ, ગુરૂ, શુક્ર રહેલા હોય તો આ જન્મવાળો માણસ ઘણો ધનવાન થાય. તેમજ ચંદ્રમાથકી સર્વે શૂભ ગ્રહો ઉપચય સ્થાનમાં રહેલા હોય તો તે ધનવાળો થાય. આ પ્રમાણે લગ્નથકી અથવા ચંદ્રમાથી બે શૂભ ગ્રહો ઉપચય સ્થાનમાં રહેલા હોય તો મધ્યમ ધનવાળો થાય અને ફક્ત ચંદ્રથકી અથવા લગ્નથકી એકજ શૂભ ગ્રહ ઉપચય સ્થાનમાં હોય તો થોડા ધનવાળો જાણવો, પણ એકે શૂભ ગ્રહ એમાંથી એકે થકી ન હોય તો તે માણસ દળદ્રી જાણવો.

૩૪. લગ્ન અને ચંદ્રમા એ બે થકી ઉપચય સ્થાનમાં શૂભ ગ્રહો રહેલા હોય તો ઉપર કહેલું ફળ ઘણું વધારે સારૂં વિવેકથી વિચારી કહેવું.

✓ ૩૫. ઉપર કહેલા ઉપચય યોગ જેની જન્મકુંડળીમાં થયો હોય અને બીજા કેમદ્રુમમાંથી નઠારા યોગ પણ થયા હોય તો તમામ નઠારા યોગ ભંગ થયા જાણવા કેમકે એવા દુષ્ટ યોગ કરતા આ ઉપચય યોગ ઘણો બળવાન છે, માટે આ યોગનું ઘણુંકરીને ઉત્તમ ફળ મળશે એમ સત્યાચાર્ય વિગેરે મોટા આચાર્યો કહે છે.

૩૬. ચંદ્રમાથકી સૂર્ય વગેરે ભૌમાદિ પાંચ ગ્રહોના આધારથી સુનફાદિ ચાર યોગો જેવી રીતે ફળ સાથે ઉપર વર્ણવેલા છે, તેવીજ રીતે સૂર્યથકી ચંદ્રમા વગર ભૌમાદિ પાંચ ગ્રહોના આધારથી વેશી, વોશી, ઉભયચર્યા નામના ત્રણ યોગો ફળ સાથે સમજવા. ચંદ્ર યોગમાં કેમદ્રુમ યોગ છે, તેમ સૂર્ય યોગમાં કેમદ્રુમ જેવો યોગ નથી માટે તે વગર ત્રણ યોગજ જાણવા.

૩૭. સૂર્યથકી ચંદ્રમા વગર બીજે સ્થાને ગ્રહો હોય તો વેશી યોગ જાણવો ને તેનું ફળ સુનફા પ્રમાણે જાણવું.

૩૮. સૂર્ય થકી ચંદ્રમા વગર બારમે સ્થાને ગ્રહ હોય તો વોશી યોગ જાણવો ને તેનું ફળ અનફા પ્રમાણે જાણવું.

૩૯. સૂર્યથકી ચંદ્રમા વગર બીજે અને બારમે એમ બંને ઠેકાણે ગ્રહો રહેલા હોય તો ઉભયચર્યા નામનો યોગ સમજવો અને તેનું ફળ દુર્ધરા પ્રમાણે જાણવું.

૪૦. ઉપર લખેલા ચંદ્ર અને સૂર્ય યોગોનું ફળ બળાબળના આધારે વધુ કે થોડું વિચારવું.

૪૧. ઉપર લખેલા યોગ કરનારા ગ્રહો ચંદ્રમાની મહાદશામાં પોતાની અંતરદશા જ્યારે આવે ત્યારે ફળ આપશે, તેમજ સૂર્ય યોગનું ફળ સૂર્યની મહાદશામાં યોગ કરનારા ગ્રહોની અંતરદશા જ્યારે આવશે ત્યારે ફળ આપશે.

૪૨. બીજા અનેક યોગ કરતાં ચંદ્ર યોગ વધારે બળવાન છે, માટે પૂર્વના આચાર્યોએ આ યોગ મુખ્યપણે જોવાની આજ્ઞા કરેલી છે.

૪૩. જન્મ કુંડળીમાં લગ્ન એ દેહ છે, અને ચંદ્રમા એ મન અથવા જીવ છે; માટે દેહને જીવ વગર ચાલે નહીં તેમ જીવને દેહ વગર ચાલે નહીં. માટે દેહ અને મન બંને મજબુત હોય તોજ વહેવાર ચાલે છે, એટલા માટે રિષ્ટ યોગ વિગેરે ચંદ્રમાથકી જોવાની આચાર્યોની આજ્ઞા છે.

૪૪. જેની જન્મ કુંડળીમાં લગ્ન અને ચંદ્રમાં બંને બળવાન હોય તોજ તે માણસ બધી તરફથી સુખી હોય છે.

૪૫. કેટલાક આચાર્યો તો જેવી રીતે લગ્નથી ફળાદિક જોવાય છે. તેવી રીતે ચંદ્રમાથી પણ જોવાનું કહે છે. એ સઘળું ધ્યાનમાં રાખી બહુ મતથી જે જે લગ્નથી જોવાય છે, તે લગ્નથી અને જે જે ચંદ્રમાથી જોવાય છે, તે ચંદ્રમાથી જોવાનું વિગતબંધ સ્પષ્ટ રીતે ઠેકાણે ઠેકાણે જણાવેલું છે.

ચંદ્રયોગ સંપૂર્ણ.

પ્રકરણ ૮ મું.

ભાવ ફળ બાબત.

ભ્રગુસુત્ર ગ્રંથ મધેથી.

ભાવ ફળ—ચળીત કુંડળીમાં બેઠેલા ગ્રહો કેવું ફળ આપશે તે બાબત.

દરેક ભાવમાં બેઠેલા ગ્રહોનું ફળ લખતા પહેલાં કહેવાની જરૂર છે કે ભાવ ફળ સાધારણ ફળ ગણાય છે, કેમકે આ ભાવ ફળમાં દરેક ગ્રહનું સારૂં નરતું ફળ લખેલું છે, પણ એક ભાવમાં એક કરતાં વધારે ગ્રહો બેઠેલા હોય તો આ ફળમાં ફેરફાર થાય છે. વળી ચળીત કુંડળીમાં ગ્રહ સારૂં ફળ આપતો હોય અને તે નવમાંશ કુંડળીમાં સારૂં ફળ આપતો ન હોય તો ચળીત કુંડળીનું સારૂં ફળ મટાડી નઠારૂં ફળ આપે છે, તેમજ જે ગ્રહ ચળીત કુંડળીમાં નઠારૂં ફળ આપતો હોય, અને તે ગ્રહ નવમાંશ કુંડળીમાં સારૂં ફળ આપતો હોય તો નઠારૂં ફળ મટાડી સારૂ ફળ આપે છે. તેમજ રાજયોગ વિગેરે જે યોગ દર્શાવવામાં આવેલા છે, તેમાંનો કોઈ યોગ કુંડળી ઉપરથી જે ગ્રહના આધારથી થતો હોય, તો તે ગ્રહનું તે યોગ પ્રમાણે ફળ આપે છે. તેગજ હવે પછી ભાવ વિચાર લખવામાં આવશે તે ભાવ વિચાર પ્રમાણે જે ગ્રહનું જેવું ફળ તેમાં જણાવેલું છે, તે પ્રમાણે ફળ મળશે. મતલબ કે ફળાદિશ જોવું એ શેતરંજની બાજી જેવું છે. ગાટે સઘળા યોગ ઉપર વિચાર કરીને ફળાદિશ જાણવો. વળી ભ્રગુસુત્ર ગ્રંથકર્ત્તા ટીકામાં નિચે પ્રમાણે લખે છે.

કોઇ ગ્રહનું નઠારૂં ફળ નીકળે પણ તે ભેગા શૂભ ગ્રહો બેઠા હોય, અગર તે ગ્રહને શૂભ ગ્રહો દેખતા હોય તો નઠારૂં ફળ અર્ધું આપે, તેમજ પાપ ગ્રહો ભેગા બેઠા હોય, અગર પાપ ગ્રહો દેખતા હોય તો બમણું નઠારૂં ફળ આપે.

ઉપર પ્રમાણે કોઇ ગ્રહનું સારૂં ફળ નીકળે પણ તેની સાથે બીજા પાપ ગ્રહ બેઠેલા હોય અગર તેને પાપ ગ્રહો દેખતા હોય તો અર્ધું સારૂં ફળ આપેછે, તેમજ કોઇ શૂભ ગ્રહ ભેગા બેઠા હોય અગર શૂભ ગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય તો બમણું સારૂં ફળ આપે છે.

અસ્ત અગર સંધિમાં રહેલો ગ્રહ બિલકુલ સારૂં કે નરતું ફળ આપી શકતો નથી.

કોઇ ગ્રહે રાજયોગ કરેલો હોય, અથવા સારૂં ફળ આપેલું હોય, પણ તેની સાથે છઠ્ઠા, આઠમા કે બારમા ભાવનો સ્વામિ બેઠેલો હોય તો તે રાજયોગ અથવા સારા ફળનો ઘટાડો કરે છે. પછી તે શૂભ ગ્રહ હોય કે પાપ ગ્રહ હોય.

કોઇ ગ્રહે અમૂક ભાવનું સારૂં ફળ આપેલું હોય, પણ તે ભાવનો સ્વામિ, છઠ્ઠે, આઠમે, બારમે હોય, અગર અસ્તનો કે નીચનો કે નિર્બળ હોય તો તે સારૂં ફળ ખંડિત થાય છે, તેમજ કોઇ ગ્રહે અમૂક ભાવનું ફળ નઠારૂં આપેલું હોય પણ તે ભાવનો સ્વામિ કેંદ્રમાં કે ત્રિકોણમાં બળવાન હોય તો નઠારૂં ફળ ખંડિત કરે છે, તેમજ કોઇ ગ્રહે જે ભાવમાં બેશી સારૂં ફળ આપેલું હોય અને તે ભાવનો સ્વામિ કેંદ્રમાં કે ત્રિકોણમાં બેઠેલો હોય, કે બળવાન હોય તો તે સારા ફળમાં વધારો કરે છે. આ પ્રમાણે વિચાર કરીને પછી ફળાદિશ કહેવો,

દરેક ભાવમાં બેઠેલા દરેક ગ્રહનું જે ફળ કહેલું છે, તે ફળ તે ગ્રહની મહાદશા અંતરદશામાં જાણવું. પણ તે ગ્રહે ઘણો બળવાન રાજયોગ કરેલો હશે તો, આ ફળ હમેશાં આપશે.

સૂર્ય

સૂર્યનું બારે ભાવનું ફળ.

પહેલો ભાવ (લગ્ન)માં સૂર્ય બેઠો હોય તો તેનું ફળ—

સૂર્ય પહેલા ભાવે ઊંચનો અથવા સ્વગ્રહી એટલે પોતાની રાશિમાં બેઠો હોય તો તે મનુષ્ય કીર્તિવાળો, બળવાળો, અને લાંબી નજરવાળો જાણવો, અને નીચનો હોય તો પ્રતાપી હોય પણ જ્ઞાનનો દ્વેશ કરે, દળદ્રી તથા નેત્રના રોગવાળો હોય, અને ચંદ્રના ઘરમાં એટલે કર્કરાશિમાં બેઠા હોય તો જ્ઞાની અને પાણીથી ટપકતી આંખોવાળો જાણવો. અને જો શનિના ઘરમાં એટલે મકર અગર કુંભ રાશિનો હોય તો છાતીની પીડાવાળો જાણવો. ગુરૂના ઘરમાં એટલે ધન અગર મીન રાશિનો હોય તો સ્ત્રીની સેવા કરનારો જાણવો. જો બુધના ઘરમાં એટલે મીથુન કે કન્યા રાશિનો હોય તો તેને કન્યાની પ્રજા થાય એમ જાણવું. તેમજ સ્ત્રીહીન એટલે સ્ત્રીના સુખ વગરનો જાણવો. અને જો શુક્રના ઘરનો એટલે વરખ યા તોલા રાશિનો હોય તો કૃતઘ્નિ અને સ્ત્રીના સુખ વગરનો જાણવો. અને મંગળના ઘરનો એટલે મેષ યા વૃશ્ચિક રાશિનો હોય તો પ્રતાપી, વાચાળ, વેપારમાં કુશળ અને અંતરગળના રોગવાળો જાણવો.

સૂર્ય બીજે ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

સૂર્ય બીજા ભાવે બેઠો હોય તો તે મનુષ્યના મુખમાં રોગ હોય, રાજાના દંડથી ધનનો નાશ થાય, પણ તેમાં સ્વગ્રહી અથવા ઊંચનો હોય તો ધનવાન, વિદ્વાન, અને નેત્રનો રોગી અને વેપારમાં કુશળ અને તેજસ્વી જાણવો, તથા પોતાના પરાક્રમથી ધન પેદા કરે; વાચાળ, તથા જ્ઞાની જાણવો. જો ગુરૂના

ઘરમાં બેઠો હોય તો ધનવાન, વાચાળ, કુટુંબના સુખવાળો, ત[illegible] મિત્રને સારૂ ધનખર્ચ કરનારો જાણવો. બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો જ્ઞાની, કુટુંબના ક્લેશ-વાળો, અને તેની પાસે ધન આવે અને જાય. જો શુક્રના ઘરમાં બે[illegible] હોય તો કુટુંબનો ક્લેશી તથા ધન આવે તે ખર્ચી નાંખે તેવો જાણવો.

શનિના ઘરમાં બેઠો હોય તો ધન નાશ પામે, કુટુંબનો ક્લેશી જાણવો, અને જો ચંદ્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો કુટુંબમાં સુખી જાણવો; અને મંગળના ઘરમાં બેઠો હોય તો પોતાના પરાક્રમથી ધન મેળવે તથા વાચાળ જાણવો.

સૂર્ય ત્રીજા ભાવે બેઠો હોય તેનું ફળ.

સૂર્ય ત્રીજા ભાવે સ્વગ્રહી અથવા ઊંચનો હોય તો બુદ્ધિશાળી, ભાંડુના સુ-ખવાળો, ને ચાકરના સુખવાળો જાણવો. જો શુક્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો ભાંડુના કષ્ટવાળો, અને ચાકરના દુઃખવાળો જાણવો. ચંદ્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો ભાંડુના સુખવાળો, સારા ઉદ્યમવાળો, ચાકરવાળો, સારા આચરણવાળો, સારાં કર્મ કરનારો અને સારી કીર્તિવાળો જાણવો. જો બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો શૂરાતનથી કીર્તિવાળો, બુદ્ધિવાળો, અને થોડા ભાંડુવાળો જાણવો. જો મંગળ-ના ઘરમાં બેઠો હોય તો તેને ભાંડુ હોય નહીં, અથવા હોય તો ભાંડુ સાથે કુ-સંપ જાણવો. ગુરૂના ઘરનો હોય તો ભાંડુ સાથે મિત્રતા હોય, ચાકરો દુષ્ટ મળે ને પોતાનું ધન પોતે ભોગવનારો જાણવો. જો શનિના ઘરનો હોય તો ભાંડુનો નાશ થાય, ચાકરો દુષ્ટ મળે. અને નાસ્તિક થાય.

સૂર્ય ચોથા ભાવે બેઠો હોય તેનું ફળ.

સૂર્ય ચોથા ભાવે સ્વગ્રહી અથવા ઊંચનો હોય તો વાહનના સુખવાળો, વૈભવી, માતા પિતાના સુખવાળો ને ભાગ્યશાળી જાણવો. અને એ ચોથા ભા-વમાં મિત્ર, ઘર, ખેતર, વાડી, સુખ, માતા, વાહન, પશુ, ગાય, ભેંશ, કુવા, નવાણુ એટલી બાબતોનું જોવાય છે. એ બાબતોનો સુખી જાણવો. જો શુક્રના ઘરનો હોય તો માતા પિતાનો દુઃખી, પશુની ઘાતવાળો, અને સ્થાનક નાશ પા-મે. જો બુધના ઘરનો હોય તો માતા પિતાનો સુખી, વૈભવવાળો, હમેશાં મા-થાના રોગવાળો, અહંકારી અને ગુપ્ત પીડાવાળો જાણવો. હવે ચંદ્રના ઘરનો હો-ય તો ખેતર, વાડી, તથા ઘરના સુખવાળો જાણવો. મંગળના ઘરમાં બેઠો હોય તો મિત્રના સુખવાળો, અગ્નિના ભયવાળો, અહંકારી જાણવો. જો ગુરૂના ઘ-રમાં બેઠો હોય તો મિત્ર ઘણા હોય, પણ તેનાથી વિરૂદ્ધ થાય. જો શનિના ઘરમાં બેઠો હોય તો શરીરે ખોડવાળો. અહંકારી, વિરોધ બાંધનારો, અને તેનું શ-રીર ગરમ રહે, તથા ઇંદ્રીની પીડાવાળો જાણવો.

સૂર્ય પાંચમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

સૂર્ય પાંચમા ભાવે પોતાની રાશિનો અથવા ઉંચનો હોય તો તે માણસ પાંચમા ભાવનો સુખી જાણવો; અને એ પાંચમા ભાવમાં બુદ્ધિ, વિદ્યા, સંતાન મંત્ર, વિવેક, શકિત, પેટ, નીતિનું જોવાય છે. એ તમામ બાબતનો સુખી જાણવો: અને જો શુક્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો પુત્ર વગરનો, ભ્રમ બુદ્ધિવાળો, ક્રોધી, થોડી વિદ્યાવાળો જાણવો. જો બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો મંદ બુદ્ધિવાળો જાણવો, અને પુત્ર સાથે અણબનાવ થાય. જો ચંદ્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો ઉતાવળી બુદ્ધિવાળો અને તેને કન્યાની પ્રજા થાય. મંગળના ઘરમાં બેઠો હોય તો એકાદ પુત્ર થાય, પણ તે પુત્ર પરાક્રમી હોય. જો શનિના ઘરમાં બેઠો હોય તો એક અથવા બે પુત્ર હોય, ઉતાવળી બુદ્ધિવાળો, પુત્ર સાથે કોઈ કોઇ વખતે વિરોધ થાય, મલેચ્છ રાજાની વિદ્યાથકી ધન પ્રાપ્ત કરે, અને જો ગુરૂના ઘરમાં બેઠો હોય તો પુત્ર વગરનો, નિર્મળ બુદ્ધિવાળો, જ્ઞાની, ધર્મ તથા પુન્ય ઉપર પ્રીતિવાળો જાણવો.

સૂર્ય છઠ્ઠા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

સૂર્ય છઠ્ઠા ભાવે પોતાની રાશિનો અથવા ઉંચનો હોય તો મોસાળપક્ષનું સુખ મળે તથા રોગ ને શત્રુનો નાશ થાય, જો શુક્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો રોગ અને શત્રુનો વધારો થાય અને મોસાળપક્ષના સુખનો નાશ થાય. બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો શત્રુનો નાશ કરે, પણ કફનો રોગ જારી રાખે. અને ચંદ્રની રાશિ-માં બેઠો હોય તો ઉધરસ અને દમ જારી રાખે. ગુરૂના ઘરમાં બેઠો હોય તો રોગ અને શત્રુનો નાશ કરે અને મોસાળપક્ષનું સુખ રાખે તથા શાંત સ્વભા-વવાળો, શરીરે સુખી અને વૈભવવાળો જાણવો. અને જો શનિના ઘરમાં બેઠો હોય તો રોગ શત્રુનો વધારો થાય, તથા મોસાળપક્ષના સુખ વગરનો જાણવો. ને મંગળના ઘરમાં બેઠો હોય તો રોગ શત્રુ થાય નહીં, પણ મો-સાળના સુખ વગરનો જાણવો.

સૂર્ય સાતમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

સૂર્ય સાતમા ભાવે પોતાની રાશિનો અથવા ઊંચ રાશિનો હોય તો સ્ત્રીના સુખ સંતોષવાળો, માર્ગ તથા દેશાવરથી લાભ થાય, વણજ વેપારથી સુખ મળે, લેવડ દેવડમાં સંતોષ મળે. જો શુક્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો લાંબી ઊમરે સ્ત્રી મળે, વ્યભિચારી હોય, પોતાની સ્ત્રી સાથે અણબનાવ રહે. અને મંગળના ઘર-માં બેઠો હોય તો બે સ્ત્રી પરણે, તથા મુસાફરી ઘણી કરે, અને જો બુધના

ઘરમાં બેઠો હોય તો અભક્ષાભક્ષ કરે, હલકો ખોરાક ખાય, પણ મગ્ન રહે. ચંદ્રના ઘરમાં હોય તો માનસિક ચિંતાવાળો, શરીરે પીડાવાળો જાણવો. અને શનિના ઘરમાં બેઠો હોય તો સ્ત્રીના સુખનો નાશ થાય, માર્ગથી ભય થાય અને વણજ વેપારથી દુઃખ ઉપજે. અને ગુરૂના ઘરનો હોય તો વણજ વેપારની સારી માહિતી મેળવનારો જાણવો.

સૂર્ય આઠમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

સૂર્ય આઠમા ભાવે પોતાની રાશિનો અથવા ઊંચ રાશિનો હોય તો લાંબુ આયુષ ભોગવે તથા વૈભવ મળે. અને શુક્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો પુત્રના સુખ વગરનો તથા દળદ્રીપણું રહે, અને હર્શ વિગેરે ગુદાના રોગવાળો જાણવો. અને મંગળના ઘરમાં બેઠો હોય તો નેત્રનો રોગ થાય, શરીરે ગરમીનાં ચાઠાં થાય, અને પશુનો નાશ થાય. અને જો બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો શરીરે રોગ જારી રહે, અને ચાઠાં વિગેરેની શરીરે નિશાની હોય. અને ગુરૂના ઘરમાં બેઠો હોય તો શરીર હમેશાં રોગવાળું રહે અને ધનનું થોડું સુખ મળે. અને શનિના ઘરમાં બેઠો હોયતો થોડા આયુષવાળો ને દળદ્રી જાણવો. અને ચંદ્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો ઉધરસ ને નેત્રના રોગવાળો જાણવો.

સૂર્ય નવમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

સૂર્ય નવમા ભાવે પોતાની રાશિનો અથવા ઊંચનો હોય તો પુણ્યશાળી, ધનવાળો, વૈભવી, પુત્ર સંતાનના સુખવાળો જાણવો. હવે જો શુક્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો થોડા ભાગ્યવાળો અને માબાપ સાથે અણબનાવ જાણવો. અને બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો સંતાનવાળો, સ્ત્રીનાસુખ વાળો જાણવો. અને જો ગુરૂન ઘરમાં બેઠો હોય તો માબાપના સુખવાળો, મુસાફરી કરનારો જાણવો. અને શનિના ઘરમાં બેઠો હોય તો મંદ ભાગ્યવાળો, નાસ્તિક જાણવો. જો મંગળના ઘરમાં બેઠોહોય તો પાંપ બુદ્ધિવાળો, તથા પાપકર્મ કરનારો જાણવો. અને ચંદ્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો ભાગ્યશાળી અને મુસાફરી કરનારો જાણવો.

સૂર્ય દશમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

સૂર્ય દશમા ભાવે પોતાની રાશિનો અથવા ઊંચ રાશિનો હોય તો રાજદરબારના સુખવાળો, પિતાના સુખવાળો, માન આબરૂવાળો અને રાજ યોગવાળો જાણવો. જો શુક્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો પિતાનું સુખ થોડું જાણવું. રાજદરબારથી અપજશ મળે, અને અપકીર્તિવાળો જાણવો. હવે જો ચંદ્રના ઘરમ

બેઠો હોય તો કીર્તિવાળો જાણવો. બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો રાજસુખ આવે, અને ગુરૂના ઘરમાં બેઠો હોય તો રાજસુખ આપે, અને રાજ પ્રકરણમાં કુશળ જાણવો. મંગળના ઘરમાં બેઠો હોય તો ક્ષત્રીજાતિથી લાભ મળે, કીર્તિ મેળવે, અને જો શનિના ઘરનો હોય તો માતા પિતાના સુખનો નાશ કરે, રાજદરબારથી અપકીર્તિ અને વેપારથી નુકશાન થાય.

સૂર્ય અગિયારમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

સૂર્ય અગિયારમા ભાવે પોતાની રાશિનો અથવા ઊંચનો હોય તો અનેક તરેહથી લાભ મળે, વસ્ત્ર ઘરેણાં ઘણાં મેળવે. જો શુક્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો આવતો લાભ બંધ પડે, દળદ્રીપણું આવે, અને સંતાનનો રોધ રાખે. અને જો શનિના ઘરમાં બેઠો હોય તો નીચ માણસ નુકશાન કરે અને પુત્ર મૂર્ખ હોય. મંગળના ઘરમાં બેઠો હોય તો બુદ્ધિ અને સંતાનનો રોધ રાખે અને પૈસાનો લાભ થાય. જો ગુરૂના ઘરમાં બેઠો હોય તો બુદ્ધિ અને સંતાનનું સુખ રાખે, અને અનેક તરેહથી લાભ આપે. અને ચંદ્રના ઘરમા બેઠો હોય તો વસ્ત્ર ઘરેણાં મેળવે, અને સંતાનનું સુખ રાખે. અને બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો જશવાન અને ધનવાન જાણવો.

સૂર્ય બારમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

સૂર્ય બારમા ભાવે પોતાની રાશિનો અગર ઊંચનો હોય તો પુણ્યશાળી થાય, અને સારાં કામ કરે, પણ પોતે જાતે કંજુસ હોય. અને જો શુક્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો પાપી હોય અને શનિના ઘરનો હોય તો પાપકામમાં ધન ખરચે, અને શરીર રોગવાળું રહે. અને જો મંગળના ઘરનો હોય તો જાતિભ્રષ્ટ થાય, જીવની હત્યા કરે, પરદેશમાં વાસ કરે. જો બુધના ઘરમાં હોય તો થોડા ધનવાળો, અને થોડા સુખવાળો હોય. અને જો ગુરૂના ઘરમાં બેઠો હોય તો સારા કામમાં પૈસા ખર્ચ કરે અને પોતાની પાસે થોડું ધન રહે અને સંસારનું થોડું સુખ ભોગવે. ચંદ્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો સુમાર્ગમાં ધન ખર્ચે જેમકે જળાશય, કે ઘર બાંધવાના કામમાં ધન ખર્ચે.

ચંદ્ર બારે ભાવમાં નિચે પ્રમાણે ફળ આપે છે.

પહેલા ભાવનું ફળ.

ચંદ્ર પહેલા ભાવે પોતાની રાશિનો અથવા ઊંચનો અથવા પૂર્ણ કળાનો થઇ

બેઠો હોય તો શરીર આરોગ્ય રાખે તથા શરીર સુંદર, ગોરૂ ને નિરોગી રહે, વિદ્વાન અને ચંચળ હોય. અને જો મંગળના ઘરમાં હોય તો દળદ્રી અને જો શુક્રના ઘરમાં હોય તો હાડના દરદવાળો જાણવો. અને બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો ધનવાન અને સુખી રહે, પોતાના કુળમાં મુખ્ય અથવા રાજનો અધિકારી હોય, તથા તેને મીઠી વાણીવાળો જાણવો. ગુરૂની રાશિમાં બેઠો હોય તો બુદ્ધિશાળી જાણવો. શનિની રાશિમાં બેઠો હોય તો, શરીર કદરૂપ અને સદા રોગી રહે. અને જો સૂર્યની રાશિમાં બેઠો હોય તો નેત્રનો રોગી જાણવો.

ચંદ્ર બીજા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ નિચે પ્રમાણે.

૨. ચંદ્ર બીજે ભાવે પોતાની રાશિનો અગર ઊંચનો બળવાન થઇ બેઠો હોય તો ધન કુટુંબનું સુખ ઘણું મળે, મીઠી વાણીવાળો હોય, અને જો મંગળના ઘરનો કે ક્ષીણ કળાનો હોય તો દળદ્રી અને કુટુંબથી દુઃખી જાણવો. અને બુધનીરાશિનો બેઠો હોય તો ધનવાન, વૈભવી અને સુખી જાણવો. જો ગુરૂની રાશિમાં બેઠો હોય તો મીઠી વાણીવાળો, વાચાળ, અને પ્રતાપી જાણવો. અને શનિની રાશિમાં બેઠો હોય તો અસંતોષી જાણવો. જો સૂર્યની રાશિમાં હોય તો તોતડું બોલે. ઉધરસ તથા દમની પીડાવાળો, કુટુંબમાં કંકાસ કરવાવાળો જાણવો. અને શુક્રની રાશિમાં બેઠો હોય તો ધનવાન તથા બહોળા કુટુંબવાળો જાણવો.

ત્રીજા ભાવે ચંદ્ર બેઠો હોય તો તેનું ફળ નિચે પ્રમાણે.

૩. ચંદ્ર ત્રીજા ભાવે પોતાના ઘરનો અથવા ઊંચનો હોય તો પરાક્રમી અને ધંધારોજગારવાળો હોય, તથા ભાંડુનું સુખ જેવું જોઇએ તેવું થાય. અને તે મંગળના ઘરનો હોય તો, મંદ પરાક્રમી, નિરૂદ્યોગી, અને ભાંડુનું સુખ ન હોય. જો બુધના ઘરનો હોય તો વાયુના શરીરવાળો, ધન ધાન્યના સુખવાળો, પણ મંદ ભાગ્યવાળો હોય. અને શુક્રના ઘરનો હોય તો મધ્યમ પરાક્રમી અને ઉદ્યમી હોય. સૂર્યના ઘરમાં હોય તો ચાડી ચુગલી કરનારો થાય, અને રાજાનો દંડ ભોગવે. જો ગુરૂના ઘરમાં હોય તો પશુ અને ધનવાળો હોય, બુદ્ધિશાળી અને ભાંડુના સુખવાળો, પરાક્રમી અને રૂડા ઉદ્યમવાળો થાય, તેમજ ચતુર અને વિવેકી હોય. જો શનિના ઘરનો હોય તો ભાંડુનું સુખ થોડું પણ પરાક્રમી અને [illegible]ડા ઉદ્યમવાળો થાય, તથા ભાગ્યશાળી અને પુણ્યશાળી હોય.

ચંદ્રમા ચોથા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ નિચે પ્રમાણે

૪. ચંદ્ર ચોથા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો માતાનું [illegible],

ઘર, ખેતર, વાડીનું સુખ, મિત્ર અને વાહનનું સુખ, અને પશુ તથા સ્થાનકનું સુખ મળે. અને જો મંગળના ઘરમાં હોય તો શરીરે દુઃખી, માતાનું સુખ થોડું, મિત્ર અને પશુનું સુખ થોડું હોય, અને હમેશાં થોડું દુઃખ રાખે. જો શુક્રના ઘરમાં હોય તો માતાને રોગી રાખે, અને જો બુધના ઘરમાં હોય તો બીજી સ્ત્રીને ધાવીને મોટો થાય, ગુરૂના ઘરમાં હોય તો મીઠાં ભોજન જમે, અને અનેક જાતના વૈભવ ભોગવે. જો શનિના ઘરનો હોય તો પર સ્ત્રી ઉપર મોહ પામે, પણ માતા પિતાથી સુખી, ઘર સ્થાનકનો સુખીઓ, પશુ અને વાહન મેળવે, નવાં ઘર અને ખેતરવાડી મેળવે, ઘણા મિત્ર અને વૈભવ મળે, શરીરે સુખી, અને જો સૂર્યના ઘરનો હોય તો પોતે તથા માતા રોગી હોય.

ચંદ્ર પાંચમે ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ નિચે પ્રમાણે.

૫. ચંદ્ર પાંચમા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો કન્યાની પ્રજા થાય, તે પુરૂષની સ્ત્રી રૂપાળી હોય, બુદ્ધિ નિર્મળ રાખે, વિદ્યા ભણે, અને ધનનો લાભ હમેશાં મળે. અને જો મંગળના ઘરનો હોય તો જાડી બુદ્ધિ હોય અને વિદ્યા ભણે નહિ, સંતાનનો રોધ રાખે, અને સંતાન થાય તો પુત્રીઓ થાય. જો શુક્રના ઘરનો હોય તો મહા મેહેનતે પોતાના નિર્વાહ જેટલું ધન મેળવે પણ તે પુરૂષ બુધ્ધિનો બળીઓ હોય. જો બુધના ઘરનો હોય તો એકાદ પુત્રનું સુખ આપે. જો ગુરૂના ઘરનો હોય તો ધનવાન, પુત્રવાન, અને વૈભવવાળો થાય, અને શનિના ઘરનો હોય તો મંદ મતી અને નીચ કામ કરવાની બુધ્ધિ હોય, વિદ્યા ભણે નહિ, અને મૂર્ખ સ્વભાવવાળો હોય. જો સૂર્યના ઘરનો હોય તો રાજવિદ્યા જાણે ને પુત્રવાળો હોય.

ચંદ્ર છઠ્ઠે ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ નિચે પ્રમાણે.

૬. ચંદ્ર છઠ્ઠા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો મોશાળનું સુખ સારૂં હોય, રોગ શત્રુનો નાશ કરે. જો મંગળના ઘરનો હોય તો શરીરે સદા રોગી રાખે. શત્રુનો ભય હમેશાં રહે, અને મોશાળ પક્ષનું સુખ રાખે નહિ, અને દરિદ્રી રહે. જો શુક્રના ઘરનો હોય તો વિધવા સ્ત્રીની સાથે સંભોગ કરે, પાપકર્મ કરે. જો બુધની રાશિનો હોય તો અઘોર પાપ કર્મ કરે અને સદા ક્લેશ કંકાસ કરે. ગુરૂના ઘરનો હોય તો રોગ શત્રુ હમેશાં જારી રહે અને મોશાળ પક્ષનું દુઃખ રાખે. જો શનિના ઘરનો હોય તો રોગ શત્રુ રાખે નહિ, કોઈ કોઇ વખત થાય તો નાશ પામે, માથું મોટું ને તેજદાર હોય, ભાગ્યશાળી ને વૈભવ રાખે, મોશાળ પક્ષનું સુખ રાખે, સારા માર્ગે વર્તે, અને સ્વજ્ઞાતિ સાથે સ્નેહ રહે. જો

સૂર્યના ઘરનો હોય તો સદા રોગી રહે.

ચંદ્ર સાતમે ભાવે હોય તો તેનું ફળ નિચે પ્રમાણે.

૭. ચંદ્ર સાતમે ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો મિઠી અને કોમળ વાણીથી બોલે, સ્ત્રી તરફથી સુખી, માર્ગ અને દેશાંતર તરફથી સુખી, અને વણજ વેપારથી સુખી જાણવો. અને જો મંગળની રાશિમાં બેઠો હોય તો સ્ત્રી વ્યભિચારી હોય, તથા પોતે સ્થુળ દેહવાળો, ઘરનાં કામકાજમાં ચતુર, વિવેકી, પરદેશમાં વાસ કરનારો જાણવો. જો શુક્રની રાશિમાં બેઠો હોય તો સ્ત્રી લંપટ હોય, અને બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો સ્ત્રી સાથે અણબનાવ રહે. અને ગુરૂની રાશિમાં બેઠો હોય તો રાજ વૈભવના સુખવાળો જાણવો. અને શનિના ઘરમાં બેઠો હોય તો સ્ત્રી કુભાર્યા મળે. જો સૂર્યની રાશિમાં બેઠો હોય તો હમેશાં સ્ત્રી પુરૂષને લઢાઇ થાય.

ચંદ્ર આઠમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ નિચે પ્રમાણે.

૮. ચંદ્ર આઠમા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો લાંબા આયુષવાળો અને શરીરે નિરોગી, દેવ ઉપર પ્રીતિવાળો, અને પુણ્યનું કામ કરનાર હોય. જો મંગળની રાશિમાં બેઠો હોય તો અલ્પ આયુષવાળો અને શરીરનો દુઃખી હોય, તેમજ પાપકર્મ કરે. શુક્રની રાશિમાં બેઠો હોય તો અલ્પ આયુષવાળો, બુધની રાશિમાં બેઠો હોય તો ઊધરસ અને દમની પીડા ભોગવે. જો સૂર્યની રાશિમાં બેઠો હોય તો નાની ઉમરમાં રીશ કે કલેશ કરે, અને જો ગુરૂની રાશિમાં બેઠો હોય તો મધ્યમ આયુષ અને મધ્યમ સુખ આપે. જો શનિના ઘરમાં બેઠો હોય તો શરીરે દુઃખ વેઠે, અને દરિદ્રી તેમ સદા રોગી રહે.

ચંદ્ર નવમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ નિચે પ્રમાણે.

૯. ચંદ્ર નવમા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો ઘણાં શાસ્ત્રમાં પ્રવીણ થાય, પુણ્યવાન, તેજસ્વી, તીર્થનો સેવનારો, ઘર અને ખેતરવાડીનો સુખી હોય, તથા પુત્રવાળો તથા ભાગ્યશાળી જાણવો. જો મંગળના ઘરમાં બેઠો હોય તો પાપકર્મ કરનારો, કપટી, અને અભિમાની જાણવો, ને શુક્રના ઘરમાં હોય તો નશીબદાર જાણવો. બુધની રાશિમાં બેઠો હોય તો પિતાનું લાંબુ આયુષ હોય. જો સૂર્યના ઘરમાં બેઠો હોય તો નાની ઉમરમાં પિતા ગુજરી જાય, કે પિતાનું સુખ ન રહે. ગુરૂની રાશિમા બેઠો હોય તો નશીબવાળો, પુણ્યવાળો, અને પરદેશથી ધન મેળવે, અને જો શનિની રાશિમાં બેઠો હોય તો કમનશીબ, કપટી, પાપકર્મનો કરનારો, અને ક્રોધી જાણવો.

ચંદ્ર દશમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ નિચે પ્રમાણે.

૧૦. દશમા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો રાજ દરબારના વૈભવવાળો, બાપના સુખવાળો, માન કીર્તિવાળો, વણજ વેપારથી દ્રવ્ય પેદાકરનારો, સારી આબરૂ વધે એવાં કામ કરનારો જાણવો. જો મંગળના ઘરમાં બેઠો હોય તો બાપથી દુઃખી, વેપારમાં નુકશાન જાય, રાજના ભયવાળો, પણ બુદ્ધિશાળી જાણવો. ને શુક્રની રાશિનો બેઠો હોય તો વ્યભિચારદોષથી ઘણા માણસોનો દ્વેશ થાય, અને બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો બુદ્ધિશાળી અને સારાં કામ કરનારો જાણવો. જો સૂર્યની રાશિમાં બેઠો હોય તો કીર્તિ અને જશવાળો, અને ગુરૂના ઘરમાં બેઠો હોય તો દયાવાળો, અને જો શનિના ઘરનો હોય તો પિતાથી દુઃખી, રાજના ભયવાળો, અને પાપકર્મ કરનારો જાણવો.

ચંદ્ર અગીયારમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૧૧. ચંદ્ર અગીયારમા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો ઘણાં શાસ્ત્રમાં પ્રવિણ અને અનેક તરેહથી લાભ મેળવનારો, વસ્ત્ર અને ઘણાં ઘરેણાં મેળવનારો, સારી બુદ્ધિ ને સંતાનના સુખવાળો, પરોપકારી ને સજ્જન જાણવો. જો મંગળની રાશિમાં બેઠો હોય તો દ્રવ્યથી દુઃખી, મૂર્ખ, સંતાનથી દુઃખી અથવા કન્યાની પ્રજાવાળો જાણવો. અને જો શુક્રની રાશિમાં બેઠો હોય તો ગુણવાન ને ધનવાન જાણવો. જો બુધની રાશિમાં બેઠો હોય તો અનેક તરેહથી લાભ મેળવનારો જાણવો. અને જો સૂર્યની રાશિમાં અથવા ક્ષીણ કળાનો હોય તો પુત્રના કરેલા કરજવાળો અને પેદાશ કરતાં વધારે ખર્ચ કરનારો જાણવો. અને જો ગુરૂની રાશિમાં બેઠો હોય, ને પૂર્ણકળાનો હોય તો તેને જમીનમાંથી દાટેલું ધન મળે, અને જો શનિની રાશિમાં બેઠો હોય તો અપજશવાળો અને ઘણો ખર્ચ કરવાવાળો જાણવો.

ચંદ્ર બારમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ નિચે પ્રમાણે.

૧૨. ચંદ્ર બારમે ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો સારા માર્ગે ખર્ચ કરે, લાંબુ આયુષ ભોગવે, અને શરીર નિરોગી રહે. જો મંગળની રાશિમાં બેઠો હોય તો હલકી જાતનો ખોરાક ખાઇ ગુજરાન ચલાવે, નઠારા માર્ગે પૈસા ઉડાવે, અથવા ચોર ખાતર પાડે, કે અગ્નીમાં મિલ્કત બળે, નાની ઉમરમાં રિષ્ટ થાય અથવા સદા રોગી રહે. જો શુક્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો ક્રોધી સ્વભાવ હોય, અને વ્યસની થાય, તથા સંસારની ઉપાધિ ભોગવે અને જો બુધની રાશિમાં બેઠો હોય તો સારી સમૃદ્ધિ હોય તોપણ દુઃખ ભોગવે. અને જો સૂર્યની રાશિમાં

બેઠો હોય તો જાતિ ભ્રષ્ટ થાય, ને નઠારો ને પાપ બુદ્ધિવાળો જાણવો અને જો ગુરૂના ઘરમાં બેઠો હોય તો તેની મા સદા રોગી રહે અથવા માતાને પોતે દુઃખી કરે, જો શનિની રાશિમાં હોય તો ધન, ધાન અને વૈભવના સુખ વગરનો ન રહે, પણ સદા રોગી રહે.

મંગળ.

પહેલા ભાવ (લગ્ન)માં મંગળ બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૧. મંગળ પહેલા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો શરીરે મજબુત હોય તથા આરોગ્ય રહે, રાજ તરફથી માન કીર્તિવાળો હોય, લાંબું આયુષ્ય ભોગવે ને ચંદ્રની રાશિમાં બેઠો હોય તો શરીરે ગરમીનાં ગડગુમડાનાં ઘણાં ચાઠાં હોય, પોતે ચોર બને, હાથની હથેળી હમેશ રાતી રહે ને ક્રોધી હોય. જો શુક્રની રાશિમાં બેઠો હોય તો નાભી મોટી હોય, બળવાન ને શૂરો હોય. બુધની રાશિમાં બેઠો હોય તો મૂર્ખ હોય અને ક્રોધી હોય. જો સૂર્યની રાશિમાં બેઠો હોય તો ચંચળ સ્વભાવનો અને ધનવાન હોય, ચિત્રકળામાં કુશળ પણ ધુતારો થાય, અને જો ગુરૂના ઘરનો હોય તો વિદ્વાન થાય અને ધનવાળો હોય. શનિની રાશીમાં બેઠો હોય તો થોડા આયુષ અને થોડા સંતાનવાળો, વાયુ, શૂળ, અને ગરમીના રોગવાળો, તેમજ નઠારા બેડોળ મોઢાવાળો જાણવો.

મંગળ બીજે ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૨. મંગળ બીજે ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો વિદ્વાન, વાચાળ, ધનવાળો, અને બહોળા કુટુંબવાળો જાણવો. જો શુક્રની રાશિનો બેઠો હોય તો ધન અને કુટુંબ તરફથી સુખી, વસ્ત્ર અને ઘરેણાં મેળવે, ધન પેદા કરે તેમાંથી ઘરેણાં કે ઘર અગર શુભ કામો કરી પૈસા સારે માર્ગે વાપરે, અભક્ષાભક્ષ કરે, કોઇ વખતે કુટુંબમાં કલેશ કંકાસ ઉપજે. અને જો બુધના ઘરનો હોય તો નેત્રનો રોગી, ધન બહુ ખર્ચે ને તેથી દુઃખ ઉપજે, કુટુંબથી દુઃખીઓ રહે. અને જો ચંદ્રના ઘરનો હોય તો નેત્રનો રોગી, ધન અને કુટુંબ વગરનો હોય. શરીરે રોગી અને પાપ કર્મનો કરનારો હોય. જો સૂર્યની રાશિનો બેઠો હોય તો નેત્રનો દુખી અને ગુપ્ત ઇંદ્રીના રોગવાળો જાણવો, વૈભવી અને ઘણું ખર્ચ કરે. જો ગુરૂના ઘરનો હોય તો રાજ તરફથી ધન મેળવે, મુસાફરી કરે, અને પ્રપંચી જાણવો. અને જો શનિના ઘરનો હોય તો ધન અને કુટુંબ વગરનો દુઃખી જાણવો.

ત્રીજા ભાવે મંગળ બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૩. મંગળ ત્રીજા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો થઇ બેઠો હોય તો ઘણો પરાક્રમી, સારા ઉદ્યમવાળો, અને ઘણા ભાઇ બેનવાળો, તથા તેથી સુખી હોય. જો ચંદ્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો તેને ભાંડુ ઘણાં હોય પણ તે ભેગો રહે નહીં, દાસ ચાકર તથા સારા ઉદ્યમવાળો હોય પણ તે પુરૂષની સ્ત્રી વ્યભિચારણી જાણવી. અને જો શુક્રની રાશિમાં બેઠો હોય તો ભાંડુ વગરનો પણ પરાક્રમી જાણવો. બુધની રાશિમાં બેઠો હોયતો ભાંડુની સાથે શત્રુભાવ થાય, અને પોતાના ધર્મમાં નાસ્તિક જાણવો. જો સૂર્યની રાશિમાં બેઠો હોય તો એકાદ ભાંડુ હોય પણ તેની સાથે અણબનાવ રહે. જો ગુરૂની રાશિમાં બેઠો હોય તો સારાં કર્મ કરે, અને શનિની રાશિમાં બેઠો હોય તો પરાક્રમ વગરનો અને ઉદ્યમ વગરનો તથા ચાકર વગરનો, પાપકર્મ કરનારો અને સ્વધર્મમાં નાસ્તિક જાણવો; અને ભાંડુ જીવે નહિ, અગર હોયજ નહિ.

ચોથા ભાવે મંગળ બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૪. મંગળ ચોથા ભાવે પોતાની રાશિનો અથવા ઊંચનો હોય તો માતાથી સુખી, ઘર, ખેતર, વાડીના વૈભવવાળો, પશુ અને વાહનનો સુખી, સ્થાનકનો લાભ મળે, હવે જો ચંદ્રની રાશિમાં બેઠો હોય તો માતાથી દુઃખી, ઘર, જગ્યા વગરનો, મિત્રથી વિરોધવાળો, ધન તથા પશુ વગરનો જાણવો. બુધની રાશિમાં બેઠો હોય તો ઘરમાં કલેશ ઉપજાવે, અને માતા પિતાના સુખ વગરનો પરઘર વાસ કરીને રહેનારો જાણવો. જો શુક્રની રાશિમાં બેઠો હોય તો માતા રોગી હોય અથવા માને પિડા ઉપજાવે, વાહનનો ભય થાય, અથવા વાહનથી ઘાત થાય. અને સૂર્યની રાશિમાં બેઠો હોય તો સ્થાનક વગરનો અને મિત્ર સાથે વિરોધી જાણવો. જો ગુરૂની રાશિમાં બેઠો હોય તો ધન ધાન્યના સુખવાળો, મિત્ર તથા વાહનના સુખવાળો જાણવો. અને જો શનિની રાશિમાં બેઠો હોય તો સ્થાનભ્રષ્ટ, મિત્રોએ છોડી દીધેલો, પિતા તથા સ્ત્રીના થોડા સુખવાળો, એટલે તેઓ થોડી મુદ્દતમાં નાશ પામે, ઘણા માણસો સાથે અને ભાઈઓ સાથે દ્વેશવાળો, પરદેશમાં રહેનારો, ધન અને સારા વસ્ત્રના સુખ વગરનો જાણવો.

મંગળ પાંચમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૫. મંગળ પાંચમા ભાવે પોતાની રાશિમાં અથવા ઊંચનો થઇ બેઠો હોય તો ઝીણા વિચારવાળી બુધ્ધિવાળો, તામસી, ઘણી વિદ્યાવાળો, સંતાનના સારા સુખવાળો, અનેક રીતે પૈસા મેળવનારો, વસ્ત્ર અને ઘરેણાંનો સુખી જાણવો. અને

જો ચંદ્રની રાશિમાં બેઠો હોય તો બુદ્ધિ અને સંતાન વગરનો અને ધન વગરનો જાણવો. જો શુક્રની રાશિમાં બેઠો હોય તો તામસી બુદ્ધિવાળો, ક્રોધી અને પાપ મતીવાળો જાણવો. અને જો બુધની રાશિમાં બેઠો હોય તો કૂકર્મ કરવાની બુદ્ધિ થાય, નઠારા છંદમાં પડી રાજાનો કોપ મેળવે, શરીર ઉપર શસ્ત્રના ઘા પડે. અને જો શનિની રાશિમાં બેઠો હોય તો સંતાન જીવે નહિ, પણ છેવટ એકાદ પુત્રનું સુખ આવે, મંદબુદ્ધિ અને થોડું બોલનારો, ગંભીર સ્વભાવ અને થોડી વિદ્યાવાળો જાણવો. ગુરૂની રાશિમાં બેઠો હોય તો રાજવિદ્યામાં નિપૂણ, ઝીણી બુદ્ધિવાળો, સદાચારી, તાગસી, સંતાનના સુખ વગરનો જાણવો. જો સૂર્યની રાશિમાં બેઠો હોય તો એક પુત્રવાળો, રાજવિદ્યા ભણેલો જાણવો.

મંગળ છઠ્ઠા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

મંગળ છઠ્ઠા ભાવે પોતાની રાશિમાં અથવા ઊંચનો થઇ બેઠો હોય તો મોશાળ પક્ષના સુખનો નાશ કરે, રોગ તથા શત્રુનો તદન નાશ કરે. અને જો ચંદ્રની રાશિમાં બેઠો હોય તો રોગ શત્રુનો વધારો કરે તેમજ મોશાળ પક્ષનું સુખ રાખે અને સૂર્યની રાશિમાં બેઠો હોય તો સાર્વજનિક કામ કરી કીર્તિ મેળવે, સંતાનના થોડા સુખવાળો જાણવો. અને ગુરૂની રાશિમાં બેઠો હોય તો શત્રુને જીતનારો, સંતાનના સુખવાળો તથા વૈભવના સુખવાળો જાણવો. અને જો બુધની રાશિમાં બેઠો હોય તો કોઢ નામના રોગવાળો, અને શુક્રની રાશિમાં બેઠો હોય તો સ્ત્રીના શરીરે કોઢની પિડા થાય, મોશાળના સુખ વગરનો જાણવો. અને જો શનિની રાશિમાં હોય તો મોશાળ પક્ષનો નાશ થાય, અને રોગ શત્રુની ખંડિત બીક રહે એટલે કોઇ વખત રોગ, શત્રુ પેદા થાય ને પાછા થોડી મુદતમાં નાશ પામે.

મંગળ સાતમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૭. મંગળ સાતમા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો સ્ત્રીનો સુખી, માર્ગથી લાભ મેળવે, વેપાર વણજથી સુખી, ને લેવડ દેવડમાં ચતૂર જાણવો, પણ મંગળ નીચનો હોય તો સ્ત્રી બે કે વધારે હોય તોપણ દુઃખી જાણવો. અને માર્ગથી ભય ભજે. અને જો બુધની રાશિમાં બેઠો હોય તો બે સ્ત્રીઓ થાય અને તેમાં સ્ત્રી રોગી કે નાશ પામે. અને શુક્રની રાશિમાં બેઠો હોય તો પરદેશમાં વાસ કરે, ને સૂર્યની રાશિમાં બેઠો હોય તો સ્ત્રી ચોર કે વ્યભિચારી હોય, અને જો ગુરૂની રાશિમાં બેઠો હોય તો ભંગ ચુંબન કરનારો તથા હાથ મૈથુની થાય, અને શનિની રાશિમાં બેઠો હોય તો પશુ મૈથુની, મદ્ય પીનારો અને અભિમાની જાણવો.

આઠમા ભાવે મંગળ બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૮. મંગળ આઠમા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો દીર્ઘ આયુષવાળો, નિરોગી અને જો નીચનો હોય તો અલ્પ આયુષી, ને રોગી જાણવો. અને જો શુક્રની રાશિમાં બેઠો હોય તો નેત્રનો રોગી, અલ્પ આયુષ, તેમજ મુત્રકચ્છનો રોગી જાણવો. બુધની રાશિમાં બેઠો હોય તો પિતાનું કષ્ટ હોય, એકાદ સંતાન હોય, ને ગુપ્ત રોગવાળો જાણવો; પણ શુક્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો સ્ત્રીથી દુઃખી. વેપાર વણજથી નુકશાન ભોગવનારો જાણવો. અને ગુરૂની રાશિમાં બેઠો હોય તો વેપાર વણજમાં કુશળ હોય, રાજશી વૈભવવાળો, શરીર સૂકું કે દુર્બળ રહે તેગજ શરીરનું કાઠું ઊંચું હોય, અને જો શનિના ઘરનો હોય તો સ્ત્રી ક્રોધી હોય તેમજ પોતાનું તથા સ્ત્રીનું આયુષ થોડું હોય.

મંગળ નવમે ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૯. મંગળ નવમે ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો ભાગ્યશાળી, પુત્રવાન, પરદેશથી લાભ મેળવનારો, પુણ્યશાળી, અને પોતાના ધર્મ ઉપર આસ્તિક, મહાત્મા લોકોની સેવા કરનારો જાણવો. અને જો નીચનો હોય તો નાસ્તિક, મંદભાગી અને પુત્ર વગરનો, પરદેશથી દુઃખી જાણવો. અને જો શુક્રની રાશિમાં બેઠો હોય તો પિતાનું થોડું આયુષ અથવા રીષ્ટ થાય, અને તે પુરૂષ કમનશીબવાળો ને ગુરૂની સ્ત્રીને ભોગવનારો જાણવો. પણ જો બુધની રાશિમાં બેઠો હોય તો નાસ્તિક જાણવો. સૂર્યની રાશિનો બેઠો હોય તો ભાંડુ વગરનો અને ગુરૂની રાશિનો હોય તો તીર્થ સેવનારો અને શનિની રાશિનો હોય તો નાસ્તિક જાણવો.

મંગળ દશમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૧૦ મંગળ દશમા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો રાજ તરફથી ઘણો ફાયદો મેળવે, પિતાનો સુખી, કીર્તિવાન, સારાં કામ કરનારો, વેપારથી ફાયદો મેળવે. અને જો નીચનો હોય તો રાજભય અને પિતાથી દુઃખી, વેપારથી હાણી થાય અને અપજશવાળો જાણવો. અને જો શુક્રની રાશિમાં બેઠો હોય તો પરાક્રમી અને બાપની બહુ પ્રીતિવાળો જાણવો. અને બુધની રાશિમાં બેઠો હોય તો બાપને પિડા કરનારો અને ભાંડુનો દુઃખી હોય. સૂર્યની રાશિમાં બેઠો હોય તો ભાગ્યશાળી, ને શીલવાન હોય, અને ગુરૂની રાશિમાં બેઠો હોય તો આસ્તિક જાણવો, અને શનિની રાશિમાં બેઠો હોય તો કપટી ને છળભેદવાળો જાણવો.

મંગળ અગીયારમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૧૧ મંગળ અગીયારમે ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો અનેક રીતે લાભ મેળવે, વસ્ત્ર અને ઘરેણાંથી સુખ મેળવે, બુદ્ધિ અને સંતાનનું પણ સુખ હોય અને જો નીચનો હોય તો લાભ લેવા જતાં નુકશાન ભોગવે, મૂર્ખ અને પુત્રના સુખ વગરનો હોય. અને જો સૂર્યની રાશિમાં બેઠો હોય તો કીર્તિવાળો, ધનવાળો અને રાજ તરફનો સુખી જાણવો. અને શુક્રની રાશિમાં બેઠો હોય તો ઘણાં કામ કરનારો, ધનવાન અને ગુણવાળો જાણવો, અને જો બુધની રાશિમાં બેઠો હોય તો મૂર્ખ અને સંતાનનો દુઃખી જાણવો. અને ગુરૂની રાશિમાં બેઠો હોય તો રાજ તરફથી સુખી અને ધનવાળો જાણવો. અને શનિની રાશિમાં બેઠો હોય તો ધનનો લાભ આપે, ને જાય.

મંગળ બારમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૧૨. મંગળ બારમા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો કૃપણ, થોડા ખર્ચવાળો, અને સૂમાર્ગે ચાલનારો જાણવો. અને નીચ રાશિનો હોય તો નઠારે રસ્તે ધન ખર્ચનારો, અગ્નિના ભયવાળો કે ચોરના ભયવાળો, શરીર ઉપર શસ્ત્રના ઘા લાગે. પણ જો શુક્રની રાશિમાં બેઠો હોય તો લોભી ને દરિદ્રી હોય અને બુધની રાશિમાં બેઠો હોય તો અભિમાની ને દરિદ્રી હોય, અને જો ગુરૂની રાશિમાં બેઠો હોય તો ઘણું ખર્ચ કરનારો જાણવો, તથા ઘણા માણસો સાથે દ્વેશ કરનારો જાણવો. અને શનિની રાશિમાં બેઠો હોય તો ભીખ માગી ગુજરાન ચલાવે તોપણ દરિદ્રી અને બહુ ખર્ચ કરવા વાળો જાણવો; અને જો સૂર્યની રાશિમાં બેઠો હોય તો રાજાનો દંડ ભોગવે.

બુધ.

બુધ પહેલા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૧ બુધ લગ્ને એટલે પહેલા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો શરીરે સુખી, સારા સ્વભાવવાળો, લાંબા આયુષવાળો, આસ્તિક, વિદ્યાવાળો, અને ભાગ્યશાળી જાણવો. અને જો ગુરૂની રાશિમાં બેઠો હોય તો શરીરે દુઃખી, નાસ્તિક અને મૂર્ખ જાણવો. અને મંગળની રાશિમાં બેઠો હોય તો વિદ્યાવાળો, ઘણાં શાસ્ત્રને જાણનારો, બહુશ્રુત, જોતિશ વિદ્યામાં ચતુર, મંત્ર વિદ્યામાં પ્રીતિવાળો. મીઠું બોલવાવાળો, સુંદર વેશ ને રૂપાળો જાણવો. જો શુક્રની રાશિનો બેઠેલો હોય તો મીઠું બોલનારો, વિદ્યાવાળો, ક્ષમાવાળો, અને દયાવાન જાણવો. અને ચંદ્રની રા-

શિમાં બેઠો હોય તો તીર્થ અને જળાશયના લાભવાળો, પીત્ત પાંડુના રોગવાળો જાણવો. સૂર્યની રાશિમાં બેઠો હોય તો સુવર્ણના જેવી કાંતીવાળો જાણવો. અને જો શનિની રાશિમાં બેઠો હોય તો શરીરે ખોડવાળો, સારાં માણસનો દ્વેશ કરનારો, નેત્રનો રોગી તેમજ ધુતારો જાણવો.

બુધ બીજે ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૨. બુધ બીજે ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો બેઠો હોય તો ધન અને કુટુંબનો સુખી, વાચાળ, મોટા નેત્રવાળો, પુત્રની સમૃદ્ધિવાળો, પોતાના ધર્મ ઉપર આસ્તાવાળો, મીઠું બોલનારો, ધારેલું કામ કરનારો, ધનવાન, ગુણવાન, અને વૈભવવાળો જાણવો. અને જો ગુરૂની રાશિમાં બેઠો હોય તો ધનનો દુઃખી તેમજ કુટુંબ સાથે અણબનાવવાળો જાણવો. ને મંગળની રાશિમાં બેઠો હોય તો વાચાળ, વિદ્વાન અને ધનવાળો જાણવો. અને જો શુક્રની રાશિમાં બેઠો હોય તો, સારૂં લખવાવાળો, ગણિતશાસ્ત્રનો જાણનારો, અને કવિ હોય, અને ચંદ્રની રાશિમાં બેઠો હોય તો તીખળી અને વાયુની પિડાવાળો જાણવો. સૂર્યની રાશિમાં બેઠો હોય તો ઉત્પાતી, તામશી, ઉતાવળી બુદ્ધિવાળો, સાહશિક, તેમજ લાંબા આયુષવાળો જાણવો. જો શનિની રાશિમાં બેઠો હોય તો થોડું બોલનારો, અને મધ્યમ આયુષવાળો જાણવો.

બુધ ત્રીજે ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૩. બુધ ત્રીજે ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો પરાક્રમી, ભાંડુના સુખવાળો, સારાં કામો કરનાર જાણવો. અને ગુરૂના ઘરમાં બેઠો હોય તો નિરૂદ્યમી, ભાંડુના સુખવાળો, અને હીણુ પરાક્રમી જાણવો. મંગળની રાશિમાં બેઠો હોય તો ભાઇ બેહેનના સુખવાળો, ને સારા ગુણવાળો જાણવો. શુક્રની રાશિમાં બેઠો હોય તો ધનવાળો, ધર્મ ઉપર આસ્તિક જાણવો. અને જો ચંદ્રની રાશિમાં બેઠો હોય તો ધીરજવાળો જાણવો. સૂર્યની રાશિમાં બેઠો હોય તો ભાઈ બેહેન તરફથી દુઃખી એટલે તેઓની સાથે અણબનાવ રહે. અને શનિની રાશિમાં બેઠો હોય તો બહુ બીકવાળો, ભાંડુના મધ્યમ સુખવાળો, ને મધ્યમ આયુષ ભોગવનારો જાણવો.

બુધ ચોથા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૪. બુધ ચોથા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો માતાના સુખવાળો, ઘર જગાનો સુખી, મિત્ર ને પશુના સુખવાળો અને જમીનદાર જાણવો,

જો ગુરૂની રાશિમાં બેઠો હોય અને નિર્બળ હોય તો માતાના દુઃખવાળો, ઘર અને જગા વગરનો, અને મિત્ર વગરનો જાણવો. અને મંગળની રાશિમાં બેઠો હોય તો હાથનો ચંચળ એટલે ઘણી ઝડપથી હાથે કામ કરનારો હોય, મોટાં તેજસ્વી નેત્રવાળો જાણવો. શુક્રની રાશિનો હોય તો પિતાના સુખવાળો જાણવો. અને જો ચંદ્રની રાશિમાં બેઠો હોય તો માતાનો દ્વેશી અને થોડા જ્ઞાનવાળો જાણવો. સૂર્યની રાશિમાં બેઠો હોય તો વેપારનો સુખી જાણવો. અને જો શનિની રાશિમાં બેઠો હોય તો વાહનના સુખવાળો, પણ વાહનથી ઘાત થાય, 'તેમજ સ્થાનક વેચી દેનારો, મિત્રમાં વિરોધ કરનારો, કપટી અને પ્રપંચી જાણવો.

બુધ પાંચમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૫. બુધ પાંચમા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઉંચનો હોય તો બુદ્ધિ સંતાનના સુખવાળો જાણવો. અને જો ગુરૂની રાશિમાં અથવા નીચનો હોય તો, મૂર્ખ અને સંતાન વગરનો જાણવો. અને મંગળની રાશિનો હોય તો અભિમાની, પુત્રના વિઘ્નવાળો અને બુદ્ધિશાળી જાણવો. અને જો શુક્રના ઘરનો હોય તો બુદ્ધિશાળી જાણવો, અને પુત્ર સંતાનના સુખવાળો જાણવો. અને જો ચંદ્રની રાશિમાં બેઠો હોય તો દત્તપુત્ર રાખે અને પુત્રનો દ્વેશ કરનારો જાણવો. અને જો સૂર્યની રાશિમાં હોય તો પાપબુદ્ધિ, અને મંત્રજંત્ર શીખે, અને શનિની રાશિનો હોય તો થોડા એટલે એકાદ પુત્રના સુખવાળો, સારા મસ્તકવાળો, વૈભવવાળો, તથા રાજવિદ્યા જાણનારો પણ ઘણી નહીં, સાહસિક બુદ્ધિવાળો, અને પરદેશમાં વાસ કરનારો જાણવો.

બુધ છઠ્ઠા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૬. બુધ છઠ્ઠા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઉંચનો હોય તો રોગ, શત્રુનો નાશ કરે, અને મોશાળપક્ષથી સુખી હોય, અને જો ગુરૂની રાશિનો હોય, પણ નિર્બળ હોય તો રોગ, શત્રુ ખંડિત થાય, અને મોશાળપક્ષનું સુખ મળે, અને જો મંગળની રાશિમાં બેઠો હોય તો રાજમાં મુખ્ય ગણાય, પણ વિદ્યામાં વિઘ્ન આવે, અભિમાની, વાદવિવાદ કરવાવાળો, અને શૂરો જાણવો. અને શુક્રની રાશિમાં બેઠો હોય તો રાજાની સાથે મિત્રતા કરે, લખનારો અને ગણિત કરનારો જાણવો. અને જો ચંદ્રની રાશિમાં બેઠો હોય તો ઉધરસ અને દમના રોગોવાળો જાણવો. શનિની રાશિમાં બેઠો હોય તો પોતાની જ્ઞાતીવાળા સાથે દ્વેશ કરે અને તેને ઘણા જોરાવર શત્રુ હોય, અને સૂર્યની રાશિમાં બેઠો હોય તો મોશાળપક્ષના સુખ વગરનો જાણવો.

બુધ સાતમે ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૭. બુધ સાતમે ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઉંચનો હોય તો સારી સુંદર સ્ત્રી મળે, વેપાર વણજથી સુખ મળે, માર્ગથી લાભ મળે, લેવડ દેવડમાં કુશળ હોય. જો ગુરૂની રાશિમાં નિર્બળ હોય તો સ્ત્રીથી દુઃખી હોય, માર્ગથી ભય મળે, વેપાર વણજમાં નુકશાન થાય, લેવડ દેવડમાં પણ ઠીક ન હોય. અને જો મંગળની રાશિમાં બેઠો હોય તો માતાથી સુખી, વાહનવાળો, ધર્માત્મા હોય. અને શુક્રની રાશિમાં બેઠો હોય તો ઉદાર બુદ્ધિવાળો, ને ઘણી કીર્તિવાળો જાણવો. ચંદ્રની રાશિમાં બેઠો હોય તો સ્ત્રીનો દ્વેશ કરનારો અને વેપાર વણજથી નુકશાન વેઠનારો જાણવો, અને જો સૂર્યની રાશિમાં બેઠો હોય તો રાજનો માનીતો પણ તેની સ્ત્રી નઠારી હોય. અને જો શનિની રાશિમાં બેઠો હોય તો અભક્ષાભક્ષ કરનારો, અને તેની સ્ત્રી કદરૂપી હોય.

બુધ આઠમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૮. બુધ આઠમા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઉંચનો હોય તો લાંબા આયુષવાળો, અને શરીરના નિરોગીપણાવાળો જાણવો. અને જો ગુરૂની રાશિનો નિર્બળ હોય તો થોડા આયુષવાળો અને શરીરનો રોગી જાણવો. અને મંગળની રાશિમાં બેઠો હોય તો લાંબા આયુષવાળો, ખેતર વાડીવાળો, અને સંતાનના સુખવાળો જાણવો. જો શુક્રની રાશિમાં બેઠો હોય તો કીર્તિવાળો, ધનવાળો જાણવો. ચંદ્રની રાશિમાં બેઠો હોય તો બરોળના દરદવાળો, અને થોડા આયુષવાળો જાણવો. જો સૂર્યના ઘરમાં બેઠો હોય તો કમનશીબ જાણવો. અને શનિની રાશિમાં બેઠો હોય તો થોડા આયુષ્યવાળો અને પરદેશ સેવનારો જાણવો.

બુધ નવમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૯. બુધ નવમા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઉંચનો હોય તો ઘણો ભાગ્યશાળી, પુણ્યવાળો, અને પોતાના ધર્મ ઉપર પૂરી આસ્તાવાળો, તથા પિતા અને સંતાનના ઊત્તમ સુખવાળો જાણવો. અને જો ગુરૂની રાશિનો નિર્બળ હોય તો કમનશીબવાળો, નાસ્તિક અને પરદેશમાં ભટકનારો જાણવો. જો મંગળની રાશિમાં બેઠો હોય તો ઘણી પ્રજાવાળો, શાસ્ત્રનો જાણનારો, અને ગાયનકળામાં કુશળ જાણવો. જો શુક્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો ચતુર, તીર્થનો સેવનારો અને તપસ્વિ હોય, અને સૂર્યની રાશિમાં બેઠો હોય તો આસ્તિક, પ્રતાપી, ઘણો લાભ મેળવનારો અને તેનો પિતા લાંબુ આયુષ ભોગવે. અને શનિની રાશિમાં બેઠો હોય તો બાપનો દ્વેશ કરનારો અને નાસ્તિક થાય, અને ચંદ્રની રાશિમાં બેઠો

હોય તો ભાગ્યશાળી ને ધનવાન જાણવો.

બુધ દશમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૧૦. બુધ દશમે ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો બાપના સુખવાળો તેમ રાજતેજથી સુખી હોય, વેપારમાં કુશળ હોય, માનકીર્તિ ઘણી મળે. જો ગુરૂના ઘરનો નિર્બળ હોય તો પિતાથી દુઃખી હોય, વેપારમાં નુકશાન જાય, અપજશ ને અપકીર્તિ મળે; અને જો મંગળની રાશિનો હોય તો સારાં કામ કરે, ઘણો ધનવાન હોય અને રાજસત્તા ભોગવે. અને જો શુક્રની રાશિનો હોય તો સ્થાન જગાવાળો, બહુ મિત્રવાળો, માતાથી અને પુત્રથી સુખી, ધનવાન હોય, તેમજ સંતાનના સુખવાળો ધનાઢ્ય હોય, અને ચંદ્રની રાશિમાં બેઠો હોય તો બાપ સાથે અણબનાવવાળો જાણવો. અને જો સૂર્યની રાશિમાં બેઠો હોય તો દયાવાળો, રાજસત્તાવાળો, અને ધનવાન જાણવો. અને જો શનિના ઘરમાં બેઠો હોય તો નીચજાતિમાં માન મેળવે, અને નીચ જાતિના આશ્રય થકી ધનલાભ થાય અને કીર્તિ મેળવે.

બુધ અગિયારમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૧૧. બુધ અગિયારમા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો અનેક રીતે લાભ મળે, વસ્ત્ર ને ઘરેણાં ઘણાં મેળવે, અને જો ગુરૂના ઘરનો નિર્બળ હોય તો ઘણી રીતથી નુકશાન વેઠે, અને દરિદ્રી જાણવો. અને મંગળની રાશિમાં બેઠો હોય તો તામશી પ્રકૃતિવાળો અને રાજસત્તાથી ધન મેળવે, અને જો શુક્રની રાશિમાં બેઠો હોય તો કન્યાની પ્રજાવાળો જાણવો, ને સ્ત્રીની મદદથી ધનવાળો થાય, અને ચંદ્રની રાશિમાં બેઠો હોય તો વેપાર કરે, મોતી પરવાળાનો સંગ્રહ કરે, અને સૂર્યના ઘરનો હોય તો ક્ષત્રીજાતિથી ધન મેળવે. અને શનિની રાશિમાં બેઠો હોય તો મલેચ્છ જાતિથી ધન પેદા કરે.

બુધ બારમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૧૨. બુધ બારમે ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો સારા માર્ગે ધન વાપરે, શરીરે સુખી રહે, અને જો ગુરૂના ઘરનો નિર્બળ હોય તો ઘણો ખર્ચ કરે અને શરીરે રોગી રહે. ને મંગળની રાશિમાં બેઠો હોય તો રાજવિદ્યા જાણે, ચપળ અને લોભી જાણવો. અને જો શુક્રની રાશિમાં બેઠો હોય તો સારે રસ્તે ધન વાપરે, અનુભવી, શાસ્ત્રમાં પ્રવીણ, વેપારમાં ચતુર, સ્વધર્મમાં આસ્તિક, અને વિશ્વાસુ હોય, તેમજ વેપારમાં દક્ષને સેવક હોય. ને ચંદ્રની રાશિમાં બેઠો હોય તો મોશાળપક્ષનો દ્વેશી હોય, ઘણા શત્રુવાળો, અને જો સૂર્યની રાશિમાં બેઠો હોય તો રાજાની સેવા કરનારો જાણવો. અને જો શનિની રાશિમાં બેઠો હોય તો નીચ જાતિની સેવા કરનારો, લંપટ, ને બહુ ખર્ચવાળો હોય.

ગુરૂ.

ગુરૂ પહેલા ભાવે એટલે લગ્નમાં બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૧. ગુરૂ પહેલા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો ઘણાં શાસ્ત્ર જાણનારો અને ઘણાં સંતાનના સુખવાળો, જ્ઞાનવાળો, ધનવાળો, અને રાજની સત્તા ભોગવવાવાળો, સુંદર દેહવાળો, સુખી જાણવો. અને જો મંગળની રાશિમાં બેઠો હોય તો સાહસિક કામ કરનારો અને ચપળ મનવાળો જાણવો. પણ જો શુક્રની રાશિમાં બેઠો હોય તો સ્થુળ દેહવાળો, ગંભીર સ્વભાવવાળો, ઘરના કામમાં કુશળ, નિરોગી, થોડું અને કોમળ વાણીથી બોલનારો, વૈભવી, સુખી, તેમજ સ્વલ્પ પ્રજાવાળો, અને જશવાળો જાણવો. જો બુધની રાશિમાં બેઠો હોય તો સ્ત્રીથી સુખી, માર્ગથી અને વેપારથી ધન મેળવનારો જાણવો: અને જો સૂર્યની રાશિમાં બેઠો હોય તો મધ્યમ આયુષ ભોગવે, પણ સંતાનના સુખવાળો જાણવો. અને શનિની રાશિમાં બેઠો હોય તો પોતાના કુટુંબે દૂર કરેલો, સંતાનના સુખ વગરનો, કૃતઘ્ની, અભિમાની, અને ઘણા માણસોનો દ્વેશી હોય, મુસાફરી કરનારો, પાપી અને ટંટાખોર. તેમજ હમેશાં શોક સંતાપવાળો જાણવો.

ગુરૂ બીજા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૨. ગુરૂ બીજા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો ધનવાળો અને કુટુંબવાળો તેમજ વૈભવી અને સુખવાળો હોય, સારૂં ભાષણ કરનારો, બુદ્ધિશાળી અને ધર્મ ઉપર આસ્થાવાળો, અને લાંબુ આયુષ ભોગવનારો જાણવો. અને જો કુંભ રાશિમાં બેઠો હોય તો ધન અને કુટુંબથી દુઃખી જાણવો, તેમ કટુ ભાષણ કરનારો હોય, અને જો મંગળના ઘરનો હોય તો ધીરજવાળો, મોટા કપાળવાળો, બળવાળો, મોટાં નેત્રવાળો હોય, પણ લોભી હોય, ઘરના કામમાં કુશળ હોય અને મોટા ઢગરાવાળો હોય, અને જો શુક્રના ઘરનો હોય તો વિદ્યાવાળો હોય પણ તેમાં વિઘ્ન આવે, કુટુંબમાં દ્વેષ કરનારો અને ધુતારો હોય. જો બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો ચોર પણ ધનવાળો હોય, કટુ ભાષણ કરનારો હોય, અને જૂઠા ઉપર પ્રીતિવાળો જાણવો. પણ જો સૂર્યના ઘરમાં બેઠો હોય તો રાજસત્તાથી ધન મેળવે અને નિચના ઘરનો હોય તો મદ્ય પીનારો, કુટુંબથી ભ્રષ્ટ કુળને કલંક કે નાશ કરનારો હોય, ઘણી સ્ત્રીઓ કરે તોપણ પુત્ર રહિત હોય, મધ્યમ આયુષ ભોગવે.

ગુરૂ ત્રીજા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૩. ગુરૂ ત્રીજા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો ભાંડુનો સુખી,

સારો ઉદ્યોગ કરનારો, દાસ ચાકરવાળો, પણ પરાક્રમી, પુણ્યશાળી, અને નશીબદાર જાણવો. અને શનિના ઘરનો હોય તો ભાંડુથી દુઃખી, નિરૂદ્યમી ને શરમાળ જાણવો. અને જો મંગળના ઘરનો હોય તો વેપારનું કામ કરનારો, પરાક્ર પર હોય, પુણ્યનું કામ કરે, ભાંડુના સુખવાળો, સારા ઉદ્યમવાળો, દાસ ચા નના વાળો, અને ભોળા સ્વભાવનો હોય, અને જો શુક્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો જો સાથે અણબનાવ હોય, અને સૂર્યના ઘરમાં બેઠો હોય તો પાપ બુદ્ધિવાળો, લાંબી નજર પહોંચાડનારો, કાનનો રોગી જાણવો. અને બુધના ઘરમાં હોય. હોય તો તીર્થ સેવનાર, ભાગ્યશાળી અને બુદ્ધિવાન્ જાણવો.

ગુરૂ ચોથા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૪. ગુરૂ ચોથા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો ઘર, ખેતર, વાડીવા થાય, મિત્ર ઘણા ને સારા હોય, માબાપથી સુખી હોય, વાહન, પશુ, અને ધનનો સુ હોય. અને જો શનિના ઘરમાં બેઠો હોય તો માતાનું સુખ ન હોય, મિત્રથી દુઃખી હે પશુ કે વાહનથી ઘાત પામે, અને જો મંગળના ઘરમાં બેઠો હોય તો શરીરે તેમ સંસારથી સુખી હોય, સ્થાનક જગાવાળો હોય, બુદ્ધિવાળો હોય, અને દૂધની સમૃ વાળો, તેમજ સારા ઊદાર મનવાળો જાણવો. અને જો શુક્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો મિત્રનો તેમજ સ્ત્રીનો દ્વેશ કરનાર જાણવો. અને જો બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો સ્થાનક અને વાહનના ભયવાળો જાણવો, અને જો સૂર્યના ઘરમાં બેઠો હોય તો વાહનના સુખવાળો, મિત્ર ઘણા હોય, સુખી હોય, ઘણાં ઘરો હોય, પણ માતાના દુઃખવાળો હોય.

ગુરૂ પાંચમા ભાવે બેઠા હોય તો તેનું ફળ.

૫. ગુરૂ પાંચમા ભાવે ફક્ત પોતાની ઊંચ રાશિનો હોય તો સારી વિદ્યા અને સારા સંતાનવાળો હોય, તેમજ હરેક તરેહથી લાભ મેળવી ધનવાળો થાય, અને જો પોતાની રાશિનો એટલે ધન કે મીન રાશિમાં હોય તો વિદ્વાન, બુદ્ધિશાળી, પણ પુત્રના સુખ વગરનો જાણવો. અને જો શનિના ઘરનો હોય તો થોડા પુત્રના સુખવાળો, મંદમતિ, ગલેચ્છ વિદ્યાવાળો, અને ગંભીર સાદવાળો, પિતાના ધનનો ભોગવનારો, અને સહનશીલતાવાળો જાણવો. અને મંગળના ઘરમાં બેઠો હોય તો ચતુર, મોટા તેજદાર નેત્રવાળો, વાચાળ, અને પ્રતાપી, અને અનાજનું દાન કરવાની પ્રીતિવાળો જાણવો. અને જો શુક્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો પુત્રનો દ્વેશ કરનાર, અને સંભ્રમ બુદ્ધિવાળો જાણવો. અને સૂર્યના ઘરમાં બેઠો હોય તો આખા કુળમાં પ્રીય કે સ્નેહવાળો હોય, સેનાધિપત્તિ, રાજની સત્તાવાળો હોય, અ-

જો બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો સંતાનથી સુખી, પ્રીતિવાળો, અને બુદ્ધિવાળો ણવો.

ગુરૂ છઠ્ઠા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૬. ગુરૂ છઠ્ઠા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો મોશાળપક્ષથી સુ- તેમ રોગ શત્રુવગરનો જાણવો. અને જો શનિના ઘરમાં બેઠો હોય તો રે રોગી અને હંમેશાં શત્રુવાળો જાણવો. અને મંગળના ઘરમાં બેઠો હોય તો તાનું જોર વધારે હોય, દીકરાના દીકરા જુએ એટલું લાંબુ આયુષ ભોગવે. અને શુક્રના ઘરનો હોય તો શરીરે ગડગુમડાંનાં ચાઠાં ઘણાં હોય, અને શત્રુનો ભય ઘણો હોય, અને જો બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો શુળ અને ગોળાનો રોગી- હોય, અને જો સૂર્યના ઘરમાં બેઠો હોય તો મોશાળપક્ષથી બહુ સુખી હોય.

ગુરૂ સાતમા ભાવે બેઠો હોય તેનું ફળ.

૭. ગુરૂ સાતમે ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો પોતાની સ્ત્રી સુંદર હોય ને તેનાથીજ સુખ મળે, વેપારવણજથી લાભ મળે, પરદેશથી કીર્તિ, ધન ને જશ મેળવે. હવે જો શનિના ઘરમાં બેઠો હોય તો સ્ત્રી તરફનો હમેશ દુઃખી, વેપારવણજથી નુકશાન ભોગવે, માર્ગ અને પરદેશથી અપજશ અને દરિદ્રીપણું આવે. ને જો મંગળના ઘરમાં બેઠો હોય તો વિદ્વાન, ધનવાન, અને ઘણી રીતથી લાભ મેળવી સુખી થાય, ને જો શુક્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો સ્ત્રીનો દ્વેશ કરનારો, અને બહુ ચિંતાવાળો જાણવો. અને બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો તેની સ્ત્રી વિદ્યાવાળી, પરમેશ્વરની ભક્તિવાળી, પતિવ્રતા હોય, પણ તે પુરૂષ, તે સ્ત્રીનો દ્વેશી હોય. ને જો સૂર્યના ઘરમાં બેઠો હોય તો વેપારવણજથી કીર્તિ મેળવી ધનવાળો થાય, પરદેશ અને ખેતીથી લાભ મેળવે.

ગુરૂ આઠમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૮. ગુ[illegible] આઠમા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો લાંબુ આયુષ ભોગવે, શરીરે નિરોગી રહે, ધનવાન થાય, અને દેવગતિને પહોંચે. અને જો શનિના ઘરમાં બેઠો હોય તો થોડું આયુષ, શરીરે દુર્બળ તથા રોગી રહે, અને જો મંગળના [illegible]રમાં બેઠો હોય તો, થોડું આયુષ અને સ્વતંત્ર વિચારનો જાણવો. પણ શુક્રના [illegible]માં બેઠો હોય તો જ્ઞાની પણ ભ્રષ્ટ હોય, અને બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો [illegible]હારી સ્ત્રીનો સંભોગ કરે અને તેથી લાંબા વખત સુધી રોગી રહે[illegible]ને સ[illegible]ના ઘરમાં બેઠો હોય તો મધ્યમ આયુષ અને મધ્યમ ધનવાળો જાણવો.

ગુરૂ નવમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૯. ગુરૂ નવમા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો ઘણો ભાગ્ય-ળી, પરદેશથી બહુ લાભ મેળવનારો, અને પિતાના સુખવાળો, તથા દેવ આસ્તિક હોય, પુણ્યનું કામ કરનારો અને તીર્થ કરનારો હોય. અને જો શ ઘરમાં બેઠો હોય તો કમનશીબ, નાસ્તિક અને પરદેશથી દુઃખી થાય, પણ મંગળના ઘરનો હોય તો પિતાથી સુખી હોય, ધીરજવાન અને ધનવાન અને જો શુક્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો પિતાનો દ્વેશ કરે, અને પરદેશમાં વાસ કરે અને જો બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો કીર્તિવાળો હોય, સારાં કામ કરે, પણ સજ્જન સાથે દ્વેશ કરે; અને સૂર્યના ઘરમાં બેઠો હોય તો ઘણાં માણસોનું પાલણ પોષણ કરે.

ગુરૂ દશમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૧૦. ગુરૂ દશમા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો જમીનમાંથી દાટેલું ધન મળે, પિતાનું સુખ મળે, રાજસત્તા ભોગવનારો હોય, વેપારમાં લાભ મેળવે; માન અને કિર્તિવાળો, ઘરનો સુખી, તેમજ મિત્ર તરફથી પણ સુખી હોય. અને જો શનિના ઘરમાં બેઠો હોય તો પિતાના દુઃખવાળો હોય, રાજથી ભય, અને વેપારમાં નુકશાન ભોગવે, અપકીર્તિ અને અપજશ મેળવે. અને મંગળના ઘરમાં બેઠો હોય તો સારાં કામ કરે, ગાયનકળામાં કુશળ હોય, કીર્તિવાળો હોય, પ્રમાણિક માણસ હોય. અને જો શુક્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો ઘણા માણસોનો માનીતો જાણવો. બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો સારો લખનાર, ઘણીજ વિદ્યાનો જાણનાર અને કવિ હોય. ને સૂર્યના ઘરમાં બેઠો હોય તો રાજની સત્તા ભોગવે.

ગુરૂ અગિયારમે ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૧૧. ગુરૂ અગિયારમા ભાવે પોતાની રાશિનો હોય તો અને થી લાભ મેળવે, વસ્ત્ર અને ઘરેણાંના વૈભવવાળો હોય, કીર્તિવાળો હોય. શનિના ઘરમાં બેઠો હોય તો દરિદ્રી હોય, અને મંગળના ઘરમાં બેઠો તો સંતાનથી દુઃખી, વિદ્યાવાળો અને ધનવાળો હોય, ને સૂર્યના ઘરમાં બેઠે તો વાહનના સુખવાળો. અને શુક્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો લાભ મેળવે અ કશાન થાય એમ ખંડિત ધનવાળો હોય. અને જો બુધના ઘરમાં બેઠો હોય ખંડિત કીર્તિ એટલે કીર્તિ મેળવે અને કીર્તિ ગુમાવે એવો થાય.

ગુરૂ બારમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૧૨ ગુરૂ બારમા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો શરીરે સુખી રહે, અનેક રીતથી ધન મેળવી તેનો સારો ઉપયોગ કરે, રોગ શત્રુનો નાશ કરે; અને જો શનિના ઘરમાં બેઠો હોય તો શરીરે દુઃખી હોય, રોગ અને શત્રુથી દુઃખી થાય. પણ જો શુક્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો ધન વગરનો અને થોડા સંતાન વાળો, થોડી બુદ્ધિ ને વિદ્યાવાળો હોય, પણ બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો બહુ કામી એટલે ઘણી સ્ત્રીની સાથે સંભોગ કરે, પોતાના પેટમાં કે શરીરે ગાંઠના રોગવાળો હોય, શરીરે ચાઠાં હોય, અપ્રમાણિક માણસ હોય; અને સૂર્યના ઘરમાં બેઠો હોય તો વ્યભિચારી થાય, ઘણું ખર્ચ કરે; અને જો મંગળના ઘરમાં બેઠો હોય તો બ્રાહ્મણ કે ક્ષત્રીની સ્ત્રી અને ગર્ભવંતી સ્ત્રીને ભોગવનારો થાય, ઘણા ખર્ચવાળો હોય, અને તેના ઉપર વખતો વખત રોગ શત્રુની ચઢાઇ થઇ આવે.

———o———

શુક્ર.

શુક્ર પહેલા ભાવે (લગ્ને) બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૧ શુક્ર લગ્ને (પહેલા ભાવે) પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો સ્થુળ દેહ હોય, નિરોગી, શાણો અને સારા સ્વભાવનો અમીર માણસ, થોડું ને મીઠું બોલનારો, ઊંચ કુળનો, ધનવાન ને લાંબા આયુષનો ભોગવનારો, પ્રમાણિક ને નિષ્કપટી હોય, લોક પ્રીય, સારી સ્ત્રીવાળો, પરદેશવાશી, અને સ્ત્રીથી ઘણો સુખી જાણવો. પણ જો બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો કપટી, છળભેદવાળો, મૂર્ખ, સૂકા દેહવાળો, અને કડવા બોલવાળો જાણવો. પણ મંગળના ઘરમાં બેઠો હોય તો લાંબા આયુષવાળો, નિરોગી દેહવાળો, ચતુર, સુંદર સ્વરૂપવાળો, અને પરાક્રમી જાણવો. તેમજ જો ચંદ્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો સુખી અને દુઃખી પણ સ્ત્રીને પ્રીય હોય, વસ્ત્ર અને ઘરેણાં બહુ પ્રીય હોય. અને જો સૂર્યની રાશિમાં બેઠો હોય તો ક્રોધી, છળ ભેદવાળો અને કપટી જાણવો. અને શનિના ઘરમાં બેઠો હોય તો રૂપવાન, નમ્રતાવાળો, લોક પ્રિય, ગુણવાન અને ધનવાન જાણવો. જો ગુરૂના ઘરમાં બેઠો હોય તો વિદ્વાન, વસ્ત્ર ઘરેણાં ઉપર પ્રીતિવાળો, સારી કાંતિવાળો, ધુતારો, ચોર, અને વાઇના રોગવાળો જાણવો.

શુક્ર બીજા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૨ શુક્ર બીજા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો, દ્રવ્યવાન ને કુ-

કુંબથી સુખી જાણવો, પણ જો નીચનો હોય તો દરિદ્રી અને કુટુંબથી દુઃખી જાણવો. તેમજ મંગળના ઘરમાં બેઠો હોય તો હલકો ખોરાક ખાનારો, નમ્રતાવાળો ને સારા નેત્રવાળો જાણવો. અને મીથુનના ઘરમાં બેઠો હોય તો કડવા બોલો, વાચાળ, વિદ્યાવાળો, ચંચળ અને ધનવાળો જાણવો, પણ ચંદ્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો સુંદર મુખવાળો, નીચ સ્વભાવનો ને મતલબી જાણવો. તેમ સૂર્યના ઘરમાં બેઠો હોય તો રાજવંશી લોકની મદદથી પૈસાવાળો થાય, અને કુટુંબ સાથે કંકાસ કરનારો નીપજે, પણ ગુરૂના ઘરમાં બેઠો હોય તો દયાવાળો, પરોપકારી અને ઉત્તમ સ્ત્રીવાળો જાણવો. અને જો શનિના ઘરમાં બેઠો હોય તો કુટુંબની સાથે મેળ સારો હોય, અને લોભી ને ધનવાળો જાણવો.

શુક્ર ત્રીજા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૩ શુક્ર ત્રીજા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો ભાંડુથી સુખી, સારા ઊદ્યમવાળો, પરાક્રમી ને દાસ ચાકરવાળો જાણવો. પણ બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો ભાંડુથી દુઃખી, નિરૂદ્યમી ને મંદ પરાક્રમી જાણવો. પણ મંગળના ઘરમાં બેઠો હોય તો લોભી અને ચતૂર થાય, મનમાં ધારેલા કામને સિદ્ધ કરે; અને જો ગુરૂના ઘરમાં બેઠો હોય તો ખંડિત પરાક્રમી એટલે પરાક્રમ કરે અને અપમાન પામે અને પોતાની પાછળનાં ભાંડુવાળો હોય; પણ જો ચંદ્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો દાસ ચાકર વાળો જાણવો. સૂર્યના ઘરમાં બેઠો હોય તો સારા ઉદ્યમવાળો અને સારા નશીબવાળો જાણવો. તેમ શનિના ઘરમાં બેઠો હોય તો શુદ્રની મદદથી પરાક્રમ કરનારો જાણવો.

શુક્ર ચોથા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૪. શુક્ર ચોથા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો માતાના સુખવાળો, ઘર, વાડી, ખેતર, જગા, અને ઘણા મિત્રના સુખવાળો, તથા વાહન ને ધનના સુખવાળો જાણવો. અને જો બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો માતાથી દૂર રહેનારો અને પરદેશમાં વાસ કરનારો તથા મિત્રવગરનો તથા પશુ વગરનો જાણવો. જો મંગળના ઘરમાં બેઠો હોય તો કુળમાં દીવારૂપ હોય, અને વિદ્યાવાળો, માબાપના સુખવાળો જાણવો. અને જો ચંદ્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો કાંતિ અને કીર્તિવાળો તથા ક્ષમાવાળો જાણવો. અને જો સૂર્યના ઘરમાં બેઠો હોય તો બુદ્ધિવાળો, ઘણાં પશુ રાખનારો, અને ખંડિત મિત્ર હોય; અને જો શનિના ઘરમાં બેઠો હોય તો શુદ્ર લોકની મદદથી સ્થાનક મેળવે, અને નીચ લોકો મિત્ર હોય.

શુક્ર પાંચમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૫. શુક્ર પાંચમા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો બુદ્ધિવાળો, ને સંતાનના પુરા સુખવાળો, અને બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો મંદ બુદ્ધિવાળો અને સંતાન તરફનું હમેશાં દુઃખ રહે. અને જો મંગળના ઘરમાં બેઠો હોય તો રાજપ્રકરણની વિદ્યાવાળો અને પ્રધાન હોય. જો ચંદ્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો કન્યાની પ્રજાવાળો જાણવો. અને સૂર્યના ઘરમાં બેઠો હોય તો પુત્રની પ્રજાવાળો, અને રાજનો માનીતો જાણવો; અને ગુરૂના ઘરમાં બેઠો હોય તો શાણો, વિદ્વાન માણસ, ને સંતાન વગરનો જાણવો. અને શનિના ઘરમાં બેઠો હોય તો મંદ બુદ્ધિવાળો, થોડી પ્રજાવાળો, ને ધુતારો જાણવો.

શુક્ર છઠ્ઠા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૬. શુક્ર છઠ્ઠા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો મોશાળ પક્ષના સુખવાળો અને રોગી, શત્રુ વગરનો જાણવો. જો બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો મોશાળ પક્ષના સુખવગરનો, અને રોગ શત્રુવાળો જાણવો. અને જો મંગળના ઘરમાં બેઠો હોય તો સ્વજ્ઞાતિ સાથે મેળ બહુ હોય, અને ચંદ્રના ઘરનો હોય તો શુભ માર્ગે ધન ખર્ચે કરે, પણ વણિક જાતના શત્રુ પેદા થાય; અને જો સૂર્યના ઘરમાં બેઠો હોય તો અવળા માર્ગે ધન ખર્ચે કરે, અને રાજવંશી શત્રુ પેદા થાય, અને જો ગુરૂના ઘરનો હોય તો મંત્ર, જંત્ર અને કીમીયાવાળો હોય, લોકપ્રિય અને રૂડા પુત્રવાળો જાણવો, અને શનિના ઘરમાં બેઠો હોય તો શરીરે ચાઠાં, અને ઝેરની ઘાત આવે.

શુક્ર સાતમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૭ શુક્ર સાતમા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો સ્થુળ સ્ત્રી હોય, વેપાર વણજનો ધંધો કરે, પરદેશમાં વાસ કરે, લેવડ દેવડમાં કુશળ હોય, ઊંચા કુળની અને શાણી સ્ત્રી હોય, અને પોતે ભોળા દીલનો હોય; અને જો બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો નઠારી સ્ત્રી અને તે શરીરે નબળી હોય, દેશાવર ભટકનારો, પણ દરિદ્રી હોય. જો મંગળના ઘરમાં બેઠો હોય તો શસ્ત્રના આધારથી ગુજરાન ચલાવનારો, મુખચુંબન કરનારો, પણ ધન વગરનો જાણવો; અને ગુરૂના ઘરમાં બેઠો હોય તો વ્યભિચારી, ધનવાળો, વાહનવાળો, અને સરવે કામમાં કુશળ જાણવો, અને ચંદ્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો સ્ત્રી ઘણી ચપળ, અને વંઠેલી જાણવી, કામદારો મિત્ર હોય, અને સ્ત્રી ઘણી રૂપાળી હોય. અને

જો સૂર્યના ઘરમાં બેઠો હોય તો સ્ત્રીનો દેશી જાણવો. અને શનિના ઘરમાં બેઠો હોય તો સ્ત્રી ઘણી કપટી, ધુતારી ને લુચ્ચી જાણવી.

શુક્ર આઠમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૮ શુક્ર આઠમા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો લાંબા આયુષવાળો, શરીરે સુખી, ધનવાળો, મજબૂત શરીરવાળો, મધ્યમ કદવાળો, સોના જેવા વર્ણનો જાણવો. અને જો બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો થોડા આયુષવાળો, ધન વગરનો, શરીરે નબળો અને રોગી જાણવો. અને મંગળના ઘરમાં બેઠો હોય તો લાલચુ, સંતોષી, અને માતાને ગડ ગુમડનો રોગ હોય, તથા પોતે મધ્યમ આયુષ ભોગવે. જો ચંદ્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો મધ્યમ આયુષ ભોગવે અને તે પુરૂષની સ્ત્રી રોગી હોય, અને જો સૂર્યના ઘરમાં બેઠો હોય તો પોતાને ગડ ગુમડાંનો રોગ હોય અને થોડું આયુષ ભોગવે. જો ગુરૂના ઘરમાં બેઠો હોય તો બહુ કામી પણ ધનવાળો જાણવો. અને શનિના ઘરમાં બેઠો હોય તો વાયુના અને ગોળાના રોગવાળો અને થોડું આયુષ ભોગવનારો જાણવો.

શુક્ર નવમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૯. શુક્ર નવમા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો બહુ નશીબવાળો, પરદેશથી ઘણો જશ મેળવનારો, પુણ્યશાળી, જાત્રાઓ કરનારો, તથા માવતર તેમ સંતાનથી પણ સુખવાળો જાણવો. અને જો બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો કમનશીબવાળો, પરદેશમાં વશી દુઃખ ભોગવનારો, નાસ્તિક અને પાપકર્મ કરનારો જાણવો. જો મંગળના ઘરમાં બેઠો હોય તો પુત્રવાન, અને સ્ત્રીના સુખવાળો હોય, અને પોતાનું આયુષ લાંબુ હોય. અને જો ચંદ્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો મુસાફરી કરે, અને સૂર્યના ઘરમાં બેઠો હોય તો નશીબવાળો, અને ગુરૂના ઘરમાં બેઠો હોય તો ખંડિત નશીબવાળો, અને જો શનિના ઘરમાં બેઠો હોય તો ગુરૂની સ્ત્રી ભોગવે, શુદ્રની મદદથી નશીબદાર થાય.

શુક્ર દશમા ભાવે બેઠો હોય તેનું ફળ.

૧૦. શુક્ર દશમા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો રાજસત્તાવાળો, પિતાના સુખવાળો, માન કીર્તિવાળો અને વેપારથી લક્ષ્મીવાળો હોય, અને જો બુધના ઘરનો હોય તો પિતાથી દુઃખી, બીજાની સેવા કરી ગુજરાન ચલાવે, અપકીર્તિ અને અપમાન પામે; અને જો મંગળના ઘરનો હોય તો પ્રતાપી અને મનોર્થ કામ કરે, અને ચંદ્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો શુભ કામો કરનારો, વાહનના સુખવાળો જાણવો. અને સૂર્યના ઘરમાં બેઠો હોય તો ખંડિત રાજની સ-

ત્તાવાળો, અને રાજ તરફથી વિઘ્ન પામે; અને જો ગુરૂના ઘરમાં બેઠો હોય તો કુળમાં દીવા જેવો ગનાય, અને ઘણી કીર્તિવાળો જાણવો, અને શનિના ઘરમાં બેઠો હોય તો બહુ વાચાળ અને શુદ્રની મદદથી રાજની સત્તાવાળો થાય.

શુક્ર અગીયારમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૧૧. શુક્ર અગીયારમા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો બુદ્ધિવાનો, સંતાન તરફથી સુખી હોય, અનેક રીતથી લાભ મેળવે, વસ્ત્ર અને ઘરેણાં મેળવે; અને જો બુધના ઘરનો હોય તો દરિદ્રી હોય, અને મંગળના ઘરનો હોય તો રાજવિદ્યા ભણનારો, ધનવાળો, અને ધરતીનો લાભ મેળવનારો જાણવો. અને જો ચંદ્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો ખંડિત નશીબવાળો પણ દયાળુ જાણવો. અને સૂર્યના ઘરમાં બેઠો હોય તો વાહનવાળો હોય, અને ગુરૂના ઘરમાં હોય તો પુત્રવાળો ને ધનવાળો જાણવો. અને શનિના ઘરમાં બેઠો હોય તો શુદ્રની મદદથી ધન પેદા કરે.

શુક્ર બારમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૧૨ શુક્ર બારમા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો મોશાળ પક્ષનું સુખ હોય, રોગશત્રુ વગરનો અને ઘણા પૈસાવાળો, તેમજ શુભ રસ્તે ધન વાવરનારો જાણવો. અને જો મંગળના ઘરમાં બેઠો હોય તો દરિદ્રી અને નઠારે રસ્તે ધન ખર્ચે કરે. અને ચંદ્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો વ્યભિચારી થઇ ઘણું ખર્ચ કરે. અને જો બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો ઘણો સરસામાન લેવામાં ધન વાપરે અને ગુરૂના ઘરનો હોય તો મુઆ પછી દેવ ગતિને પામે અને જીવતાં ધર્મ ર ઘણું ધન ખર્ચ કરે, અને જો શનિના ઘરમાં બેઠો હોય તો ચોર લૂટે, થવા અગ્નિમાં મિલકત બળે વિગેરે નઠારે માર્ગે ઘણો ખર્ચ થાય, અને જો સૂર્યની રાશિમાં બેઠો હોય તો દરિદ્રી થાય.

શનિ.

શનિ લગ્ને (પહેલા ભાવે) બેઠો હોય તો તેનું

૧ શનિ લગ્ને (પહેલા ભાવે) પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો કદ અને રૂપાળો દેહ હોય, નગર કે ગામનો ધણી અથવા લિક હોય, ધન ધાન્ય સમૃદ્ધિવાળો તથા પિતાનં ધન ભોગવે. નવાળો જાણવો. અને જો મંગળ ઠો હોય

દેહ, અને દરિદ્રી હોય તેમ શરીરે રોગી અને કમનસીબવાળો જાણવો. જો શુક્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો વાયુ અને પિત્તવિકારનો રોગી હોય, પણ સારાં કર્મ કરનારો જાણવો. અને બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો તોતડુ બોલનારો અને સંતાનનો દ્વેશ કરનારો જાણવો. અને જો ચંદ્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો માતાનો દ્વેશ કરે. અને સુર્યના ઘરમાં બેઠો હોય તો પિતાનો દ્વેશ કરે. અને ગુરૂના ઘરમાં બેઠો હોય તો બ્રાહ્મણ અથવા સંત લોકોનો દ્વેશ કરે તથા ભીખ માગીને ગુજરાન ચલાવે.

શનિ બીજા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૨ શનિ બીજે ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો ધન અને કુટુંબથી સુખી હોય, અને મંગળના ઘરનો હોય તો કુટુંબથી દુઃખી હોય, અને જો શુક્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો ભીખ માગીને ધન મેળવે, પણ કુટુંબ સાથે મીલનસાર હોય. અને ગુરૂના ઘરમાં બેઠો હોય તો લોભથી ધન મેળવે, પણ કુટુંબ સાથે દ્વેશ કરે, લાંબુ આયુષ ભોગવે, વસ્ત્ર ઘરેણાં વિગેરેનો સંગ્રહ કરે, અને મધ્યમ ધનવાળો હોય; અને જો બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો નિર્ધન હોય અને ચંદ્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો નિર્ધન ને કુટુંબનો દ્વેશ કરનારો હોય; અને સૂર્યની રાશિમાં બેઠો હોય તો દરિદ્રી ને નેત્રનો રોગી, તેમજ સદા રોગી રહે.

શનિ ત્રીજે ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૩ શનિ ત્રીજે ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો, પરાક્રમી સારા
નારે ધમવાળો અને દાસ ચાકરના સુખવાળો તથા ભાંડુથી સુખી જાણવો. અને
વાળો મંગળના ઘરમાં બેઠો હોય તો ભાંડુ વગરનો, સેવા કરનારો, તથા નઠારા ઉધમ
તે કરનારો જાણવો. જો શુક્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો ભાંડુ વગરનો અને પરાક્રમી
ધ જાણવો. અને બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો બેહેનોના સુખવાળો જાણવો, અને
ગુરૂનીના ઘરમાં બેઠો હોય તો થોડા ભાંડુવાળો, પણ ભાંડુના દ્વેશવાળો જાણવો.
૯ની રાશિમાં બેઠો હોય તો સારો ઉધમ કરનારો પણ સંપતવાળો જા-
થા નઠારી રીતે ગુજરાન ચલાવે; અને સૂર્યના ઘરમાં બેઠો હોય તો ભાંડુ
૧૦. કરે, મેહેનત મજુરીના ધંધાવાળો, પાપી, કપટી, ને માતાથી દુઃખી,
વાળો, પિતાના દ્વેશી જાણવો.
જો બુધના ઘરનો નિ ચોથા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.
અપકીર્તિ અને અપ
મનોર્થ કામ કરે, અને ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો માતાના સુખ-
નના સુખવાળો જાણવો. ખવાળો, ના ઘરમાં અને પશુના સુખવાળો જાણવો. અને જો

મંગળના ઘરમાં બેઠો હોય તો માતાનું સુખ ન હોય, જગા વગરનો અને મિત્રનો દ્વેશ કરનારો જાણવો, અને જો શુક્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો માતાનો દ્વેશ કરે, કે મા વગરનો રહે, ને બે માતા હોય ને સુખ વગરનો હોય. જો બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો ધન વગરનો, અને જો ચંદ્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો મિત્ર અને માતાના સુખવાળો, ખેતરવાડી વગેરેના ખંડિત સુખવાળો જાણવો. અને સૂર્યના ઘરમાં બેઠો હોય તો માતા પિતાનો દ્વેશ કરનારો, અને મિત્ર સાથે અણબનાવ કરે. જો ગુરૂના ઘરમાં બેઠો હોય તો નવાં ઘર, ખેતર, વાડી વગેરે વસાવે, વાહનનું ખંડિત સુખ, જન્મભૂમિ છોડી પર ભૂમિમાં વાસ કરે, બાપ કરતાં માતાનું સુખ વધારે મુદ્દત રાખે, ઘણા મિત્ર અને ભોળા સ્વભાવનો હોય.

શનિ પાંચમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૫. શનિ પાંચમા ભાવે પોતાની રાશિ કે ઊંચનો હોય તો સારી બુદ્ધિ તથા સંતાનનું સંતોષ ભરેલું સુખ આપે, પણ મલેચ્છ વિદ્યા ભણે. અને મંગળની રાશિમાં બેઠો હોય તો પોતે મૂર્ખ અને સંતાનનું સુખ હોય નહિ. ને શુક્રની રાશિમાં બેઠો હોય તો દરિદ્રી થાય, તથા દત્તપુત્ર રાખે, અને નઠારી રીતે ગુજરાન ચલાવે; અને જો બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો કન્યાની પ્રજા થાય. અને ચંદ્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો વણિકની વિદ્યા શીખે. જો સૂર્યના ઘરમાં બેઠો હોય તો રાજવિદ્યા શીખે, ને ગુરૂના ઘરમાં બેઠો હોય તો સંતાનનું સુખ રહે નહિ ને પાપી બુદ્ધિ થાય.

શનિ છઠ્ઠા ભાવે બેઠો હોય તેનું ફળ-

૬ શનિ છઠ્ઠા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો રોગ, શત્રુ વગરનો તથા મોશાળના સુખ વગરનો જાણવો. અને મંગળના ઘરમાં બેઠો હોય તો રોગ તથા શત્રુ ઘણા અને મોશાળથી સુખી જાણવો. અને શુક્રના ઘરમાં બેઠો હોયતો પોતાની નાત શત્રુ થાય, ધન ધાન્યની સમૃદ્ધિવાળો જાણવો, અને બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો સ્ત્રી શત્રુ થાય, પણ રાજ સત્તા ભોગવનારો જાણવો. જો ચંદ્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો શરીર ઉપર ગડગુમડનાં ચાઠાં ઘણાં હોય, ને સદા રોગી જાણવો, અને સૂર્યના ઘરમાં બેઠો હોય તો મોશાળનો દ્વેશ કરે, અને જો ગુરૂના ઘરમાં બેઠો હોય તો રાજ સત્તા ભોગવે પણ ખંડિત રાજ સુખ આપે.

શનિ સાતમા ભાવે બેઠો હોય તેનું ફળ.

૭ શનિ સાતમા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો સ્ત્રીનું સંતો-

જકારક સુખ રહે, વેપાર વણજના માર્ગથી સુખ મળે, લેવડ દેવડમાં ફાયદો મળે; અને જો મંગળના ઘરનો હોય તો સ્ત્રીથી દુઃખી હોય, માર્ગ કે દેશાવરમાં લૂટાય, વેપાર વણજમાં નુકશાન થાય, લેવડ દેવડમાં હાની પહોંચે, અને જો શુક્રના ઘરનો હોય તો શરીરમાં ખોડ હોય, અને સ્ત્રી કાળી અને કદ્રુપી હોય, તેમ લાંબી ને દુબળી હોય, અને જો બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો સ્ત્રી ગુણકા થાય, અને ચંદ્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો પોતે ને સ્ત્રી બંને વ્યભિચારી થાય. જો સૂર્યના ઘરમાં બેઠો હોય તો દુઃખી અને માર્ગમાં દુઃખીઓ એટલે લૂટાય, અને ગુરૂના ઘરમાં બેઠો હોય તો ભંગ ચુંબન કરનારો જાણવો.

શનિ આઠમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૮ શનિ આઠમા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો લાંબુ આયુષ ભોગવે અને શરીરે નિરોગી રાખે; અને મંગળના ઘરનો હોય તો આયુષ્ય થોડું અને શરીરે રોગી રાખે. પણ જો શુક્રના ઘરનો હોય તો મધ્યમ આયુષ્ય ભોગવે, દરિદ્રી રહે; અને બુધના ઘરનો હોય તો શુદ્રની સાથે સંભોગ કરે, પારકી સેવા કરનારો હોય; ને ચંદ્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો મહા મહેનતે ગુજરાન ચલાવે અને સૂર્યના ઘરનો હોય તો ગુપ્ત રોગી જાણવો, અને ગુરૂના ઘરમાં બેઠો હોય તો ભીખ માગી ગુજરાન ચલાવનારો જાણવો.

શનિ નવમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૯ શનિ નવમા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો નશીબવાળો, પરદેશના સુખવાળો, સંતાનનો સુખી, અને પિતાના સુખવાળો જાણવો. પણ જો મંગળના ઘરમાં બેઠો હોય તો કમનશીબવાળો, અને પરઘેર રહેનારો, તેમજ પિતાના દુઃખવાળો હોય, અને પોતાના કરતાં સ્ત્રી મોટી હોય, પરદેશમાં વાસ કરે. અને જો શુક્રના ઘરનો હોય તો કર્મ ભ્રષ્ટ કે જાતિ ભ્રષ્ટ હોય તથાપિ જુનાં મકાનો કે જળાશય સુધરાવે, અને જો બુધના ઘરનો હોય તો પિતાના થોડા સુખવાળો જાણવો. અને ચંદ્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો મંદ ભાગ્યવાળો જાણવો. અને સૂર્યના ઘરમાં બેઠો હોય તો પાપી જાણવો. અને ગુરૂના ઘરમાં બેઠો હોય તો ખંડિત નશીબવાળો મુસાફરી કરનારો જાણવો.

શનિ દશમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૧૦ શનિ દશમા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો પિતાના સુખવાળો, રાજ દરબાર ને વેપારમાં કીર્તિવાળો અને ધનથી સુખી જાણવો. અને જો મંગળના ઘરનો હોય તો પિતાથી દુઃખી, રાજ દંડ ભોગવે તેમજ વેપારમાં

નુકશાન થાય. જો શુક્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો તીર્થ સેવનારો અને લોભી હોય. જો બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો પિત્ત પ્રકૃતિ રહે. અને ચંદ્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો માતાના દુઃખવાળો. અને જો સૂર્યના ઘરમાં હોય તો પિતાનું દુઃખ હોય, કાર્યમાં વિઘ્ન આવે, પરાક્રમ અને ઉદ્યમ ખંડિત હોય. અને જો ગુરૂના ઘરનો હોય તો રાજવૈભવ ભોગવે.

શનિ અગીયારમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૧૧. શનિ અગીયારમા ભાવે પોતાની રાશિ[illegible] ઊંચનો હોય તો અનેક રીતે લાભ મેળવે, વસ્ત્ર અને ઘરેણાંનો સંગ્રહ કરે, [illegible] થોડાં હોય. અને જો મંગળના ઘરનો હોય તો દરિદ્રી અને ધંધામાં ખોટ [illegible] જો શુક્રના ઘરનો હોય તો ધનવાન પણ પુત્રને વિઘ્ન થાય. અને જો બુધના ઘર[illegible] હોય તો ધરતીનો લાભ મેળવે. અને ચંદ્રના ઘરનો હોય તો વેપારીમાં મુખ્ય મનાય, અને ગુરૂના ઘરનો હોય તો વિદ્યાવાળો, ભાગ્યશાળી, ધનવાળો, અને વાહનવાળો જાણવો.

શનિ બારમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૧૨. શનિ બારમા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો શરીરે સુખી અને ધનવાળો હોય, પણ જાતે ઘણો લોભીઓ હોય, મોશાળપક્ષનો સુખી ને શત્રુ વગરનો જાણવો. અને જો મંગળના ઘરમાં બેઠો હોય તો ઘણી રીતથી ખર્ચ કરે, રોગી ને શત્રુની બીકવાળો હોય, અકસ્માત નુકશાન કે આફતમાં ફસાય. જો શુક્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો દીવાનો બને, શરીરે ખોડવાળો, અને જાતિભ્રષ્ટ થાય. અને જો બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો શરીરે ખોડવાળો જાણવો. ને ચંદ્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો નેત્રનો રોગી તથા હંમેશની પીડાવાળો, ઉપાધિવાળો જાણવો. અને જો સૂર્યના ઘરમાં બેઠો હોય તો મોશાળ સાથે અણબનાવ થાય, નઠારે રસ્તે ઘણો ખર્ચ કરે. ને ગુરૂના ઘરમાં બેઠો હોય તો સારે રસ્તે ખર્ચ કરે તથા મોશાળપક્ષથી સુખ ભોગવે, જાતે બહુ કંજુસ હોય ને શરીરે રોગ રહે.

રાહુ અને કેતુનું ફળ એકજ છે.

રાહુ અને કેતુ લગ્ને (પહેલા ભાવે) બેઠો હોય તો, તેનું ફળ.

૧ રાહુ, કેતુ પહેલા ભાવે બેઠો હોય, ને પોતાની રાશિનો યા ઊંચનો હોય તો, અથવા મેષ, વરખ, કર્ક રાશિનો હોય તો દયાળુ હોય, વૈભવવાળો હોય અને સુખી હોય. અને જો રાહુ ગુરૂના ઘરનો અને કેતુ બુધની રાશિનો તથા એ બે ગ્રહો તોળા, વૃશ્ચક, મકર, અને કુંભ રાશિના હોય તો પોતે મરેલો, અથવા મરણ તુલ્ય

સ્થિતિમાં અવતરે, અથવા તેની પ્રજા થાય તે મરે. અને સૂર્યના ઘરનો હોય તો મોઢા ઉપર લાંચ્છન થાય, જેમકે નાક કપાય વિગેરે.

રાહુ, કેતુ લગ્નથી બીજે ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૨. બીજે ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો ધનવાળો અને કુટુંબી હોય. જો રાહુ ગુરૂના ઘરનો અને કેતુ બુધના ઘરનો હોય તો દરિદ્રી અને કુટુંબના સુખ વગરનો જાણવો. અને જો મંગળ, શનિ અને સૂર્યના ઘરનો હોય તો સંતાન તરફ[illegible] દુઃખી હો[illegible]ને હમેશાં શોકાતુર રહે, તથા સ્ત્રી બે હોય. અને ચંદ્ર કે શુક્રના ઘર[illegible] હોય તો તેનો દેહ શામ રંગનો હોય, તથા દાઢી ઉપર નિશાની કે[illegible] હોય.

રાહુ, કેતુ ત્રીજે ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૩. પોતાની રાશિ કે ઊંચનો હોય તો ભાંડુના સુખવાળો, પરાક્રમી, દાસ ચાકરવાળો, અને સારો ઉદ્યમ કરનારો જાણવો. અને જો રાહુ ગુરૂના ઘરમાં અને કેતુ બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો ભાંડુ વગરનો નિરૂદ્યમી અને પરાક્રમહીન જાણવો. અને જો મંગળ, સૂર્ય ને શનિના ઘરમાં બેઠો હોય તો ભાંડુનું સુખ નાશ પામે, દર્પીત પરાક્રમી, અને વધરાવળના રોગવાળો હોય અને જો શુક્ર કે ચંદ્રના ઘરમાં હોય તો સારા ઉદ્યમવાળો, સમૃદ્ધિવાળો, અને ગળે લાંછનવાળો જાણવો.

રાહુ, કેતુ ચોથા ભાવે બેઠા હોય તો તેનું ફળ.

ચોથા ભાવે પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો ઘણાં વસ્ત્ર ઘરેણાંની સમૃદ્ધિવાળો જાણવો. અને જો ગુરૂના ઘરનો રાહુ અને બુધના ઘરનો કેતુ હોય તો વસ્ત્ર ઘરેણાં વગરનો દરિદ્રી હોય. અને જો મંગળ, શનિ કે સૂર્યના ઘરમાં બેઠો હોય તો માતાથી સુખી હોય, ઘર જગ્યાથી સુખી હોય, સ્ત્રીથી સુખી ને રાજસેવક હોય. અને જો શુક્ર અથવા ચંદ્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો મિત્રનું સુખ ખંડિત હેય.

રાહુ, કેતુ પાંચમે ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૫. રાહુ,કેતુ પાંચમા ભાવમાં પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો મ્લેચ્છ બુદ્ધિવાળો, અને મ્લેચ્છ વિદ્યાવાળો, પુત્રના સુખવાળો જાણવો. અને જો ગુરૂના ઘરનો રાહુ અને બુધના ઘરનો કેતુ હોય તો મૂર્ખ હોય, તથા પુત્રના સુખ વગરનો જાણવો. અને જો મંગળ, સૂર્ય કે શનિના ઘરનો હોય તો સ્વલ્પ પ્રજાવાળો, પરદેશવાશી, અને રાજ્યશેવક હોય, સર્પના દોષથી પુત્ર નાશ

થાય, ક્ષણીક બુદ્ધિવાળો હોય. અને જો શુક્ર તથા ચંદ્રના ઘરનો હોય તો ગરમીની પિડાવાળો તથા ગુપ્ત પિડાવાળો, કપટવાળો, અને પુત્રના સુખ વગરનો, ધીરજવાન, અને રજોગુણી હોય.

રાહુ, કેતુ છઠ્ઠા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૬. પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો રોગ શત્રુ વગરનો જાણવો. અને ગુરૂના ઘરનો રાહુ અને બુધના ઘરનો કેતુ હોય તો રોગ શત્રુના ભય વગરનો જાણવો. અને જો મંગળ, શનિ કે સૂર્યના ઘરનો હોય તો રોગ શત્રુ વગરનો અને મોશાળપક્ષનો સુખી, નિર્ધન અને ચોર હોય. અને જો શુક્ર તથા ચંદ્રના ઘરનો હોય તો ધીરજવાળો, સુખી, જીતેંદ્રીય હોય અને રોગ શત્રુ વગરનો હોય.

રાહુ, કેતુ સાતમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૭. પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો સ્ત્રીના સુખવાળો, પરદેશના સુખવાળો જાણવો. અને જો ગુરૂના ઘરનો રાહુ અને બુધના ઘરનો કેતુ હોય તો સ્ત્રીના સુખ વગરનો, પરદેશમાં રખડનારો જાણવો. અને મંગળ, શનિ કે સૂર્યના ઘરમાં બેઠો હોય તો બે સ્ત્રી છતાં પણ સ્ત્રીના સુખ વગરનો જાણવો. અને જો શુક્ર અને ચંદ્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો સ્ત્રીને ગડગુમડાંનો રોગ હોય તથા પરદેશનું ખંડિત સુખ મળે.

રાહુ, કેતુ આઠમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૮. પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો મધ્યમ આયુષ્ય અને નિરોગી હોય. અને જો ગુરૂના ઘરનો રાહુ ને બુધના ઘરનો કેતુ હોય તો થોડું આયુષ્ય ને રોગી હોય. અને જો મંગળ, સૂર્ય ને શનિના ઘરમાં બેઠો હોય તો બહુ રોગી ને દરિદ્રી હોય. અને જો શુક્ર ને ચંદ્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો મહા મહેનતે ગુજરાન ચલાવે અને ખંડિત આરોગ્ય રહે.

રાહુ, કેતુ નવમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૯. પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો ભાગ્યશાળી, પુણ્યશાળી, અને પરદેશથી સુખી જાણવો. અને જો ગુરૂના ઘરનો રાહુ ને બુધના ઘરનો કેતુ હોય તો કમનશીબ, નાસ્તિક તથા પરદેશમાં ભટકનારો જાણવો. અને જો મંગળ, શનિ ને સૂર્યના ઘરમાં બેઠો હોય તો પુત્ર વગરનો ને શુદ્ર સ્ત્રીને ભોગવ[illegible]રો, સેવક, ધર્મહીન ને નાસ્તિક હોય. અને જો શુક્ર કે ચંદ્રના ઘરમાં બેઠા હોય તો અલ્પ પુ[illegible]ળો, આસ્તિક, ને વેપારમાં કુશળ હોય, તથા ભાગ્યશાળી હોય.

રાહુ, કેતુ દશમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૧૦. પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો રાજસત્તાવાળો, કીર્તિવાળો, ને

શત્રુ વગરનો તથા પિતાના સુખવાળો જાણવો. અને જો રાહુ ગુરૂના ઘરનો ને કેતુ બુધના ઘરનો હોય તો શત્રુવગરનો, રાજસત્તાવાળો પણ પિતાનો દ્વેશી હોય. અને જો શુક્ર ને ચંદ્રના ઘરનો હોય તો રાજ સત્તાવાળો, ને માતા પિતાના સુખવાળો, ને ઘરજગ્યાના સુખવાળો, વૈભવી ને ધનવાન તથા સુખી જાણવો. અને જો મંગળ, શનિ ને સૂર્યની રાશિનો હોય તો રાજવૈભવી અને શત્રુ વગરનો જાણવો.

રાહુ, કેતુ અગીયારમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૧૧. પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો બુદ્ધિ સંતાનના સુખવાળો, તથા અનેક રીતથી લાભ મેળવનારો અને ધનવાળો જાણવો. અને જો ગુરૂના ઘરનો રાહુ ને બુધના ઘરનો કેતુ હોય તો અલ્પ બુદ્ધિવાળો, અલ્પ સંતાનવાળો, અને ઘણી મેહેનતે થોડો લાભ મેળવનારો જાણવો. અને જો મંગળ, શનિ અને સૂર્યના ઘરમાં બેઠો હોય તો છળભેદી, કપટવાળો, થોડી વિદ્યાવાળો ને મીઠું બોલનારો જાણવો. અને જો શુક્ર ને ચંદ્રના ઘરનો હોય તો થોડા સંતાનવાળો, રાજસેવક, ભોળી બુદ્ધિવાળો, અને અનેક જાતનાં વસ્ત્ર, ઘરેણાં ને ભોજનના વૈભવવાળો તથા સમૃદ્ધિવાળો, તથા સુખી જાણવો.

રાહુ, કેતુ બારમા ભાવે બેઠો હોય તો તેનું ફળ.

૧૨. પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોય તો લોભી ને પૈસાદાર અને શરીરે સુખી જાણવો. અને જો ગુરૂના ઘરનો રાહુ અને બુધના ઘરનો કેતુ હોય તો કરજવાળો, દરિદ્રી, તથા શરીરનો રોગી જાણવો. અને જો મંગળ, શનિ ને સૂર્યના ઘરમાં બેઠો હોય તો શત્રુ વગરનો, થોડાં સંતાનવાળો, નિરોગી, સ્થુળ દેહવાળો, જાણવો. અને જો શુક્ર ને ચંદ્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો નેત્રના રોગવાળો, પાપકર્મ કરનારો, તથા છળભેદ ને કપટવાળો જાણવો, વળી નાસ્તિક બુદ્ધિ ને ઘણા ખર્ચવાળો તથા કરજદાર તેમજ દરિદ્રી ને શરીરે રોગી તથા સુસ્તીવાળો તથા થોડા આયુષવાળો જાણવો.

—o—

પ્રકરણ ૯ મું.

ગ્રહોની દ્રષ્ટિ બાબતનાં ફળ.

સારોદ્ધાર ગ્રંથ મધેથી.

ગ્રહો પોતા થકી ત્રીજે અને દશમે એક પાયો દેખે તેનું ફળ ૧/૪ આપે.

પાંચમે અને નવમે બે પાયા દેખે તેનું ફળ ૧/૨ આપે.

ચોથે અને આઠમે ત્રણ પાયા દેખે તેનું ફળ ૩/૪ આપે.

સાતમે ચાર પાયા દેખે એટલે સંપૂર્ણ એટલે પુરેપુરૂં ફળ આપે.

સર્વ ગ્રહો પોતાથી સાતમે ભાવે સંપૂર્ણ દ્રષ્ટિથી દેખે છે. તેમાં મંગળ ચાર, સાત, ને આઠમા ભાવે સંપૂર્ણ દ્રષ્ટિથી દેખે છે.

ગુરૂ પાંચ, સાત, ને નવમા ભાવે સંપૂર્ણ દ્રષ્ટિથી જુએછે.

શનિ ત્રણ, સાત ને દશમા ભાવે સંપૂર્ણ દ્રષ્ટિથી દેખેછે.

રાહુ પાંચ, સાત, નવ તથા બારમા ભાવે સંપૂર્ણ દ્રષ્ટિથી દેખેછે.

ગ્રંથકર્त્તાની ટીકા.

રાહુની દ્રષ્ટિ બાબત લખ્યું છે, પણ રાહુની દ્રષ્ટિનું ફળ બરાબર લાગુ પડતું નથી. કોઇક આચાર્યોનો મત છે તેથી લખ્યું છે. વળી નિચેનો શ્લોક વાંચો.

શ્લોક.

राश्याधिपत्यंनदिनाधिपत्यं, होराधिपत्संनचजातकेपि ॥
नसद्ग्रहकर्तरिकोनदोषो, राहुग्रहश्चेतिवदंतिमूढः

અર્થ—બાર રાશિ માંહેની કોઇ રાશિનો રાહુ અધિપતિ નથી, તેમજ સાત વારમાંના કોઈવારનો રાહુ અધિપતિ નથી, હોરાનો પણ અધિપતિ નથી તથા જાતક ગ્રંથમાં પણ રાહુનું બળાબળ નથી, તેથી રાહુની દ્રષ્ટિનું ફળ બરાબર લાગુ પડતું નથી.

બીજે, છટ્ઠે, અગીયારમે, તથા બારમે કોઇ ગ્રહ દેખે નહીં.

દ્રષ્ટિ જોવાની રીત એવી છે કે શુક્ર ચોથા ભાવે બેઠો હોય તો તેની સંપૂર્ણ ચાર પાયાની દ્રષ્ટિ દશમા ભાવ ઉપર પડેછે, એ રીતે દ્રષ્ટિ જોવી.

ઉપર પ્રમાણે ગ્રહોની દ્રષ્ટિ બાબતના નિયમો છે, તેને અનુસરી ગણત્રી કરીને દરેક ગ્રહની બાબત દૈવજ્ઞ (જોશી) લોકો જન્મોત્રીમાં ગ્રહોની દ્રષ્ટિ બાબતો લખેછે.

સૂર્યની દૃષ્ટિ બાબત.

૧. સૂર્ય પહેલા ભાવે દેખતો હોય તો અનેક દેશ પ્રદેશનું ભ્રમણ કરાવે, ભાગ્યમાં સારૂં ફળ થાય, પુણ્ય ઉપર થોડી પ્રીતિ રહે, શરીરે કિંચિત્ પિડાકારી રહે, તેમ સ્ત્રીનું સુખ થોડું રહે.

૨. સૂર્ય બીજા ભાવે દેખતો હોય તો પિતાના ધનનો નાશ થાય, પોતાના પરાક્રમથી ગુજરાન ચલાવે, ચતુષ્પદ જાનવરનું સુખ હોય, અને શરીરે ગુપ્ત રોગી રહે.

૩. સૂર્ય ત્રીજા ભાવે દેખતો હોય તો પોતાથી પહેલું જે ભાંડુ હોય તેનો નાશ કરે, પોતાનું પરાક્રમ સારૂં હોય, અને પોતાનાજ પરાક્રમથી ભાગ્યનો વધારો થાય, રાજ્ય સ્થાનથી મેહેરબાની સારી હોય, એમાં સંશય જાણવો નહિ.

૪. સૂર્ય ચોથા ભાવે દેખતો હોય તો માતાને પિડાકારી હોય, તેમજ ભાઇઓને પણ પિડા થાય, જશનો તથા સુખનો વધારો થાય.

૫. સૂર્ય પાંચમા ભાવે દેખતો હોય તો પહેલા સંતાનનો નાશ કરે, શરીરે વાયુની પિડા રાખે, પોતાની સ્ત્રીનું સુખ થોડું હોય.

૬. સૂર્ય છઠ્ઠા ભાવે દેખતો હોય તો હમેશાં શત્રુનો નાશ કરે, પણ પોતાના જમણા નેત્રમાં પિડા હોય; માતાનું સુખ હોય, તેમ મનુષ્યમાત્ર સાથે લેહેણાદેણી હોય.

૭. સૂર્ય સાતમા ભાવે દેખતો હોય તો શરીરમાં કામદેવનું જોર કમતી રાખે, સ્ત્રીનો નાશ થાય, શત્રુથી પિડા થાય, અને પોતાનું શરીર પાંડુરોગથી પીડિત હોય.

૮. સૂર્ય આઠમા ભાવે દેખતો હોય તો ગુદા સ્થાનકે પિડા કરે, અથવા પોતાના શરીરે પણ ગુપ્ત પિડા થાય, પિતાએ પરાક્રમથી કરેલો ધંધો તે મનુષ્ય કરે નહિ, અને પિતાની વૃતિ પ્રમાણે ચાલે નહિ, અને બીજો ધંધો કરે, તથા અન્ય સ્ત્રી ઉપર પ્રીતિ કરે, ને વ્યભિચારી હોય.

૯. સૂર્ય નવમા ભાવે દેખતો હોય તો મોશાળપક્ષ તથા પિતાપક્ષ તથા સ્વસુરપક્ષ એ ત્રણે પક્ષનો નાશ કરે, પાપ ઉપર પ્રીતિવાળો, દયા વગરનો અને છેલ્લી અવસ્થામાં સુખી જાણવો.

૧૦. સૂર્ય દશમા ભાવે દેખતો હોય તો કર્મ સિદ્ધિવાળો, પોતાની પહેલી અવસ્થામાં માતાનો નાશ થાય, અને જો સૂર્ય સ્વગ્રહી અથવા મેષ રાશિનો હોય તો માતાના સુખવાળો, અને ઘણો પરાક્રમી જાણવો.

૧૧. સૂર્ય અગીયારમા ભાવે દેખતો હોય તો સારી વસ્તુની પ્રાપ્તી

સારી બુદ્ધિવાળો, અને સારી રીતે પોતાનું ગુજરાન ચલાવનારો, પણ પહેલા પુત્રનો નાશ થાય.

૧૨. સૂર્ય બારમા ભાવે દેખતો હોય તો સ્થાનકનો નાશ થાય, અન્ય સ્થાનકમાં નિવાસ કરે, ને પોતાનું સ્થાનક છોડે, અને વાહનથી અથવા ચતુષપદ જનાવરથી પિડા થાય, અને બાર વર્ષ સુધી કષ્ટીથી ગુજરાન ચલાવે.

ચંદ્રની દૃષ્ટિનું ફળ.

૧. ચંદ્ર પહેલા ભાવે દેખતો હોય તો વિકળ અને દુષ્ટ બુદ્ધિવાળો, મુસાફરી કરનારો, અને તેથી સુખી જાણવો. વળી સુંદર શરીરવાળો અને કાંતિ પણ સારી જાણવી.

૨. ચંદ્ર બીજે ભાવે દેખતો હોય તો કુટુંબના ઘણા સુખવાળો, તેમ પોતાનો વંશ પણ ઘણો વધે, પણ આઠમે વરસે જળથકી અથવા પથર વાગવા થકી પોતાને શરીરે પિડા થાય.

૩. ચંદ્ર ત્રીજા ભાવે દેખતો હોય તો સારા ભાગ્યવાળો ને પરાક્રમી હોય, અને પહેલી અવસ્થામાં ઘણું ધન મેળવે, ને તેથી સુખ ભોગવે, તેમજ છેલ્લી અવસ્થામાં પણ ધનનું વિશેષ સુખ ભોગવનારો જાણવો.

૪. ચંદ્ર ચોથા ભાવે દેખતો હોય તો શરીરનો સુખી અને સ્ત્રીની સાથે ક્રીડા કરવાથી શરીરમાં કિંચિત્ ગૃહરોગી અને પિતાના ઘણા સુખવાળો જાણવો.

૫. ચંદ્ર પાંચમા ભાવે દેખતો હોય તો પહેલી અવસ્થામાં પુત્રીનો જન્મ થાય, પોતે રાજા જેવો હોય, અથવા પ્રધાન હોય, પરદેશમાં આજીવિકા ચાલે.

૬. ચંદ્ર છઠ્ઠા ભાવે દેખાતો હોય તો હમેશાં શત્રુના વધારાવાળો, કફના રોગની પિડાવાળો, ધાતુ ક્ષયના દરદવાળો, તેમજ શરીરમાં કિંચિત્ દરદવાળો જાણવો.

૭. ચંદ્ર સાતમા ભાવે દેખતો હોય તો સારી રૂપવાન સ્ત્રીવાળો, અતિ કામી, પરસ્ત્રીનો સંગ કરનારો, બીજા સાથે વાદ કરનારો, અને પોતાના વચન પ્રમાણે ચાલનારો જાણવો.

૮. ચંદ્ર આઠમા ભાવે દેખતો હોય તો મૃત્યુ સરખી એક વખત પિડા ભોગવે, શરીરે ઘણા રોગવાળો, શરીર ઠંડુ રહે, અને પોતાના જન્મથકી આઠમે વરસે ઘણી પિડા હોય.

[illegible] ચંદ્ર નવમા ભાવે દેખતો હોય તો પ્રદેશમાં રાજ કરવા જેવું સુખ ભો- [illegible] ઓનું સુખ હોય, ધનના થોડા સુખવાળો, અને ખર્ચ વધારે કરનારો [illegible]

[illegible] ચંદ્ર દશમા ભાવે દેખતો હોય તો ચતુષપદ જનાવરથી ગુજરાન ચ-

લાવનારો જાણવો; પુત્ર, સ્ત્રી, કુટુંબ ને કાકાના સુખવાળો પણ ધર્મમાર્ગે થોડી બુદ્ધિવાળો જાણવો.

૧૧ ચંદ્ર અગીયારમા ભાવે દેખતો હોય તો ધનનો લાભ થાય, તેમ મનોરથ કામ સફળ થાય, પિડા માત્રનો નાશ થાય, પુત્ર, સ્ત્રી આદિનું ઘણું સુખ મળે, સોના સરખી શરીરની કાંતિ હોય, પણ સરવે સુખ ધીમે ધીમે પ્રાપ્ત થાય.

૧૨. ચંદ્ર બારમા ભાવે દેખતો હોય તો પોતાના પિતાનું સુખ થોડું હોય, અને રાજાથી જશ મળે, ન્યાય બુદ્ધિથી વર્ત્તનારો, હમેશાં સારી વસ્તુનો વધારો કરનારો જાણવો.

મંગળની દ્રષ્ટિનું ફળ.

૧. મંગળ પહેલા ભાવે દેખતો હોય તો પોતાની એક સ્ત્રી મૃત્યુ પામે, સ્ત્રીનું સુખ થોડું હોય, નેત્રમાં વિકળતા હોય, પગને કિંચિત્ પિડાકારી થાય, અને પહેલા પુત્રનો નાશ થાય.

૨. મંગળ બીજા ભાવે દેખતો હોય તો કુટુંબનું સુખ થોડું હોય, ધનની પ્રાપ્તી થાય, પણ ધીમે ધીમે ધનનો નાશ થાય; ગુદાસ્થાનમાં હર્ષની પિડા કરે, તથા લોહી પડવાથી પિડા થાય.

૩. મંગળ ત્રીજા ભાવે દેખતો હોય તો કુટુંબનું સુખ થોડું હોય, પ્રદેશમાં રાજદ્વારથી માન મળે, પોતાના ભાઈ બેનના સુખનો નાશ કરે.

૪. મંગળ ચોથા ભાવે દેખતો હોય તો પોતાની માતાને પોતાના જન્મથી ચોથે મહિને પિડા કરે, રાજાથી કિંચિત્ ભય હોય, અને વાહનથી પરિતાપ થાય.

૫. મંગળ પાંચમા ભાવે દેખતો હોય તો પહેલા સંતાનનો નાશ કરે, પેટમાં જઠરાગ્નિના ઘણા જોરવાળો, અને હરકોઇ સ્થાન કે જમવાનું હોય તો માન છોડી જમવા જાય એવો બુભુક્ષત્ હોય.

૬. મંગળ છઠ્ઠા ભાવે દેખતો હોય તો શત્રુ માત્રનો નાશ કરે, તેમ મોશાળપક્ષના સુખનો નાશ કરે, તેમ લોહીથી અથવા લોહીની પિડાથી શરીર પિડા પામે.

૭. મંગળ સાતમા ભાવે દેખતો હોય તો સ્ત્રીનો નાશ થાય, કેડનું દરદ થાય, ને તેથી વ્યાકુળ રહે, સ્ત્રી પુત્રાદિકનાં થોડાં સુખવાળો જાણવો.

૮. મંગળ આઠમા ભાવે દેખતો હોય તો હર્ષના રોગથી પિડ[illegible] કેડનું પણ દરદ થાય, પોતાના ઘરમાં કલેશ રાખે, હંમેશ ચિંતા ર[illegible] કુટુંબના દુઃખવાળો જાણવો.

૯. મંગળ નવમા ભાવે દેખતો હોય તો ભાગ્યનો સારો [illegible]

સાળાનું સુખ, અને તેનાથી સંતોષ મળે; ભ્રાતૃના સુખનો નાશ થાય, ધર્મવાળો, અને સારી બુદ્ધિવાળો જાણવો.

૧૦. મંગળ દશમા ભાવે દેખતો હોય તો સર્વે પ્રકારની સિદ્ધિ મળે, સ્થાનકનું સુખ હોય, પરાક્રમ સારૂ રાખે, અને પોતાના જન્મથી ચોથે વર્ષે પિતાના શરીરે પિડા થાય.

૧૧. મંગળ અગીયારમા ભાવે દેખતો હોય તો આયુષ લાંબુ હોય, સ્ત્રીને ગર્ભ રહે, પણ તેનો નાશ થાય, વૃદ્ધાવસ્થામાં પુત્રનું સુખ મળે, તેમજ બીજું પણ સુખ મળે.

૧૨. મંગળ બારમા ભાવે દેખતો હોય તો પિતાના થોડા સુખવાળો, પણ માતાનું સુખ ઘણું મળે, સર્વ શત્રુનો નાશ થાય, મનુષ્ય પ્રત્યે સુખ સંતોષ વધારે રહે.

બુધની દ્રષ્ટિનું ફળ.

૧. બુધ પહેલા ભાવે દેખતો હોય તો વેપાર ઉપર પ્રીતિવાળો, વસ્ત્રાદિ તથા ઘરેણાં મેળવનારો તથા સંગ્રહ કરનારો, જીવનો ઉદાર, ધાતુની પુષ્ટિવાળો, અને ગર્વ વગરનો જાણવો.

૨. બુધ બીજે ભાવે દેખતો હોય તો ધનના ઘણા સુખવાળો, અને સારા ભાગ્યવાળો, તેમજ તે પુરૂષ સારી રીતે ગુજરાન ચલાવનારો જાણવો.

૩. બુધ ત્રીજે ભાવે દેખતો હોય તો ભાઈ ભાંડુના સુખવાળો, વેપારથી ગુજરાન ચલાવનારો, ઘણો ડાહ્યો, તીર્થ કરવામાં બુદ્ધિશાળી જાણવો.

૪. બુધ ચોથે ભાવે દેખતો હોય તો માતાના ઘણા સુખવાળો, રાજા તરફથી પણ સુખ મળે, દ્રવ્યનો વધારો થાય, પિતાના પૈસાનું ઘણું સુખ મળે, શરીરની કાંતિ સારી હોય.

૫. બુધ પાંચમા ભાવે દેખતો હોય તો ઘણી કન્યાની પ્રજા થાય, અને ચાર પુત્રી થયા પછી પુત્ર થાય, ઘણા જશવાળો, અને ઘણી સમૃદ્ધિવાળો જાણવો.

૬. બુધ છઠ્ઠા ભાવે દેખતો હોય તો ઘણુંકરીને મોશાળપક્ષના સુખવાળો, પરાયા માણસ સાથે વાદવિવાદ કરનારો, અને તેને ઘણાજ પ્રકારના શત્રુ ઉત્પન્ન થાય.

૭. બુધ સાતમા ભાવે દેખતો હોય તો ઘણી સ્વરૂપવાન્ સ્ત્રી મળે, શરીરનો સુખી, લાંબા આયુષ્યવાળો, અને સર્વ ધાતુના ક્રિય વિક્રિયના સુખવાળો જાણવો.

૮. બુધ આઠમા ભાવે દેખતો હોય તો ગમે તે પ્રકારની રિષ્ટની પિડા થાય તેને નાશ કરે, રાજ્ય સ્થાનકથી ઉદ્યમ વધે, તેમજ રાજ્યસ્થાનકથી ગુજરાન ચાલે, પ્રદેશમાં રહેવાવાળો, તેમ ગીરીજા પર્વતને સમીપે મૃત્યુકાળ જાણવો.

૯. બુધ નવમા ભાવે દેખતો હોય તો ઘણો સુખી, ભાગ્યશાળી, પ્રદેશની મુસાફરી કરનારો, અને પ્રદેશમાં કોઇ રાજા સાથે મેળાપ કરી માન પામનારો, અને તે રાજાથી ગુજરાન ચાલે, તથા પિતાના સુખવાળો જાણવો.

૧૦. બુધ દશમા ભાવે દેખતો હોય તો પોતાના પિતાથી અધિક કર્મી થાય, ગુજરાન સારી રીતે ચલાવનારો, રાજાના માનવાળો, અને પોતાના ગામમાં સારી કીર્તિ મેળવનારો, પિતાના ઘણા સુખવાળો, તેમજ પિતાએ મેળવેલા દ્રવ્યના પણ સુખવાળો જાણવો.

૧૧. બુધ અગીયારમા ભાવે દેખતો હોય તો ભાગ્યશાળી, ઘણો લાભ મેળવનારો, સર્વ પ્રકારના સુખવાળો, પુત્રના સુખવાળો ને ઘણો પરાક્રમી જાણવો.

૧૨. બુધ બારમા ભાવે દેખતો હોય તો વિવાહાદિક શૂભ કામમાં ધનનું ખર્ચ કરવાવાળો, પોતાના હેતુ માણુસથી તથા બંધુજનોથી હમેશાં દિવસે દિવસે વિરોધ કરનારો, છાતીમાં મોટાં ગુમડાંની પિડાવાળો, તથા વાયુની પિડાવાળો જાણવો.

ગુરૂની દ્રષ્ટિનું ફળ.

૧. ગુરૂ પહેલા ભાવે દેખતો હોય તો સ્ત્રીના ઘણા સુખવાળો, ઘણા સારા ભાગ્યવાળો, ધનના સુખવાળો અને શૂભ માર્ગે હમેશાં ધનનું ખર્ચ કરનારો જાણવો.

૨. ગુરૂ બીજા ભાવે દેખતો હોય તો ધનના સુખવાળો, પણ પિતાના ધનના સુખ વગરનો,તેમજ પિતાનો ઉદ્યાગ ન કરે અને બીજા ઉદ્યોગથી ગુજરાન ચલાવનારો, કુટંબ તથા હેતુ માણુસના ઘણા સુખવાળો જાણવો.

૩. ગુરૂ ત્રીજે ભાવે દેખતો હોય તો ભાઇભાંડુના ઘણા સુખવાળો, ભાગ્યશાળી, ધનવાન, સોના રૂપાના આભૂષણથી સંતોષી જાણવો.

૪. ગુરૂ ચોથે ભાવે દેખતો હોય તો માતા પિતાના સુખવાળો, વાહન તથા દ્રવ્યના સુખવાળો, બંધુજનના સુખવાળો, ને ઘણો જશવાન જાણવો.

૫. ગુરૂ પાંચમે ભાવે દેખતો હોયતો સંતાનના ઘણા સુખવાળો, પાંચ પુત્રનું સુખ હોય, ધન તથા વિદ્યાના ઘણા સુખવાળો જાણવો.

૬. ગુરૂ છઠ્ઠા ભાવે દેખતો હોય તો શત્રુનો વધારો થાય અને તે શત્રુથી પરાજય થાય, પોતાના સ્થાનકનો નાશ થાય, દ્રવ્યનો પણ નાશ થાય, માતાને પિડા રહે, ને હમેશાં રીસાળ પ્રકૃતિ રહે.

૭. ગુરૂ સાતમે ભાવે દેખતો હોય તો સારી રૂપવાન સ્ત્રીના સુખવાળો, દ્રવ્ય ઉપર પ્રીતિવાળો, લોભી, પૂર્ણ ભાગ્યશાળી, અને થોડી કામી પ્રકૃતિવાળો જાણવો.

૮. ગુરૂ આઠમે ભાવે દેખતો હોય તો આઠમે વર્ષે પોતાને મૃત્યુ સરખી પિડા થાય, રાજા અથવા પ્રધાનથી ભય ઉત્પન્ન થાય, સ્ત્રીજાતીના સમાગમથી

ધનનો ક્ષય થાય, તેમ બુદ્ધિનો પણ ક્ષય થાય.

૯. ગુરૂ નવમા ભાવે હોય તો ધર્મનો વધારો થાય, શુર રાજેંદ્રના સરખી સમૃદ્ધિ હોય, શાસ્ત્ર ઉપર પ્રાંતિવાળો ને તે શાસ્ત્રને જાણુનારો, પોતાને સ્વાધિન, નિયમ પ્રમાણે વર્ત્તનારો અને પિતાના ઘણા સુખવાળો જાણવો.

૧૦. ગુરૂ દશમા ભાવે દેખતો હોય તો કર્મ સિદ્ધિવાન, રાજાથી માન પામનારો, પુત્ર તથા સ્ત્રીના સુખવાળો, સારા શોભીતા ઘરમાં વૈભવ ભોગવનારો જાણવો.

૧૧. ગુરૂ અગીયારમા ભાવે દેખતો હોય તો ઘણા આયુષવાળો, પુત્ર, સ્ત્રી, દ્રવ્ય, એ સર્વના સુખવાળો, વ્યાધિ વગરનો અને મિત્રના સુખવાળો જાણવો.

૧૨. ગુરૂ બારમે ભાવે દેખતો હોય તો શૂભ માર્ગે ધનનું ખરચ કરનારો સર્વે બાબતની પિડાવાળો, શત્રુની ઉત્પત્તિવાળો, ને બુદ્ધિ તથા સર્વે મનોરથનો નાશ થાય.

શુક્રની દ્રષ્ટિનું ફળ.

૧. શુક્ર પહેલા ભાવે દેખતો હોય તો શરીરનો સુખી, ઘણા પરાક્રમના વૈભવવાળો, ઘણા સારા ભાગ્યવાળો, અને તેના શરીરનું સ્વરૂપ સારૂં જાણવું.

૨. શુક્ર બીજા ભાવે દેખતો હોય તો હમેશાં દ્રવ્યના સુખવાળો, કુટુંબના સુખવાળો, પોતાના પરાક્રમથી દ્રવ્ય મેંળવે, વૈભવ ભોગવનારો, ને તેથી સુખી જાણવો.

૩. શુક્ર ત્રીજા ભાવે દેખતો હોય તો ભાઇભાંડુના સુખવાળો અને પોતાના જન્મ પછી જે ભાંડુ થાય તે કાને બેહેરૂં હોય, ને દેશાવરથી રાજાનું માન મળે.

૪. શુક્ર ચોથા ભાવે દેખતો હોય તો માતાના સુખવાળો, કર્મવાન્, ધર્મવાન્, તેમજ ચતુષ્પદ જનાવર અને વાહનના સુખવાળો જાણવો.

૫. શુક્ર પાંચમા ભાવે દેખતો હોય તો પુત્ર થોડા થાય, અને પુત્રીઓ ઘણી થાય, એકાદ પુત્ર હોય, પણ ધન અને સ્ત્રીના સુખવાળો, ઘણો વિદ્વાન પણ તુચ્છ બુદ્ધિવાળો જાણવો.

૬. શુક્ર છઠ્ઠા ભાવે દેખતો હોય તો મોશાળપક્ષના સુખવાળો, પોતાના પરાક્રમથી ભાગ્યવાળો, કિંચિત કષ્ટિ અને શત્રુના વધારાવાળો જાણવો.

૭. શુક્ર સાતમા ભાવે દેખતો હોય તો ઘણી સારી સ્વરૂપવાળી સ્ત્રીના સુખવાળો, પહેલો ગર્ભ પુત્રનોજ થાય, દ્રવ્યનો સુખી, પણ પારકાના આશ્રયથી તે પુરૂષ જીવનારો જાણવો.

૮. શુક્ર આઠમા ભાવે દેખતો હોય તો હમેંશાં વ્યાધિવાળો, કષ્ટીથી પૈસા મેળવનારો, અને સાધુ પુરૂષનો, માગમ કરનારો ને તેથી સુખી જાણવો.

૯. શુક્ર નવમા ભાવે દેખતો હોય તો લાંબા આયુષવાળો, તેમ તેની પાસે દ્રવ્ય પણ વધારે હોય, પોતાના ગામમાં મુખત્યારપણું ભોગવે તથા કુટુંબવાળો, ને તેથીજ જશવાન, શત્રુવર્ગને જીતનારો તથા પોતાના કુળધર્મથી વર્ત્તનારો જાણવો.

૧૦. શુક્ર દશમા ભાવે દેખતો હોય તો ભાગ્યશાળી, હમેશાં ચડતી કળાનું ભાગ્ય હોય, પણ તે પુરૂષ પ્રદેશમાં ભાગ્યશાળી ને સુખવાળો, અને પોતાના દેશમાં થોડા સુખવાળો, અને પ્રદેશથી ધન મેળવનારો, રાજાથી જશ મળે, તેમ ધનનું શુભ માર્ગે ખર્ચ કરનારો જાણવો.

૧૧. શુક્ર અગીયારમા ભાવે દેખતો હોય તો લાંબા આયુષવાળો, દ્રવ્યનો વધારો કરનારો, પોતાના ગામમાં મુખત્યાર માણસ હોય, કુટુંબમાં માનકારી અને પોતાના કુળધર્મની રીત પ્રમાણે ચાલનારો જાણવો.

૧૨. શુક્ર બારમા ભાવે દેખતો હોય તો વિવાહદિક શુભ માર્ગે ધનનું ખર્ચ કરનારો, પોતાના પિતાની સ્વર્ગગતિ કરનારો, ને તે પુત્રનું મૃત્યુ જલદી થાય.

શનિની દ્રષ્ટિનું ફળ.

૧. શનિ પહેલા ભાવે દેખતો હોય તો પોતાના જન્મથી ત્રીજે વરસે શરીરને પિડા થાય, ધન તથા મિત્ર હમેશાં નાશ પામે, અને શરીરે તાવ તથા પરમીઆની પિડા થાય.

૨. શનિ બીજે ભાવે દેખતો હોય તો ધનનો નાશ થાય, કુટુંબમાં શત્રુપણું રહે અને તેરમે વરસે જળથી અથવા પથરા લાગવાથી શરીરે પિડાકારી થાય.

૩. શનિ ત્રીજે ભાવે દેખતો હોય તો ઘણો પરાક્રમી અને અતિશે બળવાન જાણવો, પણ ભાઇભાંડુનો દુઃખી, અને લાભનું ફળ મળવાની વખતે કંઇ નુકશાની થાય.

૪. શનિ ચોથે ભાવે દેખતો હોય તો જન્મના પહેલા વર્ષે શરીરે પિડા થાય, અને માતા પિતાને ચોથે વરસે પિડા થાય, પોતાનું માન તથા સ્થાનક ઓછું થાય.

૫. શનિ પાંચમે ભાવે દેખતો હોય તો હમેશ પુત્રાદિક સુખનો નાશ કરે, ધનનો પણ નાશ કરે પણ શરીરે નિરોગી રહે.

૬. શનિ છઠ્ઠે ભાવે દેખતો હોય તો શત્રુ માત્રનો નાશ કરે તેમ મોશાળના સુખનો પણ નાશ કરે, નેત્રમાં તથા પગમાં પિડાકારી કરે, અથવા પરમિયાની પિડા થાય.

૭. શનિ સાતમા ભાવે દેખતો હોય તો સ્ત્રીના શરીરે પિડા કરે, તે પિડા મૃત્યુતૂલ્ય થાય, શરીરમાં પાંડુ નામે રોગ કરે, તેમ તાવની તથા અતિસારની પિડા કરે.

૮. શનિ આઠમા ભાવે દેખતો હોય તો ચોરીનો ભય થાય, પથર લાગ-

રાજાનો ભય રેહે તેમ ધનની હાનિ થાય.
નવમા ભાવે દેખતો હોય તો મ્લેચ્છ જાતિથી ભાગ્યનો ઉદય થાય,
વગરનો અને પરદેશથી માન તથા પરાક્રમ વધે તેવો જાણવો.
નિ દશમે ભાવે દેખતો હોય તો પિતાના સુખનો નાશ કરે, તેમ
ઘણું હોય, પોતે ભાગ્યશાળી અને પોતાના પરાક્રમથી આજીવિકા
જાણવો.
. શનિ અગીયારમા ભાવે દેખતો હોય તો વધ અવસ્થામાં પુત્રનું સુખ
, લાભ દેખેલો ખોવરાવે, પણ સર્વ પ્રકારના સુખનો લાભ આપે.

૧૨. શનિ બારમા ભાવે દેખતો હોય તો ખોટે રસ્તે ધનની હાનિ થાય,
હમેશ ધનનો ખર્ચ કરે, સ્ત્રી તથા પુત્રથી હમેશ ક્લેશ કરે, અને અતિ કા-
પુરૂષ જાણવો.

રાહુની દ્રષ્ટિનું ફળ.

૧. રાહુ પહેલા ભાવે દેખતો હોય તો શરીરે થોડા સુખવાળો, વાયુથી શ-
પિડાકારી, ઘણો ક્રોધી, અને હમેશાં રીશાળ, તથા લોહીના પ્રકોપની પિડા
વનારો જાણવો.

૨. રાહુ બીજે ભાવે દેખતો હોય તો કુટુંબનો દુઃખી, જળથી અથવા પથર
વાથી પિડાકારી થાય, અને આઠમે વર્ષે શરીરે મહા પિડા કરે.

૩. રાહુ ત્રીજે ભાવે દેખતો હોય તો પોતાના પરાક્રમથી સર્વે મનોરથ સ-
ય, ઘણા પ્રકારે સુખ ભોગવે, તેમ પુત્રનું પણ સુખ હોય, અથવા તે પુ-
કલાથી જન્મેલો હોય.

ચોથે ભાવે રાહુ દેખતો હોય તો તે પુરૂષને માતાનું સુખ ન હોય,
ચ્છજાતિથી પોતાના ભાગ્યનો ઉદય થાય, અને પોતાના પેટમાં હ-
ત પિડા રહે.

રાહુ પાંચમા ભાવે દેખતો હોય તો એક પુત્રનું સુખ હોય તેમ ભાગ્ય-
ને રાજાથી યશ મળે તથા થોડા શ્રમથી સર્વે મનોરથ સફળ થાય.

રાહુ છઠ્ઠે ભાવે દેખતો હોય તો શત્રુ માત્રનો નાશ થાય, તેમ ધનની
ય, લાભ થાય તેથી ચાર ગણું ખર્ચ કરે.

૭. રાહુ સાતમા ભાવે દેખતો હોય તો કામદેવની વૃતિ વધારે, અતિ કામી
રાફ ભાષણ કરનારો હોય, અને રાહુની મહાદશા આવે ત્યારે પોતાની
નાશ થાય.

૮. રાહુ આઠમા ભાવે દેખતો હોય તો પોતાનો વંશ થોડો હોય અથવા

ન હોય, અતિ દુઃખીઓ હોય, વાયુથી પિડા પામનારો, અને
રો આજીવિકા ચલાવનારો જાણવો.

૯. રાહુ નવમા ભાવે દેખતો હોય તો નવયોવન સ્ત્રીના
ભોગવનારો, પોતાના સહોદરથી કિંચિત પિડા થાય, તથા પોતા
નો પુત્ર ચોરીથી લેઈ જાય.

૧૦. રાહુ દશમા ભાવે દેખતો હોય તો પોતાની છેલ્લી ર
મેવાન હોય, ને માતા પિતાના થોડા સુખવાળો જાણવો.

૧૧.રાહુ અગીયારમા ભાવે દેખતો હોયતો ઘણા આયુષવાળો,ધનવાળો,રા
થી માન પામનારો, પોતાની બુદ્ધિથી પોતે થોડું ચાલનાર પરવશ બુદ્ધિવાળો જાણ

૧૨. રાહુ બારમા ભાવે દેખતો હોય તો મનમાં હમેશાં આનંદી, રોગ
ત્રુનો નાશ થાય, પણ ખોટે રસ્તે ધનનું ખર્ચ કરે ને નેત્રમાં પિડાકારી હોય.

સમજુતી–રાહુ માથું છે ને કેતુ ધડ છે તેથી કેતુની દ્રષ્ટિ હોયજ ન

ગ્રહોની ગ્રહના ઉપરની દ્રષ્ટિનું ફળ.

(હોરા પ્રકાશક ગ્રંથ ઉપરથી.)

૧. ગ્રહોની ભાવ ઉપરની દ્રષ્ટિ બાબત આપણે લખી ગયા. હવે
ની ગ્રહના ઊપરની દ્રષ્ટિ બાબત લખીએ છીએ.

૨. દરેક રાશિમાં રહેલા ગ્રહો ઉપરની પ્રત્યેક ગ્રહની દ્રષ્ટિનું ફળ
આચાર્યે અતિ વિસ્તારથી જે કહેલું છે તે સઘળા ફળનો સમાવેશ સં
અહીં કીધો છે.

૩. ઊંચમાં રહેલા ગ્રહને ઊંચનો કે સ્વગ્રહનો ગ્રહ દેખતો હોય
સ્વગ્રહમાં રહેલા ગ્રહોને ઊંચનો ગ્રહ દેખતો હોય તો તે માણસ રાજની
આશ્રયવાળો, ધન અને વૈભવવાળો, પરાક્રમી અને હિંમતવાળો, સ્ત્રી સ
ના સુખવાળો, શત્રુના પક્ષને વશ કરનારો તથા સ્વધર્મ પાળનારો થા

૪. ઊંચમાં રહેલા ગ્રહને તેનો મિત્રગ્રહ દેખતો હોય તો શરીર
વાળો, કીર્તિને સુંદર દેહવાળો, ઘણી જાતનાં ઉદ્યમ ને વેપાર કરનારો,
જીત મેળવનારો, લોકપ્રિય અને ઉમદા કામ કરનારો માણસ હોય

૫. ઊંચમાં રહેલા ગ્રહને તેનો સમગ્રહ દેખતો હોય તો શરીર
વાળો, વિદ્યામાં નિપૂણ ને કામમાં આળસુ, ધન અને વૈભવ મેળ
હોંશવાળો માણસ થાય છે.

૬. ઊંચમાં રહેલા ગ્રહને તેનો શત્રુગ્રહ દેખતો હોય તો શરીરે રોગ
કે કુટુંબમાં વિરોધ કરનારો, ધનનો નાશ કરનારો, લોકમાં નિંદા પ

માણુસ થાય છે.

૭. પોતાની રાશિમાં રહેલા ગ્રહને તેનો મિત્રગ્રહ દેખતો હોય તો રાજના આશ્રયવાળો, સારા ઉદ્યમથી ધન અને કીર્તિ મેળવનારો, પરોપકારી કામ કરનારો, શરીરે સુખી, ધર્મ દાન તથા સ્વધર્મ ઉપર રૂચિ રાખનારો માણસ થાયછે.

૮. પોતાની રાશિમાં રહેલા ગ્રહને તેનો સમગ્રહ દેખતો હોય તો થોડા પરાક્રમ ને ધંધાવાળો, શરીરે સુખી તથા દુઃખી, અને માનસિક ચિંતાવાળો, કુટુંબના માણસથી ઉદાશ, અને પરાયા માણસથી સંતોષ પામનારો માણસ થાય છે.

૯. પોતાની રાશિમાં રહેલા ગ્રહને તેનો શત્રુગ્રહ દેખતો હોય તો મિત્ર અને કુટુંબના માણુસ સાથે વિરોધ રાખનારો, ધનનો નાશ કરનારો, તથા શરીરે રોગી, પુત્ર અને સ્ત્રીની પિડાવાળો, શત્રુની બીક ભોગવનારો માણુસ થાય છે.

૧૦. મૂળ ત્રિકોણ રાશિમાં રહેલા ગ્રહો ઉપરની દ્રષ્ટિનું ફળ ઊંચમાં કે સ્વગ્રહની રાશિમાં રહેલા ગ્રહ પ્રમાણે સમજવું.

૧૧. મિત્ર ગ્રહની રાશિમાં રહેલા ગ્રહને ઊંચનો કે સ્વગ્રહનો ગ્રહ દેખતો હોય તો શરીરે કાંતિવાળો તથા કીર્તિવાળો, શરીરે મજબુત, તથા નિરોગી, ધન અને ઉદ્યમવાળો, વૈભવી અને સારાં કામ કરનારો, ચતુર માણુસ થાય છે.

૧૨. મિત્ર ગ્રહની રાશિમાં રહેલા ગ્રહને તેનો મિત્રગ્રહ દેખતો હોય તો રોગ અને શત્રુ વગરનો, જશ અને કીર્તિ મેળવનારો, વિદ્યા અને કળા મેળવનારો સુખી માણુસ થાય છે.

૧૩. મિત્રગ્રહની રાશિમાં રહેલા ગ્રહને તેનો સમગ્રહ દેખતો હોય તો શરીરના તથા ધનના મધ્યમ સુખવાળો, પરદેશમાં મુસાફરી કરી રોજગાર કરનારો તથા માનસિક ચિંતાવાળો જાણવો.

૧૪. મિત્રગ્રહની રાશિમાં રહેલા ગ્રહને તેનો શત્રુગ્રહ દેખતો હોય તો શરીરે રોગી અને પોતાના ઘરસંસારથી દુઃખી, લોકોમાં નિંદા પામનારો, શત્રુના ભયવાળો, તથા સ્ત્રીના દુઃખવાળો અને નિરૂદ્યમી માણુસ થાય છે.

૧૫. સમગ્રહની રાશિમાં રહેલા ગ્રહને ઊંચનો કે પોતાની રાશિનો ગ્રહ દેખતો હોય તો શરીરે સુખી, ધન અને વૈભવવાળો, વહેવાર અને વેપારથી અનેક રીતે ધન મેળવનારો, ને રાજના આશ્રયવાળો માણસ થાય છે.

૧૬. સમગ્રહનો રાશિમાં રહેલા ગ્રહને તેનો મિત્રગ્રહ દેખતો હોય તો શત્રુને વશ કરનારો, ઉદ્યમથી સંતોષ મેળવનારો, વેપારથી અને ઉદ્યમથી ધન મેળવનારો, રાજના આશ્રયવાળો, અને સુખી માણુસ થાય છે.

૧૭. સમ ગ્રહની રાશિમાં રહેલા ગ્રહને તેનો સમ ગ્રહ દેખતો હોય તો

શરીરે મધ્યમ સુખી, કુટુંબના માણસથી માનસિક ચિંતાવાળો, અને મહા મેહેનતે રોજગાર ચલાવનારો થાય છે.

૧૮. સમ ગ્રહની રાશિમાં રહેલા ગ્રહને તેનો શત્રુગ્રહ દેખતો હોય તો શરીરે દુઃખી અને શત્રુથી નુકશાન વેઠનારો, ઉદ્યમથી ધનને ગુમાવનારો, નઠારા વિચારનો અને નઠારી સોબતવાળો માણસ થાય છે.

૧૯. શત્રુગ્રહની રાશિમાં રહેલા ગ્રહને કોઇ ઊચનો કે પોતાની રાશિનો ગ્રહ દેખતો હોય તો મહા મહેનતે પોતાનો રોજગાર ચલાવનારો, માનસિક ચિંતા ભોગવનારો અને ઘરડા માણસના આશ્રયવાળો માણસ થાય છે.

૨૦. શત્રુગ્રહની રાશિમાં રહેલા ગ્રહને તેનો મિત્ર ગ્રહ દેખતો હોય તો લડાઇમાં સલાહ કરનારો, ઘણી મહેનતે થોડું ધન મેળવનારો, નીચ માણસના આશ્રયવાળો, શરીરે સુખી તથા દુઃખ વેઠનારો માણસ થાય છે.

૨૧. શત્રુ ગ્રહની રાશિમાં રહેલા ગ્રહને તેનો સમગ્રહ દેખતો હોય તો કુટુંબમાં વિરોધ પાડનારો, મહા મહેનતે ધંધો ચલાવનારો, શત્રુની બીક ભોગવનારો માણસ થાય છે.

૨૨. શત્રુગ્રહની રાશિમાં રહેલા ગ્રહને તેનો શત્રુ ગ્રહ દેખતો હોય તો શરીરે દુઃખી, ધનનો નાશ કરનારો, નીચ વિચારને તાબે રહેનારો, રાજની હરકત વેઠનારો, લોકમાં નિંદા પામનારો માણસ થાય છે.

૨૩, જે ગ્રહ દેખનારો છે તેને દ્રષ્ટાગ્રહ કહે છે.

૨૪. જે ગ્રહ દ્રષ્ટિ ઝીલનારો છે, તેને દ્રષ્ય ગ્રહ કહે છે.

૨૫. દ્રષ્ટા અને દ્રષ્ય એ બંને ગ્રહો શૂભ ગ્રહ હશે તો તેમનું દ્રષ્ટિ ફળ વધારે શ્રેષ્ટ ફળ ગણવું. વળી આ બંને શૂભ ગ્રહની રાશિમાં રહેલા હશે તો તે ફળ અતિ ઉત્તમ ફળ સમજવું.

૨૬. દ્રષ્ટા અને દ્રષ્ય એ બે ગ્રહો પાપગ્રહ હશે તો તેમનું દ્રષ્ટિફળ હલકા દરજ્જાનું ગણવું.

૨૭. દ્રષ્ટા પાપ ગ્રહ હોય અને દ્રષ્ય શૂભ ગ્રહ હોય તો તેમનું દ્રષ્ટિ ફળ મધ્યમ પ્રકારનું જાણવું.

૨૮. દ્રષ્ટા શૂભ ગ્રહ હોય અને દ્રષ્ય પાપ ગ્રહ હોય તો તેમનું દ્રષ્ટિ ફળ જે કહેલું છે તે બરાબર ગણવું.

૨૯. ઉપરનાં દ્રષ્ટિફળો ઘણુંકરીને દ્રષ્ય ગ્રહોના અધિકાર ઉપર વધારે આધાર રાખનારા સમજવા.

૩૦. નીચના ગ્રહને કોઈ ઊંચનો કે પોતાની રાશિનો ગ્રહ દેખતો હોય તો

મહા મહેનતે ધન અને કીર્તિ મેળવે, તથા વિરોધમાંથી છુટનારો, સ્ત્રી વગરનો, રાજનો આશ્રય મેળવનારો, તથા કીર્તિ મેળવનારો થાય છે.

૩૧. નીચના ગ્રહને તેનો મિત્રગ્રહ દેખતો હોય તો શરીરે મધ્યમ સુખી, મહેનત કરીને પણ થોડું ધન મેળવનારો, શત્રુથી છુટનારો, વેપારવાળો, કુટુંબસાથે હળીમળી ચાલનારો, પણ થોડા જશવાળો હોય છે.

૩૨. નીચના ગ્રહને તેનો સમગ્રહ દેખતો હોય તો લોકોમાં નિંદા પામનારો, નિર્ધન તથા નિરોગી, વળી ઉદ્યમમાં તથા રોજગારમાં નિષ્ફળ થનારો, રોગ તથા શત્રુની ચઢાઇવાળો માણસ થાય છે.

૩૩. નીચના ગ્રહને તેનો શત્રુગ્રહ દેખતો હોય તો શરીરે રોગી તથા નિર્ધન, શત્રુથી દુઃખ વેઠનારો, રાજની હરકત વેઠનારો, પરદેશમાં મુસાફરી કરનારો, લોકોમાં નિંદા પામનારો, ક્રોધી તથા કપટી માણસ થાયછે.

૩૪. આ પ્રસંગે સમજવું કે આ દ્રષ્ટિફળથી ગ્રહોના ભાવફળને કે ભાવ ઉપરની ગ્રહોની દ્રષ્ટિફળને કાંઇ હરકત લાગતી નથી, પણ તેની દ્રષ્ટા અને દૃષ્ય ગ્રહની દશા અને અંતરદશામાં તે ફળ બાબત ઉમેરો થાયછે.

૩૫. વળી પાપગ્રહની રાશિમાં રહેલા દ્રષ્ટા અને દૃષ્ય ગ્રહ કરતાં એ બંને શૂભ ગ્રહની રાશિમાં રહેલા હોય તો તે ચઢતા દરજ્જાના જાણવા; તેમજ પાપ ગ્રહની રાશિમાં રહેલા દ્રષ્ટાગ્રહ કરતાં શૂભ ગ્રહની રાશિમાં રહેલા દ્રષ્ટાગ્રહને પણ ચઢીઆતો ગણવો; અને પાપ ગ્રહની રાશિમાં રહેલા દૃષ્ય કરતાં શૂભ ગ્રહની રાશિમાં રહેલા દૃષ્ય ગ્રહને પણ કાંઇક શ્રેષ્ટ ગણવો.

૩૬. નીચના દ્રષ્ટાગ્રહને શત્રુગ્રહની રાશિમાં રહેલા દ્રષ્ટાગ્રહ પ્રમાણે અધિકાર મળેલો છે એમ સમજવું.

૩૭. અસ્તના દ્રષ્ટા તથા દૃષ્ય ગ્રહને શત્રુગ્રહની રાશિમાં રહેલા દ્રષ્ટા તથા દૃષ્ય ગ્રહના જેવોજ અધિકાર મળેલો છે.

૩૮. દ્રષ્ટા તથા દૃષ્ય ગ્રહો એક બીજાની મહાદશા અને અંતરદશામાં પોતાની દ્રષ્ટિનું ફળ આપશે.

દ્રષ્ટિ પ્રકરણ સંપૂર્ણ.

પ્રકરણ ૧૦ મું.

ભાવવિચાર.

સર્વાર્થ ચિંતામણી ગ્રંથમાંથી.

સંસારિક અનેક જાતના સારા નરસા ફળો પ્રારબ્ધવશથી માણસો જે ભોગવે છે તે ભૂત, વર્તમાન અને ભવિષ્ય કાળમાં ક્યારે, કેવી તરેહના અને કેવે પ્રકારે મળે છે તે જાણવાને જોતીષશાસ્ત્ર એ એક સાધન છે.

આ ફળ જાણવાને જોતીષ શાસ્ત્રમાં બાર વર્ગ ઠરાવેલા છે, તેને બાર ભાવ કહેછે. આ બાર ભાવના આધારથી સઘળી બાબતો વિષે સુખ દુઃખ વિગતવાર જાણી શકાય છે.

પણ ફક્ત આ બાર ભાવથીજ બાબતવાર સઘળું જ્ઞાન થતું નથી, માટે ભાવની સાથે નવ ગ્રહોની યોજના કરેલી છે.

આ બાર ભાવ અને નવ ગ્રહોની ગોઠવણથી જેવી રીતે નજરે જોયું હોય તેવી રીતે દરેક બાબતના શૂભાશૂભ ફળનું જ્ઞાન માણસને સેહેજમાં થાયછે.

કયી કયી બાબતનું કેવું ફળ કયા કયા ભાવમાંથી કેવી રીતે જોવું તે પ્રાચિન કાળના જોતીષશાસ્ત્ર જાણનારા પંડિત પુરૂષોના ગ્રંથથી અમે વિગતવાર જણાવીએ છીએ.

પ્રાચિન પંડિતોએ જૂદે જૂદે સ્થળે વીખરાતું વીખરાતું મોટા મોટા ગ્રંથના વિસ્તારથી જે ફળ લખેલું છે તે સઘળાને બાબત વાર અનુક્રમથી ગોઠવીને ફક્ત સંક્ષેપમાં સેહેલાઇથી સમજી શકાય એવા રૂપમાં અમે લખ્યું છે.

સામાન્ય ફળ જાણ્યા વગર વિશેષ ફળ જાણી શકાય નહીં. એ નિયમ પ્રમાણે બારે ભાવ જોવાની પ્રથમ સામાન્ય રીત દાખલ કરી છે, તે પછી દરેક ભાવવાર બિગતથી લખ્યું છે.

ગ્રહ, ભાવ, રાશિઓ, અને તેમના અધિકારો, સંજ્ઞાઓ, વ્યાખ્યાઓ, સ્વરૂપો, લક્ષણો, બળાબળો, દ્રષ્ટિઓ, તથા તેમના પ્રદેશો, વસ્તુઓ તેમજ માલિકીઓ વિગેરે અમે પાછળ સંજ્ઞા વિગેરે પ્રકરણોમાં પ્રસંગોપાત જણાવેલું છે તે અહીં પ્રસંગે પ્રસંગે જાણી લેવું.

સાધારણ ભાવવિચાર.

સર્વે ભાવો પોતપોતાના સ્વામિ અથવા શૂભ ગ્રહોના સમાગમ કે દ્રષ્ટિવાળા હોય તો તે ભાવ સંબંધી શૂભ ફળ જાણવું. વળી આ ભાવો પોતાના સ્વામિ સિવાયના પાપગ્રહના સમાગમ કે દ્રષ્ટિવાળા હોય તો તે ભાવ સંબંધી દુઃખ જાણવું; અને કેટલાએક શૂભ અને કેટલાક પાપ ગ્રહના સમાગમ કે દ્રષ્ટિવાળા જે

ભાવ હોય તે ભાવ સંબંધી કાંઇક સારૂં અને નઠારૂં એમ મિશ્ર ફળ જાણવું.

ભાવ સંબંધી શૂભ ફળ અથવા સુખ એટલે ભાવમાં વર્ણવેલી નઠારી વસ્તુનો નાશ અને સારી વસ્તુનો વધારો, જેમકે છઠ્ઠા ભાવનું શૂભ ફળ અથવા સુખ એટલે રોગશત્રુનો નાશ અને મોશાળપક્ષથી લાભ, તેમજ અશૂભ ફળ અથવા દુઃખને માટે તેથી ઉલટું સમજવું.

ભાવના સ્વામિઓ પણ પોતે જે રાશિના હોય તે રાશિના પતિ અને શૂભ ગ્રહના સમાગમ કે દ્રષ્ટિવાળા હોય તો ઉપરનું ફળ વધારે શ્રેષ્ટ કરે, તેમજ તે ભાવપતિઓ પોતે જે રાશિમાં બેઠા છે તે રાશિના સ્વામિ અને શૂભ ગ્રહોના સમાગમ કે દ્રષ્ટિવાળા હોય નહીં અને પાપ ગ્રહની દ્રષ્ટિ કે સમાગમવાળા હોય તો ઘણું અશૂભ ફળ જાણવું. કાંઇક શૂભ અને કાંઇક પાપ એમ મિશ્ર હોય તો મિશ્ર ફળ સમજવું.

જે જે ભાવ થકી ૬–૮–૧૨ સ્થાનમાં તે તે ભાવના સ્વામિ શૂભ અગર પાપગ્રહો રહેલા હોય તો તે તે ભાવના ફળ બરાબર ન સમજવાં.

જે જે ભાવનો સ્વામિ લગ્ન થકી ૬–૮–૧૨ ભાવે રહેલો હોય અગર ૬–૮–૧૨ ભાવના સ્વામિઓ જે જે ભાવમાં બેઠા હોય તો તે તે ભાવ સંબંધી સુખનો નાશ સમજવો, પણ આ સ્વામિઓને શૂભ ગ્રહની દ્રષ્ટિ કે સમાગમ હોય તો તે તે ભાવ સંબંધી કાંઇ સુખ કહેવું.

જે જે ભાવના સ્વામિ પોતપોતાના ભાવ થકી ૨–૪–૫–૭–૯–૧૦ સ્થાનમાં બેઠા હોય અને ત્યાં શૂભ ગ્રહનો સમાગમ કે દ્રષ્ટિ હોય તેમ પાપ ગ્રહની દ્રષ્ટિ કે સમાગમ ન હોય તો તે ભાવ સંબંધી સર્વે સુખનો વધારો થાય, પણ એથી ઉલટું હોય તો તે ભાવના શૂભનો નાશ જાણવો, અને મિશ્ર હોય તો મિશ્ર ફળ જાણવું.

કાંઇક શૂભ યોગ અને કાંઇક પાપ યોગ એમ બંને સાથે યોગ હોય તેને મિશ્ર યોગ જાણવો, અને તેનું ફળ કાંઇ સારૂં અને કાંઇક નઠારૂં એમ મિશ્ર જાણવું.

જે જે ભાવનો સ્વામિ અસ્તનો હોય અથવા અસ્ત થવાની તૈયારીમાં હોય, નીચ રાશિનો હોય, પોતાના શત્રુ ગ્રહની રાશિનો હોય, શૂભ ગ્રહની દ્રષ્ટિ કે સમાગમ વગરનો હોય, અને પાપ ગ્રહની દ્રષ્ટિ કે સમાગમવાળો હોય, કોઇ ગ્રહની સાથે યુદ્ધમાં હારેલો હોય, અને તે નેષ્ટ ૬–૮–૧૨ મા સ્થાનમાં બેઠો હોય કે નેષ્ટ સ્થાનના સ્વામિ સાથે બેઠો હોય તો તેને નિર્બળ ગ્રહ જાણવો અને તે પોતાની રાશિવાળા ભાવના સુખનો નાશ કરનારો જાણવો.

જન્મ કુંડળીમાં અને ષડ્વર્ગોની કુંડળીમાં તથા તેમાં ઘણુંકરીને નવમાંશ

કુંડળીમાં પોતાની રાશિનો, ઊંચ રાશિનો, પોતાના મિત્ર ગ્રહની રાશિનો, મૂળ ત્રિકોણ રાશિનો હોય, શુભ સ્થાનમાં બેઠો હોય, અશુભ સ્થાનનો સ્વામિ ન હોય, કે અશુભ સ્થાનના સ્વામિ સાથે બેઠો ન હોય, શુભ ગ્રહના સમાગમ કે દ્રષ્ટિવાળો હોય, ઉદયનો હોય, અને કોઇ ગ્રહથી યુદ્ધમાં હારેલો ન હોય તો આ ગ્રહને બળવાન જાણવો, માટે આ ગ્રહ પોતાની રાશિવાળા ભાવનું ઘણું સુખ આપશે.

જન્મ કુંડળી ઉપરથી જે ગ્રહે જેવું ફળ ઉપજાવ્યું હોય તે ગ્રહ તે ફળ પોતાની દશામાં આપશે, તેમજ જે ગ્રહે જે જોગ ઉપજાવ્યો હોય તે યોગનું ફળ તે ગ્રહ પોતાની દશામાં આપશે. આ વિષે અમે વિગતવાર દશાપ્રકરણમાં જણાવીશું.

પેહેલો ભાવ (તનુભાવ.)

શરીરનો આકાર, રૂપ, લક્ષણ, રંગ, સ્વભાવ, ગુણ અને સુખ તથા દુઃખ એ સઘળી પોતાના દેહ બાબતની હકીકત આ પ્રથમ ભાવમાં જોવી.

૧. જન્મ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં પોતાની રાશિનો, ઊંચ રાશિનો કે પોતાના મિત્ર ગ્રહની રાશિનો હોય, અને જન્મ કુંડળીમાં શુભ ગ્રહના સમાગમ કે દ્રષ્ટિવાળો હોય તો શરીરનું પૂરૂં સુખ જાણવું.

૨. જન્મ લગ્નનો સ્વામિ શુભ ગ્રહ બળવાન હોય ને તે કેંદ્ર ૧–૪–૭–૧૦ કે ત્રિકોણ ૫–૯ સ્થાને બેઠો હોય અને ત્યાં પાપ ગ્રહનો સમાગમ કે દ્રષ્ટિ ન હોય તો શરીરનું પૂરેપૂરૂં સુખ જાણવું.

૩. સૂર્ય દેવલોકાંશ બળ પામ્યો હોય, જન્મ લગ્નનો સ્વામિ ઘણો બળવાન હોય અને નવમા ભાવનો સ્વામિ પોતાની રાશિનો કે ઊંચ રાશિનો હોય તો આ માણસ ઘણો કીર્તિવાળો અને ભાગ્યશાળી જાણવો.

૪. જન્મ લગ્નનો સ્વામિ ઘણો બળવાન હોય, ષડ્વર્ગની કુંડળીમાં શુભ ગ્રહની રાશિનો હોય અને જન્મ કુંડળીમાં પોતાની રાશિનો, ઊંચ રાશિનો, કે પોતાના મિત્ર ગ્રહની રાશિનો હોય અથવા નવમાંશ કુંડળીમાં પોતાની રાશિનો હોય અને તે જન્મ કુંડળીમાં કેંદ્ર ભાવ ૧–૪–૭–૧૦ ભાવની રાશિના સ્વામિ સાથે શુભ સ્થાનમાં બેઠો હોય તો આ માણસ સારા ભાગ્યવાળો, રૂડી કીર્તિવાળો, ધન, ધાન્ય અને લાંબી આવરદાવાળો થાય છે.

૫. જન્મ લગ્નનો સ્વામિ પાપગ્રહ સાથે રહેલો હોય અથવા ફક્ત આઠમા ભાવમાં બેઠો હોય તો શરીરે વ્યાધિ જાણવી, પણ આ લગ્નેષ ઉપર શુભ ગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય તો શરીરે કાંઇક સુખ જાણવું.

૬. છઠ્ઠા, આઠમા કે બારમા ભાવના સ્વામિ સાથે લગ્નનો સ્વામિ લગ્નમાં

બેઠો હોય તો તે માણસ સદા રોગી જાણવો, અને લગ્નનો સ્વામિ નિર્બળ છતાં કેંદ્રમાં કે ત્રિકોણ સ્થાનમાં બેઠો હોય તો શરીરે નિરોગી જાણવો.

૭. જન્મ કુંડળીમાં લગ્નનો સ્વામિ જે રાશિનો હોય તે રાશિનો સ્વામિ ૬–૮–૧૨ મા ભાવે બેઠો હોય તો તે માણસ શરીરે દુર્બળ જાણવો. આવી રીતે ભાઇ, પુત્ર, સ્ત્રી, માતા અને પિતા ભૂવનના સ્વામિઓ જે રાશિના હોય તે રાશિના સ્વામિઓ પોતપોતાના ભાવથકી ૬–૮–૧૨ મે બેઠા હોય તો તે તે ભાવવાળા માણસ શરીરે દુર્બળ જાણવા.

૮. જન્મ લગ્નમાં શનિ બેઠો હોય અથવા તે લગ્નને દેખતો હોય તો ઠગારા, ચોર અને રાજાનો આ માણસને ભય જાણવો.

૯. રાહુ લગ્નમાં હોય અથવા મંગળ ભેગો શનિ કે રાહુ હોય તો ઘણા વીર્યવાળો જાણવો.

૧૦. લગ્નનો સ્વામિ મંગળ લગ્ને પાપ ગ્રહના સમાગમ કે દ્રષ્ટિવાળો હોય તો તે માણસને માથામાં પથ્થરના મારની અથવા શસ્ત્રના મારની નિશાની જાણવી એમ પંડિત પુરૂષો કહે છે.

૧૧. ઉપર પ્રમાણે લગ્નનો સ્વામિ શનિ પાપ ગ્રહના સમાગમ કે દ્રષ્ટિવાળો હોય તો માથામાં વાયુ, અગ્નિ કે શસ્ત્રથકી પેદા થયેલી નિશાની અથવા પડી જવાથી પેદા થયેલી નિશાની જાણવી.

૧૨. પાંચ ઘડી કે તેથી વધારે ઘડીવાળું જો જન્મ લગ્ન હોય તો તે માણસનું માથું મોટું હોય અને તેથી ન્હાનું લગ્ન હોય તો માથું ન્હાનું જાણવું.

૧૩. જળ રાશિનું જન્મ લગ્ન હોય, અને ત્યાં શુભ ગ્રહ રહેલા હોય તો માણસનું શરીર પુષ્ટ જાણવું.

૧૪. લગ્નનો સ્વામિ જળ ગ્રહ બળવાન હોય અને તેની સાથે શુભ ગ્રહ હોય તો માણસનું શરીર પુષ્ટ જાણવું.

૧૫. જળ રાશિમાં લગ્નનો સ્વામિ રહેલો હોય અને તેની સાથે શુભ ગ્રહ બેઠા હોય તથા તે લગનના સ્વામિ ઉપર જળ ગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય, અને શુભ ગ્રહની રાશિનું જન્મ લગ્ન હોય તોપણ માણસનું શરીર પુષ્ટ જાણવું.

૧૬. જન્મ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં જે રાશિમાં હોય તે રાશિનો સ્વામિ જન્મ કુંડળીમાં જળ રાશિનો હોય અને તેને પાપ ગ્રહનો સમાગમ કે દ્રષ્ટિ ન હોય, તથા જન્મ લગ્ન શુભ ગ્રહની રાશિમાં હોય તો માણસનું શરીર પુષ્ટ જાણવું.

૧૭. લગનમાં ગુરૂ હોય અથવા જળ રાશિનો ગુરૂ લગ્નને દેખતો હોય તો શ-

શીર પુષ્ટ જાણવું.

૧૮. જળ રાશિના લગ્નમાં શૂભ ગ્રહનો સમાગમ અથવા દ્રષ્ટિ હોય તો તે માણસનું શરીર સ્થૂળ જાણવું.

૧૯. લગ્નમાં રાહુ અથવા શનિ હોય તો આ માણસને પિશાચ એટલે વળગાડ અથવા ભૂતપ્રેતની પિડા જાણવી.

૨૦. લગ્નમાં રહેલા સૂર્ય ઉપર મંગળની દ્રષ્ટિ ;હોય તો તે માણસને શ્વાસ, ક્ષય અને ગોળાનું દરદ થાય.

૨૧. લગ્નમાં રહેલા મંગળ ઉપર સૂર્ય અને શનિની દ્રષ્ટિ હોય તો શસ્ત્રાદિકની પિડાવાળો જાણવો.

૨૨. ઘણા પાપ ગ્રહની દ્રષ્ટિવાળો કેતુ લગ્નમાં હોય તો પિશાચ અને ચોરની બીકવાળો જાણવો.

૨૩. ચર રાશિનું લગ્ન હોય અથવા લગ્નનો સ્વામિ ચર રાશિનો હોય તો તે માણસ મુસાફરી કરનારો અથવા રખડનારો જાણવો.

૨૪. જન્મ લગ્ન અને નવમાંશ કુંડળીનું લગ્ન એ બંને ચર રાશિનાં હોય તો તે માણસને ફરવા ઉપર ઘણી પ્રીતિ હોય.

૨૫. ચર રાશિનું લગ્ન હોય અને લગ્નનો સ્વામિ પણ ચર રાશિનો હોય અને બંનેને ચર ગ્રહ દેખતા હોય તો આ માણસનો પ્રદેશમાં ભાગ્યોદય થાય, અને બંને સ્થિર રાશિના હોય અને તેમને સ્થિર ગ્રહ દેખતો હોય તો પોતાના દેશમાં ભાગ્યોદય થાય, અને તે ઘણું ધન એકઠું કરે; મિશ્ર ગ્રહ બંને ભેગા બેઠા હોય કે દેખતા હોય તો ઘણા દેશમાં મુસાફરી કરતાં ભાગ્ય અને કીર્તિ મેળવનારો માણસ થાય, પણ તે કુમાર્ગે ચાલે.

૨૬. લગ્નનો સ્વામિ બળવાન હોય અને તે ઊંચનો પણ હોય તો તે માણસ ગંભીર થાય છે; અને લગ્નનો સ્વામિ નિર્બળ હોય તો જડ પ્રકૃતિનો થાય છે, પણ તેને શૂભ ગ્રહની દ્રષ્ટિ કે સમાગમ હોય તો એ પ્રમાણે જાણવું નહીં.

૨૭. શૂભ ગ્રહની રાશિનું લગ્ન હોય અને તેને શૂભ ગ્રહનો સમાગમ કે દ્રષ્ટિ હોય તો તે માણસ બાલ્યાવસ્થાથી સુખી જાણવો.

૨૮. પાપ ગ્રહની રાશિનું લગ્ન હોય અને તેને પાપ ગ્રહનો સમાગમ કે દ્રષ્ટિ હોય તો તે માણસ બાલ્યાવસ્થાથી દુ:ખી જાણવો; અને જો તે લગ્નને ઘણા પાપ ગ્રહનો યોગ હોય તો આ માણસ બાલ્યાવસ્થામાં મરણ પામે.

૨૯. જન્મ લગ્નનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં વર્ગોત્તમ રાશિનો હોય અથવા ઊંચ રાશિનો હોય અને દ્રષ્કાંણ કુંડળીમાં પોતાના મિત્ર ગ્રહની રાશિનો

હોય અને જન્મ કુંડળીમાં લગ્નના સ્વામિને શૂભ ગ્રહની દ્રષ્ટિ કે સમાગમ હોય તો આ માણસ જીંદગી સુખમાં ગુજારે.

૩૦. લગ્ને, બારમે અને અગીયારમે ભાવે શૂભ ગ્રહો રહેલા હોય અને લગ્નનો સ્વામિ બળવાન થઇને કેંદ્રમાં રહેલો હોય અને ગુરૂ સિંહાસનાંશ વર્ગમાં રહ્યો હોય તો આદિ અને મધ્ય અવસ્થામાં સુખી જાણવો.

૩૧. લગ્ને ત્રણ અથવા બે શૂભ ગ્રહની દ્રષ્ટિ કે સમાગમ હોય અને લગ્નનો સ્વામિ પણ શૂભ ગ્રહ હોય અને શુક્ર પારાવતાંશ વર્ગમાં હોય તો આદિ અને મધ્ય અવસ્થામાં સુખી જાણવો.

૩૨. ગુરૂ કેંદ્રમાં હોય અને લગ્નનો સ્વામિ બળવાન હોય અથવા પારાવતાંશમાં હોય તો તે માણસ સ્ત્રી, પુત્ર, મિત્ર, અને ધનના સુખવાળો જાણવો.

૩૩. શુક્ર દેવલોકાંશ વર્ગમાં હોય અને લગ્નનો સ્વામિ ગોપુરાંશ વર્ગમાં હોય તથા લગ્નને શૂભ ગ્રહ દેખતા હોય તો મધ્ય અને છેલ્લી અવસ્થામાં સુખી થાય.

૩૪. લગ્નમાં શૂભ ગ્રહ અને બીજે પાપ ગ્રહ હોય તેમજ કેંદ્રસ્થાનમાં પાપ ગ્રહ હોય, વળી લગ્નનો સ્વામિ ઉત્તમાંશ વર્ગમાં હોય તો આદિ અવસ્થામાં દુ:ખ ભોગવી પછી તે માણસ સુખ ભોગવે.

૩૫. લગ્નમાં પાપ ગ્રહ અને બીજા ભાવમાં શૂભ ગ્રહ હોય તથા નવમા ભાવમાં પણ શૂભ ગ્રહ રહેલા હોય, વળી લગ્નેશ દેવલોકાંશ વર્ગમાં હોય તો તે માણસ બાલ્યાવસ્થામાં સુખ ભોગવી પછી દુ:ખી થાય.

૩૬. લગ્નનો સ્વામિ દશમે હોય અને સૂર્ય લગ્નમાં રહેલો હોય અથવા લગ્નનો સ્વામિ ઊંચ રાશિનો હોય ને તે શૂભ ગ્રહનો સમાગમ કે દ્રષ્ટિવાળો હોય તો તે માણસ સારી કીર્તિવાળો થશે એમ મુનિ લોકો કહે છે.

૩૭. પાપ ગ્રહની રાશિનું લગ્ન હોય અને નવમાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ રાહુની સાથે જન્મકુંડળીમાં કેંદ્રમાં રહ્યો હોય, તેમ જન્મ કુંડળીમાં દશમે પાપ ગ્રહ રહ્યો હોય અને જન્મ લગ્નમાં નીચ રાશિનો કોઇ ગ્રહ રહેલો હોય અને તેને સૂર્ય દેખતો હોય તો તે માણસ અપકીર્તિવાળો થાય.

૩૮. લગ્નનો સ્વામિ આરોહ બળ પામેલો હોય અને નવમા ભાવનો સ્વામિ પણ આરોહ બળ પામેલો હોય અને તે બે ગ્રહો શૂભ ગ્રહોની સાથે રહેલા હોય તો તે માણસ ઘણો પ્રખ્યાત અને કીર્તિવાળો થાય.

૩૯. જન્મ લગ્નમાં શુક્ર પંદર અંશની અંદરનો હોય તો પ્રથમ અવસ્થામાં સુખ સમજવું, અને ઉતરાર્ધમાં એટલે પંદર અંશ ઉપર હોય તો દુ:ખ સમજવું.

૪૦. ચોથા અને પાંચમા ભાવમાં પાપ ગ્રહ હોય તો પ્રથમ અવસ્થામાં દુઃખ સમજવું.

૪૧. લગ્નનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં ઊંચ રાશિનો હોય અને તે જન્મ કુંડળીમાં કેંદ્ર કે ત્રિકોણભૂવનમાં શૂભ ગ્રહના સમાગમ કે દ્રષ્ટિવાળો હોય અ-થવા દશમા ભાવના સ્વામિ ભેગો બેઠો હોય કે પોતાની રાશિનો હોય તો તે માણુસ ભાગ્યશાળી, કીર્તિવાળો, ધન ધાન્ય અને લાંબી ઉમરવાળો થાય.

૪૨. લગ્નનો સ્વામિ બળવાન થઇને કેંદ્રમાં રહેલો હોય ને ત્યાં પાપ ગ્રહની દ્રષ્ટિ વગરનો અને શૂભ ગ્રહની દ્રષ્ટિવાળો હોય તો તે માણુસને રિષ્ટયોગનો ભંગ થઇને ઘણા ગુણ અને ઘણી લક્ષ્મીની સાથે લાંબુ આયુષ્ય ભોગવે.

૪૩. જે માણુસને કેંદ્ર, ત્રિકોણ અને આઠમા ભાવમાં પાપ ગ્રહો રહ્યા ન હોય અને લગ્નનો સ્વામિ તથા ગુરૂ એ બે ગ્રહો કેંદ્રમાં હોય તો તે માણુસ અનેક પ્રકારના સુખ ભોગવીને રોગ વિનાનો દેહ ધારણ કરીને પુન્યનું કામ કરવા છતાં સોઃ વર્ષની આવર્દા ભોગવે.

૪૪. લગ્નના સ્વામિ કરતાં આઠમા ભૂવનનો સ્વામિ બળવાન હોય અને કેંદ્રમાં અને આઠમા તથા બારમા ભૂવનમાં પાપ ગ્રહો રહેલા હોય તો આ મા-ણુસની થોડી અથવા મધ્યમ આવર્દા જાણુવી, અથવા વધારે આવર્દા હોય તો તે સંકટમાં ગુજારે.

૪૫. નવમાંશ કુંડળીમાં બુધ, શુક્ર અને શનિ એ ત્રણે એકઠા બેઠા હોય અને જન્મ કુંડળીમાં એ ત્રણે નવમા ભાવમાં અથવા લગ્નમાં બેઠા હોય અને ચંદ્ર છઠ્ઠે કે આઠમે બેઠો હોય તો આ માણુસની લાંબી આવર્દા જાણુવી.

૪૬. નવમાંશ કુંડળીમાં ધન અને મીન રાશિના બધા ગ્રહો રહેલા હોય અને તે સર્વે ગ્રહો જન્મ કુંડળીમાં બીજે, નવમે કે કેંદ્રમાં રહેલા હોય તો આ માણુ-સ બાળપણુથી યોગી બની એક આખા યુગ પ્રમાણે આવર્દા ભોગવે.

૪૭. નવમાંશ કુંડળીમાં મકર અને કુંભ રાશિના સૂર્ય, મંગળ અને ગુરૂ હોય અને ત્રણે ગ્રહો બળવાન થઇ નવમે કે દશમે બેઠા હોય અને રાશિના છેલ્લા ભાગમાં એટલે ૨૯ અંશે ચંદ્ર લગ્ને હોય તો આ માણુસ લક્ષ્મીના વૈ-ભવવાળો ઘણી લાંબી આવર્દા ભોગવે.

૪૮. નવમા ભાવનો સ્વામિ નવમે હોય અને તેને ચંદ્ર દેખતો હોય અને આ ચંદ્ર નવમાંશ કુંડળીમાં નવમાંશ રાશિનો હોય તો આ માણુસ મોટો મુ-નિ થાય અને તે ઘણા શાસ્ત્રનો બનાવનારો લાંબી આવર્દા ભોગવે.

૪૯. જન્મલગ્નનો સ્વામિ બીજે ભાવે બેઠો હોય અથવા જન્મલગ્ન

સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં જે રાશિનો હોય તે રાશિનો સ્વામિ ધન ભાવમાં બેઠો હોય અથવા અગીયારમા ભાવનો સ્વામિ બીજે બેઠો હોય તો વીશ વર્ષ પછી સુખ ભોગવનારો જાણુવો.

૫૦. જન્મ લગ્નનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં જે રાશિનો હોય તે રાશિનો સ્વા-મિ જન્મ કુંડળીમાં કેંદ્ર, ત્રિકોણ કે ઊંચ રાશિનો હોય અથવા અગીયારમા ભા-નો સ્વામિ કેંદ્રમાં, ત્રિકોણમાં કે ઊંચનો હોય તો ત્રીશ વર્ષ સુધી આ માણુસ ખ ભોગવનારો જાણુવો.

૫૧. જન્મ લગ્નનો સ્વામિ શૂભ ગ્રહની રાશિનો હોય અને તેને શૂભ ગ્રહો ેખતા હોય અથવા લગ્નનો સ્વામિ ગોપુરાંશ વર્ગમાં હોય તો આ માણુસ સોળ ર્ષ પછી સુખ ભોગવનારો જાણુવો.

ઉપર પ્રમાણે ગ્રહોના સમાગમ અને દ્રષ્ટિથકી તથા બળાબળના આધાર-કી પહેલા ભાવનું ફળ શ્રીમંત વ્યંકટાચાર્યે કહેલું છે.

બીજો ભાવ.

ધન, કુટુંબ, મૂખ, વાણી, જમણી આંખ, વિદ્યા એટલા વાના આ બીજા ભાવમાં જોવાય છે.

૧. લગ્નના સ્વામિ સાથે ધન ભૂવનનો સ્વામિ છઠ્ઠે, આઠમે કે બારમા ભૂ-વને હોય તો નેત્રનો નાશ કરે.

૨. શુક્ર અને ચંદ્રની સાથે બીજા ભૂવનનો સ્વામિ લગ્નમાં રહેલો હોય તો આ માણુસ રતાંધળો થાય; પણ જો બીજા ભૂવનનો સ્વામિ ઊંચ રાશિમાં શૂભ ગ્રહની સાથે રહેલો હોય તો તેમ ન જાણુવું.

૩. સૂર્ય, ચંદ્ર અને લગ્નના સ્વામિ સાથે બીજા ભૂવનનો સ્વામિ રહેલો હોય તો આ માણુસ જન્મથકી આંધળો થાય, તેમજ ધન ભૂવનનો સ્વામિ છઠ્ઠે, આઠમે ને બારમે ભાવે રહેલો હોય તોપણ જન્મથકી આંધળો જાણુવો.

બારમા ભાવમાં મંગળ રહેલો હોય તો ડાબી આંખે આંધળો થાય, અ-શનિ રહેલો હોય તો જમણી આંખે આંધળો થાય.

લગ્નમાં સૂર્ય અને ચંદ્ર રહેલા હોય અને તેમને શનિ અને મંગ-તો આ માણુસ આંધળો થાય, પણ જો એ સૂર્ય, ચંદ્રને શૂભગ્ર-ષ્ટિ હોય તો તેમ ન જાણુવું; અને શૂભ અને પાપગ્રહ એ

બંનેનો સમાગમ કે દ્રષ્ટિ હોય તો તે ગાણસ ટપકતી આંખોવાળો હોય.

૬. બીજા ભાવમાં પાપગ્રહ રહેલા હોય અને બીજા ભૂવનના સ્વામિને શુભગ્રહનો સમાગમ કે દ્રષ્ટિ હોય તો આ માણસની આંખો કાંઇક મીંચાયલી રહે.

૭. લગ્નનો સ્વામિ પાપગ્રહની સાથે રહેલો હોય તો અને તેને શનિ દેખતો હોય તો તે માણસને નેત્ર રોગી જાણવો.

૮. બીજા ભાવમાં શુભ ગ્રહ રહેલા હોય અને નેત્ર કારક ગ્રહને લગ્નના સ્વામિનો સમાગગ કે દ્રષ્ટિ હોય તો આ માણસ દીર્ઘ દ્રષ્ટિવાળો જાણવો.

૯. બીજા ભાવનો સ્વામિ ગુલીક ગ્રહ શનિ અને મંગળની સાથે રહેલો હોય તો નેત્રમાં રોગ જાણવો.

૧૦. બીજા ભાવના સ્વામિ સાથે ઘણા પાપગ્રહ રહેલા હોય અને તેને શનિ દેખતો હોય તો નેત્રનો રોગ જાણવો.

૧૧. બીજા ભાવનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં જે રાશિનો હોય તે રાશિનો સ્વામિ જન્મ કુંડળીમાં પાપગ્રહની રાશિમાં રહેલો હોય અને તેની સાથે પાપગ્રહ પણ હોય તો નેત્રનો રોગી જાણવો.

૧૨. બીજા ભાવનો સ્વામિ સૂર્ય અગર મંગળ હોય અથવા ગુલીકની સાથે રહેલો સૂર્ય ધન ભાવના સ્વામિને દેખતો હોય તો ગરમીના રોગથી અથવા પીત્તના રોગથી અથવા ઉધરસના રોગથી નેત્રમાં રોગ પેદા થાય.

૧૩. બીજા ભાવનો સ્વામિ નેષ્ટ ૬–૮–૧૨ મા ભાવમાં બુધની સાથે રહેલો હોય તો અબાજ નામના રોગથી નેત્રમાં રોગ થાય.

૧૪. ભાઇ, પુત્ર, શત્રુ, સ્ત્રી અને મિત્ર વિગેરે સંબંધી માણસોના નેત્રને માટે પણ સૌ સૌના ભાવ થકી ઉપર મુજબની રીતે સુખ દુઃખ જાણવું.

૧૫. ધન ભાવના સ્વામિને સૂર્ય તથા મંગળનો સમાગમ હોય અથવા દ્રષ્ટિ હોય તો તે માણસને લાલ રંગની આંખોવાળો જાણવો.

૧૬. ધન ભાવનો સ્વામિ અને નેત્રનો કારક ગ્રહ એ બે ગ્રહો શુભ ગ્રહ હોય તો તે માણસની દ્રષ્ટિ અતિ સુંદર હોય છેઃ પણ તેઓને પાપગ્રહનો સમાગમ કે દ્રષ્ટિ હોય તો સાફ નજર હોય નહિ. આ પ્રમાણે માબાપ વિગેરે સંબંધી માણસોની આંખોના સુખ દુઃખ માટે જાણવું.

૧૭. બીજા ભાવનો સ્વામિ શુભ ગ્રહની સાથે કેંદ્રસ્થાનમાં હોય અ… તાની રાશિનો ઉચ્ચનો, મિત્ર ગ્રહની રાશિનો અથવા શુભ ગ્રહની … તો તે માણસ પુન્યવાન, કુટુંબનો રક્ષણ કરનારો, બોલવામાં ચ… ભોગવનારો હોય છે.

૧૮. બીજા ભાવમાં પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો શુભ ગ્રહ રહેલો હોય અથવા બીજા ભાવ ઉપર શુભ ગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય અને લગ્નનો સ્વામિ ઘણો બળવાન હોય અથવા પોતાની ઊંચ રાશિનો હોય તો તે માણસ અનેક પ્રાણીનું રક્ષણ કરવાથી પ્રગઢ થયલા પુન્યવાળો જાણવો.

૧૯. ધન ભૂવનનો સ્વામિ ગુરૂ, બુધ કે શુક્ર બીજા ભાવમાં હોય અથવા પોતાની રાશિ, ઊંચ રાશિ અથવા મિત્રગ્રહની રાશિમાં રહેલો હોય તો ભાઇઓમાં અને મિત્રમાં પરોપકારી તથા માણસોનું રક્ષણ કરનારો જાણવો.

૨૦. બીજા ભાવનો સ્વામિ પાપ ગ્રહ હોય અને તેને પાપ ગ્રહનો સમાગમ કે દ્રષ્ટિ હોય અથવા તે પોતાની ઉંચ રાશિનો હોય અને લગ્નનો સ્વામિ નિર્બળ હોય અથવા પાપગ્રહની સાથે હોય તો આ માણસનું ગુજરાન ચાલવાના કામમાં કોઇ મદદ કરનાર થશે નહીં.

૨૧. બીજા ભાવમાં ઘણા પાપ ગ્રહ રહેલા હોય અને બીજા ભાવના નિર્બળ સ્વામિને પાપ ગ્રહ દેખતા હોય તથા લગ્નનો સ્વામિ પાપ ગ્રહની સાથે દુઃસ્થાન એટલે ૬–૮–૧૨ મા ભાવમાં રહેલો હોય તો આ માણસની આજીવિકા સુખે કરીને ચાલે નહીં.

૨૨. ધન ભાવનો સ્વામિ ત્રીજી રાશિમાં હોય અને તેને નર શુભ ગ્રહ દેખતા હોય અને નવમા ભાવમાં ઉંચનો સૂર્ય રહેલો હોય તો તે માણસ સર્વ માણસોનો અને પૃથ્વીનો અધિપતિ થાય છે.

૨૩. બીજા ભાવનો સ્વામિ ગોપુરાંશનો હોય અને ધન ભાવના સ્વામિના નવમાંશનો પતિ શુભ ગ્રહ હોય અથવા ધન ભાવનો સ્વામિ સિંહાશનાશ વર્ગનો હોય તો આ માણસ ૫૦ માણસનું રક્ષણ કરનારો થાય છે.

૨૪. બીજા ભાવનો સ્વામિ પોતાની રાશિનો કે ઊંચનો હોઇ ત્રિકોણ ભૂવન કે લાભસ્થાનમાં બેઠો હોય અને લગ્નનો સ્વામિ બળવાન હોય તથા ધન ભાવનો સ્વામિ જે રાશિનો હોય તે રાશિનો સ્વામિ કેંદ્રમાં હોય તો સર્વ માણસનો અને ધરતીનો પતિ થાય.

૨૫. બીજા ભાવમાં પાપગ્રહ રહેલા હોય અને બીજા ભાવના સ્વામિ ભેગા પણ પાપગ્રહ રહેલા હોય અથવા એ બીજા ભાવને અને બીજા ભાવના સ્વામિને પાપગ્રહ દેખતા હોય તો તે માણસ ધન વગરનો તથા કુટુંબના સુખ વગરનો જાણવો.

૨૬. બીજા ભાવનો સ્વામિ શુભ ગ્રહ સાથે રહેલો હોય અથવા પારાવતાંશ વર્ગનો હોય અને બીજા ભાવમાં ચંદ્ર બેઠો હોય તો અથવા બીજે પ્રકારે બીજા

ભાવનો સ્વામિ પોતાની રાશિ, ઊંચ કે મિત્રરાશિમાં હોય અથવા સિંહાશનાશ વર્ગમાં હોય કે પારાવતાંશ વર્ગમાં હોય તો, અને તેને ગુરૂની દ્રષ્ટિ હોય તો ત્રણુસો માણુસનું રક્ષણ કરનારો પુન્યવાળો માણસ જાણવો.

૨૭. બીજા ભાવનો સ્વામિ પરમ ઊંચનો હોય અને તેને ગુરૂ દેખતો હોય, તથા બીજા ભાવને પણ ગુરૂ દેખતો હોય તો આ માણસ હજાર માણસનું રક્ષણ કરવાવાળો પ્રતાપિ જાણવો.

૨૮. સિંહાશનાશ વર્ગમાં ગુરૂ હોય, ગોપુરાંશ વર્ગમાં શુક્ર હોય અને ધન ભાવનો સ્વામિ ઐરાવતાંશ વર્ગમાં બળવાન હોય તો અનંત માણસનું રક્ષણ કરનારો જાણવો.

૨૯. બીજા ભાવનો સ્વામિ કેંદ્રમાં પોતાની રાશિનો અથવા ઊંચ રાશિનો કે મિત્રગ્રહની રાશિનો હોય અને ષડ્ વર્ગમાં પોતાની રાશિનો હોય તથા તે ગોપુરાંશ વર્ગનો હોય તો આ માણસ લક્ષ્મીવાળો, હસ્તા સુંદર મુખવાળો થાયછે.

૩૦. બીજા ભાવનો સ્વામિ નીચ રાશિનો હોય તથા બીજા ભાવ અને બીજા ભાવના સ્વામિ સાથે પાપગ્રહ રહેલા હોય અથવા તેમને પાપગ્રહ દેખતા હોય તો આ માણસનું સુખ નઠારૂં જાણવું.

૩૧. બીજા ભાવનો સ્વામિ શુભ ગ્રહની સાથે કેંદ્રમાં કે ત્રિકોણભાવમાં પોતાના ઉંચનો હોય અથવા તે ઠેકાણે પુરૂષ ગ્રહની સાથે શુભ ગ્રહની દ્રષ્ટિવાળો હોય તો આ માણસ યુક્તિવાળો બહુ વાચાળ થાય છે.

૩૨. બીજા ભાવનો સ્વામિ ગુરૂની સાથે આઠમા ભાવમાં બેઠો હોય તો આ માણસ મુંગો જાણવો.

૩૩. આ પ્રમાણે માબાપ વિગેરે સંબંધી માણસોને પણ ઘણા શાસ્ત્ર જાણનારા મુનિ લોકોએ મુંગાપણાના યોગની રીત જણાવી છે.

૩૪. બીજા ભાવના સ્વામિના નવમાંશનો પતિ શુભ ગ્રહની અને તે પોતાના અંશમાં શુભ ગ્રહની સાથે રહેલો હોય અથવા તે ગોપુરાંશ વર્ગમાં રહેલો હોય તો તે માણસ ડાહ્યો અને વાચાળ જાણવો.

૩૫. બીજા ભાવનો સ્વામિ પાપ ગ્રહની સાથે હોય અને તે દશમે ભાવે નીચ રાશિનો સૂર્ય ભેગો રહેલો હોય તો આ માણસ સભામાં જડ એટલે બિલકુલ બોલી શકે નહીં.

૩૬. બુધ કેંદ્રમાં હોય, અને બીજા ભાવનો સ્વામિ બળવાન હોય, વળી બીજા કે ત્રીજા ભાવમાં શુભ ગ્રહની સાથે શુક્ર હોય, અથવા બીજા ભાવમાં ઉંચનો શુક્ર હોય તો આ માણસ જ્યોતિષશાસ્ત્ર જાણનારો ઉત્તમ પ્રકારનો જોશી થાય.

૩૭. બીજા ભાવમાં ચંદ્ર સાથે મંગળ હોય અને બુધ દેખતો હોય અથવા બુધ કેંદ્રમાં હોય તો આ માણસ ગણિત વિદ્યાનો જાણનારો થાય.

૩૮. ગુરૂ કેંદ્રમાં હોય કે ત્રિકોણમાં હોય, શુક્ર ઊંચનો હોય અથવા બીજા ભાવનો સ્વામિ બુધ હોય તોપણ ગણિતવિદ્યા જાણનારો થાય.

૩૯. બીજા ભાવનો સ્વામિ ગુરૂ કે શુક્ર હોય અને તેને સૂર્ય કે મંગળ દેખતા હોય, વળી તે મૂળ ત્રિકોણના કે ઊંચના હોય તો આ માણસ તર્કશાસ્ત્ર જાણનારો થાય.

૪૦. બીજા ભાવનો સ્વામિ ગુરૂ બળવાન હોય અને તેને સૂર્ય કે શુક્ર દેખતા હોય તો આ માણસ વ્યાકરણ વિદ્યા જાણવામાં હુંશિઆર થાય.

૪૧. બીજા ભાવનો સ્વામિ ઊંચનો હોય, શનિ ગોપુરાંશ વર્ગનો હોય અને ગુરૂ સિંહાશનાશ વર્ગનો હોય તો આ માણસ વેદાંત જાણનારો થાય.

૪૨. વર્ગોત્તમ રાશિનો શુક્ર લગ્નમાં હોય અને તે સિવાયના ગ્રહ કેંદ્રમાં હોય અથવા ચંદ્ર દેવલોકાંશ વર્ગમાં હોય તો આ માણસ વેદાંત શાસ્ત્ર જાણનારો જાણવો.

૪૩. ગુરૂ કેંદ્રમાં હોય અને શુક્ર સિંહાશનાશ વર્ગમાં હોય કે ગોપુરાંશ વર્ગમાં હોય, અને બીજા ભાવના નવમાંશ ગ્રહની રાશિમાં બુધ હોય તો ષટ્ શાસ્ત્રનો જાણનારો જાણવો.

૪૪. બીજા ભાવનો સ્વામિ જે રાશિનો હોય તે રાશિના સ્વામિના નવમાંશનો સ્વામિ શનિ હોય અથવા પાપ ગ્રહની સાથે મંગળ કેંદ્રમાં કે ત્રિકોણમાં હોય તો આ માણસ બીજાના છીદ્ર જાણવામાં કુશળ હોય.

૪૫. સૂર્યના નવમાંશનો સ્વામિ બીજા ભાવમાં બળવાન થઇને રહેલો હોય અથવા વૈશેષિક વર્ગમાં રહેલો હોય તો આ માણસ હાસ્ય કરાવનારો તથા ગમત કરાવનારો થાય.

૪૬. ગુરૂ બળવાન થઇને બીજે ભાવે રહેલો હોય અને બીજા ભાવના નવમાંશનો સ્વામિ કેંદ્રમાં કે ત્રિકોણમાં શુભ ગ્રહની દ્રષ્ટિવાળો હોય તો અનુક્રમે કરીને શાસ્ત્રના હસ્ય જાણનારો થાય.

૪૭. લગ્નનો સ્વામિ બીજે કે લગ્ને રહેલો હોય અથવા શુભગ્રહની સાથે કે ઊંચનો હોય અથવા બીજા ભૂવનનો સ્વામિ પારાવતાંશ વર્ગમાં રહેલો હોય અને શુક્ર બારમે રહેલો હોય તો આ માણસ વેદ જાણનારો જાણવો.

૪૮. લગ્નના સ્વામિના નવમાંશપતિની રાશિના સ્વામિનો નવમાંશપતિ બળવાન હોય અને તે વૈશેષિક વર્ગમાં શુભ ગ્રહની દ્રષ્ટિ કે સમાગમવાળો હોય તો તેને ઘણો લાભ થશે એમ મુનિ લોકો કહે છે.

૪૯. બીજા ભૂવનના સ્વામિ સાથે લાભ ભૂવનનો સ્વામિ હોય અને તેને દશમા ભૂવનના નવમાંશ પતિની દ્રષ્ટિ કે સમાગમ હોય અને ધન ભૂવનનો સ્વામિ વૈશેષિક વર્ગમાં કે પરમ ઊંચ અંશમાં હોય તો આવા યોગવાળો માણસ ઘણા ધનના લાભવાળો થશે એમ પુરાતની પંડિતો કહે છે.

૫૦. ધન ભૂવનનો સ્વાગિ નવમા ભૂવનના સ્વામિ સાથે હોય અને તે કેંદ્રમાં શુભગ્રહના સમાગમ કે દ્રષ્ટિવાળો હોય, ને તેમજ લગ્નના સ્વામિનો નવમાંશ પતિ તેને દેખતો હોય તો આ માણસ બાળ અવસ્થામાં ઘણા ધનનો લાભ પામે.

૫૧. લગ્ન, બીજા કે અગીયારમા ભાવમાં શુભ ગ્રહ પોતાની રાશિના, ઊંચના કે મિત્ર ગ્રહની રાશિના હોય કે વૈશેષિક વર્ગમાં હોય અથવા નવમાંશ કુંડળીમાં ઊંચ રાશિનો હોય, અને બીજા ભૂવનના સ્વામિનો નવમાંશ પતિ તેને દેખતો હોય તોપણ બાળઅવસ્થામાં ધનનો ઘણો લાભ પામે.

૫૨. લગ્નનો સ્વામિ બીજા ભાવમાં હોય અને બીજા ભાવનો સ્વામિ અગીયારમા ભાવમાં હોય ને અગીઆરમા ભાવનો સ્વામિ લગ્નમાં હોય તો આ માણસને ભોંયમાંથી દાટેલું ધન મળે.

૫૩. સર્વે ગ્રહો કરતાં લગ્નનો સ્વામિ ઘણોજ બળવાન હોય અને તે ગુરૂની સાથે કેંદ્રમાં હોય અને ધન ભૂવનનો સ્વામિ વૈશેષિક વર્ગમાં હોય તો આ માણસ પોતાના બળ અને પ્રાક્રમથી ઘણું ધન મેળવે એમ પ્રાચિન પંડિતો કહે છે.

૫૪. લગ્નના સ્વામિનો નવમાંશ પતિની રાશિનો સ્વામિ બળવાન હોય અને તે બીજા ભૂવનના સ્વામિનો મિત્ર હોય, વળી તે પોતાની રાશિનો થઇને કેંદ્રમાં કે ત્રિકોણમાં હોય તો આ માણસ પોતાના બળથી અનેક પ્રકારથી ધન મેળવે.

૫૫. બીજા ભૂવનનો સ્વામિ લાભ ભૂવનના અને લગ્નના સ્વામિ સાથે કેંદ્રમાં કે ત્રિકોણમાં હોય, વળી તે કાળબળ પામેલો હોય અને તેને શુભ ગ્રહ દેખતા હોય તો પોતાના બળથકી આ ગાણસ ઘણું ધન મેળવનારો જાણવો.

૫૬. બીજા ભૂવનનો સ્વામિ લગ્નમાં બળવાન થઇને બેઠો હોય તેમજ લાભ ભૂવનનો સ્વામિ લગ્નમાં બળવાન થઇને બેઠો હોય તો અંત્ય અવસ્થામાં ધન મેળવનારો જાણવો.

૫૭. બીજા ભૂવનનો સ્વાગિ જે રાશિમાં હોય તે રાશિમાં લગ્નનો સ્વામિ શુભ ગ્રહ સાથે રહેલો હોય તોપણ આ માણસ અંત્ય અવસ્થામાં ધન મેળવે.

૫૮ લગ્ન અને ધન ભૂવનના સ્વામિઓ ત્રીજા ભાવમાં બળવાન થઇને બેઠા હોય અને તેમને પુરૂષ ગ્રહની દ્રષ્ટિ કે સમાગમ હોય અને તેઓ ત્રીજા ભૂવનના સ્વામિના સમાગમ કે દ્રષ્ટિવાળા હોય અને વૈશેષિક વર્ગમાં હોય તો આ મા-

ણુસ ભાઇઓથકી ધન મેળવનારો જાણવો.

૫૯. ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ બીજા ભાવમાં રહેલો હોય અને કારક ગ્રહ ત્યાં લગ્નના સ્વામિના સમાગમ કે દ્રષ્ટિવાળો હોય અથવા વૈશેષિક વર્ગમાં કારક ગ્રહ હોય તોપણ આ માણસ ભાઇઓથકી ધન મેળવનારો જાણવો.

૬૦. લગ્ન અને ધન ભૂવનના સ્વામિઓ એક બીજાને દેખતા હોય, કેંદ્રમાં હોય, વળી તે શુભ ગ્રહના નવમાંશમાં હોય અને લગ્નના અને નવમા ભાવના સ્વામિની દ્રષ્ટિ હોય તો આ માણસ ઘણા પ્રકારથી ધન મેળવનારો જાણવો.

૬૧. લગ્નનો સ્વામિ ધન ભૂવનના સ્વામિના સમાગમ કે દ્રષ્ટિવાળો હોય તો આ માણસ પોતાના બાહુબળથી ધનનો મેળવનારો જાણવો.

૬૨. લગ્નનો સ્વામિ ત્રીજા ભાવના સ્વામિ અને કારક ગ્રહના સમાગમ કે દ્રષ્ટિવાળો હોય તોપણ પોતાના પરાક્રમથી ધન મેળવનારો જાણવો.

૬૩. ધન ભૂવનનો સ્વામિ બળવાન હોય અને તે ચોથા ભાવના સ્વામિના સમાગમ કે દ્રષ્ટિવાળો હોય, વળી તે વૈશેષિક વર્ગમાં હોય તો આ માણસ માતાના પ્રતાપથી ધન મેળવે, અથવા મિત્ર તરફથી અથવા ખેતીવાડીથી ધન મેળવનારો જાણવો.

૬૪. ધન ભૂવનનો સ્વામિ ધન ભૂવનમાં બેઠો હોય અને તેને લગ્નના સ્વામિનો સમાગમ કે દ્રષ્ટિ હોય, અથવા કારક ગ્રહ બીજા ભાવમાં બેઠો હોય અને તેને લગ્નના સ્વામિનો સમાગમ કે દ્રષ્ટિ હોય અને ધન ભૂવનનો સ્વામિ અને કારક ગ્રહ વૈશેષિક વર્ગમાં બેઠા હોય તો ભાઇઓથકી આ માણસ ધન મેળવનારો જાણવો.

૬૫. ધન ભૂવનનો સ્વામિ અને કારક ગ્રહ ધનભાવમાં બળવાન થઇને બેઠા હોય અને તેઓ પાંચમા ભાવના સ્વામિ અને પુત્ર કારક ગ્રહના સમાગમ કે દ્રષ્ટિવાળા હોય, વળી ધન ભાવનો સ્વામિ બળવાન થઇને વૈશેષિક વર્ગનો હોય તો આ માણસ પુત્રથકી ધન મેળવનારો જાણવો.

૬૬. લગ્નનો સ્વામિ વૈશેષિક વર્ગમાં હોય તોપણ આ માણસ પુત્રથકી ધન મેળવનારો જાણવો.

૬૭. ધન ભાવનો સ્વામિ બળવાન થઇ ધન ભાવમાં બેઠો હોય અને તે છઠ્ઠા ભાવના સ્વાગિ અથવા શત્રુ કારક ગ્રહના સમાગમ કે દ્રષ્ટિવાળો હોય તો આ માણસ શત્રુથકી ધન મેળવનારો જાણવો.

૬૮. લગ્નનો સ્વામિ બળવાન થઇને વૈશેષિક વર્ગમાં હોય અને ધન ભાવના સ્વામિને સ્ત્રી ભાવના સ્વાગિનો તથા સ્ત્રી કારક ગ્રહનો સમાગમ કે દ્રષ્ટિ હોય તો

આ માણસ સ્ત્રી તરફથી ધન મેળવનારો જાણવો.

૬૯. ઉપરની રીતના ધન ભાવના સ્વામિને દશમા ભાવના સ્વામિનો તથા પિતા કારક ગ્રહનો સમાગમ કે દ્રષ્ટિ હોય તો આ માણસ પિતા તરફથી ધન મેળવે, અથવા પોતાના ગુરૂથકી કે ધર્મના કામથી કે ધનનું દાન લેવાથી કે કીર્તિ થકી ધન મેળવનારો જાણવો.

૭૦. ઉપરની રીતના ધન ભાવના સ્વામિને લાભ ભૂવનના સ્વામિનો તથા લાભ કારક ગ્રહનો સમાગમ કે દ્રષ્ટિ હોય તો આ માણસને ઘણી રીતથી ધનનો લાભ મળે એમ જાણવું.

૭૧. ધન ભાવમાં પાપ ગ્રહો બળવાન હોય અથવા કોઇ ગ્રહ અસ્તના કે નીચના કે શત્રુ ગ્રહની રાશિના બીજા ભાવમાં રહેલા હોય અથવા એ બીજા ભાવ પર તેઓની દ્રષ્ટિ હોય અથવા ભાઇ, મા, બાપ, સ્ત્રી, પુત્ર વિગરે સંબંધી માણ તરફથી ધન મેળવવાનો જે રીતે યોગ કહેલો છે તે યોગ ન થતાં તેથી ઉલ નબળો યોગ થયલો હોય તો તે તે સંબંધી માણસો તરફથી ધનનો નાશ થાય

૭૨. લગ્નનો સ્વામિ નિર્બળ થઇને પાપગ્રહની સાથે રહેલો હોય, ધન ભાવનો સ્વામિ બારમે સૂર્ય ભેગો હોય અથવા ધન ભાવનો સ્વામિ નીચનો પાપ ગ્રહની દ્રષ્ટિવાળો હોય તો આ માણસનું ધન રાજા હરી લેશે એમ જાણવું.

૭૩. બારમા ભાવનો સ્વામિ ધન ભાવમાં હોય, અને અગીયારમા ભાવનો સ્વામિ બારમા ભાવમાં હોય, તેમજ ધન ભાવનો સ્વામિ દુષ્ટ સ્થાન ૬-૮-૧૨ મે હોય કે નીચનો હોય તો આ માણસનો રાજાના દંડથકી ધનનો નાશ થાય.

૭૪. ધન ભાવનો સ્વામિ આઠમા ભાવમાં પાપ ગ્રહની સાથે નીચ રાશિમાં હોય અને ત્યાં રાજ કારક ગ્રહનો સમાગમ હોય તોપણ રાજ દંડથકી ધનનો નાશ થાય

૭૫. ધન ભાવનો સ્વામિ બારમે અને બારમા ભાવનો સ્વામિ ધન ભાવમ હોય અને તે બંને લગ્નના સ્વામિની દ્રષ્ટિવાળા હોય, વળી લગ્નનો સ્વામિ આઠમ ભાવમાં પાપગ્રહની સાથે રહેલો હોય તો રાજાના કોપથી ધનનો નાશ થાય.

૭૬. દશમા ભાવનો સ્વામિ યમ કે કંટક વર્ગ અથવા દંષ્ટ્રાકરાલ અંશમાં હોય, વળી તે અગીયારમા ભાવમાં લગ્નના સ્વામિ સાથે રહેલો હોય તો રાજાના કોપથી ધનનો નાશ થાય.

૭૭. બીજા અને અગીયારમા ભાવના સ્વામિઓ મંગળના સમાગમ કે દ્રષ્ટિવાળા હોય, વળી તે ક્રૂર અંશના નિર્બળ થઇને પાપગ્રહની સાથે રહેલા હોય તેમજ ચોર, શત્રુ વિગેરે ભાવના સ્વામિના સમાગમ કે દ્રષ્ટિવાળા હોય તો આ માણસનું ધન ચોર, અગ્નિ અને રાજાથી નાશ પામે છે.

૭૮. દશમા ભાવનો સ્વામિ આઠમા ભાવમાં પાપ ગ્રહની સાથે હોય અને તે ઘણુંકરીને ક્રૂર ષષ્ટિ અંશમાં રહેલો હોય, વળી તે બીજા ને અગીયારમા ભાવના સ્વામિના સમાગમવાળા હોય તો આ માણસનું ધન લોકોપવાદથી નાશ પામે છે.

૭૯. ધન ભાવના સ્વામિના નવમાંશપતિના નવમાંશ રાશિનો સ્વામિ પાપ ગ્રહની સાથે ૬-૮-૧૨ સ્થાને રહ્યો હોય અને તેને લગ્નના સ્વામિનો સમાગમ દ્રષ્ટિ હોય તો ચોર, અગ્નિ, અને રાજા તરફથી આ માણસનું ધન નાશ પામેછે.

૮૦. ધન ભાવના સ્વામિનો નવમાંશપતિ દુષ્ટ સ્થાન ૬-૮-૧૨ મે પાપ ગ્રહની સાથે રહેલો હોય અથવા તે ક્રૂર ષષ્ટિ અંશમાં રહેલો હોય તો તે માણસ નિર્ધન હોય છે.

૮૧. ધન ભાવ, ધન ભાવનો સ્વામિ અને લાભ ભાવનો સ્વામિ એ ત્રણ ગ્રહના સમાગમ કે દ્રષ્ટિવાળા હોય તો તે માણસ ધન વગરનો હોય છે.

૮૨. બારમા ભાવના સ્વામિનો નવમાંશનો સ્વામિ ધન ભાવના સ્વામિના સમાગમ કે દ્રષ્ટિવાળો હોય અથવા નીચ રાશિનો, અસ્તનો અને નિર્બળ પાપ ગ્રહની સાથે કેંદ્રમાં હોય તોપણ નિર્ધન થાય.

૮૩. ધન ભાવનો સ્વામિ જે રાશિમાં હોય, તે રાશિના સ્વામિના નવમાંશનો પતિ કાળદંડાદિ અંશમાં હોય તો આ માણસ નિર્ધન જાણવો.

૮૪. ધન ભાવનો સ્વામિ કેંદ્રમાં કે ત્રિકોણમાં ક્રૂર ષષ્ટિ અંશમાં હોય અથવા નીચનો કે અસ્તનો હોય તો થોડા ધનવાળો જાણવો.

૮૫. લાભ ભાવ અને ધન ભાવના સ્વામિઓ ક્રૂર ષષ્ટિ અંશમાં છતાં કેંદ્ર અને ત્રિકોણમાં રહેલા હોય તોપણ આ મનુષ્ય ધનવાળાને ઘેર જન્મે છે.

૮૬. ધન ભાવનો સ્વામિ વૈશેષિક વર્ગમાં છતાં પોતાની રાશિમાં ઊંચ મૂળ ત્રિકોણમાં હોય તોપણ આ માણસ ધનવાનને ઘેર જન્મે છે.

૮૭. લાભ ભાવનો સ્વામિ ક્રૂર ષષ્ટિ અંશમાં હોય તો આ માણસને ધનનો નાશ થાય છે.

૮૮. લગ્નનો સ્વામિ વૈશષિક વર્ગમાં હોય અને ધન ભાવનો સ્વામિ ક્રૂર ષષ્ટિ અંશમાં હોય અને બંને કેંદ્રમાં હોય તો આ માણસ ધનવાન પ્રગટ થાયછે.

૮૯. ધનભૂવન અને દશમા ભૂવનના સ્વામિઓ એકઠા બેઠા હોય અથવા દશમા ભૂવનના નવમાંશ પતિ સાથે લાભભૂવનનો સ્વામિ એકઠો બેઠો હોય તો ધનવાન માણસ હોય.

૯૦. લગ્નનો સ્વામિ બીજા ભાવે હોય, લાભનો સ્વામિ દશમા ભાવે હોય અને ધનેશનો નવમાંશ પતિ શૂભગ્રહ હોય તો આ માણસ ફકત નામથી ધનવાન હોયછે.

૯૧. લગ્નેશનો નવમાંશ પતિ અથવા ધનેશનો નવમાંશ પતિ શુભગ્રહ હોય, અને તેઓને ગુરૂ દેખતો હોય તો આ માણસ એક હજાર મોહોરનો ધનવાન થાય.

૯૨. લગ્નેશ ધનભાવમાં હોય અને લાભેશ દશમા ભાવમાં હોય અથવા લગ્નેશને અગીઆરમા ભાવનો સ્વામિ દેખતો હોય અગર ગુરૂ લગ્નેશને દેખતો હોય તોપણ ૧૦૦૦ મોહોરનો ધણી થાય છે.

૯૩. લગ્નેશના નવમાંશનો પતિ ગોપુરાંશગાં હોય અને તેને દશમા ભાવનો સ્વામિ દેખતો હોય તોપણ એક હજાર મોહોરનો માલિક થાય છે.

૯૪. દશમા ભાવના સ્વામિના નવમાંશ પતિનો સપ્તાંશ પતિ બળવાન હોય અને તેને શુક્ર તથા ગુરૂ દેખતા હોય તો બે હજાર મોહોરનો ધણી થાય છે.

૯૫. ધનભાવ અને લાભભાવ બળવાન થઇને સૌમ્યષ્ટિ અંશમાં તેમજ લાભ અને ધનભાવના સ્વામિઓ પણ સૌમ્યસૃષ્ટિ અંશમાં હોય આ માણસ ત્રણહજાર મોહોરનો ધણી થાય.

૯૬. ધનેશ, ગુરૂ, ચંદ્ર, અને સૂર્ય વૈશેષિકાંશ અંશમાં હોય અને તે પ્રમાણે લાભેશ પણ બળવાન થઇને વૈશેષિક અંશમાં હોય તો આ માણસ ધનવાન થાય.

૯૭. ધનેશના દ્દષ્કાંણના પતિના નવમાંશનો પતિ સર્વોત્તમ બળ પામ્યો હોય તો આ માણસ આઠ હજાર મોહોરનો ધણી થાય.

૯૮. લગ્નેશના દ્દષ્કાંણ પતિનો સપ્તમાંશ પતિ વૈશેશિક અંશમાં હોય તો દશહજાર મોહોરનો આ માણસ ધણી થાય.

૯૯. બારમે શુક્ર અને બીજે ગુરૂ પોતાના નવમાંશનો વૈશેષિક અંશમ હોય તો, તથા લગ્નેશ પણ પોતાના નવમાંશનો વૈશેષિક અંશમાં હોય આ માણસ દશ હજારથી વધારે મોહોરનો ધનવાન થાય.

૧૦૦. લગ્નેશની સાથે ગુરૂ કેંદ્રમાં કે ત્રિકોણમાં હોય અને ધન ભાવ વૈશેષિકાંશમાં હોય તો દશ હજાર સોનામોહોરથી વધારે ધનવાન થાય.

૧૦૧. દશમા ભાવના સ્વામિના દ્દષ્કાંણના પતિનો સપ્તમાંશ પતિ ઐરાવતાંશ ભાગમાં હોય તો આ માણસ લક્ષાધિપતિ થાય.

૧૦૨. ચારે કેંદ્રોમાં શુભગ્રહ હોય અને ધનભાવનો સ્વામિ સિંહાશન ભાગમાં કે પારાવતાંશમાં હોય તો આ માણસ બે લાખ ધનનો ધનવાન થાય.

૧૦૩. લાભલગ્ન અને ધનભાવના સ્વામિઓ વૈશેષિકાંશમાં અથવા મૃદુ અંશમાં હોય તો આ માણસ ત્રણ લાખ ધનનો ધનવાન થાય.

૧૦૪. ધન અને લાભ ભાવના સ્વામિઓ વૃદ્ધિભાવ થયલાં કેંદ્રમાં હોય,

વળી તે બળવાન હોય, વળી નવમા ભાવનો સ્વામિ પણ બળવાન થઇ વૃદ્ધિ ભાવવાળા કેંદ્રમાં હોય તો આ માણસ ત્રણ લાખથી વધારે ધનવાન થાય.

૧૦૫. કેંદ્રમાં અને ત્રિકોણમાં રહેલી રાશિઓ બળવાન હોય અથવા લાભભાવના સ્વામિના સમાગમવાળી હોય, પણ આ લાભભાવનો સ્વામિ વૈશેષિકાંશમાં હોય તો આ માણસ એક લાખ ધનનો ધનવાન થાય.

૧૦૬. લગ્નેશ, લગ્નના નવમાંશ પતિ અને નવમા ભાવના સ્વામિઓ ...રમ ઊંચ ભાગમાં હોય અને લાભ ભાવનો સ્વામિ વૈશેષિક વર્ગમાં હોય તો આ માણસ કરોડપતિ થાય છે.

૧૦૭. લગ્નેશના નવમાંશનો પતિ મૃદુઅંશમાં હોય અને તેને ગુરૂ દેખતો હોય તો આ માણસ રણ એટલે દેવું આપનારો થાય છે.

૧૦૮. ધન અને લાભભાવના સ્વામિના દ્દષ્કાંણ પતિના નવમાંશનો ...તે વૈશેષિકાંશ અંશમાં હોઇને કેંદ્રમાં કે ત્રિકોણમાં હોય તોપણ આ માણસ દેવું આપનારો થાય છે.

૧૦૯. બીજા ભાવમાં પાપગ્રહ હોય અને લગ્નેશ બારમે હોય, દશમા ભાવના સ્વામિને લાભ ભાવના સ્વામિનો સમાગમ કે દૃષ્ટિ હોય તો આ માણસ ઘણુંકરીને દેવાદાર હોય છે.

૧૧૦. ધનેશ નીચ રાશિનો તથા અસ્તનો હોય અને ધનભાવમાં તથા આઠમા ભાવમાં પાપગ્રહ હોય તો આ માણસ દેવાદાર થાય.

૧૧૧. ધનેશ એટલે ધન ભાવનો સ્વામિ નીચ રાશિનો ક્રૂર ષૃષ્ટિઅંશમાં હોય તેમજ લાભેશ પણ નીચ રાશિનો અને અસ્તનો હોય તોપણ આ માણસ દેવાદાર થાય.

૧૧૨. લાભેશ એટલે લાભભાવના સ્વામિનો નવમાંશ પતિ જન્મ કુંડળીમાં જે રાશિનો હોય તે રાશિનો પાત પાપ ગ્રહની સાથે દુષ્ટ સ્થાન ૬–૮–૧૨ મે ક્રૂર સૃષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં હોય તો આ માણસ દેવાદાર હોય છે.

૧૧૩. બીજા ભાવનો સ્વામિ રાહુની સાથે છઠ્ઠા ભાવમાં હોય અથવા જન્મ કુંડળીમાં રાહુ જે રાશિનો હોય તે રાશિનો સ્વામિ ધનભાવના સ્વામિ સાથે હોય તો તેઓની દશામાં આ માણસને દાંતનો રોગ થાય, અથવા તો દાંત પડી જાય એમ પંડિત પુરૂષો કહે છે.

૧૧૪. બીજા ભાવના સ્વામિ ભેગો છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામિ બેઠો હોય અને બીજા ભાવના સ્વામિના નવમાંશ પતિની રાશિનો સ્વામિ છઠ્ઠા ભાવના સ્વામિ ભેગો બેઠો હોય તો તેઓ પોતાની દશામાં દાંતનો રોગ કરી દાંત પાડે છે.

૧૧૫. બીજા ભાવના સ્વામિ સાથે શનિ રહેલો હોય અથવા ધનેશ પાપ ગ્રહ ભેગો હોય તો વાયુના ભયથી પ્રમાદ, આળસ્ય અથવા ઘેલછાપણું (ગાંડાપણું) થાય, અને ઉપર પ્રમાણે સૂર્ય ભેગો હોય તો રાજાના કોપથી પ્રમાદ થાય, અને મંગળ ભેગો હોય તો ગરમીના ભયથી પ્રમાદ થાય.

૧૧૬. બીજા ભાવના સ્વામિ સાથે બુધ હોય અને છઠ્ઠા ભાવમાં રાહુ અથવા કેતુ હોય તો, અથવા જન્મકુંડળીમાં રાહુ જે રાશિનો હોય અને આ રાશિના સ્વામિ ભેગો ધનેશ હોય તો તેની દશામાં તાળવામાંથી રોગ પેદા થાય.

૧૧૭. ઉપર પ્રમાણે માબાપના ભાવ અને માબાપના કારક ગ્રહ ઉપરથી તેમના દાંત બાબત વિચાર કરીને તે પ્રમાણે પંડિત પુરૂષોએ કહેવું.

૧૧૮. બીજા ભાવનો સ્વામિ શનિ મંગળની સાથે લગ્નમાં બેઠો હોય તો આ માણસના કાન કપાય અથવા કાનનો નાશ થાય.

૧૧૯. છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામિ અને ધનેશ એ બે લગ્નમાં હોય, અને શનિ અને મંગળ એ બે આઠમે હોય તોપણ આ માણસને કાનનો રોગ જાણવો.

૧૨૦. ઉપર પ્રમાણે માબાપ વિગેરે સંબંધી માણસના ભાવ અને તેમના કારક ગ્રહોથકી તેમના કાન સંબંધીનું ફળ વિચારીને કહેવું.

૧૨૧. બીજા ભાવનો સ્વામિ શૂભ ગ્રહ અને ચંદ્રની સાથે કેંદ્રમાં હોય તો તેને રૂપાના પાત્ર હોય એવી સમૃદ્ધિ જાણવી.

૧૨૨. ઉપર પ્રમાણે ધનેશ બુધ અને ગુરૂની સાથે કેંદ્રમાં હોય તો સોનાના પાત્રવાળી સમૃદ્ધિ ભોગવનારો માણસ જાણવો.

૧૨૩. પોતાની ઊંચ રાશિમાં ચંદ્ર, ગુરૂ, શુક્ર અને બુધ એઓ પોતાના નવમાંશમાં હોય તો તે ગ્રહો પોતપોતાની ધાતુ પાત્રવાળી સમૃદ્ધિ તે માણસને આપે.

૧૨૪. ધનેશ કેંદ્રમાં કે ત્રિકોણમાં હોય અથવા વૈશેષિક અંશમાં હોય તોપણ સુવર્ણના પાત્ર મેળવે.

૧૨૫. ધનેશ મૃદુ અંશમાં અથવા પોતાના ઊંચ નવમાંશમાં હોય તોપણ સુવર્ણનું પાત્ર મળે.

૧૨૬. ધનેશ બળવાન થઇને પોતાના નવમાંશમાં હોય તોપણ આ માણસ સૂવર્ણ પાત્રમાં ભોજન કરનારો જાણવો.

૧૨૭. ધન ભાવનો સ્વામિ મૃદુ અંશમાં હોય અથવા પારાવતાંશ અંશમાં હોય અને તે બળવાન થઇને કેંદ્રમાં હોય અને તેને પોતાનો મિત્ર શૂભ ગ્રહ દેખતો હોય તો ભોજન વખતે આ માણસ ઘણી તરેહના પાત્રમાં જમનારો જાણવો.

૧૨૮. ધન ભાવનો સ્વામિ કેંદ્રમાં બળવાન હોય તો વિચિત્ર જાતના પાત્રોમાં

ભોજન કરનારો જાણવો.

૧૨૯. શુક્ર, ગુરૂ, બુધ બળવાન થઇને વૈશેષિક વર્ગમાં રહેલા ધનેશની સાથે કેંદ્રમાં હોય તોપણ ઉપર મૂજબ જાણવું.

૧૩૦. ધનભાવનો સ્વામિ બળવાન થઇને વૈશેષિક વર્ગ સિવાય બીજા હરકોઇ વર્ગમાં હોય અને તેને શૂભગ્રહ દેખતા હોય તો કાંસાના પાત્રમાં જમનારો જાણવો.

૧૩૧. ધનેશના નવમાંશનો સ્વામિ જે નવમાંશમાં હોય તે રાશિનો સ્વામિ શૂભ ગ્રહ ભેગો હોય તોપણ કાંસાના પાત્રમાં જમનારો જાણવો.

૧૩૨. વર્ગોત્તમ રાશિવાળા ધન ભાવમાં ધનેશ હોય તો બે ધાતુવાળા પાત્રનો ભોગી જાણવો.

૧૩૩. ધનભાવનો સ્વામિ બળ વગરનો હોય અને તે પાપ ગ્રહની ાથે રહેલો હોય તો હલકા પાત્રનો ભોગી થાય.

૧૩૪. ધનભાવનો સ્વામિ પાપ ગ્રહ સાથે હોય અને તે દાવાગ્નિ, દંડ અથવા આયુષ નામના ષષ્ટિ અંશમાં હોય તો, અથવા તે નીચ રાશિના નવમાંશમાં પાપ ગ્રહની દ્રષ્ટિવાળો હોય તો તે માણસ ઘણા આહારવાળો એટલે ઘણું ખાનારો જાણવો; પણ આ યોગમાં ધનભાવના સ્વામિને શૂભગ્રહનો સમાગમ કે દ્રષ્ટિ હોય તો એમ ન સમજવું.

૧૩૫. ધનભાવમાં શૂભગ્રહ હોય અને ધનભાવનો સ્વામિ પણ શૂભ ગ્રહ ભેગો હોય અથવા આ બંનેને શૂભ ગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય તો સુખે કરીને ભોજન કરનારો જાણવો.

૧૩૬. ધનેશ બળવાન હોય અથવા વૈશેષિક અંશમાં હોય અથવા તેને ગુરૂ અને શુક્ર દેખતા હોય તો આ માણસ ધનવાન ને ભોજનના સુખવાળો જાણવો.

૧૩૭. દુષ્ટ ષષ્ટિઅંશમાં ધનભાવનો સ્વામિ હોય અને તેને લગ્નેશ દેખતો હોય અથવા પાપગ્રહ તેને દેખતા હોય અથવા તે નીચ રાશિના નવમાંશનો હોય તો આ માણસ સુખે કરીને ભોજન કરવા પામે નહીં એમ જાણવું.

૧૩૮. ધન ભાવનો સ્વામિ ગુરૂ અને બુધ સાથે હોય અથવા તે બંનેની દ્રષ્ટિવાળો હોય અથવા વૈશેષિક કે મૃદુ અંશમાં હોય તો આ માણસ અન્નનું દાન દેનારો જાણવો.

૧૩૯. ધનેશ બળવાન થઇને કેંદ્રમાં કે ઉપચય ભાવમાં હોય અને તેને બળવાન શૂભગ્રહ દેખતા હોય તોપણ આ માણસ અંન દેનારો અથવા ભોજન દેનારો થાય છે.

૧૪૦. ધન ભાવનો સ્વામિ શૂભગ્રહ પોતાની ઊંચ રાશિમાં અથવા શૂભ ગ્રહની દ્રષ્ટિવાળો હોય કે મૃદુ વિગેરે શૂભ વર્ગમાં હોય તો આ માણુસ થોડું જમનારો તથા રૂચી પ્રમાણે કામ કરનારો થાય છે.

૧૪૧. ધનેશ ક્રૂર સૃષ્ટિઅંશમાં હોય અને તેને કોઇ નીચનો ગ્રહ દેખતો હોય તો આ માણુસ પારકું અંન ખાનારો થાય.

૧૪૨. ધન ભાવનો સ્વામિ શૂભગ્રહ સાથે બળવાન હોય અથવા બીજે ભાવે શૂભગ્રહની રાશિ શૂભગ્રહ સાથે રહેલી હોય તો આ માણુસ ઊતાવળો જમનારો સમજવો.

૧૪૩. ધન ભાવનો સ્વામિ ચર રાશિનો હોય અથવા એ ધન ભાવમાં ચરરાશિ હોય અથવા ધન ભાવમાં ચર ગ્રહ હોય અથવા ચર પાપ ગ્રહનો સંબંધ હોય તો આ માણુસ ઉતાવળો જમનારો અને ભોજનની નિંદા કરનારો જાણુવો.

૧૪૪. લગ્ન, સાતમા, આઠમા કે ધન ભાવમાં સૂર્ય હોય અને તેને મંગળ દેખતો હોય અથવા તે ભાવમાં મંગળ હોય અને તેને સૂર્ય દેખતો હોય તો વીષ્ફોટક, અગ્નિ, કે નીચ માણુસથી પિડા ઉપજે.

૧૪૫. લગ્ન, બારમે, છઠ્ઠે કે સાતમે ભાવે મંગળ હોય અને તેની સાથે માંદી લગ્ન હોય (માંદી લગ્ન ગણિતથી વર્તાય છે), વળી તેને સૂર્ય દેખતો હોય અથવા અસ્તનો શત્રુગ્રહની રાશિનો કે નીચ રાશિમાં મંગળ હોય તો આ માણુસ ઘી જેવા પદાર્થ કે રૂધિરની સાથેજ જન્મ પામેલ છે એમ જાણુવું.

૧૪૬. માંદી લગ્નની સાથે મંગળ બીજે ભાવે અથવા આઠમા ભાવે હોય અથવા તે ધનેશના સમાગમ કે દ્રષ્ટિવાળો હોય તોપણુ ઘી જેવા પદાર્થ અને રૂધિરના સ્પર્શની સાથે જન્મ પામેલ છે એમ જાણુવું.

૧૪૭. ધનભાવમાં શનિ પાપગ્રહના સમાગમ કે દ્રષ્ટિવાળો હોય તો આ માણુસને કૂતરા તરફની બીક જાણુવી; અથવા ધનભાવનો સ્વામિ શનિના સમાગમ કે દ્રષ્ટિવાળો હોય તોપણુ કૂતરાની બીક જાણુવી.

૧૪૮. બીજા ભાવમાં રાહુ ગુલીક ગ્રહ (ગુલીક ગ્રહ ગણિતથી વરતાયછે) ની સાથે હોય તો આ માણુસને સર્પનો ભય જાણુવો, પણુ તેના સાથે મંગળ હોય તો નઠારો ખોરાક ખાનારો માણુસ જાણુવો; તથા ઉપર પ્રમાણે માબાપ વિગેરે સંબંધી માણુસો માટે પણુ ઉપરની રીતે જોવાનું પંડિત પુરૂષો કહે છે.

૧૪૯. લગ્નનો સ્વામિ શૂભગ્રહ ધનભાવમાં હોય તો આ માણુસને જમીનમાંથી દાટેલું ધન મળે.

૧૫૦. બીજા ભાવમાં નિર્બળ બુધ રહેલો હોય અને તેને પાપ ગ્રહ દેખતા

હોય તો આ માણુસની વાણી સ્થિર ન હોય એટલે બોલી ફેરફાર બોલી થાય.

૧૫૧. ધન ભાવનો સ્વામિ નિર્બળ થઇને ક્રૂર ષષ્ટિઅંશમાં હોય તો આ માણુસની વાણીને વાયુની પિડા થાય.

૧૫૨. ધન ભાવના સ્વામિને પાપ ગ્રહ દેખતો હોય તો આ માણુસની ધીરજથી વાણીનું ફરવાપણું મૂનિ લોક કહે છે.

૧૫૩. ધનભાવમાં પાપ ગ્રહનો સમાગમ કે દ્રષ્ટિ હોય, વળી ધનભાવનો સ્વામિ ક્રૂર ષષ્ટિઅંશમાં પાપ ગ્રહની સાથે અથવા પાપ ગ્રહની દ્રષ્ટિવાળો હોય તો આ માણુસ બીજા માણુસને છેતરનારો અને ઝેરના ઉપાયવાળો જાણુવો.

૧૫૪. ઉપર પ્રમાણે સઘળું ફળ ધન ભાવના સ્વામિ અને કારક ગ્રહના બળાબળથકી તથા ઊંચ, સ્વગ્રહ, મૂળ ત્રિકોણુ કે મિત્રગ્રહની રશિમાં બળાબળ થકી વિચાર કરીને પંડિત પુરૂષે કહેવું.

૧૫૫. સર્વેના કલ્યાણુને માટે રહસ્ય બાબતને પ્રકાશ કરનારો ધન ભાવનો ફળાદિશ વ્યય પંડિતના પુત્ર વ્યંકટાચાર્યે વર્ણુન કીધો છે.

ત્રીજા ભાવનો ભાવવિચાર.

ત્રીજા ભાવમાં ભાંડુ વિષે, પ્રાક્રમ વિષે, ઔષધ વિષે, સાહેતા વિષે, ગળા અને છાતી વિષે, જમણા કાન વિષે જોવું.

૧. ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ અને મંગળ આઠમા ભાવમાં બેઠા હોય અને પાપ ગ્રહોની તેઓના ઉપર દ્રષ્ટિ હોય તો સહોદર (ભાંડુનો) નાશ થાય; અને જો તે બંને ગ્રહો હરકોઇ ભાવે પાપ ગ્રહની રાશિમાં રહ્યા હોય અથવા તેની સાથે પાપ ગ્રહ બેઠા હોય તો તેને ભાઇઓ થાય, અને પાછા તે ભાઇઓનો નાશ થાય.

૨. ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ અને કારકગ્રહ જન્મ કુંડળીમાં અથવા નવમાંશ કુંડળીમાં હરકોઇ ભાવે નીચ રાશિમાં રહ્યા હોય, અથવા તેની સાથે જો પાપ ગ્રહ બેઠો હોય તેમજ ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં ક્રૂર ષષ્ટિઅંશના હોય તો તેને ભાઇઓ થાય, અને પાછો તેનો નાશ થઇ જાય.

૩. ત્રીજા ભાવમાં પાપ ગ્રહ રહ્યા હોય અથવા તે ભાવમાં પાપ ગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય, અથવા ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ પાપ ગ્રહની કર્તરીમાં બેઠો હોય તો સહોદર (ભાંડુ) નો નાશ થઇ જાય.

૪. ત્રીજા ભાવમાં પાપ ગ્રહની કર્તરી હોય અથવા પાપ ગ્રહની ત્રીજા ભાવને દ્રષ્ટિ હોય અથવા પાપ ગ્રહો ત્રીજા ભાવે બેઠા હોય અથવા ત્રીજા ભાવે નીચ

રાશિનો કોઇ ગ્રહ આવ્યો હોય અને તે ભાવને કોઇ શુભ ગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય નહીં તો ભાંડુનો નાશ થઇ જાય.

૫. ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં જે રાશિનો હોય તે રાશિનો સ્વામિ જન્મ કુંડળીમાં આઠમા ભાવે બેઠો હોય અથવા તે નીચ રાશિનો હોય અથવા શત્રુના ઘરનો હોય અથવા અસ્તનો હોય તો પોતાના ભાંડુનો નાશ થાય.

૬. ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ જો શનિ તથા કેતુ સથે રહ્યો હોય, અને તેને પાપ ગ્રહની દ્રષ્ટિ પડતી હોય, તેમજ જો તે નીચ રાશિમાં રહ્યો હોય તો સહોદર [ભાંડુ]નો નાશ થાય.

૭. ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ પાપગ્રહની કર્તરીમાં રહ્યો હોય અથવા કારક ગ્રહો પણ પાપગ્રહની કર્તરીમાં રહ્યા હોય તો સહોદર (ભાંડુ)નો નાશ થાય.

૮. ત્રીજા ભાવને પાપગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય અને એ ત્રીજા ભાવનો સ્વા[મિ] ત્રીજે બેઠો હોય અથવા તે ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ સૃષ્ટિ અંશ કુંડળીમાં ક્રૂર સૃષ્ટિ અંશના ભાગમાં રહ્યા હોય તો સહોદર (ભાંડુ)નો નાશ થાય.

૯. ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં જે રાશિનો હોય તે રાશિનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં જે ગ્રહના ઘરમાં બેઠો હોય તે રાશિનો સ્વામિ જો જન્મ કુંડળીમાં આઠમે ભાવે હોય તો સહોદરનો નાશ થઇ જાય, તેમજ ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ જે રાશિમાં બેઠો હોય તે ગ્રહ નવમાંશ કુંડળીમાં જે ગ્રહના ઘરમાં બેઠો હોય તે ગ્રહ અસ્તનો કે નીચનો કે છઠ્ઠા ભાવે બેઠો હોય તોપણ સહોદરનો નાશ થાય.

૧૦. ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ દુષ્ટ સ્થાન ૬–૮–૧૨ મે રહ્યો હોય અથવા કારકગ્રહ પણ તેમજ રહ્યો હોય, તેમજ તે બંનેને પાપગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય અથવા પાપગ્રહ સાથે બેઠા હોય અને કદી આ યોગમાં ત્રીજાનો સ્વામિ ઊંચનો હોય તોપણ સહોદરનો ક્ષય થઇ જાય.

૧૧. ત્રીજા ભાવમાં ઘણા પાપગ્રહો ભેગા હોય અથવા તેઓ કારકગ્રહ હોય, તેમજ તે ભાવનો સ્વામિ પણ તેવોજ હોય તો બાળપણમાં સહોદરનો નાશ થાય.

૧૨. ત્રીજા ભાવમાં કોઇપણ પાપગ્રહો બેઠેલા હોય તો ભાંડુ નાની ઉમરમાં નાશ પામે; અને ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ બળ વિનાનો હોય તો નાહાની ઉમરમાંજ ભાંડુનો નાશ થાય.

૧૩. ત્રીજા ભાવમાં શુભગ્રહ બેઠા હોય અથવા તે ત્રીજા ભાવને શુભગ્રહની દ્રષ્ટિ પડતી હોય તો, અથવા તે ભાવનો સ્વામિ બળવાન હોય તો તેને ભા-

ઇઓનો લાભ થાય.

૧૪. ત્રીજો ભાવ અથવા કારકગ્રહ જો શુભ ગ્રહની સાથે બેઠા હોય કે શુભગ્રહની દ્રષ્ટિ પડતી હોય અથવા ત્રીજો ભાવ બળવાન હોય તો ભાઇઓની વૃધી થાય.

૧૫. ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ અથવા કારકગ્રહ જો કેંદ્રમાં કે ત્રિકોણમાં રહ્યા હોય, અથવા પોતાના ઉંચ કે મિત્રની રાશિમાં કે પોતાની રાશિમાં રહ્યા હોય તો ભાઈઓનો લાભ થાય.

૧૬. ત્રીજો ભાવ અથવા તે ભાવનો સ્વામિ કે કારકગ્રહ તે જો શુભગ્રહ યુક્ત હોય અથવા નવગાંશ કુંડળીમાં ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ શુભગ્રહની રાશિમાં બેઠો હોય તો સહોદર (ભાંડુ) નો વધારો થાય.

૧૭. ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ ગોપુરાંશ બળ પામ્યો હોય, કારક ગ્રહો સિંહાશ[ન]શ બળ પામેલ હોય અને ત્રીજા ભૂવનનો સ્વામિ શુભગ્રહ હોય તો વિદ્વાન લોકો [ભા]ઇ વિગેરેનો લાભ થાય એમ કહેછે.

૧૮. ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ પારાવતાંશ બળ પામ્યો હોય અથવા કેંદ્રમાં હોય તેમજ શુભગ્રહો સાથે બેઠા હોય અને તે જન્મકુંડળીમાં તથા નવમાંશ કુંડળીમાં શુભગ્રહની રાશિમાં હોય તો ઘણા સહોદર થાય.

૧૯. ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ ત્રીજા ભાવમાં ઉંચનો, સ્વગ્રહનો, કે મૂળ ત્રિકોણનો બળવાન થઇ રહેલો હોય તો સહોદરની ઉત્પત્તિ થાય.

૨૦. ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ ષષ્ટિ અંશમાં મૃદુ અંશમાં બેઠો હોય અથવા તેને શુભગ્રહની દ્રષ્ટિ પડતી હોય તો, અથવા શુભગ્રહ સાથે બેઠા હોય તો સહોદરની ઉત્પત્તિ થશે.

૨૧. ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ વૈશેષિક અંશ બળ પામ્યો હોય, અથવા શુભ ગ્રહની તેના ઉપર દ્રષ્ટિ હોય અથવા ષષ્ટિ અંશ કુંડળીમાં, મૃદુ અંશમાં બેઠો હોય તો ભાઈઓની વૃધી થાય.

૨૨. લગ્નનો સ્વામિ અને ત્રીજા ભાવના સ્વામિને અરસપરસ મિત્રતા હોય તો ભાંડુઓ એક બીજા સાથે મિત્રતાથી વર્તે, અને તે બંને શત્રુ હોય તો શત્રુતાથી વર્તે, અને સમ હોય તો સમપણાથી વર્તે એમ જાણવું.

૨૩. કારકગ્રહ અને ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ એ બંને નવમાંશ કુંડળીમાં એ[ક]ી રાશિના આંકમાં રહ્યા હોય અને તે ગ્રહોને જન્મ કુંડળીમાં સૂર્ય, મંગળ, ગુરૂ [જો]તા હોય, અને જન્મ કુંડળીમાં ત્રીજા ભાવે એકી રાશિનો આંક હોય તો તેને ... પુરૂષ ભાઇઓનું સુખ કહેવું.

૨૪. જન્મ કુંડળીમાં ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ અને કારકગ્રહ નવમાંશ કુંડળીમાં બેકી રાસીમાં રહ્યા હોય ને જન્મ કુંડળીમાં પણ બેકી રાશિમાં હોય ને ત્રીજો ભાવ પણ બેકી રાશિનો હોય ને તેને શુક્ર અને ચંદ્ર દેખતા હોય તો બ્હેનો સહોદર થાય.

૨૫. જન્મ કુંડળીમાં અને નવમાંશ કુંડળીમાં ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ અને કારકગ્રહ બુધ કે શનિની રાશિમાં હોય, ત્રીજો ભાવ પણ બુધ કે શનિની રાશિમાં હોય અને તેમને શનિ અને બુધ દેખતા હોય તો નપૂંશક સહોદર થાય.

૨૬. જન્મ કુંડળીમાં ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ અને કારકગ્રહ જેટલે નવમાંશે હોય તેટલા ભાંડુ થાય, અથવા ત્રીજો ભાવ જેટલા નવમાંશે હોય તેટલી સંખ્યા પ્રમાણે ભાંડુ થાય.

૨૭. જન્મ કુંડળીમાં ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં જેટલા આં કની રાશિમાં હોય તેટલા ભાંડુ થાય, અથવા જન્મ કુંડળીમાં ત્રીજા ભાવ સ્વામિની જે રાશિ અને કારકગ્રહની રાશિનો જે સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં જેટલા આંકની રાશિમાં રહ્યો હોય તે બંનેની રાશિ મળીને જે સંખ્યા થાય તેટલી સંખ્યા પ્રમાણે ભાંડુ થાય, અથવા તે બંને ગ્રહોની રસ્મીના જેટલા આંક હોય તેટલી સંખ્યા પણ થાય; અને તે ગ્રહોને જન્મ કુંડળીમાં પાપ ગ્રહો દેખતા હોય તેટલા ભાંડુનો નાશ કરે.

૨૮. ઉપર કહેલા ગ્રહોમાં જે ઘણો બળવાન હોય તે ગ્રહના યોગ પ્રમાણે ભાંડુની સંખ્યા કહેવી; બીજા ગ્રહો વિષે જોવાની જરૂર નથી.

૨૯. ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ ઊંચનો કે બળવાન હોય, કેંદ્ર કે ત્રિકોણમાં બેઠો હોય અને તેને શુભ ગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય, અથવા ત્રીજાનો સ્વામિ મૂળ ત્રિકોણ રાશિનો હોય, અથવા સ્વગ્રહી હોય, અથવા મિત્રના ઘરનો હોય, અને વૈશેષિક બળ પામ્યો હોય તો તે પુરૂષ ઘણો ધીરજવાળો થાય.

૩૦. ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં શુભ ગ્રહની રાશિમાં બેઠો હોય અને તે ગ્રહ જન્મ કુંડળીમાં શુભ ગ્રહની સાથે બેઠો હોય તો તે પુરૂષ ધીરજવાન થાય; અને તેજ પ્રમાણે કારકગ્રહ હોય તો તે પુરૂષ શૂરવીર થાય.

૩૧. જન્મ કુંડળીમાં ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ જે રાશિનો હોય તે રાશિનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં જે ગ્રહની રાશિમાં બેઠો હોય તે રાશિનો સ્વામિ સ્વગ્રહી અથવા ઉંચનો હોય તો તે પુરૂષ યુદ્ધમાં ચતુર અને યુદ્ધમાં પ્રવીણ જાણવો

૩૨. ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ સ્વગ્રહી અથવા ઉંચનો થઇને આઠમા ભા
પાપગ્રહ સાથે રહ્યો હોય અને આઠમા ભાવે ચર રાશિ હોય અથવા ન

કુંડળીમાં આઠમા ભાવે ચર રાશિ હોય તો તે માણસ યુદ્ધમાં અગાઉથી દ્રઢ થાય.

૩૩. પાપગ્રહની રાશિ ત્રીજે ભાવે હોય અને તેમાં પાપગ્રહ બેઠા હોય તો, અથવા ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ પાપગ્રહની રાશિનો હોય ને તે ભેગા પાપગ્રહ બેઠેલા હોય તો તે માણસ યુદ્ધમાં અગાઉથીજ દ્રઢ થાય.

૩૪. ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ ક્રૂર ષષ્ટિ અંશમાં બેઠો હોય, અથવા તે નીચ રાશિનો હોય ને તેને પાપગ્રહ દેખતા હોય અથવા ભેગા બેઠા હોય તો તે માણસ યુદ્ધમાં જડ થઇ જાય.

૩૫. ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ સ્વગ્રહી અથવા ઊંચનો થઇ જન્મ કુંડળીમાં આઠમા ભાવે હોય અને કારકગ્રહ બળહિન થઇને ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં ક્રૂર ષષ્ટિ અંશમાં બેઠો હોય તો યુદ્ધથી પરાજય થાય.

૩૬. ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ સિંહાસનાંશ બળ પામ્યો હોય, અથવા પારાતાંશ બળ પામ્યો હોય, અથવા ગોપુરાંશ બળ પામ્યો હોય, અથવા ષષ્ટિ અંશ કુંડળીમાં મૃદુ અંશ નામના ભાગમાં હોય અને શુભ ગ્રહ ભેગા બેઠા હોય અથવા તેમની દ્રષ્ટિ હોય તો તે માણસ પોતાના મનની ઇચ્છા પ્રમાણે યુદ્ધ કરે, અને તેમાં ચતુર જાણવો.

૩૭. ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ શુભ ગ્રહની સાથે રહેલો હોય, અથવા સ્વગ્રહી કે ઊંચનો હોય તો તે માણસ યુદ્ધમાં ઇચ્છાવાળો અને રણસંગ્રામમાં પ્રવીણ જાણવો; અને તે ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ વૈશેષિક અંશ બળ પામ્યો હોય, અથવા ષષ્ટિઅંશ, કે મૃદુઅંશ બળ પામ્યો હોય તો ઉપર લખેલી કલમમાં લખ્યા પ્રમાણે ફળ મળે; અને જો તેથી ઉલટી રીતે હોય તો ઉલટું ફળ સમજવું.

૩૮. ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ જો સૂર્ય સાથે રહ્યો હોય તો તે માણસ ધીરો થાય, અને શૂક્લપક્ષના ચંદ્ર સાથે રહ્યો હોય તોપણ ધીરો થાય; અને કૃષ્ણપક્ષના ચંદ્ર સાથે રહ્યો હોય તો જડ થાય; અને મંગળ સાથે રહ્યો હોય તો ક્રોધી થાય; અને બુધ સાથે રહ્યો હોય તો સાત્વિક બુદ્ધિવાળો થાય.

૩૯. ઉપર પ્રમાણે ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ ગુરૂ સાથે રહ્યો હોય તો ધીરજવાન થાય, વળી સર્વ શાસ્ત્રના અર્થ જાણવામાં તે ચતુર થાય, અને શુક્ર સાથે રહ્યો હોય તો કામાતુર થાય અને તેથી ક્લેશ કરવામાં પ્રવીણ થાય.

૪૦. ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ શનિ સાથે રહ્યો હોય તો જડ થાય; રાહુ સાથે રહ્યો હોય તો બહારમાં મજબૂત અને હ્રદયમાં જડ થાય, કેતુ સાથે રહ્યો હોય તો રાહુ પ્રમાણે જાણવું.

૪૧. ત્રીજા ભાવના સ્વામિ સાથે ગુરૂ લગ્ને બેઠો હોય તો તે માણસને ચાર

પગવાળા પ્રાણીથી, અથવા ગાય વિગેરેથી ભય થાય; અને જળરાશિ જો લગ્ને હોય તો જળથી ભય થાય.

૪૨. જમકુંડળીમાં રાહુ જે રાશિનો હોય તે રાશિના સ્વામિ સાથે ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ બેઠો હોય અને લગ્નમાં રાહુ હોય તો તેને સર્પથી ભય થાય, અને ત્રીજા ભાવના સ્વામિ ભેગો બુધ બેઠો હોય તો ગળાનો રોગ થાય.

૪૩. ત્રીજા ભાવે નીચ રાશિનો ગ્રહ રહ્યો હોય અને છઠ્ઠે ભાવે અરતનો ગ્રહ બેઠો હોય ને તેને પાપગ્રહ દેખતા હોય તો તેને ઝેરી પદાર્થથી, ઔષધીનો ઉપાય કરવાથી અથવા ઝેર ખાવાથી પ્રમાદ થાય.

૪૪. શુક્ર બળવાન હોય અથવા ચંદ્ર બળવાન હોય ને તેને શૂભગ્રહ દેખતા હોય અથવા શૂભગ્રહો ભેગા બેઠા હોય અને ચંદ્ર અથવા શુક્ર ત્રીજા ભાવે બેઠેલ હોય અને તે સ્વગ્રહી અથવા ઊંચનો હોય, અને નવમાંશ કુંડળ
મિત્રગ્રહની રાશિમાં હોય તો સોના રૂપાના વાસણમાં જમનારો અને સુ
ભોગવનારો જાણવો.

૪૫. પાપગ્રહ ત્રીજે બેઠો હોય તો તેને ગળાનો રોગ થાય; અને તે ભેગો મંદીગ્રહ (ગણિતથી નીકળે છે અથવા વર્તાય છે) બેઠો હોય તો ગળાનો વધારે રોગ થાય, અને ત્રીજે ભાવે મંગળ બેઠો હોય અને તે મંગળ પ્રેત પુરૂષના ભાગનો હોય તો તેને કાનનો રોગ થાય.

૪૬. ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં ક્રૂર નામના ભાગમાં બેઠો હોય તોપણ તે માણસને કાનનો રોગ કરે એમ પંડિત લોકો કહેછે.

૪૭. ત્રીજા ભાવે શૂભગ્રહ બેઠા હોય અથવા દેખતા હોય, અને ત્રીજાભાવનો સ્વામિ શૂભગ્રહ સાથે બેઠો હોય તો કાનના આભૂષણનો પેહેરનારો જાણવો.

૪૮. ઉપર લખેલો યોગ હોય, અને ત્રીજા ભાવના સ્વામિ સાથે શુક્ર હોય તો સાચા મોતીનાં ઘરેણાં પેહેરનારો જાણવો; અને જો ગુરૂ બેઠો હોય તો સારૂ અમૂલ્ય ઘરેણું પેહેરનારો જાણવો; અને સૂર્ય હોય તો સારા રત્ન જડીત ઘરેણાં પેહેરનારો જાણવો; અને શનિ હોય તો નિલમણીથી જડીત ઘરેણું પેહેરનારો જાણવો.

૪૯. ઉપર લખેલો યોગ હોય, અને ત્રીજા ભાવના સ્વામિ ભેગો ચંદ્ર બેઠો હોય તો ઘણી જાતના આભૂષણ પેહેરનારો જાણવો; અને જો બુધ હોય તો નિલમણી જડીત ઘરેણું પહેરનારો જાણવો, અને જો મંગળ બેઠો હોય તો ચિત્ર વિચિત્ર આભૂષણ પેહેરનારો જાણવો, અને એ ગ્રહોને પાપગ્રહ દેખતા હોય તો તે પોતપોતાના ઘરેણાં નાશ કરે અથવા ચોરીએ જાય એમ જાણવું.

૫૦. ત્રીજા ભાવે શૂભગ્રહની રાશિ હોય તો કથા શ્રવણ ઉપર પ્રીતિ હોય, તેમજ પુન્યનું કામ કરવામાં પણ પ્રીતિ હોય, અને જો ત્રીજા ભાવે પાપગ્રહની રાશિ હોય અથવા ત્યાં પાપગ્રહ રહેલા હોય તો નઠારી વાતો સાંભળનારો જાણવો.

ચોથા ભાવનો ભાવવિચાર.

ચોથા ભાવમાં બંધુ વિષે, ઘર ખેતર વિષે, માતા વિષે, સ્થાનકની વૃદ્ધિ વિષે, ભોજન વિષે, વાહન વિષે, હૃદય વિષે, આસન વિષે, સયન તેમજ સુખ વિષે જોવું.

૧. જન્મ કુંડળીમાં લગ્નનો સ્વામિ ચોથા ભાવના સ્વામિ સાથે લગ્ને બેઠો હોય અથવા ચોથા ભાવે રહેલો હોય તો તે મનુષ્ય ઘરના લાભવાળો જાણવો;
ને તે ગ્રહોને શૂભગ્રહોની દ્રષ્ટિ હોય અથવા શૂભગ્રહ ભેગા બેઠા હોય અથવા
ગ્રહો સ્વગ્રહી અથવા ઊંચ રાશિના અથવા મિત્રના ઘરમાં બેઠા હોય અથવા
ળવાન હોય તો તેને યત્ન કર્યા વગર ઘરનો લાભ થાય.

૨. ચોથા ભાવનો સ્વામિ જો કેંદ્રમાં રહ્યો હોય અને તે બળવાન હોય, તે-
મજ તેને શૂભગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય તો સારા ઘરનો લાભ થાય; તેમજ તે ભાવનો
વામિ ઊંચનો થઇ વૈશેષિક અંશમાં આવ્યો હોય તોપણ ઘરનો લાભ થાય
મ જાણવું.

૩. જન્મ કુંડળીમાં ચોથા ભાવનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં જે રાશિમાં
ઠો હોય તે રાશિનો સ્વામિ જન્મ કુંડળીમાં કેંદ્ર ભૂવનમાં બેઠો હોય તો ઘરનો લાભ થાય.

૪. જન્મ કુંડળીમાં નવમા ભાવનો સ્વામિ કેંદ્ર ભાવમાં બેઠો હોય અને ચોથા ભાવનો સ્વામિ સ્વગ્રહી અથવા ઊંચનો અથવા મિત્રના ઘરમાં બેઠો હોય અને હરકોઇ ગ્રહ ચોથા ભાવે સ્વગ્રહી અથવા ઊંચનો થઇ બેઠો હોય તો તેને ચિત્ર વિચિત્રવાળા ઘરનો લાભ મળે એમ જાણવું.

૫. જન્મ કુંડળીમાં ત્રીજા ભાવે શૂભ ગ્રહ બેઠો હોય અને ચોથા ભાવનો સ્વામિ સ્વગ્રહી હોય અને તે સંપૂર્ણ બળ પામેલો હોય તો તે મનુષ્ય કિલ્લાબંધ હવેલીમાં રહેનારો જાણવો.

૬. જન્મ કુંડળીમાં ચોથા ભાવનો સ્વામિ સિંહાશનાંશ બળ પામ્યો હોય અથવા ગોપુરાંશ બળ પામ્યો હોય અથવા ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં મૃદુઅંશના ભાગમાં હોય તો તે સારી ઇમારતમાં રહેનારો જાણવો.

૭. જન્મ કુંડળીમાં ચોથા ભાવનો સ્વામિ પારાવતાંશ બળ પામ્યો હોય અને તેના ઉપર ગુરૂ અને ચંદ્રની દ્રષ્ટિ પડતી હોય અથવા ગોપુરાંશમાં રહ્યો હો-

ય તો તેને દેવતાઇ ઘર મળે.

૮. જન્મ કુંડળીમાં દશમા ભાવનો સ્વામિ અને ચોથા ભાવનો સ્વામિ તથા શનિ, એ ત્રણે ગ્રહો કેંદ્રમાં ભેગા બેઠા હોય તો તેને ચિત્ર વિચિત્ર કિલ્લાવાળું ઘર મળે.

૯. જન્મ કુંડળીમાં ચોથા ભાવનો સ્વામિ આઠમા ભાવે બેઠો હોય ને તેને પાપગ્રહ દેખતા હોય તો તે પુરૂષ ઘરનો નાશ કરે એટલે ઘર ખોય; અથવા ચોથાનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં જે રાશિમાં રહેલો હોય તેનો સ્વામિ જન્મ કુંડળીમાં આઠમા ભાવે રહ્યો હોય તોપણ ઉપર મૂજબ ઘરનો નાશ કરે.

૧૦. જન્મ કુંડળીમાં ચોથા ભાવનો સ્વામિ શૂભગ્રહ હોય અને તેને શૂભ ગ્રહ દેખતા હોય અથવા ચોથા ભાવનો કારકગ્રહ બળવાન હોય તો ભાઇઓમાં માનકારી થાય.

૧૧. જન્મ કુંડળીમાં ચોથા ભાવમાં ગુરૂ બેઠો હોય અને તે ચોથા ભાવના સ્વામિ ભેગો શૂભગ્રહ હોય અને તેને ગુરૂની દ્રષ્ટિ હોય તોપણ ઉપર મૂજબ ભાઇઓમાં શ્રેષ્ટ થાય.

૧૨. જન્મ કુંડળીમાં ચોથા ભાવનો સ્વામિ કેંદ્રમાં અથવા ત્રિકોણમ બેઠો હોય અને તેને પાપગ્રહની દ્રષ્ટિ ન હોય તેમ પાપગ્રહ ભેગા પણ બેઠા ન હે અને તે ગ્રહ વૈશેષિકાંશ વર્ગ બળ પામ્યો હોય તો તે મનુષ્ય પોતાના ભાઓનું પોષણ કરે તેવો સમર્થ થાય.

૧૩. જન્મ કુંડળીમાં ચોથા ભાવમાં ગુરૂ, શુક્ર અને બુધ એ ત્રણે ભેગા બેઠા હોય અથવા તે ત્રણ ગ્રહ ચોથા ભાવને દેખતા હોય અને ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં મૃદુઅંશના ભાગમાં હોય તોપણ ઉપર મૂજબ ભાઇઓનું પોષણ કરે એવો સમર્થ થાય.

૧૪. જન્મ કુંડળીમાં ચોથા ભાવનો સ્વામિ પાપગ્રહ સાથે બેઠેલો હોય અથવા ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં ક્રૂર ષષ્ટિઅંશના ભાગમાં બેઠો હોય અથવા ચોથા ભાવનો સ્વામિ નીચ રાશિનો અથવા શત્રુગ્રહની રાશિમાં બેઠેલો હોય તો ભાઇઓ તરફથી ત્યાગ થાય એમ જાણવું.

૧૫. જન્મ કુંડળીમાં ચોથા ભાવમાં ચોથા ભાવના સ્વામિની સાથે કે કારકગ્રહની સાથે ઘણા પાપગ્રહ રહેલા હોય તો ઉપર મૂજબ બંધુથી ત્યાગ થયેલો અને નઠારા ગુણવાળો હોય એમ જાણવું.

૧૬. જન્મ કુંડળીમાં ચોથા ભાવનો સ્વામિ કે કારકગ્રહ નવમાંશ કુંડળીમાં જે રાશિમાં બેઠો હોય તે રાશિનો સ્વામિ જન્મ કુંડળીમાં નીચ રાશિનો

હોય અથવા અસ્તનો હોય તો તેનાથી ભાઇઓને ધાસ્તી રહે તેવો સમર્થ હોય એમ જાણવું.

૧૭. જન્મકુંડળીમાં ચોથા ભ[illegible] સ્વામિ કેંદ્ર ભાવમાં બેઠો હોય અને તેને શૂભગ્રહો દેખતા હોય અને તે ચોથ[illegible]ભાવનો સ્વામિ ગોપુરાંશ બળ પામ્યો હોય અથવા ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં મૃદુઅંશ નામના ભાગમાં હોય તો તે ભાઇઓ સાથે સલાહ સંપથી રેહેનારો જાણવો.

૧૮. જન્મકુંડળીમાં ચોથા ભાવનો સ્વામિ બીજે અથવા અગીઆરમે અથવા નવમે અથવા પાંચમા ભાવે બેઠા હોય ને તેને શૂભગ્રહ દેખતા હોય અથવા નવમાંશ કુંડળીમાં જન્મકુંડળીના ચોથા ભાવનો સ્વામિ શૂભગ્રહની રાશિમાં [illegible]ઠો હોય અને તે ગ્રહને જન્મકુંડળીમાં શૂભ ગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય તો તે ભાઇઓ[illegible]ઉપકાર અને પોષણ કરનારો જાણવો.

૧૯. જન્મ કુંડળીમાં ચોથા ભાવે પાપગ્રહ રહેલા હોય તેમજ તેની આજુબાજુ બે ભાવે પણ પાપગ્રહ બેઠેલા હોય અને તે ચોથે ભાવે કોઇ નીચનો અથવા અસ્તનો ગ્રહ ભેગો બેઠો હોય અને તેને શૂભગ્રહની દ્રષ્ટિ ન હોય તેમ શૂભગ્રહ ભેગા પણ ન હોય તો તે ભાઇઓ સાથે વૈર રાખનારો અને ભાઇઓનો દ્વેશી જાણવો.

૨૦. જન્મકુંડળીમાં ચોથા ભાવે હરકોઇ ગ્રહ સ્વગ્રહી અથવા ઉંચનો અથવા મિત્રના ઘરમાં બેઠો હોય અને તેને ગુરૂની દ્રષ્ટિ હોય તો તે ભાઇઓમાં પૂજ્ય એટલે માનકારી હોય એમ જાણવું.

૨૧. જન્મકુંડળીમાં ચોથાભાવે ચર રાશિ હોય અને તે રાશિનો સ્વામિપણ ચર રાશિમાં બેઠો હોય અને તેમજ કારકગ્રહ પણ તે પ્રમાણે હોય તો તેની ઘણે ઠેકાણે ઇમારતો તથા ઘર હોય એમ જાણવું.

૨૨. જન્મ કુંડળીમાં ચોથા ભાવે સ્થિર રાશિ હોય અને તે રાશિનો સ્વામિ પણ સ્થિર રાશિમાં બેઠો હોય અને કારકગ્રહ પણ સ્થિર રાશિમાં હોય તો, અથવા ચોથા ભાવનો સ્વામિ ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં શૂભગ્રહની રાશિમાં બેઠો હોય તો તેનું ઘર તેની જીંદગી સૂધી નાશ ન પામે એટલે તેની પાસેથી જાય નહીં એમ જાણવું.

૨૩. જન્મ કુંડળીમાં બીજા ભાવનો સ્વામિ અને બારમા ભાવનો સ્વામિ અને ચોથા ભાવનો સ્વામિ એ ત્રણ ગ્રહોના ભેગા જેટલા પાપગ્રહ બેઠા હોય તેટલા ઘરનો નાશ થાય, પણ તે ગ્રહોને શૂભગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય તો નાશ થાય નહીં એમ જાણવું.

૨૪. જન્મકુંડળીમાં બીજા ભાવનો સ્વામિ અને બારમા ભાવનો સ્વામિ અને ચોથા ભાવનો સ્વામિ એ ત્રણે ગ્રહો કેં[દ્ર]માં અથવા ત્રિકોણ ભૂવનમાં બેઠા હોય તો ત્રણ ઘર થાય અને બે ગ્રહ [બેઠા હો]ય તો બે ઘર થાય અને એક ગ્રહ બેઠો હોય તો એક ઘર થાય અને તે સારૂં [સ]ુંદર અને રમણિક થાય એમ જાણવું.

૨૫. જન્મ કુંડળીમાં ચોથા ભાવનો સ્વામિ દશમે ભાવે બેઠો હોય અને દશમા ભાવનો સ્વામિ ચોથે ભાવે બેઠો હોય અને મંગળ હરકોઈ ભાવે બળવાન હોય તો તે મનુષ્ય ઘણે ઠેકાણે ક્ષેત્ર અથવા ઘર બંધાવનારો જાણવો.

૨૬. જન્મ કુંડળીમાં દશમા ભાવનો સ્વામિ અને ચોથા ભાવનો સ્વામિ બળવાન હોય અને તે બંનેને પરસ્પર મિત્રતા હોય તોપણ ઘણે ઠેકાણે ક્ષેત્ર અથવા ઘર બંધાવનારો જાણવો.

૨૭. જન્મ કુંડળીમાં ચોથા ભાવમાં શૂભગ્રહ બેઠા હોય અને ચોથા ભા[વ]નો સ્વામિ પણ શૂભગ્રહ ભેગો હોય અને ચોથા ભાવનો કારકગ્રહ શૂભગ્રહ [ભેગો] બેઠો હોય તો તે ઘણા પૈસાવાળો અને ઘણી જગ્યાએ ઘર બંધાવનારો જાણવો.

૨૮. જન્મ કુંડળીમાં ચોથા ભાવનો સ્વામિ પાંચમે ભાવે બેઠો હોય અને તે ગોપુરાંશ વર્ગબળ પામ્યો હોય અથવા ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં મૃદુઅંશ ભાગમાં હોય તોપણ તે મનુષ્ય ઘણા ઘરવાળો હોય એમ જાણવું.

૨૯. જન્મ કુંડળીમાં ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ ભ્રાતુ કારકગ્રહ સાથે રહ્યો હોય અથવા ચોથા ભાવનો સ્વામિ ચોથા ભાવમાં રહેલો હોય તો તેને ભાઇના ઘરનો લાભ થાય એટલે ઉછેદીયું લેનારો જાણવો.

૩૦. જન્મ કુંડળીના ચોથા ભાવનો સ્વામિ અને નવમાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ એ બંને જન્મ કુંડળીમાં કેંદ્રમાં બેઠા હોય અને તેને મિત્ર ગ્રહો દેખતા હોય અથવા મંગળ ભેગો બેઠો હોય અથવા દ્રષ્ટિ હોય તોપણ તેને ભાઇઓનું ધન તથા ઘર મળે એમ જાણવું.

૩૧. જન્મ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ બળવાન થઇ ચોથે બેઠો હોય અને ચોથાનો સ્વામિ બળવાન થઇ લગ્ને બેઠો હોય ને તે બંનેને શૂભગ્રહો દેખતા હોય તો પોતાના પ્રાક્રમથી ક્ષેત્ર અથવા ઘર બંધાવનારો જાણવો.

૩૨. સ્ત્રી કારકગ્રહ ચોથે હોય ને ચોથાનો સ્વામિ સાતમે હોય અને તે બંનેને પરસ્પર મિત્રતા હોય તો તેને પોતાની સ્ત્રીથી ઘરનો લાભ થાય એમ જાણવું.

[ ]ારા
ભાવ જન્મ કુંડળીમાં છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામિ ચોથા ભાવે બળવાન થઇ બેઠો
હોય અ[ને] કાંઇ ચોથા ભાવનો સ્વામિ બળવાન થઇ છઠ્ઠા ભાવે બેઠો હોય અને છઠ્ઠા
ભાવથી [ચોથા ભા]વનો સ્વામિ વધારે બળવાન હોય તો તેને શત્રુની પૃથ્વી, ક્ષેત્ર
એક રા[ ]

અને ઘર મળે એમ જાણવું.

૩૫. જન્મ કુંડળીમાં ચોથા ભાવનો સ્વામિ પારાવતાંશ બળ પામ્યો હોય અથવા સ્વગ્રહી હોય અથવા ત્રીજે, છઠ્ઠે, દશમે, અગીઆરમે ભાવે બેઠો હોય અને તે આરોહ બળ પામ્યો હોય અને તેને શૂભ ગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય તો તે મનુષ્ય ઘણા ક્ષેત્ર અથવા ઘણા ઘર જગ્યાવાળો હોય એમ જાણવું.

૩૬. જન્મ કુંડળીમાં બીજા ભાવનો સ્વામિ અને અગીયારમા ભાવનો સ્વામિ ચોથા ભાવે બેઠેલા હોય અને ચોથા ભાવનો સ્વામિ કારકગ્રહ હોય અથવા વૈશેષિકાંશ વર્ગબળ પામ્યો હોય અને તેને શૂભ ગ્રહો દેખતા હોય તો તે ઘણા દ્રવ્યવાળો અને ઘણા ઘરવાળો હોય એમ આર્ય લોકો કહે છે.

૩૭. જન્મ કુંડળીના ચોથા ભાવનો સ્વામિ નીચ રાશિનો હોય અથવા અસ્તનો હોય અથવા પાપગ્રહના અંતરમાં (બે બાજુ પાપગ્રહ હોય) હોય ને તેને પાપગ્રહ દેખતા હોય કે ચોથા ભાવે પાપગ્રહ રહેલા હોય તેમજ છઠ્ઠા ભાવે પણ પાપગ્રહ રહેલા હોય તો ઘર તથા ક્ષેત્રનો નાશ થાય એમ જાણવું.

૩૮. જન્મ કુંડળીમાં હરકોઇ ભાવે મંગળ પાપગ્રહની કર્તરીમાં રહ્[યો] હોય અથવા પાપગ્રહની સાથે બેઠો હોય કે તેને પાપગ્રહો દેખતા હોય અ[થવા] ચોથા ભાવે પાપગ્રહની રાશિ હોય અથવા નવમાંશ કુંડળીમાં ચોથે ભાવે પાપ[]ગ્રહની રાશિ હોય તો ઘર, ખેતર અને જગ્યા તે મનુષ્ય પાસે રહે નહિ.

૩૯. જન્મકુંડળીમાં ચોથા ભાવનો સ્વામિ ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં [] ષષ્ટિઅંશમાં બેઠો હોય અને જન્મકુંડળીમાં ચોથા ભાવે પાપગ્રહ બેઠા હ[ોય] અથવા ચોથા ભાવનો સ્વામિ નીચનો હોય અથવા છઠ્ઠા, આઠમા, બારમા ભ[ાવે] બેઠો હોય અને છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામિ ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં અતિભીષણના ભાગ[માં] હોય તો ક્ષેત્ર તથા ઘરનો નાશ થાય.

૪૦. જન્મકુંડળીમાં ચોથા ભાવનો સ્વામિ પાપગ્રહ સાથે બીજે ભ[ાવે] બેઠો હોય અને તે નીચનો અથવા શત્રુના ઘરનો હોય તોપણ ઘર ક્ષેત્રનો ન[ાશ] થાય; અને જો ચોથા ભાવનો સ્વામિ ઉંચનો હોય પણ તે પાપગ્રહ ભે[ગો] હોય તો ક્ષેત્ર, ઘર વેચાણ થઈ જાય.

૪૧. જન્મકુંડળીમાં દશમા ભાવનો સ્વામિ પાપગ્રહ સાથે [ ] [બે]ઠો હોય અને દશમા ભાવનો સ્વામિ ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં ક્રૂર [ ] [અ]થવા યમ એવા નામના ભાગમાં હોય તો તે માણસનો [ ] થયાથી [ ] નાશ થાય એમ જાણવું.

૪[ ] [ ] અને [ ]

ષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં ક્રૂર અથવા અવરોહ અથવા નાશ અથવા મૃત્યુ અથવા યમ એવા નામના ભાગમાં હોય તોપણ ઉપર પ્રમાણે અમલનો નાશ થયાથી ઘર ક્ષેત્રનો નાશ થાય એમ જાણવું.

૪૩. જન્મકુંડળીમાં ચોથા ભાવનો સ્વામિ સૂર્ય ભેગો નીચ સ્થાને (છઠ્ઠા, આઠમા, બારમા સ્થાને) બેઠો હોય અને બીજા ભાવનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં જે ગ્રહની રાશિમાં બેઠો હોય તે રાશિનો સ્વામિ ઉપર કહ્યા પ્રમાણે ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં ક્રૂર અથવા અવરોહ અથવા નાશ અથવા મૃત્યુ અથવા યમના ભાગમાં હોય ને તે ગ્રહો જન્મકુંડળીમાં પાપગ્રહ સાથે બેઠા હોય તો રાજાના હુકમથી ક્ષેત્ર ઘરનો નાશ થાય એમ જાણવું.

૪૪. જન્મકુંડળીના ચોથા ભાવના સ્વામિની ઉપર ગુરૂની દ્રષ્ટિ હોય અને તે ગુરૂ શુભગ્રહ સાથે બેઠો હોય અથવા તો ગુરૂ શુભ ગ્રહના અંતરમાં હોય તેમ ચોથા ભાવમાં શુભગ્રહ બેઠા હોય તો તે મનુષ્ય સર્વમાં સુખી થઈ સુખ ભોગવે એમ જાણવું.

૪૫. ગુરૂ બળવાન થઈને ચોથા ભાવના સ્વામિ ભેગો બેઠો હોય અથવા ચોથા ભાવનો સ્વામિ કોઈ શુભગ્રહના ભેગો કેંદ્રમાં બેઠો હોય ને તે ચોથા ભાવના સ્વામિને ગુરૂ દેખતો હોય તો, અથવા તે ચોથા ભાવનો સ્વામિ ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં મૃદુ અંશના ભાગમાં બેઠો હોય તો તે માણસ સુખી હોય એમ જાણવું.

૪૬. ચોથા ભાવે ગુરૂ હોય અથવા ચોથા ભાવે શુભગ્રહ હોય અને તેની બંને બાજુ (પાંચમે, ત્રીજે) શુભગ્રહ રહ્યા હોય અને તે લગ્નના સ્વામિ કરતાં વધારે બળવાન હોય તો તે માણસ સુખી અને સર્વ જનોમાં સુખી હોય એમ જાણવું.

૪૭. જન્મકુંડળીના ચોથા ભાવનો સ્વામિ અને ગુરૂ ગોપુરાંશ બળ પામ્યા હોય વા તે બે ગ્રહો બીજે, અગીયારમે અને વૃદ્ધિ *ભાવમાં બેઠા હોય તોપણ તે મનુષ્ય સુખી હોય એમ જાણવું.

૪૮. બળ વગરનો ગુરૂ પાપગ્રહ સહિત ચોથા ભાવે બેઠો હોય અને ...ભાવનો સ્વામિ હરકોઇ ભાવે પાપગ્રહ સહિત બેઠો હોય તો તે મનુ... દ્રવ્ય છતાં દુઃખી હોય એમ જાણવું.

...ા ભાવનો સ્વામિ પાપગ્રહ સાથે હરકોઇ ભાવે બેઠો હોય ને ... હોય તો પુત્ર, દ્રવ્ય અને બંધુ છતાં પણ દુઃખી હોય; અને ...ામિ પાપ ગ્રહ સહીત નવમાંશ કુંડળીમાં પાપ ગ્રહની રાશિમાં ...ખી હોય.

---

૫૦. જન્મકુંડળીના ચોથા ભાવનો સ્વામિ સૂર્ય મંગળ ભેગો બેઠો હોય અને તે ચોથાનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં પાપ ગ્રહની રાશિમાં હોય ને તે ચોથા ભાવના સ્વામિને જન્મકુંડળીમાં શુભગ્રહ ન દેખતા હોય અને તે ચોથા ભાવનો સ્વામિ અવરોહ નામના ભાગથી બીજા ભાવમાં રહ્યો હોય તો જન્મથી હમેશાં દુઃખી હોય.

૫૧. સૂર્ય અને મંગળ નવમાંશ કુંડળીમાં નીચ રાશિ અથવા શત્રુ ગ્રહની રાશિમાં બેઠા હોય અને તે બે ગ્રહો જન્મકુંડળીમાં ચોથા ભાવે બેઠા હોય અને તેને પાપગ્રહ દેખતા હોય અને જન્મકુંડળીના ચોથા ભાવનો સ્વામિ પણ નવમાંશ કુંડળીમાં પાપગ્રહની રાશિમાં બેઠો હોય તો તે માણસ ઘર અને દ્રવ્ય વ...રનો દરિદ્રી હોય.

૫૨. ચોથા ભાવ અથવા ચોથા ભાવનો સ્વામિ પાપગ્રહ સહીત હોય અને બંનેને પાપગ્રહ દેખતા હોય અથવા તે બંનો પાપગ્રહની કર્તરીમાં હોય અથવા ચોથા ભાવનો સ્વામિ ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં પાપગ્રહની રાશિમાં હોય ને તેને શુભ ગ્રહ દેખતા હોય તોપણ તે માણસ પાપી હોય એમ જાણવું.

૫૩. ચોથા ભાવમાં ચંદ્ર, બુધ, ગુરૂ, શુક્રની રાશિ હોય અને ચોથા ભાવે સંપૂર્ણ બળ પામી શુભ ગ્રહ બેઠા હોય ને તેને શુભ ગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય તો તે માણસ પૃથ્વીનું સુખ ભોગવનારો જાણવો.

૫૪. ચોથા ભાવે શુક્ર બેઠો હોય ને તેને બુધ દેખતો હોય અથવા તે શુક્ર શુભ ગ્રહની કર્તરીવાળો હોય અને તે શુક્ર ગોપુરાંશ વર્ગબળ પામ્યો હોય તો તે પુન્યશાળી હોય એમ જાણવું.

૫૫. ચોથા ભાવે ઘણા પાપગ્રહ બેઠા હોય અને તે ભાવનો સ્વામિ શત્રુના ઘરમાં અથવા અસ્તનો હોય અથવા પાપગ્રહ સહીત હોય અથવા ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં યમ નામના ભાગમાં હોય તો તે માણસ ઘણો પાપી હોય.

૫૬. ચોથા ભાવે નીચનો અથવા અસ્તનો અથવા શત્રુના ઘરનો ગ્રહ બેઠો હોય ને તે ઠેકાણે જળચર રાશિ હોય ને ચોથાનો સ્વામિ બળહિન હોય તો તે માણસ વાવ અથવા કૂવામાં અથવા તળાવ નદીમાં ડૂબે તેવી ઘાતવાળો જાણવો.

૫૭. લગ્નનો સ્વામિ નિર્બળ હોય ને તે ચોથા ભાવે બેઠો હોય અને નીચ રાશિનો સૂર્ય ભેગો બેઠો હોય અથવા કોઇ જળગ્રહ ભેગો બેઠો હોય અને ચોથા ભાવનો સ્વામિ બળહિન હોય તોપણ જળની ઘાત થાય એમ જાણવું.

૫૮. ચોથા ભાવનો સ્વામિ લગ્નના સ્વામિ સહીત ચોથા ભાવે બેઠો હોય

અને તેને દશમા ભાવનો સ્વામિ દેખતો હોય તોપણ નદી અથવા કૂવો અથવ તળાવમાં પડે એમ જાણવું.

૫૯. ચોથા ભાવનો સ્વામિ જે રાશિમાં બેઠો હોય તે રાશિનો સ્વામિ જે ગ્રહ હોય તે ગ્રહને ચોથા ભાવનો સ્વામિ દેખતો હોય અથવા ચોથા ભાવનો સ્વામિ ભેગો બેઠો હોય તો તે મનુષ્ય નદીના જળમાં ડૂબે.

૬૦. સૂર્ય અને મંગળ ચોથે બેઠા હોય ને તેને ચોથા ભાવનો સ્વામિ અથવા દશમા ભાવનો સ્વામિ દેખતો હોય તો તેને પથ્થર લાગવાથી પિડા થાય એમ જાણવું.

૬૧. ચોથા ભાવનો સ્વામિ શનિ અને રાહુ સહિત હોય અને મંગળ દેખતો હોય અને શૂભગ્રહો દેખતા ન હોય તોપણ પથ્થર લાગવાથી પિડા થા એમ જાણવું.

૬૨. કેંદ્ર ભાવમાં ચંદ્ર અથવા શુક્ર બેઠા હોય અને તેના ભેગો પાપ હોય અને તેને પાપગ્રહ દેખતા પણ હોય, અને તે ચંદ્ર અથવા શુક્ર નવમાંશ કુંડળીમાં પાપગ્રહની રાશિમાં હોય અને તે ચંદ્ર અથવા શુક્ર અવરોહ બળ પામ્યા હોય તો તે માણસ પોતાની મા સાથે વ્યભિચાર કરનારો જાણવો.

૬૩. જન્મકુંડળીમાં ચંદ્ર ભેગો પાપગ્રહ હોય ને તે ચંદ્રને પાપગ્રહ દેખતો હોય અને સૂર્ય કેંદ્રમાં બેઠો હોય અથવા પાપગ્રહ ચોથા ભાવે બેઠો હોય ને તેને પાપ ગ્રહ દેખતા હોય તોપણ તે મા સાથે વ્યભિચાર કરનારો જાણવો.

૬૪. ચોથા ભાવના સ્વામિને પાપગ્રહ દેખતા હોય ને તે ચોથા ભાવના સ્વામિ ભેગા પાપગ્રહ બેઠા હોય અને શૂભ ગ્રહ દેખતા ન હોય ને સાતમા ભાવના સ્વામિ કરતાં લગ્નનો સ્વામિ નિર્બળ હોય તો તે માણસ માતા સમાનની સ્ત્રી સંગાતે વ્યભિચાર કરનારો જાણવો.

૬૫. સાતમા ભાવનો સ્વામિ પાપગ્રહ સહિત ચોથે બેઠો હોય અને તેને પાપગ્રહ દેખતા હોય અથવા સાતમા ભાવનો સ્વામિ ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં ક્રૂર ષષ્ટિ અંશમાં બેઠો હોય તો તે માણસ બેહેન સંગાતે વ્યભિચાર કરનારો જાણવો.

૬૬. ચોથે શનિ હોય અને તેને પાપગ્રહ દેખતા હોય અથવા પાપગ્રહ ભેગા બેઠા હોય તોપણ તે બેહન સંગાતે વ્યભિચાર કરનારો જાણવો.

૬૭. ચોથા ભાવનો સ્વામિ રાહુ સહિત હોય અને શનિ કે સૂર્ય પણ પાપ ગ્રહ સહિત હોય તો તે પુરૂષની માતા અન્ય પુરૂષની સાથે વ્યભિચાર કરનારી જાણવી; અથવા ચોથા ભાવનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં લગ્નના સ્વામિ ભેગો જન્મકુંડળીમાં હરકોઇ ભાવે બેઠો હોય તોપણ તેની માતા અન્ય પુરૂષથી વ્યભિચાર કરનારી જાણવી.

૬૮. ચોથા ભાવનો સ્વામિ લગ્ને બેઠો હોય અને ચંદ્ર, ગુરૂ, બુધ, શુક્ર અને સૂર્ય વૈશેષિકાંશ બળ પામ્યા હોય તો તેની માતા પતિવ્રતાવ્રત પાળનારી જાણવી.

૬૯. ચોથા ભાવનો સ્વામિ ચંદ્ર હોય અને તેના ભેગો રાહુ અથવા કેતુ હોય તો તેની માતા નીચ માણસ સાથે વ્યભિચાર કરનારી જાણવી; અને ચંદ્ર સાથે શનિ હોય તો શૂદ્ર સાથે; બુધ હોય તો વૈશ્ય સાથે વ્યભિચાર કરનારી જાણવી.

૭૦. ઉપર લખ્યા મૂજબ ચોથા ભાવનો સ્વામિ ચંદ્ર હોય અને તેના ભેગો સૂર્ય બેઠો હોય તો ક્ષત્રીજાતિથી વ્યભિચાર કરનારી જાણવી; અને શુક્ર થા ગુરૂ બેઠા હોય તો વિદ્વાન બ્રાહ્મણ સાથે; તેમ ભેગો મંગળ બેઠો હોય તો બ્રાહ્મણ સાથે વ્યભિચાર કરનારી નિઃસંશય જાણવી. આ યોગને સર્વાર્થચિંતામણીનો ગ્રંથકાર સાચો યોગ છે એવું કહે છે.

૭૧. છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામિ અને ચોથા ભાવનો સ્વામિ એ બંને ગ્રહો નવમા ભાવે બેઠા હોય તો તેનો પિતા વ્યભિચારી છે એમ જાણવું, અથવા નવમા ભાવનો સ્વામિ અને ચોથા ભાવનો સ્વામિ ચોથે બેઠો હોય તોપણ એમજ જાણવું.

૭૨. લગ્નનો સ્વામિ અને નવમા ભાવનો સ્વામિ અને ચોથા ભાવનો સ્વામિ અને છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામિ એ ચાર ગ્રહો હરકોઇ ભાવે એકઠા બેઠા હોય તો તે માણસ પોતાના બાપથી નહિ પણ બીજાથી પેદા થયલો છે એમ જાણવું.

૭૩. ચોથો ભાવ પાપગ્રહની કર્તરીમાં હોય અથવા ચોથા ભાવનો સ્વામિ પાપ ગ્રહની કર્તરીમાં હોય અથવા ચોથા ભાવનો કારક ગ્રહ પાપગ્રહની કર્તરીમાં હોય ને તેને શૂભ ગ્રહો દેખતા ન હોય અને લગ્નના સ્વામિ કરતાં નવમા ભાવનો સ્વામિ નિર્બળ હોય તોપણ તે માણસ જારથી ઉત્પન્ન થયલો જાણવો.

૭૪. લગ્નને ગુરૂ દેખતો ન હોય અને ચંદ્રને પણ ગુરૂ દેખતો ન હોય અને સૂર્ય તથા ચંદ્ર હરકોઇ ભાવે એકઠા બેઠા હોય અથવા ચંદ્ર પાપગ્રહ સહિત હોય અથવા સૂર્ય પાપગ્રહ સહિત હોય તોપણ પારકા પેટથી ઉત્પન્ન થયલો જાણવો.

૭૫. નવમા ભાવે તથા ચોથા ભાવે પાપગ્રહ હોય અને લગ્નનો સ્વામિ પાપગ્રહ સહિત નિર્બળ થઇ બેઠો હોય અને નવમાંશ કુંડળીમાં ચોથા ભાવની રાશિનો સ્વામિ અને જન્મ કુંડળીમાં ચોથા ભાવની રાશિનો સ્વામિ પોતાની રાશિના ન હોય તો પારકાથી ઉત્પન્ન થયેલો જાણવો.

૭૬. ચોથા ભાવે શૂભ ગ્રહ બેઠા હોય અથવા ચોથા ભાવનો કારક ગ્રહ

શુભ ગ્રહ ભેગો બેઠો હોય અને ચોથા ભાવનો સ્વામિ બળવાન હોય તો તે માણસની માતાનું આયુષ્ય લાંબુ જાણવું.

૭૭. ચંદ્ર બળવાન હોય અથવા શુક્ર બળવાન હોય ને તેને શુભ ગ્રહો દેખતા હોય ને તે ચંદ્ર, શુક્ર નવમાંશ કુંડળીમાં શુભ ગ્રહની રાશિમાં બેઠા હોય ને તે ચંદ્ર, શુક્ર જન્મ કુંડળીમાં કેંદ્રભૂવનમાં હોય ને જન્મ કુંડળીના ચોથા ભાવે શુભ ગ્રહની રાશિ હોય તો તે માણસની માતા લાંબુ આયુષ્ય ભોગવે.

૭૮. ચોથા ભાવનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં જે રાશિમાં બેઠો હોય તે રાશિનો સ્વામિ જન્મ કુંડળીમાં કેંદ્રમાં બળવાન થઇ બેઠો હોય અથવા ચંદ્ર જન્મ કુંડળીમાં કેંદ્રમાં બેઠો હોય તો તેની માતા ઘણા આયુષ્યવાળી જાણવ

૭૯. જન્મકુંડળીમાં ચંદ્ર પાપગ્રહની કર્તરીમાં હોય ને તે ચંદ્ર ભે પાપગ્રહ બેઠો હોય અને ચોથા ભાવને પાપગ્રહ દેખતા હોય તો તેની મા નું આયુષ્ય થોડું જાણવું; અને એ પ્રમાણે શુક્ર હોય તોપણ તેમજ જાણવું.

૮૦. જન્મકુંડળીમાં ચંદ્ર અથવા શુક્રથકી સાતમે પાપગ્રહ બેઠા હોય તો પણ માતાનું આયુષ્ય થોડું જાણવું; અથવા ચોથે શનિ હોય ને તેને પાપગ્રહ દેખતા હોય તોપણ એમજ જાણવું.

૮૧. જન્મ કુંડળીના ચોથા ભાવે શનિ બેઠો હોય ને તેને શુભ ગ્રહો દેખતા હોય તો માતાનું ઘણું આયુષ્ય જાણવું; અને જો પાપગ્રહના ઘરમાં શનિ બેઠો હોય ને તેના ભેગા બીજા પાપ ગ્રહ બેઠા હોય તો માતાનું આયુષ્ય થોડું જાણવું.

૮૨. જન્મ કુંડળીમાં ચોથા ભાવનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં જે રાશિમાં બેઠો હોય તે રાશિનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં જે ગ્રહના ઘરમાં બેઠો હોય તે ગ્રહની મહાદશા, અંતરદશામાં માતાને રિષ્ટ કરે એમ જાણવું.

૮૩ જન્મ કુંડળીમાં ચોથા ભાવનો સ્વામિ અને ચોથા ભાવનો કારક ગ્રહ એ એમાંથી જે વધારે બળવાન હોય ને જેટલી નવમાંશની સંખ્યાએ હોય તેટલા વર્ષની સંખ્યાએ તેની માતાનું રિષ્ટ થાય.

ઉદાહરણ–જેમકે ચોથા ભાવનો સ્વામિ અને કારકગ્રહ મધ્યે ચોથા ભાવનો સ્વામિ બળવાન છે ને તે સાતમા નવમાંશમાં ૨૩/૨૦ ત્રેવીશ અંશ વીશ કળાની અંદર છે તો તેની માતાનું રિષ્ટ તે માણસની સાત વર્ષની ઉમરે થાય એમ જાણવું.

૮૪. ઉપર લખ્યા પ્રમાણે હોય ને તે ગ્રહ વક્રનો હોય તો તેટલા વર્ષથી બમણું આયુષ્ય માતાનું હોય, અને તે ગ્રહ અતિ વક્રનો હોય તો તેટલા વર્ષથી

ત્રણ ગણું આયુષ્ય હોય, ને તે ગ્રહને શુભ ગ્રહ દેખતા હોય તો તેથી ચારગણું આયુષ્ય જાણવું-

૮૫. જન્મકુંડળીમાં ચોથા ભાવે પાપગ્રહ બેઠા હોય ને તે ચોથા ભાવના સ્વામિને પાપ ગ્રહ દેખતા હોય અથવા ચોથા ભાવનો સ્વામિ પાપગ્રહની કર્તરીમાં હોય અથવા ચોથો ભાવ પાપગ્રહની કર્તરીમાં હોય તો તે માણસ હૃદયનો કપટી જાણવો.

૮૬. ચોથા ભાવે શનિ, મંગળ અને રાહુ એ ત્રણે ભેગા બેઠા હોય અને ઇ શુભ ગ્રહ ભેગો ન હોય, તેમજ ચોથા ભાવના સ્વામિ ભેગા તે ગ્રહો ગમે ાવે બેઠા હોય અને તેના ભેગા શુભ ગ્રહ ન હોય તોપણ હૃદયનો કપટી જાણવો.

૮૭. દશમા ભાવનો સ્વામિ પાપ ગ્રહ હોય ને તે ચોથે બેઠો હોય ને તેને ગ્રહ દેખતા હોય તોપણ હૃદયનો કપટી જાણવો; તેમજ આઠમા ભાવનો ા ચોથે હોય ને તેના ભેગો પાપ ગ્રહ હોય તોપણ તેમજ જાણવું.

૮૮. ચોથા ભાવે ક્ષીણ કળાનો ચંદ્ર અને સૂર્ય એ બે બેઠા હોય તો તે ાણુસ ક્ષણવાર કપટી અને પછી નિષ્કપટી જાણવો.

૮૯. ચોથા ભાવે શુભ ગ્રહ બેઠો હોય અને તે સ્વગ્રહી કે મિત્રના ઘરમાં અથવા ઊંચનો હોય અથવા ચોથા ભાવે શુભ ગ્રહની રાશિના હોય તો નિષ્કપટી જાણવો.

૯૦. ચોથા ભાવનો સ્વામિ બળવાન થઇ ગોપુરાંશ વર્ગ બળ પામ્યો હોય અથવા બળવાન થઇ ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં મૃદુ અંશના ભાગમાં હોય તો તે માણસ શુદ્ધ હૃદયવાળો અને શાંત ગુણનો જાણવો.

૯૧. લગ્નનો સ્વામિ ચોથા ભાવે બેઠો હોય અથવા તેને શુભ ગ્રહ દેખતા હોય અથવા ભેગા બેઠા હોય ને તે લગ્નનો સ્વામિ પારાવતાંશ વર્ગ બળ પામ્યો હોય તો તે માણસ નિષ્કપટી જાણવો.

૯૨. લગ્ને ગુરૂ અને શુક્ર ભેગા બેઠા હોય તો તે માણસ ચોખ્ખા મનવાળો જાણવો; અને ચોથા ભાવે પાપ ગ્રહ બેઠા હોય અને ચોથા ભાવના સ્વામિ ભેગા પણ પાપ ગ્રહ બેઠા હોય તો કપટી જાણવો.

૯૩. ચોથા ભાવે રાહુ હોય ને તેને પાપ ગ્રહ દેખતા હોય તો અંદરથી પટી અને બહારથી ચોખ્ખા મનવાળો જાણવો, તેમજ ચોથા ભાવે પાપ ગ્રહ હોય ને તેને પાપ ગ્રહ દેખતા હોય તોપણ તેમજ જાણવું.

૯૪. લગ્નનો સ્વામિ અને ચોથા ભાવનો સ્વામિ એ બંને પરસ્પર મિત્ર માતા અને પુત્ર બંનેને સારો સ્નેહ રહે, અને જો એ બંને ગ્રહોને શુભ

ગ્રહ દેખતા હોય અને ભેગા બેઠા હોય તોપણ એમજ જાણવું.

૯૫. ચોથા ભાવનો સ્વામિ કેંદ્ર ભાવમાં બેઠો હોય ને તેને લગ્નનો સ્વામિ દેખતો હોય તેમજ ચોથા ભાવના સ્વામિને શુભ ગ્રહો દેખતા હોય કે શુભ ગ્રહો ભેગા બેઠા હોય તોપણ માતા અને પુત્રને સારો સ્નેહ હોય એમ જાણવું.

૯૬. ચોથા ભાવનો સ્વામિ અને લગ્નનો સ્વામિ પરસ્પર બંને શત્રુ હોય ને તે બંનેને પાપ ગ્રહ દેખતા હોય કે ભેગા બેઠા હોય તો તેને માતા સાથે શત્રુ ભાવ હોય એમ જાણવું.

૯૭. ચોથા ભાવનો સ્વામિ લગ્નના સ્વામિથી આઠમા ભાવે રહ્યો હોય અ થવા લગ્નથી ચોથા ભાવનો સ્વામિ આઠમે ભાવે રહ્યો તો માતા સાથે શત્રુ ણું જાણવું.

૯૮. ચોથા ભાવનો સ્વામિ બળવાન હોય ને ચોથા ભાવે શુભ ગ્રહ હોય અને શુભ ગ્રહો દેખતા હોય તો તેને વાહનનું સુખ જાણવું.

૯૯. શુક્ર થકી ચોથા ભાવનો સ્વામિ ચંદ્ર સાથે લગ્નમાં લગ્નના સ્ સાથે રહેલો હોય તો સુવર્ણ, વસ્ત્ર, આભૂષણ અને વાહનનું સુખ મળે; અને ચો ભાવ થકી ચોથા ભાવનો સ્વામિ ચંદ્ર સાથે લગ્નમાં લગ્નના સ્વામિ સાથે બેઠો હોય તો ઘોડાનો લાભ થાય.

૧૦૦. જન્મ કુંડળીમાં લગ્ને શુક્ર સહીત ચોથા ભાવનો સ્વામિ બેઠો હોય તો તેને પાલખીના વાહનનું સુખ મળે, અને ઉપરના ગ્રહો ભેગો લગ્નમાં ગુરૂ બેઠો હોય તો ઘોડા ગાડીનું સુખ મળે એમ જાણવું.

૧૦૧. ચંદ્ર, ગુરૂ અને શુક્ર એ ત્રણ ભેગા બેઠા હોય ને તેના ભેગો ચોથા ભાવનો સ્વામિ પણ બેઠો હોય અને તે સર્વ નીચ, અસ્ત કે શત્રુની રાશિમાં ન હોય તો તેને પાલખી, ઘોડા વિગેરે વાહનનું સુખ મળે.

૧૦૨. નવમા ભાવનો સ્વામિ અને લગ્નનો સ્વામિ અને ચોથા ભાવનો સ્વામિ દશમા ભાવે બેઠા હોય ને તે નીચ અથવા અસ્તના ન હોય અને દશમા ભાવનો સ્વામિ લગ્ને બેઠો હોય તો તેને સિંહાશનના સુખવાળો ભાગ્યશાળી જાણવો.

૧૦૩. ચોથા ભાવનો સ્વામિ નવમે ભાવે બેઠો હોય અને શુક્ર તથા ગુરૂ ચોથા ભાવે બેઠા હોય અને નવમા ભાવનો સ્વામિ ત્રિકોણમાં અથવા કેંદ્રમાં હોય તો તે ઘણા પૈસાવાળો અને દેશાવરમાં વાહન સાથે ફરનારો તથા આભૂષણનો સુખી જાણવો.

૧૦૪. ચોથા ભાવનો સ્વામિ ભાગ્યભૂવનના સ્વામિ સાથે લગ્ને બે તેને ગુરૂ બળવાન થઇ દેખતો હોય અથવા ચોથા ભાવનો સ્વામિ પો

અથવા ઊંચનો અથવા નવમે, પાંચમે બેઠો હોય તો તેને રાજાથી ધન, માન અને વાહનનું સુખ મળે.

૧૦૫. ચોથા ભાવનો સ્વામિ નવમા ભાવના સ્વામિ ભેગો હરકોઇ ભાવે બેઠો હોય અને તે બંને ગ્રહો ચોથા ભાવને દેખતા હોય અગર દેખતા ન હોય પણ તે બંને ગ્રહો વૈશેષિકાંશ વર્ગ બળ પામ્યા હોય અથવા બળવાન હોય તો ર્વ પ્રકારનું સારૂં ભાગ્ય, ધન અને વાહન એ સર્વનો સુખી જાણવો.

૧૦૬. ચોથા ભાવનો સ્વામિ અને નવમા ભાવનો સ્વામિ છઠ્ઠા, આઠમા અને રમા ભાવમાં બેઠા હોય અથવા અસ્તના હોય તો તે માણસ વાહન, વસ્ત્ર, આ- ણુ વિગેરેનો દુઃખી જાણવો; અને તે પ્રમાણે અગીયારમા ભાવનો સ્વામિ ભાવના સ્વામિ ભેગો હોય ને ઉપર મૂજબ હોય તો એ પ્રમાણે જાણવું.

૧૦૭. ચોથા ભાવનો સ્વામિ શુભ ગ્રહ કે ભાગ્ય ભૂવનના સ્વામિ સાથે હોય તો ઘણી સૈન્યાવાળો અને ઘણા દેશમાં ફરવાવાળો, વસ્ત્ર, આભૂ- ને વાહનના સુખવાળો જાણવો.

૧૦૮. લગ્નનો સ્વામિ નવમા ભાવના સ્વામિ સાથે અગીયારમા ભાવે બેઠો હોય અને ચોથા ભાવનો સ્વામિ નવમે બેઠો હોય અથવા લગ્નનો સ્વામિ ચોથે, અગીયારમે અને નવમે હોય તો તે માણસને ઘણા વાહનનું સુખ અને ઘણી મુસાફરી કરવાવાળો જાણવો.

૧૦૯. ચોથા ભાવનો સ્વામિ કેંદ્ર ભાવમાં બેઠો હોય ને તે કેંદ્ર સ્થાનના સ્વામિઓ લગ્ને બેઠા હોય તો ઘણા વાહાનના સુખવાળો જાણવો; અથવા દશમા ભાવનો સ્વામિ લગ્ને બેઠો હોય અને લગ્નનો સ્વામિ દશમા ભાવે બેઠો હોય તોપણ તેને ઘણા વાહાનના સુખવાળો જાણવો.

૧૧૦. ચોથા ભાવનો સ્વામિ શુભગ્રહ સહિત ચોથા ભાવે બેઠો હોય તો શસ્ત્ર, ભંડાર, ઘોડા એઓનો અધિપતિ જાણવો; અને ચોથા ભાવનો સ્વામિ અગીયારમા ભાવે બળવાન થઇને બેઠો હોય અથવા ચોથે બેઠો હોય ને તેના ભેગો મંગળ બેઠો હોય અથવા મંગળની રાશિમાં હોય તો રાજાથી ધન, આભૂષણ અને વાહાન એઓનું સુખ મળે.

૧૧૧. જન્મ કુંડળીમાં શુભગ્રહ બળવાન થઇ લગ્ને બેઠો હોય અને નવમા ભાવે શુભગ્રહ બેઠા હોય અને બીજા ભાવનો સ્વામિ ઊંચનો અથવા સ્વગ્રહી થઇ કેંદ્રમાં બેઠો હોય તો તેને સિંહાશનના સુખની પ્રાપ્તિ કરે એમ જાણવું.

૧૧૨. જન્મ કુંડળીમાં કેંદ્ર ભૂવનમાં બધા શુભગ્રહો બેઠા હોય ને પાપગ્રહો ત્રીજે, છઠ્ઠે, અગીયારમે બેઠા હોય તો તેને સિંહાસનના સુખની પ્રાપ્તિ કરે.

૧૧૩. ચોથા ભાવનો સ્વામિ બારમા ભાવે બેઠો હોય તો તે પિતાનો દેશ છોડી પ્રદેશમાં રહેનારો જાણવો, અને ચોથા ભાવનો સ્વામિ આઠમા ભાવે રહ્યો હોય તો પોતાના હાથે ઘર કરનારો જાણવો.

૧૧૪. બીજા ભાવનો સ્વામિ લગ્ને બેઠો હોય અને દશમા ભાવનો સ્વામિ બીજે બેઠો હોય અને ચોથે હરકોઇ ગ્રહ સ્વગ્રહી અથવા ઉંચનો બેઠો હોય તે તે વાહાનનો અધિપતિ જાણવો.

૧૧૫. લગ્નનો સ્વામિ અને ચોથા ભાવનો સ્વામિ અને નવમા ભાવ… સ્વામિ એ ગ્રહો પરસ્પર એક બીજાથી કેંદ્રમાં બેઠા હોય અને લગ્નનો સ્વ… બળવાન હોય તોપણ વાહાનનો આધિપતિ જાણવો.

૧૧૬. ચોથા ભાવનો સ્વામિ બળવાન થઇ ગોપુરાંશ વર્ગ બળ … હોય અને તેને નવમા, દશમા, અગીયારમા ભાવના સ્વામિઓ દેખત… તો તેને વાહાનનું સુખ જાણવું.

૧૧૭. ભાગ્ય ભૂવનનો સ્વામિ પરમ ઉંચનો થઇ કેંદ્રમાં બેઠો … અને બીજા બે ગ્રહો ઉંચ રાશિના ગમે તે ભાવે બેઠા હોય તો ઘણા વાહાન… સુખ જાણવું.

૧૧૮. બીજા ભાવના સ્વામિ સાથે બારમા ભાવનો સ્વામિ સ્વગ્રહી અથવા ઉંચનો થઇ બેઠો હોય ને તેને ભાગ્યભૂવનનો સ્વામિ દેખતો હોય તો વાહાનનો અધિપતિ જાણવો.

૧૧૯. દશમા ભાવનો સ્વામિ ચોથે બેઠો હોય અને તેના ભેગો અગીયારમા ભાવનો અથવા નવમા ભાવનો સ્વામિ ભેગો બેઠો હોય તો ઘણા વાહાનના સુખવાળો જાણવો.

૧૨૦. દશમા ભાવે ઉંચ રાશિનો ગ્રહ બેઠો હોય અને તેને લગ્નનો સ્વામિ અથવા નવમાનો સ્વામિ દેખતો હોય તોપણ તે વાહાનનો અધિપતિ જાણવો.

૧૨૧. ચોથા ભાવનો સ્વામિ અને દશમા ભાવનો સ્વામિ સિંહાશનાંશ વર્ગ બળ પામ્યા હોય ને તેને લગ્નનો સ્વામિ દેખતો હોય તોપણ તે ઘણા વાહાનનો સુખી અને પ્રદેશમાં રહેનારો જાણવો.

૧૨૨. નવમા, દશમા અને અગિયારમા ભાવના સ્વામિ બીજે, ત્રીજે, ચોથે બેઠા હોય અને આઠમે કોઇ શૂભગ્રહ બેઠો હોય તો તેને નહાનપણથીજ વાહાનના અને ધનના સુખવાળો જાણવો.

૧૨૩. ચોથા ભાવમાં પોતાના ઘરનો અથવા ઉંચનો ગ્રહ બેઠો હોય ને તે-

નો સ્વામિ કેંદ્ર ભાવમાં બેઠો હોય અને બીજો કોઇ ગ્રહ ઊંચનો ચોથે બેઠો હોય અને બારમે કોઇ શૂભગ્રહ બેઠા હોય તો તે ત્રણે પ્રકારના વાહનના સુખવાળો જાણવો.

૧૨૪. શુક્ર પરમ ઉંચનો હોય ને તે ચોથે ભાવે બેઠો હોય ને તે ભેગો દશમા ભાવનો સ્વામિ બેઠો હોય તો તે વાજીત્રની સાથે વાહાનના ઉપર મૂજબના સુખવાળો જાણવો.

૧૨૬. નવમા ભાવનો સ્વામિ ચોથા ભાવે બેઠો હોય અથવા બીજા …માં ગ્રહો ઉંચના કે ત્રિકોણમાં બેઠા હોય અથવા નવમે, પાંચમે બેઠા … અને દશમાનો સ્વામિ ચોથે બેઠો હોય તોપણ ઉપર મૂજબ જાણવું.

૧૨૭. શનિની સાથે દશમાનો સ્વામિ રહેલો હોય ને કેંદ્રમાં શૂભગ્રહો … વળી લગ્નનો સ્વામિ વૃદ્ધિ રાશિમાં આવેલો હોય તો નગારાં, નિશાનવાળો હોય.

૧૨૮. લગ્ન, નવમા, દશમા ભાવમાં ઉંચ રાશિના શૂભગ્રહો રહેલા હોય … તેઓને લગ્નનો સ્વામિ દેખતો હોય તો વાહાનથી કોઇ વખત દુઃખ …ગવે એટલે વાહાનથી પડે એમ જાણવું.

૧૨૯. દશ, છ, ત્રણ, ચાર, નવ, એક અને બારમા ભાવના સ્વામિઓ પાંચમા ભાવના સ્વામિ સાથે રહેલા હોય તો ઘણા પુત્રો, દેશ, અને વાહાનનો ભોગવનારો થાય.

૧૩૦. ચોથા ભાવનો સ્વામિ ચોથા ભાવમાં શૂભગ્રહની સાથે કેંદ્રમાં કે ત્રિકોણમાં કે ઉંચ રાશિમાં રહેલો હોય અને નવમાનો સ્વામિ ઉંચનો હોય તો સુખ, વાહાન વિગેરેનો લાભ ભોગવનારો જાણવો.

૧૩૧. દશમાનો સ્વામિ ચોથા ભાવે અને ચોથા ભાવનો સ્વામિ અગીયારમા ભાવે રહેલો હોય અને લગ્નને શૂભગ્રહ દેખતા હોય તો ઘણા વાહાન તથા લાભને ભોગવનારો થાય એમ જાણવું.

૧૩૨. જે માણસનો રાજ્ય યોગમાં જન્મ થયેલો હોય અને દશમાનો સ્વામિ ચોથે રહેલો હોય તો મૃદંગ, ભેરી, શંખ વિગેરે ઘણા વાજીત્રના વૈભવવાળો થાય.

૧૩૩. ત્રીજા ભાવનું અને ચોથા ભાવનું ફળ, બળાબળ અને શૂભગ્રહની દ્રષ્ટિના આધારથી પૂર્વના શાસ્ત્રનો મત જોઇને શ્રી વંકટેશ નામના પંડિતે વર્ણનથી કહેલું છે.

પાંચમા ભાવનો ભાવવિચાર.

પુત્ર વિષે, બુદ્ધિ વિષે, મંત્ર વિષે, ભોજન વિષે, હૃદય વિષે, ઉદર વિષે, શકિત વિષે, એટલી બાબતો પાંચમા ભાવમાં જોવાય છે.

૧. જન્મકુંડળીમાં પાંચમા, સાતમા અને નવમા ભાવના સ્વામિ ભેગો ગુરૂ હરકોઈ ભાવે બેઠો હોય તો પુત્રની ચિંતા જાણવી, તેમજ એ ભાવના સ્વામિ ભેગો બુધ બેઠો હોય તો બુદ્ધિની ચિંતા જાણવી, તેમજ પિતા સંબંધી ચિંતા જાણવી; અને પાંચમા, સાતમા અને નવમા ભાવના સ્વામિ સૂર્ય સહીત પાંચમા અથવા નવમા ભાવે બેઠા હોય તો તેને પિતાના મેળવેલા દ્રવ્યનું સુખ હોય એમ જાણવું.

૨. જન્મકુંડળીના ચોથા ભાવમાં સૂર્ય હોય તો બાપનું ધન ભોગવ
જાણવો; અને પાંચમા ભાવમાં ચંદ્ર બેઠો હોય તો માતાનું મૃત્યુ થાય; અને
ચમા ભાવમાં અથવા પાંચમા ભાવના સ્વામિ ભેગો શુભગ્રહ બેઠો હોય અ
શુભગ્રહની દ્રષ્ઠિ હોય તો પુત્રના સુખવાળો જાણવો.

૩. પાંચમા ભાવમાં અથવા પાંચમા ભાવના સ્વામિ ભેગો ગુરૂ બે
હોય અને તેને શુભ ગ્રહ દેખતા હોય અથવા શુભ ગ્રહ ભેગા બેઠા હોય તો
નિઃસંશય પુત્રના સુખવાળો જાણવો.

૪. જન્મ લગ્નનો સ્વામિ પાંચમા ભાવે બેઠો હોય અને પાંચમા ભાવનો સ્વામિ બળવાન હોય તેમજ ગુરૂ પણ સંપૂર્ણ બળવાન હોય તો નિઃસંશય પુત્રના સુખવાળો જાણવો.

૫. પાંચમા ભાવનો સ્વામિ ગુરૂ હોય અને તે પરિપૂર્ણ બળવાન હોય અને તેને લગ્નનો સ્વામિ દેખતો હોય તો પુત્રનો લાભ નક્કી જાણવો.

૬. ગુરૂ તથા પાંચમા ભાવનો સ્વામિ એ ગ્રહો વૈશેષિકાંશ વર્ગ બળ પામ્યા હોય અને એ બંનેને શુભ ગ્રહ દેખતા હોય તોપણ પુત્રનો લાભ સમજવો.

૭. બીજા ભાવનો સ્વામિ બળવાન થઇ પાંચમા ભાવે બેઠો હોય અને તેને ગુરૂ દેખતો હોય તો પુત્ર લાભ નિઃસંશય જાણવો.

૮. જન્મ લગ્નનો સ્વામિ અને પાંચમા ભાવનો સ્વામિ કેંદ્ર ભાવમાં બેઠા હોય ને તે ભેગા શુભ ગ્રહ બેઠા હોય, અને બીજા ભાવનો સ્વામિ બળવાન હોય તો નિઃસંશય પુત્રનું સુખ જાણવું.

૯. લગ્નનો સ્વામિ અને પાંચમા ભાવનો સ્વામિ આ બે ભેગા બેઠા હોય અથવા પરસ્પર દેખતા હોય અથવા એક બીજાના ઘરમાં બેઠા હોય તો નિઃસંશય પુત્રનું સુખ જાણવું.

૧૦. પાંચમા ભાવનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં જે ગ્રહના ઘરમાં બેઠો હોય તે ગ્રહ જન્મ કુંડળીમાં શુભ ગ્રહ સહીત હોય અથવા તેને શુભ ગ્રહ દેખતા હોય તો નિઃસંશય પુત્રનું સુખ જાણવું.

૧૧. લગ્નનો સ્વામિ સાતમા ભાવે બેઠો હોય તેમજ નવમા ભાવનો સ્વામિ પણ સાતમા ભાવે બેઠો હોય અને બીજા ભાવનો સ્વામિ લગ્ને બેઠો હોય તો નિઃસંશય પુત્રના સુખવાળો જાણવો.

૧૨. જન્મ કુંડળીના સાતમા ભાવનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં જે ગ્ર-
ના ઘરમાં બેઠો હોય તે ગ્રહને જન્મ કુંડળીમાં લગ્નનો સ્વામિ તથા બીજા
વનો સ્વામિ અને નવમા ભાવનો સ્વામિ દેખતા હોય તો નિઃસંશય પુત્રના
વાળો જાણવો.

૧૩. પાંચમો ભાવ અથવા પાંચમા ભાવનો સ્વામિ પાપ ગ્રહની કર્તરી-
હોય અને પાંચમા ભાવનો કારક ગ્રહ પાપ ગ્રહ ભેગો બેઠો હોય તો તેને
નો લાભ થઈ તે પુત્ર નાશ પામે.

૧૪. જન્મકુંડળીના નવમા ભાવનો, પાંચમા ભાવનો અને સાતમા ભાવનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીના લગ્નના સ્વામિ સાથે જન્મકુંડળીમાં હરકોઇ ભાવે પાપગ્રહ સહીત બેઠા હોય અને તે ગ્રહો નવમાંશ કુંડળીમાં પાપગ્રહની રાશિમાં બેઠા હોય તો પુત્રનો લાભ થઇ તે પુત્ર નાશ પામે.

૧૫. જન્મકુંડળીના પાંચમા ભાવનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં પાપગ્રહના ઘરમાં બેઠો હોય અને જન્મ કુંડળીમાં પાંચમા ભાવનો સ્વામિ નીચનો કે અસ્તનો હોય અને તેને પાપગ્રહ દેખતા હોય અથવા તો દુષ્ટ સ્થાન ૬-૮-૧૨ મા સ્થાનમાં રહ્યા હોય તો પુત્રનો લાભ થઈ તે પુત્ર નાશ પામે.

. જન્મ કુંડળીમાં બારમા ભાવનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં જે ગ્રહના
ઠો હોય તે ગ્રહ દ્રષ્કાણ કુંડળીમાં જેના ઘરમાં હોય તે ગ્રહની સાથે પાં-
નો સ્વામિ રહેલો હોય અથવા દેખતો હોય તો પુત્રની પિડા જાણવી.

પાંચમા ભાવનો સ્વામિ જન્મ કુંડળીમાં છઠ્ઠે, આઠમે, બારમે ભાવે
અને તે પાંચમા ભાવના સ્વામિને પાપગ્રહ દેખતા હોય અને તે
તો સ્વામિ ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં ક્રૂર નામના ભાગમાં બેઠો હોય
ો લાભ થઇને તે પુત્ર નાશ પામે.

ાંચમા ભાવનો સ્વામિ બળવાન થઇ ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં મૃદુ અંશ
મથવા ગોપુરાંશ વર્ગ બળ પામ્યો હોય તો તેને પુત્રના સુખવા-

ષો જાણવો.

૧૯. પાંચમા ભાવનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં જે ગ્રહના ઘરમાં બેઠો હોય તે ગ્રહ જન્મકુંડળીમાં લગ્ને હોય અને જન્મકુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં જે ગ્રહના ઘરમાં બેઠો હોય તે ગ્રહ જન્મકુંડળીમાં પાંચમા ભાવે હોય અને નવમાંશ કુંડળીમાં ગુરૂ જે ગ્રહના ઘરમાં બેઠો હોય તે ગ્રહ જન્મકુંડળીમાં કેંદ્ર ભાવમાં બેઠો હોય તો તેને પુત્રના સુખવાળો જાણવો એ- વી રીતે મોટા મૂનિઓ કહેછે.

૨૦. પાંચમા ભાવનો સ્વામિ અને નવમા ભાવનો સ્વામિ પારાવતાંશ વર્ગ બળ પામ્યા હોય અને લગ્નના સ્વામિને શૂભ ગ્રહ દેખતા હોય અથવા ભે બેઠા હોય તો એ માણસને પુત્રનું સુખ નક્કી જાણવું એમ મોટા પુરૂષોનો મત

૨૧. શાસ્ત્રને પાર પામેલા મૂનિઓ કહે છે કે વંશનો ક્ષય થવા ને જોવું હોય તો ઉપર પ્રમાણે પુત્ર થવાના બધા જોગ અને ન થવાના અ જોગ વિચારીને વિદ્વાન માણસોએ કહેવું.

૨૨. જન્મ કુંડળીમાં ચંદ્ર દશમા ભાવે બેઠો હોય, શુક્ર સાતમા ભ બેઠો હોય અને બીજા સર્વ પાપગ્રહો ચોથા ભાવે બેઠા હોય એવા જન્મવાળો તે પુરૂષ વંશનો નાશ કરનારો જાણવો, એટલે ફક્ત પોતા સૂધીજ વંશ હોય; અને લગ્નનો સ્વામિ બુધના ભેગો બેઠો હોય તોપણ તેમજ જાણવું.

૨૩. પાપગ્રહ બારમે, પાંચમે, અને આઠમા ભાવે બેઠા હોય તોપણ વંશનો નાશ થાય અને તે મનુષ્ય નિર્ધન હોય; અને લગ્ને ગુરૂ સહિત ચંદ્ર બેઠો હોય અને સાતમે મંગળ અથવા શનિ હોય અને બીજા સર્વ પાપગ્રહો ચોથે બેઠા હોય તોપણ તે વંશનો નાશ કરનારો જાણવો.

૨૪. લગ્ન, બારમા, પાંચમા અને આઠમા ભાવમાં પાપગ્રહ વર્ગે બળ પા- તોપણ વંશનો નાશ કરનારો જાણવો. ભ સમજવો.

૨૫. લગ્ન, બારમા અને આઠમા ભાવે સર્વ પાપગ્રહ બેઠા બેઠો હોય અને વંશનો નાશ જાણવો.

૨૬. પાપગ્રહો લગ્ને, આઠમે અને બારમે ભાવે બેઠા હોય કેંદ્ર ભાવમાં બેઠા ભાવે ચંદ્ર હોય તોપણ વંશનો નાશ જાણવો. મિ બળવાન હોય

૨૭. સાતમા ભાવે શુક્ર સહિત બુધ બેઠો હોય અને પા ય, ગુરૂ પાંચમે બેઠો હોય અને ચંદ્રથી આઠમા ભાવે કોઇ પાપઆ બે ભેગા બેઠા તો વંશનો નાશ જાણવો. ઘરમાં બેઠા હોય તો

૨૮. પાપગ્રહ લગ્ને બેઠા હોય, ચોથે ચંદ્ર બેઠો હોય, લગ્નને

બેઠો હોય અને પાંચમાનો સ્વામિ નિર્બળ હોય તોપણ વંશનો નાશ જાણવો.

૨૯. જન્મકુંડળીના લગ્નમાં ક્ષીણકળાનો ચંદ્ર બેઠો હોય અને ગુરૂ અસ્તનો થઇ હરકોઇ ભાવે શનિના ઘરમાં બેઠો હોય અને બીજા પાપગ્રહો ત્રિકોણ સ્થાનમાં બેઠા હોય તો પેહેલા પુત્રનો નાશ થાય.

૩૦. પાંચમા ભાવે બુધ બેઠો હોય અને પેહેલે અથવા ચોથે પાપ ગ્રહ બેઠા હોય તેમજ બીજા સર્વ પાપગ્રહો પાંચમે બેઠા હોય તો તે માણસ પુત્રનું મોહું જુવે નહિ.

૩૧. મંગળ લગ્ને રહ્યો હોય, આઠમે શનિ અને પાંચમે સૂર્ય રહ્યો હોય પણ તેને પુત્રનું સુખ મળે નહિ; પણ તેને શૂભગ્રહનો સમાગમ કે દ્રષ્ટિ હોય વૃદ્ધ ઉમરે પુત્રનો લાભ થાય.

૩૨. લગ્ને શનિ હોય, ગુરૂ આઠમે હોય અને મંગળ બારમે હોય તો વૃદ્ધ અવસ્થામાં પુત્રનો લાભ થાય.

૩૩. પાંચમા ભાવનો સ્વામિ શૂભગ્રહ હોય અને તેને શૂભગ્રહ દેખતા હોય અથવા ભેગા બેઠા હોય અથવા તો પાંચમા ભાવે શૂભગ્રહની રાશિ હોય તો તે સારી બુદ્ધિ તથા સારી નીતિવાળો જાણવો.

૩૪. પાંચમા ભાવનો સ્વામિ પરમ ઊંચનો હોય અને તેને શૂભગ્રહો દેખતા હોય અને તે શૂભગ્રહના અંતરમાં બેઠો હોય તો તીક્ષ્ણ બુદ્ધિવાળો જાણવો.

૩૫. પાંચમા ભાવનો કારકગ્રહ બળવાન હોય અને પાંચમા ભાવના સ્વામિને શૂભગ્રહ દેખતા હોય વા ભેગા બેઠા હોય અથવા પાંચમા ભાવમાં શૂભગ્રહ બેઠો હોય તો તે તીક્ષ્ણ બુધ્ધિવાળો જાણવો.

૩૬. પાંચમા ભાવનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં જે ગ્રહના ઘરમાં બેઠો હોય તે ગ્રહને જન્મકુંડળીમાં શૂભગ્રહો દેખતા હોય વા ભેગા બેઠા હોય અથવા તો તે ગ્રહ વૈશેષિકાંશ વર્ગ બળ પામ્યા હોય તો તે તીક્ષ્ણ બુદ્ધિવાળો જાણવો.

૩૭. પાંચમા ભાવનો કારકગ્રહ નવમાંશ કુંડળીમાં જે ગ્રહના ઘરમાં બેઠો હોય તે ગ્રહ જન્મકુંડળીમાં કેંદ્રમાં અથવા ત્રિકોણમાં બેઠો હોય અને તેને પાંચમાનો સ્વામિ દેખતો હોય તો તે પણ તીક્ષ્ણ બુદ્ધિવાળો જાણવો.

૩૮. પાંચમો ભાવ શૂભગ્રહની કર્તરીમાં હોય અથવા ત્યાં શૂભગ્રહ બેઠા અથવા ગુરૂ કેંદ્ર કે ત્રિકોણમાં બેઠો હોય તો તે બુદ્ધિમાન અને ઘણો ચતુર જાણવો.

૩૯. પાંચમા ભાવનો સ્વામિ શૂભગ્રહ હોય અને પાંચમા ભાવે ગુરૂ બેઠો હોય અને પાંચમો ભાવ શૂભગ્રહની કર્તરીમાં હોય તો સારો બુદ્ધિમાન જાણવો.

૪૦. પાંચમા ભાવનો સ્વામિ શુભગ્રહ સહિત કેંદ્રમાં હોય અને તેના ભેગો કોઇ ઊંચનો ગ્રહ બેઠો હોય તો ઘણી યાદ શક્તિવાળો જાણવો.

૪૧. પાંચમા ભાવનો સ્વામિ અને પાંચમા ભાવનો કારકગ્રહ ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં મૃદું અંશના ભાગમાં હોય ને તેને શુભગ્રહ દેખતા હોય તોપણ ઘણી યાદશક્તિવાળો જાણવો.

૪૨. પાંચમા ભાવનો સ્વામિ અને કારકગ્રહ ગોપુરાંશ વર્ગ બળ પામ્યા હોય તો ઘણી યાદશક્તિવાળો જાણવો.

૪૩. નવમાંશ કુંડળીમાં કારકગ્રહ જે રાશિનો હોય તેનો સ્વામિ કેંદ્રમાં ત્રિકોણમાં રહ્યો હોય ને તેને કારકગ્રહ દેખતો હોય તો તે પારકાના મનની તો જાણનારો જાણવો.

૪૪. પાંચમા ભાવનો સ્વામિ અને કારકગ્રહ ભેગા બેઠા હોય અને દ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ શુભગ્રહ હોય અથવા દ્ર્ષ્કાંણ લગ્નનો સ્વામિ જ ડળીમાં કેંદ્ર અથવા ત્રિકોણમાં બેઠો હોય તો પારકાના મનની વાત જાણવા ચતુર જાણવો.

૪૫. પાંચમા ભાવે પાપગ્રહ બેઠા હોય અને પાંચમા ભાવનો સ્વામિ પણ પાપગ્રહ સાથે બેઠો હોય અથવા પાંચમાનો સ્વામિ ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં ક્રૂર અંશના ભાગમાં બેઠો હોય તો તે બુદ્ધિ વગરનો જાણવો.

૪૬. પાંચમા ભાવનો સ્વામિ નીચનો અથવા અસ્તનો અથવા શત્રુના ઘરમાં બેઠો હોય ને તેને પાપગ્રહ દેખતા હોય ને ષષ્ટિ અંશ કુંડળીમાં ક્રૂર અંશમાં હોય તો બુદ્ધિ વગરનો જાણવો.

૪૭. પાંચમા ભાવે શનિ બેઠો હોય ને તે શનિને લગ્નનો સ્વામિ દેખતો હોય અને પાંચમાના સ્વામિ ભેગો પાપગ્રહ બેઠો હોય તો જડ બુદ્ધિવાળો જાણવો.

૪૮. પાંચમા ભાવે શનિ, રાહુ અથવા કેતું બેઠા હોય અને શુભગ્રહ બેઠા ન હોય અને પાંચમાના સ્વામિને પાપગ્રહ દેખતા હોય તો વિસ્મૃતિવા જાણવો.

૪૯. પાંચમા ભાવનો કારકગ્રહ શુભગ્રહ સાથે બેઠો હોય તો વિસ્મૃતિવા અને પાછળથી યાદ શક્તિવાળો જાણવો.

૫૦. પાંચમા ભાવનો સ્વામિ પાપગ્રહ સહીત હોય અને પાંચમા ભા સ્વામિ ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં ક્રૂર અંશના ભાગમાં હોય અને જન્મકુંડળી પાંચમા ભાવે બેઠો હોય ને તેને ગુરૂ શુક્ર દેખતા હોય તો તેને પેહેલી વિસ્મૃતિ અને પાછળથી યાદશક્તિવાળો જાણવો.

૫૧. પાંચમા ભાવનો સ્વામિ બળવાન હોય અને ગોપુરાંશ વર્ગબળ પામ્યો હોય તોપણ તે માણસ પહેલી યાદશક્તિ વગરનો અને પાછળથી ઘણો બુદ્ધિ આપનારો જાણવો.

૫૨. પાંચમા ભાવનો સ્વામિ બળવાન હોય અને પાંચમા ભાવના કારકગ્રહની રાશિના સ્વામિને લગ્નનો સ્વામિ દેખતો હોય તો તે માણસ રાજાનો પ્રધાન અને દાતાર હોય એમ જાણવું.

૫૩. પાંચમા ભાવનો સ્વામિ તથા ગુરૂ ભેગા બેઠા હોય અને તેમાં ગુરૂ વાન હોય અને તે બે ગ્રહો ગોપુરાંશ વર્ગબળ પામ્યા હોય તો ભવિષ્યકાળ- જાણનારો અને પ્રધાન હોય.

૫૪. પાંચમા ભાવનો કારકગ્રહ કેંદ્રમાં અથવા ત્રિકોણમાં બેઠો હોય અને શુક્ર ગમે તે ભાવે ભેગા બેઠા હોય અથવા તે કારકગ્રહને એ બંને ગ્રહો દે- હોય, વળી તે બંને ગ્રહો નવમાંશ કુંડળીમાં શુભગ્રહની રાશિમાં હોય તો ભૂત, ભવિષ્ય અને વર્તમાન એ ત્રણ કાળને જાણનારો જાણવો.

૫૫. નવમાંશ કુંડળીમાં ગુરૂ સ્વગ્રહી થઇ બેઠો હોય ને તે ગુરૂ ષષ્ટિઅંશ ળીમાં મૃદુ અંશના ભાગમાં હોય ને ગોપુરાંશ વર્ગબળ પામ્યો હોય ને તેને ભગ્રહ દેખતા હોય તો ઉપર લખ્યા પ્રમાણે ત્રણ કાળનો જાણનારો જાણવો.

૫૬. પાંચમા ભાવે પુરૂષગ્રહની રાશિ હોય ને પુરૂષગ્રહ બેઠો હોય અને નવમાંશ કુંડળીમાં પાંચમા ભાવે પુરૂષગ્રહની રાશિ હોય તો તેને પહેલો પુત્ર થાય તેમાં સંશય જાણવો નહિ, અને એ પ્રમાણે સ્ત્રીગ્રહની રાશિ હોય તો પ્રથમ પુત્રી થાય, અને નપુંશકગ્રહની રાશિ હોય તો પ્રથમ નપુંશક થાય.

૫૭. સંતાનના કારકગ્રહની રાશિના આંક પ્રમાણે અથવા નવમાંશ પ્રમાણે સંતાનની સંખ્યા કહેવી, પણ નીચ, અસ્ત અને શત્રુગ્રહના નવમાંશ હોય તો તેટલા બાળકનો નાશ થતાં બાકીના જીવે.

૫૮. પાંચમા ભાવના સ્વામિની રશ્મીનો* આંક હોય તેટલા પુત્રની સંખ્યા જાણવી; અથવા પાંચમા ભાવના જેટલા નવમાંશની સંખ્યા હોય તેટલા પુત્રની સંખ્યા જાણવી; અથવા ગુરૂની રશમીની સંખ્યા જેટલી હોય તેટલા પુત્રની સંખ્યા જાણવી, તેમાં જે વધારે બળવાન હોય તે પ્રમાણે વિચારીને કહેવું.

૫૯. લગ્નનો સ્વામિ અને પાંચમા ભાવનો સ્વામિ એ બંને પરસ્પર મિત્ર હોય તો તેને પુત્રની સાથે મિત્રતા હોય, અને તે બંને ગ્રહો શત્રુ હોય તો પુત્ર સાથે શત્રુતા હોય, અને તે બંને સમ હોય તો તે બંને સમપણાથી વર્તે.

---

* રશમી જન્મોત્રીમાં વર્તેલી હોય છે.

૬૦. લગ્નનો સ્વામિ અને પાંચમા ભાવનો સ્વામિ પરસ્પર દેખતા હોય અથવા પરસ્પરના ઘરમાં બેઠા હોય અથવા નવમાંશ કુંડળીમાં પરસ્પરના ઘરમાં બેઠા હોય તો તેના પુત્રો સારા નમ્રતાવાળા જાણવા.

૬૧. પાંચમા ભાવનો સ્વામિ લગ્ને બેઠો હોય અને લગ્નનો સ્વામિ પાંચમા ભાવે બેઠો હોય અથવા પરસ્પર દેખતા હોય તો તે માણસના પુત્રો આજ્ઞામાં વર્તનારા જાણવા.

૬૨. પાંચમા ભાવનો સ્વામિ છઠ્ઠે, આઠમે, બારમે બેઠો હોય ને લગ્નને સ્વામિ તેને દેખતો હોય તેમજ રાહુ, મંગળ પણ દેખતા હોય તો તેના પુ
પિતાને દૂષણ લગાડનારા જાણવા.

૬૩. પાંચમા ભાવે ગુરૂ, શુક્ર બેઠા હોય અથવા તેના ભેગો સૂર્ય
હોય અથવા તે પાંચમા ભાવે એ ગ્રહોની રાશિ હોય તો તેના પુત્ર પ્ર
થાય એમ જાણવું.

૬૪. ત્રીજાનો સ્વામિ ત્રીજે બેઠો હોય અને પાંચમાનો સ્વામિ ચોથે
ઠો હોય અને તેના ભેગો શુભગ્રહ ઉંચનો થઇ બેઠો હોય તોપણ તેના
પ્રાક્રમી થાય એમ જાણવું.

૬૫. પાંચમા ભાવનો સ્વામિ નવમે બેઠો હોય ને તેને શુભ ગ્રહો દેખતા હોય ને તેના ભેગા શુભગ્રહો બેઠા હોય તો તે અંનદાન આપવાવાળો જાણવો.

૬૬. પાંચમા ભાવે પાપગ્રહ બેઠા હોય ને પાંચમા ભાવના સ્વામિ ભેગા પણ પાપગ્રહ બેઠા હોય ને તે બંને પાપગ્રહની કર્તરીમાં હોય તો છાતીના રોગવાળો જાણવો.

૬૭. પાંચમા ભાવનો સ્વામિ આઠમે ભાવે હોય અને ત્યાં આઠમાનો સ્વામિ ભેગો હોય અથવા પાંચમાનો સ્વામિ નીચ અથવા શત્રુ અથવા અસ્તના ઘરમાં બેઠો હોય તો તે પણ હૃદયના રોગવાળો જાણવો.

૬૮. પાંચમા ભાવનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં જે ગ્રહના ઘરમાં બેઠો હોય અને તે ગ્રહ ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં ક્રૂર નામના ભાગમાં હોય અને તે ગ્રહને જન્મ કુંડળીમાં પાપગ્રહ દેખતા હોય તો તે માણસને હૃદયમાં રોગ જાણવો.

છઠ્ઠા ભાવનો ભાવવિચાર.

છઠ્ઠા ભાવમાં રોગ વિષે, શત્રુ વિષે, મોશાળના સુખ દુઃખ વિષે, ચોર વિષે, વિઘ્ન વિષે, ક્લેશ વિષે, ઘા લાગવા વિષે, રસ પદાર્થ ઉપર પ્રીતિ વિષે, એટલા વાના

જોવાય. તે ગ્રહ રાશિના યોગથી વિચારીને કહેવું.

૧. જન્મ કુંડળીમાં છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામિ પાપગ્રહ સહિત લગ્ને બેઠો હોય અથવા આઠમે બેઠો હોય તો તેને ગુમડાંની પિડા જાણવી; અને તે ગ્રહ દશમા ભાવે બેઠો હોય ને તેને શુભ ગ્રહ દેખતો હોય તોપણ ગુમડાંની પિડા જાણવી.

૨. જન્મ કુંડળીમાં માતા, પિતા, પુત્ર અને સ્ત્રી એ ભાવોથી છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામિ પાપગ્રહ સહિત જન્મકુંડળીમાં લગ્ને અથવા આઠમા અથવા દશમા ભાવે બેઠા હોય અથવા તેને શુભ ગ્રહ દેખતા હોય તો તે માણસોને ગુમડાંની પિડા જાણવી.

૩. ઉપર પ્રમાણે હોય ને તેમાં જો સૂર્ય હોય તો માથામાં ગુમડાંની પિડા
ણવી; અને ચંદ્ર હોય તો મૂખમાં, મંગળ હોય તો ગળામાં, બુધ હોય તો કા-
ગુરૂ હોય તો નાકમાં, શુક્ર હોય તો ગુપ્ત સ્થાનમાં, અને શનિ હોય તો હા-
, રાહુ હોય તો બે પડખામાં અને કેતુ હોય તો પગ તથા કેડમાં પિડા જા-
ો; અથવા જો તે ભાવના કારક ગ્રહ અને છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામિ એ બેમાંથી
વધારે બળવાન હોય તે ગ્રહ પ્રમાણે ફળ જાણવું; અને એ પ્રમાણે પોતાને
ટે જન્મ કુંડળીમાં છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામિ પાપ ગ્રહ સહિત લગ્નમાં અથવા આ-
મા અથવા દશમા ભાવે બેઠો હોય ને તેને શુભ ગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય તો ઉપર
પ્રમાણે જાણવું.

૪. લગ્નનો સ્વામિ તથા મંગળ તથા બુધ એ ગ્રહો ભેગા થઇ ચોથે અથવા બારમા ભાવે બેઠા હોય અને છઠ્ઠા ભાવને શુભ ગ્રહો દેખતા હોય તો તેને અપાન જાતના વાયુનો રોગ થાય એમ જાણવું.

૫. ચંદ્ર, બુધ, રાહુ અથવા કેતુ અને લગ્નનો સ્વામિ ચોથા અથવા બારમા ભાવે ભેગા બેઠા હોય ને તેઓને શુભ ગ્રહો દેખતા હોય તો તેને ધોળા કોહોડનો રોગ થાય એમ જાણવું.

૬. ઉપર લખ્યા ગ્રહોમાં લગ્નના સ્વામિ વગર બીજા ગ્રહ ચંદ્ર, બુધ, રાહુ અથવા કેતુ ઉપર લખ્યા સ્થાનકે બેઠા હોય તોપણ તેને કોહોડનો રોગ થાય; અને પિતા, માતા, સ્ત્રી, પુત્ર એ ભાવના કારક ગ્રહ ચંદ્ર, બુધ, રાહુ અથવા કેતુ સાથે ચોથા અથવા બારમા ભાવે બેઠા હોય અને તેને શુભ ગ્રહ દેખતા હોય તો તેઓને કોહોડનો રોગ થાય.

૭. પાંચમી કલમમાં લખેલા ગ્રહોમાં લગ્નનો સ્વામિ જો મંગળ હોય તો પિત્તનો કોહોડ થાય, અને શનિ હોય તો શીત જાતનો કોહાડ થાય, અને સૂર્ય હોય તો રક્ત કોહોડ થાય. એ ગ્રહોના ઉપર જે સ્થાનો કહ્યાછે તે સ્થાને તે કોહોડ થાય.

૮. લગ્નનો સ્વામિ અને છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામિ સૂર્ય તથા ચંદ્ર સાથે બેઠા હોય તો તેને તાવની પિડા થાય, અને મંગળ સાથે બેઠા હોય તો જળથી અથવા યુદ્ધમાંથી અથવા ફોલ્લાની પિડા થવાથી મગજને પિડા કરે.

૯. ઉપર લખ્યા પ્રમાણે લગ્નના અને છઠ્ઠા ભાવના સ્વામિ સાથે બુધ બેઠો હોય તો વિકળતા થાય, અને ગુરૂ સાથે બેઠો હોય તો કાંઇ પણ વ્યાધિ થાય નહીં, અને શુક્ર સાથે બેઠો હોય તો સ્ત્રીથી મનમાં પિડા થાય અને શનિ હોય તો નીચ જાતના નઠારા વાયુરોગની પિડા કરે, અને રાહુ અથવા કેતુ સાથે બેઠો હોય તો સર્પથી અથવા ચોરથી અથવા અગ્નિથી અથવા વાયુથી પિડા કરે.

૧૦. જન્મકુંડળીમાં છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામિ બુધ સહિત લગ્ને હોય તો ઇંદ્રિના વિકારથી ઘણી પિડા થાય.

૧૧. છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામિ મંગળ સાથે લગ્ને બેઠો હોય અને તે ભેગો હોય તો તેને ઇંદ્રિનો રોગ થાય ને તેથી ઇંદ્રિ નાશ પામે; અને સાતમા ભા સ્વામિ શુક્ર સહિત છઠ્ઠે ભાવે બેઠો હોય તો તેની સ્ત્રી સ્ત્રીના રૂપમાં ન હોય.

૧૨. છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામિ અને લગ્નનો સ્વામિ શનિ સહિત કેંદ્ર અથ ત્રિકોણમાં બેઠા હોય તો તે માણસ બંધીખાનામાં પડે, અને જો રાહુ અથ કેતુ સહિત બેઠા હોય તો બેડીની સાથે બંધીખાનું ભોગવે.

૧૩. માતા, પિતા, પુત્ર અને સ્ત્રી ભાવના કારકગ્રહ અથવા તે ભાવના સ્વામિ ઉપર લખેલા ગ્રહો ભેગા કેંદ્રમાં અથવા ત્રિકોણમાં બેઠા હોય તો તેઓને ઉપર પ્રમાણે બંધનયોગ કહેવા. ઉદાહરણ—પિતા ભૂવનથી છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામિ અથવા પિતાભાવનો કારકગ્રહ શનિ, રાહુ સહિત એકઠા થઇ તે સર્વ કેંદ્ર અથવા ત્રિકોણમાં બેઠા હોય તો પિતાને બંધનયોગ કહેવો.

ઉપર પ્રમાણે બંધનયોગ તે ગ્રહોની માહાદશા અને અંતરદશામાં થાય.

૧૪. નવમા ભાવે શનિ હોય અને ત્રીજે ગુરૂ હોય અથવા સૂર્ય આઠમે કે બારમે હોય તો હાથ કપાય; ચંદ્ર સાતમે અથવા આઠમે હોય અને તેના ભેગો મંગળ અથવા ગુરૂ બેઠો હોય તોપણ એમજ જાણવું.

૧૫. દશમા ભાવે રાહુ, શનિ, બુધ બેઠા હોય તો તેની માહાદશા, અંતરદશામાં તેનો પગ કપાય; અને દશમે ભાવે મંગળ, શનિ, રાહુ ભેગા બેઠા હોય અને તે ઠેકાણે સૂર્યને શુક્ર ગુરૂ દેખતા હોય તોપણ એમજ જાણવું.

૧૬. ઉપર લખેલા ગ્રહો ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં ક્રૂર નામના ભાગમાં હોય તો તે ગ્રહોની માહાદશા, અંતરદશામાં તેનું શીર છેદાય એમ જાણવું; વળી શનિ લગ્ને હોય, સાતમા ભાવે રાહુ હોય અને દશમા ભાવે શુક્ર બેઠો હોય અને કૃષ્ણ

પક્ષનો ચંદ્ર સાતમે બેઠો હોય તો તેની દશામાં હાથપગ બંને કપાય એમ જાણવું.

૧૭. જન્મકુંડળીમાં લગ્ને મંગળ, સૂર્ય અને કૃષ્ણપક્ષનો ચંદ્ર બેઠો હોય ને નવમાંશ કુંડળીમાં મંગળની રાશિનું લગ્ન હોય તો પણ હાથ પગ બંને કપાય એમ જાણવું.

૧૮. રાહુ, બુધ, સૂર્ય આ ત્રણ ગ્રહો ભેગા બેઠા હોય ને તેના ઉપર શુભ ગ્રહની દ્રષ્ટિ ન હોય, અને તે સૂર્ય અશ્લેષા નક્ષત્રમાં હોય એટલે સૂર્ય સ્પષ્ટ ગ્રહચક્રમાં કર્ક રાશિનો ૧૭ અંશથી ૩૦ અંશ સૂધી હોય અને તેની સાથે કૃષ્ણ-ક્ષનો ચંદ્ર બેઠો હોય તો તેને પેટની ઘણી પિડા હોય ને શસ્ત્રથી કેડમાં પિડા ય એવી રીતે મોટા મૂનિઓ કહે છે.

૧૯. કૃષ્ણપક્ષના ચંદ્રને રાહુ અને શનિ દેખતા હોય તો મૂખમાં ઘણી પિડા થાય.

૨૦. લગ્નમાં શનિ હોય ને બુધ હરકોઇ ભાવે સ્વગ્રહી હોય અથવા ત્રીજે ા ચોથે ભાવે હોય તો તે માણસ વામન સ્વરૂપ એટલે ટુંકા આકારનો જાણવો.

૨૧. જન્મકુંડળીમાં છઠ્ઠા અથવા આઠમા અથવા બારમા ભાવે ચંદ્ર હોય તેને લગ્નનો સ્વામિ દેખતો હોય અને તેના ભેગા શનિ રાહુ અથવા શનિ ુ બેઠા હોય તો તેનું મોત કમોતે થાય.

૨૨. જન્મ કુંડળીમાં શનિ નીચનો અથવા અસ્તનો અથવા શત્રુના ઘરનો થઈ પાપ ગ્રહ સહિત હરકોઇ ભાવે બેઠો હોય ને તે શનિ ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં ક્રૂર નામના ભાગમાં હોય તોપણ કમોતથી મૃત્યુ થાય.

૨૩. જન્મકુંડળીના આઠમા ભાવનો સ્વામિ પાશ અથવા સર્પ નામના દ્રષ્કાંણમાં બેઠો હોય ને તે દ્રષ્કાંણ કુંડળીમાં લગ્ને બેઠો હોય તો તેનું બંધીખાનામાં મૃત્યુ થાય.

૨૪. જન્મકુંડળીમાં આઠમા ભાવનો સ્વામિ અને દ્રષ્કાંણ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ શનિ રાહુ સહિત અથવા શનિ કેતુ સહિત હરકોઇ ભાવે બેઠો હોય તોપણ તેનું બંધનમાં મૃત્યુ જાણવું.

૨૫. જન્મકુંડળીના છઠ્ઠા, આઠમા ભાવનો સ્વામિ મંગળ સહિત અથવા ત્રીજા ભાવના સ્વામિ સહિત નવમાંશ કુંડળીમાં પાપગ્રહની રાશિમાં બેઠા હોય અને જન્મ કુંડળીમાં તે ગ્રહો સાથે શનિરાહુ અથવા શનિકેતુ બેઠા હોય તો તેનું યુદ્ધમાં મૃત્યુ થાય.

૨૬. શનિ અને દ્રષ્કાંણ લગ્નનો સ્વામિ જન્મ કુંડળીમાં અથવા નવમાંશ કુંડળીમાં મંગળના ઘરમાં બેઠા હોય ને તે બંનેને મંગળ દેખતો હોય તોપણ તેનું મૃત્યુ યુદ્ધમાં થાય.

૨૭. જન્મકુંડળીમાં સૂર્ય અને મંગળ પરસ્પર દેખતા હોય ને તે નવમાંશ કુંડળીમાં પરસ્પરના ઘરમાં રહ્યા હોય તોપણ તેનું મૃત્યુ યુદ્ધમાં થાય.

૨૮. જન્મકુંડળીમાં આઠમે પાપગ્રહ બેઠા હોય અથવા નવમાંશ કુંડળીમાં આઠમે પાપગ્રહ હોય ને તે મંગળના ઘરમાં બેઠા હોય ને ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં તે પાપગ્રહ ક્રૂર નામના ભાગમાં હોય તો તેનું આયુષ્ય થોડું જાણવું.

૨૯. સર્વે શુભ ગ્રહ નીચના અથવા અસ્તના અથવા શત્રુના ઘરમાં બેઠ[illegible] હોય ને નવમાંશ કુંડળીમાં તે ગ્રહો પાપગ્રહના ઘરમાં બેઠા હોય અથવા પાપગ્ર[illegible] ભેગા હોય તો તે માણસનું તરત મૃત્યુ થાય.

૩૦. શનિ, રાહુ અને સૂર્ય નવમાંશ કુંડળીમાં પાપગ્રહની રાશિમાં [illegible] હોય ને તેને જન્મકુંડળીમાં આઠમા ભાવનો સ્વામિ દેખતો હોય તોપણ[illegible] મૃત્યુ થાય એમ જાણવું.

૩૧. જન્મકુંડળીમાં પાપગ્રહ સહિત સૂર્ય છઠ્ઠે ભાવે બેઠો હોય ને તેન[illegible] પગ્રહ દેખતા હોય તો તેને ગરમીથી ગુમડાંની પિડા કરે; તેમાં ચંદ્ર બેઠો [illegible] તો વાયુની પિડા કરે; અને મંગળ બેઠો હોય તો રક્તપિત્તની પિડા કરે. એ[illegible] ડા તે ગ્રહની દશામાં થાય.

૩૨. ઉપર મૂજબ જો બુધ હોય તો શરદીની પિડા કરે; ગુરૂ બેઠો હો[illegible] તો છાતીની પિડા કરે; અને શુક્ર બેઠો હોય તો ઝાડાનો રોગ થાય.

૩૩. ઉપર મૂજબ શનિ બેઠો હોય તો વિશેષે કરી ગોળાનો રોગ થાય, અને રાહુ અથવા કેતુ હોય તો ભૂત પ્રેતથી પિડા થાય.

૩૪. જન્મ કુંડળીના છઠ્ઠા ભાવે ચંદ્ર મંગળ બેઠા હોય તો તેને ચિત્તભ્રમનો અને પાંડુ રોગ થાય, અને તે સાથે સૂર્ય બેઠો હોય તો સર્પનો ભય તથા શૂળનો રોગ કરે.

૩૫. જન્મ કુંડળીના છઠ્ઠા ભાવમાં બુધ મંગળ બેઠા હોય અને શુક્ર ચંદ્ર દેખતા હોય અને તે મંગળ બુધ નવમાંશ કુંડળીમાં પાપગ્રહના ઘરમાં હોય તો ક્ષયરોગ થાય.

૩૬. શનિ મંગળ છઠ્ઠા ભાવે બેઠા હોય ને તેને સૂર્ય રાહુ દેખતા હોય અને લગ્નનો સ્વામિ નિર્બળ હોય તો તેને દીર્ઘ એટલે મોટો રોગ થાય.

૩૭. જન્મકુંડળીમાં છઠ્ઠા ભાવે શનિ કેતુ બેઠા હોય અને તેને સૂર્ય, મંગળ અને રાહુ દેખતા હોય અને શુભ ગ્રહો દેખતા ન હોય તો તેને શ્વાસ, ખાંસી અથવા ક્ષયનો રોગ થાય.

૩૮. જન્મ કુંડળીમાં જળ રાશિમાં ચંદ્ર બેઠો હોય ને તે રાશિનો સ્વામિ

છઠ્ઠા ભાવે હોય અને જળરાશિમાં બુધ રહી તેને દેખતો હોય તો મૂત્રકૃચ્છનો રોગ થાય.

૩૯. જન્મકુંડળીમાં છઠ્ઠે ચંદ્ર હોય, આઠમે શનિ હોય, બારમે પાપગ્રહ હોય અને લગ્નનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં પાપગ્રહના ઘરમાં બેઠો હોય તો તેને અંતરગળનો રોગ થાય.

૪૦. છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામિ નિર્બળ થઈ લગ્ને બેઠો હોય ને તે મંગળ [illegible]હિત હોય તો તેને માથાનો અથવા મૂખનો અથવા છાતીનો અથવા ગો[illegible]નો રોગ થાય.

૪૧. જન્મકુંડળીમાં છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં જેના ઘરમાં હોય તે ગ્રહના ઉપર કહેલા રોગ પ્રમાણે રોગ થાય એમ જાણવું.

૪૨. જન્મકુંડળીમાં છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામિ કેંદ્ર ભૂવનમાં બેઠો હોય અને [illegible]ાપગ્રહો દેખતા હોય અથવા પાપગ્રહો છ બેઠા હોય તો તે મનુષ્ય [illegible]ા પિડાવાળો જાણવો.

૪૩. લગ્નનો સ્વામિ છઠ્ઠે બેઠો હોય અને છઠ્ઠાનો સ્વામિ લગ્ને હોય અને [illegible]બંનેના ભેગા શનિ રાહુ અથવા શનિ કેતુ બેઠા હોય તોપણ તે શત્રુની [illegible]ડાવાળો જાણવો.

૪૪. છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામિ બળહીન થઇ પાપગ્રહની કર્તરીમાં બેઠો હોય અથવા તેને પાપગ્રહ દેખતા હોય તોપણ તે શત્રુની પિડાવાળો જાણવો.

૪૫. છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામિ છઠ્ઠે, આઠમે કે બારમે ભાવે બેઠો હોય ને તે નીચનો અથવા અસ્તનો અથવા શત્રુના ઘરમાં હોય અને લગ્નનો સ્વામિ બળવાન હોય તો શત્રુનો નાશ થાય.

૪૬. જન્મકુંડળીમાં છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામિ શુભગ્રહ સહિત શુભગ્રહના ઘરમાં બેઠો હોય અને તેને શુભગ્રહો દેખતા હોય તો તેને શત્રુ સાથે મિત્રતા થાય.

૪૭. જન્મકુંડળીમાં લગ્નના સ્વામિ કરતાં છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામિ નિર્બળ હોય અને તેને શુભગ્રહો દેખતા હોય અને શુભગ્રહ ભેગા બેઠા હોય તો શત્રુ સાથે મિત્રતા કરે.

૪૮. લગ્નનો સ્વામિ છઠ્ઠા ભાવે બેઠો હોય અને તેને છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામિ દેખતો હોય અથવા તે બંને ગ્રહો લગ્નમાં બેઠા હોય તો તેને પોતાની ન્યાતથી પિડા થાય.

૪૯. ગુરૂ, શુક્ર લગ્ને બેઠા હોય ને તેના ભેગો છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામિ બેઠો હોય ને તેને શનિ, મંગળ અને રાહુ દેખતા હોય તો તેને પણ ન્યાતથી દુઃખ થાય.

૫૦. લગ્નનો સ્વામિ શુભગ્રહ સહિત હરકોઇ ભાવે બેઠો હોય અને ચંદ્ર છઠ્ઠા ભાવે બેઠો હોય અથવા બીજો શુભગ્રહ બેઠો હોય અને કેંદ્રમાં અથવા ત્રિકોણમાં બુધ બેઠો હોય તો તેની પોતાની ન્યાતથી આજીવિકા ચાલે.

૫૧. છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામિ ગુરૂ હોય અને તેના ભેગો શુભગ્રહ બેઠો હોય અને તેને શુભગ્રહો દેખતા હોય અને તે ગુરૂ ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં મૃદુ અંશ નામના ભાગમાં હોય તો તેને ન્યાતમાં જથ્થાવાળો જાણવો.

૫૨. છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામિ પાપગ્રહ સહિત હોય અને તેને શુભગ્રહ દેખતા ન હોય તેમ ભેગા પણ ન હોય ને નવમાંશ કુંડળીમાં તે પાપગ્રહની રાશિમાં બેઠા હોય અથવા અસ્તના કે નીચના અથવા શત્રુના ઘરમાં હોય [illegible] ન્યાતના થોડા જથ્થાવાળો જાણવો.

૫૩. લગ્નનો સ્વામિ પારાવતાંશ વર્ગબળ પામ્યો હોય ને તેને શુભ[illegible] દેખતા હોય ને છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામિ નિર્બળ હોય તો તે ન્યાતમાં મોટા[illegible] ન્યાતના લોકોનું સારૂં કરનારો જાણવો.

૫૪. નવમા ભાવનો સ્વામિ છઠ્ઠા ભાવે બેઠો હોય ને તેને છઠ્ઠા ભાવ[illegible] સ્વામિ દેખતો હોય ને તે છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામિ મંગળ અને શનિ સહિ[illegible] હોય તો તેને ચોરથી અને અગ્નિથી પિડા થાય.

૫૫. છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામિ ગોપુરાંશ વર્ગબળ પામ્યો હોય ને તેને સૂર્ય દેખતો હોય ને લગ્નનો સ્વામિ બળવાન હોય તો તે પોતાની ન્યાતને ઉપકાર કરનારો જાણવો.

૫૬. છઠ્ઠા ભાવે શુભગ્રહ બેઠા હોય અને તેને શુભગ્રહો દેખતા હોય અને છઠ્ઠા ભાવના સ્વામિ ભેગા શુભગ્રહ બેઠા હોય અને છઠ્ઠાનો સ્વામિ પાપગ્રહની કર્તરીમાં હોય તો તેને સારાં અથાણાં ઉપર પ્રીતિવાળો જાણવો.

૫૭. છઠ્ઠા ભાવે ગુરૂ બુધ બેઠા હોય અથવા છઠ્ઠા ભાવે એ ગ્રહોની રાશિ હોય અથવા તે બંને ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં મૃદુ અંશ નામના ભાગમાં હોય તોપણ તેને સારાં અથાણાં ઉપર પ્રીતિવાળો જાણવો.

૫૮. છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામિ ગુરૂ અથવા શુક્ર હોય અને તે ગોપુરાંશ વર્ગબળ પામ્યો હોય તો તેને મિષ્ટાન ઉપર પ્રીતિવાળો જાણવો.

૫૯. છઠ્ઠા ભાવે શુક્ર હોય અથવા બુધ હોય અને તેને શુભ ગ્રહો દેખતા હોય અને તે બુધ શુક્ર બળવાન થઇ નવમાંશ કુંડળીમાં શુભ ગ્રહના ઘરમાં બેઠા હોય તો હમેશાં મિષ્ટાન જમનારો જાણવો.

૬૦. બુધને પાપગ્રહ દેખતા હોય તો મિષ્ટાન ઉપર પ્રીતિ વગરનો જાણવો.

અને બુધ સહિત શુક્ર છઠ્ઠા ભાવે હોય તો ખટાશ ઉપર પ્રીતિવાળો જાણવો.

૬૧. છઠ્ઠા ભાવે શુક્ર બેઠો હોય અને તેને મંગળ દેખતો હોય અથવા છઠ્ઠા ભાવે મંગળ બેઠો હોય ને તેને સૂર્ય દેખતો હોય તોપણ તેને ખટાશ ઉપર પ્રીતિવાળો જાણવો.

૬૨. છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામિ મંગળ સહિત હરકોઇ ભાવે બેઠો હોય અથવા મંગળના ઘરમાં બેઠો હોય ને તેને રાહુ કેતુની દ્રષ્ટિ હોય તો તે માણસ ઠગાઇથી ચોરી કરનારો જાણવો.

૬૩. છઠ્ઠા ભાવે રાહુ અથવા કેતુ બેઠો હોય ને તેના ઉપર પાપગ્રહની [illegible]ષ્ટિ હોય ને તે રાહુ અથવા કેતુ નવમાંશ કુંડળીમાં પાપગ્રહના ઘરમાં હોય [illegible]પણ ઠગાઇથી ચોરી કરનારો જાણવો.

૬૪. પાંચમા ભાવથી છઠ્ઠા ભાવ એટલે પોતાની જન્મકુંડળીમાં દશમા [illegible]નો સ્વામિ ઉપર કહેલા ગ્રહો સાથે બેઠો હોય ને ઉપર મૂજબ જોગ હોય તો [illegible] પુત્ર પણ ઠગાઇથી ચોરી કરનારો જાણવો.

વિચિત્ર અર્થવાળો પાંચમો ભાવ અને આ છઠ્ઠા ભાવનું ફળ સૂજન (આ[illegible]ક) માણસને કહેવું પણ નાસ્તિકને ન કહેવું એવી રીતે બુદ્ધિવાળા વ્યક[illegible]શ આચાર્ય લખેછે.

સાતમા ભાવનો ભાવવિચાર.

સાતમા ભાવમાં વિવાહ વિષે, સ્ત્રી વિષે, વિષય વિષે, જવા આવવા વિષે અને ખોવાયલી ચીજ વિષે જોવાય છે.

૧. જન્મકુંડળીના સાતમા ભાવે શુક્ર બેઠો હોય તો તે ઘણો કામી થાય, અને બુધ બેઠો હોય તો પરસ્ત્રીમાં આશકત થાય, અને ગુરૂ બેઠો હોય તો પોતાની સ્ત્રીમાં આશકત થાય, અને શનિ બેઠો હોય તો નઠારી સ્ત્રીમાં આશકત થાય, અને જો સાતમા ભાવનો સ્વામિ શુભગ્રહ હોય તો તેને સારી સ્ત્રી મળે.

૨. જન્મકુંડળીના સાતમા ભાવમાં મંગળ બેઠો હોય તો ઘણી સ્ત્રીઓમાં આશક્ત થાય તેમજ કુળને લાંછન લગાડનારો થાય, અને જો સૂર્ય બેઠો હોય તો કુટુંબવાળો અને ઘણી સ્ત્રીઓમાં આશકત થાય.

૩. બીજા, સાતમા, અને છઠ્ઠા ભાવના સ્વામિ લગ્નમાં શુક્ર સાથે બેઠા હોય અથવા પાપગ્રહો સાથે બેઠા હોય તો તે પરસ્ત્રીમાં આશકત અને કુમાર્ગી થાય, અને જો શુભગ્રહની દ્રષ્ટિ પડતી હોય તો તે પ્રમાણે થાય નહિ.

४. લગ્ન અને છઠ્ઠા ભાવના સ્વામિ જો પાપગ્રહ સાથે રહ્યા હોય તો તે પ-રસ્ત્રીમાં આશક્ત અને કુમાર્ગી થાય, અથવા લગ્નનો સ્વામિ, છઠ્ઠા અને સાતમા ભાવના સ્વામિ પાપગ્રહ સાથે રહ્યા હોય, વળી પાપગ્રહ સાથે શનિ બેઠો હોય તો તે પોતાના કુટુંબમાં આશક્ત થાય.

૫. સાતમા ભાવનો સ્વામિ રાહુ અથવા કેતુ સાથે બેઠો હોય અને તેમાં પાપગ્રહની દ્રષ્ટિ પડતી હોય તો તે વ્યભિચારી થાય; અને દશમા, બીજા અને સાતમા ભાવના સ્વામિઓ દશમા ભાવમાં રહ્યા હોય તો તે જાર પુરૂષ થાય અને તે પર સ્ત્રીઓ સાથે ગમન કરે, અને જો પાંચમા ભાવનો સ્વામિ અને સાતમા ભાવનો સ્વામિ બળવાન હોય તો અથવા છઠ્ઠાના સ્વામિની તેમાં દ્રષ્ટિ પ ડતી અથવા તે સાથે રહ્યો હોય તોપણ પરસ્ત્રીમાં તે પુરૂષ ગમન કરે; વ દશમા, બીજા અને સાતમા ભાવના સ્વામિ એ ત્રણ ગ્રહોમાં એક ચોથા ભ રહ્યો હોય તોપણ વ્યભિચારી જાણવો.

૬. સાતમા ભાવનો સ્વામિ પાપગ્રહ સાથે બીજે ભાવે રહ્યો હોય અને તમે મંગળની દ્રષ્ટિ પડતી હોય તો તેને જાર પુત્ર થાય એમ જાણવું.

૭. સાતમા ભાવના સ્વામિ સાથે પાંચમા અને નવમા ભાવના સ્વામિ દ ગા બેઠા હોય અને તે ૬-૮-૧૨ મે સ્થાને રહ્યા હોય, તેમ બળ રહિત હો અને શુભગ્રહની દ્રષ્ટિ પાંચમે પડતી હોય તો તેને ઘણી સ્ત્રીઓ થતાં પણ પુત્ર-નો યોગ થાય નહિ એમ મૂનિઓ કહે છે.

૮. ક્ષીણ ચંદ્ર પાપગ્રહ સાથે સાતમા ભાવે રહ્યો હોય તો તે પરસ્ત્રીગામી થાય, અને પાપગ્રહ સાથે લગ્ન વા સાતમું ભૂવન રહ્યું હોય તો તે પરસ્ત્રીમાં આશક્ત અને કુમાર્ગી થાય.

૯. પાંચમાનો સ્વામિ સાતમા ભાવે રહ્યા હોય અને સાતમા ભાવનો સ્વા-મિ પાપગ્રહ સાથે રહ્યો હોય અને શુક્ર જો બળહિન હોય તો તેની સ્ત્રી ગર્ભથી મૃત્યુ પામે.

૧૦. શુક્ર નીચનો હોય વા ચંદ્ર નીચનો હોય તો તે મુનુષ્યની સ્ત્રી જળમાં પડી ગુજરી જાય; સાતમા ભાવનો સ્વામિ પાશ નામના દ્દષ્કાંણ અને સર્પ નામ-ના દ્દષ્કાંણમાં રહ્યો હોય તો તેની સ્ત્રી બંધન (ગળે ફાંસો) ખાઇ ગુજરી જાય.

૧૧. સાતમા ભાવનો સ્વામિ અને રાહુ અથવા કેતુ સહિત દ્દષ્કાંણ કુંડળી-માં સાતમા ભાવે બેઠા હોય તો ઝેર ખાવાથી તે પુરૂષની સ્ત્રીનું મૃત્યુ થાય.

૧૨. બીજા ભાવનો સ્વામિ અને સાતમા ભાવનો સ્વામિ પોતાની રાશિમાં બેઠા હોય તો તેને એકજ સ્ત્રી થાય, અને બીજા ભાવનો સ્વામિ અને સાતમા

ભાવનો સ્વામિ તે બંનેની સાથે જેટલા ગ્રહો રહ્યા હોય તેટલી સ્ત્રીઓ તેને થાય એમ સંત પુરૂષો કહેછે, અથવા સાતમા ભાવનો સ્વામિ જે રાશિમાં રહ્યો હોય તે રાશિના આંક પ્રમાણે પણ સ્ત્રીઓ થાય.

૧૩. સાતમાનો સ્વામિ ઉંચ અથવા વક્રનો હોય અને બળવાન હોય ને લગ્ને બેઠો હોય તો તેને ઘણી સ્ત્રીઓ થાય.

૧૪. લગ્નનો સ્વામિ આઠમે હોય અને સાતમે પાપગ્રહ હોય તેમજ બી-જા ભાવનો સ્વામિ આઠમે હોય અને સાતમે પાપગ્રહ હોય તો તેને બે સ્ત્રીઓ થાય.

૧૫. સાતમા ભાવના સ્વામિ સાથે શનિ, મંગળ અને રાહુ બેઠા હોય અથવા ષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં તે ક્રૂર નામના ભાગમાં હોય તો તે પુરૂષની સ્ત્રીનું મૃત્યુ થાય.

૧૬. સાતમા ભાવનો સ્વામિ શુભ ગ્રહ સાથે રહ્યો હોય અને તે નીચ રા-નો અથવા શત્રુના ઘરમાં બેઠો હોય અને સાતમે પાપગ્રહ બેઠો હોય તો તેનો ખત વિવાહ થાય.

૧૭. કારકગ્રહ જો પાપગ્રહ સાથે રહ્યો હોય અથવા નવમાંશ કુંડળીમાં ય રાશિમાં રહ્યો હોય અથવા તે જન્મકુંડળીમાં તે ગ્રહ ઉપર પાપગ્રહની દ્રષ્ટિ તી હોય તોપણ તેનો બે વખત વિવાહ થાય.

૧૮. સાતમા ભાવનો કારકગ્રહ ચંદ્ર, બુધ, ગુરૂ અથવા શુક્ર હોય તે ગ્રહો-માં જે ગ્રહ બળવાન હોય તે ગ્રહના ગુણ સ્વરૂપ (સંજ્ઞા પ્રકરણમાં કહેલું છે) જે-વી તે પુરૂષની સ્ત્રી જાણવી.

૧૯. બીજો ભાવ અથવા સાતમો ભાવ પાપગ્રહ સાથે હોય અને તેમાં પા-પગ્રહની દ્રષ્ટિ પડતી હોય અને તેનો સ્વામિ બળહિન હોય તો તેને બીજી સ્ત્રી થાય.

૨૦. સાતમે તથા આઠમે ભાવે પાપગ્રહ હોય અને બારમા ભાવે મં-ગળ બેઠો હોય અને તે ભાવના સ્વામિ તેને દેખતા ન હોય તો તેને બીજી સ્ત્રી થાય.

૨૧. બીજા ભાવે પાપગ્રહ રહ્યા હોય અથવા સાતમા ભાવે પાપગ્રહ હો-ય અને તે ભાવના સ્વામિ ઉપર પાપગ્રહની દ્રષ્ટિ પડતી હોય તો તેને ત્રણ સ્ત્રીઓ થાય.

૨૨. લગ્ન બીજું અને સાતમું ભૂવન પાપગ્રહો સાથે રહ્યું હોય અને સા-તમા ભાવનો સ્વામિ નીચનો, અસ્તનો હોય તો તેને પણ ત્રણ સ્ત્રી થાય.

૨૩. લગ્નનો સ્વામિ અથવા સાતમા ભાવનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં નીચનો અથવા અસ્તનો અથવા શત્રુના ઘરમાં બેઠો હોય અથવા ષષ્ટિઅંશ

માં કુંડળીમાં ક્રૂર નામના ભાગમાં હોય તો તેને બીજી સ્ત્રી થાય.

૨૪. સાતમા ભાવનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં જે રાશિમાં બેઠો હોય તે રાશિનો સ્વામિ નીચ અથવા અસ્તનો અથવા શત્રુના ઘરમાં નવમાંશ કુંડળીમાં હોય અને તે ગ્રહ જન્મકુંડળીમાં પાપગ્રહની કર્તરીમાં હોય અથવા પાપ ગ્રહ દેખતા હોય તો તેને બીજી સ્ત્રી થાય.

૨૫. બીજા ભાવનો સ્વામિ અથવા કારકગ્રહ નવમાંશ કુંડળીમાં જે ગ્રહના ઘરમાં બેઠો હોય તે ગ્રહ નવમાંશ કુંડળીમાં નીચનો અથવા અસ્તનો અથવા શત્રુના ઘરનો હોય ને તે ગ્રહ જન્મકુંડળીમાં પાપગ્રહની કર્તરીમાં સાતમા ભાવે બેઠો હોય તો તે પુરૂષ સ્ત્રી હણનારો જાણવો.

૨૬. લગ્નના સ્વામિથી બુધ દશમે બળવાન થઇ રહ્યો હોય અને સાત[મા] ભાવના સ્વામિથી ચંદ્ર ત્રીજે રહ્યો હોય તો તેને ઘણી સ્ત્રીઓ થાય.

૨૭. બારમા અને બીજાના સ્વામિઓ ત્રીજે રહ્યા હોય તેમાં જો [...] ની દ્રષ્ટિ પડતી હોય અથવા નવમાના સ્વામિની દ્રષ્ટિ પડતી હોય તો તેને [ઘ]ણી સ્ત્રીઓ થાય.

૨૮. સાતમા ભાવનો સ્વામિ કેંદ્ર અથવા નવમે કે પાંચમે રહ્યો હોય અ[]ને તે ઉંચનો અથવા પોતાના મિત્રનો અથવા સ્વગ્રહી અથવા નવમાંશ કુંડળ[ી]માં પોતાના ઘરનો અથવા તેની સાથે દશમા ભાવનો સ્વામિ રહ્યો હોય તો તેને ઘણી સ્ત્રીઓ થાય.

૨૯. સાતમા ભાવનો સ્વામિ અને અગીયારમા ભાવનો સ્વામિ ભેગા બેઠા હોય અથવા પરસ્પર તેની દ્રષ્ટિ પડતી હોય વા બળવાન થઇ નવમે, પાંચમે રહ્યા હોય તો તેને ઘણી સ્ત્રીઓ થાય.

૩૦. નવમા ભાવનો સ્વામિ સાતમા ભાવે રહ્યો હોય અને સાતમા ભાવનો સ્વામિ ચોથા ભાવે રહ્યો હોય અથવા અગીયારમા અને સાતમાનો સ્વામિ કેંદ્રમાં રહ્યો હોય તો તેને ઘણી સ્ત્રીઓ થાય.

૩૧. સાતમા ભાવનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં જે ગ્રહના ઘરમાં બેઠો હોય તે ગ્રહ જન્મકુંડળીમાં શૂભ ગ્રહ સહીત ગમે તે ભાવે બેઠો હોય ને તે પારાવતાંશ વર્ગબળ પામ્યો હોય અને તે બળવાન હોય તો તેને ઘણીજ સ્ત્રીઓ થાય.

૩૨. બીજા ભાવનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં જે ગ્રહના ઘરમાં બેઠો હોય ને તે ગ્રહ બળવાન થઇ ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં મૃદુઅંશ નામના ભાગમાં હોય તેમજ ગોપુરાંશ વર્ગબળ પામ્યો હોય તોપણુ તેને ઘણીજ સ્ત્રીઓ થાય.

૩૩. સ્ત્રીકારકગ્રહ નવમાંશ કુંડળીમાં જે ગ્રહના ઘરમાં બેઠો હોય તે ગ્રહ બળવાન હોય અને જન્મકુંડળીમાં કેંદ્રમાં બેઠો હોય અને તે ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં મૃદુઅંશ નામના ભાગમા હોય તેમજ ગોપુરાંશ વર્ગ બળ પામ્યો હોય તો તેને પણ ઘણીજ સ્ત્રીઓ થાય.

૩૪. સાતમા ભાવનો સ્વામિ ગોપુરાંશ વર્ગબળ પામ્યો હોય અને દશમા ભાવનો સ્વામિ સાતમે હોય અથવા બીજા ભાવનો સ્વામિ ગોપુરાંશ વર્ગબળ પામ્યો હોય તો તેને દશ સ્ત્રીઓ થાય. પુત્ર, ભાઈ [વિગ]ેરેને સ્ત્રીનું સુખ દુઃખ પોતપોતાના ભાવથકી ઉપર પ્રમાણે જાણવું.

૩૫. સાતમા ભાવનો સ્વામિ પાપગ્રહ સહિત હોય અથવા સાતમે પાપ [ગ્ર]હ બેઠા હોય અને નવમાંશ કુંડળીમાં સાતમા ભાવનો સ્વામિ પણ જન્મ કું[ડળ]ીમાં પાપ ગ્રહ સાથે હોય તો તેને નઠારી સ્ત્રી હોય; તેમ[જ] સાતમા ભાવનો [સ્વા]મિ ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં ક્રૂર નામના ભાગમાં હોય તોપણુ તેને નઠારી સ્ત્રી હોય.

૩૬. સાતમા ભાવનો સ્વામિ અથવા તે ભાવનો કારકગ્રહ નવમાંશ કુંડ[ળી]માં તથા જન્મ કુંડળીમાં નીચ રાશિનો હોય અથવા નીચ ગ્રહ સાથે બેઠો [હો]ય અને તેમાં શૂભ ગ્રહની દ્રષ્ટિ પડતી હોય તો તેને નઠારી સ્ત્રી મળે.

૩૭. સાતમા ભાવનો સ્વામિ શૂભગ્રહ સાથે રહ્યો હોય અને તેમાં શૂભ ગ્રહની દ્રષ્ટિ પડતી હોય અથવા તે શૂભગ્રહની કર્તરીમાં રહ્યો હોય તો તેને સારી સ્ત્રી મળે.

૩૮. સાતમા ભાવનો સ્વામિ કે કારકગ્રહ નવમાંશ કુંડળીમાં શૂભગ્રહની રાશિમાં હોય અને દશમા ભાવનો સ્વામિ બળવાન હોય તો તેને સારી સ્ત્રી મળે.

૩૯. શુક્ર ઊંચનો અથવા મિત્રના ઘરનો અને નવમાંશ કુંડળીમાં સ્વગ્રહી હોય અથવા ગોપુરાંશ વર્ગબળ પામ્યો હોય અથવા ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં મૃદુઅંશના ભાગમાં હોય તો તેને સારી સ્ત્રી મળે.

૪૦. સાતમા ભાવનો સ્વામિ બળવાન થઇ ગુરૂ સાથે ગમે તે ભાવે રહ્યો હોય વા તેમાં ગુરૂની દ્રષ્ટિ પડતી હોય તેમજ જો સાતમો ભાવ અથવા કારક ગ્રહ બળવાન હોય તો તેની સ્ત્રી પતિવ્રતા જાણવી.

૪૧. સાતમા ભાવનો સ્વામિ સૂર્ય અથવા શુક્ર હોય અને તેને બુધની દ્રષ્ટિ હોય અથવા સાતમા ભાવે ગુરૂ હોય તો તેની સ્ત્રી ધર્મવાળી પતિવ્રતા જાણવી.

૪૨. સાતમા ભાવનો સ્વામિ કેંદ્રમાં રહ્યો હોય અને તેમાં શૂભ ગ્રહની દ્રષ્ટિ પડતી હોય અથવા નવમાંશ કુંડળીમાં શૂભ ગ્રહના ઘરમાં હોય અથવા જન્મ કુંડળીમાં શૂભગ્રહના ઘરમાં હોય તો તેની સ્ત્રી પતિવ્રતા જાણવી.

૪૩. સાતમા ભાવનો સ્વામિ સૂર્ય નવમાંશ કુંડળીમાં પાપગ્રહની રાશિમાં બેઠો હોય અને તે સૂર્ય જન્મકુંડળીમાં પાપગ્રહ સાથે બેઠો હોય અથવા તેને પાપ ગ્રહ દેખતા હોય તો તેની સ્ત્રી પાપણી જાણવી.

૪૪. સાતમા ભાવનો સ્વામિ સૂર્ય હોય ને તે બળવાન હોય અથવા તેની સાથે શૂભ ગ્રહ રહ્યા હોય અને નવમાંશ કુંડળીમાં શૂભ ગ્રહની રાશિમાં હોય અથવા જન્મ કુંડળીમાં શૂભ ગ્રહ દેખતા હોય અને તે સૂર્યનો જન્મ લગ્નનો સ્વામિ મિત્ર હોય તો તેની સ્ત્રી પતિની ભકિત કરનારી જાણવી.

૪૫. સાતમા ભાવનો સ્વામિ ચંદ્ર પાપગ્રહ સહિત હરકોઇ ભાવે જન્મકુંડળીમાં બેઠો હોય અથવા તેને પાપગ્રહ દેખતા હોય અને નવમાંશ કુંડળીમાં તે ચંદ્ર પાપગ્રહના ઘરમાં બેઠો હોય ને જન્મ કુંડળીમાં પાપગ્રહની કર્તરીમાં હો[ય] તો કુમાર્ગે ચાલ[ના]રી અને અપરાધ કરનારી સ્ત્રી હોય.

૪૬. સાતમા ભાવનો સ્વામિ ચંદ્ર હોય અથવા શુક્ર હોય અને જન્મ[કું]ડળીમાં શૂભ ગ્રહ સહિત હરકોઇ ભાવે બેઠો હોય, અને નવમાંશ કુંડળીમાં ... ગ્રહના ઘરમાં હોય અને જન્મકુંડળીમાં મિત્ર અથવા ઊંચના ઘરમાં ... અને ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં મૃદુ નામના ભાગમાં હોય તો તેની સ્ત્રી પુન્યવા[ળી] સારા સ્વભાવની, સારા શીયળવાળી અને સારાં આચરણવાળી હોય.

૪૭. સાતમા ભાવનો સ્વામિ મંગળ નિર્બળ હોય ને તે મંગળ ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં કૃર નામના ભાગમાં હોય અને નવમાંશ કુંડળીમાં તે મંગળ શત્રુના ઘરમાં અથવા અસ્તના ઘરમાં અથવા નીચના ઘરમાં હોય તો તેની સ્ત્રી પરપુરૂષથી આશકત અને નઠારા ગુણવાળી જાણવી.

૪૮. સાતમાભાવનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં મિત્રના ઘરમાં અથવા ઊંચનો હોય ને તે જન્મકુંડળીમાં શૂભગ્રહ સહિત અથવા શૂભગ્રહની દ્રષ્ટિવાળો હોય અને તે પારાવતાંશ વર્ગબળ પામ્યો હોય તો તેને નઠારી સ્ત્રી હોય તોપણ તે પતિના વચન પ્રમાણે ચાલનારી હોય.

૪૯. સાતમા ભાવનો સ્વામિ બુધ હોય અને તે પાપગ્રહ સહિત હોય અને તે બુધ નીચનો અથવા અસ્તનો કે શત્રુની રાશિમાં આઠમા ભાવે બેઠો હોય અને તે પાપગ્રહની કર્ત્તરીવાળો અથવા તેને પાપગ્રહ દેખતા હોય તો તેની સ્ત્રી પતિનો નાશ કરનારી તેમ પોતાના કુળનો પણ નાશ કરનારી જાણવી,

૫૦. સાતમાનો સ્વામિ બુધ હોય ને તે બળવાન હોય અને ગોપુરાંશ વર્ગબળ પામ્યો હોય અને તે બુધ નવમાંશ કુંડળીમાં ઊંચના અથવા મિત્રના ઘરમાં હોય તો તેની સ્ત્રી સારા પુત્રવાળી, તેમ સુખ ભોગવનારી, ધર્મવાન અને

વ્રત ઉપવાસથી શુદ્ધ અંતઃકરણવાળી જાણવી.

૫૧. સાતમા ભાવનો સ્વામિ શુક્ર પાપગ્રહ સહિત હોય ને તેના ભેગો નીચ ગ્રહ બેઠો હોય ને તે શુક્ર પણ નીચનો હોય અથવા અસ્તનો હોય ને તે ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં કૃર નામના ભાગમાં હોય તો તેની સ્ત્રી વેસ્યા સમાન ગુણવાળી, કઠણ મનવાળી અને ચોર જાણવી.

૫૨. સાતમા ભાવનો સ્વામિ શુક્ર બળવાન હોય અને તે શુક્ર શૂભગ્રહ ભેગો જન્મકુંડળીમાં હરકોઇ ભાવે બેઠો હોય અને નવમાંશ કુંડળીમાં શૂભગ્રહની રાશિ અથવા મિત્ર ગ્રહની રાશિ અથવા ઊંચનો હોય અને જન્મકુંડળીમાં તે [..]વગ્રહી હોય અથવા ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં મૃદુ નામના ભાગમાં હોય તો તેની [સ્ત્ર]ી ઘણી ચંચળ, પુત્રવાળી અને સારા ગુણવાળી જાણવી.

૫૩. સાતમા ભાવનો સ્વામિ શનિ હોય અને તેના ભેગો પાપગ્રહ બેઠો ... અને તે શનિ નીચનો હોય અથવા શત્રુ ગ્રહની રાશિમાં બેઠો હોય ને તેને ... ગ્રહ દેખતા હોય અને તે શનિ નવમાંશ કુંડળીમાં પાપગ્રહની રાશિમાં ... હોય તો તેનીસ્ત્રી જાર અને નઠારી તથા કુળને દૂષણ લગાડનારી જાણવી.

૫૪. સાતમા ભાવનો સ્વામિ શનિ બળવાન હોય અને તેના ભેગો ગુરૂ [બે]ઠો હોય અથવા દેખતો હોય તો તેની સ્ત્રી પારકાને ઉપકાર કરનારી, દેવ, બ્રાહ્મણ ઉપર પ્રીતિ રાખનારી અને જ્ઞાન વિષે વાદ કરનારી, ધર્મ ઉપર પ્રીતિ રાખનારી અને સારા શીયળવાળી જાણવી.

૫૫. સાતમા ભાવે રાહુ અથવા કેતુ હોય તો તે પુરૂષની સ્ત્રી પર પુરૂષ સાથે ગમન કરનારી હોય અને તેને પાપગ્રહ દેખતા હોય તો પાપ ઉપર પ્રીતિવાળી અને નઠારા શીયળવાળી હોય; અને તે રાહુ કેતુ નવમાંશ કુંડળીમાં પાપ ગ્રહની રાશિમાં હોય તો પતિને ઝેર આપનારી અને લોકમાં અપકીર્તિવાળી એવી નઠારી સ્ત્રી જાણવી.

૫૬. લગ્નના સ્વામિથી સાતમા ભાવનો સ્વામિ જન્મકુંડળીમાં નજીકમાં બેઠો હોય તો તેનો વિવાહ બાળપણથી થાય; અને લગ્નથી અને સાતમા ભાવથી શૂભગ્રહ નજીક બેઠા હોય તોપણ ન્હાનપણથી વિવાહ થાય.

૫૭. લગ્ને, બીજા ભાવે અને સાતમા ભાવે શૂભગ્રહ બેઠા હોય અને તે ગ્રહ નવમાંશ કુંડળીમાં શૂભગ્રહની રાશિમાં હોય અને તે ભાવના સ્વામિને જન્મકુંડળીમાં શૂભગ્રહ દેખતા હોય વા ભેગા બેઠા હોય તો તેનો ન્હાનપણમાં વિવાહ થાય.

૫૮. સાતમા ભાવનો સ્વામિ પારાવતાંશ વર્ગબળ પામ્યો હોય અને બીજા

ભાવનો સ્વામિ બળવાન હોય અને લગ્નનો સ્વામિ ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં મૃદુઅંશ નામના ભાગમાં હોય તોપણ તેનો વિવાહ ન્હાનપણમાં થાય.

૫૯. જન્મકુંડળીમાં શુક્ર અસ્તનો થઇ ત્રીજા, છઠ્ઠા, દશમા કે અગીયારમા ભાવે બેઠો હોય અને બીજા ભાવનો સ્વામિ પણ તે પ્રમાણે બેઠો હોય અથવા લગ્નના સ્વામિ ઉપર શૂભગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય અથવા ભેગા બેઠા હોય તો તે માણુસનો વિવાહ થયા પછી ભાગ્યનો ઉદય થાય.

૬૦. સાતમા ભાવનો કારકગ્રહ અને સાતમા ભાવનો સ્વામિ અને બીજા ભાવનો સ્વામિ અને લગ્નનો સ્વામિ એ બધા ગ્રહ નઠારા સ્થાને એટલે છઠા, આઠમા અને બારમા સ્થાને બેઠા હોય અને તે નવમાંશ કુંડળીમાં નીચના અથવ શત્રુના ઘરમાં અથવા અસ્તના હોય તો તેનો વિવાહ થયા પછી ભાગ્યનો ન શ થઇ જાય.

૬૧. ઉપર લખ્યા ગ્રહો શૂભગ્રહ સહિત ઉપર લખેલા ભાવે બેઠા હોય શૂભગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય તો તેનો એક વખતે ભાગ્યનો નાશ થયા પછી બીજી ખતે ભાગ્યનો ઉદય થાય.

૬૨. સાતમા ભાવનો સ્વામિ પાપગ્રહ સહિત ત્રિકોણમાં બેઠો હોય અથ તો કારકગ્રહ પાપગ્રહ સહિત ત્રિકોણમાં બેઠો હોય અને બીજા ભાવનો સ્વા દશમે બેઠો હોય તો તેનો વિવાહ ઘણે છેટે થાય.

૬૩. દશમા ભાવે વા બીજા ભાવે અથવા નવમા ભાવે પાપગ્રહ બેઠા હોય તેમ સાતમા ભાવે પણ પાપગ્રહ બેઠા હોય ને તે પાપગ્રહ નવમાંશ કુંડળીમાં પાપગ્રહના ઘરમાં હોય તોપણ તેનો છેટે વિવાહ થાય એમ જાણવું; અને પુત્રાદિકોના વિવાહ વિષે પણ સૌ સૌના ભાવથકી ઉપર પ્રમાણે સમજવું.

૬૪. લગ્નના સ્વામિ કરતાં સાતમા ભાવનો સ્વામિ બળહીન હોય અને નવમાંશ કુંડળીમાં શત્રુના ઘરમાં અથવા અસ્તનો અથવા નીચનો થઇ બેઠો હોય ને તેના ભેગો નીચ ગ્રહ હોય તો તેને નીચ કુળની સ્ત્રી મળે.

૬૫. લગ્નના સ્વામિ કરતાં સાતમા ભાવનો સ્વામિ વધારે બળવાન હોય અને તે નવમાંશ કુડળીમાં શૂભગ્રહના ઘરમાં રહ્યો હોય અને જન્મકુંડળીમાં તેને શૂભ ગ્રહ દેખતા હોય અને વૈશેષિકાંશ વર્ગબળ પામ્યો હોય અને તે ગ્રહ પરમ ઊંચનો હોય તો તેને ઊંચા કુળની સ્ત્રી મળે.

૬૬. સાતમા ભાવના સ્વામિ કરતાં લગ્નનો સ્વામિ નિર્બળ હોય ને પાપ ગ્રહ સાથે રહ્યો હોય ને તે નવમાંશ કુંડળીમાં નીચનો હોય અથવા જન્મકુંડળીમાં આઠમા ભાવે બેઠો હોય અથવા અવરોહ નામના ભાગમાં હોય તો તેની

સ્ત્રી પોતાથી ઊંચા કુળની હોય.

૬૭. સાતમા ભાવ કરતાં લગ્નનો સ્વામિ વધારે બળવાન હોય અને આરોહ નામના ભાગમાં હોય અને તે પરમ ઊંચનો થઇ કેંદ્ર, ત્રિકોણમાં બેઠો હોય અથવા શૂભ ગ્રહ સહિત બેઠો હોય તો પોતાની સ્ત્રીના કુળથી પોતે ઊંચા કુળનો હોય.

૬૮. સાતમા ભાવના સ્વામિ કરતાં આઠમા ભાવનો સ્વામિ બળવાન હોય અને ઉપરની લખેલી કલમ પ્રમાણે જોગ હોય તોપણ તે માણસની સ્ત્રીના કુળ કરતાં પોતે ઊંચા કુળનો હોય અને તે બંનો સરખા બળવાન હોય તો સરખા કુળની અને સારા ગુણવાળી તથા પતિની ભકિતમાં ચિત્ત રાખનારી સ્ત્રી મળે.

૬૯. લગ્નનો સ્વામિ અને સાતમા ભાવનો સ્વામિ પરસ્પર શત્રુ હોય તો તે પુરૂષના કુટુંબના માણુસો તે પુરૂષની સ્ત્રી સાથે શત્રુતાપણાથી વર્તે.

૭૦. લગ્નનો અને સાતમા ભાવનો સ્વામિ પરસ્પર મિત્ર હોય તો તે રૂષની સ્ત્રી સાથે તે પુરૂષ તથા તેના કુટુંબના માણસો મિત્રની રીતે વર્તે.

૭૧. સાતમા ભાવનો સ્વામિ લગ્નના સ્વામિના ઘરમાં શત્રુ હોય તો તે પુરૂષ પોતાની સ્ત્રી સાથે શત્રુની રીતે, અને મિત્ર હોય તો મિત્રની રીતે અને સમ હોય તો સમની રીતે વર્તે.

૭૨. સાતમા ભાવના સ્વામિ પ્રમાણે પોતાની સ્ત્રીનો વર્ણ જાણવો, અથવા સાતમા ભાવે જે રાશિ હોય તે પ્રમાણે વર્ણ જાણવો, અથવા સાતમા ભાવના કારકગ્રહ પ્રમાણે પણ વર્ણ જાણવો; એ ત્રણમાં જે વધારે બળવાન હોય તે પ્રમાણે વર્ણ (રંગ) જાણવો.

૭૩. સાતમા ભાવને ગુરૂ તથા શુક્ર દેખતા હોય તો સારા ગુણવાળી અને સ્વરૂપવાન સ્ત્રી હોય; અને એ સાતમા ભાવમાં પાપગ્રહ બેઠા હોય અથવા દેખતા હોય તો કરૂપવાન અને ખોટા ગુણવાળી સ્ત્રી હોય એમ જાણવું.

૭૪. સાતમા ભાવનો સ્વામિ જન્મ કુંડળીમાં જે રાશિમાં બેઠો હોય તેજ રાશિનું નામ તે પુરૂષની સ્ત્રીનું હોય એમ મહંત પુરૂષો કહે છે. ઉદાહરણ— વૃશ્ચિકરાશિમાં સાતમા ભાવનો સ્વામિ બેઠો છે તો વૃશ્ચિકરાશિની સમશ્યા ના, જ્યાએ બે અક્ષરમાંનો એક અક્ષર નામમાં પહેલો આવે.

૭૫. જે પુરૂષની સ્ત્રીનું નામ વૃશ્ચિક, સિંહ, કન્યા અથવા વરખ રાશિ ઉપરથી હોય તો તે સ્ત્રીને ન્હાનપણમાં પુત્ર થાય, અને તે રાશિને જન્મકુંડળીમાં જેટલા પુરૂષગ્રહો દેખતા હોય તેટલા પુત્ર અને તે સારા ગુણવાળા થાય.

૭૬. સાતમા ભાવે સૂર્ય હોય તો તે પુરૂષ વંધ્યા સ્ત્રી સાથે વ્યભિચાર કરે, અને સાતમા ભાવે ચંદ્ર હોય તો દાસી સમાન સ્ત્રી સાથે, અને મંગળ હો

-ય તો રજસ્વલા અથવા વંધ્યા સ્ત્રી સાથે વ્યભિચાર કરે.

૭૭. સાતમા ભાવે બુધ બેઠો હોય તો વેશ્યા સાથે અથવા ધન વગરની અને વણીકની સ્ત્રી સાથે વ્યભિચાર કરે, ગુરૂ હોય તો બ્રાહ્મણની સ્ત્રી સાથે, અને જો શુક્ર હોય તો ગર્ભવંતી સ્ત્રી સાથે અને શનિ, રાહુ અથવા કેતુ હોય તો નીચ જાતિ અથવા યુવાન અવસ્થાવાળી સ્ત્રી સાથે વ્યભિચાર કરે.

૭૮. ઉપર મૂજબ ચોથા સ્થાને ગ્રહો બેઠા હોય તો ઉપર મૂજબ જાણવું.

૭૯. ચારે કેંદ્રભૂવનમાં પાપગ્રહો બેઠેલા હોય અથવા ચારે કેંદ્રભૂવન ઉપર પાપગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય તો પશુની પેઠે મૈથુન કરનારો જાણવો, અથવા કેંદ્રભૂવન અને ત્રિકોણમાં પાપગ્રહ બેઠા હોય તોપણ એમજ જાણવું. વળી શનિ પાપગ્રહ સાથે રહ્યો હોય ને તેની સાથે ચંદ્ર પણ હોય તોપણ એમજ જાણવું

૮૦. સાતમા ભાવના સ્વામિ ઉપર શુક્રની દ્રષ્ટિ પડતી હોય વા મંગળ ઘરમાં રહ્યો હોય અથવા સાતમા ભાવના સ્વામિ સાથે શુક્ર રહેલો હોય તો ભંગચુંબન કરનારો જાણવો.

૮૧. ઉપર મૂજબ બીજા ભાવનો સ્વામિ હોય તોપણ તેમજ જાણવું, અથવા દશમા ભાવના સ્વામિ ઉપર શનિની દ્રષ્ટિ પડતી હોય, અથવા મંગળને ઘરમાં હોય અથવા લગ્નપતિ જો નીચ રાશિમાં બેઠો હોય તોપણ એમજ જાણવું.

૮૨. મંગળ સાતમા ભાવે બેઠો હોય તો તેની સ્ત્રી ન્હાના સ્તનવાળી હોય, અને શનિ અને રાહુ સાતમે હોય તો તેની સ્ત્રી લાંબા સ્તનવાળી હોય, અને સૂર્ય સાતમે હોય તો ઉંચા કઠણ સ્તનવાળી સ્ત્રી હોય, અને બાકીના ગ્રહો હોય તો જાડા અને ઉત્તમ સ્તનવાળી સ્ત્રી હોય.

૮૩. અને એક પણ પાપગ્રહ સાતમે રહ્યો હોય તો વિલક્ષણ સ્તનવાળી સ્ત્રી સમજવી, અને સાતમા ભાવનો સ્વામિ પાપગ્રહ અગર શૂભગ્રહ હોય તોપણ ઉપર પ્રમાણે સ્તન સમજવા.

૮૪. સાતમા ભાવે ઘણા પાપગ્રહો રહ્યા હોય અથવા આઠમા ભાવે રહ્યા હોય કે છઠ્ઠા ભાવે અથવા ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં કૃર નામના ભાગમાં પાપગ્રહ રહ્યા હોય તો તેને મૂત્રકચ્છ (મૂત્રબંધ)નો રોગ થાય.

૮૫. ઉપર મૂજબ વિચીત્ર અર્થવાળો અને નિશ્ચય યોગવાળો સાતમો ભાવ વ્યંકટ નામના વિદ્વાને સર્વાર્થચિંતામણીના ગ્રંથમાં લખેલોછે.

—o()o—

આઠમા ભાવનો ભાવવિચાર.

આઠમા ભાવમાં મૃત્યુ વિષે, જીંદગી વિષે, ગુહ્ય સ્થાન વિષે, મૃત્યુના કારણ વિષે, અને તે મૃત્યુ થોડા દુઃખથી થાય કે વધારે દુઃખથી થાય તે વિષે જોવાય છે.

૧. જન્મકુંડળીમાં આઠમા ભાવનો સ્વામિ પાપગ્રહ સહિત છઠ્ઠા અથવા બારમા ભાવે બેઠો હોય તો તે માણસનું ટુંકું આયુષ્ય જાણવું, તેમજ લગ્નનો સ્વામિ પાપગ્રહ સહિત છઠ્ઠા અથવા બારમા ભાવમાં બેઠો હોય તોપણ તેનું ટુંકું આયુષ્ય જાણવું.

૨. આઠમા ભાવનો સ્વામિ હરકોઇ ભાવમાં પોતાના ઘરનો એટલે સ્વગ્રહી હોય તો લાંબુ આયુષ્ય જાણવું એમ મોટા મૂનિઓ કહે છે, તેમ શનિ સ્વગ્રહી અથવા મિત્રના ઘરમાં અથવા ઉંચ રાશિનો હરકોઇ ભાવે બેઠો હોય તોપણ લાંબુ આયુષ્ય જાણવું.

૩. આઠમા ભાવનો સ્વામિ અને લગ્નનો સ્વામિ છઠ્ઠા અથવા બારમા ભાવે બેઠો હોય, અથવા છઠ્ઠા અથવા આઠમા ભાવનો સ્વામિ લગ્ને બેઠો હોય ને તેને શૂભગ્રહ દેખતા હોય તો તેનું લાંબુ આયુષ્ય જાણવું.

૪. દશમા ભાવનો સ્વામિ મિત્રના ઘરમાં અથવા સ્વગ્રહી અથવા ઉંચનો હરકોઇ ભાવે બેઠો હોય તોપણ લાંબુ આયુષ્ય જાણવું, અથવા લગ્નનો સ્વામિ અથવા આઠમા ભાવનો સ્વામિ અથવા દશમા ભાવનો સ્વામિ કેંદ્ર ભાવમાં બેઠો હોય તોપણ તેનું લાંબુ આયુષ્ય જાણવું.

૫. લગ્નનો સ્વામિ કેંદ્રભાવમાં બેઠો હોય અને તેના ભેગો શુક્ર બેઠો હોય અથવા તે લગ્નના સ્વામિને ગુરૂ શુક્ર દેખતા હોય તોપણ દીર્ઘ આયુષ્ય જાણવું.

૬. લગ્નનો સ્વામિ અને ગુરૂ તથા શુક્ર એ ત્રણે ગ્રહો સ્વગ્રહી થઇ ત્રિકોણમાં બેઠા હોય તો ઘણું લાંબુ આયુષ્ય જાણવું.

૭. સર્વ શૂભગ્રહો કેંદ્રમાં બેઠા હોય અને લગ્નનો સ્વામિ શૂભગ્રહ ભેગો બેઠો હોય ને તે લગ્નના સ્વામિને ગુરૂ દેખતો હોય તોપણ લાંબુ આયુષ્ય જાણવું.

૮. ત્રીજે, છઠ્ઠે, અગીયારમા ભાવે પાપગ્રહ બેઠા હોય અને કેંદ્ર તથા ત્રિકોણમાં શૂભગ્રહ બેઠા હોય ને લગ્નનો સ્વામિ બળવાન હોય તોપણ તેનું લાંબુ આયુષ્ય જાણવું.

૯. છઠ્ઠા, સાતમા તથા આઠમા ભાવે સર્વ શૂભગ્રહ બેઠા હોય અને ત્રીજે છઠ્ઠે, તથા અગીયારમા ભાવે સર્વ પાપગ્રહ બેઠા હોય તોપણ તેનું લાંબુ આ-

યુષ્ય જાણવું.

૧૦. આઠમા ભાવનો સ્વામિ લગ્ને બેઠો હોય ને તેને ગુરૂ, શુક્ર દેખતા હોય અથવા ભેગા બેઠા હોય અને લગ્નનો સ્વામિ કેંદ્રમાં બેઠો હોય તોપણ તેનું લાંબું આયુષ્ય જાણવું.

૧૧. ત્રણ ગ્રહો ઊંચના હોય અને આઠમા ભાવનો સ્વામિ લગ્ને બેઠો હોય અને આઠમા ભાવે કોઇપણ પાપગ્રહ ન હોય તોપણ દીર્ઘ આયુષ્ય જાણવું.

૧૨. આઠમા ભાવે ઊંચનો, સ્વગ્રહનો અને મિત્ર ગ્રહની રાશિનો એમ ગ્રહ બેઠા હોય અને લગ્નનો સ્વામિ બળવાન હોય તોપણ તેનું લાંબું આયુષ્ય જાણવું.

૧૩. સર્વ પાપગ્રહો પારાવતાંશ વર્ગબળ પામ્યા હોય તેમ સર્વ શુભગ્રહો પણ પારાવતાંશ વર્ગબળ પામ્યા હોય ને તે સર્વ શુભગ્રહો કેંદ્ર તથા ત્રિકોણમાં બેઠા હોય તોપણ તેનું લાંબું આયુષ્ય જાણવું.

૧૪. છઠ્ઠા, આઠમા તથા બારમા ભાવમાં પાપગ્રહ બેઠા હોય ને લગ્નનો સ્વામિ નિર્બળ હોય ને તે ગ્રહોને શુભગ્રહોની દ્રષ્ટિ ન હોય તેમ ભેગા પણ ન હોય તો તેનું અલ્પ આયુષ્ય જાણવું, અથવા તો તે સંતાન વગરનો જાણવો.

૧૫. આઠમા ભાવનો સ્વામિ અથવા શનિ ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં ક્રૂર નામના ભાગમાં હોય ને જન્મકુંડળીમાં તે ગ્રહ ભેગા પાપગ્રહ બેઠા હોય અથવા દેખતા પણ હોય તો તેનું અલ્પ આયુષ્ય જાણવું.

૧૬. સર્વ પાપગ્રહો કેંદ્રમાં બેઠા હોય ને તે ગ્રહોને શુભગ્રહો દેખતા ન હોય અને લગ્નનો સ્વામિ નિર્બળ હોય તોપણ અલ્પ આયુષ્ય જાણવું.

૧૭. બીજા તથા બારમા ભાવે પાપગ્રહ બેઠા હોય અને તેના ઉપર શુભગ્રહની દ્રષ્ટિ ન હોય અથવા તે ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં ક્રૂર નામના ભાગમાં હોય તોપણ અલ્પ આયુષ્ય જાણવું.

૧૮. આયુષ્યના ત્રણ પ્રકાર છેઃ—એક અલ્પ આયુષ્ય; બીજું મધ્યમ આયુષ્ય; અને ત્રીજું દીર્ઘ આયુષ્ય. તેમાં બત્રીશ વર્ષની અંદરને અલ્પ આયુષ્ય કહે છે; બત્રીશથી શીતેર વર્ષની અંદરને મધ્યમ આયુષ્ય કહે છે; અને તેથી વધારે આયુષ્યને દીર્ઘ આયુષ્ય કહેછે.

૧૯. લગ્નનો સ્વામિ અને સૂર્યને પરસ્પર શત્રુપણું હોય તો તે માણસનું અલ્પ આયુષ્ય જાણવું.

૨૦. લગ્નનો સ્વામિ અને સૂર્યને પરસ્પર સમપણું હોય તો તેનું મધ્યમ આયુષ્ય જાણવું, અને એ ગ્રહો મિત્ર હોય તો દીર્ઘ આયુષ્ય જાણવું.

૨૧. લગ્નનો સ્વામિ નિર્બળ હોય અને છઠ્ઠા, આઠમા તથા બારમા ભાવે

પાપગ્રહ બેઠા હોય અને ગુરૂ કેંદ્ર અથવા ત્રિકોણમાં હોય તો તેનું મધ્યમ આયુષ્ય જાણવું.

૨૨. છઠ્ઠા અથવા આઠમા ભાવે પાપગ્રહ બેઠા હોય અને શુભગ્રહો કેંદ્રમાં અથવા ત્રિકોણમાં બેઠા હોય અને શનિ હરકોઇ ભાવે બળવાન હોય તોપણ તેનું મધ્યમ આયુષ્ય જાણવું, અથવા કેંદ્ર તથા ત્રિકોણમાં પાપગ્રહ બેઠા હોય અથવા લગ્ને પાપગ્રહ બેઠા હોય તોપણ તેનું મધ્યમ આયુષ્ય જાણવું.

૨૩. અલ્પ આયુષ્યના યોગવાળા માણસને જન્મકુંડળીના છઠ્ઠા, આઠમા ભાવના સ્વામિની દશામાં રિષ્ટ કરેછે, અને મધ્યમ આયુષ્યવાળા માણસને જન્મકુંડળીના લગ્નના સ્વામિના જે શત્રુગ્રહો હોય તેની દશામાં રિષ્ટ કરે છે, અને દીર્ઘ આયુષ્યવાળા માણસને ફક્ત આઠમા ભાવના સ્વામિની દશામાં રિષ્ટ કરે છે એ પ્રમાણે યોગાયોગ જાણવો.

૨૪. આઠમા ભાવનો સ્વામિ અને લગ્નનો સ્વામિ નિર્બળ હોય અને છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામિ તથા મંગળ હરકોઇ ભાવે ભેગા બેઠા હોય તો તેનું યુદ્ધમાં મૃત્યુ થાય.

૨૫. લગ્નનો તથા આઠમા ભાવનો સ્વામિ છઠ્ઠા ભાવે ભેગા બેઠા હોય અને ત્યાં શનિ, રાહુ અથવા કેતુ ભેગા બેઠા હોય તો તે ગ્રહની દશા, અંતરદશામાં ચોરના હાથે શસ્ત્રથી મૃત્યુ થાય.

૨૬. આઠમા ભાવનો તથા લગ્નનો સ્વામિ ચોથા ભાવના સ્વામિ સહિત છઠ્ઠા ભાવે બેઠા હોય તો તેનું ચતુષ્પદ જાનવરથી મૃત્યુ થાય, અને તે ગ્રહો સાથે જો ગુરૂ બેઠો હોય તો અજીરણના રોગથી મૃત્યુ થાય.

૨૭. લગ્નનો સ્વામિ અને ચોથા ભાવનો સ્વામિ ગુરૂ સહિત છઠ્ઠા ભાવે બેઠા હોય તોપણ અજીરણના રોગથી મૃત્યુ થાય, અને લગ્નનો સ્વામિ, ચોથા ભાવનો સ્વામિ અને બીજા ભાવનો સ્વામિ એ ત્રણે છઠ્ઠા ભાવે ભેગા બેઠા હોય તોપણ અજીરણના રોગથી મૃત્યુ થાય.

૨૮. આઠમા ભાવના સ્વામિની દશામાં અથવા અંતરદશામાં રિષ્ટ કરતા યોગ છે, તેમજ પિતા, પુત્ર, સ્ત્રી એઓના ભાવથી આઠમા ભાવના સ્વામિની દશા, અંતરદશામાં તેઓનું રિષ્ટ જાણવું. ઉદાહરણ.—જેમકે સ્ત્રી ભાવથી આઠમો, બીજો ભાવ તે ભાવનો સ્વામિ જે ગ્રહ હોય તે ગ્રહની માહાદશા અથવા અંતરદશામાં તે પુરૂષની સ્ત્રીનું રિષ્ટ થાય.

૨૯. આઠમા ભાવનો સ્વામિ અને લગ્નનો સ્વામિ શનિ સહિત છઠ્ઠે, આઠમે અથવા બારમે ભાવે બેઠા હોય તો તેનું ઝેરથી મૃત્યુ થાય, અને રાહુ કે કેતુ

સહિત બેઠા હોય તો ગળે ફાંસો ખાઇ મૃત્યુ પામે.

૩૦. છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામિ શનિ અથવા કેતું સહિત હરકોઇ ભાવે બેઠો હોય તો તેને મૃગ જનાવરથી ભય થાય, અને છઠ્ઠાના સ્વામિ ભેગો શનિ સહિત ગુરૂ બેઠો હોય તો હાથીથી ભય થાય, અને ચંદ્ર બેઠો હોય તો ઘોડાથી ભય થાય.

૩૧. ઉપર મૂજબ છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામિ અને શનિ સૂર્ય સહિત બેઠો હોય તો સીંગડાવાળા મૃગથી અથવા કૂતરાથી ભય થાય, તેમજ મંગળ ભેગો હોય તો તેમજ જાણવું; અને છઠ્ઠે ભાવે હરકોઇ ગ્રહ સહિત શનિ બેઠો હોય પણ તે શનિ સ્વગ્રહી અથવા ઉંચનો હોય તોપણ તેમજ જાણવું.

૩૨. ચોથા ભાવનો સ્વામિ, નવમા ભાવનો સ્વામિ અને લગ્નનો સ્વામિ ત્રિકોણમાં ભેગા બેઠા હોય અને બીજા સર્વ ગ્રહો કેંદ્રમાં બેઠા હોય તો તેની માતા તથા પિતા લાંબી ઉમર ભોગવ્યા પછી બંને જણનું પુત્રની હયાતીમાંજ રિષ્ટ થાય.

૩૩. આઠમા ભાવે ચંદ્ર હોય અને તે ભેગો રાહુ હોય અથવા શનિ હોય તો તેને વાઇનું દરદ થાય, ને તે ચંદ્ર નિર્બળ હોય તો તેને જળથી અથવા ભૂત પ્રેતથી પિડા થાય.

૩૪. ક્ષીણ કળાનો ચંદ્રમા આઠમા ભાવે બેઠો હોય અને તેના ભેગા મંગળ, રાહુ અને શનિ બેઠા હોય તોપણ તેનું વાઇના દરદથી મૃત્યુ થાય અથવા ભૂતના વળગાડથી મૃત્યુ થાય.

૩૫. આઠમા ભાવનો સ્વામિ રાહુ અથવા કેતુ સહિત હરકોઇ ભાવે બેઠો હોય તોપણ તેનું ઉપર પ્રમાણે મૃત્યુ થાય, અને તે ભેગો આઠમા ભાવનો સ્વામિ બેઠો હોય અને તે ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં કૃર નામના ભાગમાં હોય તોપણ ઉપર પ્રમાણે મૃત્યુ જાણવું.

૩૬. છઠ્ઠા અથવા આઠમા ભાવે નીચ રાશિનો સૂર્ય બેઠો હોય ને તેને પાપગ્રહ દેખતા હોય તો રાજાના કોપથી પિતાનું મૃત્યુ થાય, વળી ધનનો પણ નાશ થાય.

૩૭. લગ્નથી નવમે અથવા દશમે મંગળ બેઠો હોય ને તેને પાપગ્રહ દેખતા હોય તો મામાનું મૃત્યુ થાય, અને તે મંગળની સાથે શનિ બેઠો હોય તો પુત્રનું મૃત્યુ થાય, અને જો તે મંગળ ભેગો ચંદ્ર પાપગ્રહ સહિત બેઠો હોય તો માતાનું મૃત્યુ કરે.

૩૮. ઉપર પ્રમાણે મંગળ ભેગો સૂર્ય બેઠો હોય અને તેને પાપગ્રહ દેખતા હોય તો બાપનું મૃત્યુ થાય; બે પાપગ્રહ લગ્ને બેઠા હોય અને તે ભેગો ચંદ્ર બેઠો હોય તો તે માણસ ન્હાનપણમાંજ મૃત્યુ પામે.

૩૯. ચંદ્રના ગ્રહણ વખતે કોઇ મનુષ્યનો જન્મ થયો હોય અને તેની જન્મકુંડળીમાં ચંદ્રને પાપગ્રહ દેખતા હોય તો તેનું તરત મૃત્યુ થાય, અને તે ચંદ્ર આઠમે અથવા બારમે બેઠો હોય અથવા લગ્ને બેઠો હોય તો તે બાળકનો જન્મ થતાંજ તેની માતાનું મૃત્યુ થાય, પણ શુભગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય તો નહીં.

૪૦. ઉપર પ્રમાણે હોય પણ જો તે ચંદ્રને શુભગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય તો તેઓનું મૃત્યુ ન થાય, અને અગીયારમા અથવા નવમા ભાવમાં શનિ મંગળ રહેલા હોય અને તેની સાથે રાહુ ભેગો બેઠો હોય તો પિતાનું તરત મૃત્યુ થાય.

૪૧. જન્મકુંડળીમાં મંગળ સાતમા ભાવે અથવા આઠમા ભાવે બેઠો હોય ને તેને પાપગ્રહ દેખતા હોય તોપણ તરત મૃત્યુ પામે, અને ત્રીજે ભાવે મંગળ બેઠો હોય અને તે ભેગો પાપગ્રહ બેઠો હોય વા પાપગ્રહ દેખતો હોય તો તેના ભાંડુનો નાશ થાય.

૪૨. ચંદ્ર સાતમા ભાવે બેઠો હોય અને તેના ભેગો પાપગ્રહ બેઠો હોય તથા દેખતો હોય તો માતાનું તરત મૃત્યુ થાય, તેમજ સાતમા ભાવે સૂર્ય બેઠો હોય ને તેને પાપગ્રહ દેખતા હોય અથવા ભેગા બેઠા હોય તો પોતાની ન્હાની ઉમરમાં પિતાનું મૃત્યુ થાય, અને શનિ, મંગળ અને શુક્ર પાપગ્રહ સહિત સાતમા ભાવે બેઠા હોય અને તેને પાપગ્રહ દેખતા હોય વા ભેગા બેઠા હોય તો તેના પુત્રનો નાશ થાય.

૪૩. જન્મકુંડળીમાં ત્રીજે અને છઠ્ઠે પાપગ્રહો બેઠા હોય અને બારમે શુભગ્રહ બેઠા હોય અથવા એકલો ચંદ્ર બેઠો હોય તો તેનું તરત મૃત્યુ થાય, અથવા ચોથે, આઠમે પાપગ્રહ બેઠા હોય તોપણ તે બાળકનું તરત મૃત્યુ થાય.

૪૪. જન્મકુંડળીમાં લગ્ને સૂર્ય ને ચંદ્ર એ બેઠા હોય અને બીજા સર્વે પાપગ્રહો બારમે બેઠા હોય ને તે સૂર્ય ચંદ્રને શુભગ્રહ દેખતા ન હોય તોપણ તરત મૃત્યુ થાય, અથવા સાતમા ભાવે સૂર્ય તથા ચંદ્ર બેઠા હોય અને લગ્ને પાપ ગ્રહ રહેલા હોય તોપણ તે બાળકનું તરત મૃત્યુ થાય.

૪૫. સૂર્ય અને ચંદ્ર બારમા ભાવે બેઠા હોય ને તેને શુભગ્રહો દેખતા ન હોય તો તે માણસ નેત્રે અંધ હોય, અને એ બે ગ્રહોમાં એકજ બારમે હોય તો એક આંખે કાંણો જાણવો.

૪૬. સૂર્ય અને ચંદ્ર બારમા ભાવે બેઠા હોય અને બારમા ભાવનો સ્વામિ લગ્ને બેઠો હોય તો તે બાળકનું તરત મૃત્યુ થાય, અથવા ગુરૂ બારમા વા આઠમા ભાવે બેઠો હોય અને તેના ભેગો પાપગ્રહ બેઠો હોય ને તેને પાપગ્રહો દેખતા હોય તોપણ તેમજ જાણવું.

૪૭. લગ્નનો સ્વામિ પૂર્ણ બળવાન હોય અને ચોથા ભાવનો સ્વામિ તથા

નવમા ભાવનો સ્વામિ નિર્બળ થઈને આઠમા ભાવે બેઠા હોય તો બાળકનો જન્મ થતાંજ તરત તેની માતા પિતાનું મૃત્યુ થાય.

૪૮. ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ ચંદ્ર સહિત છઠ્ઠે કે આઠમે કે બારમા ભાવમાં બેઠા હોય તો તે બીજી સ્ત્રીને ધાવનારો જાણવો, અને દશમા ભાવનો સ્વામિ અને કારકગ્રહ એ બંને છઠ્ઠા, આઠમા કે બારમા ભાવે રહ્યા હોય તો તેના માબાપ પુત્રનું સુખ જુવે નહિ.

૪૯. દશમા ભાવનો સ્વામિ અને કારકગ્રહ ચંદ્ર સહિત કેંદ્રમાં અથવા ત્રિકોણમાં બેઠા હોય તોપણ તે બાળકના માતા પિતા પૂત્રનું સુખ જૂવે નહીં; નવમા ભાવનો સ્વામ અથવા સૂર્ય તથા શનિ એ ત્રણે ગ્રહો છઠ્ઠા અથવા બારમા ભાવે બેઠા હોય તો તેના પિતાનું મૃત્યુ રાત્રિએ થાય.

૫૦. નવમા ભાવનો સ્વામિ અને સૂર્ય તથા શનિ એ ત્રણે ગ્રહો છઠ્ઠા ભાવના સ્વામિ સહિત હરકોઇ ભાવે બેઠા હોય અને તે ભેગો ચંદ્ર ન હોય તો તેના પિતાનું દિવસે મૃત્યુ જાણવું; અને ઉપર કહેલા ગ્રહો ચોથે બેઠા હોય તો તેની છ મહિનાની ઉમરે તેની માતાનું મૃત્યુ થાય.

૫૧. ઉપર પ્રમાણે જો છ મહિનાની અંદર મૃત્યુ ન થાય તો તે ગ્રહોની દશા અંતરદશામાં ખચ્ચીત મૃત્યુ થાય એમ જાણવું.

૫૨. આઠમા ભાવે ચર રાશિ હોય અથવા દશમા ભાવનો સ્વામિ ચર રાશિનો હોય તો તેના જન્મ વખતે તેનો પિતા ઘેર ન હોય, અને એ બે સ્થિર રાશિમાં હોય તો જન્મ વખતે તેનો પિતા ઘેર હતો એમ જાણવું, અને જો તે બંને દ્વિસ્વભાવ રાશિમાં હોય તો ઘરની નજીક તેનો પિતા હતો એમ જાણવું.

૫૩. કેંદ્રભૂવનમાં સૂર્ય અથવા ચંદ્ર ચરરાશિમાં બેઠા હોય તો તે માણસ પોતાના માબાપને અગ્નિદાહ દઇ ન શકે, અને તે દ્વિસ્વભાવ રાશિના હોય તો તેના માતાપિતા અગ્નિમાં બળી જવાથી મૃત્યુ પામે.

૫૪. આઠમા ભાવે પાપગ્રહ ઘણા બેઠા હોય અને શુભગ્રહો દેખતા ન હોય તો ગુહ્યસ્થાનમાં રોગ થાય, પણ જો શુભગ્રહ દેખતા હોય તો નહીં.

૫૫ આઠમા ભાવે શુભગ્રહ બેઠા હોય અને શુભગ્રહ દેખતા હોય તો તે સુખી હોય, ને તેમાં પાપગ્રહ ભેગા હોય વા દેખતા હોય તો ખાનપાનનો દુઃખી હોય.

૫૬. આઠમા ભાવનો સ્વામિ પાપગ્રહ સહિત હોય અને તેને પાપગ્રહ દેખતા હોય અથવા પાપગ્રહની કતેરીમાં હોય તો તે માણસનો હમેશાં પરાજય થયા કરે, અને તેવી રીતે આઠમો ભાવ હોય તોપણ એમજ જાણવું.

૫૮. આઠમા ભાવનો સ્વામિ અથવા આઠમો ભાવ શુભગ્રહ સહિત હોય અથવા શુભગ્રહના અંતરમાં હોય ને તેને શુભગ્રહ દેખતા હોય તો તે માણસ જય પામનારો જાણવો; આઠમા ભાવનો સ્વામિ અને આઠમો ભાવ ચરરાશિમાં હોય અથવા શનિ ચર રાશિમાં હોય તો તેનું મૃત્યુ પ્રદેશમાં થાય, અથવા તે શનિ નવમાંશ કુંડળીમાં ચર રાશિનો હોય તોપણ પ્રદેશમાં મૃત્યુ થાય, તેમજ ઉપર લખ્યા પ્રમાણે હોય ને સ્થિર રાશિમાં હોય તો પોતાના ઘરની પાસે, અને દ્વિસ્વભાવ રાશિમાં હોય તો મુસાફરી કરતાં પ્રદેશમાં મૃત્યુ થાય.

આઠમો ભાવ સંપૂર્ણ.

નવમા ભાવનો ભાવવિચાર.

નવમા ભાવમાં ભાગ્ય વિષે, દાન વિષે, તપ વિષે, ધર્મ વિષે અને ગુરૂ વિષે જોવાય છે.

૧. નવમા ભાવનો સ્વામિ શુભગ્રહ હોય અને તે ભેગા શુભગ્રહ બેઠા હોય તો તેને પિતાનું, ગુરૂનું તથા મોશાળનું સુખ જાણવું, તેમજ પાપગ્રહ હોય તો તે સર્વનું દુઃખ જાણવું.

૨. નવમા ભાવમાં ચંદ્ર પાપગ્રહ સાથે બેઠો હોય અથવા શુક્ર પાપગ્રહ સહિત બેઠો હોય તો તે ગુરૂની સ્ત્રી સાથે ગમન કરનારો જાણવો, તેમજ નવમા ભાવનો સ્વામિ અને ચંદ્ર પાપગ્રહ સહિત હરકોઇ ભાવે બેઠા હોય તોપણ એમજ જાણવું; વળી શુક્ર, તથા પાપગ્રહ તથા નવમા ભાવનો સ્વામિ એ ત્રણ ગ્રહ હરકોઇ ભાવે ભેગા બેઠા હોય તોપણ એમજ જાણવું.

૩. જન્મકુંડળીમાં નવમા ભાવનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં જે ગ્રહના ઘરમાં બેઠો હોય તે ગ્રહ ઉપર પ્રમાણે હોય તો ગુરૂની સ્ત્રી સાથે ગમન કરનારો જાણવો; અને નવમા ભાવે ચંદ્ર અને પાપગ્રહ ભેગા બેઠા હોય તો તે સ્ત્રી પોતાથી મોટી ઉમરની જાણવી.

૪. જન્મકુંડળીમાં નવમા ભાવનો સ્વામિ ક્ષીણકળાનો ચંદ્ર હોય અને નવમાંશ કુંડળીમાં શુક્ર કર્ક રાશિનો હોય તોપણ ગુરૂની સ્ત્રી સાથે ગમન કરનારો જાણવો, અથવા જન્મકુંડળીમાં નવમા ભાવનો સ્વામિ નીચનો હોય અને નવમાંશ કુંડળીમાં નીચ ગ્રહના ઘરમાં શુક્ર બેઠો હોય તોપણ એમજ જાણવું.

૫. જન્મકુંડળીના નવમા ભાવના સ્વામિ શુભગ્રહ સાથે એકઠા બેઠા હોય અને તે નવમાંશ કુંડળીમાં સ્વગ્રહી હોય અને તે ગ્રહ વૈશેષિકાંશ વર્ગબળ પા-

મ્યો હોય અને જન્મકુંડળીના નવમા ભાવનો સ્વામિ ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં ક્રૂર નામના ભાગમાં ન હોય તો ધર્મમાં દ્રઢ બુદ્ધિવાળો જાણવો.

૬. નવમાંશ કુંડળીમાં ગુરૂ અથવા શુક્ર સ્વગ્રહી અથવા ઉંચનો અથવા મિત્રગ્રહની રાશિમાં બેઠા હોય અને તે જન્મકુંડળીમાં નવમા ભાવે બેઠા હોય અને નવમા ભાવનો સ્વામિ બળવાન હોય તો ધર્મ ચલાવનાર ગુરૂ તરીકે જાણવો.

૭. ગુરૂ અને શુક્ર નવમાંશ કુંડળીમાં બુધના ઘરમાં બેઠા હોય અને જન્મકુંડળીના નવમા ભાવના સ્વામિને શૂભગ્રહ દેખતા હોય અથવા શૂભગ્રહની કર્તરીમાં હોય તો તે ધર્મવાન જાણવો.

૮. જન્મકુંડળીમાં નવમા ભાવે શૂભગ્રહ બેઠા હોય અને તે શૂભગ્રહ નવમાંશ કુંડળીમાં પાપગ્રહની રાશિમાં બેઠા હોય અથવા ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં ક્રૂર નામના ભાગમાં બેઠા હોય તો કપટથી ધર્મ ચલાવનારો જાણવો.

૯. નવમા ભાવનો સ્વામિ અને કારકગ્રહ નવમાંશ કુંડળીમાં શૂભગ્રહ સહિત બેઠા હોય ને તે ગ્રહને જન્મકુંડળીમાં શૂભગ્રહ દેખતા હોય તો ધર્મમાં અંતઃકરણ શુદ્ધ રાખનારો જાણવો.

૧૦. નવમા ભાવે પાપગ્રહ હોય ને તેનો સ્વામિ પણ તે પાપગ્રહ સાથે બેઠો હોય અથવા ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં નવમા ભાવનો સ્વામિ ક્રૂર નામના ભાગમાં હોય અથવા જન્મકુંડળીમાં પાપગ્રહની કર્તરીમાં હોય તો તે પાપ કરનારો જાણવો.

૧૧. જન્મકુંડળીમાં રાહુ અને શનિ નવમા ભાવે બેઠા હોય અને તે ગ્રહો નવમાંશ કુંડળીમાં પાપગ્રહની રાશિમાં બેઠા હોય અને નવમા ભાવનો સ્વામિ પાપગ્રહની રાશિમાં જન્મકુંડળી અથવા નવમાંશ કુંડળીમાં હોય તો તે માણસ અતિ પાપી જાણવો.

૧૨. નવમા ભાવનો સ્વામિ શૂભગ્રહ હોય અને તેના ભેગો શૂભગ્રહ બેઠો હોય તેમજ કારકગ્રહ પણ શૂભગ્રહ ભેગો બેઠો હોય અને નવમા ભાવને શૂભગ્રહ દેખતા હોય તો તે પિતાના સુખવાળો જાણવો.

૧૩. નવમા ભાવનો સ્વામિ અને કારકગ્રહ પારાવતાંશ વર્ગ બળ પામ્યા હોય અથવા નવમાંશ કુંડળીમાં સ્વગ્રહી અથવા ઉંચ અથવા મિત્રના ઘરમાં હોય તોપણ તે પિતાના સુખવાળો જાણવો.

૧૪. નવમા ભાવનો સ્વામિ શૂભગ્રહની કર્તરીમાં બેઠો હોય અને તેને ગુરૂ શુક્ર દેખતા હોય અથવા ભેગા બેઠા હોય અથવા બેમાંથી એક ભેગો બેઠો હોય

કે દેખતો હોય તોપણ તે પિતાના સુખવાળો જાણવો.

૧૫. કારકગ્રહ ગોપુરાંશ વર્ગબળ પામ્યો હોય ને તેને નવમા ભાવનો સ્વામિ દેખતો હોય ને પાપગ્રહ દેખતા ન હોય તેમ ભેગા બેઠા પણ ન હોય તોપણ પિતાના સુખવાળો જાણવો.

૧૬. કારકગ્રહ અને નવમા ભાવનો સ્વામિ પાપગ્રહ ભેગા બેઠા હોય અથવા પાપગ્રહની કર્તરીમાં બેઠા હોય અને તેને પાપગ્રહ દેખતા હોય તો તે પિતાના દુઃખવાળો જાણવો.

૧૭. નવમા ભાવનો સ્વામિ અને કારકગ્રહ નવમાંશ કુંડળીમાં પાપગ્રહની રાશિમાં અથવા નીચના હોય અને તેના ભેગા નવમાંશ કુંડળીમાં શનિ રાહુ અથવા શનિ કેતુ બેઠા હોય તો તેને પિતાનું દુઃખ જાણવું.

૧૮. નવમા ભાવનો સ્વામિ શૂભગ્રહ હોય તોપણ તે નીચ અથવા શત્રુગ્રહ સાથે બેઠો હોય અને જન્મકુંડળીમાં અથવા ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં ક્રૂર નામના ભાગમાં હોય તોપણ પિતાના દુઃખવાળો જાણવો.

૧૯. જન્મકુંડળીમાં નવમા ભાવનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં જે ગ્રહના ઘરમાં બેઠો હોય તે ગ્રહની રાશિનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં પાપગ્રહની રાશિ અથવા શત્રુગ્રહની રાશિમાં અથવા નીચ રાશિમાં બેઠો હોય તોપણ પિતાના દુઃખવાળો જાણવો.

૨૦. જન્મકુંડળીમાં લગ્નના સ્વામિથી નવમા ભાવનો સ્વામિ વધારે બળવાન હોય અથવા કારકગ્રહ વધારે બળવાન હોય અને તેઓને શૂભગ્રહો દેખતા હોય તો તે પિતાની આજ્ઞા પ્રમાણે ચાલનારો જાણવો.

૨૧. બાપની જન્મકુંડળીમાં આઠમા ભાવમાં એ ભાવનો સ્વામિ સ્વગ્રહી થઇ રહ્યો હોય અથવા તો લગ્નમાં આઠમા ભાવનો સ્વામિ રહ્યો હોય તો તેનો પુત્ર બાપનું સર્વ કામ કરનારો અને બાપના બાકી રહેલા કામ પૂરા કરનારો જાણવો.

૨૨. બાપની જન્મકુંડળીમાં દશમા ભાવનો સ્વામિ સ્વગ્રહી થઇ રહ્યોહોય તો તેનો પુત્ર બાપના જેવા ગુણવાળો થાય. હવે બાપ દીકરાના જન્મનું નક્ષત્ર એક હોય અથવા બેના નામની રાશિ એક હોય તોપણ બાપના ધનને ભોગવનારો જાણવા.

૨૩. બાપના નામની રાશિથકી દીકરાના નામની રાશિ છઠ્ઠી કે આઠમી હોય તો બાપ દીકરાને શત્રુપણું થાય, અને તે નવ, અગીયાર, પાંચ અને બીજી રાશિમાં હોય તો બાપની આજ્ઞા માનનારો પુત્ર થાય.

૨૪. બાપની જન્મકુંડળીમાં આઠમા ભાવે શનિની રાશિ હોય ને તે દીકરાને ત્રીજે ભાવે હોય તો તે પુત્ર પુત્રાદિકની સાથે બાપનું કામ કરનારો થાય.

૨૫. પિતાની જન્મ રાશિથી બારમી રાશિનો સ્વામિ પોતાની જન્મકુંડળીમાં ત્રીજે ભાવે બેઠો હોય તો તેના પિતાને દુઃખ હોય અને પોતે પ્રદેશમાં રહેનારો જાણવો.

૨૫. નવમા ભાવનો સ્વામિ અને લગ્નનો સ્વામિ ત્રિજા ભાવે બેઠા હોય અથવા નવમા ભાવે બેઠા હોય ને તે બળવાન હોય અથવા ઉંચના હોય તો તે ઘણો લાયક જાણવો.

૨૭. નવમા ભાવનો સ્વામિ શૂભગ્રહ સહિત બળવાન થઈ કેંદ્ર અથવા ત્રિકોણમાં બેઠા હોય અને તે પારાવતાંશ વર્ગબળ પામી નવમાંશ કુંડળીમાં શૂભ ગ્રહના ઘરમાં બેઠા હોય તો ઘણો ભાગ્યશાળી ને ઘણા દ્રવ્યવાળો જાણવો.

૨૮. બીજા ભાવનો સ્વામિ અગીયારમા ભાવે બેઠો હોય અને અગીયારમા ભાવનો સ્વામિ નવમે ભાવે બેઠો હોય ને નવમા ભાવનો સ્વામિ બીજા ભાવે બેઠો હોય ને તે ગ્રહોને દશમા ભાવનો સ્વામિ દેખતો હોય અથવા ભેગો બેઠો હોય તો તે માણસ મોટો ભાગ્યશાળી જાણવો.

૨૯. ત્રીજા ભાવનો સ્વામિ અને નવમા ભાવનો સ્વામિ હરકોઇભાવે એકઠા બેઠા હોય ને તેને શૂભગ્રહો દેખતાં હોય તેમ શૂભગ્રહો ભેગા પણ બેઠા હોય ને નવમાંશ કુંડળીમાં તે શૂભગ્રહના ઘરમાં બેઠો હોય તો તે માણસને ભાઇથી ધનનો અને ભાગ્યનો ઉદય થાય.

૩૦. પાંચમા ભાવનો સ્વામિ નવમે ભાવે બેઠો હોય ને નવમાનો સ્વામિ પાંચમા ભાવે બેઠો હોય ને તે પરસ્પર દેખતા હોય અને પુત્રોનો કારકગ્રહ પાંચમે ભાવે હોય તો તેના પુત્રથી ભાગ્યનો ઉદય થાય.

૩૧. જ્ઞાતિભૂવનનો સ્વામિ નવમા ભાવે બેઠો હોય અને નવગા ભાવનો સ્વામિ જ્ઞાતિભૂવનમાં હોય ને તેનો કારકગ્રહ ભેગો બેઠો હોય તો પોતાની જ્ઞાતિથી ભાગ્યનો ઉદય થાય.

૩૨. સાતમા ભાવનો સ્વામિ નવમે ભાવે અને નવગા ભાવનો સ્વામિ સાતમે રહ્યો હોય ને તેનો કારકગ્રહ ભેગો બેઠો હોય તો સ્ત્રીથી ભાગ્યનો ઉદયથાય તેમજ છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામિ તે પ્રમાણે હોય તો શત્રુથી ભાગ્યનો ઉદય થાય.

૩૩. છઠ્ઠા, આઠમા અને બારમા ભાવનો સ્વામિ ભાગ્યભૂવન સાથે બેઠા હોય ને તેનો કારકગ્રહ તેની જોડે બેઠો હોય તોપણ તેનો શત્રુથી ભાગ્યોદય જાણવો.

૩૪. નવમા ભાવનો સ્વામિ આઠમે બેઠો હોય ને તેને શત્રુગ્રહ અથવા નીચનો ગ્રહ દેખતો હોય ને નવમાંશ કુંડળીમાં તે ગ્રહ નીચ રાશિનો હોય અથવા પાપ-

ગ્રહના ઘરમાં બેઠો હોય તો તે ભાગ્ય વગરનો જાણવો.

૩૫. નવમા ભાવે ઘણા પાપગ્રહ હોય અને નવમા ભાવનો સ્વામિ નિર્બળ હોય તેમજ લગ્નનો સ્વામિ પણ નિર્બળ હોય તો ભાગ્ય વગરનો જાણવો.

૩૬. નવમા ભાવે અથવા નવમા ભાવના સ્વામિ ભેગા ગુરૂ શુક્ર બેઠા હોય અથવા દેખતા હોય અને લગ્નનો સ્વામિ અને બીજા ભાવનો સ્વામિ નવમા ભાવે બેઠા હોય તો ભાગ્યોદય હમેશાં વધતો જાય.

૩૭. ભાગ્યભાવનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં પાપગ્રહની રાશિમાં બેઠો હોય તેમ જન્મ કુંડળીમાં પણ પાપગ્રહની રાશિમાં બેઠો હોય ને તેને ગુરૂ શુક્ર દેખતા હોય ને લગ્નનો સ્વામિ નવમા ભાવને દેખતો હોય તો ભાગ્યનો નાશ થાય.

૩૮. લગ્નનો સ્વામિ ભાગ્યભૂવનમાં બેઠો હોય અને ભાગ્યભાવનો સ્વામિ લગ્ને બેઠો અથવા ભાગ્યભાવનો સ્વામિ અગીયારમા ભાવે બેઠો હોય તો એક વખત ભાગ્યનો નાશ થયા પછી ફરીને ભાગ્યનો ઉદય થાય.

૩૯. નવમા ભાવનો સ્વામિ અને અગીયારમા ભાવનો સ્વામિ ભેગા બેઠા હોય અથવા ભાગ્યભાવનો સ્વામિ બીજે બેઠો હોય તોપણ ભાગ્યમાં વધારો થતો જાય.

૪૦. દશમા ભાવનો સ્વામિ નવમે બેઠો હોય ને નવમા ભાવનો સ્વામિ બળવાન હોય અને તેને ગુરૂ શુક્ર દેખતા હોય અથવા ભેગા બેઠા હોય તો તે માણસ જપ, ધ્યાન, સમાધિ એવાં કામોમાં કુશળ હોય અથવા દશમા ભાવનો સ્વામિ જન્મકુંડળીમાં જે ગ્રહના ઘરમાં બેઠો હોય તે ગ્રહ જન્મકુંડળીમાં બળવાન હોય અને તેના ભેગો ભાગ્યભાવનો સ્વામિ બેઠો હોય અથવા ભાગ્યભાવનો સ્વામિ સંપૂર્ણ દેખતો હોય અથવા એક બીજાના ઘરમાં બેઠા હોય તોપણ તે માણસ જપ, ધ્યાન, સમાધિના કામમાં કુશળ હોય.

૪૧. નવમા ભાવનો સ્વામિ અને દશમા ભાવનો સ્વામિ દેવલોકાંશ વર્ગબળ પામ્યા હોય અથવા પારાવતાંશ વર્ગબળ પામ્યા હોય ને તેને શૂભગ્રહો દેખતા હોય તો તે માણસ વેદાંત જ્ઞાન ઉપર પૂરી શ્રદ્ધાવાળો જાણવો.

૪૨. નવમા ભાવનો સ્વામિ સ્વગ્રહી અથવા ઊંચ રાશિનો હોય અને તેને શૂભગ્રહો દેખતા હોય અને નવમે ભાવે શૂભગ્રહ બેઠા હોય તો દાન કરનારો જાણવો.

૪૩. નવમા ભાવનો સ્વામિ પારાવતાંશ વર્ગબળ પામ્યો હોય અને તેને ગુરૂ દેખતો હોય અને લગ્નના સ્વામિને શુક્ર દેખતો હોય તો તે મહા દાનેશ્વરી જાણવો.

૪૪. નવમા ભાવનો સ્વામિ લગ્નને અથવા લગ્નના સ્વામિને દેખતો હોય અને લગ્નનો સ્વામિ નવમા ભાવના સ્વામિથી કેંદ્ર અથવા ત્રિકોણમાં બેઠો હોય

તો તેને પણ મોટો દાનેશ્વરી જાણવો.

૪૫. નવમા ભાવનો સ્વામિ સિંહાસનાંશ વર્ગબળ પામ્યો હોય ને તેને લગ્નનો સ્વામિ અથવા દશમા ભાવનો સ્વામિ દેખતો હોય તોપણ તે મહા દાનેશ્વરી જાણવો.

૪૬. ભાગ્યયોગ, અને રાજ્યયોગ થયા હોય તો તેને દાનયોગ સફળ થાય છે, પણ તે બે યોગ વગર બીજા યોગમાં આ દાનયોગ બરાબર ફળતા નથી.

૪૭. દાનયોગ થયો હોય તો તેને ભાગ્ય અથવા રાજ્યયોગ છે એમ જાણવું. અને બ્રાહ્મણના કુળમાં ઉત્પન્ન થયો હોય તો તે પુરોહિતપણું કરે અથવા રાજા પાસેથી દાન અપાવવામાં ઉપરી થાય એવી રીતે જાતિભેદથી સમજી લેવું.

૪૮. નવમા ભાવનો સ્વામિ ચોથે બેઠો હોય અને દશમા ભાવનો સ્વામિ કેંદ્રભાવમાં બેઠો હોય ને બારમાના સ્વામિને ગુરૂ દેખતો હોય તો તે મહા દાનેશ્વરી જાણવો.

૪૯. બુધ ઊંચ રાશિનો હોય અથવા સ્વગ્રહી થઇ હરકોઇ ભાવે બેઠો હોય ને તેને નવમાનો સ્વામિ દેખતો હોય અને અગીયારમા ભાવનો સ્વામિ કેંદ્ર ભાવમાં બેઠો હોય તો તેને મહાદાનેશ્વરી જાણવો.

૫૦. લગ્નનો સ્વામિ અગીયારમા ભાવે બેઠો હોય અને દશમાનો સ્વામિ બળવાન હોય ને તે બંનેને નવમાનો સ્વામિ દેખતો હોય તો તે માણસ દાન લેનારો જાણવો.

૫૧. પાંચમા ભાવનો સ્વામિ નવમા ભાવે બેઠો હોય અને નવમા તથા દશમાનો સ્વામિ તેના ભેગો બેઠા હોય ને તેઓને લગ્નનો સ્વામિ દેખતો હોય તો દાન લેનારો હોય તેમાં સંશય જાણવો નહીં.

૫૨. નવમા ભાવના સ્વામિને દશમા ભાવનો સ્વામિ દેખતો હોય ને નવમાનો સ્વામિ કેંદ્ર અથવા ત્રિકોણમાં બેઠો હોય અથવા પરમ ઊંચનો હોય તોપણ દાનની પ્રાપ્તી નિઃસંશય થાય.

૫૩. નવમા ભાવનો સ્વામિ અને નવમાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ તે બંને જન્મકુંડળીમાં હરકોઇ ભાવે ભેગા બેઠા હોય અને તેને ગુરૂ અથવા શુક્ર દેખતા હોય તો તે ગુરૂની ભક્તિ ભાવવાળો જાણવો.

૫૪. નવમા ભાવે શુભગ્રહ બેઠા હોય અને તે ગુરૂના ઘરમાં હોય અથવા ગુરૂને ને તેને પરસ્પર દ્રષ્ટિ હોય અને નવમા ભાવનો સ્વામિ ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં મૃદુ નામના ભાગમાં હોય તોપણ ગુરૂની ભક્તિ ભાવવાળો જાણવો.

આયુષ્ય અને ધર્મનું વર્ણન કરનારો અનેક ચમત્કારી અને અર્થવાળો બ્યંકટેશ બ્રાહ્મણે આ આઠમો અને નવમો ભાવ કહ્યો છે.

દશમા ભાવનો ભાવવિચાર.

દશમા ભાવમાં કર્મ વિષે, કીર્ત્તિ વિષે, માન વિષે, પ્રવર્તિ વિષે જોવાયછે.

૧. દશમા ભાવનો સ્વામિ બળહીન થઇ પાપગ્રહ સાથે હરકોઇ ભાવે રહ્યો હોય તો નઠારાં કર્મવાળો જાણવો એમ સંતલોકો કહેછે, અને દશમા ભાવનો સ્વામિ, બુધ તથા ગુરૂ બળવાન હોય તો તે યજ્ઞ કરાવનારો જાણવો.

૨. દશમા ભાવનો સ્વામિ, બુધ તથા ગુરૂ બળવાન હોય અને તેના ઉપર શુભગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય તો મોટો યજ્ઞ કરાવવાવાળો જાણવો, અને બુધ, ગુરૂ અને શુક્ર દુષ્ટ સ્થાન ૬-૮-૧૨ મે રહ્યા હોય ને તેના ઉપર પાપગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય તો કર્મનો નાશ જાણવો.

૩. બુધ, ગુરૂ અને શુક્ર નવમાંશ કુંડળીમાં જે ગ્રહના ઘરમાં બેઠા હોય તે ગ્રહની રાશિનો સ્વામિ જન્મકુંડળીમાં આઠમા ભાવે બેઠો હોય તો કર્મનો નાશ થાય; જન્મકુંડળીમાં દશમા ભાવે રાહુ અથવા સૂર્ય બેઠો હોય તો ભાગીરથી ગંગાસ્નાન કરે.

૪. દશમા ભાવમાં અથવા મીન રાશિમાં શુભગ્રહ બેઠા હોય અથવા તેની સાથે મંગળ રહ્યો હોય તોપણ મોક્ષ થાય; અને દશમા ભાવે પૂર્ણકળાનો ચંદ્ર ગુરૂ સહિત જળચરરાશિનો થઇ બેઠો હોય તો ગંગાસ્નાન કરે.

૫. દશમા ભાવે ગુરૂ અને શુક્ર ભેગા બેઠા હોય અથવા ૧-૪-૭ મે ઊંચના થઇ ભેગા બેઠા હોય તો ઉપર મૂજબ ગંગાસ્નાન કરે, અથવા બીજા ભાવે ગુરૂ અને શુક્ર ભેગા બેઠા હોય તોપણ ગંગાસ્નાન કરે.

૬. બુધ બારમા ભાવે બેઠો હોય અને બારમા ભાવનો સ્વામિ ઉંચનો હોય તોપણ ગંગાસ્નાન કરે તેમજ ચંદ્ર જળચર રાશિનો શુભગ્રહ સહિત ત્રીજા ભાવે બેઠો હોય તોપણ તેમજ જાણવું.

૭. નવમા ભાવનો સ્વામિ કેંદ્રમાં બેઠો હોય ને તે ઠેકાણે જળચરરાશિ હોય ને તેને શુભગ્રહો દેખતા હોય તોપણ ગંગાસ્નાન કરે; અને બુધ સહિત મંગળ અથવા ગુરૂ હરકોઇ ભાવે બેઠા હોય તો કિલ્લો, મંડપ અને દરવાજાઓ કામ કરવામાં હુંશીયાર હોય.

૮. દશમા ભાવનો સ્વામિ દશમે બેઠો હોય તો જુની ઈમારતને જીર્ણોદ્ધાર કરનારો જાણવો.

૯. દશમા ભાવનો સ્વામિ ગોપુરાંશ વર્ગબળ પામ્યો હોય અથવા ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં મૃદુઅંશ નામના ભાગમાં હોય ને તેને શુભગ્રહ દેખતા હોય અથવા નવમા ભાવનો સ્વામિ દેખતો હોય તો કૂવા વિગેરે નવાણ કરાવનારો જાણવો.

૧૦. દશમા ભાવે બુધ બેઠો હોય ને દશમાનો સ્વામિ નવમા ભાવે બેઠો હોય તેમ તેના ભેગો પાપગ્રહ ન હોય ને શુભગ્રહ દેખતા હોય ને તે નવમા દશમા ભાવે શુભગ્રહની રાશિ હોય તો તે માણસ યત્ન કરનારો જાણવો.

૧૧. દશમા ભાવનો સ્વામિ બુધ હોય ને તે ઉંચનો હોય અથવા તે નવમે ભાવે બેઠો હોય ને તેના ભેગા પાપગ્રહ ન હોય તોપણ યત્ન કરનારો જાણવો.

૧૨. દશમા ભાવનો સ્વામિ ઉંચનો થઈ પાપગ્રહ સહિત આઠમા ભાવે બેઠો હોય ને નવમાંશ કુંડળીમાં તે ગ્રહ નીચનો હોય તો તેને યત્નના કામમાં વિઘ્ન થાય, અથવા તે ગ્રહ ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં ક્રૂર નામના ભાગમાં હોય તો પણ તેમજ જાણવું.

૧૩. બુધ ઊંચનો થઈ હરકોઇ ભાવે બેઠો હોય અથવા દશમા ભાવનો સ્વામિ ઉંચનો થઇ હરકોઇ ભાવે બેઠો હોય ને તેને બુધ અથવા બીજા શુભગ્રહો દેખતા હોય અથવા ઉપર કહેલો બુધ સ્વગ્રહી હોય તો તે માણસ યત્ન કરનારો જાણવો.

૧૪. દશમા ભાવનો સ્વામિ શુભગ્રહ હોય અને તે ઉપર શુભગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય અથવા શુભગ્રહ ભેગા બેઠા હોય અથવા નવમાંશ કુંડળીમાં શુભગ્રહના ઘરમાં હોય તો તે હુકમ કરવાવાળો જાણવો.

૧૫. દશમા ભાવે સૂર્ય અથવા મંગળ બેઠો હોય અને દશમા ભાવનો સ્વામિ કેંદ્રમાં બેઠો હોય તો તે ક્રૂર હુકમ કરવાવાળો જાણવો.

૧૬. દશમા ભાવનો સ્વામિ શનિ સહીત તથા આઠમા ભાવનો સ્વામિ હરકોઇ ભાવે બેઠો હોય ને તે નવમાંશ કુંડળીમાં પાપગ્રહના ઘરમાં રહ્યા હોય અથવા કેંદ્રભાવમાં બેઠા હોય તો તે ક્રૂર હુકમ કરવાવાળો જાણવો.

૧૭. દશમા ભાવનો સ્વામિ શુભગ્રહ સહિત કેંદ્રમાં બેઠો હોય અને તેને શુભગ્રહ દેખતા હોય અથવા ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં તે ક્રૂર નામના ભાગમાં હોય તો સારા હુકમવાળો જાણવો.

૧૮. દશમા ભાવે રાહુ કે કેતુ હોય અથવા આઠમા ભાવે રાહુ કે કેતુ બેઠા હોય ને નવમા ભાવનો સ્વામિ નીચનો હોય તોપણ ક્રૂર હુકમ કરવાવાળો જાણવો.

૧૯, ચંદ્ર કર્કરાશિમાં બેઠો હોય ને પારાવતાંશ વર્ગબળ પામ્યો હોય ને તે ચંદ્રને ગુરૂ શુક્ર દેખતા હોય તો તે મનુષ્ય સારી કીર્તિવાળો જાણવો.

૨૦. દશમા ભાવનો સ્વામિ શુભ ગ્રહના ભેગો બેઠો હોય અથવા શુભ ગ્રહના અંતરમાં જન્મકુંડળીમાં હોય અથવા નવમાંશ કુંડળીમાં શુભ ગ્રહની રાશિ-

માં બેઠો હોય તો તે સારી કીર્તિવાળો જાણવો.

૨૧. દશમા ભાવનો સ્વામિ શુભ ગ્રહ હોય અને તે સ્વગ્રહી અથવા ઉંચ અથવા મિત્રના ઘરમાં હોય અને તે નવમાંશ કુંડળીમાં સ્વગ્રહી હોય અથવા ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં સૌમ્ય નામના અંશમાં હોય તોપણ તે સારી કીર્તિવાળો જાણવો.

૨૨. દશમા ભાવનો સ્વામિ દેવલોકાંશ વર્ગબળ પામ્યો હોય અને નવમાભાવનો સ્વામિ સિંહાશનાશ વર્ગબળ પામ્યો હોય અને લગ્નનો સ્વામિ બળવાન હોય તો તે સારી કીર્તિવાળો જાણવો.

૨૩. દશમા ભાવનો સ્વામિ બળ રહિત હોય ને તેને પાપ ગ્રહ દેખતા હોય વા ભેગા હોય કે ત્યાં પાપ ગ્રહની રાશિ હોય ને તે દશમાનો સ્વામિ ષષ્ટિઅંશ કુંડળીમાં ક્રૂર નામના ભાગમાં હોય તો નઠારી કીર્તિવાળો જાણવો.

૨૪. દશમા ભાવે સૂર્ય અને શનિ બેઠા હોય તોપણ તે અપકીર્તિવાળો જાણવો, અથવા તે સૂર્ય શનિ નવમાંશ કુંડળીમાં પાપગ્રહના ઘરમાં બેઠા હોય ને જન્મ કુંડળીમાં તેને પાપગ્રહ દેખતા હોય અથવા પાપગ્રહના અંતરમાં હોય તોપણ તે અપકીર્તિવાળો જાણવો.

૨૫. ઉપર પ્રમાણે દશમો ભાવ અથવા દશમા ભાવનો સ્વામિ શુભ ગ્રહના સંબંધમાં હોય અથવા દશમા ભાવનો સ્વામિ સ્વગ્રહી અથવા ઊંચનો હોય તો તે ગાણુસ અભિમાની ને દ્રઢ વિચારવાળો જાણવો.

૨૬. દશમા ભાવે ગુરૂ હોય અથવા શુભ ગ્રહ બેઠો હોય અને દશમા ભાવના સ્વામિને શુભ ગ્રહ સાથે સંબંધ હોય અથવા શુભ ગ્રહની કર્તરીમાં હોય તો અભિમાની અને પારકાના મનની વાત જાણનારો જાણવો.

૨૭. દશમા ભાવે પાપગ્રહ હોય અને દશમા ભાવના સ્વામિને પાપ ગ્રહ દેખતો હોય અને તે દશમા ભાવનો સ્વામિ નીચ રાશિનો હોય અથવા નવમાંશ કુંડળીમાં તે પાપ ગ્રહના ઘરમાં બેઠો હોય તો તે માન વગરનો જાણવો.

૨૮. દશમા ભાવનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં ચર રાશિનો હોય તો હમેશ મુસાફરી કરનારો જાણવો, અને સ્થિર રાશિનો હોય તો સ્થિર વૃત્તિથી એકજ સ્થાને રહેનારો જાણવો, અને તે દ્વિસ્વભાવ રાશિમાં હોય તો તે મૃગ્યા રમવાને અર્થે પ્રદેશ ફરનારો જાણવો.

૨૯. છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામિ દશમા ભાવે બેઠો હોય અને દશમા ભાવનો સ્વામિ શનિ સહીત કેંદ્ર અથવા ત્રિકોણમાં બેઠો હોય તો તે ઘણા દાસ દાસીઓવાળો જાણવો.

૩૦. દશમા ભાવનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં જે ગ્રહના ઘરમાં બેઠો હોય તે ગ્રહને જન્મ કુંડળીમાં શનિ સાથે અથવા છઠ્ઠા ભાવના સ્વામિ સાથે સંબંધ હોય તો ઘણા નોકરવાળો જાણવો.

૩૧. દશમા ભાવનો સ્વામિ દશમે ભાવે બેઠો હોય અને તેને શૂભ ગ્રહ દેખતા હોય અથવા ભેગા બેઠા હોય તોપણ તે નોકર ચાકરના ઘણા સુખવાળો જાણવો.

૩૨. દશમા ભાવનો સ્વામિ સાતમા ભાવે બેઠો હોય તો તેના ઢીંચણના ભાગમાં પુષ્ટિવાળો જાણવો; અને તે દશમા ભાવના સ્વામિ ભેગો પાપ ગ્રહ બેઠો હોય તો ઢીંચણનો ભાગ દુબળો જાણવો.

બૃહજ્જાતક ગ્રંથમાંથી.

કેવે પ્રકારે કોના આધારથી માણસની આજીવિકા એટલે રોજગાર ચાલશે, તે બાબત બૃહજ્જાતક ગ્રંથમાં કર્માજીવા અધ્યાયમાં લખેલું છે અને તે દશમા ભાવના ભાવવિચારને મળતું છે તેથી આ જગ્યાએ લખ્યું છે.

૧. લગ્નથકી અને ચંદ્રથકી દશગા ભાવમાં જે ગ્રહ બેઠેલો હોય તે ગ્રહ ધન આપનારો જાણવો અને તેને ગ્રહ આજીવિકા કહે છે.

૨. કદી લગ્નથકી અને ચંદ્રથકી દશમા ભાવમાં કોઇ ગ્રહ રહેલો ન હોય તો લગ્ન, ચંદ્ર અને સૂર્ય એ ત્રણેથકી દશમા ભાવમાં જે રાશિઓ હોય તેમના સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં જે જે રાશિઓના હોય તે તે રાશિના પતિઓ ધનદાતા જાણવા. આને અંશ આજીવિકા કહે છે.

૩. ગ્રહ આજીવિકા દેનારો સૂર્ય હોય તો બાપથી ધન પ્રાપ્તિ થશે, અને જો ચંદ્ર હોય તો માતાથી, મંગળ હોય તો શત્રુથકી, બુધ હોય તો મિત્રથકી, ગુરૂ હોય તો ભાઇથકી, શુક્ર હોય તો સ્રીથકી, અને શનિ હોય તો સેવક માણસથકી ધન પ્રાપ્તિ કરશે.

૪. આ પ્રમાણે ઘણા ગ્રહો આજીવિકા દેનારા થાય તો તે સર્વે પોતપોતાની દશામાં આજીવિકા આપશે. આ પ્રસંગમાં કોઈ આચાર્ય એવું કહેછે કે આજીવકા આપનારા ઘણા ગ્રહો હોય તો તેમાં જે વધારે બળવાન હોય તે એકજ ગ્રહ ફકત પોતાની આજીવિકા આપશે, પણ આ મત સત્યાચાર્ય તથા ભગવાન ગાર્ગી પ્રમાણ કરતા નથી તેથી આચાર્ય વરાહમીર પણ કબુલ રાખતા નથી.

૫. આ પ્રમાણે લગ્ન અને ચંદ્રથકી દશમા ભાવમાં કોઈ ગ્રહ રહેલો ન

હોય એટલે ગ્રહ આજીવિકા ન હોય તો અંશ આજીવિકા નિચે પ્રમાણે જાણવી.

૬. આ પ્રસંગમાં લગ્ન, ચંદ્ર અને સૂર્ય એ ત્રણે થકી આજીવિકા દેનારા ઘણા ગ્રહોનો સંભવ હોય તો લગ્ન, ચંદ્ર અને સૂર્ય એ ત્રણમાં જે વધારે બળવાન હોય તે એકજ ગ્રહથકી આજીવિકા જોવી એમ કોઇક કહે છે, પણ આ મત સર્વ પંડિતોએ માન્ય કીધો નથી, કારણ કે ભગવાન ગાર્ગી ઉપર મૂજબ ખુલાસાથી નિર્ણય કરે છે.

૭. અંશ આજીવિકા દેનારો સૂર્ય હોય તો ઘાસ, સુગંધી પદાર્થ, સૂવર્ણ, ઉન, ઔષધી અને વૈદના કામના આધારથી આ માણસની આજીવિકા ચાલશે.

૮. અંશ આજીવિકા દેનારો ચંદ્ર હોય તો ખેતીવાડી; પાણીથી પેદા થયેલી ચીજો એટલે મોતી, પરવાળાં અને શંખ વિગેરે જણસોનો વેપાર અને સ્રીઓના આશ્રયથકી આ માણસની આજીવિકા ચાલશે.

૯. અંશ આજીવિકા આપનારો મંગળ હોય તો સોના રૂપા વિગેરે ધાતુથકી અથવા મનસીલ, હડતાલ અને ગેરૂ વિગેરે ધાતુથકી, તથા અગ્નિના કામથકી, શસ્રોથકી, સાહસિક કામથકી અથવા પોતાના બાહુબળના કામથકી આજીવિકા ચાલે.

૧૦. અંશ આજીવિકા દેનારો બુધ હોય તો લખવાના કામ, ગણિતકામ તથા ભાષણ કે ભણાવવાના કામથી, કે કવિતા કરવાથી કે ચિત્રકળા કે શિલ્પ વિદ્યાથી આ માણસની આજીવિકા ચાલશે.

૧૧. અંશ આજીવિકા આપનારો ગુરૂ હશે તો બ્રાહ્મણથકી, દેવથકી, પંડિતથકી, સોના રૂપા વિગેરેની ખાણોથકી કે હાથીથકી અને યજ્ઞદાન, ઉપવાસ, તીર્થ, ગુરૂસેવા વિગેરે ધર્મના કામથી આ માણસની આજીવિકા ચાલે.

૧૨. અંશ આજીવિકા આપનારો શુક્ર હશે તો મણી, હીરા, રત્ન રૂપું, લોઢું અને ગાયો ભેંસોના વેપારથી આજીવિકા ચાલે.

૧૩. આજીવિકા આપનારો શનિ હશે તો મુસાફરી કરવાની મહેનતથી, અથવા કસરત કરવાની કળાથી અથવા મજુરી કરવાથી અથવા અયોગ્ય કામ કરવાથી આજીવિકા ચાલે.

૧૪. ઉપર પ્રમાણે અંશ આજીવિકા દેનારો ગ્રહ પોતાની દશામાં ફળ આપશે.

૧૫. આ પ્રસંગમાં ભગવાન ગાર્ગી કહેછે કે લગ્નથકી દશમા ભાવનો સ્વામિ પંચાંગમાં જે જે નવમાંશમાં આવતો જાય તે તે નવમાંશની રાશિના સ્વામિ પ્રમાણે અંશ આજીવિકા હમેશાં કરવાથી સીદ્ધિ થશે પણ આજીવિકા દેનારો ગ્રહ જન્મકુંડળીમાં બળવાન હશે તો, અને જો નિર્બળ હશે તો આ આ-

જીવિકાના કામ કરવાથી નુકશાન થશે.

૧૬. ચંદ્ર અને લગ્નથકી દશમે ભાવે રહેલો આજીવિકા દેનારો ગ્રહ અને તે ન હોય તો અંશ આજીવિકા દેનારો ગ્રહ જન્મકુંડળીમાં કદી મિત્રગ્રહની રાશિમાં હશે તો પોતાની દશામાં મિત્રથકી આજીવિકાની સીદ્ધિથી ધન મળશે અને શત્રુના ગ્રહની રાશિમાં તે આજીવિકા ગ્રહ હશે તો શત્રુના આધારથી ધન મળશે, અને પોતાની રાશિનો હશે તો પોતાના ઘરથીજ ધન મળશે.

૧૭. આ પ્રમાણે અંશ આજીવિકા દેનારો સૂર્ય ઉચનો બળવાન થઇને રહેલો હોય તો આ માણુસ પોતાના પ્રાક્રમથકી ઘણું ધન મેળવશે.

૧૮. જેની જન્મ કુંડળીમાં અગીયારમા ભાવમાં, લગ્નમાં, અને ધન ભાવમાં સર્વે શુભ ગ્રહો બળવાન થઇને રહેલા હોય તો આ માણુસ અનેક રીતથી ધન મેળવશે એટલે જે જે પ્રકારે ધન મેળવવાની આ માણુસ ઈચ્છા રાખશે તે પ્રકારથી આ માણુસ સેહેલી રીતે ઘણું ધન મેળવશે એમ ભગવાન ગાર્ગી કહેછે.

૧૯. સત્યાચાર્યના મત પ્રમાણે સૂર્ય રાજ્યગ્રહ છે માટે આજીવિકા આપનારો સૂર્ય થયેલો હોય તો આ માણુસ રાજ્યસત્તાથી પોતાની આજીવિકા ચલાવશે.

૨૦. સારાવળી ગ્રંથમાં આજીવિકા દેનારા ગ્રહોના અધિકાર નિચે પ્રમાણે વર્ણુન કરેલા છે.

સૂર્ય અને ચંદ્ર આ બે રાજ્યગ્રહ છે, મંગળ સેનાધિપતિ છે, બુધ રાજ્યપુત્ર છે, ગુરૂ અને શુક્ર એ બે ગ્રહ મંત્રી એટલે કારભારી છે અને શનિ સેવક છે! વળી સૂર્ય આત્મા છે, ચંદ્ર મન છે, મંગળ શુરાતનની સત્તાવાળો અથવા અધિકારવાળો છે, બુધ વાણીના બળવાળો છે, ગુરૂ જ્ઞાન અને સુખનો અધિપતિ છે, શુક્ર વીષય સુખનો અધિપતિ છે અને શનિ દુઃખનો અધિપતિ છે.

૨૧. ઉપર પ્રમાણે જે ગ્રહ આજીવિકા દેનારો હોય તેના તાબાના કામના આધારથી અથવા માણુસથી આ માણુસની આજીવિકા ચાલશે.

૨૨. આ કર્મા જીવની બાબતમાં આ વાત વધારે ધ્યાનમાં રાખવી કે આજીવિકા આપનારો ગ્રહ ઘણો બળવાન હશે તો ઉત્તમ પ્રકારે સારી રીતે ધન મળશે, મધ્યમ બળનો હશે તો મધ્યમ પ્રકારે મધ્યમ ધન મળશે, અને તદન નિર્બળ હશે તો નીચ પ્રકારે સ્વલ્પ ધન મળશે. આવી રીતે સારાવળી ગ્રંથમાં લખેલું છે તે પણુ આ પ્રસંગે નજરમાં રાખી આજીવિકા વિષે વિચાર કરવો.

———o———

સર્વાર્થચિંતામણીના ગ્રંથ ઉપરથી.
અગીઆરમા ભાવનો ભાવવિચાર.

અગીઆરમા ભાવમાં લાભ વિષે, પગ વિષે, ડાબા કાન વિષે અને મોટાઈ વિષે જોવાય છે.

૧. અગીયારમા ભાવનો સ્વામિ કેંદ્રમાં રહ્યો હોય અથવા ત્રિકોણુમાં રહ્યો હોય અને અગીયારમા ભાવે પાપગ્રહ હોય તો દ્રવ્યનો લાભ થાય.

૨. બીજા ભાવનો સ્વામિ અગીયારમા ભાવે બેઠો હોય અને અગીયારમા ભાવનો સ્વામિ બીજા ભાવે બેઠો હોય અથવા એ બંને કેંદ્રમાં બેઠા હોય તો ધનનો લાભ થાય.

૩. અગીયારમો ભાવ શુભગ્રહની કર્તરીમાં હોય અથવા અગીઆરમા ભાવનો સ્વામિ શુભગ્રહની કર્તરીમાં હોય અથવા પારાવતાંશ વર્ગબળ પામ્યો હોય તો દ્રવ્યનો લાભ થાય.

૪. અગીયારમા ભાવનો સ્વામિ અને નવમાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ શુભગ્રહ હોય ને તે જન્મ કુંડળીમાં ભેગા બેઠા હોય ને તેને બીજા ભાવનો સ્વામિ દેખતો હોય તોપણુ દ્રવ્યનો લાભ થાય.

૫. અગીયારમા ભાવનો સ્વામિ અને દ્રષ્કાંણુ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ શુભગ્રહ હોય ને તે જન્મ કુંડળીમાં ભેગા બેઠા હોય ને તેને દશમા ભાવનો સ્વામિ દેખતો હોય તો દ્રવ્યનો લાભ થાય.

૬. અગીયારમા ભાવનો સ્વામિ જન્મ કુંડળીમાં જે ગ્રહના ઘરમાં બેઠો હોય તે ગ્રહને શુભગ્રહ દેખતા હોય અથવા તે શુભગ્રહના અંતરમાં હોય તો તેને દ્રવ્યનો લાભ થાય.

૭. અગીયારમા ભાવના સ્વામિને પાપગ્રહનો સંબંધ હોય તો લાભનો નાશ કરે.

૮. જે ગ્રહની જે દીશા બળવાન હોય તે દીશાથી લાભ થાય, અથવા અગીયારમા ભાવે જે રાશિ હોય તે રાશિની જે દીશા બળવાન હોય તે દીશાથી લાભ થાય.

૯. અગીયારમા ભાવનો સ્વામિ શુભગ્રહ હોય ને તે બળવાન હોય ને તેને શુભગ્રહ દેખતા હોય તો કાનના આભૂષણ પેહેરનારો જાણુવો.

૧૦. અગીયારમા ભાવના સ્વામિને પાપગ્રહનો સંબંધ હોય તો કાનના ઘરેણાં થાય ને પછી તેનો નાશ થાય.

૧૧. અગીયારમા ભાવના સ્વામિ અને ત્રીજા ભાવના સ્વામિને શુભગ્રહ સાથે સંબંધ હોય તો તેને કાનના રોગ વગરનો જાણુવો, અને પાપગ્રહનો સંબંધ હોય તો કાનના રોગવાળો જાણુવો.

૧૨. અગીયારમા ભાવના સ્વામિની દીશામાંથી લાભની પ્રાપ્તિ થાય, અથવા અગીયારમા ભાવની રાશિની દીશા તરફથી પણ લાભની પ્રાપ્તિ બુદ્ધિશાળી માણસોએ જોવી.

બારમા ભાવનો ભાવવિચાર.

બારમા ભાવમાં ખર્ચ વિષે, નર્કમાં પડવા વિષે, ડાબી આંખ વિષે, બંને પગ ને સુવાના ઠેકાણા વિષે પંડિત પુરૂષોએ જોવું.

૧. બારમા ભાવે પાપગ્રહ હોય ને બારમાનો સ્વામિ પણ પાપગ્રહ હોય અને આ બંને ઉપર પાપગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય તો પાપને રસ્તે ધનનું ખરચ થાય.

૨. બારમા ભાવમાં કે બારમા ભાવના સ્વામિ સાથે શનિ કે રાહુ હોય અને નવમાંશ કુંડળીમાં પાપગ્રહની રાશિમાં બારમા ભાવનો સ્વામિ રહેલો હોય તોપણ પાપને રસ્તે ધન જાય.

૩. નવમાંશ કુંડળીમાં શુભગ્રહની રાશિમાં બારમા ભાવનો સ્વામિ રહેલો હોય તેમજ બારમો ભાવ કે બારમા ભાવનો સ્વામિ શુભગ્રહની કર્તરીમાં હોય તો ધર્મને રસ્તે ધર્મનો ખર્ચ થાય.

૪. બારમા ભાવે ગુરૂ ને શુક્ર હોય, અથવા ચંદ્ર ને બુધ હોય અને તેમના ઉપર શુભગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય અથવા તો સર્વે શુભગ્રહો પારાવતાંશ વર્ગબળ પામેલા હોય તો ધર્મને રસ્તે ધન ખરચાય.

૫. બારમા ભાવનો સ્વામિ ક્રૂર ષષ્ટિઅંશમાં હોય અથવા કેંદ્ર કે ત્રિકોણમાં પાપગ્રહની દ્રષ્ટિવાળો હોય તો પાપને રસ્તે ધન જાય.

૬. દશમા ભૂવનનો સ્વામિ પાપગ્રહ બારમા ભાવના સ્વામિને દેખતો હોય અથવા શત્રુ કે નીચ ગ્રહની રાશિમાં જન્મકુંડળી કે નવમાંશ કુંડળીમાં રહ્યો હોય તોપણ ઉપર પ્રમાણે સમજવું.

૭. બારમા ભાવનો સ્વામિ ઉંચનો, સ્વગ્રહનો કે મિત્ર ગ્રહની રાશિનો હોય અને તેના ઉપર દશમા ભાવના શુભ ગ્રહ સ્વામિની દ્રષ્ટિ હોય તો ધર્મના કામમાં ધન વાપરે.

૮. બારમાનો સ્વામિ નિર્બળ હોય અને છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામિ તેના ભેગો બેઠો હોય કે તેને દેખતો હોય તો શત્રુના બળથી ધનની હાનિ થાય.

૯. બારમાનો સ્વામિ નિર્બળ હોય અને તે નવમાંશ કુંડળીમાં પાપગ્રહની રાશિમાં હોય અને તેને નિર્બળ સાતમા ભાવનો સ્વામિ દેખતો હોય તો સ્ત્રીના કારણથી ધનનો નાશ થાય.

૧૦. આ પ્રમાણે રહેલા બારમા ભાવના સ્વામિને નિર્બળ મંગળ દેખતો હોય તો ભાઇઓના કારણથી ધનનો નાશ થાય.

૧૧. આ રીતે પૂત્ર ભાવનો સ્વામિ નિર્બળ થઇને ઉપરના લક્ષણવાળા બારમા ભાવના સ્વામિને દેખતો હોય તો પુત્રના કારણથી ધનનો નાશ થાય.

૧૨. ઉપરના લક્ષણવાળા બારમા ભાવના સ્વામિ ઉપર દશમા ભાવના નિર્બળ સ્વામિની અથવા પિતાના નિર્બળ કારકગ્રહની દ્રષ્ટિ કે સંબંધ હોય તો બાપના કારણથી ધનનો નાશ થાય.

૧૩. આવી રીતે માતા ભૂવનના સ્વામિથકી માતાના કારણથી ધનનો નાશ કહેવો.

૧૪. બારમા ભાવનો સ્વામિ નિર્બળ હોય અથવા નવમાંશ કુંડળીમાં પાપગ્રહની રાશિમાં નીચનો હોય તો શરીરે ચિત્તભ્રમ થાય.

૧૫. બારમા ભાવમાં કે બારમા ભાવના સ્વામિની સાથે ઘણા [illegible] ગ્રહો રહેલા હોય તો ચિત્તભ્રમ થાય.

૧૬. બારમા ભૂવનનો સ્વામિ જન્મકુંડળીમાં અને નવમાં[illegible]ના પાપગ્રહની રાશિમાં હોય અને તેને પાપગ્રહનો સમાગમ કે દ્રષ્ટિ હોય, વળી તે ક્રૂર ષષ્ટિઅંશમાં હોય તો આ માણસ નર્કમાં પડશે એમ જાણવું.

૧૭. રાહુ કે કેતુ બારમા ભાવે રહેલા હોય અને તેને છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામિ અગર આઠમા ભાવનો સ્વામિ દેખતો હોય કે ભેગા રહેલા હોય તોપણ નર્કમાં પડશે એમ જાણવું.

૧૮. બારમા ભાવનો સ્વામિ ક્રૂર ષષ્ટિઅંશમાં હોય ને તેને પાપગ્રહ દેખતા હોય તોપણ નર્કમાં પડશે એમ જાણવું.

૧૯. ચંદ્ર અને સૂર્ય એ બેમાંથી જે બળવાન હોય તે દ્રષ્કાંણ કુંડળીમાંજે ગ્રહની રાશિમાં હોય તે ગ્રહના લોકોમાં આ માણસ જશે. તેમાં ગુરૂનો દેવલોક છે, ચંદ્ર અને શુક્રનો પિતૃલોક છે, સૂર્ય અને મંગળનો તિર્યકલોક છે, ને બુધ તથા શનિનો નર્કલોક છે.

૨૦. જે લોકોનો સ્વામિ ઉંચનો હોય તો ઉંચી સ્થીતિને પામશે, અને નીચનો હોય તો નિચ સ્થીતિ પામશે, અને સમનો હોય તો સમ સ્થીતિને પામશે એમ મૂનિ લોકો કહેછે.

૨૧. નવમા અને બારમા ભાવમાં શુભગ્રહ પોતાની રાશિના કે ઉંચના રહેલા હોય ને તેને શુભગ્રહ દેખતા હોય તો, અથવા તે દેવલોકાંશ વર્ગબળ પામ્યા હોય તો આ માણસ સ્વર્ગમાં જશે એમ જાણવું.

૨૨. ગુરૂ દશમે કે બારમે હોય અને તેને શુભ ગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય તો સ્વર્ગ પ્રાપ્ત થશે.

૨૩. બારમા ભાવનો સ્વામિ શુભગ્રહની સાથે હોય અથવા નવમાંશ કુંડળીમાં શુભગ્રહની રાશિમાં હોય, વળી શુભગ્રહનો તેને સંબંધ હોય તો નેત્રનું સુખ કહેવું.

૨૪. ઉપરની કલમથી ઉલટી રીતે જોગ થયેલો હોય તો નેત્રનો નાશ કહેવો. વળી આથી વધારે વિસ્તારથી નેત્રના સુખ દુઃખ વિષે અમોએ બીજા ભાવમાં વર્ણવેલું છે, પગ વિષે પણ નેત્ર મૂજબ સમજવું.

૨૫. બારમા ભાવમાં બુધ, ગુરૂ અને શુક્ર રહેલા હોય તો વાહનનું સુખ કહેવું. વાહનના સંબંધનો સર્વે વિચાર બારમા ભાવમાં જોવો.

૨૬. બારમા ભાવમાં કે બારમા ભાવના સ્વામિની સાથે શુભ ગ્રહનો સંબંધ [illegible]નો પાલખી પલંગ અને સૂવાના સાધનો સુખકારી મળે.

[illegible]રમા ભાવનો સ્વામિ ઉંચનો કે પોતાની રાશિનો અથવા શુભ ગ્રહના [illegible] હાય અને તેને શુભ ગ્રહ દેખતા હોય તો આ માણસ પલંગ ઉપર સયન કરનારો જાણવો.

૨૮. બારમા ભાવનો સ્વામિ પરમ ઉંચનો હોય અને તેને નવમા ભાવનો સ્વામિ દેખતો હોય તો મણી રત્ન વિગેરેથી જડેલો ચિત્ર વિચિત્ર જાતનો પલંગ સૂવાને મળશે એમ જાણવું.

૨૯. બારમા ભાવે અને બારમા ભાવનો સ્વામિ પાપગ્રહના સંબંધવાળો હશે, વળી ક્રૂર ષષ્ટ્યઅંશના હશે તો તેને શયનનું સુખ મળશે નહીં એમ જાણવું.

૩૦. બારમા ભાવનો સ્વામિ કદી પાપગ્રહ હશે પણ તે ઉંચ, સ્વગ્રહી કે મિત્રની રાશિનો હશે તોપણ શયનનું સુખ મળશે, એમ જાણવું.

૩૧. લગ્નનો સ્વામિ બારમા ભાવે નીચનો હશે અને ત્યાં શનિ કે રાહુ ભેગા હશે ને તેમને છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામિ દેખતો હશે તો શયનનું સુખ મળશે નહિ એમ જાણવું.

૩૨. પાંચમા ભાવમાં શુક્ર કે ચંદ્ર હશે અથવા તે નહીં હોય પણ તેમની પાંચમા ભાવ ઉપર દ્રષ્ઠિ હશે તો તે દેવની ઉપાસનાવાળો જાણવો.

૩૩. આ પ્રમાણે પાંચમે પુરૂષ ગ્રહ હશે તો દેવની ઉપાસના કરશે, પણ પાંચમે સૂર્ય હશે તો શંકર કે સૂર્યની ભકિતવાળો જાણવો.

૩૪. ઉપર મૂજબ પાંચમા ભાવે ચંદ્ર હોય તો યજ્ઞદેવની શેવા કરશે, અને બુધ હોય તો સ્કંદ અથવા ભૈરવની ઉપાસના કરશે.

૩૫. ઉપર મૂજબ પાંચમે ગુરૂ હશે તો સરસ્વતી દેવી અથવા વિષ્ણુની ઉપાસના કરશે; વળી પાંચમે શુક્ર હોય તો ચંડીની ઉપાસના કરશે.

૩૬. ઉપર મૂજબ પાંચમા ભાવે શનિ હશે તો ભૂત પ્રેત વિગેરેના મંત્ર જંત્રની ભકિતવાળો થશે; તેમજ રાહુ કે કેતુ હશે તો મેલા દેવની એટલે જેઓ માણસને મૂઠ મારવામાં કે વશ કરવામાં સમર્થ છે તેવા દેવની ઉપાસના કરશે.

૩૭. ઉપર પ્રમાણે ઉપાસનાવાળા ગ્રહો ઉંચના, પોતાની રાશિના કે મિત્ર ગ્રહની રાશિના હશે તો પોતાના કલ્યાણને અર્થે ઉપાસના કરશે, પણ તેઓ નીચના કે શત્રુ ગ્રહની રાશિના હશે તો પારકાને માટે ભકિત કરશે.

૩૮. વળી તે ગ્રહો મૃદુઅંશમાં હશે અને તે ઉપર શુભ ગ્રહની દ્રષ્ટિ હશે તો સારા કામને માટે ઉપાસના કરશે, પણ ક્રૂર ષષ્ટિઅંશમાં કે પાપ ગ્રહની દ્રષ્ટિવાળા હશે તો આ ભકિત નઠારાં કામમાં વાપરશે.

૩૯. આ ઉપાસનાના યોગ કરનાર બેથી વધારે ગ્રહો હશે તો તે ગ્રહો [illegible] પાંચથી વધારે ઉપાસના થશે; લગ્નના સ્વામિ સાથે ભકિત કરનારા [illegible] કુંડળી હશે તો મિત્રને અર્થે આ ભકિત વપરાશે, પણ શત્રુના હશે તો શત્રુને માટે વપરાશે, અને સમપણું હશે તો સાધારણ રીતે ભકિત કરશે.

૪૦. બારમા ભાવતું વિગતવાર ફળ વિસ્તારવાળા શાસ્ત્રથી સાર લઈને વ્યંકટેશ આચાર્યે વર્ણવેલું છે.

બૃહજ્જાતક ગ્રંથ મધેથી ભાવવિચાર..

સર્વાર્થચિંતામણી ગ્રંથ મધેના ભાવવિચાર લખી ગયા, હવે બૃહજ્જાતક ગ્રંથ મધેના કેટલાએક અગત્યના ભાવવિચાર નિચે પ્રમાણે લખીએ છીએ.

૧. જન્મકુંડળીમાં લગ્નથકી અથવા ચંદ્રથકી પાંચમુ ભૂવન પોતાના સ્વામિ અને શુભ ગ્રહના સમાગમ કે દ્રષ્ટિવાળું હોય તો પુત્રનું સારી રીતે સુખ સમજવું. લગ્ન અને ચંદ્ર એ બેમાંથી એક થકી આ યોગ થયો હોય તોપણ પુત્રનું સુખ જાણવું, પણ એ બેમાંથી એકે થકી આ યોગ ઉપજેલો ન હોય તો પુત્રનું સુખ સમજવું નહિ.

૨. સારાવળી ગ્રંથમાં બાર પ્રકારના પુત્રનું વર્ણન કરેલુંછે તેમનાં નામ–૧ ઐારસ. ૨ ક્ષેત્રજ, ૩ દત્તક, ૪ કર્તિમ, ૫ અધમ પ્રભવ, ૬ ગુઢોત્પન્ન, ૭ અપવિદ્ધા, ૮ પૌનર્ભવ, ૯ કાનીન, ૧૦ સહોઢ, ૧૧ દાસીપ્રભવ, અને ૧૨ ક્રીત.

૩. કેવા કેવા યોગમાં કેવા કેવા પુત્રોનો જન્મ થાયછે તે વિષે નિચે પ્રમાણે.

૪. જેના જન્મ વખતે પાંચમા ભાવે શુભ ગ્રહની રાશિ હોય, અથવા તેને શુભ ગ્રહનો સમાગમ કે દ્રષ્ટિ હોય તો તે માણસને ખચિત્ત પુત્રનું સુખ મળશે.

૫. જન્મ લગ્ન અને ચંદ્ર એ બેમાંથી જે વધારે બળવાન હોય તે થકી પાંચમું સ્થાન નવમાંશ કુંડળીમાં ગુરૂની રાશિનું અથવા જન્મ કુંડળીમાં શુભ ગ્રહની કે નવમાંશ કુંડળીમાં શુભ ગ્રહની રાશિનું હોય અથવા તેને બળવાન શુભ ગ્રહનો સમાગમ કે દ્રષ્ટિ હોય તો **ઔરસ** પુત્રનો જન્મ જાણવો.

૬. કેવી કેવી રીતે કે પ્રકારથી કેવો કેવો પુત્ર સમજવો એ ધર્મશાસ્ત્રનો વિષય છે, માટે તે તે ગ્રંથોથી સમજી લેવું.

૭. પાંચમા ભાવમાં જેટલા નવમાંશ હોય તેમાંથી જેટલા શુભ ગ્રહના હોય તેટલા પુત્રની સંખ્યા સમજવી, પણ તેને શુભ ગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય તો આ સંખ્યા બમણી સમજવી, અને કદી પાપ ગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય તો તેટલી સંખ્યાનો નાશ સમજવો.

૮. જન્મ કુંડળીમાં પાંચમે શનિની રાશિ અને નવમાંશ કુંડળીમાં પાંચમે શનિની રાશિ હોય, વળી તેને બુધની દ્રષ્ટિ હોય અને ગુરૂ, મંગળ, સૂર્યની દ્રષ્ટિ ન હોય અથવા એવીજ રીતે જન્મ કુંડળીમાં પાંચમે બુધની રાશિ અને નવમાંશ કુંડળીમાં પાંચમે બુધની રાશિ હોય અને તેને શનિની દ્રષ્ટિ હોય તો **ક્ષેત્રજપુત્રનો** જન્મ સમજવો.

૮. જન્મ કુંડળીમાં શનિની રાશિવાળા પાંચમા ભાવને તથા ચંદ્રને શનિને સમાગમ કે દ્રષ્ટિ હોય તો **દત્તકપુત્રનો** જન્મ જાણવો.

૧૦. ઉપર પ્રમાણે જન્મ કુંડળીમાં બુધની રાશિવાળા પાંચમા ભાવને તથા ચંદ્રને બુધનો સમાગમ કે દ્રષ્ટિ હોય તો **ક્રીતપુત્રનો** જન્મ જાણવો.

૧૧. પાંચમા ભાવમાં મંગળનો સપ્તમાંશ હોય, અને પાંચમે ભાવે શનિ બેઠો હોય, અથવા પાંચમા ભાવ ઉપર શનિ સિવાય કોઇપણ ગ્રહની દ્રષ્ટિ ન હોય તો **કૃત્રિમ** પુત્રનો જન્મ સમજવો.

૧૨. નવમાંશ કુંડળીમાં પાંચમા ભાવમાં શનિની રાશિ હોય અને ત્યાં સૂર્ય રહેલો હોય, વળી તેને મંગળ દેખતો હોય તો **અધમ પ્રભવ** પુત્રનો જન્મ જાણવો.

૧૩. ચંદ્ર મંગળના નવમાંશનો પાંચમા ભાવે રહેલો હોય અને તેને શનિ દેખતો હોય, વળી તેને બાકીના સર્વે ગ્રહો કોઇપણ દેખતા ન હોય તો **ગુઢોત્પન્ન** નામનો પુત્ર સમજવો.

૧૪. નવમાંશ કુંડળીમાં પાંચમે ભાવે શનિની રાશિનો મંગળ હોય અને તેને સૂર્ય દેખતો હોય તો આ માણસને **અપવિદ્ધ** નામના પુત્રનો જન્મ સમજવો એવું ચરક નામના મૂનિનું વચન છે.

૧૫. જન્મકુંડળીમાં શનિની રાશિવાળો પાંચમો ભાવ હોય અને નવમાંશ કુંડળીમાં ચંદ્ર શનિની રાશિમાં બેઠો હોય, વળી તેને શુક્ર તથા શનિ દેખતા હોય તો **પૌનર્ભવ** નામનો પુત્ર સમજવો.

૧૬. ગ્રહણ વખતનો રાહુ જન્મકુંડળીમાં પાંચમે ભાવે હોય અને સૂર્યનો સમાગમ કે દ્રષ્ટિ હોય તો **કાનીન** નામનો પુત્ર સમજવો.

૧૭. નવમાંશ કુંડળીમાં પાંચમા ભાવે સૂર્ય કે ચંદ્રની રાશિ હોય અને જન્મકુંડળીમાં પાંચમા ભાવે સૂર્ય તથા ચંદ્ર રહેલા હોય અને તેને શુક્રની દ્રષ્ટિ હોય તો **સહોઢ** નામનો પુત્ર સમજવો.

૧૮. પાંચમા ભાવમાં શુક્રનો નવમાંશ હોય અને તે પાંચમા ભાવને શુક્ર દેખતો હોય તો **દાસીપુત્ર** સમજવો, આ પ્રસંગે કોઇ આચાર્ય પાંચમા ભાવને બદલે શુક્રના નવમાંશમાં ચંદ્ર હોય અને તેને શુક્ર દેખતો હોય તોપણ દાસીપુત્ર સમજવો.

૧૯. જન્મકુંડળીમાં પાંચમા ભાવે પાપગ્રહની રાશિ હોય અને તેમાં બળવાન પાપગ્રહ બેઠા હોય અને તેને શુભગ્રહો દેખતા ન હોય તો તે પુરૂષને કઠોર, પાપી, ક્રોધી અને ખળ એવા સ્વભાવનો પુત્ર થશે એમ જાણવું.

૨૦. નવમાંશ કુંડળીના પાંચમા ભાવે શુક્ર કે ચંદ્રની રાશિ હોય અને તેને શુક્ર તથા ચંદ્ર દેખતા હોય અથવા ત્યાં ભેગા બેઠા હોય તો, અથવા જન્મકુંડળીમાં તેમની રાશિઓ પાંચમા ભાવે હોય તો તે પુરૂષને ઘણુંકરીને દીકરો થાય, પણ તેથી બીજી રીતે હોય તો પુત્રી થાય.

૨૧. લગ્ન અથવા ચંદ્ર થકી સાતમી રાશિ પોતાના સ્વામિ અને શુભ ગ્રહના સમાગમ કે દ્રષ્ટિવાળી હોય તો આ માણસને સ્ત્રીનું સુખ કહેવું, પણ આ પ્રમાણે ન હોય તો સ્ત્રીનું સુખ કહેવું નહિ.

૨૨. પુત્ર તથા સ્ત્રીના સંભવ વિષે ઉપર જે યોગ કહેલા છે તે ફક્ત એ બે ભાવને માટેજ ન સમજવા. પણ તેવીજ રીતે બારે ભાવના સુખ દુઃખ વિષે યુકિત સમજવી. આ યુકિતમાં ભાવની ગણત્રી લગ્નથકી કે ચંદ્રથકી ગણવી, પછી આ ભાવને પોતાના સ્વામિ અને શુભગ્રહનો સમાગમ કે દ્રષ્ટિ હોય તોતે ભાવનું સુખ સમજવું.

૨૩. દરેક ભાવની ગણત્રી લગ્નથી કે ચંદ્રથકી કરવાનું કારણ યવનાચાર્ય એમ બતાવે છે કે લગ્ન એ દેહ છે, અને ચંદ્ર એ જીવ છે માટે એ બે હોય તોજ શરીર ઉપયોગમાં આવી શકે છે.

૨૪. જન્મકુંડળીમાં ચંદ્ર અને સૂર્ય એ બેમાંથી એક બારમા ભાવે અને બીજો છઠ્ઠે ભાવે હોય તો આ માણસને તથા તેની સ્ત્રીને અકેકી આંખ હોય.

૨૫. જન્મકુંડળીમાં દશમે ચંદ્રમા, સાતમે શુક્ર અને ચોથે પાપગ્રહ હોય તો દુર્યોધન રાજા જેવો પોતાના કુટુંબનો નાશ કરનારો થાય.

૨૬. સાતમા ભાવમાં બુધ તથા શનિ હોય તો આ માણસને પુનર્ભૂ સ્ત્રી એટલે રાખેલી સ્ત્રી સમજવી.

૨૭. સાતમા ભાવના સ્વામિના નવમાંશ પ્રમાણે અથવા સાતમા ભાવ ઉપર ગ્રહોની દ્રષ્ટિ પ્રમાણે તે પુરૂષને સ્ત્રીઓની સંખ્યા જાણવી, પણ સાતમા ભાવમાં સૂર્ય કે મંગળનો નવમાંશ હોય, અથવા ગુરૂ કે બુધનો નવમાંશ હોય તો એકજ સ્ત્રી સમજવી.

૨૮. ઘણુંકરીને ચંદ્ર અને શુક્રની સત્તાના બળવાળું એટલે તેમની રાશિવાળું સાતમું ભૂવન હોય અથવા તેમની ત્યાં દ્રષ્ટિ હોય તો ઘણી સ્ત્રીઓ આ માણસને થશે, પણ આ યોગમાં શુક્રની દ્રષ્ટિ ઉપર ઘણુંકરીને વધારે આધાર છે.

૨૯. પાપગ્રહો બારમે, સાતમે અને લગ્ને એમ ત્રણ સ્થાનમાં અથવા તેમાંના કોઇપણ સ્થાનમાં રહેલા હોય તો આ માણસને સ્ત્રી અને પુત્ર વગરનો સમજવો.

૩૦. શુક્ર અને ચંદ્ર ગમે તે ભાવે પણ એકઠા બેઠા હોય અને શનિ તથા મંગળ સાતમા ભાવે હોય તો આ માણસ સ્ત્રી અને પુત્ર વગરનો હોયછે.

૩૧. જન્મકુંડળીમાં ચંદ્ર હરકોઇ રાશિનો હોય પણ નવમાંશ કુંડળીમાં કર્ક, વૃશ્ચિક રાશિનો હોય અને તેને જન્મકુંડળીમાં પાપગ્રહો દેખતા હોય તો તેને ગુદાનો રોગ એટલે હરસ વિગરે રોગ થાય.

૩૨. જન્મકુંડળીમાં બારમે અને બીજે ભાવે શનિ તથા મંગળ રહેલા હોય અને ચંદ્ર લગ્નમાં હોય અને સૂર્ય સાતમે હોય તો આ માણસ ધોળા કોહોડવાળો થાય.

૩૩. જન્મકુંડળીમાં ચંદ્ર ગમે તે રાશિનો હોય પણ નવમાંશ કુંડળીમાં મીન, કર્ક, મકર કે મેષ રાશિનો હોય, વળી તેને શનિ કે મંગળનો અથવા તે બેમાંના એકનો સમાગમ કે દ્રષ્ટિવાળો હોય તોપણ કોહોડીઓ માણસ થાય, પણ આ કોહોડના રોગના યોગમાં કદી ચંદ્રને શૂભગ્રહ દેખતા હોય તો કોહોડ થશે નહિ પણ તેને બદલે ખજવાળનો રોગ થશે એમ યવનાચાર્ય કહે છે.

૩૪. જન્મકુંડળીમાં શનિ અને મંગળની કર્તરીવાળો ચંદ્ર હોય અને મકર રાશિનો સૂર્ય હોય તો આ માણસ શ્વાસ, ક્ષય, બરોળ કે ગોળા અથવા તેવાજ પેટની અંદરના રોગવાળો થાય.

૩૫. સૂર્ય ને ચંદ્ર એક બીજાની રાશિ કે નવમાંશમાં રહેલા હોય એટલે સૂર્ય કર્કરાશિનો અને ચંદ્ર સિંહરાશિનો અથવા નવમાંશ કુંડળીમાં સૂર્ય કર્કનો અને ચંદ્ર સિંહનો હોય તો આ માણસ સોજાના રોગવાળો થાય, અથવા પાણીના સોશણના રોગવાળો કે ક્ષય રોગવાળો થાય.

૩૬. જન્મકુંડળીમાં ૠષભ, કર્ક, વૃશ્ચિક અને મકર રાશિઓ નવમા, પાંચમા ભાવમાં અને લગ્નમાં હોય, વળી તેમને પાપગ્રહનો સમાગમ કે દ્રષ્ટિ હોય તોપણ આ માણસ કોહોડીઓ થાયછે.

૩૭. જન્મકુંડળીમાં સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ, અને શનિ એ ચાર ગ્રહો ૨–૬–૮–૧૨ એ ચાર ભાવમાં હરકોઇ ઠેકાણે સાથે અથવા જૂદા જૂદા રહેલા હોય તો આ ચાર ગ્રહોમાંથી જે ગ્રહ વધારે બળવાન હોય તે ગ્રહના દોષવિકારથી આ માણસ આંધળો થાયછે.

૩૮. જન્મકુંડળીમાં ૩–૫–૯–૧૧ એ ચાર ભાવોમાં પાપગ્રહો ભેગા અગર જૂદા જૂદા રહેલા હોય અને તેમને શૂભગ્રહો દેખતા ન હોય તો તેમાંથી બહુ બળવાળા ગ્રહના દોષવિકારથી આ માણસના કાનનો નાશ કરેછે એટલે બેહેરો કરેછે.

૩૯. સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ અને શનિ એ ચાર ગ્રહો શૂભગ્રહના સમાગમ કે દ્રષ્ટિ વગરના જન્મકુંડળીમાં સાતમા ભાવમાં બેઠા હોય તો ન્હાનપણમાં દાંત પડી જાય છે. આ ગ્રહોમાંથી કોઇપણ ગ્રહ સાતમે પાપગ્રહની દ્રષ્ટિવાળો અને શૂભગ્રહની દ્રષ્ટિ વગરનો હોય તો દાંતનું સુખ બરાબર હોય નહિ.

૪૦. જન્મકુંડળીમાં રાહુના ગ્રહણવાળો ચંદ્ર લગ્નમાં બેઠો હોય અને શનિ તથા મંગળ નવમા અને પાંચમા ભાવે રહેલા હોય તો આ માણસ પિશાચ પ્રકૃતિવાળો એટલે ભૂત વિગેરેના વળગાડવાળો જાણવો.

૪૧. ઉપરના યોગમાં ચંદ્રને બદલે સૂર્ય હોય એટલે રાહુના ગ્રહણવાળો સૂર્ય લગ્નમાં હોય અને ત્રિકોણમાં શનિ અને મંગળ રહેલા હોય તો આ માણસ નેત્ર વગરનો એટલે આંધળો જાણવો.

૪૨. જન્મકુંડળીમાં સાતમા ભાવે શનિ અને લગ્નમાં ગુરૂ હોય તો આ માણસ વાયુના રોગવાળો જાણવો.

૪૩. જન્મકુંડળીમાં સાતમા ભાવે મંગળ હોય અને લગ્નમાં ગુરૂ હોય તો આ માણુસ ઉન્માતિ એટલે ઘેલો કે વિકળ થાયછે.

૪૪. શનિ લગ્નમાં રહેલો હોય અને મંગળ ૯–૫–૭ એ ત્રણ ભાવમાંથી કોઇ પણ ભાવમાં બેઠો હોય તોપણ માણુસ ઘેલછાવાળો થાયછે.

૪૫. ક્ષીણ ચંદ્ર શનિ સાથે બારમા ભાવમાં રહેલો હોય તોપણ માણુસ ચિત્ત ભ્રમવાળો થાયછે.

૪૬. નવમાંશ કુંડળીમાં જે રાશિમાં ચંદ્ર રહેલો હોય તે રાશિનો સ્વામિ તથા સૂર્ય, ચંદ્ર ને ગુરૂ એ ચાર ગ્રહો પોતપોતાની નીચ રાશિના સ્વામિની રાશિમાં નવમાંશ કુંડળીમાં બેઠા હોય અથવા પોતપોતાના શત્રુગ્રહની રાશિમાં બેઠા હોય તો આ માણુસ દાસપણું ભોગવશે એટલે તે બીજાનો ચાકર થશે. આ પ્રસંગે યવનાચાર્ય વધારે ખુલાસો જણાવે છે કે આ યોગ કરનારા ચાર ગ્રહમાં-થી એક ગ્રહ નીચ રાશિના સ્વામિના નવમાંશમાં અગર શત્રુગ્રહના નવમાંશનો હોય તો આ માણુસ પોતે રોજગાર માટે ચાકર થશે, પણ આ પ્રમાણે બે ગ્રહો યોગ કરનારા હશે તો આ માણસ વેચાણ થઇ નોકરી અથવા સેવા કરશે; ને કદી આ પ્રમાણે ત્રણ અથવા ચાર ગ્રહો યોગ કરનારા હશે તો ગર્ભવાસ એટલે જન્મથીજ દાસ થશે એટલે દાસીપુત્ર કે દાસનો પુત્ર થશે અને તે નોકર થઇ રહેશે.

૪૭. જન્મકુંડળીમાં નવમા કે પાંચમા ભાવે શનિ રહેલો હોય અને તેને પાપ ગ્રહ દેખતા હોય તો આ માણુસ ઘણા રોગથી ઘેરાયલો હોય છે.

૪૮. જન્મકુંડળીમાં ૨–૫–૯–૧૨ આ ચારે ભાવોમાં કે તેમાંના કોઇપણ ભાવમાં પાપગ્રહ રહેલા હોય તો આ માણુસ બંધીવાન થશે. આ બંધન રાશિના બંધન પ્રમાણે એટલે આ યોગમાં યોગ કરનાર ગ્રહો જે રાશિના હોય તે રાશિ જેવે પ્રકારે બંધન પામે છે તેવી રીતે આ માણુસ બંધન પામશે, જેમકે મેષ, વરખ, અને ધન, રાશિઓ લગ્નમાં હોય તો દોરડીથી અથવા વરેડાથી બંધાય છે. મિથુન, કન્યા, તુળા, અને કુંભ રાશિઓ લગ્નમાં હશે તો બેડીથી બંધન પામશે; કર્ક, મકર, અને મીન રાશિઓ લગ્નમાં હશે તો બંધન વગર કોટડીમાં પૂરાશે અને વૃશ્ચિક લગ્ન હશે તો ભોંયરામાં પૂરાશે.

૪૯. ભાગ્ય ભૂવન અને ભાગ્ય ભૂવનનો સ્વામિ એ બંને બળવાન હોય તો પોતાના દેશમાં ભાગ્યોદય થશે, અને એ બેમાંથી એક બળવાન હોય તો પ્રદેશ-માં ભાગ્યોદય થશે, પણ એ બંને નિર્બળ હશે તો આ માણુસ નિર્ભાગી થશે.

૫૦. જન્મકુંડળીમાં સૂર્ય, મંગળ, અને શનિ દશમા ભાવમાં સાથે બેઠા હોય

અને તેમને કોઇપણ શુભગ્રહની દ્રષ્ટિ ન હોય તો આ માણુસ ચાકર અથવા નોકર થશે, તેમાં પણ નિચે લખેલો વિવેક ધ્યાનમાં રાખવો. આ યોગમાં એક ગ્રહે યોગ કરેલો હશે તો શ્રેષ્ટ એટલે સારી નોકરી કરશે; બે ગ્રહે યોગ કરેલો હશે તો મ-ધ્યમ પ્રકારની નોકરી કરશે; અને ત્રણે ગ્રહે યોગ કરેલો હશે તો નેષ્ટ પ્રકારની એટલે નીચ નોકરી કરશે. આ યોગનો આધાર સૂર્ય, મંગળ, અને શનિ એ ત્ર-ણ ગ્રહો ઉપર છે એ પણ ધ્યાનમાં રાખવું. વળી એટલું પણ ધ્યાનમાં રાખવું કે આ યોગ કરનારા ગ્રહોએ કદી રાજ્ય યોગ કરેલો હશે તો, અથવા બીજી રીતે ઉત્તમ ફળ આપનારા યોગ કરેલા હશે તોપણ આ દાસપણાના સંબંધમાં પૂર્વે કહેલા રાજ્ય યોગનું તથા ઉત્તમ ફળનું અનુસરવાપણું થશે. આવી રીતે ઘ-ણુંકરીને ઘણા બળવાન આ ગ્રહો હશે તોજ રાજ્ય યોગમાં દાસ યોગ ઉપજી શકશે માટે આવા યોગમાં પંડિત પુરૂષે બહુ વિચાર કરી બળાબળ ઉપરથી યથાયોગ ફળાદિશ કહેવો.

૫૧. પુત્રની તથા સ્રીની સંખ્યા જાણવાને અમોએ ઉપર જે રીતે બતાવેલી છે તે રીત ત્રીજા ભાવ ઉપરથી ભાઇ બેહેનની સંખ્યા જાણવાને પણ લાગુ છે એટલે ત્રીજા ભાવની નવમાંશની સંખ્યા જેટલી અથવા ત્રીજા ભાવની રા-શિની સંખ્યા જેટલી અથવા તો ત્રીજા ભાવ ઉપર જેટલા ગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય તેટલા ભાહુની સંખ્યા કહેવી. આ સંખ્યામાં શૂભગ્રહની દ્રષ્ટિની સંખ્યા જેટલા ભાંહુનું સુખ, તથા પાપગ્રહની દ્રષ્ટિની સંખ્યા જેટલા ભાંહુનો નાશ કહેવો; વળી ત્રીજા ભાવમાં કોઇ પણ ગ્રહ ઉચ્ચનો કે સ્વગ્રહનો રહેલો હોય તો આ સં-ખ્યા બમણી જાણવી.

૫૨. શરીરના વર્ણ, રૂપ, ગુણ, કદ, અને લક્ષણો તથા ચિન્હ વિષે અ-મોએ આધાનપ્રકરણ તથા જન્મપ્રકરણમાં વિગતવાર લખી ગયા છીએ તે પ્રમાણે આ ઠેકાણે સમજી લેવું.

૫૩. પોતાના દેહ, પુત્ર, અને સ્રી વિષે સુખ દુઃખનો વિચાર અમોએ ઉપર વિગતવાર જણાવેલો છે અને બાકીના ભાવો વિષે ભાવવિચાર સંક્ષેપમાં અમો જણાવીએ છીએ.

૫૪. આઠમા ભાવ વિષે વિચાર અમોએ રિષ્ટ યોગના પ્રકરણમાં વિસ્તાર-થી જણાવ્યો છે, અને તે સિવાય દશાપ્રકરણમાં તથા નિર્યાણ પ્રકરણમાં વિગતવાર જણાવીશું.

૫૫. ધનભાવ વિષે ચંદ્ર યોગના પ્રકરણમાં વિસ્તારથી જણાવેલો છે.

૫૬. દશમાભાવ વિષે રાજ્યયોગના પ્રકરણમાં વિસ્તારેથી લખેલું છે તેમજ

સર્વાર્થ ચિંતામણીના દશમા ભાવમાં પણ લખ્યુંછે.

૫૭. માતા, પિતા, મોશી તથા કાકા વિષે સુખ દુઃખનો વિચાર અમો આધાન પ્રકરણ અને જન્મપ્રકરણમાં કહી ગયા છીએ.

૫૮. ભાવફળ, દ્રષ્ટિફળ, અને ષડ્વર્ગના પ્રકરણમાં કેટલોએક ફળાદિશ અમો જણાવી ગયા છીએ.

૫૯. પૂર્વે જે જે ફળાદિશ કહેલો છે તે તે ફરી ફરી અમો પુનરૂક્તિના દોષથી કહેતા નથી પણ વિચારવંત પંડિત પુરૂષો યોગ્ય ઠેકાણે ફળાદિશ લાગુ પાડશે એટલે તે દેવ પ્રમાણે મનાશે.

૬૦. ભાવફળને એક સરખી રીતે લાગુ પડતો ભાવવિચાર અમે નિચે જણાવીએ છીએ તે ફળાદિશ કહેવામાં હમેશા ધ્યાનમાં રાખવો.

૬૧. નિચે લખેલા સર્વ યોગો જે ભાવને લાગુ પડે તે ભાવનું પૂરેપૂરૂં સુખ સમજવું.

૧. જે ભાવમાં પોતાનો સ્વામિ બેઠો હોય કે દેખતો હોય.

૨. જે ભાવમાં ઉંચ, મૂળ ત્રિકોણ વિગેરે રાશિબળ પામેલો ગ્રહ બેઠો હોય.

૩. જે ભાવમાં શુભગ્રહો બેઠા હોય કે દેખતા હોય.

૪. જે ભાવમાં લગ્નનો સ્વામિ બેઠો હોય અને તે ભાવનો સ્વામિ લગ્નમાં બેઠો હોય.

૫. જે ભાવનો સ્વામિ અને લગ્નનો સ્વામિ એ બંને લગ્નમાં ભેગા બેઠા હોય.

૬. જે ભાવનો અને લગ્નનો સ્વામિ તે ભાવમાં ભેગા બેઠા હોય.

૭. જે ભાવનો સ્વાગિ અને લગ્નનો સ્વામિ ત્રિક ભાવ સિવાય હરકોઇ ભાવમાં ભેગા બેઠા હોય કે એક બીજાને દેખતા હોય.

૮. જે ભાવનો સ્વામિ અને લગ્નનો સ્વામિ રાશિબળ પામેલા હોય.

૯. જે ભાવનો સ્વામિ અને લગ્નનો સ્વામિ જે રાશિના હોય તેમનાં સ્વામિનો અને શુભગ્રહોને તે બંનેને સમાગમ કે દ્રષ્ટિ હોય.

૧૦. જે ભાવમાં અને લગ્નમાં ત્રિક સિવાયના બીજા ભાવના સ્વામિ બેઠા હોય.

૧૧. જે ભાવના સ્વામિ અને લગ્નના સ્વામિની સાથે ત્રિક સિવાયના બીજા ભાવના સ્વામિઓ બેઠા હોય.

૧૨. લગ્નનો સ્વામિ અને ભાવનો સ્વામિ ઉદયના તથા માર્ગગતિના બળવાન હોય.

૬૨. ઉપર પ્રમાણે લગ્ન, લગ્નનો સ્વામિ, ભાવ, અને ભાવનો સ્વામિ એ ચારે બળવાન હોય તો ભાવનું પુરેપુરૂં સુખ સમજવું.

૬૩. ઉપરની રીતી કે નિયમ બારે ભાવને લાગૂ છે.

૬૪. ભાવનું સુખ એટલે ભાવમાં વર્ણન કરેલી શુભ બાબતનો વધારો અને અશુભ બાબતનો નાશ સમજવો. ઉદાહરણ—છઠા ભાવનું સુખ એટલે મોશાળપક્ષનું શુભ ફળ અને રોગશત્રુનો નાશ.

૬૫. આ નિચે લખેલા નિયમો જે ભાવને લાગૂ પડે તે ભાવનું પુરેપુરૂં દુઃખ સમજવું.

૬૬. ભાવનું દુઃખ એટલે ભાવમાં વર્ણન કરેલી શુભ બાબતનો નાશ અને અશુભ બાબતનો વધારો સમજવો. ઉદાહરણ—છઠા ભાવનું દુઃખ એટલે મોશાળપક્ષનો નાશ અને રોગ શત્રુનો વધારો.

૧. જે ભાવમાં પોતાનો સ્વામિ બેઠો ન હોય અથવા દેખતો ન હોય,

૨. જે ભાવમાં નીચ, શત્રુગ્રહની રાશિ વિગેરે રાશિ નિર્બળવાળો ગ્રહ બેઠો હોય.

૩. જે ભાવમાં પાપગ્રહ બેઠા હોય કે દેખતા હોય.

૪. જે ભાવમાં લગ્નનો સ્વામિ બેઠો ન હોય અને તે ભાવનો સ્વામિ લગ્નમાં બેઠો ન હોય.

૫. જે ભાવનો સ્વામિ અને લગ્નનો સ્વામિ એ બંને લગ્નમાં ભેગા બેઠા ન હોય.

૬. જે ભાવનો સ્વામિ અને લગ્નનો સ્વામિ એ બંને તે ભાવમાં ભેગા બેઠા ન હોય.

૭. જે ભાવનો સ્વામિ અને લગ્નનો સ્વામિ ત્રિક ભાવમાં બેઠા હોય.

૮. જે ભાવનો સ્વામિ અને લગ્નનો સ્વામિ એ બંને રાશિ નિર્બળવાળા થયલા હોય.

૯. જે ભાવનો સ્વામિ અને લગ્નનો સ્વામિ જે રાશિના હોય તેમના સ્વામિનો અને શુભગ્રહનો આ બંનેને સમાગમ કે દ્રષ્ટિ ન હોય પણ તેને બદલે પાપગ્રહનો સમાગમ કે દ્રષ્ટિ હોય.

૧૦. જે ભાવમાં અને લગ્નમાં ત્રિક ભાવના સ્વામિઓ બેઠા હોય.

૧૧. જે ભાવનો સ્વામિ અને લગ્નના સ્વાગિની સાથે ત્રિક ભાવના સ્વામિઓ બેઠા હોય.

૧૨. જે ભાવનો સ્વામિ અને લગ્નનો સ્વામિ એ બંને અસ્તના, વક્રગતિના કે નિર્બળ હોય.

૬૭. ઉપર પ્રમાણે લગ્ન, લગ્નનો સ્વામિ, ભાવ, અને ભાવનો સ્વામિ, આ ચારેગ્રહ નિર્બળ હોય તો ભાવનું પુરેપુરૂં દુઃખ સમજવું.

૬૮. ઉપર પ્રમાણે દરેક ભાવના સુખ તથા દુઃખ વિષે ઝીણી નજરથી જોવું.

૬૯. જે ગ્રહના કેટલાએક શુભ લક્ષણ અને કેટલાએક અશુભ લક્ષણ માલૂમ પડે તો તે ભાવનું મીશ્ર ફળ એટલે થોડું સુખ અને થોડું દુઃખ એમ બંને જાણવું.

૭૦. ઉપર કહેલા બારે ભાવના સાધારણ ભાવવિચારના પ્રસંગમાં ભગવાન ગાર્ગી કહેછે કે અમૂક ભાવમાં જે ગ્રહ જેવી રીતનો રાશિ બળ પામ્યો હોય તે પ્રમાણે તે ભાવના શુભાશુભ ફળનો આધાર રાખવો, પણ સત્યાચાર્ય તો ઘણું-કરીને શુભ અને પાપગ્રહની સ્થિતી ઉપર ભાવના શુભાશુભ ફળનો આધાર રાખે છે, માટે ગાર્ગી ભગવાન અને સત્યાચાર્ય એ બંનેના મત ગ્રહણ કરીને આચાર્ય વરાહમીહરે ઉપર પ્રમાણે સંક્ષેપમાં સર્વ ભાવવિચાર કહેલો છે. વળી તેઓ કહેછે કે આ મત ઘણા પંડિતોએ ગાર્ગી ભગવાન અને સત્યાચાર્યના મતને અનુસરીને પ્રતિપાદન કીધેલો છે.

૭૧. ભાવ વિચારના ઉપરના નિયમના સંબધમાં **પારાશર** મૂની નીચે પ્રમાણે વિશેષ નિયમ આપે છે, પણ તેને બીજી સંમતીઓ મળતી નથી.

૧. ભાવના સ્વામિ પ્રમાણે ભાવ કારકેશનો* પણ અધિકાર ગણવો એટલે ભાવના સ્વામિ ઉપરથી જેવી રીતે ફળાદિશ જોવાય છે તેજ પ્રમાણે ભાવના કારકેશ ગ્રહ ઉપરથી ફળાદિશ કહેવો.

૨. લગ્ન અને ભાવ ઉપરથી જેવી રીતે જોવાય છે તેવી રીતે લગ્નની નવમાંશ અને ભાવના નવમાંશની રાશિ ઉપરથી પણ જોવું.

૩. લગ્નના સ્વામિ અને ભાવના સ્વામિ ઉપરથી જેવી રીતે જોવાય છે, તેવી રીતે લગ્નનો નવમાંશ પતિ અને ભાવના નવમાંશ પતિ ઉપરથી પણ જોવું.

૪. શુભ અને પાપગ્રહ પ્રમાણે શુભની અને પાપગ્રહની કર્તરીનું ફળ જાણવું.

૫. લગ્નનો સ્વામિ અને ભાવના સ્વામિની મૈત્રિના અધિકાર પ્રમાણે

---

* કારકેશ એટલે કારકગ્રહનો સ્વામિ.

ભાવના સબંધવાળા* માણસની સાથે પોતાની વર્તણુક મિત્ર, સમ કે શત્રુપણાની સમજવી.

૬. લગ્નનો સ્વામિ ભાવમાં અને ભાવનો સ્વામિ લગ્નમાં જેવી રીતે કહેલો છે તેવીજ રીતે લગ્નના સ્વામિની રાશિમાં ભાવનો સ્વામિ અને ભાવના સ્વામિની રાશિમાં લગ્નના સ્વામિનો સંબંધ કે અધિકાર ગણવો.

૭. ભાવેશ પ્રમાણે ભાવ કેશના મિત્રગ્રહને અધિકાર મળેલો છે.

૮. ભાવ પ્રમાણે ભાવના કારકગ્રહને પણ અધિકાર મળેલો છે.

૭૨. ભાવ અને તેના ઉપરની દ્રષ્ટિના આધારથી જે ફળ કહેવામાં આવે છે તેને સંબંધયોગ કહે છે, પણ આ સંબંધયોગ વગર અમૂક અમૂક ગ્રહો અમૂક અમૂક ભાવે બેઠા હોય તો અમૂક અમૂક ભાવને અમૂક અમૂક ફળ મળવા વિષે જે જે યોગો કહેલા છે તેને દ્રઢયોગ કહે છે.

૭૨. દ્રઢ યોગના આધારથી ફળાદિશ કહેવાનું કામ નાભસ, રાજયયોગ વિગેરે યોગાધિકારનું છે, અને સંબંધયોગ ઉપરથી ફળાદિશ કહેવાનું કામ ભાવ વિચારનું છે માટે ભાવવિચારને લગતો ફળાદિશ ફક્ત આ ભાવવિચાર ઉપર કહેવો અને દ્રઢયોગનો ફળાદિશ તો તે પ્રકરણો ઉપરથી જાણી લેવો.

૭૪. આ પ્રસંગમાં સ્વલ્પ જાતક નામના ગ્રંથમાં લખ્યું છે કે સર્વ ગ્રહો આઠમા તથા બારમા ભાવે નેષ્ટ ફળ આપનારા જાણવા, પણ આ સામાન્ય વચન છે.

૭૫. દરેક ભાવમાં શી શી બાબતો જોવાય છે તે અમોએ સંજ્ઞા પ્રકરણમાં લખેલું છે, માટે જે જે બાબતો વિષે જોવું હોય તો તે ભાવથી જોવું.

૭૬. જે ગ્રહ જે ભાવને શ્રેષ્ટ કે નેષ્ટ ફળ આપનારો હોય તે ગ્રહ પોતાની દશામાં તે ફળ આપશે. આ વિષે વિશેષ વિચાર દશા પ્રકરણમાં આવશે.

---

* ભાવના સંબંધવાળા એટલે ભાઇ, પુત્ર, મા, બાપ, સ્ત્રી વિગેરે.

ભાવવિચાર સંપૂર્ણ.

ભાગ ૩ જો.

ગ્રહોનું ફળ મળવાના વખત બાબત.

પ્રકરણ ૧ લું.

દશા બાબત.

ગૌરીજાતક નામના ગ્રંથ મધ્યેથી.

આ ગ્રંથમાં ગ્રહોનું ફળાદિશ કેવી રીતે મળે તે બાબત બીજા ભાગમાં તથા ષડ્ વર્ગમાં વર્ણુવેલું છે તે ફળ તે ગ્રહોની મહાદશા અંતરદશામાં મળશે તેથી હવે દશા બાબત લખીએ છીએ.

દશાઓ ઘણી જાતની છે. યવનાચાર્ય ઋષી બાર પ્રકારની દશા કહેછે, અને મણીત્યાચાર્ય દશ પ્રકારની, બાદ્રારાયણ મૂનિ અને બ્રહ્મગુપ્ત પંડિત આઠ પ્રકારની, તથા સિદ્ધશેન પંડિત અને દેવલમૂની છ પ્રકારનિ દશાઓ કહે છે.

આવરદાની બાબતમાં જેમ ઘણા મતભેદ છે તેમ દશાની બાબતમાં પણ છે.

આસઘળા મતભેદમાં ઘણા આચાર્યોએ પાંચ પ્રકારની આવરદા ગણાવી છે તેના નામ ૧ પિંડાયું, ૨ જીવસર્માયું, ૩ અંશાયું, ૪ નૈશર્ગાયું અને ૫ મિશ્રાયું

ઉપરની પાંચ પ્રકારની આવરદામાંથી અંશાયુને સત્યાચાર્યે પ્રમાણ કરેછે અને બીજા ઘણા આચાર્યો પણ આ સત્યાચાર્યના મતને અનુસરે છે; વળી વરાહમીહર આચાર્ય પણ આ ચાલતા કળિયુગમાં અંશાયુ સત્યાચાર્યના અનુમતથી અંગિકાર કરેછે.

જે જાતની ને જે નામની આવરદા તે જાતની ને તે નામની દશા સમજવી, એટલે દશાઓ પણ મૂખ્ય પાંચ પ્રકારની ઉપરના નામની સમજવી; તેમાં પણ સત્યાચાર્યે પ્રમાણ કરેલી અંશાયું દશા તે બહુ મતથી પ્રસિદ્ધ થએલી છે.

અંશાયુંનું પ્રમાણ વધારેમાં વધારે ૧૦૮ વર્ષનું છે, તેમ આ દશાનું પ્રમાણ પણ તેટલુંજ છે; તેમાં પણ જે ગ્રહે જેટલા વર્ષની આવરદા આપેલી હોય તે ગ્રહની તેટલા વર્ષની દશા સમજવી.

ગૌરીજાતક નામના ગ્રંથમાં આ અંશાયું દશાના જેવીજ અષ્ટોતરી દશા પ્રમાણ કરેલી છે. હાલના કળિયુગમાં અષ્ટોતરી દશા મળશે એવું મહાદેવજીએ પાર્વતીજીને વરદાન આપેલું છે, એવી રીતે ગૌરીજાતક નામના ગ્રંથમાં લખેલું છે. વળી સારોદ્ધાર નામના ગ્રંથમાં લખેલું છે કે ગુજરાત, કચ્છદેશ, સૌરાષ્ટ એટલે કાઠિઆવાડ પ્રાંતમાં, પંચાલ દેશમાં અને સિંહાદ્રી પર્વત ઉપર અષ્ટોતરી દશાને

સિદ્ધ માનવી, અને તે સિવાયના બાકીના દેશમાં બીજી દશાઓ અથવા ઘણું કરીને વીંશોતરી દશા માનવી.

દશાઓનું ગણિત ઘણું મૂશ્કેલ અને ગુંચવણ ભરેલું છે ને તે કામ ગણિતના ગ્રંથનું છે, માટે તે વર્ત્તવાનો પ્રકાર આ ગ્રંથમાં દાખલ કરેલો નથી, કારણકે સઘળી જન્મોતરીમાં આ દશા વિગતવાર વરતીને દાખલ કરેલી હોય છે એટલે આ ઠેકાણે તે પ્રકાર દાખલ કરવાની જરૂર નથી. અહીંઆ તો ફકત ફળાદિશ જાણુવાની જરૂર છે તોપણ અષ્ટોતરી દશા જાણવાની સંક્ષેપમાં સહેલી રીતી નિચે પ્રમાણે લખીએ છીએ.

દરેક માણસનો જે નક્ષત્રમાં જન્મ હોય તે નક્ષત્ર ઉપરથી કયી દશામાં જન્મ થયો છે તે જાણી શકાય છે.

આરદ્રા, પુનર્વશુ, પુષ્ય, અને અશ્લેષા એ ચાર નક્ષત્રોમાં જન્મ થયો હોય તો સૂર્યની માહાદશામાં જન્મ થયો છે એમ જાણવું; મઘા, પૂર્વાફાલ્ગુણી અને ઉત્તરાફાલ્ગુણી એ ત્રણ નક્ષત્રોમાં જન્મ થયો હોય તો ચંદ્રની માહાદશામાં જન્મ થયો છે એમ જાણવું; હસ્ત, ચિત્રા, સ્વાતિ અને વિશાખા એ ચાર નક્ષત્રો મંગળની માહાદશાના જાણવા; અનુરાધા, જેષ્ટા અને મૂળ એ ત્રણ નક્ષત્રો બુધની માહાદશાના જાણવા; પૂર્વાષાઢા, ઉતરાષાઢા, અભિજીત અને શ્રવણ આ ચાર નક્ષત્રો શનિની માહાદશાના જાણવા; ધનેષ્ટા, શતભિષા અને પૂર્વાભાદ્ર પદ એ ત્રણ ગુરૂની માહાદશાના જાણવા; ઉત્તરાભાદ્રપદ, રૈવતી, અશ્વની અને ભરણી એ ચાર રાહુની માહાદશાના જાણવા; કૃતિકા, રોહણી અને મૃગશર એ ત્રણ નક્ષત્રો શુક્રની માહાદશાના જાણવા.

ઉપર પ્રમાણે શુભગ્રહની દશામાં ત્રણ ત્રણ નક્ષત્રો અને પાપગ્રહની દશામાં ચાર ચાર નક્ષત્રો સમાયલા છે. વધારે ખુલાસાથી સમજાય તે માટે નિચે પ્રમાણે કોઠો કરી બતાવ્યો છે.

સૂર્ય.	ચંદ્ર.	મંગળ.	બુધ.	શનિ.	ગુરૂ.	રાહુ.	શુક્ર.
૧ આરદ્રા ૨ પુનર્વશુ ૩ પુષ્ય ૪ અશ્લેષા	૧ મઘા ૨ પૂર્વાફાલ્ગુણી ૩ ઉત્તરા ફાલ્ગુણી	૧ હસ્ત ૨ ચિત્રા ૩ સ્વાત ૪ વિશાખા	૧ અનુરાધા ૨ જેષ્ટા ૩ મૂળ	૧ પૂર્વાષાઢા ૨ ઉત્તરાષાઢા ૩ અભિજીત ૪ શ્રવણ	૧ ધનેષ્ટા ૨ સતભિષા ૩ પૂર્વભાદ્રપદ	૧ ઉત્તરાભાદ્રપદ ૨ રેવતી ૩ અશ્વનિ ૪ ભરણી	૧ કૃતિકા ૨ રોહણી ૩ મૃગશર

દરેક ગ્રહની માહાદશા કેટલા વર્ષની છે તે નિચે પ્રમાણે.

સૂર્યની વર્ષ ૬

ચંદ્રની વર્ષ ૧૫
મંગળની વર્ષ ૮
બુધની વર્ષ ૧૭
શનિની વર્ષ ૧૦
ગુરૂની વર્ષ ૧૯
રાહુની વર્ષ ૧૨
શુક્રની વર્ષ ૨૧

કુલ વર્ષ ૧૦૮

ઉપર પ્રમાણે બધા ગ્રહોની મળી વર્ષ ૧૦૮ની માહાદશા છે ને તેને અષ્ટોતરી માહાદશા કહેછે, અને તે ઉપરના અનુક્રમ પ્રમાણે બેસે છે, એટલે સૂર્ય પછી ચંદ્ર, ને તે પછી મંગળ, બુધ ને પછી શનિ, ગુરૂ, રાહુ અને છેલ્લી શુક્રની દશા બેસેછે.

ઉપરની હકીકતથી ખુલ્લી રીતે માલમ પડશે કે સૂર્યની દશા વર્ષ ૬ ની છે અને તેના નક્ષત્રો ચાર છે, માટે દરેક નક્ષત્રનું માપ દોઢ વર્ષનું છે. હવે ધારો કે કોઈ બાળકનો પુષ્ય નક્ષત્રમાં જન્મ છે તો સૂર્યની માહાદશામાં જન્મ જાણવો; અને તેના આરદ્રા ને પુનર્વસુ એ બે નક્ષત્રોના ત્રણ વર્ષ તો ગયા છે ને ત્રણ વર્ષો બાકી છે અને જે નક્ષત્રમાં એટલે પુષ્ય નક્ષત્રમાં જન્મ છે તે આખું નક્ષત્ર અડધું ગયું છે કે પા ગયું છે કે પોણું ગયું છે તે જાણીને તેના દોઢ વર્ષનું પણ અડધું એટલે નવ મહિના, અને પા ગયું હોય તો સાડાચાર મહિના, અને પોણું ગયું હોય તો સાડા તેર મહિનાઓ જેટલું નક્ષત્ર ગયું હોય તેનું માપ કાઢીને તેના આગળના નક્ષત્રના માપમાં ઉમેરવું એટલે કેટલી દશા ગઇ છે તે નક્કી આવશે. ઉદાહરણઃ—પુષ્ય નક્ષત્રનો ચોથો ભાગ એટલે પંદર ઘડી ગઇછે માટે સાડાચાર મહિના પુષ્યના ગયા છે, અને આરદ્રા અને પુનર્વસુના વર્ષ ૩ અને પુષ્યના સાડાચાર મહિના એટલી સૂર્યની માહાદશા ભોગવાઈ છે તે મુદતને ૬ વર્ષમાંથી બાદ કરતાં વર્ષ ૨ ને માસ ૭॥ ભોગવવા બાકી છે માટે બાળકની તેટલી ઉંમરે સૂર્યની માહાદશા ઉતરી ચંદ્રની માહાદશા બેસેછે. આ પ્રમાણે દરેક માહાદશાને માટે સમજવું.

ઉપર જણાવેલી માહાદશા આઠ છે અને તે દરેક માહાદશામાં તેજ ગ્રહોની અંતરદશાઓ આઠ હોય છે એટલે આઠ અંતરદશાઓ મળીને એક માહાદશા થાય છે.

અંતરદશાના વર્ષનું માપ કાઢવાની રીતી એવી છે કે જે ગ્રહની માહાદશામાં જે ગ્રહની અંતરદશા કાઢવાની હોય તે બંનો ગ્રહોની માહાદશાના વર્ષનો ગુણાકાર કરીને તેને નવથી ભાગતાં આવે તેટલા મહિના અંતરદશાના જાણવા. જેમકે સૂર્યની માહાદશામાં ચંદ્રની અંતરદશા કાઢવી છે તો સૂર્યની માહાદશાના વર્ષ ૬ અને ચંદ્રની માહાદશાના વર્ષ ૧૫ એ બેનો ગુણાકાર કરતાં ૯૦ આવ્યા, તેને ૯ થી ભાંગતાં દશ મહિનાની સૂર્યની માહાદશામાં ચંદ્રની અંતરદશા આવી.

ઉપર પ્રમાણે ગણિત કરીને આઠે માહાદશાઓમાં તેની અંતરદશાના માપ કાઢીને તે આઠે માહાદશાઓ કોષ્ટકમાં નિચે પ્રમાણે અનુક્રમથી લખી છે.

જે માહાદશામાં જન્મ છે તે માહાદશા બાળકની ઉમ્મરના કેટલા વર્ષે ઉતરે છે તે નક્કી કરી પછી તેમાં આવતી માહાદશાઓના તથા અંતરદશાઓના વર્ષો ઉમેરતાં જવાં એટલે તે તે વર્ષે તે તે દશાઓ ઉતરી જશે એમ સમજવું.

સૂર્યની માહાદશામાં અંતરદશાઓ નિચે પ્રમાણે.

	સૂર્ય.	ચંદ્ર.	મંગળ.	બુધ.	શનિ.	ગુરૂ.	રાહુ.	શુક્ર.
વર્ષ.	૦	૦	૦	૦	૦	૧	૦	૧
માસ.	૪	૧૦	૫	૧૧	૬	૦	૮	૨
દિવસ.	૦	૦	૧૦	૧૦	૨૦	૨૦	૦	૦
ઘડી.	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦

ચંદ્રની માહાદશામાં અંતરદશાઓ.

	ચંદ્ર.	મંગળ.	બુધ.	શનિ.	ગુરૂ.	રાહુ.	શુક્ર.	સૂર્ય.
વર્ષ.	૨	૧	૨	૧	૨	૧	૨	૦
માસ.	૧	૧	૪	૪	૭	૮	૧૧	૧૦
દિવસ.	૦	૧૦	૧૦	૨૦	૨૦	૦	૦	૦
ઘડી.	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦

મંગળની માહાદશામાં અંતરદશાઓ.

	મંગળ.	બુધ.	શનિ.	ગુરૂ.	રાહુ.	શુક્ર.	સૂર્ય.	ચંદ્ર.
વર્ષ.	૦	૧	૦	૧	૦	૧	૦	૧
માસ.	૭	૩	૮	૪	૧૦	૬	૫	૧
દિવસ.	૩	૩	૨૬	૨૬	૨૦	૨૦	૧૦	૧૦
ઘડી.	૨૦	૨૦	૪૦	૪૦	૦	૦	૦	૦

બુધની માહાદશામાં અંતરદશાઓ.

	બુધ.	શનિ	ગુરૂ.	રાહુ.	શુક્ર.	સૂર્ય.	ચંદ્ર.	મંગળ.
વર્ષ.	૨	૧	૨	૧	૩	૦	૨	૧
માસ.	૮	૬	૧૧	૧૦	૩	૧૧	૪	૩
દિવસ.	૩	૨૬	૨૬	૨૦	૨૦	૧૦	૧૦	૩
ઘડી	૦	૨૦	૪૦	૪૦	૦	૦	૦	૨૦

શનિની માહાદશામાં અંતરદશાઓ.

	શનિ.	ગુરૂ.	રાહુ	શુક્ર.	સૂર્ય.	ચંદ્ર.	મંગળ.	બુધ.
વર્ષ.	૦	૧	૧	૧	૦	૧	૦	૧
માસ.	૧૧	૯	૧	૧૧	૬	૪	૮	૬
દિવસ.	૩	૩	૧૦	૧૦	૨૦	૨૦	૨૬	૨૬
ઘડી.	૨૦	૨૦	૦	૦	૦	૦	૪૦	૪૦

ગુરૂની માહાદશામાં અંતરદશાઓ.

	ગુરૂ.	રાહુ.	શુક્ર.	સૂર્ય.	ચંદ્ર.	મંગળ.	બુધ.	શનિ.
વર્ષ.	૩	૨	૩	૧	૨	૧	૨	૧
માસ.	૪	૧	૮	૦	૭	૪	૧૧	૯
દિવસ.	૩	૧૦	૧૦	૨૦	૨૦	૨૬	૨૬	૩
ઘડી.	૨૦	૦	૦	૦	૦	૪૦	૪૦	૨૦

રાહુની માહાદશામાં અંતરદશાઓ.

	રાહુ.	શુક્ર.	સૂર્ય.	ચંદ્ર.	મંગળ.	બુધ.	શનિ.	ગુરૂ.
વર્ષ.	૧	૨	૦	૧	૦	૧	૧	૨
માસ.	૪	૪	૯	૮	૧૦	૧૦	૧	૧
દિવસ.	૦	૦	૦	૦	૨૦	૨૦	૧૦	૧૦
ઘડી.	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦

શુક્રની માહાદશામાં અંતરદશાઓ.

	શુક્ર.	સૂર્ય.	ચંદ્ર.	મંગળ.	બુધ.	શનિ.	ગુરૂ.	રાહુ.
વર્ષ.	૪	૧	૨	૧	૩	૧	૩	૨
માસ.	૧	૨	૧૧	૬	૩	૧૧	૮	૪
દિવસ.	૦	૦	૦	૨૦	૨૦	૧૦	૧૦	૦
ઘડી.	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦

જેમ એક માહાદશામાં આઠ અંતરદશા હોયછે તેમ દરેક અંતરદશામાં આઠ આઠ ઉપદશાઓ અને દરેક ઉપદશામાં આઠ આઠ વિદશા હોયછે.

ઉપર પ્રમાણે ઉપદશા તથા વિદશા કાઢતાં દરેક માસવાર અને દિવસવાર હકીકત માલૂમ પડી આવેછે, પણ આ ઝીણા ભેદ કાઢવાની આચાર્યોની આજ્ઞા નથી, કારણ કે સૌર, બ્રહ્મ વિગેરે જૂદા જૂદા પક્ષ ઉપરથી ગ્રહો જન્મપત્રીમાં વર્ત્તવામાં આવેછે અને એક બીજાના પક્ષની સાથે અંશાદિકનું અંતર પડે છે અને આ અંતરમાં વિકળાના તફાવતમાં આશરે ત્રણ દિવસનો ફેર પડે છે અને એક અંશનો તફાવત પડે તો આશરે છ માસનો તફાવત પડે છે. માટે આવા ઝીણા પ્રકાર દશાનઃ કાઢવાથી ફળ ઉપરથી લોકોની આસ્થા ઓછી થાયછે, અને એજ કારણથી શ્રી કેશ્વાચાર્ય પોતાના કેશવી પદ્ધતિ નામના ગ્રંથમાં નિચે પ્રમાણે લખે છે.

જે વખતે માહાદશા બેસેછે તે વખતની કુંડળી ઉપરથી મહાદશાનું ફળ અને જે વખતે અંતરદશા પ્રવેશ થાયછે તે વખતની કુંડળીના ગ્રહોના આધારથી અંતરદશાનું ફળ કેટલાક પંડિતો કહેછે પણ આ ફળ બરાબર મળશે નહિ, પક્ષભેદથી વરતેલા ગ્રહોને લીધે આવરદામાં તથા દશાઓમાં કેટલાક દિવસનો તથા કેટલાક માસનો તફાવત પડે છે, માટે આવી ઝીણી બાબતમાં ઉતરવાથી ફળાદિશ બરાબર મળશે નહિ ને તેથી ફળાદિશ ઉપરથી લોકોની શ્રદ્ધા કમી થશે માટે દશાપ્રવેશની કુંડળીના ગ્રહોની સ્થિતિ ઉપર ફળાદિશનો આધાર રાખવો નહીં.

આ પ્રમાણે ઉપદશા, વિદશાને માટે પણ સમજવું.

માહાદશા અને અંતરદશાના આધારથી ફળાદિશ કહેવાનો સીધો રસ્તો ગૌરિજાતક નામના ગ્રંથમાં કહેલો છે જે અમે અહીં નિચે દાખલ કરીએ છીએ.

પાછળ ઘણી જગ્યાએ લખવામાં આવ્યું છે કે જન્મકુંડળીમાં જે ગ્રહનું જેવું ફળ તે સઘળું પોતપોતાની માહાદશા, અંતરદશામાં તે ગ્રહ આપે છે.

ગ્રહો પોતાનું રાશિફળ, ભાવફળ, દ્રષ્ટિફળ, કર્મા, જીવ અને રાજયયોગ વગેરેનું ફળ પોતાની માહાદશામાં જેવું હોય તેવું આપે છે.

ઘણુંકરીને બળવાન ગ્રહ પોતાની દશામાં સારૂં ફળ આપે છે અને નિર્બળ ગ્રહ પોતાની દશામાં નબળું ફળ દે છે.

સબળ ગ્રહ અને નિર્બળ ગ્રહનું લક્ષણ પાછળ પ્રસંગોપાત જણાવેલું છે તોપણ બાળબોધને માટે હમે સંક્ષેપમાં ફરી લખીએ છીએ.

૧ ઊંચનો, પોતાની રાશિનો, મૂળ ત્રિકોણ રાશિનો, વર્ગોત્તમનો, મિત્ર ગ્ર-

હની રાશિનો અને શુભગ્રહની રાશિનો જે ગ્રહ જન્મકુંડળીમાં હોય તે ગ્રહ રાશિબળ પામ્યો છે એમ જાણવું.

૨. જે ગ્રહ કેંદ્ર, ત્રિકોણ વિગેરે શુભસ્થાનમાં રહેલો હોય અને ૬-૮-૧૨ મા ભાવનો તે સ્વામિ ન હોય તે ગ્રહ ભાવબળ પામ્યો છે એમ જાણવું.

૩. જે ગ્રહ સાથે શુભગ્રહ અથવા મિત્રગ્રહ બેઠા હોય અથવા જેના ઉપર શુભગ્રહ અથવા મિત્રગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય તે ગ્રહ બળ પામ્યો છે એ-મ જાણવું.

૪. જે ગ્રહ ઉદયનો હોય અથવા માર્ગ ગતિનો હોય અથવા યુદ્ધમાં જય પામેલો હોય તે ગ્રહ દેહબળ પામ્યો છે એમ જાણવું.

ઉપરના ચાર જાતના લક્ષણવાળો જે ગ્રહ હોય તેને સબળ જાણવો.

૧. જે ગ્રહ નીચ રાશિનો, શત્રુગ્રહની રાશિનો, પાપગ્રહની રાશિનો હોય તેને રાશિ નિર્બળ જાણવો.

૨. જે ગ્રહ ૬-૮-૧૨ ભાવ વિગેરે દુષ્ટ સ્થાનમાં હોય અથવા ૬-૮-૧૨ મા ભાવનો સ્વામિ હોય તેને ભાવનિર્બળ ગ્રહ જાણવો.

૩. જે ગ્રહની સાથે પાપગ્રહ હોય અથવા શત્રુગ્રહ બેઠો હોય અથવા જેના ઉપર પાપગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય અથવા શત્રુગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય અથવા જે ગ્ર-હની આજુબાજુના બંને ભાવમાં પાપગ્રહો રહેવાથી કર્તરી યોગ હોય તે ગ્રહ નિર્બળ થયો જાણવો.

૪. જે ગ્રહ અસ્તનો હોય, સૂર્ય ભેગો લુપ્ત કીર્ણ થયો હોય, વક્રનો થયો હોય, યુદ્ધમાં પરાજ્ય થયો હોય તે ગ્રહને દેહનિર્બળ ગ્રહ જાણવો.

ઉપરના ચાર લક્ષણવાળો જે ગ્રહ હોય તેને નિર્બળ ગ્રહ જાણવો.

થોડા સબળના લક્ષણ હોય અને થોડા નિર્બળના હોય તેને મીશ્ર બળનો ગ્રહ જાણવો.

સૂર્ય અને મંગળ ઘણુંકરીને દશા બેસતાંજ ફળ આપે છે, ગુરૂ અને શુક્ર મધ્ય ભાગમાં ફળ આપે છે, અને શનિ તથા ચંદ્ર દશાના છેલ્લા ભાગમાં જેવું હોય તેવું ફળ આપે છે, અને બુધ તો પોતાની આખી દશામાં ફળ આપે છે.

માહાદશાના સ્વામિ થકી અંતરદશાનો સ્વામિ ૬-૮-૧૨ મા ભાવમાં રહેલો હોય અથવા તે ભાવનો સ્વામિ હોય તો આ અંતરદશા નેષ્ટ ફળ આપશે.

આ નિચે માહાદશા, અંતરદશાના ફળ વિગતવાર લખ્યા છે તે વિષે ઉપર

મુજબ વિચાર કરી ફળ નક્કી કરવું, પણ એટલું યાદ રાખવું કે સબળ ગ્રહ પોતાની દશા અંતરદશામાં લખેલી બાબતોનું ઊત્તમ ફળ આપશે. નિર્બળ ગ્રહ તે બાબતનું નેષ્ટ ફળ આપશે, અને મીશ્ર બળવાળો ગ્રહ સમધારણ ફળ આપશે.

આ નિચે લખેલા તમામ ફળો સામાન્ય રીતે લખેલા છે તેમાં વધઘટ ફળ થવાનો વિચાર પંડિતોએ પોતાની અક્કલથી ઉપર મુજબ ઝીણી નજરથી કરવો.

સૂર્યની માહાદશાનું ફળ.

સૂર્ય પોતાની માહાદશામાં હમેશાં ચિંત્યા અને પરિતાપ રાખે, શરીરમાં પિડા રાખે, ધનનો નાશ થાય, કુંટુંબમાં કલેશ થાય, મુસાફરી કરે, સ્વજનમાં શત્રુતા થાય, રાજ્ય કુળથી અપમાન મળે, ભાઇ અને પૂત્રનો વિયોગ થાય, ખર્ચ વધારે થાય, અને અનેક જાતના ઉદ્વેગ કરે, પણ સૂર્ય સબળ હોય તો આ સઘ-ળી બાબતનું શ્રેષ્ટ ફળ આપશે.

સૂર્યનું સ્થાનફળ તથા રાશિફળ તેમજ સૂર્યે જે જે યોગ કરેલો હોય તે સઘળાનું ફળ આ દશામાં મળશે.

આ ફળ જોતાં એક બાબત વધારે ધ્યાનમાં રાખવાની છે તે લખીએ છીએ કે સૂર્યે સ્થાનફળ એક બાબતમાં સારૂં આપેલું હોય અને રાશિફળમાં તેજ બાબત વિષે નઠારૂં ફળ આપેલું હોય તેમજ બીજા યોગફળમાં પણ તે બાબત વિષે સારૂં અગર નઠારૂં ફળ આપ્યું હોય તો તે બાબતમાં જો સારો ભાગ વધારે હશે તો સારૂં ફળ આપશે અને નબળો ભાગ વધારે હશે તો નેષ્ટ ફળ આપશે, અને બંને ભાગ સરખા હશે તો કાંઇક સારો અને કાંઇક નઠારો ભાવ ભોગવશે અથવા સારો કે નઠારો ભાવ કાંઇ ભોગવશે નહિ. આ પ્રમાણે સર્વે ગ્રહોના ફળ ચોક્કસ તપાસ કરીને કહેવા.

ષડ્વર્ગ ફળમાં પણ જે જે બાબતનું સારૂં નરસું ફળ જે ગ્રહે આપેલું હોય તે બાબતનું સારૂં નરસું ફળ પણ દશામાં જાણવું; તેમાં પણ સબળ, નિર્બળ ગ્રહનો વિવેક નજરમાં રાખવો.

સંજ્ઞાપ્રકરણમાં જે જે દ્રવ્ય, વસ્તુ, કે ધાતુના અધિપતિ જે જે ગ્રહો ક-હેલા છે, તેમજ કર્માજીવ અધ્યાયમાં જે જે કારણથી લાભાલાભ કહેલો છે, તે તે સઘળી બાબતનું સારૂં નરસું તમામ ફળ આ દશામાં ગ્રહો વિગતવાર આપશે.

જે જે ગ્રહોએ જેનો રિષ્ટયોગ ઉપજાવ્યો હોય તે રિષ્ટયોગ પણ આ દ-

શામાં જાણવો. રિષ્ટયોગ વિષે વિગતવાર વર્ણન નિર્યાણ પ્રકરણમાં કહેવામાં આવશે.

સૂર્યની માહાદશામાં સૂર્યની અંતરદશાનું ફળ.

રાજ્યકુળથકી ભય ઉપજાવશે. શરીરને પિડા કરશે, મનમાં હમેશાં ચિંતા રાખશે, અનેક પ્રકારની આપદા કરશે, કુટુંબમાં દુઃખ ઉપજાવશે, ધનનો થોડો લાભ આપશે અને ખર્ચનો વધારો કરશે.

સૂર્યની માહાદશામાં ચંદ્રની અંતરદશાનું ફળ.

શત્રૂનો નાશ કરશે, સુખનો વધારો કરશે, ધનનો લાભ કરશે, કોઇ જાતનું વ્યસન કરાવશે અને વૈભવ વધારશે.

સૂર્યની માહાદશામાં મંગળની અંતરદશાનું ફળ.

સૂવર્ણનો લાભ કરશે, લડાઇ ટંટામાં જય કરશે, મણી, મુકતાફળ, પરવાળાં અને રત્ન વિગેરેનાં ઘરેણાં મેળવશે, રાજ્યકુળથી માન મેળવશે અને કામની સિદ્ધિ થશે.

સૂર્યની માહાદશામાં બુધની અંતરદશાનું ફળ.

કલેશ, કષ્ટ, અને દરિદ્રપણું આપશે, પામા અને ધાધર નામની વ્યાધિ કરશે, પેદાશ અને ખર્ચ સમભાગે કરાવશે.

સૂર્યની મહાદશામાં શનિની અંતરદશાનું ફળ.

રાજ્યકુળથી ભય ઉપજાવશે, કલેશ કરાવશે, સ્વજન અને મિત્રનો વિરોધ કરાવશે, શરીરમાં વિકળપણું રાખશે અને ધનનો નાશ થશે.

સૂર્યની માહાદશામાં ગુરૂની અંતરદશાનું ફળ.

અનેક જાતના ધંધા રોજગારથી લાભ આપશે, વ્યાધિ અને ચિંતાનો નાશ કરશે, કાર્યની સિદ્ધી કરશે અને પોતાના અધિકારમાં વધારો કરશે.

સૂર્યની માહાદશામાં રાહુની અંતરદશાનું ફળ.

શરીરમાં અનેક જાતના વેહેમ ઉપજાવશે, વ્યસન પેદા કરાવશે, આશા ભંગ કરશે, ધનનો નાશ કરશે, મિત્રનો વિરોધ કરશે, અને અનેક રીતથી નેષ્ટ ફળ આપશે.

સૂર્યની માહાદશામાં શુક્રની અંતરદશાનું ફળ.

માથાની અને ઉદર (પેટ) ની પિડા કરશે, તેમજ જ્વર, અતિસાર, અને શૂળ નામના રોગો થશે, ઘણી મેહેનતે ધન મેળવશે, કુટુંબથી દિલગીરી ઉપજશે, સ્વજન કે મિત્રનો નાશ થશે.

ઉપર લખેલી અંતરદશાના ફળોમાં નિચેની સૂચના ધ્યાનમાં રાખવી.

માહાદશાના સ્વામિના મિત્રગ્રહની અંતરદશા ઘણુંકરીને સારૂં ફળ આપેછે. શત્રુગ્રહની અંતરદશા નેષ્ટ ફળ આપે છે; અને સમના ગ્રહની અંતરદશા સમધારણ આપે છે, પણ ઘણું કરીને માહાદશા તથા અંતરદશાના સ્વામિઓ જન્મ કુંડળીમાં જે ભાવમાં બેઠા હોય તે ભાવ સંબંધી સારૂં અથવા નરસું ફળ ઘણે ભાગે આપે છે, તેમાં વળી શત્રુગ્રહ પાપગ્રહની દશા હોય તો તે ફળ ઘણુંજ નઠારૂં આપશે.

પાપગ્રહની માહાદશામાં પાપગ્રહની અંતરદશા પણ ઘણે ભાગે નઠારૂં ફળ આપે છે.

માહાદશા તથા અંતરદશાના સ્વામિઓ જન્મકુંડળીમાં એક બીજાથકી ૬–૮–૧૨ મા ભાવે બેઠા હોય અગર આવીજ રીતે નવમાંશ કુંડળીમાં બેઠા હોય તો તે ગ્રહની અંતરદશામાં ઘણુ નઠારૂં ફળ આપશે.

ત્રિશાંશ કુંડળીમાં ૬–૮–૧૨ મા ભાવના સ્વામિઓની અંતરદશા શરીરને પિડા કરશે, તેમજ તે ભાવમાં બેઠેલા ગ્રહો પણ શરીરને પિડા કરશે.

જન્મકુંડળીમાં શરીરની પિડા બાબતમાં લગ્નથકી ૬–૮–૧૨ મા ભાવની ગણત્રી કરેલી છે, તેવીજ રીતે ચંદ્રથકી પણ જન્મકુંડળીમાં તથા નવમાંશકુંડળી તથા ત્રિશાંશકુંડળીમાં પણ ૬–૮–૧૨ મા ભાવની યોજના શરીરની પિડા બાબતમાં કરવી.

ઉપરની સૂચના તમામ ગ્રહોની માહાદશા. અંતરદશાને ગાટે પણ જાણવી.

ચંદ્રની માહાદશાનું ફળ.

અનેક રીતના વૈભવ મેળવે, સારા વાહાનનું સુખ મળે, ધંધા રોજગારમાં વધારો થાય, રાજ્યયોગ કે આગેવાનપણું મેળવે, સારી મુસાફરી કરે, પ્રાક્રમ અને ઉદ્યોગનો વધારો કરે, વેપાર અથવા વ્યહવારમાં કૂશળપણું આપી કીર્તિ અને જશ આપે, પ્રતાપ અને સુખ વધારે, ખાનપાન, આનંદ અને હર્ષ આપે, ધન અને ઘરેણાં મેળવે, વિદ્યા અને બુદ્ધિ વધારે, અને અનેક રીતથી લાભ અને ભાગ્યનો વધારો કરે; સ્વજન અને મિત્ર તરફથી સુખ તથા સંતોષ રાખે, શરીરે સુખી રાખે.

ચંદ્રની માહાદશામાં ચંદ્રની અંતરદશાનું ફળ.

વૃધ સ્ત્રીની સાથે મેળાપ કરાવે, વસ્ત્ર અને ઘરેણાં મેળવે, પોતાના કામમાં

સંતોષ આપે, કીર્તિ અને જશ વધારે, જ્ઞાન અને સુખ વધારે, ધન, ભાગ્ય, રાજ્ય અને ધંધા રોજગારથી ભરપુર રાખે, મિત્રમાં વધારો કરે.

ચંદ્રની માહાદશામાં મંગળની અંતરદશાનું ફળ.

રૂધિરવિકાર, પિત્તવિકાર, અને જ્વરની પિડા કરે, અગ્નિ અથવા ચોરનો ભય જણાવે, ધન અને કીર્તિનો લાભ આપે, લોકો સાથે અવિશ્વાસ કે અસંતોષ મેળવાવે, સ્ત્રીની સાથે ક્લેશ ઉપજાવે, પ્રાક્રમ અને ઉદ્યોગથી સંતોષ મળે.

ચંદ્રની માહાદશામાં બુધની અંતરદશાનું ફળ.

જ્યાં જાય ત્યાં લાભ, કીર્તિ અને જશ મળે, ચોપગા જનાવર મેળવી તેથી સંતોષ આપે, પ્રાક્રમ અને ઉદ્યોગનો વધારો કરે, મિત્ર અને સ્વજનથી સુખ મળે, અને શત્રુનો નાશ થાય.

ચંદ્રની માહાદશામાં શનિની અંતરદશાનું ફળ.

ભાઇ ભાંડુ તરફથી ચિંતા કે પરિતાપ જણાવે, શત્રુનો વધારો થાય, દિલગીરી અને ભય વરતાવે, ધનનો નાશ થાય, શરીરને રિષ્ટ જેવી પિડા કરે, મિત્ર કે સ્વજનમાં વિયોગ કરાવે, અપજશ અને અપમાન મળે.

ચંદ્રની માહાદશામાં ગુરૂની અંતરદશાનું ફળ.

દાન, પરોપકાર અને ધર્મનો વધારો કરે, અનેક જાતના સુખ અને વૈભવનો વધારો કરે, ઘણે ઠેકાણેથી ધન અને વસ્તુનો લાભ મળે, પ્રાક્રમ અને ઉદ્યોગથી સંતોષ આપે. શત્રુ ઉપજાવી પરિણામે તેનો નાશ કરી સુખ આપે.

ચંદ્રની માહાદશામાં રાહુની અંતરદશાનું ફળ.

રોગ અને શત્રુનો નાશ કરે, ઉદ્વેગ અને ચિંતા વધારે, સ્વજન કે મિત્રનો નાશ થાય, ધન અને કીર્તિનો નાશ કરે, અને કોઇપણ પ્રકારથી સુખ કે સંતોષ આપે નહીં.

ચંદ્રની માહાદશામાં શુક્રની અંતરદશાનું ફળ.

ઘણી સ્ત્રીઓની સાથે સમાગમ કરાવે, કન્યાના જન્મનો વધારો થાય, મૂક્તાફળ (મોતી), મણી અને હારનાં ઘરેણાં કરાવે, સુખ અને વૈભવનો વધારો કરે, ધન અને સુખ વધારે.

ચંદ્રની માહાદશામાં સૂર્યની અંતરદશાનું ફળ.

રાજયવંશથી લાભ આપે, સુખ અને સંતોષ આપે, ધન અને કીર્તિ વધારે,

રોગનો તથા શત્રુનો નાશ કરે, ધન અને મોટાઇ વધારે, રોજગારથી સુખ આપે, પણ માનસિક ચિંતા ઉપજાવે.

મંગળની માહાદશાનું ફળ.

શસ્ત્રના મારનો ભય અને બંધન ઉપજાવે, રાજ્ય તરફથી ઉપદ્રવ કરે, ચિંતા, જ્વર, અને દિલગીરી થાય, શરીરને વિકળતાપણું આવે, સ્ત્રીની પિડા ઉપજાવે, ગૃહસ્થાશ્રમમાં અસંતોષ થાય, ચોર, અગ્નિ અને શસ્ત્રથકી ધનની હાની કરે. વસ્ત્ર, ઘરેણાંનો નાશ કરે, ઉદ્યમનો નાશ થાય, કીર્તિ અને ભાગ્યનો નાશ થાય, અપજશ મળે અને પિડા ભોગવે.

મંગળની માહાદશામાં મંગળની અંતરદશાનું ફળ.

લોહીવિકાર અને પિત્તની પિડા થાય, ધનનો અને જશનો નાશ થાય, રોગ અને શત્રુનો વધારો કરે, સ્વજન, મિત્ર, ભાંડુ સાથે વૈર કરાવે, પર સ્ત્રીનો સમાગમ કરે અને દરિદ્રપણું આવે.

મંગળની માહાદશામાં બુધની અંતરદશાનું ફળ.

શત્રુ, ચોર અને રાજ્ય તરફથી ભય ઉપજાવે, માહા રોગની પિડા થાય અને સુખ તથા ધનનો નાશ કરે.

મંગળની માહાદશામાં શનિની અંતરદશાનું ફળ.

ઉપરાચાપરી દુઃખ અને દિલગીરીનો વધારો કરે, ધનનો નાશ કરે, પ્રદેશમાં મુસાફરી કરાવે, અને હંમેશા મન ચિંતાતુર રાખે.

મંગળની મહાદશામાં ગુરૂની અંતરદશાનું ફળ.

દાન, પુન્ય અને તીર્થ ઉપર પ્રીતિ ઉપજાવે, દેવ, ગુરૂ અને શાસ્ત્રો ઉપર પ્રીતિ થાય અને કાંઇક રાજ્ય તરફથી ભય ઉપજાવે.

મંગળની માહાદશામાં રાહુની અંતરદશાનું ફળ.

શસ્ત્ર, અગ્નિ, ચોર અને શત્રુનો ભય ઉપજાવે, ધન અને મનોરથનો ના- અને રોગ તથા દિલગીરી પેદા કરાવે, અકસ્માત વિઘ્ન ઉપજાવે.

ંગળની માહાદશામાં શુક્રની અંતરદશાનું ફળ.

વધારો કરે, રોગ થાય, ધનનો નાશ કરે, મુસાફરી કરે, અને ઉ- ી મેહેનતે કાર્યની સિદ્ધી થાય તથા ધન મળે.

મંગળની માહાદશામાં સૂર્યની અંતરદશાનું ફળ.

ઘણો આનંદ અને સંતોષ આપે, શરીરમાં શુરાતન અને બળનો વધારો કરે, રાજ્ય તરફથી માન અને શત્રુની જીત કરે, ઘણા માણસને વશ કરી શકે એવી સત્તા મેળવે અને કીર્તિ તથા મિત્રનો વધારો કરે.

મંગળની માહાદશામાં ચંદ્રની અંતરદશાનું ફળ.

મિત્ર તરફથી સુખ મળે, વસ્ત્ર અને ઘરેણાંનો વધારો કરે, ધન અને કિર્તિ વધે.

બુધની માહાદશાનું ફળ.

સુંદર રૂપવાળી સ્ત્રી સાથે હાસ્યવિલાસ વિગેરેનું સુખ મળે, ધન, કિર્તિ અને વૈભવનો લાભ આપે, ખાનપાન અને પોશાકનું સુખ આપે, ધર્મ, અર્થ, અને કામનીસીદ્ધિ કરે,રોગ અને શત્રુનો નાશ થાય; રાજ્ય અને ભાગ્યની શિદ્ધિકરે.

બુધની માહાદશામાં બુધની અંતરદશાનું ફળ.

બુદ્ધિ અને ધર્મનો વધારો કરે, સ્વજન અને મિત્ર તરફથી સુખ મળે, વિદ્યા અને જ્ઞાનનો વધારો કરે અને ત્રિદોષની શરીરે પિડા થાય.

બુધની મહાદશામાં શનિની અંતર દશાનું ફળ.

શત્રુ તરફથી અકસ્માત નુકશાન થાય, અને ધનની પણ અકસ્માત હાની થાય, અગ્નિથકી પણ અકસ્માત ભય ઉપજાવે અને શરીરે મહા પિડા થાય.

બુધની માહાદશાપાં ગુરૂની અંતરદશાનું ફળ.

સોનુ, મોતી, મણી વીગેરે ઝવેરાત મેળવે, શરીરે આરોગ્યતા રાખે, બુદ્ધિ અને લક્ષ્મિનો વધારો કરે અને મનોરથની સીદ્ધિ કરે.

બુધની માહાદશામાં રાહુની અંતરદશાનું ફળ.

સહાસ કામ કરવા ઉપર પ્રીતિ ઉપજાવે. કૃપણ બુદ્ધિ છતાં ધર્મ, અર્થ ચ મ
વૈભવ ભોગવે, સર્વે કામમાં ઉદાસીની સાથે સીદ્ધિ કરાવે. વધારો

બુધની માહાદશામાં શુક્રની અંતરદશાનું ફળ.

ગુરૂ, દેવ અને બ્રાહ્મણો ઉપર ભક્તિભાવ રાખે; જ્ઞાન, ધર્મ
ઉપર પ્રીતિ ઉપજાવે, વસ્ત્ર અને અલંકાર ઉપર પ્રીતિ કરે. અને કીર્તિ વધારે,

બુધની માહાદશામાં સૂર્યની અંતરદશાનું ફળ.

રોગ અને શત્રુનો ભય ઉપજાવે, રાજ્યથી માન મેળવે, ધર્મ ઉપર પ્રીતિ રહે, પુત્ર જન્મનું સુખ આપે, કીર્તિ અને ધનનો વધારો થાય.

બુધની માહાદશામાં ચંદ્રની અંતરદશાનું ફળ.

કોડ, ખસ કે ધાધરના રોગની પિડા થાય, શત્રુથી ભય ઉપજે, વાહનનું સુખ આપે અને ધનની ચિંતા રખાવે.

બુધની માહાદશામાં ચંદ્રની અંતરદશાનું ફળ.

માથાના અને ગરમીના રોગો ઉપજે, શત્રુ અને કુટુંબ થકી અનેક તરેહની ઉપાધિઓ થાય, ચોપગા જનાવરથી ભય ઉપજે, તેમજ ચોરી થકી પણ ભય ઉપજે.

શનિની માહાદશાનું ફળ.

મિથ્યાપવાદ, માર, બંધિખાનું અને નિરાધારપણું આપે, મિત્રમાં વિ
કરાવે, ભાઇઓમાં શત્રુતા થાય, આશા ભંગ થાય, મનોરથ ફોગટ જાય, ક
અને ધનની હાની થાય, શરીરમાં અનેક જાતની વ્યાધિ અને સંસારમાં ઉ
થાય, પણ જો શનિ બળવાન હોય તો આ તમામ બાબત વિષે સારૂં ફળ મળે એ યાદ રાખવું.

શનિની મહાદશામાં શનિની અંતરદશાનું ફળ.

શરીરમાં પિડા અને સ્ત્રી તથા પુત્રનો વિયોગ થાય, પ્રદેશમાં મુસાફરી થાય અને તમામ કામકાજમાં નુકશાની તથા દિલગીરી થાય.

શનિની મહાદશામાં ગુરૂની અંતરદશાનું ફળ.

દેવ અને બ્રાહ્મણ ઉપર ભકિત ભાવ ઉપજે, ઘણા નોકર અને ધન મેળવે
સર્વે કામકાજમાં સીધ્ધિ થાય.

શનિની મહાદશામાં રાહુની અંતરદશાનું ફળ.

શત્રુથી શરીરમાં જખમ થાય, તાવ અને અતિસારના રોગ ઉપજે, ધનનો નાશ થાય અને પ્રદેશમાં ભટકવું પડે.

શનિની મહાદશામાં શુક્રની અંતરદશાનું ફળ.

સુખ, વૈભવ, ભાઇઓ અને ધન તરફથી સંતોષ ઉપજાવે; સ્ત્રી અ

પુત્રનું સુખ આપે, રાજ્ય તરફથી માન અને લાભ આપે.

શનિની મહાદશામાં સૂર્યની અંતરદશાનું ફળ.

સ્ત્રી, પુત્ર અને ધન તરફથી દુઃખ ઉપજાવે, મોટો ભય ઉપજાવે; રોગ અને શત્રુ પેદા કરાવે, રીષ્ટ જેવી પિડા કરે અને કોઇ કામની સીદ્ધિ થાય નહીં.

શનિની મહાદશામાં ચંદ્રની અંતરદશાનું ફળ.

સ્ત્રીનો લાભ આપે, શત્રુની સાથે જીત મેળવે. સુખનો વધારો કરે, ધન ધાન્યનો વધારો કરે, કન્યાનો જન્મ આપે અને શરીરે સુખી રાખે.

શનિની મહાદશામાં મંગળની અંતરદશાનું ફળ.

દેશ ત્યાગ કરાવે, વ્યાધિ ઉપજાવે, અનેક તરફથી શત્રુ અને રોગ ઉપજાવે ...નો નાશ થાય અને મોટો ભય થાય.

શનિની માહાદશામાં બુધની અંતરદશાનું ફળ.

રૂડું ભાગ્ય અને સુંદરપણું આપે, સુખનો વધારો કરે, શત્રુસાથે જીત મે- ..., દેવ અને બ્રાહ્મણ ઉપર ભકિતભાવ રાખે અને ભાઇઓ તરફથી સુખ મળે.

ગુરૂ ની માહાદશાનું ફળ.

રાજ્ય કુટુંબમાં માન અપાવે, નમૃતા આપે, શોકનો નાશ થાય, સુખ અને ધન આપે, ધાન્યનો સંગ્રહ કરાવે, રોગ શત્રુની હાની કરે, સર્વે કામકજમાં સી- દ્ધિ કરે અને શરીરે સુખ રાખે.

ગુરૂની માહાદશામાં ગુરૂની અંતરદશાનું ફળ.

સ્ત્રી, માન, પુત્રની વૃદ્ધિ કરે; ધન, ધર્મ અને વૈભવનો વધારો કરે વસ્ત્ર તથા અલંકારનો વધારો કરે.

ગુરૂની માહાદશામાં રાહુની અંતરદશાનું ફળ.

શરીરે ગડ ગુમડની પિડા કરે. ધન. ધર્મ અને વૈભવનો વધારો કરે; રોગ અને શત્રુનો વારંવાર ધાક જણાવે, અને કામકાજમાં અપજશ અને અપમાન આપે.

ગુરૂની માહાદશામાં શુક્રની અંતરદશાનું ફળ.

રોગ અને શત્રુ ઉપજાવે, માનસિક ચિંતા કરે, ધનનો નાશ કરે, મોટો

ભય ઉપજાવે, સ્ત્રીની સાથે વિયોગ કરાવે અને કોઇપણ કામની સીદ્ધિ કરે નહીં.

ગુરૂની માહાદશામાં સૂર્યની અંતરદશાનું ફળ.

રોગ અને શત્રુનો નાશ કરે, લડાઇમાં જીત આપે, રાજ્ય કુળથી સન્માન મળે અને ક્રોધી માણસ અથવા મોટા અધિકારી માણસ સાથે મિત્રતા કરાવે.

ગુરૂની માહાદશામાં ચંદ્રની અંતરદશાનું ફળ.

મોટા અધિકારીની સ્ત્રીથી સુખ મળે, વૈભવ અને ધનનું સુખ આપે, રોગ તથા શત્રુનો નાશ થાય, રાજ્યકુળથી સન્માન મળે અને ભાગ્યનો વધારો થાય.

ગુરૂની માહાદશામાં મંગળની અંતરદશાનું ફળ.

રોગ અને શત્રુનો નાશ કરે, સુખનો વધારો થાય, આરોગ્ય રાખે અને ધન તથા વૈભવમાં વધારો થાય.

ગુરૂની માહાદશામાં બુધની અંતરદશાનું ફળ.

ઘણી વિદ્યા અને જ્ઞાનનો વધારો કરે, કળા કૌશલ્યમાં વધારો કરે, ભાઇ અને મિત્રનો લાભ આપે; ગુરૂ, દેવ અને અગ્નિની ભકિત કરાવે અને ધન તથા કીર્તિનો વધારો કરે.

ગુરૂની માહાદશામાં શનિની અંતરદશાનું ફળ.

મધ, તલ, ધન, ધાન્યનો નાશ કરે, વૈષ્ય જાતની સ્ત્રી અથવા શુદ્ર જાતની સ્ત્રી તરફથી લાભ ઉપજાવે અને ધર્મ સંબંધી કામ કરાવે.

રાહુની માહાદશાનું ફળ.

બુદ્ધિનો નાશ કરાવે તથા બુદ્ધિ સંભ્રમ રખાવે, સર્વે કામકાજમાં ફોગટ મેહેનત કરે, શરીરે ઘાત થાય, રીષ્ટ તૂલ્ય પિડા ઉપજાવે, ઝેરી જીવ કે ઝેરી વ- સ્તુ તરફથી ભય ઉપજાવે, અકસ્માત આપત્તિ પડે, ધન અને ધાન્યનો નાશ ક- રે અને સ્વજન અને મિત્રનો વિયોગ કરે.

રાહુની માહાદશામાં રાહુની અંતરદશાનું ફળ.

માનસિક ચિંતા અને મોટી નુકસાની કરે, કોઇ જાતનું વ્યસન કરાવે, મિ- ત્રનો નાશ કરે, લોકમાં અપજશ ઉપજાવે, અને ભાઇઓમાં વેરભાવ થાય.

રાહુની માહાદશામાં શુક્રની અંતરદશાનું ફળ.

દેવ અને બ્રાહ્મણ ઉપર ભકિત ભાવ થાય, ધન, ધાન્ય અને મનોરથનો

લાભ આપે, વસ્ત્ર અને અલંકારમાં લાભ આપે, કામકાજમાં સીદ્ધિ કરે અને પ્રાક્રમ તથા ઉદ્યમની સીદ્ધિ કરે.

રાહુની માહાદશામાં સૂર્યની અંતરદશાનું ફળ.

રોગ અને શત્રુનો મોટો ભય ઉપજાવે, રાજ્ય તરફથી પણ ભય કરાવે, ધન્ય ધાન્યનો નાશ કરે અને અગ્નિ તથા ચોરનો ભય થાય.

રાહુની માહાદશામાં ચંદ્રની અંતરદશાનું ફળ.

સ્ત્રીનો નાશ કરે, કલેશ કરાવે, ધનનો નાશ કરે, શત્રુથી ભય ઉપજાવે અને ભાઇઓની સાથે કંકાસ થાય.

રાહુની માહાદશામાં મંગળની અંતરદશાનું ફળ.

ઝેર, શસ્ત્ર, અગ્નિ અને ચોરનો ભય ઉપજાવે, ધન અને કીર્તિનો નાશ કરે, રોગ થાય અને અપમાન મળે.

રાહુની માહાદશામાં બુધની અંતરદશાનું ફળ.

મિત્રનો સમાગમ કરાવે, જ્ઞાન, બુદ્ધિ અને ધનનો લાભ આપે; કોઇ પણ જાતનું સુખ ઉપજાવે નહીં અને માનસિક ચિંતા ઉપજાવે.

રાહુની માહાદશામાં શનિની અંતરદશાનું ફળ.

વાત, પિત્ત અને કફની પિડા કરશે, બીજા માણુસ સાથે લડાઇ ટંટો કરાવશે, ધંધા રોજગારનો નાશ કરશે, દેશભ્રષ્ટ કરાવશે, ધન અને કીર્તિનો નાશ કરે, અને કોઇ પણ કામની સીદ્ધિ કરે નહીં.

રાહુની માહાદશામાં ગુરૂની અંતરદશાનું ફળ.

રોગ અને શત્રુનો નાશ કરે, દેવ અને બ્રાહ્મણની ભક્તિ કરે, ધન ધાન્યનો વધારો કરે, મનોરથની સીદ્ધિ કરે અને કીર્તિ તથા સુખ વધારે.

———o*o———

શુક્રની માહાદશાનું ફળ.

મિત્ર અને સારા માણુસની સોબતનો વધારો કરે, સ્ત્રી તરફથી હાસ્ય વિલાસ ભોગવાવે, વૈભવનો વધારો કરે, ધન મેળવવાના અનેક તરેહના સાધનો મેળવાવે, રાજ્યકુળ તરફથી સન્માન અને ધનનો લાભ આપે, પ્રાક્રમ અને ઉદ્યમનો વધારો કરે, સર્વે મનોરથની સીદ્ધિ કરે અને લક્ષ્મી તથા જશ સ્થિર રાખે.

શુક્રની માહાદશામાં શુક્રની અંતરદશાનું ફળ.

સુખ અને માનનો વધારો કરે, સંતાનનો વધારો કરે, ધન ધાન્ય અને

મનોરથની સીદ્ધિ કરે, વસ્ત્ર અને અલંકારનો વધારો કરે અને ધર્મ, વિદ્યા તથા જશનો વધારો કરે.

શુક્રની માહાદશામાં સૂર્યની અંતરદશાનું ફળ.

રોગ અને શત્રુનો ભય ઉપજાવી તેનો નાશ કરે, માનસિક ચિંતાની સાથે ધન મેળવે, રાજ્ય કુળથી ધન તથા માન મેળવે અને મોટા અધિકારી માણુસ સાથે સમાગમ કરાવે.

શુક્રની મહાદશામાં ચંદ્રની અંતરદશાનું ફળ.

શરીરે સંતોષ અને સુખ આપે, ઘણા કામકાજમાં જશ મેળવે. શત્રુ અને મિત્રમાં વધારો થાય, અને ગુરૂ, દેવ અને અગ્નિની ભક્તિ ઉપજાવે.

શુક્રની માહાદશામાં મંગળની અંતરદશાનું ફળ.

રોગ શત્રુનો નાશ કરે, ધન અને કીર્તિનો વધારો કરે; સુખ, વૈભવ અને આરોગ્યતાનો વધારો કરે.

શુક્રની માહાદશામાં બુધની અંતરદશાનું ફળ.

નખ, આંખો અને માથામાં પિડા ઉપજાવે, કામકાજમાં આળસ વધારે, માનસિક ચિંતા કરાવે અને ધનની ફીકર રખાવે.

શુક્રની માહાદશામાં શનિની અંતરદશાનું ફળ.

વૃદ્ધ સ્ત્રીની સાથે સમાગમ કરાવે, કોઇ વસ્તુ, ધન અને સુખનો વધારો કરે, રોગ અને શત્રુનો નાશ કરે, કામ કાજમાં સીધ્ધિ કરે અને ધારેલો મનસૂબો પાર પાડે.

શુક્રની માહાદશામાં ગુરૂની અંતરદશાનું ફળ.

ધન, ધાન્ય, વૈભવ અને સુખનો વધારો કરે, ધર્મ અને જ્ઞાનનો વધારો કરે, પ્રજામાં અથવા તો અધિકારમાં આગેવાની કરે, પણ માનસિક ચિંતા રખાવે, તથા કોઇ વખત શત્રુ ઉપજાવે.

શુક્રની માહાદશામાં રાહુની અંતરદશાનું ફળ.

મિત્રની સાથે વેર કરાવે, ધનનો નાશ કરે, ભાઇઓમાં લડાઇ કરાવે, અકસ્માત ભય ઉપજાવે અને શરીરે પિડા કરે.

ઉપર પ્રમાણે માહાદશા અને અંતરદશાનાં ફળ સાધારણ રીતે લખ્યાં છે, તેમાં ઉપર જણાવેલી હકીકત ઉપરાંત નિચેની હકીકત પણ ધ્યાનમાં રાખવી.

માહાદશાના સ્વામિ ભેગો કોઇ પણ ગ્રહ રહેલો હોય અથવા તેથી આઠમા ભાવે કોઇ ગ્રહ રહેલો હોય તો એ બંને ગ્રહની અંતરદશા નેષ્ટ ફળ આપશે એવું જાતકાભરણ નામના ગ્રંથમાં લખ્યુંછે.

દ્રષ્ટિ ફળ માહાદશા તથા અંતરદશામાં મળશે એવું પ્રથમ લખ્યું છે તે વિષે વધારે ખુલાસો નીચે મુજબ જાણવો.

દ્રષ્ટિ બે પ્રકારની છે. એક ગ્રહોપરી અને બીજી ભાવોપરી. આ બંને દ્રષ્ટિઓ જન્મપત્રીઓમાં લખેલી હોય છે.

ગ્રહો એક બીજાને દેખે છે તે બાબત દ્રષ્ટિનું ફળ વિગતવાર પાછળ લખવામાં આવ્યું છે. આ ફળ એક બીજાની માહાદશા અંતરદશામાં મળશે દાખલા તરીકે લખીએ છીએ કે સૂર્ય ગુરૂને દેખેછે તો આ દ્રષ્ટિનું ફળ ગુરૂની માહાદશામાં સૂર્ય આપશે, અને ગુરૂ સૂર્યને દેખતો હોય તો આ દ્રષ્ટિનું ફળ સૂર્યની માહાદશામાં ગુરૂ આપશે એમ તમામ દ્રષ્ટિ ફળને માટે સમજવું.

ગ્રહો બારે ભાવને દેખે છે તે બાબત પણ દ્રષ્ટિ ફળ પાછળ લખવામાં આવેલું છે. આ ફળ દેખનાર ગ્રહની માહાદશા, અંતરદશામાં દેખાયલા ભાવની બાબતમાં મળશે. દાખલા તરીકે સૂર્ય ૪–૫–૭–૯–૧૦ વિગેરે ભાવને દેખે છે તે પ્રત્યેક ભાવ ઉપર સૂર્યની દ્રષ્ટિનું ફળ જોવું. તેમાં જે જે ભાવ ઉપર જે જે બાબતનું ફળ સારૂં હશે તે તે બાબતનું શુભ ફળ સૂર્ય પોતાની મહાદશા તથા અંતરદશામાં આપશે, અને જે જે ભાવ ઉપરની દ્રષ્ટિનું જે જે બાબતનું નઠારૂં દ્રષ્ટિ ફળ હશે તે તે બાબતનું અશુભ ફળ પોતાની માહાદશા તથા અંતરદશામાં સૂર્ય વિગતબંધ આપશે.

આ દ્રષ્ટિ પરના આધારથી દરેક ગ્રહ પોત પોતાની દશામાં બંને ભાવ સંબંધી તથા તેને લગતી બીજી બાબતોનું વિગતવાર શુભાશુભ ફળ જે આપેછે તે સેહેજથી કહી શકાશે, કારણ કે દરેક ગ્રહનું કેટલાએક ભાવ ઉપર શુભ દ્રષ્ટિ ફળ હોય અને કેટલાએક ભાવ ઉપર અશુભ ફળ પણ હોય છે; તમામનું કદી પણ એક સરખું ફળ હોય નહીં, માટે સૂચના ધ્યાનમાં રાખી દશા ફળ કહેવાં. દશાનાં ફળ કહેવાં એ સહેલી વાત નથી, આખી જન્મપત્રીનું પરિણામ તે દશાફળ જાણવું.

પ્રકરણ બીજું.

દરેક માણસ કેટલા વર્ષ આયુષ્ય ભોગવે તે બાબત.

બૃહજ્જાતક ગ્રંથમધેથી.

સૂર્ય, ચંદ્ર વિગેરે ગ્રહોમાં દરેક ગ્રહની મહાદશા કેટલા વર્ષની હોય છે તે વિષેની સમજણ દશા પ્રકરણમાં લખેલી છે.

ગ્રહોનું સ્પષ્ટ ગ્રહ ચક્ર સંજ્ઞા પ્રકરણમાં લખેલું છે તે ઉપર ધ્યાન આપવું.

સ્પષ્ટ ગ્રહ ચક્રમાં ગ્રહોની રાશિ, અંશ, કળા, વિકળા લખેલી છે તેમાં રાશિનો જે આંક હોય તેના અંશ કરવા એટલે ત્રીશ અંશની એક રાશિ માટે ત્રીશે ગુણવા ને જે આંક આવે તેમાં સ્પષ્ટ ગ્રહ ચક્રમાં જે અંશ લખેલા હોય તે તેમાં ભેળવવા, પછી તેને સાઠે ગુણવા, કારણ કે અંશની કળા કરવી છે માટે સાઠે ગુણતાં જે આંક આવે તેમાં સ્પષ્ટ ગ્રહ ચક્રમાં કળાનો જે આંક હોય તે તેમાં ભેળવવો એટલે ગ્રહની સર્વે કળા થઇ તેને બસેંએ ભાગ આપતાં જે આંકથી ભાગ બેસે તે આંકડા જેટલા વર્ષ તે ગ્રહ આયુષ્ય આપે; પણ જો તે આંક બાર ઉપર હોય તો તેમાંથી બારે ભાગતાં જે શેષ રહે તેટલું આયુષ્ય તે ગ્રહ આપે એમ જાણવું.

હવે ઉપર પ્રમાણે કળાને બસેંએ ભાગતાં જે શેષ રહે તે કળા રહી છે તેનો બારે ગુણાકાર લેવો, કારણ કે માસ ઉપજાવવા છે. વળી સ્પષ્ટ ગ્રહ ચક્રમાં વિકળાનો જે આંક હોય તેનો પણ બારે ગુણાકાર કરવો ને પછી તેનો સાઠે ભાગાકાર કરવો તે કરતાં જે આંકથી ભાગ બેસે તે આંક ઉપલા ગુણાકાર કરેલી કળામાં ઉમેરવો, પછી તેને બસોએ ભાગ આપવો અને જે આંકથી ભાગ બેસે તે આંક પ્રમાણે આયુર્દાના માસ સમજવા.

હવે દિવસ લાવવા છે માટે ઉપર જે કળાને બસોએ ભાગ આપતાં જે શેષ રહેલું હોય તેને ત્રીશે ગુણવા, તેમજ વિકળાની કળા કરતાં જે શેષ રહેલું હોય તેને પણ ત્રીશે ગુણી સાઠે ભાગ આપતાં જે આંકથી ભાગ બેસે તે આંક ઉપલા આંકડામાં ઉમેરી બસોએ ભાગ આપવો, અને જે આંકથી ભાગ બેસે તે આંક પ્રમાણે આયુર્દાના દિવસ જાણવા.

ઉપર પ્રમાણે દિવસ કાઢતાં જે શેષ રહે તેનો સાઠે ગુણાકાર કરવો, કારણ કે ઘડી લાવવી છે, માટે આ પ્રમાણે ગુણાકાર કરતાં જે આંક આવે તેમાં વિકળા રહેલી હોય તેજ ઉમેરવી, પછી તેને બસોએ ભાગ આપતાં જે આંકથી ભાગ બેસે તે આંક આયુર્દાની ઘડી સમજવી, અને જો શેષ રહે તો પળ કરવા માટે

સાઠે ગુણાકાર કરી બસોએ ભાગ આપતાં જે આંકથી ભાગ બેસે તે આંક પ્રમાણે આયુર્દાની પળ સમજવી.

ઉપર પ્રમાણે બધા ગ્રહોને માટે સ્પષ્ટ ગ્રહ ચક્ર ઉપરથી અને લગ્નને માટે ભાવ સંધીના કોઠા ઉપરથી ગણત્રી કરવી અને લગ્ન સહીત દરેક ગ્રહ કેટલું આયુષ્ય આપે તે નક્કી કરી બધાનો સરવાળો કરતાં જે વર્ષ, માસ, દિવસ, ઘડી, પળ આવે તે મધ્યમ આયુષ્ય જાણવું.

હવે સ્પષ્ટ આયુષ્ય કાઢવા માટે કેશવી ગ્રંથ તથા જાતક ચંદ્રિકા નામના ગ્રંથમાં નિચે પ્રમાણે લખેછે.

જન્મકુંડળીમાં જે ગ્રહ સ્વગ્રહી હોય અથવા વર્ગોત્તમી હોય તો તે ગ્રહના મધ્યમ આયુષ્યથી બમણું કરવું, અને તે ગ્રહ વક્ર ગતીનો એટલે ઉંધી ચાલનો અથવા ઊંચનો હોય તો તે ગ્રહના મધ્યમ આયુષ્ય થકી ત્રણગણું કરવું, અને તે ગ્રહ દ્રષ્કાંણ કુંડળીમાં સ્વગ્રહી હોય અથવા નવમાંશ કુંડળીમાં સ્વગ્રહી હોય તો તે ગ્રહના મધ્યમ આયુષ્યને બમણું કરવું.

હવે કોઇ ગ્રહ બે અથવા ત્રણ બળ પામ્યો હોય એટલે સ્વગ્રહી અને વક્રનો અથવા ઉંચનો હોય તો તેનું આયુષ્ય ઉપર જે કહેલું છે તેમાં જે બળનું વધારે હોય તેજ ફક્ત ગણવું. ઉદાહરણ—એક ગ્રહ સ્વગ્રહી તથા વક્રનો છે ને વક્ર ગ્રહ આયુષ્ય વધારે આપે છે માટે ફક્ત વક્રના મધ્યમ આયુષ્યથી ત્રણગણું ગણવું.

ઉપર લખ્યા પ્રમાણે વૃદ્ધિ પામેલો ગ્રહ અસ્તનો અથવા નીચનો હોય તો તે વૃદ્ધિ કરેલા આયુષ્યથી અર્ધ કરવું, અને જો શત્રુના ઘરમાં બેઠો હોય તો વૃદ્ધી કરેલા આયુષ્યનો ત્રીજો ભાગ બાદ કરવો.

જે ગ્રહ કોઇપણ બળ પામ્યો ન હોય અને તે અસ્તનો હોય અથવા નીચ રાશિનો હોય તો તેનું મધ્યમ આયુષ્ય અડધું કરવું; અને જો શત્રુના ઘરમાં બેઠો હોય તો તે ગ્રહનું મધ્યમ આયુષ્યનો ત્રીજો ભાગ બાદ કરવો.

હરકોઇ ગ્રહ જન્મકુંડળીમાં સાતમા ભાવે બેઠો હોય તો તેના ઉપર કહેલા આયુષ્યમાંથી છઠ્ઠો ભાગ બાદ કરવો, અને આઠમે આવ્યો હોય તો પાંચમો ભાગ બાદ કરવો, નવમે આવ્યો હોય તો ચોથો ભાગ બાદ કરવો, દશમે આવ્યો હોય તો ત્રીજો ભાગ બાદ કરવો, અગીયારમા ભાવે બેઠો હોય તો અડધ ભાગ બાદ કરવો, અને જો બારમે ભાવે આવેલો હોય તો તે ગ્રહે આપેલું સર્વ આયુષ્ય જાય, અને તે પાપગ્રહ હોય તો ઉપર પ્રમાણે આયુષ્ય બાદ કરવું, અને શુભ ગ્રહ હોય તો તેથી અર્ધ ભાગ જાય. ઉદાહરણ—સાતમા ભા-

વમાં પાપ ગ્રહ રહેવાથી આયુષ્યનો છઠ્ઠો ભાગ બાદ કરવો. અને શુભ ગ્રહ રહ્યા હોય તો બારમો ભાગ બાદ કરવો.

ઉપર લખેલા ભાવોમાં એક કરતાં વધારે ગ્રહ બેઠેલા હોય તો તેમાં જે બળવાન હોય તેજ ગ્રહનું ઉપર મૂજબ આયુષ્ય જાય પણ બીજા ગ્રહનું નહિ.

ઉપર લખેલા ભાવમાં રહેલો ગ્રહ અસ્તનો તથા શત્રુના ઘરમાં બેઠો હોય એવા બે અથવા ત્રણ જોગ હોય તો તેમાં જેનો વધારે ભાગ જતો હોય તેજ ફક્ત બાદ કરવો, જેમકે સાતમે ભાવે ગ્રહ રહ્યા છે તેથી ઉપર લખેલા નિયમ પ્રમાણે છઠ્ઠો ભાગ જાય ને અસ્તનો ને તેથી અર્ધ ભાગ જાય તો આવે ઠેકાણે એમ સમજવું કે ફક્ત અર્ધ ભાગ જાય છે.

શુક્ર તથા શનિ અસ્તના હોય તો તેનો ભાગ બાદ થતો નથી કારણ કે તેનું બળ ઓછું થતું નથી.

ઉપર લખ્યા પ્રમાણે સાતમા ભાવથી બારમા ભાવ સુધીમાં ગ્રહો બેઠેલા હોય તો તે ઉપર પ્રમાણે આયુષ્યમાં ઘટાડો કરે, અને લગ્નથી છઠ્ઠા ભાવ સુધી બેઠેલા ગ્રહો આયુષ્યમાં ઘટાડો કરતા નથી, પણ જો તે અસ્તનો અથવા નીચનો અથવા શત્રુના ઘરનો હોય તો ઉપરના નિયમ પ્રમાણે આયુષ્ય ઘટાડેછે.

હવે લગ્નનું સ્પષ્ટ આયુષ્ય નિચે પ્રમાણે છેઃ—

લગ્ન નિર્બળ હોય તો લગ્નનું જે મધ્યમ આયુષ્ય આવ્યું હોય તેજ સ્પષ્ટ આયુષ્ય જાણવું; અને જો લગ્ન બળવાન હોય તો લગ્નની રાશિનો આંકડો મધ્યમ આયુષ્યમાં મેળવવો અને બાકીના અંશ, કળા, વિકળા, એ ત્રણેને બમણા કરવા અને તેને પાંચે ભાગ આપી જે આવે તે માસ, અને ભાગ આપતાં જે શેષ રહે તેને ત્રીશે ગુણવા ને જે સંખ્યા આવે તેમાં કળા ઉમેરવી ને તેને પાંચે ભાગ આપવો અને જે સંખ્યા આવે તે દિવસ જાણવા, અને ભાગ આપતાં જે શેષ રહી હોય તેને સાઠે ગુણી જે સંખ્યા આવે તેમાં વિકળા મેળવવી, અને તેને પાંચે ભાગ આપતાં જે સંખ્યા આવે તે ઘડી સમજવી, અને જે શેષ રહે તેને સાઠે ગુણી પાંચે ભાગતાં જે સંખ્યા આવે તે પળ સમજવી, એ પ્રમાણે માસ, દિવસ, ઘડી, પળને પણ લગ્નના મધ્યમ આયુષ્યમાં મેળવી દેવું એટલે લગ્નનું સ્પષ્ટ આયુષ્ય થાય.

ઉપર પ્રમાણે ગ્રહો તથા લગ્નનું સ્પષ્ટ આયુષ્ય કાઢી સરવાળો કરવો તે તે મનુષ્યનું તેટલું આયુષ્ય જાણવું.

ટીકા.

ઘણા ગ્રંથકારો લખે છે કે બાળકનું ત્રણ વર્ષની ઉંમર થતાં સૂધી તેને માટે ઊપરનો નિયમ સમજવાનો નથી. બાળકના રીષ્ટ યોગ ઊપર ધ્યાન આપવું; અને કેટલાક આચાર્યો પાંચ વર્ષ સૂધીને માટે કહેછે.

પ્રકરણુ ૩ જું.

નિર્યાણુ બાબત.

બૃહજ્જાતક અને નિર્યાણુ દિપક ગ્રંથ મધેથી.

જે માણુસની જન્મ કુંડળી છે તેનું મરણુ કયારે, કયા નિમિત્તે, કેવી રીતે, કયા સ્થળે થશે તથા મરણુ પછી તેની કેવી ગતી થશે એ બાબતનો નિર્ણુય આ પ્રકરણુમાં વિગતવાર કરેલો છે.

જન્મ પછી આઠ વર્ષની અંદર મરણુ થવા વિષે વિચાર અમોએ રીષ્ટ યોગના પ્રકરણુમાં જણાવ્યો છે, માટે આ ઠેકાણે આઠ વર્ષની ઉંમર પછી ક્યારે મરણુ થશે એ નક્કી કરેલું છે.

જન્મ લગ્ન અને ચંદ્ર થકી આઠમે જે ગ્રહ રહેલા છે તેમની દશા અને અંતર દશા રીષ્ટ કરનારી જાણુવી.

આ પ્રમાણે રીષ્ટ કરનારા ગ્રહો ઘણા હોય તો તેમાંથી બળવાન ગ્રહને રીષ્ટ કરનારો ગણુવો, અને બાકીનાને રોગ કરનારા કે નેષ્ટફળ આપનારા જાણુવા.

જન્મ લગ્ન અને ચંદ્ર થકી આઠમે ભાવે કોઇ ગ્રહો રહેલા ન હોય તો તે આઠમા ભાવમાં રહેલી રાશિના સ્વામિને રીષ્ટ કરનારો ગ્રહ સમજવો.

આ પ્રમાણે ત્રિશાંશ કુંડળી ઉપરથી પણુ વિચાર કરવો એટલે—ત્રિશાંશ કુંડળીમાં લગ્ન અને ત્રિશાંશ કુંડળીમાં ચંદ્ર થકી આઠમે ભાવે જે ગ્રહો રહેલા હોય તેમની મહાદશા અને અંતરદશા રીષ્ટ કરનારી જાણુવી.

આ ગ્રહો ઘણા રીષ્ટ કરનારા હોય તો તેમાંથી બળવાન ગ્રહને રીષ્ટ કરનારો જાણુવો અને બાકીનાને પિડા કરનારા અથવા નેષ્ટ ફળ આપનારા જાણુવા; પણુ આ પ્રમાણે કોઇ ગ્રહ રહેલો ન હોય તો આ બંને થકી આઠમે ભાવે રહેલી રાશિના સ્વામિઓ રીષ્ટ કરનારા થશે ને તે બીજાની દશા અંતર દશામાં રીષ્ટ કરશે.

રીષ્ટ કરનારા ગ્રહો નીચના, અસ્તના કે લગ્ન થકી કે ચંદ્ર થકી ૬-૮-૧૨ મા ભાવમાં રહેલા હશે અથવા ૬-૮-૧૨ મા ભાવના સ્વામિઓ હશે તો ખચિત રીષ્ટ કરશે.

જન્મ લગ્ન અને ચંદ્રની રાશિના સ્વામિઓના શત્રુ ગ્રહની દશામાં પણુ વ્યાધિ યોગનો સંભવ જાણુવો.

આ પ્રમાણે ત્રિશાંશ કુંડળીમાંના લગ્ન અને ચંદ્રની રાશિઓના સ્વામિના

શત્રુગ્રહની દશામાં પણુ સમજવું.

જન્મકુંડળીમાં અને ત્રિશાંશ કુંડળીમાં લગ્ન અને ચંદ્ર થકી ૬-૮-૧૨ મા ભાવે રહેલા ગ્રહો અથવા તે ભાવે રહેલી રાશિઓના સ્વામિઓ પણુ પોતાની મહાદશા અંતર દશામાં રીષ્ટ કે પિડા કરનારા સમજવા.

રીષ્ટ યોગ કરનારા ગ્રહોમાંથી એક ગ્રહની મહાદશા અને બીજા ગ્રહની અંતરદશા રીષ્ટ કરનારી સમજવી.

જન્મકુંડળીમાં અને ત્રિશાંશ કુંડળીમાં લગ્ન અને ચંદ્ર થકી ૬-૮-૧૨ મા ભાવે રહેલા ગ્રહો અથવા ૬-૮-૧૨ મા ભાવમાં રહેલી રાશિઓના સ્વામિ થકી પણુ ૬-૮-૧૨ મા ભાવે રહેલા ગ્રહો અથવા તે ૬-૮-૧૨ મા ભાવમાં રહેલી રાશિના સ્વામિઓ પણુ પિડા કરનારા જાણુવા.

સ્થાન વશથી જે ગ્રહોને રીષ્ટ કરનારા ઠરાવેલા છે તે સ્થાન ઉપર દ્રષ્ટિવાળા ગ્રહોને પણુ આ રીષ્ટ કરવાનો અધિકાર મળે છે એમ જાણુવું.

ઉપર પ્રમાણે વિચાર કરતાં રીષ્ટ કરનારા ઘણા યોગનો સંભવ માલુમ પડે તો તેમાંથી જે યોગ ઘણો મજબૂત અથવા બળવાન હોય તે યોગ ગ્રહણુ કરવો, અને બાકીના નિર્બળ યોગને પિડા કરનારા તથા બીજી રીતે નેષ્ટ ફળ આપનારા જાણુવા.

પારાશર અને શૂક મૂની વિગેરે કેટલાક ગ્રંથકર્ત્તાએ મારકેશ સ્થાન ઉપરથી તથા કારકગ્રહ ઉપરથી રીષ્ટ યોગ બતાવ્યો છે, પણુ આ તેમનો વિષય જુદો છે માટે તે આ પ્રસંગને લાગૂ નથી, કારણુ કે તે કદી આ વિષયને લાગૂ હોત તો વારાહમિહર, ઢુંઢીરાજ, ગાર્ગી ભગવાન અને સારાવળી કરનાર વિગેરે સઘળા જાતક ગ્રંથ કર્તા પોતાના ગ્રંથમાં દાખલ કરત.

સ્પષ્ટ આયુર્દાના કોષ્ટકમાં જેટલા વર્ષની આયુર્દા આવી હોય તેટલા વર્ષ માણુસ જીવશે; પણુ આ આયુર્દામાં ચાલતા કળિયુગના મહાત્મને લીધે વખતે ફેરફાર થાય છે, માટે ઉપર પ્રમાણે નિર્યાણુના આધારથી માણુસના મરણુનો વખત નક્કી કરવો.

આ ઠેકાણે એક સવાલ પેદા થાય છે તે એ કે ગણિત કરતાં નક્કી કરેલાં સ્પષ્ટ આયુર્દાનાં વર્ષ જેટલુંજ જો માણુસ જીવે તો પછી નિર્યાણે ઉપરના રીષ્ટના આધારે મરણુ જોવાની કાંઇ જરૂર નથી. અથવા નિર્યાણુ પ્રમાણેજ જો માણુસનું રીષ્ટ થાય તો પછી સ્પષ્ટ આયુર્દા વર્તવાનું કાંઈ જરૂર નથી, પણુ એમ સમજવું નહીં. કારણુ કે આ ઠેકાણે વરાહમિહર, મય, યવન, મણીત્થાચાર્ય, જીવશર્મા વગેરે ઘણા પંડિતો મૂખ્ય પાંચ પ્રકારની આયુર્દાઓ કહે છે, અને તે

બાબત શ્રીપતી પંડીત કહેછે કે આયુર્દા નક્કી કરવાનું ગણિત ઘણું અઘરૂં છે. વળી કયી આયુર્દા પ્રમાણ કરવી તે વિષે જૂદા જૂદા પંડિતોના જૂદા જૂદા મત છે, તેથી કયા આયુર્દા ઉપર વધારે આધાર રાખવો તેનો નિર્ણય કરવો એ ઘણું અઘરૂં કામ છે. વળી કોઇને અકસ્માત કે અકાળ મૃત્યુનો યોગ ઉપજેલો હોય તો વરતેલી આવરદાના વર્ષની મૂદતે તે માણસનું રીષ્ટ થશે નહિ.

આ બાબતમાં કેશ્વાર્ક, શ્રીપતી, દીનકર, અને બીજા પદ્ધતી ગ્રંથ કરનારા તમામ પંડિતો પોત પોતાની પદ્ધતીના ગ્રંથમાં પણ ઉપર મૂજબ આયુર્દાના પ્રકરણમાં લખી ગયા છે જે આવી જાતના માણસને નીયમિત એટલે વરતેલી આયુર્દાની મૂદતે રીષ્ટ અને આવી જાતના માણસને અકાળ મૃત્યુ થશે.

ઉપર મૂજબ કારણથી ફકત આયુર્દા ઉપરથીજ માણસના રીષ્ટનો નિર્ણય થઇ શકતો નથી, માટે નિર્યાણ ઉપરથી પણ રીષ્ટ જાણવાની જરૂર છે.

જાતકાલંકાર તથા શુક જાતક નામના ગ્રંથમાં લખ્યું છે કે જેમ જન્મકુંડળીવાળા માણસનો રીષ્ટ યોગ નક્કી થાય છે તેમ તેના સંબંધના માણસોનો પણ રીષ્ટ યોગ વિચાર કરીને નક્કી કરવો.

ભાઇ બેહેનનો રીષ્ટ યોગ નક્કી કરવો હોય તો જન્મ લગ્ન અને ચંદ્ર થકી ત્રીજા ભાવ ઉપર તથા દ્રષ્કાંણ કુંડળીમાંના લગ્ન અને ચંદ્ર ઉપર આધાર રાખવો.

સંતાનનું રીષ્ટ નક્કી કરવું હોય તો જન્મ લગ્ન અને ચંદ્ર થકી પાંચમા ભાવ ઉપર અને સપ્તમાંશ કુંડળીમાંના લગ્ન અને ચંદ્ર ઉપર આધાર રાખવો.

માતપિતાનું રીષ્ટ નક્કી કરવું હોય તો જન્મ લગ્ન અને ચંદ્ર થકી અનુક્રમે ૪-૧૦ મા ભાવ ઉપર અને દ્વાદશાંશ કુંડળીમાંના લગ્ન અને ચંદ્ર ઉપર આધાર રાખવો.

સ્ત્રીનું રીષ્ટ જોવું હોય તો જન્મ લગ્ન અને ચંદ્ર થકી સાતમા ભાવ ઉપર અને નવમાંશ કુંડળીમાંના લગ્ન અને ચંદ્ર ઉપર આધાર રાખવો.

એવી રીતે મામા, મામી, સાસુ, સસરા, કાકા, ભાભી, છોકરાની વહુ વિગેરે જે જે માણસનું રીષ્ટ અથવા સારૂં નરસું ફળ જોવું હોય તો સૌ સૌના ભાવ ઉપરથી ઉપર પ્રમાણે મૂખ્ય આધાર રાખીને બાકીનો સઘળો વિચાર પ્રથમની રીત મૂજબ ઝીણી નજરથી કરવો.

જન્મકુંડળીવાળા માણસના તથા તેના સંબંધવાળા માણસોના પિડાકારી તથા રીષ્ટના સંભવ કરનારા વર્ષના પ્રમાણ વિષે સવિસ્તર દશા પ્રકરણમાં લખવામાં આવ્યું છે, તેમજ રીષ્ટ વિષે વિશેષ વિચાર પણ કેટલેક દશા પ્રકરણમાં

જણાવવામાં આવ્યો છે.

જન્મ કુંડળીમાં જે રાશિનો ચંદ્ર હોય તે રાશિના આધારથીજ ફકત નિર્યાણ કહેવાય છે, તેને ચંદ્ર કૃત નિર્યાણ કહે છે, પણ તે આ વખતમાં બરાબર લાગૂ પડતું નથી, જેથી અમો આ ગ્રંથમાં દાખલ કરતા નથી. જેમ ચંદ્ર કૃત નિર્યાણ છે તેમ લગ્ન કૃત નિર્યાણ પણ કોઇ પંડીત કહે છે તે જન્મ લગ્નની રાશિ ઉપરથી જણાવેલું છે, વળી આઠમા ભાવની રાશિ અને આઠમા ભાવના નવમાંશની રાશિ ઉપરથી પણ કોઇ કહે છે, પણ આ સઘળાં નિર્યાણો આ વખતમાં લાગૂ નથી.

આ સઘળા નિર્યાણોમાં આયુષ્યના વર્ષો તથા જન્મ થકી કેટલામે વર્ષે, કયા માસમાં, કયી તિથિમાં, કયા વાર નક્ષત્રમાં તથા કયા વખતમાં, કયે ઠેકાણે, કેવા નિમિત્તથી મરણ થશે, તથા અમૂક અમૂક વર્ષોમાં આખી જીંદગીમાં કયા કયા પ્રકારનું કેવું કેવું સુખ દુઃખ થશે તે વિગતવાર જણાવેલું હોય છે.

સઘળી જાતના નિર્યાણોનો સમાવેશ સંક્ષેપમાં લાગૂ પડતો અમોએ આ ગ્રંથમાં દાખલ કરેલો છે.

નિર્યાણની બાબતમાં એક વાત વધારે ધ્યાનમાં રાખવાની છે તે એકે હમેશાં માણસના કુળ, જાતિ, દેશ અને યુગનો વિચાર કરવો. કેટલીક જાતોમાં ફકત દાટવાનો રિવાજ હોય છે, અને કોઇ જાતમાં ફકત પાણીમાં મુડદાંને રાખવાનો કે નાંખવાનો રિવાજ હોયછે, કોઇમાં મુડદાંને ભોંયમાં પૂરી રાખવાનો રિવાજ હોયછે, કોઈમાં મુડદાંને મૂકી આવવાનો રિવાજ હોય છે, કોઇમાં મુડદાંને કાપી નાંખી દેવાનો રિવાજ હોય છે; વળી કોઇમાં સ્ત્રી પુરૂષના જોડામાંથી એકનું મર્ણ થાય તો પછી બીજાને જોરથી તેની સાથેજ બાંધી રાખી મારી નાંખવાનો રિવાજ હોય છે. આ પ્રમાણે પૃથ્વી ઉપરના જૂદા જૂદા સ્થળમાં જૂદી જૂદી જાતોમાં અને તેમના કુળમાં જૂદા જૂદા રિવાજો હોયછે તેવા પ્રસંગમાં આ નિર્યાણ મળતું આવશે નહીં, ફકત સાધારણ રીતે વેદ ધર્મને અનુસરતાં માણસોને ઘણું કરીને આ નિર્યાણ લાગૂ પડશે.

જન્મ કુંડળીમાં લગ્ન થકી આઠમા ભાવમાં કોઇ પણ ગ્રહ રહેલો હોય નહિ, પણ આ આઠમા ભાવને કોઇ ગ્રહ બળવાન થઇને દેખતો હોય તો આ ગ્રહના ધાતુ વિકારના રોગ થકી મર્ણ થશે, એટલે સૂર્ય દેખતો હોય તો પિત્ત વિકારના રોગથી, ચંદ્ર દેખતો હોય તો વાયુ અને કફ વિકારથી, મંગળની દ્રષ્ટિ હોય તો પિત્ત વિકારથી, બુધ દેખતો હોય તો ત્રિદોશથી એટલે વાયુ, કફ અને પિત્ત એવા ત્રણે વિકારથી, ગુરૂની દ્રષ્ટિ હોય તો કફ વિકારથી, શુક્ર દેખતો

હોય તો વાયુ અને કફથી, શનિની દ્રષ્ટિ હોય તો વાયુ વિકારથી મૃત્યુ સમજવું.

જન્મ લગ્નથી આઠમે ભાવે જે રાશિ હોય તે રાશિ શરીરના કયા અંગમાં રહેલી છે તે અંગમાં ઉપર જણાવેલા રોગ થકી આ માણસનું મૃત્યુ થશે. સંજ્ઞા પ્રકરણમાં રાશિઓનાં અંગો જણાવ્યાં છે કે મેષ માથે, વરખ મૂખે, મિથુન ઉરમાં એમ બારે રાશિઓ કાળ પુરૂષના અંગમાં અધિપતિપણાથી રહેલીઓછે.

કદી આ પ્રમાણે આઠમા ભાવમાં ઘણા ગ્રહો બળવાન થઇને દેખતા હોય તો આ દેખનારા ઘણા ગ્રહોના ધાતુ વિકારથી આઠમા ભાવની રાશિના અંગમાં રોગ પેદા થઇ મૃત્યુ પામશે.

કદીઆઠમા ભાવમાં કોઇ ગ્રહો રહેલા હોય તો નિચે લખેલા વિકારથી મરણ થશે.

લગ્ન થકી આઠમા ભાવમાં સૂર્ય રહેલો હોય તો અગ્નિના કારણથી મૃત્યુ થશે, ચંદ્ર હોય તો જળના કારણથા, મંગળ હોય તો શસ્ત્રના કારણથી, બુધ હોય તો જ્વરના કારણથી, ગુરૂ હોય તો આમ વાયુના કારણથી, શુક્ર હોય તો તૃશા એટલે તરશના કારણથી અને શનિ હોય તો ભૂખના કારણથી મૃત્યુ થશે; અને વધારે ગ્રહો આઠમે રહેલા હોય તો તે આઠમે રહેલા સર્વે ગ્રહોના ઉપર જણાવેલા કારણથી મૃત્યુ થશે. આ પ્રમાણે આઠમે રહેલો ગ્રહ બળવાન હોય તો ઉપર જણાવેલા તે ગ્રહના શુભ કારણથા મૃત્યુ થશે, પણ તે ગ્રહ નિર્બળ હશે તો તેના અશુભ એટલે નઠારા કારણથી મૃત્યુ થશે, તેમજ મધ્યમ બળી હશે તો સમધારણ કારણથી મૃત્યુ થશે.

જન્મ લગ્નથી આઠમે ચર રાશિ હશે તો પ્રદેશમાં, સ્થિર રાશિ હશે તો પોતાના દેશમાં અને દ્વિસ્વભાવ રાશિ હશે તો અધવચ્ચ રસ્તામાં મૃત્યુ પામશે એમ જાણવું.

જન્મકુંડળીમાં દશમા અને ચોથા ભાવમાં સૂર્ય અને મંગળ એ બે ભેગા રહેલા હોય અથવા જૂદા જૂદા તે ભાવમાં બેઠા હોય તો પત્થરના કારણથી મૃત્યુ થશે.

જન્મકુંડળીમાં શનિ ચોથે, ચંદ્ર સાતમે અને મંગળ દશમે રહેલો હોય તો આ માણસ કૂવે પડી મૃત્યુ પામશે.

ચદ્ર અને સૂર્ય કન્યા રાશિના જન્મકુંડળીમાં રહેલા હોય અને તેને પાપ ગ્રહો દેખતા હોય તો આ માણસનુ પોતાના માણસ થકી મૃત્યુ થશે.

દ્વિસ્વભાવ રાશિનું લગ્ન હોય અને ત્યાં સૂર્ય તથા ચંદ્ર બંને રહેલા હોય તો આ માણસ પાણીમાં ડૂબીને મૃત્યુ પામશે.

જન્મકુંડળીમાં શનિ કર્ક રાશિનો હોય અને ચંદ્ર મકર રાશિનો હોય તો

જળંદરના રોગથી આ માણસનું મૃત્યુ થશે.

જન્મકુંડળીમાં ચંદ્ર મેષનો અથવા વૃશ્ચિક રાશિનો હોય અને તેને પાપ ગ્રહની કર્તરી હોય તો આ માણુસ શસ્ત્રથી અથવા અગ્નિથી મૃત્યુ પામશે.

પાપગ્રહની કર્તરીવાળો ચંદ્ર કન્યારાશિનો જન્મકુંડળીમાં હોય તો રૂધિર વિકારથી અથવા સોજાના વિકારથી મૃત્યુ થશે.

જન્મકુંડળીમાં મકર કે કુંભ રાશિનો ચંદ્ર પાપગ્રહની કર્તરીવાળો હોય તો દોરડીના ફાંસાથી અથવા અગ્નિમાં પડવાથી મૃત્યુ થશે.

પાંચમા ભાવે અને નવમા ભાવે અકેકો પાપગ્રહ રહેલો હોય અને તે બંનેને કોઇ શુભગ્રહ દેખતો ન હોય તો આ માણસનું બંધન થકી મરણ થશે.

જન્મકુંડળીમાં આઠમા ભાવમાં કર્ક રાશિ પ્રથમ દ્રષ્કાંણમાં હોય અથવા કન્યારાશિ ત્રીજા દ્રષ્કાણમાં હોય તોપણ બંધન થકી મૃત્યુ પામશે.

જન્મકુંડળીમાં મીન લગ્ન હોય, સાતમે ભાવે કન્યા રાશિનો ચંદ્ર પાપગ્રહ સાથે રહેલો હોય તથા શુક્ર મેષ રાશિનો હોય અને મીનનો સૂર્ય લગ્નમાં હોય તો આ માણસનું મરણ ઘરની અંદર સ્ત્રીના કારણથી થશે એમ જાણવું.

જન્મકુંડળીમાં ચોથા ભાવમાં મંગળ અથવા સૂર્ય હોય અને દશમા ભાવમાં શનિ હોય તો આ માણસનું મૃત્યુ શૂળીના કારણથી થશે એટલે શૂળીથી શરીર વિંધાતાં મરણ પામશે.

ઘણા ક્ષીણ ચંદ્રની સાથે પાપગ્રહો જન્મકુંડળીમાં પાંચમા, નવમા અને લગ્નસ્થાનમાં સાથે અથવા જૂદા જૂદા એ સ્થાનમાં રહેલા હોય તોપણ આ મનુષ્યનું શૂળીથી મૃત્યુ થશે.

જન્મકુંડળીમાં સૂર્ય ચોથા ભાવમાં રહેલો હોય અને દશમા ભાવે મંગળ હોય અને આ બંનો ગ્રહોને ક્ષીણ ચંદ્ર દેખતો હોય તોપણ શૂળીથી મૃત્યુ થશે.

જન્મકુંડળીમાં ચોથે સૂર્ય અને દશમે મંગળ હોય અને આ બંને ગ્રહોને શનિ દેખતો હોય તો લાકડાના મારથી મૃત્યુ થશે.

જન્મકુંડળીમાં ક્ષીણ ચંદ્ર આઠમે ભાવે, દશમે મંગળ, લગ્ને શનિ અને ચોથે ભાવે સૂર્ય હોય તો આ માણસનું લગુડ એટલે ધોકલાના મારથી મૃત્યુ થશે એમ જાણવું.

જન્મકુંડળીમાં ક્ષીણ ચંદ્ર દશમે ભાવે, મંગળ નવમે ભાવે, શનિ લગ્નમાં અને સૂર્ય પાંચમે ભાવે હોય તો ધુમાડાથી અથવા અગ્નિથી અથવા બંધનથી મૃત્યુ થશે, અથવા શ્વાસ રૂધનથી તે માણસ ગુંગળાઇને મરશે કે લાકડીના મારથી આ માણસ તરફડીને મરશે એમ જાણવું.

છઠ્ઠા કે દશમા ભાવમાં મંગળ હોય, ચંદ્ર બીજા ભાવમાં હોય અને શનિ આઠમા ભાવમાં હોય તો આ માણસનું ભગંદર કે પથરીના રોગથી મૃત્યુ થશે.

જેની જન્મકુંડળીમાં પાંચમો ભાવ તથા આઠમો ભાવ પાપગ્રહની કર્તરી વાળા હોય તો આ માણસ બંધિવાન થઈને મરશે.

કર્ક રાશિનો નવમે ભાવે ચંદ્ર હોય અને ધન રાશિનો ધન ભાવમાં શનિ હોય તો આ માણસ જળંદરના રોગથી અથવા તેવીજ જાતના ગોળાના રોગથી અથવા કોઇ જાતના ગાંઠના રોગથી મૃત્યુ પામશે.

ચંદ્ર અને શનિ ૪–૬–૮–૧૨ મા ભાવમાં હોય અને આઠમા ભાવનો સ્વામિ આઠમે પાપગ્રહની કર્તરીવાળો હોય તો આ માણસનું સમુદ્રમાં મરણ થશે.

લગ્નનો સ્વામિ કેંદ્રમાં પાપગ્રહની કર્તરીવાળો હોય અને કોઇ પણ પાપગ્રહ આઠમે ભાવે રહેલો હોય તો આ માણસ આત્મઘાતથી મરશે.

બીજે શનિ, ચોથે ચંદ્ર અને દશમે મંગળ હોય તો આ માણસનું ક્રમી વિકારથી મૃત્યુ થશે.

આઠમા ભાવનો સ્વાગ જળ રાશિનો હોય અને ૬–૧૨ મા ભાવમાં જળ રાશિ હોય તો આ માણસનું ઝેરથી, જાનવર જેવા કે વિખધારી સાપ, કે વિખથી મરણ થશે.

જન્મકુંડળીમાં ચોથે મંગળ, સાતમે સૂર્ય અને શનિ દશમે રહેલો હોય તો આ માણસનું તરવાર વિગેરે શસ્ત્રથી અથવા અગ્નિથી અથવા રાજાના કોપથી મૃત્યુ થશે એમ જાણવું.

જન્મકુંડળીમાં બીજે શનિ, ચોથે ચંદ્ર અને દશમે મંગળ હોય તો આ માણસના શરીરમાં કીડા પડવાથી મરણ થશે.

જન્મકુંડળીમાં દશમા ભાવમાં સૂર્ય હોય અને ચોથા ભાવમાં મંગળ હોય તો આ માણસ વાહનથી પડવાથી મરણ પામશે.

જન્મકુંડળીમાં સાતમા ભાવમાં મંગળ હોય અને લગ્નમાં શનિ, ચંદ્ર અને સૂર્ય હોય તો આ માણસ યંત્રમાં પીલાઇને મૃત્યુ પામશે.

જન્મકુંડળીમાં તુલા રાશિનો મંગળ હોય, મેષ રાશિનો શનિ હોય અને મકર કે કુંભ રાશિનો ચંદ્ર હોય તો આ માણસ વિષ્ટા જેવી નઠારી ચીજમાં મરણ પામશે એમ જાણવું.

જન્મકુંડળીમાં દશમે ભાવે ક્ષીણ ચંદ્ર હોય, સાતમે ભાવે સૂર્ય હોય અને ચોથા ભાવમાં મંગળ હોય તો આ માણસ વિષ્ટા જેવી ચીજમાં મૃત્યુ પામશે.

જન્મકુંડળીમાં આઠમા ભાવમાં શનિ હોય અને ક્ષીણ ચંદ્રને બળવાન મંગળ

દેખતો હોય તો આ માણસનું ગુદાના રોગથી એટલે હરશ, ભગંદર, ક્રમીવિકાર, શસ્ત્ર અને બળતરાથી મૃત્યુ થશે.

જન્મકુંડળીમાં સાતમે ભાવે સૂર્ય હોય ને તેના ભેગો મંગળ પણ રહેલો હોય, આઠમે ભાવે શનિ હોય અને ક્ષીણ ચંદ્ર ચોથા ભાવમાં રહેલો હોય તો આ માણસનું મરણ જનાવર કે પક્ષીથી થશે.

જન્મકુંડળીમાં લગ્ને સૂર્ય, પાંચમે મંગળ, આઠમે શનિ અને નવમે ચંદ્ર હોય તો આ માણસનું પર્વત ઉપરથી પડવાથી અથવા તેના ઉપર પાશાણ કે માટી પડવાથી અથવા વીજળી પડવાથી અથવા ભીંત પડવાથી અથવા ઝાડ વિગેરે પડવાથી મૃત્યુ થશે.

ઉપર લખેલા તમામ યોગોમાંથી કોઇ પણ યોગ ઉપજેલો હોય નહિ તથા આઠમા ભાવમાં કોઇ ગ્રહ રહેલો ન હોય અથવા આઠમા ભાવને કોઇ બળવાન ગ્રહ દેખતો ન હોય તો આ નિચે લખેલા પ્રકારથી નિર્યાણનો વિચાર કરવો.

આઠમા ભાવમાં જે રાશિ જેટલા અંશે હોય તેનો દ્રષ્કાણ ગણતાં જે રાશિ આવી તેના સ્વામિના ગુણ પ્રમાણે મરણનું કારણ જાણવું; આઠમા ભાવે સૂર્યાદી ગ્રહો રહેવાથી જે કારણે મૃત્યુ થાય છે, જે પાછળ અમે જણાવી ગયા છીએ તે કારણ આ દ્રષ્કાણ પતીને માટે પણ સમજવું; અથવા આઠમા ભાવની રાશિના ગુણ પ્રમાણે મરણનું કારણ જાણવું, પણ આ બે ગ્રહોમાંથી કયા ગ્રહ ઉપર આધાર રાખવો એના સવાલના જવાબમાં જાણવું કે એ બે ગ્રહોમાંથી જે વધારે બળવાન હોય તે ગ્રહના ગુણના કારણથી મૃત્યુ થશે એમ જાણવું.

ઉપર આઠમા ભાવની રાશિ અંશ ઉપરથી દ્રષ્કાણ ગણતાં જે ગ્રહનો દ્રષ્કાણ આવે તે ગ્રહના ગુણ પ્રમાણે મરણનું કારણ જણાવ્યું છે, પણ તે ઠેકાણે ઘણા આચાર્યો લગ્ન થકી બાવીશમા દ્રષ્કાણની રાશિ પ્રમાણે મરણનું કારણ કહે છે તે જાણવાની સમજણ અમે નીચે પ્રમાણે કહીએ છીએ.

એક એક રાશિમાં ત્રણ ત્રણ દ્રષ્કાણ હોયછે. આ પ્રમાણે લગ્નના જેટલા અંશ હોય તેટલા અંશથી આરંભીને આઠમા ભાવની રાશિના લગ્નના અંશ પ્રમાણે ૨૧ દ્રષ્કાણ પૂરા થયાને બાવીશમા દ્રષ્કાણનો આરંભ થયો. દાખલા તરીકે કન્યા લગ્ન ૧૪ અંશ છે ત્યારે બાવીશમો દ્રષ્કાણ ક્યારે બેસે? જવાબ કે ૧૪ અંશો પછી બાવીશમો દ્રષ્કાણ છે, કારણ કે કન્યા રાશિના ૧૪ અંશથી મેષ રાશિના ૧૪ અંશ સુધી ૭ રાશિ પૂરી થઇ એટલે ૭ રાશિના ૨૧ દ્રષ્કાણ પૂરા થયા તેથી મેષ રાશિના ૧૪ અંશ પછી બાવીશમો દ્રષ્કાણ શરૂ થયો.

સારાવળી નામના ગ્રંથમાં તમામ દ્દષ્કાણનું એટલે બારે રાશિના છત્રીશ દ્દષ્કાણ વિગતવાર વર્ણન કરેલાં છે ને તે દરેક દ્દષ્કાણના નિમિત્તથી મરણનું કારણ જણાવેલું છે. વળી હોરાસાર નામના ગ્રંથમાં બારે રાશિ અને બારે રાશિના નવમાંશ ઉપરથી વિગતવાર કારણ અને નિમિત્તથી નિર્યાણ કહેલું છે, પણ તે સઘળાનો સારાંશ અમોએ જણાવેલો છે માટે તેની જરૂર નથી.

નવમાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ જન્મ કુંડળીમાં જે રાશિનો હોય તે રાશિના સ્થાનમાં એટલે તે રાશિના રહેવાનાં ઠેકાણાંમાં આ માણસનો દેહ પડશે.

રાશિના રહેવાનાં ઠેકાણાં નિચે મુજબઃ—

૧ બકરાં અને ઘેટાં જે ઠેકાણે રહે છે તે ઠેકાણે મેષ રાશિનું સ્થાન જાણવું.

૨ વરખ રાશિ બળદને રહેવાની જગ્યામાં રહેછે.

૩ મિથુન રાશિ માણસના ઘરમાં.

૪ કર્ક કુવામાં.

૫ સિંહ વનમાં.

૬ કન્યા કુવામાં.

૭ તુલા બજારમાં કે દુકાનમાં.

૮ વૃશ્ચિક ભોંયમાં, ખાડામાં કે ભોંયરામાં.

૯ ધન ઘોડાને બાંધવાની જગ્યામાં.

૧૦ મકર જળાશય કે સરોવરમાં.

૧૧ કુંભ ઘરમાં.

૧૨ મીન સરોવર કે દરિઆમાં.

પ્રથમ જેનું જેવી રીતે જળાદિકમાં મૃત્યુ કહેલું છે તેનું તેવીજ રીતે જળાદિકમાં મૃત્યુ સમજવું, તે યોગનો આ રાશિઓ સાથે સંબંધ ગણવો નહિ, પૂર્વે કહેલા યોગ ન હોય તો આ યોગ લાગુ પાડવો.

મરણ વખતની ભૂમી નક્કી કરવાને બીજા આચાર્યો નિચે મૂજબ કહેછેઃ—

૧ નવમાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ જન્મ કુંડળીમાં જે રાશિનો હોય તે રાશિની ભૂમીમાં મૃત્યુ થશે. આ રાશિની ભૂમીઓ ઉપર વર્ણન કરેલી છે.

૨ નવમાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ જન્મ કુંડળીમાં જે ગ્રહના સમાગમવાળો હોય તે ગ્રહની ભૂમીમાં મૃત્યુ થશે.

૩ નવમાંશ કુંડળીના લગ્નના સ્વામિને જન્મ કુંડળીમાં જે ગ્રહ દેખતો હોય તે ગ્રહની ભૂમીમાં મૃત્યુ થશે.

૪ નવમાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં જે ગ્રહની રાશિમાં હોય તે ગ્રહની ભૂમીમાં મૃત્યુ સમજવું.

૫ ઉપર પ્રમાણે ઘણા ગ્રહનો એક સાથે સંબંધ હોય તો તે સર્વેમાંથી જેનું બળ વધારે હોય તે ગ્રહની ભૂમીમાં મૃત્યુ સમજવું.

૬ ગ્રહની ભૂમી ગ્રહની રાશિઓ પ્રમાણે જાણવી.

૭ જે ગ્રહને બે રાશિઓ હોય તે ગ્રહની તેના મૂળ ત્રિકોણની રાશિ પ્રમાણે ભૂમી જાણવી.

૮ કોઇ પંડિત ગ્રહોની ભૂમી નીચે પ્રમાણે કહે છેઃ—

સૂર્યનું દેવાલય, ચંદ્રનું અગ્નિ સ્થાન, મંગળનું વિહાર એટલે રમતનું સ્થાન, બુધનું ભંડાર, ગુરૂનું સૂતાનું, શુક્રનું ખેતર અને શનિનું કોતર અથવા ખાડો એવી ભૂમી જાણવી.

જન્મ લગ્ન જેટલી ઘડી ભોગવવાનું બાકી હોય તેટલીવાર મરણ વખતે માણસને બેચેની અથવા બેશુદ્ધિ રહેશે, પણ આ જન્મ લગ્નને પોતાનો સ્વામિ દેખતો હોય તો તે વખત બમણો જાણવો; અને કદી પોતાનો સ્વામિ તથા શૂભ ગ્રહ એમ બંને દેખતા હોય તો આ વખત ૭ ગણો જાણવો.

પાછળ કહેવા પ્રમાણે લગ્ન થકી બાવીશમો દ્દષ્કાણ એટલે આઠમા ભાવનો જે દ્દષ્કાણ હોય તે દ્દષ્કાણ પ્રમાણે મુડદાની વ્યવસ્થા જાણવી, જેમકે આ દ્દષ્કાણ અગ્નિ હોય તો આ શરીરને અગ્નિસંસ્કાર થશે. પાપ ગ્રહની રાશિના દ્દષ્કાણને અગ્નિ દ્દષ્કાણ કહેછે.

આ દ્દષ્કાણ જળનો હોય તો મુડદું જળમાં સડશે. શૂભ ગ્રહના દ્દષ્કાણને જળ દ્દષ્કાણ કહેછે.

મીશ્ર દ્દષ્કાણ હોય તો અગ્નિ અથવા જળમાં આ મુડદાનો નાશ ન થતાં એમનું એમ સૂર્યના તાપથી સૂકાશે. શૂભગ્રહનો દ્દષ્કાણ પાપ ગ્રહ યુક્ત હોય અથવા પાપગ્રહનો દ્દષ્કાણ શૂભ ગ્રહ યુક્ત હોય તેને મીશ્ર દ્દષ્કાણ કહે છે.

કદી આઠમા ભાવમાં સૂર્યાદિ દ્દષ્કાણ હોય તો કુતરાં, શિયાળ, કાગડા વિગેરે આ મુડદાને ખાઇ જશે.

કર્ક રાશિનો પ્રથમ તથા બીજો વૃશ્ચિક રાશિનો પ્રથમ તથા બીજો, અને મીન રાશિનો ત્રીજો એટલા સર્પ દ્દષ્કાણ જાણવા.

આ માણસની પૂર્વ જન્મની કેવી ગતી હતી એટલે કયા લોકમાંથી અહીં જન્મ થયો છે અને મૂવા પછી કેવી ગતી થશે તે વિસ્તારવાળા બીજા શાસ્ત્રો થકી જોવું. અહીંઆં અમે સંક્ષેપમાં કહીએ છીએ.

જન્મકુંડળીમાં સૂર્ય અને ચંદ્ર એ બે ગ્રહોમાંથી જે ગ્રહ બળવાન હોય તે દ્દષ્કાણ કુંડળીમાં જે ગ્રહની રાશિનો હોય તે રાશિના સ્વામિ પ્રમાણે લોક સમજવા. પછી આ ગ્રહના લોકમાંથી આ માણસ આ જન્મમાં પેદા થયો છે એમ જાણવું. આ પ્રમાણે દૃષ્કાણપતિ ગુરૂ હોય તો દેવલોકમાંથી, દૃષ્કાણપતિ ચંદ્ર કે શુક્ર હોય તો પિતૃ લોકમાંથી, સૂર્ય કે મંગળ હોય તો તીરીયક લોકમાંથી, શનિ કે બુધ હોય તો નર્ક લોકમાંથી આવેલો જીવ અહીં જન્મેલો જાણવો.

આ ગ્રહ પોતાની ઉંચ રાશિનો હોય તો પૂર્વ જન્મમાં આ માણસ ઉત્તમ પ્રકારનો હતો, પણ આ ગ્રહ ઊંચ રાશિ ઉપરાંત અને નીચ રાશિની અંદર હોય તો આ માણસ મધ્યમ પ્રકારનો હતો, અને કદી આ ગ્રહ નીચ રાશિનો જન્મ કુંડળીમાં હોય તો નીચ જાતી કે સ્થિતીનો પ્રાણી હતો એમ જાણવું. આ પૂર્વ જન્માંતરની સાબિતીની નિશાનીઓ ધર્મ શાસ્ત્રોમાં કહેલીઓ છે તે નિચે પ્રમાણે:—

જે માણસ આ લોકમાં સ્વર્ગમાંથી આવેલો હોય તે ઓળખવાનાં મૂખ્ય ચાર લક્ષણ છે, તે એ કે આ માણસ પરોપકારી, દાન આપનારો, અને ઉદાર દીલનો હોય, મૂખમાં મધૂર નિષ્કપટી વાણી હોય, દેવ, તીર્થ, શાસ્ત્ર અને સંત લોક ઉપર ભકિતભાવથી આસ્થા હોય, અને નિરાશ્રીત તથા હિતેચ્છુ કે પરમેશ્વરના ભકત લોકોને તૃપ્ત કરનારો હોય છે.

જે માણસ નર્કમાંથી આ સંસારમાં આવેલો છે તે જાણવાની નિશાની એ છે કે આ માણસ અત્યંત ક્રોધી હોય, બીજાને નુકશાન કરનારી અને કઠોર વાણી હોય, દરીદ્રી અને પોતાના તેમજ બીજા માણસ સાથે સહજમાં વેર કરનારો હોય, નીચ પ્રસંગમાં કે વિશ્વાસઘાતમાં કૂશળપણું હોય, તેમજ કુળહિન માણસની કે નીચ માણસની સોબત કે સેવા કરનારો થાય છે.

જે માણસ મનુષ્ય લોકમાંથી અહીં આવેલો હોય તેનાં લક્ષણો નિચે મૂજબ જાણવાં:—

રીતસર મધ્યમ લોભ હોય, નમૃતાવાળો, વિવેકી હોય, દયા અને કોમળપણું હોય, કીર્તિ ઉપજાવનારાં કામ ઉપર રૂચી હોય, અનીતિ કરવા ઉપર જેની અરૂચી હોય, હમેશાં પ્રસન્ન મૂખ હોય, વૈભવ ઉપર પ્રીતિ હોય, શકિત પ્રમાણે ઉપયોગ કરવાની શ્રદ્ધા હોય, મનુષ્યના સમાગમ કરવામાં પ્રીતિ હોય, વિદ્યા અને વિદ્વાન ઉપર શ્રદ્ધા હોય અને વર્ણાશ્રમના ધર્મ ઉપર આસ્થા હોય તો આ માણસ મનુષ્ય લોકમાંથી અહીં આવેલો છે એમ જાણવું.

જે માણસ તીરીયક લોકમાંથી અહીં આવેલો છે તેનાં લક્ષણ નિચે પ્રમા-

ણે જાણવાં.

ઘણો આહાર હોય, અસંતાપી હોય, લાલચુ તથા લોભીઓ હોય, મમતી તથા અયોગ્ય પ્રીતિવાળો હોય, ઘણો લોભી, બહુ ભૂખાળવો અને મૂર્ખ હોય, મતલબી હોય, પોતાનું કામ સાધવાને બીજાના નુકશાનની ગણત્રી ન હોય, કૃતઘ્ની તથા હિંસાવાળો હોય, અસત્ય વર્તણુકવાળો અને બહુ ઉતાવળો હોય, હમેશાં ઉદાસ મોઢાવાળો હોય, પોતાના સ્વાર્થ સાધવાને માન અપમાનનો હિસાબ ન હોય, અવિવેકી ને બીકણ હોય, વર્ણાશ્રમ ઉપર શ્રદ્ધા ન હોય એટલાં લક્ષણવાળો તીરીયક યોનીમાંથી જન્મેલો જાણવો.

આ પ્રમાણે ધર્મશાસ્ત્રોમાં પૂર્વ જન્મ વિષે વિગતવાર લખેલું છે તેમાંથી દાખલા તરીકે ઉપર લખ્યું છે.

જન્મકુંડળીમાં ૬–૭–૮ ભાવમાં અથવા તેમાંના કોઇ ભાવમાં જે ગ્રહ હોય તે ગ્રહના લોકમાં આ માણસ મરણ પછી જશે.

આ પ્રમાણે બે કે તેથી વધારે ગ્રહો રહેલા હોય તો તેમાંથી જે ગ્રહ બળવાન હોય તે પ્રમાણે આવતી ગતીનો લોક જાણવો.

કદી ૬–૮–૧૨ મા ભાવમાં કોઇ ગ્રહ રહેલો ન હોય તો તે ભાવના દૃષ્કાણના પતિ પ્રમાણે આવતો લોક જાણવો. આ પ્રમાણે ત્રણ ગ્રહો દૃષ્કાણ પતિ થશે તેમાંથી બળવાન ગ્રહ પ્રમાણે આવતો લોક સમજવો, પણ જન્મકુંડળીમાં ગુરૂ છઠ્ઠા કે આઠમા ભાવમાં કેંદ્રમાં ઉંચનો હોય તો, અથવા જન્મકુંડળીમાં મીન લગ્ન શૂભગ્રહના નવમાંશનું હોય અને ગુરૂ વગરના બીજા તમામ ગ્રહો નિર્બળ હોય તો આ માણસનો મોક્ષ થશે.

જન્મકુંડળી ઉપરથી મરણ પછીની જેવી રીતે ગતી કહેલીછે તેવીજ રીતે મરણ વખતની કુંડળી ઉપરથી મરણ પછીની ગતી પારખવી. સ્વલ્પ જાતક ગ્રંથમાં પણ આ પ્રમાણે કહે છે, માટે મરણ વખતની કુંડળી ઉપર વધારે આધાર રાખવો.

આ પ્રમાણે માણસોનો ભૂત, વર્તમાન અને ભવિષ્ય અવતાર વિષે જોતિષ શાસ્ત્ર વર્ણન કરે છે. જેમ વર્તમાન જન્મ વિષે આ પુસ્તકમાં અતિ વિસ્તારથી વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે તેમ ભૂત અને ભવિષ્ય જન્મ વિષે પણ એક બીજા જન્માંતરના સંબંધવાળો વિચાર પણ પંડીત પુરૂષોએ જણાવ્યો છે પણ એ વિષે પ્રત્યક્ષ કે દર્શનિક પૂરાવો કે સાબિતી માણસોને મળશે નહિ. વળી તેની ઘણી જરૂર પણ નથી, તેથી ઘણા પંડીતોએ આ બે અવતારની બાબત છોડી દીધીછે અને ફ્કત વર્તમાન જન્મ બાબત ગ્રહણ કીધી છે, પણ કદી કોઇ શ્રદ્ધાવાળા

માણસને તે એ જન્મ જાણવાની ઇચ્છા હોય તો તેમણે કર્મ વિપાક ગ્રંથ તથા સૂર્યાર્ણવ ગ્રંથમાંથી તેમજ ધર્મ શાસ્ત્રના ને સ્મૃતિઓના ગ્રંથમાંથી પોતાની ત્રિકાળની ગતી વિષે ખાત્રી કરી તેમાં ફરમાવેલી સૂચના પ્રમાણે આચરણ કરવું. અમોએ ઘણા પંડીતોના મત પ્રમાણે સંક્ષેપમાં લાગૂ પડતું યથા મતિ વર્ણન કરેલું છે, કેમકે આ યુગમાં અગણિત રોગો અને અનંત નિમિત્તો છે તે સઘળાંનું વિવેચન, ત્રિકાળદર્શી જ્ઞાની સિવાય બીજા કોઇ કરી શકે નહિ, પણ તે સઘળાંનાં મૂળતત્વો સઘળી રીતે મહા મેહેનતે બુદ્ધિને અનુસાર લાગૂ પડતાં આ ગ્રંથમાં દાખલ કરવાને અમે કોઇ રીતની ખામી રાખી નથી.

ભાગ ચોથો.

સ્ત્રીઓના જન્મથી તેઓને ફળ મળવા બાબત.

બૃહજ્જાતક ગ્રંથ ઉપરથી.

૧. પુરૂષના જન્મ વખતે જે જે જોવાય છે તે સ્ત્રીના જન્મ વખતે પણ જોવું, તેમાં તફાવત એટલોજ કે તેમાં **પુરૂષ** શબ્દને બદલે સ્ત્રી એવા શબ્દની યોજના કરવી.

૨. જન્મ વખતના સંવત્સર, ગોળ, અયન, ઋતુ, માસ, પક્ષ, તિથિ, વાર, નક્ષત્ર, યોગ, કરણ અને લગ્ન વિગેરે જે પંચાંગ ફળ પુરૂષના જન્મ વખતે કહેલાં છે તે સઘળાં સ્ત્રીના જન્મ વખતે પણ સમજવાં.

૩. મૂળ અને જેષ્ટા નક્ષત્રોની શાંતીઓ, અમાંસ અને ચૌદશ વિગેરે તિથિઓની શાંતીઓ અને વ્યતિપાત, વૈધૃત વિગેરે દુષ્ટ યોગની શાંતીઓ પણ સ્ત્રીના જન્મમાં લાગૂ હોય તો તે પણ પુરૂષની માફક કરવી.

૪. ઉપર કહેલાં દુષ્ટ નક્ષત્ર વિગેરેમાં સ્ત્રીનો જન્મ હોય તો તેનું ફળ જ્યાં સુધી તે સ્ત્રી પોતાના માબાપને ઘેર રહે ત્યાં સુધી પોતાના માબાપને ફળ અને લગ્ન થયા પછી તે સાસરે જાય એટલે સાસુ સસરાને લાગૂ છે એમ સમજવું.

૫. પુરૂષની જન્મકુંડળીમાં જેવી રીતે રાજ્ય યોગ, નાભસ યોગ, સૂર્ય ચંદ્ર યોગ અને રીષ્ટ યોગ વિગેરે જોવાય છે તેવીજ રીતે સ્ત્રીની જન્મકુંડળીમાં પણ જોવા.

૬. આયુષ્ય અને દશા, અંતરદશા વિગેરે પુરૂષની માફક સ્ત્રીને પણ ઉપજાવવાં.

૭. સારાંશ એ છે કે પુરૂષની માફક સ્ત્રીની પણ જન્મપત્રી એક સરખી રીતે બનાવવી, અને તે બનાવવાનો પ્રકાર કે રીત સરખી છે માટે તેમાં બળા-

બળ, દ્રષ્ટિ અને ષડ્વર્ગ પૂરી રીતે દાખલ કરવાં.

૮ ફક્ત સ્ત્રી પુરૂષના ફળાદિશમાં જે જોવાનો તફાવત છે તેજ અમો અહીંઆં જણાવીએછીએ, તે શિવાય બાકીનો ફળાદિશ ઉપર કહેલી રીતે પુરૂષ પ્રમાણે સમજવો.

૯ સ્ત્રીને જે જે સંભવિત ફળ છે, જેવું કે વસ્ત્ર, અલંકાર વગેરે ધનનું સુખ દુઃખ તો સ્ત્રીને પોતાનેજ કહેવું, તેમજ શરીરની પ્રકૃતિ, ગુણ, સ્વભાવ, લક્ષણ અને ચિન્હ વિગેરે પણ સ્ત્રીને પોતાને લાગૂ પાડવાં.

૧૦ સ્ત્રીઓને જે જે અસંભવિત યોગ છે તેવા યોગનું ફળ તેના સ્વામિને કહેવું, જેવું કે રાજ્ય યોગ વિગેરેનું ફળ સ્ત્રીને અસંભવિત છે કેમકે રાજ્યનો પટ્ટાભિષેક આ દેશમાં સ્ત્રીને થતો નથી માટે તે ફળ તેના પતિને કહેવું, પણ જે દેશમાં સ્ત્રીને પણ રાજ્યાભિષેક કે પટ્ટાભિષેક થાય છે ત્યાં તો સ્ત્રીનેજ કહેવું. આ ઠેકાણે કુળનો, દેશનો અને વખતનો યોગ્ય વિચાર કરીને કહેવું.

૧૧ સુનશફી યોગનું ફળ તો સ્ત્રીને તથા પોતાના પતિને એમ બંનેને લાગૂ પાડવું કેમકે તેવાં ફળ ત્રણ પ્રકારનાં છે. કેટલાંક ફળ તો ફક્ત સ્ત્રીને, કેટલાંક તેના પતિને, અને કેટલાંક તે સ્ત્રી પુરૂષ બંનેને લાગૂ પડતાં છે માટે તે વિષે યોગ્ય વિચાર કરી કહેવું.

૧૨ આ ઠેકાણે કોઇ આચાર્ય એમ કહેછે કે સ્ત્રીની જન્મકુંડળીનાં તમામ સુખ દુઃખ દેનારાં ફળો તેના પતિને લાગૂ પાડવાં, કારણ કે સ્ત્રીઓને તેના પતિના સુખે સુખ અને દુઃખે દુઃખ હોય છે, પણ આ વિચાર સર્વે આચાર્યો માન્ય રાખતા નથી, પણ ઉપર કલમ ૧૧ માં કહ્યા પ્રમાણે સર્વે પંડીતો માન્ય કરેછે.

૧૩ સ્ત્રીની જન્મકુંડળીના આઠમા ભાવ ઉપરથી તેના પતિનું રીષ્ટ કહેવું તે અમો આગળ જણાવીશું.

૧૪ સ્ત્રીના શરીર સંબંધી જેની જન્મકુંડળીના લગ્ન અને ચંદ્ર ઉપરથી સુખ દુઃખ જોવું તે પણ અમો આગળ જણાવીશું.

૧૫ સ્ત્રીઓના સૌભાગ્ય વિષે તથા તેના પતિના સુખ દુઃખ વિષે અને લક્ષણ વિષે સ્ત્રીની જન્મકુંડળીના સાતમા ભાવ ઉપરથી તેના બળાબળના આધાર ઉપરથી જોવું તે પણ અમો આગળ જણાવીશું.

૧૬ સ્ત્રીની જન્મકુંડળીમાં લગ્ન અને ચંદ્ર એ બંને એકી રાશિના હોય તો આ સ્ત્રી ખરેખરી સ્ત્રીના સ્વભાવવાળી હોય છે એટલે શાસ્ત્રોમાં સાધારણ રીતે સ્ત્રીઓના સ્વભાવનું વર્ણન કરેલું છે તેવા લક્ષણની આ સ્ત્રી હોય છે, પણ આ બંને લગ્ન અને ચંદ્ર ઉપર શુભગ્રહની દૃષ્ટિ હોય તો આ સ્ત્રી ઘણાં સારાં લક્ષ

ણુ અને ઘરેણાંથી શોભીતી થાયછે, મતલબ કે તે પતિવ્રતા અને વૈભવવાળી હોયછે.

૧૭ પણ આ લગ્ન અને ચંદ્ર એકી રાશિના હોય તો પુરૂષના આકાર અને પુરૂષના સ્વભાવવાળી આ સ્ત્રી હોય છે; પણ જો આ લગ્ન અને ચંદ્ર એ બંને ઉપર પાપગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય તો પાપ લક્ષણવાળી અને સારા ગુણ વગરની દુષ્ટ સ્વભાવની જાણવી. લગ્ન પ્રમાણે લગ્નના નવમાંશની રાશથી પણ કોઇ ઉપર પ્રમાણે કહે છે.

૧૮. જે ઠેકાણે ગ્રહની દ્રષ્ટિનું જણાવેલું હોય તે ઠેકાણે તે ગ્રહનો સમાગમ પણ લાગૂ પાડવો એ અનુમાનથી સમજી લેવું.

૧૯. કદી લગ્ન અને ચંદ્ર એ બેમાંથી એક એકી રાશિમાં હોય અને બીજો બેકી રાશિમાં હોય તો સ્ત્રી અને પુરૂષના એમ મીશ્ર આકાર અને ગુણવાળી સ્ત્રીને સમજવી. તેમજ એકની સાથે શૂભગ્રહ હોય અને બીજાની સાથે પાપગ્રહ હોય તો તે સ્ત્રી સારા અને નઠારા એમ મીશ્ર આચરણવાળી જાણવી; તેમજ એકને શૂભગ્રહ દેખતો હોય અને બીજાને પાપગ્રહ દેખતો હોય તોપણ મીશ્ર સ્વરૂપ ને ગુણવાળી જાણવી. આ પ્રમાણે એકની સાથે શૂભગ્રહ બેઠો હોય અને બીજાને પાપગ્રહ દેખતો હોય અથવા એક ભેગો પાપગ્રહ હોય અને બીજાને શૂભગ્રહ દેખતો હોય તોપણ ઉપર પ્રમાણે મધ્યમ રૂપ ગુણવાળી સ્ત્રી કહેવી.

૨૦. સ્ત્રીની જન્મકુંડળીમાં મેષ કે વૃશ્ચિક રાશિનું લગ્ન હોય અથવા ચંદ્ર હોય તેમનાં ત્રીશાંશનું ફળ નીચે પ્રમાણેઃ—

૧. ઉપર પ્રમાણે જન્મકુંડળીમાં મંગળની રાશિનું લગ્ન અથવા ચંદ્ર હોય અને ત્રીશાંશ કુંડળીમાં પણ તે બંને મંગળના ઘરના હોય તો ન્હાનપણમાંજ આ કન્યા ખરાબ લક્ષણ શીખે.
૨. જન્મકુંડળીમાં એ બંને મંગળના ઘરના હોય અને ત્રીશાંશ કુંડળીમાં શનિના ઘરના હોય તો સેવા અથવા નોકરી કરનારી આ સ્ત્રી થાય છે.
૩. જન્મકુંડળીમાં આ બંને મંગળની રાશિના હોય પણ ત્રીશાંશમાં ગુરૂની રાશિના હોય તો આ સ્ત્રી સારા આચરણવાળી અને સમજુ થાયછે.
૪. જન્મકુંડળીમાં મંગળના ઘરના, પણ ત્રીશાંશ કુંડળીમાં એ બંને બુધની રાશિના હોય તો સ્ત્રી ચરિત્રમાં કુશળ હોય છે.
૫. જન્મકુંડળીમાં લગ્ન અથવા ચંદ્ર મંગળની રાશિના હોય પણ ત્રીશાંશ કુંડળીમાં શુક્રની વરખ કે તુળા રાશિના હોય તો નઠારા ચરીત્રવાળી આ સ્ત્રી થાય છે.

આ પ્રમાણે ત્રીશાંશ ફળ હમેશાં ગુણને માટે જોવું.

૨૧. જન્મકુંડળીમાં શુક્રની રાશિ એટલે વરખ કે તુળ રાશિનું લગ્ન અથવા ચંદ્ર હોય તેના ત્રીશાંશનું ફળ નિચે પ્રમાણે સમજવું.

૧. જન્મકુંડળીમાં લગ્ન અથવા ચંદ્ર શુક્રની રાશિના હોય અને ત્રીશાંશ કુંડળીમાં મંગળની રાશિના હોય તો ક્રૂર એટલે દુષ્ટ આચરણવાળી સ્ત્રી જાણવી.
૨. અને તેઓ ત્રીશાંશમાં શનિની રાશિના હોય તો એક વખત પરણ્યા છતાં બીજા પુરૂષની સ્ત્રી થાય એટલે નાતરૂં કરે.
૩. ગુરૂની રાશિના ત્રીશાંશ કુંડળીમાં હોય તો આ સ્ત્રી ગુણવાળી અને સારાં લક્ષણવાળી થાય છે.
૪. ત્રીશાંશમાં બુધની રાશિના હોય તો કળામાં કુશળ આ સ્ત્રી થાયછે એટલે ગાયન કરવામાં, વાજીંત્ર વગાડવામાં, નાચવામાં અને ચીત્રકળામાં કુશળ થાય છે.
૫. ત્રીશાંશમાં શુક્રની રાશિના હોય તો સારા ગુણથી કીર્તિ મેળવનારી સ્ત્રી થાય છે.

૨૨. જન્મકુંડળીમાં બુધની રાશિ એટલે મિથુન કે કન્યા રાશિનું લગ્ન અથવા ચંદ્ર હોય તેના ત્રીશાંશનું ફળ નિચે મૂજબ:—

૧. ત્રીશાંશ કુંડળીમાં મંગળની રાશિના હોય તો કપટી એટલે કપટવાળી સ્ત્રી થાય છે.
૨. ત્રીશાંશ કુંડળીમાં શનિની રાશિમાં હોય તો આ સ્ત્રી સ્ત્રીપણામાં ન હોય એટલે જેમ પુરૂષ નપુંસક હોય છે તેમ આ સ્ત્રી પણ પવઇ હોય છે.
૩. ત્રીશાંશ કુંડળીમાં ગુરૂની રાશિમાં હોય તો સારા ગુણવાળી આ સ્ત્રી થાયછે.
૪. ત્રીશાંશકુંડળીમાં બુધની રાશિમાં હોય તો ઘણા ગુણવાળી આ સ્ત્રી થાયછે.
૫. ત્રીશાંશકુંડળીમાં શુક્રની રાશિમાં હોય તો વ્યભિચારીણી અથવા ગુણકા થાય છે.

૨૩. કર્કરાશિનું જન્મકુંડળીમાં લગ્ન અથવા ચંદ્ર હોય તો તેના ત્રીશાંશનું ફળ નિચે પ્રમાણે:—

૧. જન્મકુંડળીમાં લગ્ન અથવા ચંદ્ર કર્ક રાશિના હોય અને ત્રીશાંશ કુંડળીમાં તે મંગળની રાશિના હોય તો સ્વતંત્ર મિજાજની અથવા સ્વતંત્ર રીતે કામકાજ કરનારી થાય છે.
૨. ત્રીશાંશમાં શનિની રાશિના હોય તો પોતાના સ્વામિને મારી નાંખનારી આ સ્ત્રી થાય છે.
૩. ત્રીશાંશમાં ગુરૂની રાશિના હોય તો ઘણા ગુણવાળી સ્ત્રી જાણવી.

૪. ત્રીશાંશમાં બુધની રાશિના હોય તો આ સ્ત્રી શીલ્પકળામાં કુશળ થાયછે.

૫. ત્રીશાંશ કુંડળીમાં શુક્રની રાશિના હોય તો નઠારા આચરણ કે લક્ષણવાળી આ સ્ત્રી જાણવી.

૨૪. જન્મકુંડળીમાં સિંહ રાશિમાં લગ્ન અથવા ચંદ્ર હોય તેના ત્રીશાંશનું ફળ નિચે પ્રમાણે જાણવું.

૧. ત્રીશાંશમાં મંગળની રાશિના એ બંને હોય તો પુરૂષના જેવા આચરણવાળી એટલે પુરૂષના જેવા રીવાજ કે વૈભવવાળી તથા બહુ વાચાળ સ્ત્રી થાય છે.

૨. ત્રીશાંશમાં શનિની રાશિના હોય તો વ્યભિચારીણી આ સ્ત્રી થાય છે.

૩. ત્રીશાંશમાં ગુરૂની રાશિના હોય તો આ સ્ત્રી રાજાની સ્ત્રી થાય છે.

૪. ત્રીશાંશમાં બુધની રાશિના હોય તો પુરૂષના સ્વભાવવાળી સ્ત્રી થાય છે.

૫. ત્રીશાંશમાં શુક્રની રાશિના હોય તો નીચ પુરૂષ સાથે પણ વ્યભિચાર કરનારી આ સ્ત્રી થાય છે.

૨૫. જન્મકુંડળીમાં ગુરૂની રાશિ એટલે ધન કે મીન રાશિનું લગ્ન અથવા ચંદ્ર હોય તેમના ત્રીશાંશનું ફળ નિચે પ્રમાણે સમજવું.

૧. એ બે ત્રીશાંશ કુંડળીમાં મંગળની રાશિના હોય તો ઘણા ગુણવાળી સ્ત્રી સમજવી.

૨. ત્રીશાંશમાં શનિની રાશિમાં હોય તો ઉતાવળી ચાલવાળી સ્ત્રી જાણવી.

૩. ત્રીશાંશમાં ગુરૂની રાશિમાં હોય તો ઘણા ગુણવાળી સ્ત્રી જાણવી.

૪. ત્રીશાંશમાં બુધની રાશિમાં હોય તો વિજ્ઞાનવાળી અથવા આશ્ચર્યવાળી સ્ત્રી સમજવી.

૫. ત્રીશાંશમાં શુક્રની રાશિમાં હોય તો ખરાબ લક્ષણવાળી સ્ત્રી જાણવી.

૨૬. જન્મકુંડળીમાં શનિની એટલે મકર કે કુંભ રાશિનું લગ્ન અથવા ચંદ્ર હોય તેમના ત્રીશાંશનું ફળ નિચે પ્રમાણેઃ—

૧. ત્રીશાંશ કુંડળીમાં તે બંનેની મંગળની રાશિ હોય તો આ સ્ત્રી દાસી થાયછે.

૨. ત્રીશાંશમાં શનિની રાશિના હોય તો નીચ માણસ સાથે વ્યભિચાર કરનારી સ્ત્રી જાણવી.

૩. ત્રીશાંશમાં ગુરૂની રાશિના હોય તો પતિવ્રતા સ્ત્રી જાણવી.

૪. ત્રીશાંશમાં બુધની રાશિના હોય તો આ સ્ત્રી નઠારી જાણવી.

૫. ત્રીશાંશ કુંડળીમાં તે બંને શુક્રની રાશિના હોય તો પ્રજા વગરની વાંઝણી આ સ્ત્રી જાણવી.

૨૭ જન્મકુંડળીમાં કોઇ પણ એક ગ્રહની રાશિમાં જન્મ લગ્ન તથા ચંદ્ર હોય અને ત્રીશાંશ કુંડળીમાં પણ કોઇ પણ એક ગ્રહની રાશિમાં લગ્ન તથા ચંદ્ર હોય તેમનું ફળ ઉપર પ્રમાણે પુરેપુરૂં સમજવું, પણ જન્મકુંડળીમાં લગ્ન તથા ચંદ્ર એક ગ્રહની રાશિમાં હોય અને ત્રીશાંશ કુંડળીમાં લગ્ન તથા ચંદ્ર જૂદા જૂદા ગ્રહની રાશિમાં હોય અથવા જન્મકુંડળીમાં જૂદા જૂદા ગ્રહની રાશિમાં લગ્ન તથા ચંદ્ર હોય, પણ ત્રીશાંશ કુંડળીમાં કોઇ પણ એક ગ્રહની રાશિમાં હોય અથવા જન્મકુંડળીમાં લગ્ન તથા ચંદ્ર જૂદા જૂદા ગ્રહની રાશિમાં હોય અને ત્રીશાંશ કુંડળીમાં પણ લગ્ન અને ચંદ્ર જૂદા જૂદા ગ્રહની રાશિમાં હોય તો જન્મકુંડળીમાં લગ્ન અને ચંદ્ર એ બેમાં જે બળવાન હોય તે એકજના આધારથી ઉપર લખેલું ત્રીશાંશનું ફળ સમજવું અને બાકી છોડી દેવું. આ ત્રીશાંશ ફળ પ્રમાણે સ્ત્રીના ગુણ તથા લક્ષણ પરીક્ષા કરીને કહેવા.

૨૮. સ્ત્રીની નવમાંશ કુંડળીમાં શનિની રાશિમાં શુક્ર હોય અને શુક્રની રાશિમાં શનિ હોય તેમજ એ બે ગ્રહો જન્મકુંડળીમાં એક બીજાને દેખતા હોય તો, અથવા જન્મકુંડળીનું લગ્ન શુક્રની રાશિનું હોય અને નવમાંશ કુંડળીમાં કુંભ લગ્ન હોય તો આ સ્ત્રી પુરૂષાકારવાળી બીજી સ્ત્રીથી પોતાના વીશયની શાંતી કરશે.

૨૯. સ્ત્રીની જન્મકુંડળીમાં લગ્ન તથા ચંદ્રથકી સાતમા ભાવમાં કોઇ પણ ગ્રહ રેહેલો ન હોય, તેમજ સાતમો ભાવ નિર્બળ હોય અને તેને કોઇ પણ શુભ ગ્રહનો સમાગમ કે દ્રષ્ટિ ન હોય તો આ સ્ત્રીનો સ્વામિ નઠારી ચાલનો તથા અપલક્ષણવાળો જાણવો.

૩૦. સ્ત્રીની જન્મકુંડળીમાં લગ્ન અથવા ચંદ્ર થકી સાતમા ભાવમાં બુધ કે શનિ રહેલો હોય તો આ સ્ત્રીનો પતી નપુંસક હોય છે.

૩૧. સ્ત્રીની જન્મકુંડળીમાં લગ્ન થકી તથા ચંદ્ર થકી સાતમા ભાવમાં ચર રાશિ હોય તો આ સ્ત્રીનો પતી હમેશાં મુસાફરી કરનારો જાણવો; પણ જો સ્થિર રાશિમાં હોય તો તેનો પતી હમેશાં ઘેર રહેનારો સમજવો; તેમજ જો કદી દ્વિસ્વભાવ રાશિ હોય તો કેટલીક વખત મુસાફરી કરનારો તથા કેટલીક વખત ઘેર રહેનારો સમજવો. તેમજ સાતમા ભાવનો પતી નવમાંશ કુંડળીમાં ચર, સ્થિર, કે દ્વિસ્વભાવ રાશિનો હોય તો તે ઉપરથી પણ આ મૂજબ જોવાય છે.

૩૨. જ્યાં જ્યાં લગ્ન તથા ચંદ્ર થકી ભાવની ગણત્રી કહેલી છે તે ઠેકાણે એ બંનેથી સંભવ હોય તો એ બંને થકી ફળાદિશ જોવો, પણ બંનેથી જોવાનો અસંભવ હોય તો એ બંનેમાં જે બળવાન હોય તે એક થકીજ ફળાદિશ જોવો, આ પ્રમાણે આગળ પણ વિચાર કરવો.

૩૩. સ્ત્રીની જન્મકુંડળીમાં સાતમા ભાવમાં સૂર્ય હોય તો આ સ્ત્રી ને તેનો પતી ત્યાગ કરે છે. સાતમે મંગળ હોય અને તેને પાપગ્રહો દેખતા હોય તો આ સ્ત્રી બાળપણુમાં વિધવા થાય છે; કદી સાતમે શનિ હોય અને તેને પાપગ્રહો દેખતા હોય તો આ સ્ત્રી લાંબી મૂદત સૂધી કુંવારી રહે છે અથવા કુંવારીને કુંવારીજ વૃદ્ધ અવસ્થાને પહોંચે છે. આ યોગમાં પણ લગ્ન અને ચંદ્ર એ બેમાં જે બળવાન હોય તેથી સાતમા ભાવની કલ્પના કરવી.

૩૪. એક એક પાપગ્રહ સાતમે રહેલો હોય તેનું ફળ ઉપર કલમ ૩૩ માં કહેલું છે પણ કદી સાતમે ઘણા પાપગ્રહ રહેલા હોય તો તે દરેક ગ્રહનું ફળ ન જોતાં તે સ્ત્રીને વિધવા કહેવી.

૩૫. સાતમે ભાવે શૂભ તથા પાપગ્રહો એમ બંને પ્રકારના ઘણા ગ્રહો રહેલા હોય તો આ સ્ત્રી પોતાના પરણેલા સ્વામિને છોડીને બીજા પુરૂષના ઘરમાં સ્ત્રી તરીકે રહેશે.

૩૬. સાતમે ભાવે કોઇ પણ પાપગ્રહ નિર્બળ થઇને રહેલો હોય અને તેને શૂભગ્રહ દેખતો હોય તો તેને તેનો સ્વામિ ત્યાગ કરે છે.

૩૭. નવમાંશ કુંડળીમાં શુક્રની રાશિમાં મંગળ હોય અને મંગળની રાશિમાં શુક્ર હોય તો આ સ્ત્રી વ્યભિચારીણી થાય છે.

૩૮. જન્મકુંડળીમાં સાતમા ભાવમાં ચંદ્રની સાથે શુક્ર અને મંગળ રહેલા હોય તો આ સ્ત્રી પોતાના સ્વામિની રજાથી પર પૂરૂષ સાથે વ્યભિચાર કરશે. આ વ્યભિચાર આ સ્ત્રી પોતાના સ્વતંત્રપણાથી કરશે નહીં.

૩૯. શનિ કે મંગળની રાશિનું લગ્ન હોય અને ત્યાં ચંદ્ર તથા શુક્ર રહેલા હોય, વળી તેમને પાપગ્રહો દેખતા હોય તો આ સ્ત્રી અને તેમની મા એ બંને જણા વ્યભિચારી હોયછે, તેમજ આ સ્ત્રીને તેની મા ઉપર હાજરરહીવ્યભિચારકરાવેછે

૪૦. સાતમા ભાવનો નવમાંશ ગણતાં મંગળની રાશિનો નવમાંશ આવે અને આ નવમાંશની રાશિને જન્મકુંડળીમાં શનિ દેખતો હોય તો આ સ્ત્રીની યોનીમાં હમેશાં રોગ હોયછે.

૪૧. સાતમા ભાવનો નવમાંશ ગણતાં શૂભગ્રહની રાશિનો આવે તો, અથવા આ નવમાંશની રાશિને જન્મકુંડળીમાં શૂભગ્રહ દેખતા હોય તો તે સ્ત્રી પોતાના પતિને અતિ પ્રીય હોય છે.

૪૨. જન્મકુંડળીમાં સાતમે ભાવે કોઇ ગ્રહ રહેલો હોય નહિ તો તે સ્ત્રીના સ્વામિ સંબંધી હકીકત નિચે મૂજબ જાણવી:—

૧. સાતમા ભાવમાં શનિની રાશિ અને શનિની રાશિનો નવમાંશ હોય તો આ સ્ત્રીને વૃદ્ધ અને મૂરખ સ્વામિ મળશે.

૨. સાતમા ભાવમાં મંગળની રાશિ અને મંગળની રાશિનો નવમાંશ હોય તો આ સ્ત્રીને ક્રોધી અને ઘણી સ્ત્રીઓ ઉપર ચપળ મનવાળો સ્વામિ મળશે.

૩. સાતમા ભાવમાં શુક્રની રાશિ અને શુક્રની રાશિનો નવમાંશ હોય તો આ સ્ત્રીને અતિ સુંદર, રૂપવાળો, ભાગ્યશાળી અને પોતાના ઉપર પ્રીતિ રાખનારો પતી મળશે.

૪. સાતમા ભાવમાં બુધની રાશિ અને બુધની રાશિનો નવમાંશ હોય તો આ સ્ત્રીને વિદ્વાન, ચતુર અને હમેશાં પોતાના કામમાં ઝીણી નજર રાખનારો સ્વામિ મળશે.

૫. સાતમા ભાવમાં કર્ક રાશિ અને કર્ક રાશિનો નવમાંશ હોય તો આ સ્ત્રીને ઘણા વિષયવાળો, કામાતુર અને કોમળ અથવા નાજૂક પ્રકૃતિવાળો સ્વામિ મળશે.

૬. સાતમા ભાવમાં ગુરૂની રાશિ કે ગુરૂની રાશિનો નવમાંશ હોય તો આ સ્ત્રીને ગુણવાન, જીતેંદ્રીય અને ઉદાર મનનો સ્વામિ મળશે.

૭. સાતમા ભાવમાં સિંહ રાશિનો નવમાંશ હોય તો આ સ્ત્રીને અતિ કોમળ મનનો, ઘણા વ્યાપાર કે કામ કરનારો અને વિષય કરવાની શકિતવાળો સ્વામિ મળશે.

૪૩. સાતમા ભાવમાં જે ગ્રહની રાશિ હોય તેજ ગ્રહનો નવમાંશ હોય તો તેનું ફળ ઉપર વર્ણન કરેલું છે તે ખરેખરૂં સમજવું, પણ જૂદા ગ્રહની રાશિ અને જૂદા ગ્રહનો નવમાંશ હોય તો તે બેમાં જે બળવાન હોય તેના સ્વામિ પ્રમાણે તે સ્ત્રીને સ્વામિ ઉપરની કલમમાં લખ્યા પ્રમાણે મળશે એ વિચાર કરીને કહેવું.

૪૪. જે સ્ત્રીની જન્મ કુંડળીમાં લગ્ને ચંદ્ર અને શુક્ર રહેલા હોય તો આ સ્ત્રી ઇર્ષાવાળી તથા સુખની ઇચ્છાવાળી હોય છે; ચંદ્ર અને બુધ એ બે ગ્રહો લગ્ને હોય તો કળામાં કુશળ અને તે કળાથી ઉપજેલા સુખવાળી હોયછે, વળી તે ગુણવાન પણ હોય છે. શુક્ર અને બુધ એ બે લગ્ને હોય તો આ સ્ત્રી સુંદર રૂપવાળી, ભાગ્યશાળી, પોતાના સ્વામિને અતિપ્રીય અને કળામાં કુશળ હોય છે; ચંદ્ર અને ગુરૂ લગ્ને હોય તો આ સ્ત્રી ભાગ્યશાળી અને વૈભવી હોય છે; શુક્ર, બુધ અને ચંદ્ર એ ત્રણ ગ્રહો લગ્નમાં રહેલા હોય તો ઘણા સુખ અને ગુણવાળી, તથા ઘણા ધનવાળી આ સ્ત્રી હોય છે; તેમજ બુધ, ગુરૂ અને શુક્ર એ ત્રણ ગ્રહો લગ્નમાં રહેલા હોય તોપણ આ સ્ત્રી ઘણા સુખ, ધન અને ગુણવાળી હોયછે.

૪૫. સ્ત્રીની જન્મ કુંડળીમાં આઠમા ભાવમાં કોઈ પાપગ્રહ હોય તો આ

સ્ત્રી વિધવા થશે, અને તે આઠમા ભાવનો સ્વામિ નવમાંશ કુંડળીમાં જે ગ્રહની રાશિમાં હશે તે ગ્રહની દશા અંતર દશામાં અથવા આઠમા ભાવમાં સ્વામિની દશા અંતર દશામાં અથવા આઠમા ભાવે બેઠેલા પાપગ્રહની દશા અંતરદશામાં આ સ્ત્રી વિધવા થશે.

૪૬. જે સ્ત્રીની જન્મ કુંડળીમાં આઠમા ભાવમાં કોઈ પાપગ્રહ હશે પણ કોઈ શુભગ્રહ બીજા એટલે ધન ભાવમાં હશે તો આ સ્ત્રી પોતાના સ્વામિની પછી થોડા વખતમાં મૃત્યુ પામશે એટલે ઘણી મુદત વિધવાપણું ભોગવશે નહિ.

૪૭. જે સ્ત્રીના જન્મ કુંડળીમાં કન્યા, વૃશ્ચિક, વરખ અને સિંહ એ ચાર રાશિમાંની કોઇ પણ રાશિમાં ચંદ્ર હશે તો આ સ્ત્રીને સ્વલ્પ પુત્ર એટલે એકાદ પુત્ર થશે તેમજ થોડી પ્રજા થશે.

૪૮. સ્ત્રીની જન્મ કુંડળીમાં શનિ મધ્યમ બળી હોય, ચંદ્ર, શુક્ર અને બુધ નિર્બળ હોય, અને સૂર્ય, મંગળ તથા ગુરૂ બળવાન હોય અને ગમે તે ભાવે તે સર્વે ગ્રહો રહેલા હોય પણ લગ્નમાં વિશમ રાશિ હોય તો આ સ્ત્રી ઘણા પુરૂષવાળી સમજવી.

૪૯. સ્ત્રીની જન્મ કુંડળીમાં ગુરૂ, મંગળ, શુક્ર અને બુધ એ સર્વે બળવાન થઇ ગમે તે ઠેકાણે બેઠા હોય પણ લગ્નમાં સમ રાશિ હોય તો આ સ્ત્રી ઘણી કીર્તિવાળી, ઘણા શાસ્ત્રોમાં કુશળ અને મોક્ષના સાધનમાં કુશળ જાણવી.

૫૦. સ્ત્રીની જન્મ કુંડળીમાં ચંદ્ર થકી દશમા સ્થાનમાં સૂર્ય અને ચોથા સ્થાનમાં મંગળ હોય તો આ સ્ત્રીનું ઉંચે ઠેકાણેથી પડવાથી મૃત્યુ થશે.

૫૧. ચંદ્ર થકી બીજે મંગળ, સાતમે બુધ અને ચોથે શનિ હોય તો આ સ્ત્રીનું કુવામાં પડવાથી મૃત્યુ થશે.

૫૨. જન્મ કુંડળીમાં કન્યા રાશિના સૂર્ય અને ચંદ્ર હોય અને તેમને પાપગ્રહો દેખતા હોય કે તેમની સાથે રહેલા હોય તો આ સ્ત્રીનું બંધનથી મર્ણ થશે.

૫૩. દ્વિસ્વભાવ રાશિના લગ્નમાં સૂર્ય અને ચંદ્ર પાપગ્રહની દ્રષ્ટિ કે સમાગમવાળા હોય તો પાણીમાં પોતાની મેળે આ સ્ત્રી બુડશે.

૫૪. જન્મકુંડળીમાં કર્ક રાશિનો શનિ હોય અને મકર રાશિનો ચંદ્ર હોય તો આ સ્ત્રી જળંદરના રોગથી મૃત્યુ પામશે.

૫૫. જન્મકુંડળીમાં મંગળની રાશિનો ચંદ્ર હોય અને તેને પાપગ્રહની કર્તરી હોય તો આ સ્ત્રીનું શસ્ત્ર થકી કે અગ્નિ થકી મૃત્યુ થશે.

૫૬. લગ્નમાં કે સાતમા ભાવમાં જે જે ગ્રહનું નેષ્ટ ફળ જે પ્રથમ કહેવામાં આવ્યું છે, પણ જો તે ગ્રહ પોતાની રાશિનો કે ઉંચનો કે પોતાના નવ-

માંશનો હોય, તેમજ તેને બળવાન શુભગ્રહનો સમાગમ કે દ્રષ્ટિ હોય તો આ ગ્રહ નેષ્ટ ફળ આપશે નહિ એ ધ્યાનમાં રાખવું. આ નિયમ ત્રીશાંશ ફળને પણ લાગુ છે. ત્રીશાંશ પતી નિર્બળ હશે તો કહેલા ત્રીશાંશ ફળમાં જરા ઘટાડો કરશે.

૫૭. લગ્નમાં પાપગ્રહ હોય અને સાતમે પાપગ્રહ હોય, તેમાં પણ ઘણું કરીને મંગળ હોય તો આ સ્ત્રી વિધવા થશે, તેમજ લગ્નમાં ચંદ્ર હોય અને સાતમે મંગળ હોય તોપણ આ સ્ત્રી વિધવા થશે.

૫૮. જન્મકુંડળીમાં છઠ્ઠે કે આઠમે ચંદ્ર હોય તો આ સ્ત્રીના પતીને શરીરે રીષ્ટ અથવા નેષ્ટ ફળ થાય, અથવા તે વિધવા થાય.

૫૯. જન્મકુંડળીમાં ૧-૪-૭-૮-૧૨ મા ભાવમાં મંગળ હોય તો આ સ્ત્રી વિધવા થશે અથવા પતીથી દુઃખ પામશે.

૬૦. પાંચમા ભાવ ઉપરથી સંતાન બાબત જોવું.

૬૧. કોઇ પાપગ્રહ નીચનો પાંચમા ભાવમાં રહેલો હોય અને તેને તેનો કોઇ શત્રુ ગ્રહ દેખતો હોય તો આ સ્ત્રીને પ્રજા જીવે નહિ, અથવા તે વ્યભિચારીણી થાય છે.

૬૨. સ્ત્રીઓને શુક્ર થકી સાસુનું, સૂર્ય થકી સસરાનું, લગ્ન થકી શરીરનું, ચંદ્ર થકી મનનું, સાતમા ભાવથી અથવા સાતમા ભાવના સ્વામિથી સ્ત્રીના પતીનું સુખ દુઃખ જોવું.

૬૩. બીજ, સાતમ અને બારસ એ તીથિઓમાં અસ્લેષા, કૃતિકા, અને સતભિષા એ નક્ષત્રો હોય તથા રવિવાર, મંગળવાર કે શનિવાર હોય એવા આ યોગમાં જે બાળકી જન્મે છે તેને વિશ કન્યા કહે છે.

૬૪. રવિવાર, બારશ અને શતભિશા નક્ષત્ર હોય, મંગળવાર, સાતમ અને વિશાખા નક્ષત્ર હોય, શનિવાર, બીજ અને અસ્લેશા નક્ષત્ર હોય અને તેમાં કોઇ બાળકી જન્મે તો તેને વિશ કન્યા કહે છે.

૬૫. સ્ત્રીની જન્મકુંડળીમાં લગ્ને બે શુભગ્રહો શત્રગ્રહની રાશિના હોય અથવા લગ્ને એક પાપગ્રહ શત્રુગ્રહની રાશિનો હોય તો આ કન્યાને વિશકન્યા જાણવી.

૬૬. જન્મકુંડળીમાં લગ્ને શનિ, પાંચમે સૂર્ય, અને નવમે ભાવે મંગળ હોય તોપણ આ સ્ત્રીને વિશકન્યા જાણવી.

૬૭. વિશકન્યા નિર્ભાગી જાણવી. જે ઠેકાણે રહે તે ઠેકાણે દુઃખ દે તથા દુઃખ ભોગવેછે, વિધવા થાય છે, અથવા વ્યભિચારીણી થાય કે સંતાનના દુઃખવાળી થાય છે. આવી સ્ત્રીને લોકો છપરપગી કહે છે એટલે નઠારાં પગલાંની કહે છે.

૬૮. જે સ્ત્રી મૂળ નક્ષત્રના પ્રથમના ત્રણ પાયામાં જન્મે તો તે સ્ત્રી તેના

સસરાને મારે છે, અસ્લેશા નક્ષત્રના છેલ્લા ત્રણ પાયામાં જન્મે તો પોતાની સાસુને મારે છે, જેષ્ટા નક્ષત્રના છેલ્લા પાયામાં જન્મે તો પોતાના જેઠને મારેછે, અને વિશાખા નક્ષત્રના છેલ્લા પાયામાં જન્મે તો પોતાના દીયરને મારેછે.

૬૯. આ યોગમાં જન્મેલી કન્યાને પરણાવતાં પેહેલાં તેની ધર્મ શાસ્ત્રની આજ્ઞા પ્રમાણે શાંતી કરી પછી પરણાવવી.

૭૦. લગ્ન થકી અથવા ચંદ્ર થકી સાતમા ભાવનો સ્વામિ સ્વગ્રહનો થઇને રહેલો હોય અથવા કોઇ શુભગ્રહ બળવાન થઈને રહેલો હોય તો વિશ કન્યાનો દોષ નાશ થાય છે.

૭૧. નિચેના યોગો વિધવાપણાના દોષને નાશ કરે છેઃ—

૧. લગ્નનો સ્વામિ લગ્નમાં અને સાતમા ભાવનો સ્વામિ સાતમે હોય તો.

૨. લગ્નનો સ્વામિ સાતમે અને સાતમાનો સ્વામિ લગ્ને હોય તો.

૩. લગ્નનો સ્વામિ લગ્નમાં અને સાતમાનો સ્વામિ પણ લગ્ને હોય તો.

૪. લગ્નનો સ્વામિ સાતમે અને સાતમાનો સ્વામિ પણ સાતમે હોય તો.

૭૨. ઉપરના ચાર યોગોમાં કોઈ પાપગ્રહની દ્રષ્ટિ કે સમાગમ ન હોય પણ શુભગ્રહની દ્રષ્ટિ કે સમાગમ હોય તો એ યોગ વિશ કન્યાના દોષને તથા વિધવાપણાના દોષને નાશ કરેછે.

૭૩. પાંચમો ભાવ તથા પાંચમા ભાવનો સ્વામિ બળવાન હોય તો આ સ્ત્રી સુંદર પુત્રવાળી તથા તેના વૈભવવાળી થશે.

૮૪. નવમો ભાવ તથા નવમા ભાવનો સ્વામિ બળવાન હોય, તેમજ ધન ભાવ તથા ધન ભાવનો સ્વામિ બળવાન હોય તો આ સ્ત્રી ભાગ્યશાળી અને વૈભવી થશે.

૭૫. લગ્ન તથા લગ્નેશ અને ચંદ્ર બળવાન હશે તો આ સ્ત્રી ઇંદ્રની પરી જેવી રૂપવાળી થશે.

૭૬. આઠમા તથા નવમા ભાવમાં તેમજ અગીયારમા ભાવમાં પાપગ્રહો હોય તો આ સ્ત્રી સંતાનના કષ્ટવાળી થશે.

૭૭. લગ્નનો સ્વામિ તથા લગ્નના નવમાંશનો સ્વામિ શુભગ્રહ અને બળવાન હશે તો આ સ્ત્રી નિખાલસ દીલની થશે.

૭૮. લગ્નનો સ્વામિ તથા લગ્નના નવમાંશનો સ્વામિ પાપગ્રહ હશે કે નિર્બળ હશે તો આ સ્ત્રી કપટી તથા નીચ સ્વભાવની થશે અને ભૂત, પિશાચના ચરિત્રવાળી તથા સ્ત્રી ચરિત્રવાળી થશે.

૭૯ સ્ત્રીની જન્મ કુંડળીમાં સાતમા ભાવમાં કોઇ પાપગ્રહ રહેલો હોય પણ હરકોઇ ગ્રહ નવમા ભાવમાં રહેલો હોય તો આ સ્ત્રી નવમા સ્થાનમાં રહેલા ગ્રહની દિક્ષાવાળી પ્રવ્રજ્યાને પામશે. આ પ્રમાણે જે સ્ત્રીને પ્રવ્રજ્યા યોગ ઉપજે તો પછી સાતમા ભાવમાં રહેલા પાપગ્રહનું જૂદું જૂદું ફળ જે અમોએ પ્રથમ વર્ણન કરેલું છે તે આ પ્રવ્રજ્યાવાળી સ્ત્રીને મળશે નહિ. કયો કયો ગ્રહ કઇ પ્રવ્રજ્યા એટલે દિક્ષા લેવડાવશે તે અમોએ પ્રવ્રજ્યા પ્રકરણમાં વિગતવાર જણાવેલું છે તે આ પ્રસંગે જાણી લેવું.

૮૦ ઉપર કહેલા તમામ યોગો સ્ત્રીઓની જન્મકુંડળીમાં ખૂબ ધ્યાન રાખી જોવા, ને પછી તેનો વિવાહ, લગ્ન કે કન્યાદાન કરવું.

૮૧. જે સ્ત્રીની જન્મકુંડળી ઉપરથી જેવી રીતે સ્ત્રીઓનું સુખ દુઃખ ઉપર પ્રમાણે જોવાયછે તેવીજ રીતે સ્ત્રીના સંબંધના પ્રશ્નમાં પણ જોવાય છે.

૮૨. જે સ્ત્રીને વિધવા વિગેરે દુષ્ટ યોગ જન્મકુંડળીમાં ઉપજે તેને ધર્મશાસ્ત્રમાં કહ્યા પ્રમાણે કુંભ વિવાહ, અર્ક વિવાહ, સાવિત્રી વ્રત, પીપળાનો વિવાહ વિગેરેની શાંતી કરાવી પછી પરણાવવી એવી ધર્મશાસ્ત્રની આજ્ઞા છે.

૮૩. ઉપર પ્રમાણે સ્ત્રીજાતકફળાદિશ અમોએ સંક્ષેપમાં પૂર્વ શાસ્ત્રના અનુસારથી કહ્યો છે; એ સિવાય બાકીનો ફળાદિશ પુરૂષના ફળાદિશ પ્રમાણે લાગુ પડતુ જોવો; જેટલો વિશેષ હતો તેજ ફકત આ પ્રસંગે અમોએ જણાવ્યોછે.

સંપૂર્ણ.

શુદ્ધિપત્રક.

પૃષ્ટ	લીટી	અશુદ્ધ	શુદ્ધ.
૧	૩	ઉપસહાર.	ઉપસંહાર.
”	૧૪	પૂર્વે.	પૂર્વ.
”	૧૭	રક્ષપણુક.	ક્ષણુપણુક.
	૧૯	વરામીહર.	વરાહમીહર.
”	૨૦	વરાહમીયર.	વરાહમીહર.
૨	૨૧	કામોને.	કામો.
”	૨૯	થાય.	થાય છે
”	૩૧	માણુસોનુંજ.	માણુસોનું.
૩	૩	દ્રઢદ્રઢ.	દ્રઢાદ્રઢ.
૪	૨૧	વાજપય.	વાજપેય.
”	”	પૌણીમા.	પૌર્ણીમા.
”	૩૦	તે.	તેની.
૫	૭	શાલીવાહનનો.	શાલીવાહનના.
”	૧૯	શુક્લ.	શુક્લ.
૬	૨૧	દક્ષાયણુ.	દક્ષિણાયન.
”	”	દક્ષણુ.	દક્ષિણુ.
૭	૨૫	ત્રિતિયા.	ત્રતિયા.
૮	૨૦	જાતના.	જાતકના.
૧૧	૧૭	બ્રહ્મા.	બ્રહ્મા.
”	૨૬	તેના.	તેના.
૧૩	૧૨	प, ण.	प. ठ. ण.
૧૪	૧૦	હુક્ષભ.	ઋક્ષભ.
૨૦	૧૪	વિસમ.	વિષમ.
૨૧	૨૪	તાળા.	તોલા.
૨૨	૧૧	દૈવજ્ઞ.	વેદજ્ઞ.
”	૧૭	ત.	તે.
૨૬	૮	પીત્તકૃપ્રતિવાળો.	પીત્તપ્રકૃતિવાળો.
૨૭	૭	નવમાસ.	નવમાંશ.

૩૧	૧૯	ત.	તે.
૩૩	૯	અશ.	અંશ.
”	૨૬	વગંાત્તમી	વગાત્તમી.
૩૭	૧૬	દૈવજ્ઞ.	વેદજ્ઞ.
”	૧૮	દ્રેષ્કાંણુ.	દ્રષ્કાણુ.
૪૪	૨	૧૪.	૧૯.
૫૪	૨૮	હોય હા.	હોય તો.
૫૫	ન. કું.	બુ. ૭.	૭.
૫૬	૧	બે.	બેઠો.
૬૬	૬	કોઠાગાં.	કોઠાના.
૬૯	૭	ભાગતો.	ભાગનો.
૭૧	૨	ફળાદીસ.	ફળાદીશ.
૭૬	૨૪	ગર્ભાશયભાં.	ગર્ભાશયમાં.
૮૧	૨૩	દેખાતો.	દેખતો.
૮૪	૮	ગહો.	ગ્રહો.
૧૦૧	૮	સમૃતીમાં.	સ્મૃતિમાં.
૧૧૧	૨૬	કુંડળીમી.	કુંડળીમાં.
૧૧૬	૧૩	વરાહમીર.	વરાહમીહર.
૧૨૯	૨૬	બુદ્ધ.	બુધ.
૧૫૦	૨૦	ગુરૂન.	ગુરૂના.
”	૨૯	ધરમ.	ધરમાં.
૧૫૧	૬	ભેઠો.	બેઠો.
૧૫૯	૮	રાજશી.	રાજવંશી.
૨૧૬	૬	સથો.	સાથે.
૨૪૭	૧૧	છે.	છઠ્ઠે.
૩૦૪	૧૮	મહાદશાપાં.	મહાદશામાં.
૩૦૪	૨૬.	ઉ- ઉપર.	ઉપર,
૩૨૫	૨	અસંતાષી.	અસંતોષી.

NOT TO BE ISSUED

SMT. HANSA MEHTA LIBRARY
RARE BOOK COLLECTION
UNIVERSITY LIBRARY.

NOT TO BE ISSUED

SHML
G9090

9090
Acc

NOT TO BE ISSUED

7BF
1708
.G8D3

G-9090